ဖြောင်းမြမြို့

တိုက်သစ်ပဇွောတာရုံ

ဓမ္မာစရိယ၊ ပါဠိပါရဂူ

အရှင်ဂုဏိသာရ

၏

ပဌာန်းပေါတိ

၁၃
ပ

သာသနာ ၂၅၄၅ ကောဇာ ၁၃၆၃ ၂၀၀၁-ခုနှစ်

၂၅၂၂၅

မြောင်းမြမြို့
တိုက်သစ်ပဇွောတာရုံ

ဓမ္မာစရိယ၊ ပါဠိပါရဂူ
အရှင်ဂုဏိသရ
၏

ပဌာန်းတရား

သာသနာ ၂၅၄၅ ကောဇာ ၁၃၆၃ ၂၀၀၁-ခုနှစ်

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၇၇/၂၀၀၂ (၂)
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၆၁/၂၀၀၂ (၂)

ကွန်ပျူတာစာစီ- အရှင်ကုသလ (တိုက်သစ်ပဇ္ဇောတာရုံ)။ အကြိမ်-ပထမအကြိမ်။ ခုနှစ်- ၂၀၀၁၊ ဒီဇင်ဘာလ။ အုပ်ရေ- ၁၀၀၀။ ထုတ်ဝေသူ- ဦးထွန်းထွန်းဦး နင်းလွင်ဦးစာပေ၊ အမှတ်-၅၃၃(A)၊ ဂ-ရပ်ကွက်၊ ပြည်လမ်း။ မျက်နှာဖုံးနှင့် အတွင်းဖုံနှိပ်- ဦးသိန်းမြင့်၊ သီရိဇေယျာပုံနှိပ်တိုက်၊ အမှတ်(၁၇၀)၊ ၃၇-လမ်း(လယ်)၊ ရန်ကုန်မြို့။ တန်ဖိုး- ၁၀၀၀/- ကျပ်။

စီစဉ်သူ- အရှင်သာသနဝရ၊ ဓမ္မာစရိယ (M.A)
ပြန်ချီရေး- သစ္စာမဏ္ဍိုင်စာပေ။
ဆိုင်- ၂၇၁၃၄၁၊ အိမ်-၅၄၈၅၄၈၊ ဝင်-၈၀၂၁၆၈၀၊
စာအုပ်ချုပ်- T.A.T (group)

ဓမ္မဒါနကုသိုလ်ရှင်

မိခင်ကြီးဒေါ်စန်းဇီကိုအမှီးထား၍ "ရှင်းဟုပ်"မိသားစု ကောင်းမှု

နိဒါန်း

ဟောခဲ့ ဟောဝိယာ ဟောမိ၊ ဟောစေဿံ ဗုဒ္ဓနာရဟံ။
ဟောဝိမဿံ နိရသာဒဲ၊ ဝနေဟံ ဟောဝိမဏ္ဍိတံ။

ဗုဒ္ဓဟောတွင် သစ္စာမြင်၍
သိမြင်ထိုက်ငြား ဝေနေများကို
သိကြားစေတတ် ဉာဏ်အရဟတ်နှင့်
သဗ္ဗညာဏ်ရှင် တရားစင်သား
ဆင်ယင်ဟောမိ တူမရှိသည့်
ဟောမိမုန်ကင်း မင်းမင့်မင်းကို
ဝပ်စင်းတုပ်လျှိုး ညွှတ်ညွှတ်ကျိုး။

အနုန္တပဋ္ဌာန်း

ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကို "အခက်ဆုံး"ဟု သာသနာဝင်မှာ ဆရာစဉ်ဆက် သမိုင်းတင်ခဲ့ကြ၏၊ ပရိယတ္တိသာသနာကွယ်ပါက အဘိဓမ္မာမှစ၍ကွယ်မည်၊ အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းတွင်လည်း ပဋ္ဌာန်းကျမ်းမှစ၍ကွယ်မည်၊ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းတွင်လည်း နောက်ဆုံး နောက်ဆုံးအပိုင်းမှ စ၍ကွယ်မည်-ဟု အဂ္ဂိုတ္တိရိအဋ္ဌကထာစသည်တို့၌ မိန့်ဆိုချက် ရှိပေသည်။

ဘာ့ကြောင့် ပထမဆုံးကွယ်ရသနည်းဟုမေးသော် သင်ယူမည့်သူ မရှိသော ကြောင့်ဟု ဖြေရပေမည်၊ ချဲ့ဦးအုံ့၊ ပဋ္ဌာန်းသည် အလွန်ကျယ်ဝန်းလှ၏၊ ဟေတု, အာရမ္မဏစသော ၂၄-ပစ္စည်းကိုအခြေတည်ကာ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို မကျဉ်းမကျယ် ဟောထားတော်မူပါသည်၊ ထို့နောင် ပဋိစ္စဝါရစသော ၇-ဝါရ တို့ကို ဟောတော်မူပါသည်၊ ထိုဝါရတို့သည် အစဉ်အတိုင်း နက်ရှိုင်း နက်ရှိုင်း သွားသော သမုဒ္ဒရာကြီးကဲ့သို့ တစ်ဝါရပြီးတစ်ဝါရ နက်နဲခက်ခဲသွားသည်မှာ အံ့မခန်းလိလိ ရှိပါဘိတော့သည်။

တစ်ဝါရတစ်ဝါရအတွင်း၌လည်း ဝိဘင်္ဂဝါရ, သင်္ခေပဝါရဟူ၍ ဝေဖန်ခွဲခြား ဟောထားရာ ဝိဘင်္ဂဝါရတွင် သက်ဝင်နိုင်သလိုလိုရှိသော်လည်း သဘာဂ, ယဇုနာဟု နှစ်မျိုးပိုင်းကာ ဟောထားသည့် သင်္ခေပဝါရတွင်ကား ဉာဏ်နှသူ

မဆိုထားဘိ ဉာဏ်ရင့်သူတို့ပင် အတော်အားခဲပြီး သက်ဝင်ကြရပေသည်၊ ဤသို့လျှင် ခက်လည်းခက် ကျယ်လည်းကျယ်ဝန်းသည့် ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်၌ သာမညဉာဏ် ဝိရိယ သဒ္ဓါမျိုးဖြင့် မသက်ဝင် မကျက်စားနိုင်ပေ၊ အဓိပတိတပ်သော ဉာဏ် ဝိရိယ သဒ္ဓါမျိုးဖြင့်သာ သက်ဝင် ကျက်စားနိုင်ပေသည်။

ပဋ္ဌာန်း ကျယ်ဝန်းပုံ

အဘယ်မျှ ကျယ်ဝန်းသနည်းဟူမူ– ဒေသကဘုရားရှင်သည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးစ ဇောဓိပင်အောက်နှင့် အနီးတစ်ဝိုက်တွင် သတ္တသတ္တာဟ စံနေတော်မူရာ စတုတ္ထမြောက် ရတနာဃရသတ္တာဟ၌ အဘိဓမ္မာ ၇–ကျမ်းကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူပါသည်၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီစသော ရှေ့ ၆–ကျမ်းကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူရာ၌ မည်သို့မျှ ထူးခြားမှုမရှိချေ၊ နောက်ဆုံး ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူသည့်အခါမှသာ ကိုယ်အင်္ဂါတော်အစိတ်အစိတ်မှ ရောင်ရှင်တော်များ တစ်ဖိတ်ဖိတ်ထွက်ကာ လာပါတော့သည်။

ယူဇနာ တစ်ရာနှစ်ရာကြီးမားသည့် တိမိရင်း, တိမိရပိင်္ဂလင်းကြီးများသည် ချောင်းငယ်မြောင်းငယ်မြစ်ငယ်များ၌ စိတ်ထင်တိုင်း လူးလွန့်ကျက်စားခွင့် မရကြ၊ ယူဇနာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် နက်ရှိုင်းကျယ်ဝန်းသည့် မဟာသမုဒ္ဒရာ၌သာ လူးလွန့် ကျက်စားနိုင်ကြ၏၊ ထို့အတူ အောက်အဘိဓမ္မာ ၆–ကျမ်းသည် အနန္တ ဂေါစရ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ စွမ်းအားရှိသလောက် ကျက်စားရာမဟုတ်၊ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းသည်သာ ကျက်စားရာဖြစ်ရကား ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်သို့ရောက်မှသာ နည်းအဖုံဖုံဖြင့် အစွမ်းကုန် လူးလွန့်ကျက်စားခွင့် ရပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကို မဟာသမုဒ္ဒရာနှင့်တူပေ၏–ဟု နှိုင်းခိုင်းရုံသာမက မဟာသမုဒ္ဒရာ ထက်ပင် နက်ရှိုင်းကျယ်ဝန်းကြောင်းကို "အနန္တနယ သမန္တ ပဋ္ဌာန်း" ဟူသော ဂုဏ်ပုဒ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာကြီးများက အမွှမ်းတင်တော်မူခဲ့ကြပေသည်။

ရှေးခေတ် အဘိဓမ္မာ

ထိုသို့ ပင်ရင်းဒေသနာတော် အကျယ်အခက်ကို သက်ဝင်နိုင်, နားလည်နိုင်ရန်အတွက် ရှေးခေတ်မြန်မာပြည် မထေရ်အဆက်ဆက်တို့က ဆိုရိုးပြုလုပ်ကာ စာတစ်ဝါရ်အနေဖြင့် သတ်မှတ်ပြီး ညချမ်းအချိန်တွင် ပို့ချတော်မူခဲ့ကြသည်၊ ထိုသို့ ပို့ချလာခဲ့ရာ အင်းဝခေတ်ရောက်သည်တွင် စည်ပင်ပြန့်ပွားခဲ့ပေသည်၊ယင်း ပို့ချချက်ဆိုရိုးများသည် နောင်အခါ၌ ပေထက်အက္ခရာသို့ရောက်ကာ ကျမ်းတစ်စောင်တစ်ဖွဲ့အနေဖြင့် (မူအသီးသီး)တည်ရှိခဲ့ပေသည်။

ဤသို့ ပို့ချအပ်သည့် ဆိုရိုးတို့သည်ကား အဌကထာ ဋီကာတို့၌ ဖွင့်ပြချက် အပြည့်အစုံမရှိပေ၊ အရိပ်အမြွက်မျှ အတန်ငယ်ဖွင့်ပြအပ်သည်ကို နည်းမှီ၍ လည်းကောင်း, ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအမျိုးမျိုးတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝိထိစိတ်များနှင့် ဓမ္မတို့၏ဖြစ်ပုံအစဉ်နှင့် သဘောသဘာဝတို့ကို တွေးခေါ်ထောက်ဆ၍လည်း ကောင်း ဆိုရိုးပြုကာ အရကောက်ပြတော်မူကြပေသည်၊ မြန်မာပြည် အဘိဓမ္မာဆောင် မထေရ်မြတ်တို့၏ ဉာဏ် ဝိရိယ သဒ္ဓါတို့ကား အံ့ဖွယ်ပင်တည်း။

အခက်ဆုံး

ဤသို့လျှင် ပင်ရင်းဒေသနာတော်အခက်ကို နားလည်နိုင်ရန် ဖွင့်ဆိုအပ်သည့် ဆိုရိုးများကိုပင် နားမလည်နိုင်ဘဲ ရှိနေကြရပြန်သည်၊ ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌ နားလည်နိုင်ခက်သည့် အချက်များကား သဘာဂ, ဃဋနာနှင့် ဒုကာဒသန်ဿ ပစ္စည်းတွန်းပုံများတည်း။

ထိုသို့ ခက်ခဲသည့်ကျမ်းစာ၌ သက်ဝင်ကျက်စားနိုင်သူမှာ အနည်းငယ်သာ ရှိပေမည်၊ သက်ဝင်ကျက်စားနိုင်သူ, သင်ယူပို့ချမည့်သူနည်းက တစ်ဖြည်းဖြည်း သင်ယူလေ့လာမည့်သူ လုံးဝမရှိဖြစ်ကာ ယင်းကျမ်းစာမှာ ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် "ပရိယတ္တိသာသနာကွယ်ပါက အဘိဓမ္မာပိဋကပဋ္ဌာန်းကျမ်းမှစ၍ကွယ်လိမ့်မည်"ဟု အဌကထာဆရာများ မိန့်ဆိုတော်မူကြခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ယခုခေတ် အဘိဓမ္မာ

သို့ရာတွင် မြန်မာပြည် အဘိဓမ္မာသာသနာကိုကြည့်က ရေးအဆက်ဆက်မှ စ၍ ယခုထက်တိုင် အဘိဓမ္မာအားကောင်းတုန်းပင် ရှိပေသေး၏၊ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကို စာမေးပွဲများတွင် ပထမကြီးတန်း၌ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတွက် အတော်အတန် ပဋ္ဌာန်းရှင်သန်နေသေးသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ["အတော်အတန်"ဟု ဆိုရခြင်းမှာ အရသာရှိသောဘောဇဉ်ကို လက်ညှိုးလေးဖြင့် တို့ကာတို့ကာ မစို့မပို့ မြည်းရုံမျှသာကဲ့သို့ ကုသလတိုက် အစိတ်အပိုင်းမျှလောက်ကိုသာ ပို့ချသင်ယူနေကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။]

သို့အားကောင်းရှင်သန်နေသော်လည်း ပဋ္ဌာန်းဘာသာသင် ပထမကြီးတန်းဝင် အရှင်တို့မှာ ပဋ္ဌာန်းအတွက် အခက်ကြုံကြရသေး၏၊ ပဋ္ဌာန်းဘာသာရပ်က ခက်ရသည့်အထဲ အခက်ပေါ်အခက် ဆင့်လျက်ရှိနေသေး၏၊ ယင်းအခက်ကား "သန်ဿဝါရ"ဟူ၍လည်းကောင်း, "ပစ္စည်းပြိုင်"ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သည့် သဘာဂ, ဃဋနာနှင့် ဒုကာဒသန်ဿတို့ပေတည်း။

ဤကျမ်းစာ

ဤသို့ခက်ခဲသည့် ပဌာန်းဒေသနာတော်ကို မိမိသည် ၁၃၁၆–ခုနှစ်မှစ၍ မြောင်းမြမြို့. ပဇွောတာရုံဆရာတော်များထံတွင် သင်ယူခဲ့ပါသည်၊ ထို့နောက် ၁၃၂၈–ခုနှစ်မှစ၍ ပို့ချခဲ့ပါသည်၊ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ပို့ချလာခဲ့ရာ (၂၁)နှစ်ပင် ရှိပါပြီ၊ နှစ်ကြာသည်နှင့်အမျှ အတွေ့.အကြုံများလည်း ရသင့်သလောက် ရခဲ့ပါ၏၊ ယင်း အတွေ့.အကြုံများအရ ဤစာအုပ်၌ ပဋ္ဌာဝါရ၏ ဝိဘင်္ဂဝါရနှင့် ပစ္စယနိဒ္ဒေသ တို့၌ သုဒ္ဓသင်္ချာသရုပ်ကိုကြည့်ပြီး ပါဠိတော်ဟောပုံ, သဘာဝကိုထောက်ဆ၍ အရကောက်ပုံများကို အသိဉာဏ်ပွင့်အောင် ဖွင့်ပေးထား၏၊ သဘာဂအခက်, ယဉ္စနာအခက်, ဒုကာဒီသင်္ချာအခက်များကို ရှင်းလင်းထား၏၊ သဘာဂမှယဉ္စနာ ယူပုံ, ယဉ္စနာမှ သဘာဂယူပုံများကိုလည်း လမ်းညွှန်ထား၏၊ ပစ္စည်းတွန်းပုံ ကိုလည်း ပဋ္ဌာဝါရ ဆဝါရတို့၌ နည်းပေးထား၏။

ဆဝါရသုဒ္ဓသင်္ချာ၌ ပစ္စယုပ္ပန်တရားသာပါ၏၊ ပစ္စည်းတရား မပါ၊ ထို့ကြောင့် အကိုင်အတွယ်ရ ခက်နေတတ်၏၊ ယင်းအခက်ကို ချေဖျက်နိုင်ရန် ဆဝါရကိုင် တွယ်ပုံကိုလည်း နည်းပေးထား၏၊ ဤသို့ နည်းပေးရှင်းလင်းရာ၌ သုဒ္ဓသင်္ချာကို မူတည်ပြီး ရှင်းလင်းထား၏၊ ထို့ကြောင့် ဆရာစဉ်ဆက် ပို့ချလာကြသည့် သုဒ္ဓ သင်္ချာကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

ထို့ပြင် အသွားခက်ခဲ, မိမိလည်းမရောက်ဖူးသောအရပ်သို့ သွားလိုသူသည် မြေပုံကိုအားပြု သေချာစွာကြည့်ရှုသွားပါမှ ချောမောစွာရောက်နိုင်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ ခက်ခဲကျယ်ဝန်းသော ပဌာန်းဒေသနာတော်သို့ လွယ်ကူစွာ သက်ဝင်ကျက်စား နိုင်ရန် ပဋ္ဌာဝါရမြေပုံ, ဆဝါရမြေပုံများကိုလည်း ရေးဆွဲပြထားပါသည်။

သည်မျှသာမကသေး၊ ပဌာန်းဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်များကိုလည်း မေးခွန်းအဖြေ များနှင့်တွဲဖက်၍ ရေးသားထား၏၊ ဆောင်ပုဒ်များဖြင့် တန်ဆာဆင်ထား၏၊ပါဠိ မြန်မာ နှစ်ဘာသာဖြင့်အဖြေပေးထား၏၊ ပါဠိဘာသာဖြင့်အဖြေပေးရာ၌ အဋ္ဌကထာ ဋီကာစကားများကို ပြုပြင်ယူထား၏၊ အချို့.နေရာ၌ တိုက်ရိုက် ထုတ်ပြထား၏။

မိမိထံ စာဝါလိုက်သည့် တပည့်များကို စာမေးပွဲတွင် အများအားဖြင့် ပါဠိ ဘာသာဖြင့် ဖြေဆိုစေ၏၊ ယခုအခါ အားလုံး မဖြေမနေရ–ဟု သတ်မှတ်ထား၏၊ ပါဠိဘာသာဖြင့် ဖြေဆိုနိုင်အောင်လည်း လေ့ကျင့်ခန်းများ ပြုလုပ်ပေး၏၊ မာတိကာ အနက်ဖွင့်ပုံ, အရကောက်ပုံမှစ၍ ယမိုက်ပဌာန်းဆိုရိုးများတိုင်အောင် ပါဠိဘာသာဖြင့် လေ့ကျင့်ပေး၏၊ ယင်းသင်ခန်းစာများမှ ပဌာန်းသုဒ္ဓသင်္ချာဆိုရိုးကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ပြထားပါသေးသည်။

ဤသို့လျှင် ပြအပ်ခဲ့သည့် နည်းစနစ်များနှင့်တကွ ခက်ခဲသည့် သဘာဝ, ယဉ္စနာ, ဒုကာဒိသင်္ချာများကို ရန်ကုန်မြို့ ကံဘဲ့ မဟာဗောဓိကျောင်းတိုက်၌ ပဓာနတာဝန်ခံစာချအဖြစ်ဖြင့် နှစ်စဉ်ပို့ချတိုင်း ကျေးဇူးရှင်ဒသမရွှေကျင်သာသနာပိုင် မြောင်းမြဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ "ဒီလိုချ၊ ဒီလိုပြော၊ ဒီလိုရှင်း"စသည့် ညွှန်ကြားချက်များဖြင့် ရှင်းလင်းထား၏၊ ပန်းကုံးကျမ်းပြုဆရာတော်၏ နည်းပေးချက်များဖြင့်လည်း ဖြည့်စွက်မွမ်းမံထား၏၊ မိမိတို့ ပဌာန်းစသင်ယူစဉ် ဆရာတော်၏ စာမူတုန်းကပင် အရကျက်ခဲ့ရသော အချို့ဆောင်ပုဒ်များကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။

ထိုသို့ ရှင်းလင်းရာ၌ စာဟန်ဖြင့်မဟုတ်ဘဲ စကားပြောဟန်, ပို့ချဟန်ဖြင့် ရေးသား ရှင်းလင်းထားပါသည်၊ ဤရှင်းလင်းချက်များကား နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ်ကျော် ပို့ချပြီး၍ မိမိကိုယ်တွေ့ လက်တွေ့အလုပ်မှ သဘောတရားကို ထုတ်ယူပြီး သဘာဝကို ပြန်လည်သုံးသပ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤသုံးသပ်ချက်များ၌ တိမ်းပါးချွတ်ချော် ပညာရှိတို့ဉာဏ်အား မလျော်သော အချက်များ တွေ့ရှိခဲ့ပါသော် ကရုဏာရှေ့တင် မေတ္တာရေစင်ဖြင့် သန့်စင်သုံးသပ်နိုင်ကြပါစေ။

[ဤစာအုပ်ပါ ရှင်းလင်းချက်တို့တွင် ယဉ္စနာရှင်းလင်းချက်မျှကို ၁၃၃၇-ခုနှစ်က စာအုပ်ငယ်လေး ပုံနှိပ်ပြုလုပ်ကာ ဓမ္မဒါနပြုခဲ့ဖူးပါသည်။]

အရှင်ဂုဏိသရ
၁၃၅၀-ပြည့်နှစ်၊
နတ်တော်လဆန်း(၁၂)ရက်၊ အင်္ဂါနေ့။

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ				စာမျက်နှာ
		၁။ သုဒ္ဓသင်္ဂြာ		
ပဉ္စာဝါရသုဒ္ဓသင်္ဂြာ	–	–	–	၁
ဆဝါရသုဒ္ဓသင်္ဂြာ	–	–	–	၉
		၂။ ပဉ္စာဝါရ		
ပဉ္စာဝါရမြေပုံ	–	–	–	၁၄
ဝိဘင်္ဂဝါရ	–	–	–	၁၅
ဝိဓိ၊ အနုဝါဒ	–	–	–	၁၆
အာရမ်မျိုး	–	–	–	၁၇
သဟမျိုး	–	–	–	၃၈
အနန္တရမျိုး	–	–	–	၅၃
ပကတူမျိုး	–	–	–	၅၇
ဝတ္ထုမျိုးစသည်	–	–	–	၆၂
မျိုးယှက်ပစ္စည်းဟောနည်း		–	–	၆၄
သင်္ဂြာဝါရ၊ သုဒ္ဓသင်္ဂြာ	–	–	–	၆၇
မိဿကသင်္ဂြာ၊ သဘာဂသင်္ဂြာ		–	–	၆၈
အာရမ်မျိုးသဘာဂ	–	–	–	၆၉
သဟမျိုးသဘာဂ	–	–	–	၇၂
အနန္တရမျိုးသဘာဂ	–	–	–	၈၃
ပကတူမျိုး သဘာဂစသည်		–	–	၈၄
မျိုးယှက်ပစ္စည်းများ သဘာဂ		–	–	၈၅
သဘာဂနိုဂ်ုံး	–	–	–	၈၇

အကြောင်းအရာ				စာမျက်နှာ
ယဉ္စနာသင်္ချာ	–	–	–	၈၉
ယဉ္စနာသဘာဝ	–	–	–	၉၀
ယဉ္စနာ ၃–မျိုး	–	–	–	၉၀
မိဿကယဉ္စနာ	–	–	–	၉၀
ထပ်ပြိုင်ယဉ္စနာများ	–	–	–	၉၉
ပကိဏ္ဏကယဉ္စနာ	–	–	–	၁၀၀
သဟဇာတယဉ္စနာ	–	–	–	၁၀၇
ယဉ္စနာစိစစ်ချက်	–	–	–	၁၁၉
အနည်းဆုံးနဲ့ အများဆုံး		–	–	၁၂၀
သဘာဂမှ ယဉ္စနာယူနည်း		–	–	၁၂၁
ယဉ္စနာမှ သဘာဂယူနည်း		–	–	၁၂၂
ပစ္စယုဒ္ဓါရ	–	–	–	၁၂၄
၂။ ပစ္စည်းပစ္စနိုက်				
သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ	–	–	–	၁၂၈
အာရမ်မျိုး နုတ်နည်း	–	–	–	၁၂၉
သဟမျိုး နုတ်နည်း	–	–	–	၁၃၀
အနန္တရမျိုး နုတ်နည်း	–	–	–	၁၃၃
ပကတူမျိုး နုတ်နည်း	–	–	–	၁၃၄
ဝတ္ထုမျိုး နုတ်နည်း	–	–	–	၁၃၄
မိဿက ၃–မျိုး နုတ်နည်း–		–	–	၁၃၄
ဒုကာဒသင်္ချာဝါရ	–	–	–	၁၄၀
သောဠသက (သာဟာရ)		–	–	၁၄၄
သောဠသက (သဂ္ဂန္ဒြိယ)		–	–	၁၄၅
၃။ အနုလောမပစ္စနိုက်	–	–	–	၁၄၆
၄။ ပစ္စနိယာနုလောမ	–	–	–	၁၅၀
ပဉ္စာဝါရပစ္စည်းတွန်း	–	–	–	၁၅၁
သင်္ချာဝါရ နိဂုံး	–	–	–	၁၆၁
စာတွေ.၊ နှုတ်တွေ.၊ လက်တွေ.		–	–	၁၆၂

အကြောင်းအရာ				စာမျက်နှာ
၃။ ပစ္စယုဒ္ဒေသ၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ				
သုဒ္ဓသင်္ခ်ာနှင့်သဘာဝကိုကြည့်၍ ပါဠိတော်ဟောနည်း			-	၁၆၅
၄။ ဆဝါရ				
ဆဝါရမြေပုံ	-	-	-	၁၇၂
ပုစ္ဆာဝါရ(အကျယ်)	-	-	-	၁၇၃
ဝိသဇ္ဇနာဝါရ	-	-	-	၁၈၅
ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ အနုလုံကိုင်တွယ်ပုံ		-	-	၁၈၇
ပဋိစ္စ၊ သဟဇာတဝါရ-		-	-	၁၈၉
စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ကြောင်း -		-	-	၁၉၀
ဟဒယဝတ္ထုနှင့် နာမကွန္ဓာ		-	-	၁၉၀
ပစ္စယ၊ နိဿယဝါရ -		-	-	၁၉၂
သံသဋ္ဌ၊ သမ္ပယုတ္တဝါရ		-	-	၁၉၅
ပါဠိတော်ဟောပုံ အစုံ -		-	-	၁၉၆
ဟဒယဝတ္ထုလေ့လာချက်		-	-	၂၀၈
ဝိပွယုတ္တပါဠိတော် အဖျားသတ်ယူဆပုံ-			-	၂၁၃
ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ ပစ္စနိက်ကိုင်တွယ်ပုံ		-	-	၂၁၇
သင်္ခ်ာဝါရ	-	-	-	၂၂၆
ဆဝါရပစ္စည်းတွန်း -		-	-	၂၂၇
ပစ္စည်းတွန်းအဓိပ္ပာယ် -		-	-	၂၃၂
အရကောက်ဆရာကြီးနည်း		-	-	၂၃၃
ဒုကသင်္ခ်ာ	-	-	-	၂၃၄
၅။ ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပုံ				
ဆဝါရ ခန္ဓာဝါရ	-	-	-	၂၆၅
ပဋ္ဌာဝါရ ခန္ဓာဝါရ	-	-	-	၂၆၉

အကြောင်းအရာ				စာမျက်နှာ
		၆။ အဓိဟာယ်ခန်း		
ပစ္စယုဒ္ဒေသအဓိဟာယ်	–	–	–	၂၇၃
ပစ္စယနိဒ္ဒေသအဓိဟာယ်	–	–	–	၂၇၆
ဆဝါရ အဓိဟာယ်	–	–	–	၂၉၁
ပဉ္စာဝါရ အဓိဟာယ်	–	–	–	၃၀၂
ပစ္စည်းသရုပ်ခွဲ	–	–	–	၃၃၄
		၇။ ဉာဏ်ဖွင့်မေးခွန်းများ	–	၃၃၆
		၈။ ပါဠိဂုဏ်ထူး	–	၃၄၅

မာတိကာ ပြီး၏။

ဤကျမ်းစာကို ပုံမနှိပ်မီ တိုက်တွင်းသုံးရန်အတွက် ၁၃၅၀–ခုနှစ်က လက်နှိပ်စက်မှု ဖယောင်းဖောက် အုပ်ရေ–၂၁၄၊ ၁၃၅၉–ခုနှစ်က ကွန်ပျူတာမှု ဖယောင်းဖောက် အုပ်ရေ–၂၅၀–စာအုပ်ချုပ်အသုံးပြုခဲ့ပါသည်၊ ကျမ်းစာရေးပြီးနောက် ၁၃–နှစ်ကြာမှ ပုံရိုက်နိုင်ပါသည်၊ အချိန်ကြာမှ ပုံရိုက်နိုင်ခြင်း၏ အကျိုးကား ကျမ်းစာရေးပြီးနောက်လည်း နှစ်စဉ်ပို့ချရင်း ပြင်ဆင်ခွင့်, ဖြည့်စွက်ခွင့်, ပယ်နုတ်ခွင့်စသော အခွင့်အရေးများကို စိတ်ကြိုက်ရခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

အရှင်ဂုဏိသရ၏ ကျမ်းစာများ

၁။ ပုဒ်စစ်နိယံ

၂။ ယမကဟေတိ

၃။ ပဋ္ဌာနဟေတိ

၄။ ပါဠိဟေတိ (ပါဠိသဒ္ဒါနှင့် စာစီစာကုံး)

၅။ ဝုတ္တောဒယဟေတိ

၆။ အလင်္ကာရဟေတိ (ပါဠိဘာသာဖြင့်)

၇။ နေတ္တိဟာရဟေတိ

ပဋ္ဌာနဗောဓိ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ပဋ္ဌာဝါရသုဒ္ဓသင်္ခ်ာ

ရှစ်ပစ္စည်း ကိုးမျိုး

၁။ အာရမ္မဏပစ္စည်း	၁။ အာရမ္မဏမျိုး
၂။ သဟဇာတပစ္စည်း	၂။ သဟဇာတမျိုး
၃။ ဥပနိဿယပစ္စည်း	၃။ အနန္တရမျိုး
၄။ ပုရေဇာတပစ္စည်း	၄။ ပကတူပမျိုး
၅။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း	၅။ ဝတ္ထုမျိုး
၆။ ကမ္မပစ္စည်း	၆။ ပစ္ဆာဇာတမျိုး
၇။ အာဟာရပစ္စည်း	၇။ ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မမျိုး
၈။ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း	၈။ ရူပအာဟာရမျိုး
	၉။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယမျိုး

၁။ အာရမ္မဏမျိုး-၈

၁။ အာရမ္မဏ	၅။ အာရမ္မဏပုရေဇာတ
၂။ အာရမ္မဏာဓိပတိ	၆။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတဝိပွယုတ္တ
၃။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ	၇။ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ
၄။ အာရမ္မဏူပနိဿယ	၈။ အာရမ္မဏပုရေဇာတအဝိဂတ

[အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိ]

၁။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာဝါရ၌—ကာမစိတ်စတုပညာသ၊ ဝိညာနဉ္စာယတနစိတ်သုံးခု၊ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ်သုံးခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေး၊ လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုအား x တပ်သော စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန်။–ဤတရား၊ တို့သည် အာရမ္မဏပစ္စည်းတပ်သော တရား၊ တို့မည်ကုန်၏။ သင်္ခ်ာကား နဝဟူသည်တည်း၊ ပစ္စည်းရေ–၁။

၂။ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယဉ္စ–အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု၊ မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု၊ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် လေးခု၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၈–ခုအား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ဖန္နရုပ်အဌာရသ၊ ဒေါသမူဌေး, မောဟမူဌေး, ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြဉ်သော စိတ်ရှစ်ဆယ့်လေးခု၊ ဒေါသ ဣဿာ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက်လေးဆယ့်ခုနစ်ခု၊ နိဗ္ဗာန်။ သင်္ဘာ သတ္တစိ၊ ပစ္စည်းရေ–၃။

၃။ အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတဉ္စ–ကာမ်စိတ်စတုပညာသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်အား x တပ်သော နိပ္ဖန္နရုပ်အဌာရသ။ သင်္ဘာ–တိဏိ၊ ပစ္စည်းရေ–၄။

၄။ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတနိဿယ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတအဝိဂတဉ္စ– မနောဒ္ဓါဏဝဇ္ဇန်း, မရဏာသန္နဇော ၅–ချက်, တဒါရုံအား x တပ်သော စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသော် ၁၇–ချက်မြောက်သော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု။ သင်္ဘာ–တိဏိ၊ ပစ္စည်းရေ–၆။

၅။ အာပုဓိဉ္စ–အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုအား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ဖန္နရုပ်အဌာရသ။ သင်္ဘာ–ဇကံ၊ အာ, အဓိ, အာရမ္မဏူ, အာပု, အာပုတ္ထိ, အာပုအဝိဂတဟု ပစ္စည်းရေ–၆။

၆။ ဝတ္ထာဓိဉ္စ–အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူမရဏာသန္နဇော ၅–ချက်အား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသော် ၁၇–ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု။ သင်္ဘာ–ဇကံ၊ အာ ၈–မျိုးလုံးရ၍ ပစ္စည်းရေ–၈။

အာရမ္မဏာဓိပတိအတွက် လင်္ကာ

လောဘမူသည်၊ ဒေါသမူမောဟ၊ ဒုက္ခကြဉ်ဖယ်၊ ခုနစ်ဆယ်ခြောက်ခု၊ လောကီ စုနှင့်၊ စတုဇင်္ဃ၊ ရုပ်နိပ္ဖန်ကို၊ ကြည်ညိုသမ္ပ၊ အလေးပြု၏။ ကုသိုလ်ကာမ၊ စိတ်အဌလည်း၊ လောကခေါ်ဆို၊ ကုသိုလ်သတ္တရသ်၊ လွန်လေးမြတ်၏။ ရှစ်မှတ်သမုတ်၊ သမ္ပယုတ်လည်း၊ လောကုတ်နဝ၊ သ, သက်ကို၊ ခြောင်စွဲမှိတ်။ လောကုတ်စိတ်လည်း၊ အောင်မြိတ်နိဗ္ဗု။ အလေးမူသည်၊ ဘုန်းလူဇိနော် မော်ကွန်းတည်း။ (ဝိသုဒ္ဓါရုံ)

လက်ကားဆိုရိုး အဓိပ္ပာယ်

၁။ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုအား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဒေါသမူဒွေး, မောဟမူဒွေး, ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကြဉ်သော လောကီစိတ် ၇၆-ခု၊ ဒေါသ ဣသာ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ၄၇-ခု၊ စတုဇဋ္ဌာနဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ် အဌာရသ။

၂။ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခုအား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ။

၃။ (က) အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ် ကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၈-ခုအား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု၊ နိဗ္ဗာန်။

(ခ) အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုအား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ အောက်မဂ် ၃-ခု၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ခု၊ နိဗ္ဗာန်။

(ဂ) အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုအား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အရဟတ္တမဂ်, အရဟတ္တဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်။

၄။ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုအား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော နိဗ္ဗာန်။

သ, သက်ဌ သက်, သက်ဟုဆိုလို၏၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့၏ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အလေးအမြတ် အာရုံပြုကြ၏။

အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးခုအား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ သောတာပတ္တိမဂ်၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်။ ဤသို့စသည်ဖြင့် (၃) နံပါတ် (ခ)ကို သောတာပန်, သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်-သုံးမျိုးခွဲ၍ ဆိုရိုးသုံးချက် ပြုနိုင်သည်။

၂။ သဟမျိုး-၁၅

သဟယေ-၇။ ။ဟေတု၊ သဟဇာတာဓိပတိ၊ သဟဇာတကမ္မ၊ နာမ်အာဟာရ၊ သဟဇာတိန္ဒြိယ၊ စျာန၊ မဂ္ဂ။

၁။ ဟေတုဌ—သမ္မယုတ္တကၠန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဟိတ် ၆-ပါး။ သင်္ချာ-သတ္တ၊ တပြိုင်နက်, ယထာရဟ ပစ္စည်းရေ လတ်ကြီး၈-နှင့် ဓိ ဣ ဏ် မဂ်၊ ပေါင်း-၁၂။

၂။ သဟာဓိဌ—သမ္မယုတ္တကၠန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အား x တပ်သော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါး, ၄-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။ သင်္ချာ-သတ္တ၊ ပစ္စည်းရေ ၈-နှင့် ဟေ ဟာ ဣ ဏ် မဂ်၊ ပေါင်း-၁၃။

၃။ သဟကမ္မဌ—သမ္မယုတ္တကၠန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်ဌရှိသော စေတနာ။ သင်္ချာ-သတ္တ၊ ၈-နှင့် ဟာ၊ ပေါင်း ပစ္စည်းရေ-၁၀။

၄။ နာမ်အာဟာရဌ—သမ္မယုတ္တကၠန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဖဿ စေတနာ ဝိညာဉ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃-ပါး၊ သင်္ချာ-သတ္တ၊ ၈-နှင့် ဓိ ဣ ဏ် ဣ၊ ပေါင်း ပစ္စည်းရေ-၁၂။

၅။ သဟာဇာတိန္ဒြိယဌ—သမ္မယုတ္တကၠန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဇီဝိတ စိတ် ဝေဒနာ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ ဇကဂ္ဂတာ ပညာ-ဟုဆိုအပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် ၈-ပါး။ သင်္ချာ-သတ္တ၊ ၈-နှင့် ဟေ ဓိ ဟာ စျာ မဂ်၊ ပေါင်း ပစ္စည်းရေ-၁၄။

၆။ စျာနဌ—သမ္မယုတ္တကၠန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဇကဂ္ဂတာဟုဆိုအပ်သော စျာနင်တရားကိုယ် ၅-ပါး။ သင်္ချာ-သတ္တ၊ ၈-နှင့် ဣ ဏ် မဂ်၊ ပေါင်း ပစ္စည်းရေ-၁၀။

၇။ မဂ္ဂဌ—သမ္မယုတ္တကၠန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ပညာ ဝိတက် ဝိရတိ ၃-ခု၊ ဝီရိယ သတိ ဇကဂ္ဂတာ ဒိဋ္ဌိဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉-ပါး။ သင်္ချာ-သတ္တ၊ ၈-နှင့် ဟေ ဓိ ဣ ဏ် စျာ၊ ပေါင်း ပစ္စည်းရေ-၁၃။

သဟလတ်-၄။ ။အညမည၊ ဝိပါက၊ သမ္မယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ။

၁။ အညဋ္ဌ–အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း, အချင်းချင်းနာမကွန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုအားလည်းကောင်း x တပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာ ၄–ပါး။ အချင်းအချင်းအား x တပ်သော စိတ္တဇ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ဗာဟိရ အာဟာရဇ ဥတုဇ အသညသတ်ကမ္မဇ ပဝတ္တိကမ္မဇအားဖြင့် မဟာဘုတ် ၄–ပါး။ အချင်းချင်းအား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု။ သင်္ချာ–တီဏိ၊ အညနှင့်သဟကြိုးဟု ပစ္စည်းရေ–၅။

၂။ ဝိပါကဋ္ဌ–အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း, အချင်းချင်းနာမကွန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော အလုံးစုံသော ဝိပါက်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး။ ဟဒယဝတ္ထုအား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာ။ သင်္ချာ–ဇကံ၊ ပစ္စည်းရေ–၅။

၃။ သမ္မယုတ္တဋ္ဌ–အချင်းချင်းအား x တပ်သော အလုံးစုံသောပဝတ္တိပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာ ၄–ပါး။ သင်္ချာ–တီဏိ၊ အညပါ ပစ္စည်းရေ–၆။

၄။ သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တဋ္ဌ–စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဋ္ဌဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄–ခု၊ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်–၁၀၊ ရဟန္တာတို့ စုတိကြဉ်သော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး။ အချင်းချင်းအား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု။ သင်္ချာ–တီဏိ၊ ပစ္စည်းရေ–၅။

သဟကြိုး–၄။ ။သဟဇာတ၊ သဟဇာတနိဿယ၊ သဟဇာတတ္ထိ၊ သဟဇာတ အဝိဂတ။

သဟဇာတ, သဟဇာတနိဿယ, သဟဇာတတ္ထိ, သဟဇာတအဝိဂတဋ္ဌ–အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း, အချင်းချင်းနာမကွန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော အလုံးစုံသောပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး။ အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း, ဥပါဒါရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော အလုံးစုံသော မဟာဘုတ် ၄–ပါး။ အချင်းချင်းအား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထု။ သင်္ချာ–နဝစီ၊ ပစ္စည်းရေ–၄။

၃။ အနန္တရမျိုး

အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊
အာသေဝန၊ အနန္တရကမ္မ၊ နတ္ထိ၊ အဝိဂတ။

၁။ အနန္တရ, သမနန္တရ, အနန္တရူပနိဿယ, နတ္ထိ, ဝိဂတ၌–ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သောနာမကွန္ဓာအား x တပ်သော ရဟန္တာတို့စုတိကြည်သော အလုံးစုံသော စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်ဒွေးပညာသ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ၄–ပါး။ သင်္ချာ–သတ္တစီ၊ ပစ္စည်းရေ–၅။

၂။ အာသေဝန၌–ပထမဈော ဖိုလ်ဈေကြည်သော နောက်နောက်သောဈော ဧကပညာသအား x တပ်သော အဆုံးဈေကြည်သော ရှေးရှေးသောလောကီဈော သတ္တစတ္တာလီသ။ သင်္ချာ–တိဏိ၊ အာသေနှင့် ယခင် ၅–ပစ္စည်းပါ၊ ပစ္စည်းရေ–၆။

၃။ အနန္တရကမ္မ၌–မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ်လေးခုအား x တပ်သော မဂ်လေးခု စေတနာ။ သင်္ချာ–ဧကံ၊ ကမ္မနှင့် ယခင် ၅–ပစ္စည်းပါ၊ ပစ္စည်းရေ–၆။

၄။ ပကတူပမျိုး–၂

၁။ ပကတူပ၌–စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်ဒွေးပညာသအား x တပ်သော စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်ဒွေးပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ။ သင်္ချာ–နဝ၊ ပစ္စည်းရေ–၁။

၂။ နာနာကမ္မ၌–ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသနာမကွန္ဓာအား x တပ်သော ဗလဝ ဖြစ်သော ကုသိုလ်အကုသိုလ်ဈေစေတနာ။ သင်္ချာ–ဒွေ၊ ဥပနှင့်ကမ္မဟု ပစ္စည်းရေ–၂။

၅။ ဝတ္ထုမျိုး–၆

၁။ ဝတ္ထုပုရေဈတနိဿယ, ဝတ္ထုပုရေဈတ, ဝတ္ထုပုရေဈတဝိပွယုတ္တ, ဝတ္ထုပုရေဈတတ္ထိ, ဝတ္ထုပုရေဈတအဝိဂတ၌– ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြည်သော သတ္တဝိညာဏာဓာတ်အား x တပ်သော ဆဝတ္ထု။ သင်္ချာ–တိဏိ၊ ပစ္စည်းရေ–၅။

၂။ ပုရေဇာတိန္ဒြိယဉ္စ—ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်အား x တပ်သော မန္ဒာယုက အမန္ဒာယုက မဏ္ဍိမာယုကအားဖြင့် သုံးပါးတို့တွင် မဏ္ဍိမာယုကဖြစ်၍ အတီတ ဘဝင်နှင့်ဥပါဒ်ပြိုင်သော ပဋ္ဌဝတ္ထု။ သင်္ခ်ာ–ဇက်၊ ဝတ္ထု ၆–မျိုးအကုန်ရ၍ ပစ္စည်းရေ–၆။

ᨾᨾᨾᨾᨾ

၆။ ပစ္ဆာဇာတမျိုး–၄

ပစ္ဆာဇာတ, ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တ, ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ, ပစ္ဆာဇာတအဝိဂတဉ္စ–ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော ဧကဇကာယ ဒွိဇကာယ တိဇကာယ စတုဇကာယအား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပထမဘဝင်အစရှိသော နောက်ဖြစ်သော နာမကွန္ဓာ ၄–ပါး။ သင်္ခ်ာ–တိဏိ၊ ပစ္စည်းရေ–၄။

ᨾᨾᨾᨾᨾ

၇။ ဗလဝ ဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မမျိုး

နာနာကမ္မဉ္စ—ကာမဝိပါက်တေဝိသနာမကွန္ဓာအား x တပ်သော ကာမကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာဟုဆိုအပ်သော ဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မ။

ကဋတ္တာရုပ်အား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာဟု ဆိုအပ်သော ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မ။ သင်္ခ်ာ–ဒွေ၊ ပစ္စည်းရေ–၁။ [ဤတရားအတွက် ကမ္မမျိုးသီးခြားထွက်ရ၏။]

ᨾᨾᨾᨾᨾ

၈။ ရုပ်အာဟာရမျိုး

ရုပ်အာဟာရ, ရုပ်အာဟာရတ္ထိ, ရုပ်အာဟာရအဝိဂတဉ္စ–ကလာပ်တူ ကလာပ်ပြားဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်အား x တပ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိက သြဇာ။ သင်္ခ်ာ–ဇက်၊ ပစ္စည်းရေ–၃။

ᨾᨾᨾᨾᨾ

၉။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယမျိုး

ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ, ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ, ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယအဝိဂတဋ္ဌ–ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ကြဉ်သော ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ်ကိုးခုအား x တပ်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ။ သင်္ခ်ာ–ဇကံ၊ ပစ္စည်းရေ–၃။

၁၀။ သဟပုရေမိသက

သဟပုရေမိသက ရသော နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတဋ္ဌ– အချင်းချင်းအား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ကုသိုလ်ဇကဝီသ စေတသိက်ဒွေပညာသ အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ၊ ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစ ရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု။ သင်္ခ်ာ–ဒွေ၊ ပစ္စည်းရေ–၃။

၁၁။ ပစ္ဆာဟာရမိသက

ပစ္ဆာဟာရ ရသော အတ္ထိ, အဝိဂတဋ္ဌ–ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော တိဇကာယ စတုဇ ကာယအား x ကာလတူတစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ကုသိုလ်ဇကဝီသ စေတသိက်ဒွေပညာသ အစိတ်အပေါင်း နာမကွန္ဓာ၊ ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော ဩဇာ။ သင်္ခ်ာ–ဒွေ၊ ပစ္စည်းရေ–၂။

၁၂။ ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသက

ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယ ရသော အတ္ထိ, အဝိဂတဋ္ဌ–ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော ကမ္မဇ ကာယအား x ကာလတူတစ်ပြိုင်နက်တပ်ကောင်းသော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ် သောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ကုသိုလ်ဇကဝီသ စေတသိက် ဒွေးပညာသ အစိတ် အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊ ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ။ သင်္ခ်ာ–ဒွေ၊ ပစ္စည်းရေ–၂။

ပဋ္ဌာဝါရ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာ အချုပ်မှတ်ဖွယ်။ ။ပဋ္ဌာဝါရ၌ ကုသလပဒ, အကုသလပဒ, အဗျာကတပဒ, ကုသလာဗျာကတပဒ, အကုသလာဗျာကတ

ပဒ-ဟု ပဒ ၅-ခုရှိ၏။ ကုသလပဒ၌ ပဒါဝသာန ၄-ခုရှိ၏၊ အကုသလပဒ၌လည်း ၄-ခုရှိ၏၊ အဗျာကတပဒ၌ ၃-ခုရှိ၏၊ ကုသလာဗျာကတပဒ၌ ၂-ခုရှိ၏၊ အကုသလာဗျာကတပဒ၌လည်း ၂-ခုရှိ၏။ ပဥ္စာဝါရ၌ သင်္ကာပေါင်း ၁၅-ချက်ရှိ၏၊ ယင်း သင်္ကာများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

၁။ ကု-ကု၊ ကု-အကု၊ ကု-ဗျာ၊ ကု-ကုဗျာ။

၂။ အကု-အကု၊ အကု-ကု၊ အကု-ဗျာ၊ အကု-အကုဗျာ။

၃။ ဗျာ-ဗျာ၊ ဗျာ-ကု၊ ဗျာ-အကု။

၄။ ကုဗျာ-ကု၊ ကုဗျာ-ဗျာ။

၅။ အကုဗျာ-အကု၊ အကုဗျာ-ဗျာ။

ပဉ္စာဝါရသုဒ္ဓသင်္ကာ ပြီး၏။

ဆဝါရ အနုလုံသုဒ္ဓသင်္ကာ

၁။ ဟေတု, မဂ္ဂပစ္စည်း၏သုဒ္ဓသင်္ကာဝါရ၌- သဟိတ်စိတ်ဧကသတ္တတိ၊ မောဟမူဒွေး၌မောဟကြဉ်သော သဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄-ပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဧရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဧရုပ်။ သင်္ကာကား-နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိဟူသည်တည်း။ [မဂ္ဂတွင် မောဟမကြဉ်သည်သာထူး၏၊ နဝမှာ ပဋိစ္စ, သဟဇာတ၊ သတ္တရသမှာ ပစ္စယ, နိဿယ၊ တိဏိမှာ သံသဋ္ဌ, သမ္ပယုတ္တဝါရ-ဟု ယထာက္ကမယူပါ၊ နောက်ပစ္စည်းများ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပင်။]

၂။ အာရမ္မဏ, အနန္တရ, သမနန္တရ, ဥပနိဿယ, သမ္ပယုတ္တ, နတ္ထိ, ဝိဂတ၌-စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်ဒွေးပညာသ၊ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄-ပါး။ သင်္ကာ-တိဏိ၊ သတ္တ၊ တိဏိ။

၃။ အဓိ၌- အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော သာဓိပတိဧော ၅၂-ခုနာမကွန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဧရုပ်။ သင်္ကာ-နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ။

၄။ သဟဇာတ, နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ၌-အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄-ပါး၊ စိတ္တဧရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဧ ဗာဟိရ အာဟာရဧ ဥတုဧ အသညသတ်ကမ္မဧ ပဝတ္တိကမ္မဧရုပ်။ သင်္ကာ-နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ။

၅။ အညဋ္ဌ–အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ဗာဟိရ အာဟာရဇ ဥတုဇ အသညသတ်ကမ္မဇ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ်။ သင်္ခ်ာ–တိဏိ၊ သတ္တ၊ တိဏိ။

၆။ ပုရေဋ္ဌ–အရူပဝိပါက် ၄–ခုကြဉ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဝတ္တိနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး။ သင်္ခ်ာ–တိဏိ၊ သတ္တ၊ တိဏိ။

၇။ အာသေဋ္ဌ–အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒိဇော၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ၊ မဂ် ၄–ခုနာမကွန္ဓာ။ သင်္ခ်ာ– တိဏိ၊ သတ္တ၊ တိဏိ။

၈။ ကမ္မဋ္ဌ– ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာကြဉ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်, အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ခ်ာ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ။

၉။ ဝိပါကဋ္ဌ–အလုံးစုံသော ဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသ်န္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ ဝိပါက်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ သင်္ခ်ာ–ဇကံ၊ ဇကံ၊ ဇကံ။

၁၀။ အာဟာရဋ္ဌ–အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်, အာဟာရဇရုပ်။ သင်္ခ်ာ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ။

၁၁။ ဣန္ဒြိယဋ္ဌ–အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်, ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ခ်ာ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ။

၁၂။ ဈာနဋ္ဌ–ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်ကြဉ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ သင်္ခ်ာ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ။

၁၃။ ဝိပွယုတ္တဋ္ဌ–အရူပဝိပါက် ၄–ခုကြဉ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ သင်္ခ်ာ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ။

ဆဝါရ ပစ္စနိုက်သုဒ္ဓသင်္ကာ

၁။ နဟေတုဒ္ဒ–မောဟမူဒွေးဒ္ဒမောဟ, အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်, အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်, ဗာဟိရရုပ်, အာဟာရဇရုပ်, ဥတုဇရုပ်, အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ကာ–ဒွေ၊ စတ္တာရိ၊ ဒွေ။

၂။ နာရမ္မဏ, နာနန္တ္ဂ ရ, နသမနန္တ္ဂ ရ, နဥပနိဿယ, နသမ္ပယုတ္တ, နောနတ္ထိ, နောဝိဂတဒ္ဒ–စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ဗာဟိရ အာဟာရဇ ဥတုဇ အသညသတ်ကမ္မဇ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ကာ–ပဉ္စ၊ ပဉ္စ၊ x ။

၃။ နာဓိပတိဒ္ဒ–အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ အဟိတ်ကြိယာ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ နိရာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ကာ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ။

၄။ နအညမညဒ္ဒ–နာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှ တပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော စိတ္တဇဥပါဒါ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါ ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ်။ သင်္ကာ–ပဉ္စ၊ ပဉ္စ၊ x ။

၅။ နပုရေဇာတဒ္ဒ–အရူပဝိပါက် ၄–ခု၊ အရူပဘုံဒ္ဒဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ အထက်မဂ် ၃–ခု ဖိုလ် ၄–ခု၊ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ကာ–သတ္တ၊ သတ္တ၊ တိဏိ။

၆။ နပစ္ဆာဇာတဒ္ဒ–အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ကာ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ။

၇။ နာသေဝနဒ္ဒ–အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ပထမဇော, အာဝဇ္ဇန်းဒွေး ဝိပါက်စိတ်ဆယ်တို့သ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ကာ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ။

၈။ နကမ္မဒ္ဒ–ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာ၊ ဗာဟိရရုပ်, အာဟာရဇရုပ်, ဥတုဇရုပ်။ သင်္ကာ–တိဏိ၊ သတ္တ၊ တိဏိ။

၉။ နဝိပါကဋ္ဌ–ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာနာမကွန္ဓာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်, ဗာဟိရရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ချာ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တီဏိ။

၁၀။ နာဟာရဋ္ဌ–ဗာဟိရရုပ်, ဥတုဇရုပ်, အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ချာ–ဧကံ၊ ဧကံ၊ x ။

၁၁။ နဇျှန်ယဋ္ဌ–ဗာဟိရရုပ် , အာဟာရဇရုပ် ,ဥတုဇရုပ်, အသညသတ်ရုပ် ဧဒိဝိတိန္ဒြေ ပဝတ္တိရုပ်ဧဒိဝိတိန္ဒြေ။ သင်္ချာ–ဧကံ၊ ဧကံ၊ x ။

၁၂။ နစျာနဋ္ဌ–ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်နာမကွန္ဓာ၊ ဗာဟိရရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ချာ–ဧကံ၊ ဧကံ၊ ဧကံ။

၁၃။ နဂဋ္ဌ–အဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်, အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ချာ–ဧကံ၊ ဧကံ၊ ဧကံ။

၁၄။ နဝိပွယုတ္တဋ္ဌ–အရူပဝိပါက် ၄–ခု ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး၊ အရူပဘုံဋ္ဌဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မဲနောဒ္ဓါဏာဝဇ္ဇန်း မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ အထက်မဂ် ၃–ခု ဖိုလ် ၄–ခု နာမကွန္ဓာ၊ ဗာဟိရရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ချာ–တီဏိ၊ တီဏိ၊ တီဏိ။

ဆဝါရသုဒ္ဓသင်္ချာ အချုပ်မှတ်ဖွယ်။ ။ဆဝါရဋ္ဌ ကုသလပဒ , အကုသလပဒ , အဗျာကတပဒ , ကုသလာဗျာကတပဒ , အကုသလာဗျာကတပဒ–ဟု ပဒ၅–ခုရှိ၏။ ကုသလပဒ အကုသလပဒတို့ဋ္ဌ ပဒါဝသာန ၃–ခုစီရှိ၏၊ အဗျာကတပဒဋ္ဌ ၅–ခုရှိ၏၊ ကုဗျာပဒ အကုဗျာပဒတို့ဋ္ဌ ၃–ခုစီရှိ၏၊ ပေါင်း သင်္ချာ ၁၇–ချက်ရှိ၏၊ ကုသလေန ကုသလံ–စသည်ဖြင့် သင်္ချာထုတ်ရသည်၊ ယင်း သင်္ချာများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။ [သင်္ချာများထွက်လာပုံကို ဆဝါရ ကိုင်တွယ်ပုံအခန်းကျမှ ပြုပါမည်။]

၁။ ကု–ကု၊ ကု–ဗျာ၊ ကု–ကုဗျာ။

၂။ အကု–အကု၊ အကု–ဗျာ၊ အကု–အကုဗျာ။

၃။ ဗျာ–ဗျာ၊ ဗျာ–ကု၊ ဗျာ–အကု၊ ဗျာ–ကုဗျာ၊ ဗျာ–အကုဗျာ။

၄။ ကုဗျာ–ကု၊ ကုဗျာ–ဗျာ၊ ကုဗျာ–ကုဗျာ။

၅။ အကုဗျာ–အကု၊ အကုဗျာ–ဗျာ၊ အကုဗျာ–အကုဗျာ။ (သတ္တရသ)

၁။ ကု–ကု၊ ကု–ဗျာ၊ ကု–ကုဗျာ။
၂။ အကု–အကု၊ အကု–ဗျာ၊ အကု–အကုဗျာ။
၃။ ဗျာ–ဗျာ။ ၄။ ကုဗျာ–ဗျာ။ ၅။ အကုဗျာ–ဗျာ။ (နဝ)

၁။ ကု–ကု။ ၂။ အကု–အကု။
၃။ ဗျာ–ဗျာ။ ဗျာ–ကု၊ ဗျာ–အကု။
၄။ ကုဗျာ–ကု။ ၅။ အကုဗျာ–အကု။ (သတ္တ)

တိကိ။ ။ကု–ကု၊ အကု–အကု၊ ဗျာ–ဗျာ။
ဧကံ။ ။ဗျာ–ဗျာ။

ဆဝါရ ပစ္စနိုက်သရ်ာများ
(အနုလုံမှ ထူးရာမျှသာ)

၁။ ကု–ကု၊ ကု–ဗျာ။	၃။ ဗျာ–ဗျာ။	၅။ အကုဗျာ–ဗျာ။
၂။ အကု–အကု၊ အကု–ဗျာ။	၄။ ကုဗျာ–ဗျာ။	(သတ္တ၊ နှ ပုရေဇာတ)
၁။ ကု–ဗျာ။	၃။ ဗျာ–ဗျာ။	၅။ အကုဗျာ–ဗျာ။
၂။ အကု–ဗျာ။	၄။ ကုဗျာ=ဗျာ။	(ဝဏ္ဏ)
၁။ အကု–အကု။	၃။ အကုဗျာ–အကု။	
၂။ ဗျာ–ဗျာ! ဗျာ–အကု။	(စတ္တာရီ)	
၁။ အကု–အကု။	၂။ ဗျာ–ဗျာ။	(ဒွေ)

❁❁❁❁❁

ဆဝါရသုဒ္ဓသရ်ာ ပြီး၏။

ပဋ္ဌာဝါရ မြေပုံ

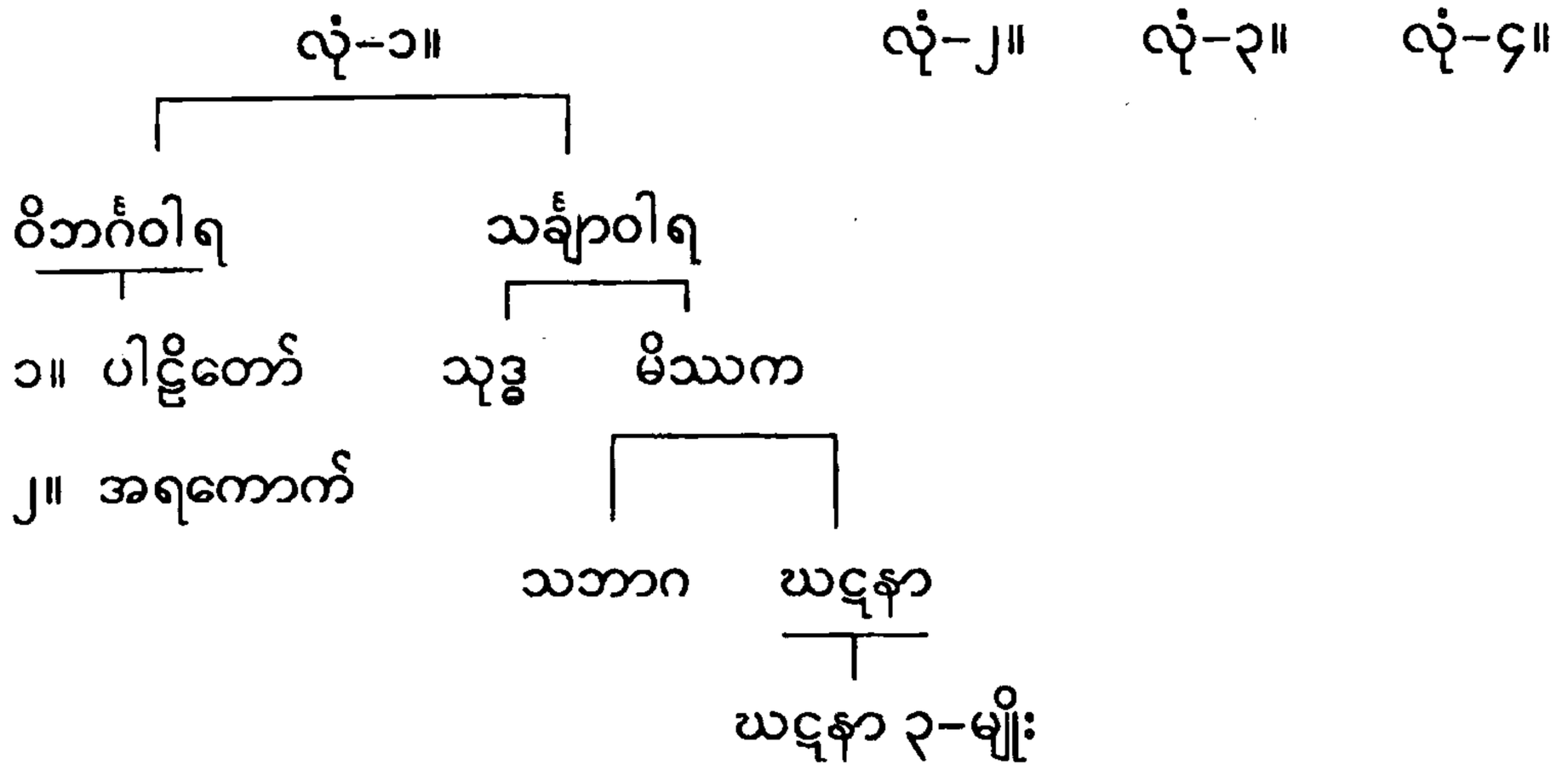

ယဒုနာ ၃-မျိုးဟောပြီးနောက် ပစ္စယုဒ္ဓါရဖြင့် လုံ ၁-ကိုအဆုံးသတ်ပါ။

၂။ ပစ္စည်းပစ္စနိုက်၌ ယမိုက်သဘောသွားအတိုင်း နှ, ပဋိသေဓဖြင့် သုဒ္ဓ သင်္ခ်ာကိုဆိုရမည်။

၃။ ပစ္စည်းအနုလောမပစ္စနိုက်၌ မူသင်္ခ်ာတွင် မူလိသဘာဂကို နှတ်ရမည်။

၄။ ပစ္စည်း ပစ္စနီယာနုလောမ၌ မူလိသင်္ခ်ာတွင် မူသဘာဂကို နှတ်ရမည်။

လုံ ၁-၌ သဘာဂ, ယဒုနာဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။

လုံ ၂-၌ ဒုကမှစ၍ ဧကဝိသအထိရှိ၏။

လုံ ၃-၌ ဒုက, ယဒုနာဟု နှစ်မျိုးရှိ၏၊ လုံ ၁-နှင့်တူ၏။

လုံ ၄-၌ ဒုကမှစ၍ ဗာဝိသကအထိရှိ၏၊ လုံ ၂-နှင့်တူ၏။

အချုပ်မှာ- မ, လုံချင်းတူ၏၊ စုံလုံချင်းတူ၏၊ မ, လုံနှစ်ခုတို့ အတန်ငယ် ကွဲဟန်ကား လုံ ၁-၌ သဘာဂဖြစ်မှ မူလိသွတ်ရ၏၊ လုံ ၃-၌ သဘာဂဖြစ်ဖြစ် မဖြစ်ဖြစ် မူလိသွတ်ရ၏၊ သို့ရာတွင် မျိုးခေါင်းဆောင်ပစ္စည်းများကို မူလ၊ မသွတ်ရပေ။

ဤသို့ လုံလေးလုံဟောပြီးနောက် ဟေတုနှင့်အဓိပတိကိုမူတည်ပြီး ပစ္စည်းတွန်းကို လေ့ကျင့်ပါ၊ ပစ္စည်းတွန်းလေ့ကျင့်ပြီးပါက ပဋ္ဌာဝါရပြီးပါပြီ။

ပဋ္ဌာဝါရ၊ ဝိဘင်္ဂဝါရ

သမ္မယုတ္တဝါရကို ဟောတော်မူသည်၏အခြားမဲ့၌ ပဋ္ဌာဝါရကိုဟောတော်မူ၏၊ ထိုပဋ္ဌာဝါရ၌တုံသော်လည်း–

ပစ္စည်းအနုလုံ၊ ပစ္စည်းပစ္စနိုက်၊ ပစ္စည်းအနုလောမပစ္စနိုက်၊ ပစ္စည်းပစ္စနိယာနုလောမ	= ၄
ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ သင်္ချာဝါရ	= ၂
ဟေတုပစ္စည်း၏ဝိဘင်္ဂဝါရအစရှိသောအားဖြင့်	=၂၄
ကုသလပဒ၊ အကုသလပဒ၊ အဗျာကတပဒ	= ၃
ကုသလပဒါဝသာန၊ အဗျာကတ၊ ကုသလာဗျာကတ	= ၃
ဝိဓိ၊ အနုဝါဒ	= ၂

ထို ၂–ပါးတို့တွင် ဝိဓိကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏၊ ဟောဟန်ကား-- "ကုသလော ဓမ္မော ကုသလသ ဓမ္မသ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသည်တည်း။ ဝိဓိကို ဟောတော်မူသည်၏အခြားမဲ့၌ အနုဝါဒကိုဟောတော်မူ၏၊ ဟောဟန်ကား – ကုသလာ ဟေတူ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသည်တည်း။

အနက်။ ။ကုသလော–အပြစ်မရှိ ကောင်းကျိုးကိုပေးခြင်း လက္ခဏာရှိသော၊ ဓမ္မော(နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝသဘာဝေါ)–သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်းမဟုတ်သော သဘောတရားသည်၊ ကုသလသ–အပြစ်မရှိ ကောင်းကျိုးကိုပေးခြင်း လက္ခဏာရှိသော၊ ဓမ္မသ(နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝ သဘာဝသ)–သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်းမဟုတ်သော သဘောတရားအား၊ ဟေတုပစ္စယေန–ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော(ဥပကာရကော)–ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ–၏။

ကုသလာ–ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဟေတူ–ဟိတ်တို့သည်၊ သမ္မယုတ္တကာနံ–သမ္မယုတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာနံ–ကုသိုလ်ဇကဝိသ, စေတသိက်အင္ဒတိ်သနာမက္ခန္ဓာတို့အား၊ ဟေတုပစ္စယေန–ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော (ဥပကာရကော)–ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ–၏။ (အရကောက်၊ ၃၂၃)

ဒီနေရာမှာ "ဝိဓိ, အနုဝါဒ"ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရရဲ့အဓိပ္ပာယ်ကို ပြောချင်ပါတယ်၊ ပထမဆိုတဲ့စကားကို "ဝိဓိ"လို့ခေါ်ပါတယ်၊ အဲဒီပထမဆိုတဲ့စကားကို ထင်ရှားအောင် ထပ်ဖွင့်တဲ့အနေနဲ့ နောက်ထပ်ဆိုတဲ့စကားကို "အနုဝါဒ"လို့ ခေါ်ပါတယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဝိဓိနဲ့အနုဝါဒတို့ဟာ ဝိသေသန, ဝိသေသျ တို့ရဲ့ အမည်ဖြစ်ပါတယ်။ [အနုဝါဒဝိဓယောတိ ပဌမဝစနံ ဝိဓိ၊ တဒါဝိကရဏ ဝသေန ပစ္ဆာ ဝစနံ အနုဝါဒေါ၊ ဝိသေသနဝိသေသျာနံ ဝါ ဝိဓာနုဝါဒသမညာ။ (သီ ဋီသစ်-ပ၊ ၁၄၁)]

အတန်ငယ် ဆက်ပြောပါဦးမယ်၊ ဝိဓိအနုဝါဒအမည်များဟာ သဒ္ဒါအသုံး အနှုန်းများဖြစ်ပါတယ်၊ နေတ္တိအဋ္ဌကထာဋီကာများမှာ သုံးနှုန်းထားတာတွေ့ရ ပါတယ်၊ ဝိသေသန+ဝိသေသျ, ဂုဏ်+ဂုဏေး, ပဓာန+အပွဓာန-စတဲ့ အဓိပ္ပာယ်တူ ရှစ်စုံထဲမှာ သူတို့ပါပါတယ်၊ ဝိဓိသည် ဝိသေသျ, ဂုဏေး, ပဓာန၊ အနုဝါဒသည် ဝိသေသန, ဂုဏ်, အပွဓာန၊ ဒါ့ကြောင့် အရကောက်ဆရာကြီးက ပဓာနဖြစ်တဲ့ ဝိဓိအရကို သရုပ်ထုတ်ကောက်ပြပါတယ်၊ အပွဓာနဖြစ်တဲ့ အနုဝါဒကိုတော့ ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပြထားပါတယ်၊ နောင်တွေ့ကြရပါလိမ့်မယ်။

ဒီဝိဓိ, အနုဝါဒအသုံးအနှုန်းနဲ့ပတ်သက်လို့ ဝိသုဒ္ဓါရုံပုဒ်စစ်ဂဏ္ဌိအဆိုကို ထုတ်ပြပါဦးမယ်။

ဂုဏော ဝိသေသနံ ဘေဒေါ၊ ဝိသေသော အနုဝါဒကော။
အပွဓာနမုပါယော စ၊ သကတ္ထောတိ စိမေ သမာ။
ဂုဏီ ဝိသေသိတဗ္ဗဋ္ဌ၊ ဘေဒျံ သာမညဝိဓယော။
ပဓာနဋ္ဌ ဥပေယျာ စ၊ ဒဗ္ဗံ ဥယျာ သမာနတာ။

ဟူသော ကစ္စာယနဋီကာသစ်အတိုင်း ရှေ့ဂါထာလာ ဝိသေသနမည် ၈-ပါး၊ နောက်ဂါထာလာ ဝိသေသျမည် ၈-ပါးကို သိအပ်၏၊ ဝိသေသနကို အနုဝါဒရပ်, ဝိသေသျကို ဝိဓိရပ်-ဟု သဒ္ဒါကျမ်းမှာသုံးရိုးအတိုင်း သုံးပါသည်ကို ပဋ္ဌာန်းအရ ကောက်မှာ "ဝိထိ"ဟု စာအများ ပျက်ပြားရှိနေ၍ မသိနိုင်အောင် ရှိနေကြရ၏။ (ဝိသုဒ္ဓါရုံပုဒ်စစ်ဂဏ္ဌိ၊ ၂၆၅)

အတ္ထရူပ် ပသိဒ္ဓံ-ဝါဒရူပန္တိ ဝုစ္စတေ။
ဝိသေသနံဝ တံ အပ-သိဒ္ဓက် ဝိဓိရူပက်။
ဝိသေသျမေဝ တံတျော-မတ္ထရူပ် ဒုဓာ မတံ။
ယထာ နီလုပ္ပလံ ရာဇ-ပုရိသောတိ နိဒဿနံ။

(ဘေဒစိန္တာ၊ ၁၉၀-၁)

အာရမ်မျိုး

ဒီဝိဘင်ဝါရမှာ ပါဠိတော်ဟောပုံ, အရကောက်ပုံလို့ နှစ်မျိုးရှိပါတယ်၊ ဒီနှစ်မျိုးကို သဘောပေါက်အောင် ရှင်းပြရမှာဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီလိုရှင်းတဲ့အခါမှာ ဒေသနာကျွမအနေအားဖြင့် ဟေတုပစ္စည်းကို အရင်ရှင်းပြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် သုဒ္ဓသန်ဿမျိုးစဉ်အလိုက် ရှင်းပြမှာဖြစ်လို့ "အာရမ်"မျိုးကို အရင် ရှင်းပြရပါလိမ့်မယ်။

အခု ပါဠိတော်ဟောပုံကို အတန်ငယ် ပြောပြထားနှင့်ပါမယ်၊ ပါဠိတော်ကိုလဲ ထုတ်ပြပါမယ်၊ ပြီးတော့မှ သင်ဟပါဠိနဲ့ညှိပြီး အကျယ်ရှင်းပြပါမယ်။

ပါဠိတော်ဟောပုံ

ပါဠိတော်ဟောတဲ့အခါမှာ အာရမ္မဏကုသိုလ် ပစ္စည်းတရားကို (၁)ဒါနံ၊ သီလံ၊ ဥပေါသထကမ္မံ၊ ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ၊ စျာနံ၊ ဂေါတြဘုံ၊ ဝေါဒါနံ၊ မဂ္ဂံ။ (၂)ကုသလံ၊ စိတ္တံ၊ အာကာ, အာကိံ ကုသလံ၊ ကုသလာ ခန္ဓာ–ဟုဟောတော်မူသည်။ ယင်း၏ ကုသိုလ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို ပစ္စဝေက္ခတိ၊ ဝိပဿတိ၊ ဈာနာတိ–ကြိယာတို့ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

အကုသိုလ်ပစ္စည်းတရားများကို ရာဂံ၊ ဒိဋ္ဌိံ၊ ဝိစိကိစ္ဆံ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ၊ ဒေါမနဿံ–ဟု ဟောတော်မူသည်။ ယင်း၏ အကုသိုလ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို အဿာဒေတိ၊ အဘိနန္ဒတိ–ကြိယာများနှင့် ရာဂ, ဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာ, ဥဒ္ဓစ္စ, ဒေါမနဿ–အမည်များဖြင့်ပင် ဟောတော်မူသည်။

အဗျာကတပစ္စည်းတရားများကို ဖလံ၊ စျာနံ၊ စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ၊ ရူပ, သဒ္ဒ, ဂန္ဓ, ရသ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗ, ဝတ္ထု၊ ဝိပါက် ကြိယာ ခန္ဓာ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု, ဒိဗ္ဗသောတ၊ အာကာ, အာကိံ ကြိယာ၊ ရူပါယတန, သဒ္ဒ, ဂန္ဓ, ရသ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန–အမည်များဖြင့် အသီးသီးဟောတော်မူသည်။ ယင်း၏ အဗျာကတ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို ပစ္စဝေက္ခတိ၊ ဝိပဿတိ၊ ပဿတိ၊ သုဏာတိ၊ ဈာနာတိ–ကြိယာတို့ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

ဒီ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, အဗျာကတ အခြေခံသုံးချက်ကို နားလည်သဘောပေါက်ထားဖို့ လိုပါတယ်၊ ပီးတော့မှ ပဒ, ပဒါဝယဝနအလိုက် သတိပြုရမယ်၊ သင်ဟပါဠိကို နှလုံးသွင်းပြီး အာရုံ, အာရမ္မဏိကသဘောကို သတိပြုရမယ်၊ ဒီလို သတိပြုမယ်ဆိုလျှင် ပါဠိတော်ဟောပုံ သဘောပေါက်နိုင်လောက်ပါတယ်၊ အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို ရှုပါ။

အာရမ္မဏပါဠိတော်

၁။ ကုသလော ကုသလသော

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ဒါနံ ဒတ္တာ သီလံ သမာဒိယိတ္တာ	
ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ တံ	ပစ္စဝေက္ခတိ။
ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ	ပစ္စဝေက္ခတိ။
စျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ စျာနံ	ပစ္စဝေက္ခတိ။
သေက္ခာ ဂေါတြဘုံ x ဝေါဒါနံ	ပစ္စဝေက္ခန္တိ။
သေက္ခာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ မဂ္ဂံ	ပစ္စဝေက္ခန္တိ။
သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ကုသလံ	အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။
စေတောပရိယညာဏေန ကုသလစိတ္တ	
သမင်္ဂီသ စိတ္တံ	ဇာနန္တိ။
အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလံ	ဝိညာနဉ္စာယတနကုသလသော။
အာကိဉ္စညာယတနကုသလံ	နေဝသညာနာသညာ...ကုသလသော။
ကုသလာခန္ဓာ	ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏသော, စေတောပရိယ, ပုဗ္ဗေ နိဝါသာနုဿတိ, ယထာကမ္မုပဂ, အနာဂတံသညာဏသော။

၂။ ကုသလော အကုသလသော

ဒါနံ ဒတ္တာ ။ပ။ တံ	အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ၊ ဒေါမနသံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ	အဿာဒေတိ ။ပ။ ဒေါမနသံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
စျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ စျာနံ	အဿာဒေတိ ။ပ။ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
စျာနေ ပရိဟီနေ ဝိပ္ပဋိသာရိသ	ဒေါမနသံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၃။ ကုသလော အဗ္ယာကတသော

အရဟာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ မဂ္ဂံ	ပစ္စဝေက္ခတိ။
ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ	ပစ္စဝေက္ခတိ။
ကုသလံ	အနိစ္စတော ။ပ။ ဝိပဿတိ။
စေတော ။ပ။ စိတ္တံ	ဇာနာတိ။

သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ကုသလံ	အနိစ္စတော ။ ပ ။ ဝိပသ္သန္တိ၊ ကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
ကုသလံ	အသာဒေတိ ။ ပ ။ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလံ အာကိဉ္စညာယတနကုသလံ ကုသလာ ခန္ဓာ	ဝိညာ-ဝိပါကဿ စ ကိရိယဿ စ။ နေဝ-ဝိပါကဿ စ ကိရိယဿ စ။ စေ, ပု, ယ, အနာ, အာဝဇ္ဇနာယ။

၄။ အကုသလော အကုသလဿ

ရာဂံ x ဒိဋ္ဌိံ ဝိစိကိစ္ဆံ အာရဗ္ဘ ဥဒ္ဓစ္စံ အာရဗ္ဘ ဒေါမနဿံ အာရဗ္ဘ	အသာဒေတိ ။ ပ ။ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိစိ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ၊ ဒေါ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥဒ္ဓစ္စံ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိ၊ ဒေါ-။ ဒေါ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ-။

၅။ အကုသလော ကုသလဿ

သေက္ခာ ပဟီနေ ကိလေသေ	ပစ္စဝေက္ခန္တိ။
ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ	ပစ္စဝေက္ခန္တိ။
ပုဗ္ဗေ သမုဒါစိဏ္ဏေ ကိလေသေ	ဇာနန္တိ။
သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ အကုသလံ	အနိစ္စတော ။ ပ ။ ဝိပသ္သန္တိ။
စေတော-အကုသလစိတ္တ-စိတ္တံ	ဇာနန္တိ။
အကုသလာ ခန္ဓာ	စေ, ပု, ယ, အနာဂတံသညာဏဿ။

၆။ အကုသလော အဗျာကတဿ

အရဟာ ပဟီနေ ကိလေသေ	ပစ္စဝေက္ခတိ။
ပုဗ္ဗေ သမုဒါစိဏ္ဏေ ကိလေသေ	ဇာနာတိ။
အကုသလံ	အနိစ္စတော ။ ပ ။ ဝိပသ္သတိ။
စေတော-အကုသလစိတ္တ-စိတ္တံ	ဇာနာတိ။
သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ အကုသလံ	အနိစ္စ-သ္သန္တိ၊ ကုသလေ နိရုဒ္ဓေ-ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
အကုသလံ	အသာဒေတိ ။ ပ ။ အကုသလေ နိရုဒ္ဓေ-။
အကုသလာ ခန္ဓာ	စေ, ပု, ယ, အနာ, အာဝဇ္ဇနာယ။

၇။ အဗျာကတော အဗျာကတသ

အရဟာ ဖလ် x နိဗ္ဗာန်	ပစ္စဝေက္ခတိ။
နိဗ္ဗာန်	ဖလသ, အာဝဇ္ဇနာယ။
အရဟာ စက္ခု	အနိစ္စတော ။ ပ ။ ဝိပသ္သတိ။
သောတ်, ဃာန်, ဇိဝှ်, ကာယ်၊	
ရူပေ, သဒ္ဒေ, ဂန္ဓေ, ရသေ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ,	
ဝတ္ထု၊ ဝိ, ကြို ဗျာကတော ခန္ဓေ	အနိစ္စတော ။ ပ ။ ဝိပသ္သတိ။
ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပ်	ပသ္သတိ။
ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဒံ	သုဏာတိ။
စေတော – ဝိ, ကြို ဗျာကတစိတ္တ – စိတ္တံ	ဇာနာတိ။
အာကာသာနဉ္စာယတနကိရိယ်	ဝိညာနဉ္စာယတနကိရိယသ။
အာကိဉ္စညာယတနကိရိယ်	နေဝသညာ – ကိရိယသ။
ရူပါယတနံ ။ ပ ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ	စက္ခုဝိညာဏသ ။ ပ ။ ကာယဝိညာ ဏသ။
အဗျာကတာ ခန္ဓာ	ဣ, စေ, ပု, နာ, အာဝဇ္ဇနာယ။

၈။ အဗျာကတော ကုသလသ

သေက္ခာ ဖလ် x နိဗ္ဗာန်	ပစ္စဝေက္ခန္တိ။
နိဗ္ဗာန်	ဂေါတြဘုသ ဝေါဒါနသ မဂ္ဂသ။
သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ စက္ခု	အနိစ္စတော ။ ပ ။ ဝိပသ္သန္တိ။
သောတ် ။ ပ ။ အဗျာကတော ခန္ဓေ	အနိစ္စတော ။ ပ ။ ဝိပသ္သန္တိ။
ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပ်	ပသ္သန္တိ။
ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဒံ	သုဏန္တိ။
စေတော – စိတ္တံ	ဇာနန္တိ။
အဗျာကတာ ခန္ဓာ	ဣ, စေ, ပု, အနာဂတံသညာဏသ။

၉။ အဗျာကတော အကုသလသ

စက္ခု	အသ္သာဒေတိ ။ ပ ။ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
သောတ် ။ ပ ။ အဗျာကတော ခန္ဓေ	အသ္သာဒေတိ ။ ပ ။ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဝိဘင်္ဂဝါရကို သဘောပါပါနဲ့ ပါဠိတော်ဟောနိုင်ဖို့, အရကောက်နိုင်ဖို့, တစ်နည်းကားပါ ကောက်နိုင်ဖို့ အဆင့်သုံးဆင့်နဲ့ နားလည်ထားရပါမယ်၊ အဲဒီ အဆင့်သုံးဆင့်က–

၁။ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာမှာပါသမျှ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်ကို ခွဲပါ။

၂။ ပဒ, ပဒါဝယဝနအလိုက် ကု, အကု, ဗျာတရားများကို ခွဲပါ၊ ရွေးထုတ်ပါ။

[ပစ္စည်းဘက်မှာပါသည့်ကုသိုလ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်မှာပါသည့် ကုသိုလ်များကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားခွဲပါ။ အကု, ဗျာတရားများကိုလည်း ထို့အတူ ခွဲပါ။]

၃။ အာရုံ, အာရမ္မဏိက ဖြစ်, မဖြစ် အာရမ္မဏသင်္ဂဟပါဋ္ဌိဖြင့် ညှိပါ။

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
စိတ် – ၈၉၊ စေ – ၅၂၊ ရူပ် – ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	ကာမစိတ် – ၅၄၊ ဝိညာ, နေဝါ – ၆၊ အဘိညာဉ်ဒွေး၊ လောကုတ် – ၈။

ဒီလို ပထမဆင့်သရုပ်ခွဲပြီးနောက် ပစ္စည်းဘက်မှာ ကုသိုလ်ဘယ်လောက်ပါတယ်, အကုသိုလ်ဘယ်လောက်ပါတယ်, အဗျာကတဘယ်လောက်ပါတယ်, ဘာတွေပါတယ်ဆိုတာ ကြည့်ရမယ်၊ ထုတ်နုတ်တတ်ရမယ်။ ဒီလိုပဲ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်မှာလဲ ကုသိုလ်ဘယ်လောက်ပါတယ်, အကုသိုလ်ဘယ်လောက်ပါတယ်, အဗျာကတဘယ်လောက်ပါတယ်, ဘာတွေပါတယ်ဆိုတာ ကြည့်ရမယ်၊ ထုတ်နုတ်တတ်ရမယ်။

ပစ္စည်းဘက်မှာ ကုသိုလ်အကုန်လုံးပါတယ်၊ အကုသိုလ်လဲ အကုန်လုံးပါတယ်၊ အဗျကတလဲ ဝိပါက် ကြိယာ, ရူပ်, နိဗ္ဗာန် အကုန်လုံးပါတယ်။

ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်မှာ ကာမကုသိုလ် – ၈၊ ဝိညာနေဝါကုသိုလ် – ၂၊ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ မဂ်၄–ခုပါတယ်၊ အကုသိုလ် ၁၂–ပါ:လုံးပါတယ်၊ အဗျာကတက ကာမဝိပါက်ကြိယာ၊ ဝိညာနေဝါ ဝိပါက်ကြိယာ၊ ကြိယာအဘိညာဉ်၊ ဖိုလ် ၄–ခုပါတယ်။ ဒါဟာ ဒုတိယဆင့်ပါပဲ။

ဒီလို ဒုတိယဆင့်သရုပ်ခွဲပြီးနောက် အာရုံအာရမ္မဏိက နားလည်အောင်သင်္ဂဟပါဋ္ဌိနဲ့ ညှိကြည့်ကြရပါမယ်၊ အဲဒီလို ညှိကြည့်တဲ့အခါမှာ အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်ကို အရင်ဆုပ်ကိုင်ထားရမယ်။

၁။ ကုသလော ကုသလသဿ ဆိုပါတော့၊ ပစ္စယုပ္ပန်ကာမကုသိုလ်က ဘယ်ကုသိုလ်ကို အာရုံပြုနိုင်သလဲ။

သုဇေသနဗာကြည့်တိုက်
ထာသနာဟော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန
၂၅၂၂ ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်။

(က) အကုသလာနိ စေဝ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကာမာဝစရဧဝနာနိ စေတိ လောကုတ္တရဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

(ခ) ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကုသလာနိ စေဝ ပဋ္ဌမဈာနသင်္ခါတံ အဘိညာကုသလဉ္စေတိ အရဟတ္တမဂ္ဂဖလဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

ဒီသင်္ဂဟပါဠိနှစ်ပိုဒ်ကိုကြည့်ပြီး မဟာကုသိုလ် ၈-ခုက အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်တဲ့ ကုသိုလ်စိတ်ဝိသကို အာရုံပြုပါတယ်။ ဒီထဲမှာ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်လဲပါပါတယ်။

(ဂ)အာရုပ္ပေသု ဒုတိယစတုတ္ထာနိ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာနိ-ဆိုတဲ့ သင်္ဂဟပါဠိ အရ ဝိညာနေဝါကုသိုလ်က (အစဉ်အတိုင်း)အာကာအာကိ၊ကုသိုလ်ကို အာရုံပြုပါတယ်။

အဲဒီတော့ ပေါင်းလိုက်ရင် မဟာကုသိုလ် ၈-ခု၊ ဝိညာနေဝါကုသိုလ်၊ အဘိညာဉ်ကုသိုလ်တို့က အရဟတ္တမဂ်ကြဉ် ကုသိုလ်စိတ်ဝိသကို အာရုံပြုပါတယ်။ အဲဒီ သင်္ဂဟပါဠိ ၃-ပိုဒ်ကို ခွဲဆိုလိုက်ရင် "တစ်နည်းကား" အရကောက်ဖြစ်ပါတယ်၊ အဘိညာဉ်နှင့်ပတ်သက်လို့ ဣဒ္ဓိဝိဓ, စေတောပရိယ, ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ, ယထာကမ္မုပဂ, အနာဂတံသဆိုတဲ့ အဘိညာဉ် ၅-ပါးကိုတော့ ဆိုရိုးသီးသန့်နဲ့ဆိုရပေလိမ့်မည်။

နောက်တစ်ခုက ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်မှာ မဂ် ၄-ခုကျန်ပါသေးတယ်၊ အဲဒီ မဂ် ၄-ခုက နိဗ္ဗာန် (အဗျာကတတရား)ကို အာရုံပြုတဲ့အတွက် ဒီကုသလော ကုသလဿနဲ့ မဆိုင်တော့ဘူး။

တစ်နည်းကား-

ကတ္တားပုဒ်၏အရကား မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်လေးခုအား x တပ်သော လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ။ [(က) အပိုဒ်။] မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးခုအား x တပ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဝိသ။ [(ခ) အပိုဒ်။] ဝိညာဏဌာယတနကုသိုလ်အား x တပ်သော ဤဘဝ, ရှေးဘဝ အဖျတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဖူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်၊ နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်အား x တပ်သော ဤဘဝ, ရှေးဘဝအဖျတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဖူးသော အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ်။ [(ဂ)အပိုဒ်။]

ဣဒ္ဓိဝိဓကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား x တပ်သော ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်ပဋ္ဌမဈာန်။ စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား x တပ်သော လွန်လေပြီးသော ၇-ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော ၇-ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌ တည်သော အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော သူတစ်ပါးတို့၏ ကုသိုလ်စိတ်ဝိသ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား x တပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝုဒ္ဓဖြစ်သော အရဟတ္တ

မဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဝီသ။ ယထာကမ္မုပဂကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား x တပ်သော အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်ကံ။ အနာဂတံသကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား x တပ်သော အနာဂတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဝီသ၊ စေတသိက်အင္ဒတိ်သ ပစ္စည်းတရားရ၏။ [(ခ) အပိုဒ်ထဲမှ။]

၂။ ကုသလော အကုသလသ–မှာ ပစ္စယုပ္ပန်အကုသိုလ်က ဘယ်ကုသိုလ်ကို အာရုံပြုနိုင်သလဲ။

(က) အကုသလာနိ စေဝ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကာမာဝစရဧဝနာနိ စေတိ လောကုတ္တရဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

ဒီသင်္ဂဟပါဠိကိုကြည့်ပြီး လောကီကုသိုလ်သတ္တရသကို အာရုံပြုတယ်ဆိုတာ သိရပါတယ်၊ သင်္ဂဟပါဠိတစ်ပိုဒ်တည်းမို့ တစ်နည်းကားကောက်ဖို့ မလိုတော့ဘူး။ ပစ္စယုပ္ပန်က အကုသိုလ်ဒွါဒသ။

၃။ ကုသလော အဗျာကတသ–မှာ ပစ္စယုပ္ပန်ထဲက ဝိပါက်ကြိယာ(အဗျာကတတရား)က ဘယ်ကုသိုလ်ကို အာရုံပြုနိုင်သလဲ။

(က) သေသာနိ ကာမာဝစရဝိပါကာနိ ဟသနစိတ္တဿေတိ သဗ္ဗထာပိ ကာမာဝစရာရမ္မဏာနေဝ။

(ခ) အကုသလာနိစေဝ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကာမာဝစရဧဝနာနိ စေတိ လောကုတ္တရဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

(ဂ) ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကြိယာနိ စေဝ ကြိယာဘိညာဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဿေတိ သဗ္ဗထာပိ သဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

(ဃ) အာရပ္ပေသု ဒုတိယစတုတ္ထာနိ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာနိ။

ဒီလေးပိုဒ်လုံးကို ပေါင်းလိုက်လျှင် တဒါရုံ–၁၁၊ ပဋ္ဌာန်ရာဝဇ္ဇန်းကြဉ် ကာမကြိယာ–၁၀၊ ဝိညာနေဝါဝိပါက်ကြိယာ၊ ဈ, ပ, ယ, အနာဂတံသကြိယာအဘိညာဉ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့က ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသလုံးကို အာရုံပြုပါတယ်။ အဲဒီသင်္ဂဟ ပါဠိ ၄–ပိုဒ်ကို တစ်ခုချင်းခွဲဆိုလိုက်လျှင် "တစ်နည်းကား"အရကောက်ဖြစ်ပါတယ်၊ အဘိညာဉ်နဲ့ပတ်သက်လို့တော့ ရှေ့ကပြောခဲ့သလို ဆိုရိုးသီးသန့်နဲ့ ဆိုရပေလိမ့်မယ်။

တစ်နည်းကား–

ကတ္တားပုဒ်၏အရကား (က) တဒါရုံဧကာဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ်အား x တပ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈–ခု၊ (ခ) မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄–ခုအား x တပ်သော လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ၊ (ဂ) မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄–ခုအား x တပ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသ။ (ဃ) ဝိညာနဉ္စာယတနဝိပါက်အား x

တပ်သော ရေးဘဝအဒ္ဓတ္တသန္တာန်ဖြစ်ဖူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်၊ ဝိညာနဉ္စာယတနကြိယာအား x တပ်သော ဤဘဝ ရေးဘဝ အဒ္ဓတ္တသန္တာန်ဖြစ်ဖူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်၊ နေဝသညာနာသညာယတနဝိပါက်အား x တပ်သော ॥ ပ ॥ အာကိံကုသိုလ်၊ နေဝ–ကြိယာအား x တပ်သော ॥ ပ ॥ အာကိံကုသိုလ်။

(ဂ)အပိုဒ်ထဲမှ ဣဒ္ဓိဝိဓမှတစ်ပါး အဘိညာဉ် ၄–ပါးကို ကု–ကုနည်းတူ ဆိုရိုးပြုရပါမယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်က ကြိယာဗျာကတဖြစ်လို့ "ကြိယာအဘိညာဉ်အား တပ်သော"လို့ ပြောင်းလွဲဆိုရုံသာ ထူးပါတယ်။ [အရကောက်စာအုပ်ကြီးမှာ တစ်နည်းကား ကောက်မပြသော်လဲ ကောက်သင့်ပါတယ်။]

၄။ အကုသလော အကုသလသ–မှာ ပစ္စယုပ္ပန် ဘယ်အကုသိုလ်က ဘယ်အကုသိုလ်ကို အာရုံပြုနိုင်ပါသလဲ။

(က)အကုသလာနိ စေဝ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကာမာဝစရဧဝနာနိ စေတိ လော
ကုတ္တရဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

ဒီသင်္ဂဟပါဠိကိုကြည့်ပြီး အကုသိုလ်ဒွါဒသကို အာရုံပြုတယ်ဆိုတာ သိရပါတယ်၊ သင်္ဂဟပါဠိ တစ်ပိုဒ်ထည်းမို့ တစ်နည်းကားကောက်ဖို့ မလိုတော့ဘူး။ ပစ္စယုပ္ပန်ကလဲ အကုသိုလ်ဒွါဒသ။

၅။ အကုသလော ကုသလသ–မှာ ပစ္စယုပ္ပန်ဘယ်ကုသိုလ်က ဘယ်အကုသိုလ်ကို အာရုံပြုနိုင်သလဲ။

(က) အကုသလာနိ စေဝ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကာမာဝစရဧဝနာနိ စေတိ လော
ကုတ္တရဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

(ခ) ဉာဏသမ္မယုတ္တကာမာဝစရကုသလာနိ စေဝ ပဋ္ဌမဈာနသခ်ိတ်
အဘိညာကုသလဉ္စေတိ အရဟတ္တမဂ္ဂဖလဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

ဒီနှစ်ပိုဒ်လုံးကိုပေါင်းလိုက်လျှင် မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈–ခုနှင့် စေ, ပု, ယ, အနာဂတ်သကုသိုလ်အဘိညာဉ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့က အကုသိုလ်ဒွါဒသကို အာရုံပြုပါတယ်။ အဲဒီ ၂–ပိုဒ်ကို တစ်ပိုဒ်ချင်းခွဲဆိုလိုက်လျှင် "တစ်နည်းကား" အရကောက်ဖြစ်ပါတယ်၊ အဘိညာဉ်နဲ့ပတ်သက်လို့တော့ ရှေ့ကအတိုင်းပဲပေါ့၊ သီးသန့်ဆိုရိုးပြုရမယ်။

တစ်နည်းကား

ကတ္တားပုဒ်၏အရကား (က)မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄–ခုအား x တပ်သော အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ။ (ခ)မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ် ၄–ခု

အား x တပ်သော အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ။ ဒီနှစ်ချက်က အတူတူပါပဲ၊ ဒါ့ကြောင့် မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈–ခုအား x တပ်သော အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ–လို့ ဆိုလိုက်လျှင် ပြီးတာပါပဲ။

စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား x တပ်သော လွန်လေပြီးသော ။ ပ ။ သူတစ်ပါးတို့၏ အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကုသိုလ်အဘိညာဉ် အား x တပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ။ ယထာကမ္မုပဂကုသိုလ် အဘိညာဉ်အား x တပ်သော အတိတ်ဖြစ်သော လောကီအကုသိုလ်ကံ။ အနာဂတံသကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား x တပ်သော အနာဂတ်ဖြစ်သော အကုသိုလ် စိတ်ဒွါဒသ၊ စေတသိက်သတ္တဝီသ ပစ္စည်းတရားရ၏။

၆။ အကုသလော အဗျာကတသ–မှာ ပစ္စယုပ္ပန် ဘယ်အဗျာကတတရားက ဘယ်အကုသိုလ်ကို အာရုံပြုနိုင်သလဲ။

(က) သေသာနိ ကာမာဝစရဝိပါကာနိ ဟသနစိတ္တဥ္စေတိ သဗ္ဗထာပိ ကာမာ ဝစရာရမ္မဏာနေဝ။

(ခ) အကုသလာနိ စေဝ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကာမာဝစရဇဝနာနိ စေတိ လောကုတ္တရဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

(ဂ) ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကြိယာနိ စေဝ ကြိယာဘိညာဝေါဌဗ္ဗနဥ္စေတိ သဗ္ဗထာပိ သဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

ဒီ သုံးပိုဒ်လုံးကို ပေါင်းလိုက်လျှင် တဒါရုံ–၁၁၊ ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းကြဉ် ကာမကြိယာ–၁၀၊ စေ, ပု, ယ, အနာဂတံသကြိယာအဘိညာဉ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့က အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသကို အာရုံပြုပါတယ်၊ အဲဒီသုံးပိုဒ်ကို တစ်ပိုဒ်ချင်းခွဲလိုက်လျှင် "တစ်နည်းကား" အရကောက်ဖြစ်ပါတယ်၊ အဘိညာဉ်နဲ့ပတ်သက်လို့ကတော့ ရှေ့ကအတိုင်း သီးသန့်ဆိုရိုးပြုရမယ်။

တစ်နည်းကား အရကောက်ချင်လျှင် အထက်ကပါဠိသုံးပိုဒ်ကြည့်ကောက်ပါ၊ အမှန်ကတော့ ဒီအကုသလပဒသုံးချက်လုံး တစ်နည်းကားအရကောက်ဖို့ မလိုပါဘူး၊ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သင်္ဂဟပါဠိ ဘယ်အပိုဒ်ပဲ ကောက်ကောက်, အာရုံပစ္စည်းဘက်က မပြောင်းမလဲ အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသချည်းဖြစ်လို့ပါပဲ၊ သဘော သွားစဉ်းစားကြည့်ပါ။

၇။ အဗျာကတော အဗျာကတသ–မှာ ပစ္စယုပ္ပန် ဘယ်အဗျာကတတရားက ဘယ်အဗျာကတတရားကို အာရုံပြုနိုင်သလဲ။

(က) တေသု စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ယထာက္ကမံ ရူပါဒိဇေကကာရမ္မဏာနေဝ။

(ခ) မနောဓာတုတို့ကဲ့ ပန ရူပါဒိပဋ္ဌာရမ္မဏံ။
(ဂ) သေသာနိ ကာမာဝစရဝိပါကာနိ ဟသနစိတ္တဿေဝ သဗ္ဗထာပိ ကာမာဝစရာရမ္မဏာနေဝ။
(ဃ) အကုသလာနိ စေဝ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကာမာဝစရဧဝနာနိ စေဝ လောကုတ္တရဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။
(c) ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကြိယာနိ စေဝ ကြိယာဘိညာဝေါဋ္ဌပ္ပနဿေဝ သဗ္ဗထာပိ သဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။
(စ) အာရပ္ပေသု ဒုတိယစတုတ္ထာနိ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာနိ။
(ဆ) လောကုတ္တရစိတ္တာနိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာနိ။

ဒီခုနစ်ပိုဒ်လုံးကို ပေါင်းလိုက်လျှင် ကာမဝိပါက်–၂၃၊ ကာမကြိယာ–၁၁၊ ဝိညာနေဝါကြိယာ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု, ဒိဗ္ဗသောတ, ဣ, စေ, ပု, အနာဂတံသကြိယာအဘိညာဉ်၊ ဖိုလ်စိတ် ၄–ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့က ဝိပါက်စိတ်–၃၆၊ ကြိယာစိတ်–၂၀၊ စေတသိက်–၃၈၊ ရုပ်–၂၈၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပါတယ်။ အဲဒီ ခုနစ်ပိုဒ်ကို တစ်ပိုဒ်ချင်းခွဲဆိုလိုက်လျှင် "တစ်နည်းကား"အရကောက်ဖြစ်ပါတယ်။

တစ်နည်းကား

ကတ္တားပုဒ်၏အရကား (က)စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေးအား x တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ ။ ပ ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေးအား x တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။ (ခ)မနောဓာတ်သုံးခုအား x တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ပဋ္ဌာရုံ။ (ဂ)တဒါရုံဧကာဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ်အား x တပ်သော ကာမဝိပါက်–၂၃၊ ကာမကြိယာ–၁၁၊ ရုပ်–၂၈။ (ဃ)မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်လေးခုအား x တပ်သော လောကီဝိပါက်–၃၂၊ ကြိယာ–၂၀၊ ရုပ်–၂၈။ (c)မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်လေးခု မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအား x တပ်သော ဝိပါက်စိတ်–၃၆၊ ကြိယာ–၂၀၊ ရုပ်–၂၈၊ နိဗ္ဗာန်။ (အဘိညာဉ်ကို ချန်ထားခဲ့ဦး။) (စ)ဝိညာကြိယာအား x တပ်သော ဤဘဝအဋ္ဌတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဖူးသော အာကာကြိယာ၊ နေဝကြိယာအား x တပ်သော ဤဘဝအဋ္ဌတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဖူးသော အာကိံကြိယာ။

(c–အဘိညာဉ်အဆက်) ဒိဗ္ဗစက္ခုကြိယာအဘိညာဉ်အား x တပ်သော ဒုရ ပဋိစ္ဆန္န သဏှ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ၊ ဒိဗ္ဗသောတကြိယာအဘိညာဉ်အား x တပ်သော ဒူရ ပဋိစ္ဆန္န သဏှ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံ၊ ဣဒ္ဓိဝိဓကြိယာအဘိညာဉ်အား x တပ်သော ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကြိယာပဋ္ဌမစျာန်၊ သတ, သဟဇာတစသော နိမ္မိတရုပ်ဟုဆိုအပ်သောအာရုံခြောက်ပါး၊ စေတော

ပရိယကြိယာအဘိညာဉ်အား x တပ်သော လွန်လေပြီးသော ။ ပ ။ သူတစ်ပါးတို့၏ ဝိပါက်စိတ်–၃၆၊ ကြိယာစိတ်ဝိသဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကြိယာအဘိညာဉ်အား x တပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော ဝိပါက်စိတ်–၃၆၊ ကြိယာ စိတ်–၂၀၊ ရုပ် ၂၈–ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာ ၅–ပါး၊ ထိုခန္ဓာ ၅–ပါးမှ အစဉ်လျှောက် ၍သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး။ အနာဂတံသကြိယာ အဘိညာဉ်အား x တပ်သော အနာဂတ်ဖြစ်သော ဝိပါက်–၃၆၊ ကြိယာစိတ်–၂၀၊ ရုပ် ၂၈–ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာ ၅–ပါး၊ ထိုခန္ဓာ ၅–ပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး၊ (ဆ) ဖိုလ်လေးခုအား x တပ်သော နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရားရ၏။

၈။ အဗျာကဟော ကုသလဿ–မှာ ပစ္စယုပ္ပန်ဘယ်ကုသိုလ်တရားက ဘယ်အဗျာကတတရားကို အာရုံပြုနိုင်သလဲ။

(က) အကုသလာနိ စေဝ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကာမာဝစရဇဝနာနိ စေတိ လောကုတ္တရဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

(ခ) ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကုသလာနိ စေဝ ပဌမဈာနသခ်ါတံ အဘိညာကုသလဉ္စေတိ အရဟတ္တမဂ္ဂဖလဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

(ဂ) လောကုတ္တရစိတ္တာနိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာနိ။

ဒီသုံးပိုဒ်လုံးကို ပေါင်းလိုက်လျှင် မဟာကုသိုလ်–၈၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု, သော, ဣ, စေ, ပု, အနာဂတံသကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ မဂ်–၄၊ စေ–၃၆၊–ပစ္စည်းတရားတို့က အရဟတ္တ ဖိုလ်ကြဉ်သော ဝိပါက်စိတ်–၃၅၊ ကြိယာစိတ်–၂၀၊ စေတသိက်–၃၈၊ ရုပ်–၂၈၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပါတယ်၊ အဲဒီသုံးပိုဒ်ကို တစ်ပိုဒ်ချင်းခွဲလိုက်လျှင် "တစ်နည်း ကား"အရကောက်ဖြစ်ပါတယ်။

တစ်နည်းကား

ကတ္တားပုဒ်၏အရကား (က) မဟာကုသိုလ်ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်လေးခုအား x တပ်သော ဝိပါက်စိတ်–၃၂၊ ကြိယာစိတ်–၂၀၊ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ။ (ခ) မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ်လေးခုအား x တပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော ဝိပါက်စိတ်–၃၅၊ ကြိယာစိတ်–၂၀၊ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန်။ ဒိဗ္ဗစက္ခုကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား x တပ်သော ။ ပ ။ ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ၊ ဒိဗ္ဗသောတကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား x တပ်သော ။ ပ ။ သဒ္ဒါရုံ၊ ဣဒ္ဓိဝိဓကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား x တပ်သော ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကြိယာပဌမဈာန်၊ သတ, သဟဿစသော နိမ္မိတရုပ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံ ခြောက်ပါး၊ စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား x တပ်သော လွန်လေပြီးသော

။ ပ ။ အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော ဝိပါက်စိတ်–၃၅၊ ကြိယာစိတ်ဝီသဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား x တပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌ ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော ဝိပါက်စိတ်–၃၅၊ ကြိယာစိတ်–၂၀၊ ရုပ်အဋ္ဌ ဝီသဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာ ၅–ပါး၊ ထိုခန္ဓာ ၅–ပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး၊ အနာဂတ်သကုသိုလ်အဘိညာဉ်အား x တပ်သော အနာဂတ်ဖြစ်သော ။ ပ ။ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး။ (ဂ) မဂ်လေးခုအား x တပ်သော နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရားရ၏။

၉။ အဗျာကတော အကုသလသ–မှာ ပစ္စယုပ္ပန်ဘယ်အကုသိုလ်က ဘယ် အဗျာကတတရားကို အာရုံပြုနိုင်သလဲ။

(က) အကုသလာနိ စေဝ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကာမာဝစရဇဝနာနိ စေတိ လောကုတ္တရဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

ဒီသင်္ဂဟပါဠိကိုကြည့်ပြီး လောကီဝိပါက်–၃၂၊ ကြိယာ–၂၀၊ စေတသိက်–၃၅၊ ရုပ် ၂၈–ကို အာရုံပြုတယ်ဆိုတာ သိရပါတယ်၊ သင်္ဂဟပါဠိတစ်ပိုဒ်တည်းမို့ တစ်နည်းကား ကောက်ဖို့ မလိုတော့ဘူး၊ ပစ္စယုပ္ပန်က အကုသိုလ်ဒွါဒသ။

အာရမ္မဏသင်္ဂဟ လေ့လာချက်

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
၁။ ရူပါရုံ ။ ပ ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။	ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်။ (၁၀)
၂။ ပဋ္ဌာရုံ။	မနောဓာတ်–၃။ (၃)
၃။ ကာမ–၅၄၊ စေ–၅၂၊ ရုပ်–၂၈။	ရုံ–၁၁၊ ဟသိ။ (၁၂)
၄။ ကီ–၈၁၊ စေ–၅၂၊ ရုပ်–၂၈၊ ပညတ်။	အကု–၁၂၊ မဟာကု, ကြိုဝိပ်–၈။ (၂၀)
၅။ စိတ်–၈၇၊ စေ–၅၂၊ ရုပ်–၂၈၊ နိ၊ ပညတ်။	မဟာကုသိုလ်–၄၊ ကုဘိ။ (၅)
၆။ စိတ်–၈၉၊ စေ–၅၂၊ ရုပ်၊ နိ၊ ပညတ်။	မနောဒွါ၊ မဟာကြိုသိုလ်–၄၊ ကြိုဘိ။ (၆)
၇။ အာကာ, အာကိ။	ဝိညာနေဝါ–၆။ (၆)
၈။ ပညတ်။	ကျန်မဟာဂ်–၂၁။ (၂၁)
၉။ နိဗ္ဗာန်။	လောကုတ်–၈။ (၈)

အာရမ္မဏပစ္စည်းမှာ အကျဉ်းကောက်ရော အကျယ်ကောက်ပါ သဘောမိမိနဲ့ နားလည်ချင်လျှင် အာရမ္မဏသင်္ဂဟပါဠိကို ပြန်လေ့လာရပါမယ်၊ အာရမ္မဏသင်္ဂဟ

နားလည်လျှင် အရကောက်ဆရာကြီး ကောက်ပြထားတဲ့ အချက်တွေကို သဘောပေါက် နားလည်ပါလိမ့်မယ်၊ အခု အာရမ္မဏသင်္ဂဟ လေ့လာကြရအောင်။

၁၀, ၃, ၁၂၊ ၂၀, ၅, ၆၊ ၆, ၂၁, ၈။

ဒါဟာ အာရမ္မဏသင်္ဂဟ စာပိုဒ်သရုပ်တွေပဲ၊ နှုတ်တက်အောင် ကျက်ထားပါ။

၁။ တေသု စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ယထာက္ကမံ ရူပါဒိဇေကောရမ္မဏာနေ၀။ (၁၀)

စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေးအား x တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ ။ ပ ။ ကာယဝိညာဉ်ဒွေးအား x တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ။ [ဗျာ–ဗျာ]

၂။ မနောဓာတုတ္တိကံ ပန ရူပါဒိပဉ္စာရမ္မဏံ။ (၃)

မနောဓာတ်သုံးခုအား x တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စာရုံ။ [ဗျာ–ဗျာ]

၃။ သေသာနိ ကာမာ၀စရ၀ိပါကာနိ ဟသနစိတ္တဿေတိ သဗ္ဗထာပိ ကာမာ၀စရာရမ္မဏာနေ၀။ (၁၂)

တဒါရုံဇကာဒသ, ဟသိတုပ္ပါဒ်အား x တပ်သော ကာမစိတ်–၅၄၊ စေ–၅၂၊ ရုပ် ၂၈–ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး။ [စိတ်စေတသိက်က ၀မ္မာရုံ၊ ရုပ်က ပဉ္စာရုံဆိုတော့ အာရုံခြောက်ပါးပေါ့။ ကု–ဗျာ၊ အကု–ဗျာ၊ ဗျာ–ဗျာ။]

၄။ အကုသလာနိ စေ၀ ဉာဏ၀ိပ္ပယုတ္တကာမာ၀စရ၀ေ၀နာနိ စေတိ လောကုတ္တရ၀ဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။ (၂၀)

အကုသိုလ်စိတ်–၁၂၊ မဟာကုသိုလ်ဉာဏ၀ိပ္ပယုတ်စိတ် ၄–ခု၊ မဟာကြိယာ ဉာဏ၀ိပ္ပယုတ်စိတ် ၄–ခုအား x တပ်သော လောကီစိတ်–၈၁၊ စေ–၅၂၊ ရုပ်–၂၈၊ (ပညတ်)–ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး။ [ကု–ကု၊ ကု–အကု၊ ကု–ဗျာ။ အကု–အကု၊ အကု–ကု၊ အကု–ဗျာ။ ဗျာ–ဗျာ၊ ဗျာ–ကု၊ ဗျာ–အကု။] ဒီမှာ သင်္ချာ ၉–ချက်လုံး ရနိုင်ပါတယ်။

၅။ ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာ၀စရကုသလာနိ စေ၀ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနသင်္ခါတံ အဘိညာကုသလဉ္စေတိ အရဟတ္တမဂ္ဂဖလ၀ဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။ (၅)

မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄–ခုအား x တပ်သော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော စိတ်–၈၇၊ စေ–၅၂၊ ရုပ်–၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ (ပညတ်)–ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး။ [ကု–ကု၊ အကု–ကု၊ ဗျာ–ကု] ဣဒ္ဓိ၀ိ၀စတဲ့ အဘိညာဉ် ၅–ပါးကို အောက်အပိုဒ်ကျမှ ပေါင်းပြပါမယ်။

၆။ ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကြိယာနိ စေဝ ကြိယာဘိညာဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဿေတိ သဗ္ဗထာပိ သဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။ (၆)

မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း, မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄–ခုအား x တပ်သော စိတ်–၈၃၊ စေ–၅၂၊ ရုပ်–၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ (ပညတ်)–ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး။ [ကု–ဗျာ၊ အကု–ဗျာ၊ ဗျာ–ဗျာ။]

အဘိညာဉ်စန်း

ဒိဗ္ဗစက္ခုကုသိုလ် (ကြိယာ) အဘိညာဉ်အား x တပ်သော ဒုရ ပဋိစ္ဆန္န သဏှ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ။ [ဗျာ–ကု၊ ဗျာ–ဗျာ။]

ဒိဗ္ဗသောတကုသိုလ် (ကြိယာ) အဘိညာဉ်အား x တပ်သော ဒုရ ပဋိစ္ဆန္န သဏှ သုခုမဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံ။ ဗျာ–ကု၊ ဗျာ–ဗျာ။]

ဣဒ္ဓိဝိဓကုသိုလ် (ကြိယာ) အဘိညာဉ်အား x တပ်သော ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ် (ကြိယာ) ပဉ္စမစျာန်၊ သတ, သဟသ္သစသော နိမ္မိတရုပ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး။ [ကု–ကု၊ ဗျာ–ဗျာ] ကုသိုလ်ချင်း, ကြိယာချင်းသာ အာရုံ, အာရမ္မဏက။

စေတောပရိယကုသိုလ် (ကြိယာ) အဘိညာဉ်အား x တပ်သော လွန်လေပြီးသော ၇–ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော ၇–ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါးဌိတည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ စိတ်–၈၇(၈၉)၊ စေ–၅၂ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။ [ကု–ကု၊ အကု–ကု၊ ဗျာ–ကု(ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အတွက် ၃–ချက်)။ ကု–ဗျာ၊ အကု–ဗျာ၊ ဗျာ–ဗျာ (ကြိယာအတွက် ၃–ချက်)။ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်ဌ အရဟတ္တမဂ်, ဖိုလ်ကြဉ် စိတ်–၈၇၊ ၅–နံပါတ်သင်္ဂဟပါဠိရှိပါ၊ ကြိယာအဘိညာဉ်ဌ စိတ်အကုန်လုံးရ၏၊ ၆–နံပါတ်သင်္ဂဟပါဠိရှိပါ။]

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကုသိုလ်(ကြိယာ) အဘိညာဉ်အား x တပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝုဒ္ဌဖြစ်သော စိတ်–၈၇(၈၉)၊ စေ–၂၅၊ ရုပ် ၂၈–ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာ ၅–ပါး၊ ထို ခန္ဓာ ၅–ပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်၊ အမည်အမျိုးမျိုးစသော ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး၊ [ကု–ကု၊ အကု–ကု၊ ဗျာ–ကု (ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အတွက် ၃–ချက်)။ ကု–ဗျာ၊ အကု–ဗျာ၊ ဗျာ–ဗျာ (ကြိယာအတွက် ၃–ချက်)။ ကုသိုလ်ဌ စိတ်–၈၇၊ ကြိယာဌ စိတ်–၈၉၊ ရှေ့ကအတိုင်း။]

ယထာကမ္မုပဂကုသိုလ် (ကြိယာ)အဘိညာဉ်အား x တပ်သော အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ။ [ကု–ကု၊ အကု–ကု၊ (ကုသိုလ်အဘိညာဉ်အတွက် ၂–ချက်)။ ကု–ဗျာ၊ အကု–ဗျာ (ကြိယာအတွက် ၂–ချက်။]

အနာဂတ်သကဒုသိုလ်(ကြိယာ)အဘိညာဉ်အား x တပ်သော အနာဂတ်ဖြစ်သော(ပုဗ္ဗေနိဝါသနှင့်နည်းတူသွား)။

စျာန်ခန်း

၁။ တတ္ထာပိ ဒသကသိဏာနိ အာနာပါနဉ္စ ပဉ္စကစ္ဈာနိကာ။
၂။ ဒသ အသုဘာ ကာယဂတာသတိ စ ပဌမစ္ဈာနိကာ။
၃။ မေတ္တာဒယော တယော စတုက္ကစ္ဈာနိကာ။
၄။ ဥပေက္ခာ ပဉ္စမစ္ဈာနိကာတိ ဆဗ္ဗိသတိ ရူပါဝစရစ္ဈာနိကာနိ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ။
၅။ စတ္တာရော ပန အာရုပ္ပါ အာရုပ္ပစ္ဈာနိကာ။

စျာန်ခန်းဆိုရိုး နားလည်ဖို့အတွက် ဒီသင်္ဂဟပါဠိများကို ပြန်လည်လေ့လာထားရပါမယ်၊ ဒါမှ ဆိုရိုးကို သဘောပေါက်ပါမယ်။ အခုပြောတဲ့စျာန်ခန်းက ပညတ်တွေကို အာရုံပြုတာဖြစ်လို့ ပရမတ်ကိုသာဟောရာဖြစ်တဲ့ ပဋ္ဌာဝါရမှာ မကောက်ရဘူး၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသနဲ့ ဆဝါရမှာသာ ကောက်ရမယ်။

ဆောင်။ ။က, သု, ကာ, အာ၊ မေတ္တာဒိတ္တယ၊ နှစ်ဆယ့်ငါးဝ၊
ရူပ ပဌမစျာန်။
က, အာ, မေတ္တာ၊ သုံးဖြာအစု၊ ဆယ့်လေးခု၊ ဒုနှင့်
တ, စ, စျာန်။
က, အာ, ဥပေက်၊ တစ်ဆယ့်နှစ်၊ တွက်စစ် ပဉ္စမစျာန်။

၇။ အာရုပ္ပေသု ဒုတိယစတုတ္ထာနိ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာနိ။ (၆)

ဝိညာ(နေဝါ)ကုသိုလ်အား x တပ်သော ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဖျတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဖူးသော အာကာ(အာကိ)ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။ [ကု–ကု]

ဝိညာ(နေဝါ)ဝိပါက်အား x တပ်သော ရှေးဘဝ အဖျတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဖူးသော အာကာ(အာကိ)ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။ [ကု–ဗျာ]

ဝိညာ(နေဝါ)ကြိယာအား x တပ်သော ဤဘဝ ။ ပ ။ ဖူးသော အာကာ(အာကိ)ကြိယာ၊ ဤဘဝ, ရှေးဘဝ ။ ပ ။ ဖူးသော အာကာ(အာကိ)ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။ [ဗျာ–ဗျာ၊ ကု–ဗျာ]

၈။ သေသာနိ မဟဂ္ဂတစိတ္တာနိ သဗ္ဗာနိပိ ပညတ္တာရမ္မဏာနိ။ (၂၁)

ရူပါဝစရပထမစျာန်စိတ် ၃–ခုအား x တပ်သော ကသိဏ်း ၁၀–ပါး၊ အသုဘ ၁၀–ပါး၊ ကာယဂတာသတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ဆံအစရှိသော ကာယအစု

ပညတ်၊ အာနာပါနသတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက်ဝင်သက်ပညတ်၊ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရတရားသုံးပါး၏ အာရုံဖြစ်သော အတိုင်းမသိသောသတ္တဝါပညတ်၊ ဤ ၂၅-ပါးသောပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။

ရူပါဝစရဒုတိယစျာန်-၃၊ တ-၃၊ စ-၃ခုအား x တပ်သော ကသိုဏ်း ၁၀၊ အာနာပါန၊ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ၊ ဤ၁၄-ပါးသော ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။ (ပထမစျာန်ကအတိုင်း ဆိုရိုးကျဆိုပါ။)

ရူပါဝစရပဉ္စမစျာန်စိတ် ၃-ခုအား x တပ်သော ကသိုဏ်း ၁၀၊ အာနာပါန၊ ဥပေက္ခာ၊ ဤ၁၂-ပါးသော ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။

အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ် ၃-ခုအား x တပ်သော အာကာသကြဉ်သော ကသိုဏ်း ၉-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကိုခွာ၍ရအပ်သော ကောင်းကင်ပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။

အာကိဉ္စညာယတနစိတ် ၃-ခုအား x တပ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်၏ မရှိခြင်းဟုဆိုအပ်သော နတ္ထိဘောပညတ်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။

၉။ လောကုတ္တရစိတ္တာနိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာနိ။ (၈)

လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုအား x တပ်သော နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော ဓမ္မာရုံ။ [ဗျာ-ဗျာ၊ ဗျာ-ကု]

ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

၂။ အာဓိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
စိတ်-၈၄၊ စေ-၄၇၊ နိပ္ဖန္နရုပ်-၁၈၊	လောဘမူ-၈၊ မဟာကု-၈၊ မဟာကြီးသံ-၄။
နိဗ္ဗာန်	လောကုတ်-၈။

အာဓိရဲ့ ပစ္စည်း , ပစ္စယုပ္ပန်ကို သေချာစွာကြည့်ပါ၊ ပစ္စည်းဘက်မှာ ဒေါသမူ မောဟမူ မပါဘူး၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်မှာလဲ ဒေါသမူ မောဟမူ မပါဘူး၊ ဒီလို သဘောသွားကိုကြည့်ပြီး ဟောပြီးခဲ့တဲ့ အာရမ္မဏပါဠိတော် ထဲက ရနိုင်သလောက် ထုတ်နုတ်ဟောရမယ်၊ နောက်ပြီးတော့ အဓိပတိ ဖြစ်တဲ့အတွက် "ဒါနံ ဒတ္တာ သီလံ သမာဒိယိတ္တာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ တံ ဂရုံ ကတ္တာ ပစ္စဝေက္ခတိ"လို့ "ဂရုံ ကတ္တာ"ထည့်ဆိုရမယ်၊ ဟိုတုန်းက "အာရဇ္ဇ" နေရာမှာ "ဂရုံ ကတ္တာ"ကို

ပြောင်းလဲဆိုရမယ်၊ အလေးအမြတ်ပြုပုံကို "လောဘမူသည်၊ ဒေါသမူမောဟ" စတဲ့ လင်္ကာအတိုင်း သိရမယ်၊ လင်္ကာအတိုင်း သရုပ်ခွဲပြရသေးတာပေါ့။

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
၁။ စိတ်–၇၆၊ နိုပ္ပန္နရုပ်–၁၈။	၁။ လောဘမူ–၈။
၂။ လောကီကု–၁၇။	၂။ မဟာကု–၈။
၃။ လောကုတ်–၈၊ နိုဗ္ဗာန်။	၃။ မဟာကု, ကြိုသံ–၈။
၄။ နိုဗ္ဗာန်။	၄။ လောကုတ်–၈။

ဒီသရုပ်ကို သေသေချာချာကြည့်ပါ၊ ဘယ်အချက်ထဲက ကု–ကုစသည် ရနိုင်တယ်ဆိုတာ ရှာကြည့်ပါ၊ ဒီသရုပ်ကိုကြည့်ပြီး ပါဠိတော်ကိုရွတ်ပါ၊ အရ ကောက်ပါ။ ၃–နံပါတ်မှာ 'သ သက်ကို' ဆိုတဲ့စကားအရ ကုသိုလ်က အောက်မဂ် ၃–ခု အောက်ဖိုလ် ၃–ခု နိုဗ္ဗာန်ကို၊ ကြိယာက အရဟတ္တမဂ်, ဖိုလ် နိုဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပါတယ်။

၁။ ကု–ကု။ ။ဒါနံ ဒတ္တာ ။ပ။ တံ ဂရုံ ကတ္တာ (ပစ္စဝေက္ခတိ)၊ ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ ဂရုံ ကတ္တာ (ပစ္စဝေက္ခတိ)၊ စျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ စျာနံ ဂရုံ ကတ္တာ (ပစ္စဝေက္ခတိ)၊ သေက္ခာ ဂေါတြဘုံ ဂရုံ ကတ္တာ (ပစ္စဝေက္ခန္တိ)၊ ဝေါဒါနံ ဂရုံ ကတ္တာ (ပစ္စဝေက္ခန္တိ)၊ သေက္ခာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌိတ္တာ မဂ္ဂံ ဂရုံ ကတ္တာ (ပစ္စဝေက္ခန္တိ)။

၂။ ကု–အကု။ ။ဒါနံ ဒတ္တာ ။ပ။ တံ ဂရုံ ကတ္တာ (အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံ ကတ္တာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ [လောဘမူသာ ရပါတယ်။] ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ ဂရုံ ကတ္တာ (အဿာဒေတိ ။ပ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ စျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ စျာနံ ဂရုံ ကတ္တာ (အဿာဒေတိ ။ပ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ) [ဒေါသမူမပါလို့ စျာနေ ပရိဟီနေအပိုဒ် မရတော့။]

၃။ ကု–ဗျာ။ ။အရဟာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ မဂ္ဂံ ဂရုံ ကတ္တာ (ပစ္စဝေက္ခတိ)။ [ဒီတစ်ချက်သာ ရပါတယ်၊ သရုပ်ခွဲ(၃)နံပါတ်အချက် ကြည့်ပါ။]

၄။ အကု–အကု။ ။ရာဂံ ဂရုံ ကတ္တာ (အဿာဒေတိ ။ပ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ ဒိဋ္ဌိံ ဂရုံ ကတ္တာ (အဿာဒေတိ ။ပ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။ [သရုပ်ခွဲ (၁)နံပါတ်အချက် ကြည့်ပါ၊ ပစ္စည်းရော ပစ္စယုပ္ပန်ပါ လောဘမူစိတ်သာရှိပါတယ်။]

၅။ ဗျာ–ဗျာ။ ။အရဟာ ဖလ် ဂရုံ ကတ္တာ (ပစ္စဝေက္ခတိ)၊ နိဗ္ဗာန် ဂရုံ ကတ္တာ (ပစ္စဝေက္ခတိ)၊ နိဗ္ဗာန် (ဖလသ) အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။ [၃–၄–နံပါတ်အချက်များကို ကြည့်ပါ။]

၆။ ဗျာ–ကု။ ။သေက္ခာ ဖလ် ဂရုံ ကတ္တာ (ပစ္စဝေက္ခန္တိ)၊ နိဗ္ဗာန် ဂရုံ ကတ္တာ (ပစ္စဝေက္ခန္တိ)၊ နိဗ္ဗာန် (ဂေါတြဘုသ, ဝေါဒါနသ, မဂ္ဂသ) အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။ [၂–၃–နံပါတ်အချက်များကို ကြည့်ပါ။]

၇။ ဗျာ–အကု။ ။စက္ခုံ ဂရုံ ကတ္တာ (အဿာဒေတိ ။ပ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ သောတံ ။ပ။ ဗျာကတေ ခန္ဓေ (အဿာဒေတိ ။ပ။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။ [၁–နံပါတ်အချက်ကို ကြည့်ပါ။]

ဒါဟာ အာဓိပါဋိတော်ပါပဲ၊ သရုပ်ကြည့်ပြီး ဟောတာဖြစ်လို့ အရကောက် အတွက် ခက်စရာမရှိပါဘူး၊ ဒီသရုပ်အတိုင်း ကောက်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

အာမိ အရကောက်

၁။ ကု–ကု။ ။ကတ္တားပုဒ်၏အရကား အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော (မဟာကု–၈၊ စေ–၃၃)အား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ကု–၂၀၊ စေ–၃၈ ရ၏။

သမ္မဒါန်ပုဒ်၏အရကား မဟာကု–၈၊ စေ–၃၃ ရ၏။ [ကတ္တားပုဒ်က လက်သဲကွင်းဟာ သမ္မဒါန်ပုဒ်အရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားဖြစ်ပါတယ်၊ နောက်ပဒများမှာ သမ္မဒါန်ပုဒ်အရ သီးသန့်ကောက်မပြတော့ပါဘူး။ ကရိဏ်းပုဒ်အရက အာရမ္မဏနဲ့ ၃–ပစ္စည်း။

၂။ ကု–အကု။ ။ကတ္တားပုဒ်၏အရကား (လောဘမူ–၈၊ စေ–၂၂) အား x တပ်သော လောကိကု–၁၇၊ စေ–၃၈ရ၏။ ကရိဏ်း ၃–ပစ္စည်း။

၃။ ကု–ဗျာ။ ။ကတ္တားပုဒ်၏အရကား (မဟာကြိုသံ–၄၊ စေ–၃၃) အား x တပ်သော အရဟတ္တမဂ်၊ စေ–၃၆။ ကရိဏ်း ၃–ပစ္စည်း။

၄။ အကု–အကု။ ။(လောဘမူ–၈၊ စေ–၂၂)အား x တပ်သော လောဘမူ–၈၊ စေ–၂၂။ ကရိဏ်း ၃–ပစ္စည်း။

၅။ ဗျာ–ဗျာ။ ။(မဟာကြိုသံ–၄)အား x တပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်၊ (ဖိုလ်–၄၊ စေ–၃၆)အား x တပ်သော နိဗ္ဗာန်။ ကရိဏ်း ၃–ပစ္စည်း။

၆။ ဗျာ–ကု။ ။(မဟာကုသိုလ်–၄)အား x တပ်သော အောက်ဖိုလ် ၃–ခု, နိဗ္ဗာန်၊ (မဂ်–၄၊ စေ–၃၆)အား x တပ်သော နိဗ္ဗာန်။ ကရိယာ– ၃–ပစ္စည်း။

၇။ ဗျာ–အကု။ ။(လောဘမူ–၈၊ စေ–၂၂)အား x တပ်သော အလေး အမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ်–၁၈၊ ဒုက္ခကြောင့် လောကီဝိ–၃၁၊ ကြို–၂၀၊ စေ–၃၅။ ကရိယာ– ၈–ပစ္စည်း။ [အာရုံမျိုး ၈–ပစ္စည်းလုံးရပါတယ်၊ သုဒ္ဓသင်္ခါအုပ်စုတိုင်း လိုက်ကြည့်ပါ၊ ဒီပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ဟာ အုပ်စုတိုင်းမှာ ပါတယ်။ သို့သော် အာပုနဲ့ဝတ္ထာ ၅–ပစ္စည်းက ယထာရဟသာ လိုက်နိုင်ပါတယ်။]

၃။ အာပု

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ်–၁၈။	ကာမစိတ်–၅၄၊ ဒိဋ္ဌစက္ခု, ဒိဋ္ဌသောတ အဘိညာဉ်။

ဒီသရုပ်ကြည့်ရုံနဲ့ ပါဠိတော်ဘယ်လိုဟောရမယ်ဆိုတာခန့်မှန်းနိုင်လောက်ပါတယ်၊ အာရုံမှာထဲက ရသလောက်ထုတ်ယူရမယ်၊ ပစ္စည်းဘက်မှာ ရုပ်တရားသာရှိတယ်။

၁။ ဗျာ–ဗျာ။ ။အရဟာ စက္ခုံ (အနိစ္စတော ။ပ။ ဝိပသ္သတိ)၊ သောတံ ။ပ။ ဝတ္ထုံ (အနိစ္စတော ။ပ။ ဝိပသ္သတိ)၊ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပံ (ပဿတိ)၊ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဒံ (သုဏာတိ)။

၂။ ဗျာ–ကု။ ။သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ စက္ခုံ (အနိစ္စတော ။ပ။ ဝိပဿန္တိ)၊ သောတံ ။ပ။ ဝတ္ထုံ (အနိစ္စတော ။ပ။ ဝိပဿန္တိ)၊ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပံ (ပဿန္တိ)၊ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဒံ (သုဏန္တိ)။

၃။ ဗျာ–အကု။ ။စက္ခုံ (အဿာဒေတိ ။ပ။ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ သောတံ ။ပ။ ဝတ္ထုံ (အဿာဒေတိ ။ပ။ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။

အရကောက်

၁။ ဗျာ–ဗျာ။ ။ကတ္တားပုဒ်၏အရကား– (စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေး)အား x တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ ။ပ။ (ကာယဝိညာဉ်ဒွေး)အား x တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ (မနောဓာတ်–၃)အား x တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ပဋ္ဌာရုံ၊ (မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမကြို–၉၊ တဒါရုံ–၁၁)အား x တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်နိုပ္ပန္နရုပ်–၁၈၊ (ဒိဋ္ဌစက္ခု ကြိယာအဘိညာဉ်)အား x တပ်သော ဒုရ---ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ၊ (ဒိဋ္ဌသောတကြိယာ အဘိညာဉ်)အား x တပ်သော ဒုရ---ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံ။

သမ္မဒါန်ပုဒ်ကောက်တဲ့အခါ အထက်ပါ လက်သဲကွင်းတို့ကို ပေါင်းပြီး (ကာမဝိ–၂၃၊ ကာမကြို–၁၁၊ ဒိဋ္ဌစက္ခု, ဒိဋ္ဌသောတကြိယာအဘိညာဉ်၊ စေ–၃၃၊"ဟု ကောက်ပါ၊ သရုပ်ခွဲထားတာကိုလဲ မြင်အောင်ကြည့်ပါ။ ကရိဏ်း ၆–ပစ္စည်း၊ အာဓိအုပ်စု မရ။

၂။ **ဗျာ–ကု**။ ။ကတ္တားပုဒ်၏အရကား– (မဟာကု–၈) အား x တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်နိုပ္ပန္နရုပ်–၁၈၊ (ဒိဋ္ဌစက္ခု, ဒိဋ္ဌသောတကုသိုလ်အဘိညာဉ်)အား x တပ်သော ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ။

သမ္မဒါန်ပုဒ်၏အရကား မဟာကု–၈၊ ဒိဋ္ဌစက္ခု, သောတ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်၊ စေ–၃၆။ (အပ္ပမညာကို ပညတ်ဧကန်အာရုံဖြစ်၍ ကြဉ်သည်။) ကရိဏ်း ၆–ပစ္စည်း၊ အာဓိအုပ်စု မရ။

၃။ **ဗျာ–အကု**။ ။ကတ္တားပုဒ်၏အရကား– (အကု–၁၂၊ စေ–၂၇) အား x တပ်သော ပစ္စုပ္ပန်နိုပ္ပန္နရုပ်–၁၈၊ ကရိဏ်း ၈–ပစ္စည်း။ အာဓိအုပ်စုပါ ရ၏။

ဃဃဃဃဃ

၄။ ဝတ္ထာ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
စုတိစိတ်မှ – ဟဒယဝတ္ထု။	မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္နဇော(ကု၊ အကု၊ ကြို)ဇော ၅–ချက်၊ တဒါရုံ–၁၁။

ဒီဝတ္ထုမှာ ဝိဘင်ပါဋ္ဌိတော် သီးခြားမရှိပါဘူး၊ သဘာဂ ဃဋ္ဋနာခန်းများ မှာသာ "အာရမ္မဏပစ္စယာ နိဿယေ တိဏိ"စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပါတယ်၊ ဒီဝတ္ထုဟာ ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုးထဲက ခွဲထွက်လာတဲ့ တရားတစ်မျိုးဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဝတ္ထုမျိုးရလျှင် ဝတ္ထုလဲ ယထာရဟ ရနိုင်ပါတယ်၊ ဝိဘင်ပါဋ္ဌိတော် သီးခြားမရှိသော်လဲ ဆရာနည်းအရ ထုတ်ပြပါမယ်။

၁။ ဗျာ–ဗျာ။ ။ဝတ္ထု ဝိပါကာဗျာကတာနံ် ကိရိယာဗျာကတာနံ် ခန္ဓာနံ် – နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

၂။ ဗျာ–ကု။ ။ဝတ္ထု ကုသလာနံ် ခန္ဓာနံ်–။

၃။ ဗျာ–အကု။ ။ဝတ္ထု အကုသလာနံ် ခန္ဓာနံ်–။

၅။ အာပုဓိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ဖန္နရူပ်–၁၈။	လောဘမူ–၈။

၆။ ဝတ္ထာဓိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
စုတိစိတ်မှ – ဟဒယဝတ္ထု။	လောဘမူမရဏာသန္နဇော ၅–ချက်။

အာပုဓိနှင့်ဝတ္ထာဓိမှာ သန်ဗျာတစ်ချက်စီသာ ရှိပါတယ်၊ အမှန်ကတော့ ဒီနှစ်အုပ်စုဟာ သီးခြားအုပ်စုများ မဟုတ်ပါဘူး၊ အာပုနှင့်အာဓိ, ဝတ္ထာနှင့်အာဓိများကိုပေါင်းပြီး နှစ်ဖက်ရထုတ်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဝိဘင်္ဂပါဠိတော်ဟောလျှင်တော့ အာပုဓိကို "စက္ခုံ အဿာဒေတိ" စသည်ဖြင့် အာပု "ဗျာ–ကု" အတိုင်းဟောပါ၊ သို့သော် ပစ္စယုပ္ပန်မှာ လောဘမူ ၈–ခုသာဖြစ်လို့ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–လောက်သာ ဟောပါ၊ ဒေါသမူ မောဟမူ မပါလို့ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–တို့ကို မထည့်ရပါဘူး။ ဝတ္ထာဓိကိုတော့ "ဝတ္ထု အကုသလာနံ် ခန္ဓာနံ်"ဟု ဟောပါ။

သဟမျိုး

သဟဃေယ် ၇-ပစ္စည်း

ဟေတု

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ဟိတ် ၆-ပါး။	သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။

၁။ ကုသလပဒမှာ (က)ပစ္စည်းကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါးက ကုသိုလ်သမ္မယုတ္တကွန္ဓာကို ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ [ကုသလာ ဟေတူ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။]

(ခ)သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်ကိုလဲ ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ [ကုသလာ ဟေတူ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။]

(ဂ)ကုသိုလ်သမ္မယုတ္တကွန္ဓာနဲ့ စိတ္တဇရုပ်ကို တွဲပြီးတော့လဲ ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ [ကုသလာ ဟေတူ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။]

၂။ အကုသလပဒသုံးချက်မှာလဲ ကုသိုလ်နည်းတူပါပဲ၊ (က)ပစ္စည်းအကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါးက အကုသိုလ်သမ္မယုတ္တကွန္ဓာကို ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ [အကုသလာ ဟေတူ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။]

(ခ)သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်ကိုလဲ ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ [အကုသလာ ဟေတူ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။]

(ဂ)အကုသိုလ်သမ္မယုတ္တကွန္ဓာနဲ့ စိတ္တဇရုပ်ကိုတွဲပြီးတော့လဲ ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ [အကုသလာ ဟေတူ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။]

၃။ အဗျာကတပဒမှာ ပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေလို့ ၂-မျိုးရှိပါတယ်၊ (က)ပဝတ္တိအခါမှာ ပစ္စည်းဝိပါက်ကြီယာ အဗျာကတဟိတ် ၃-ပါးက ဝိပါက်ကြီယာသမ္မယုတ္တကွန္ဓာနဲ့ စိတ္တဇရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ [ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ဟေတူ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။]

(ခ)ပဋိသန္ဓေအခါမှာ ပစ္စည်းဝိပါက်အဗျာကတဟိတ် ၃-ပါးက ဝိပါက် (ပဋိသန္ဓေ)သမ္မယုတ္တကွန္ဓာနဲ့ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ [ပဋိသန္ဓိကွဏော ဝိပါကာဗျာကတာ ဟေတူ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။]

အခုပြခဲ့တဲ့ ပါဠိတော်ထုတ်ပုံကို သရုပ်ခွဲထားတာကိုကြည့်ပြီး နားလည်သဘောပေါက်ရမယ်၊ ဟောနိုင်ရမယ်၊ ဟောနိုင်အောင် လေ့ကျင့်ရမယ်၊ ရေးပြထားတဲ့ ပါဠိတော်ကိုလိုက်ပြီး အရကျက်ဖို့မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒီသရုပ်က ဒီပါဠိတော်ထွက်လာတယ်ဆိုတာ သိဖို့ပါပဲ၊ နောက်လာမည့် အဓိပတိစတဲ့ ပါဠိတော်များလဲ ဒီသဘောပဲ လာပါလိမ့်မယ်၊ အတန်ငယ်လောက်သာ ထူးပါတယ်။

အရကောက် သဘော

ဟေတု။ ။ဟေတုရဲ့ ကတ္တားပါဠိအရကောက်တဲ့အခါ ကုသလပဒမှာ ကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါး၊ အကုသလပဒမှာ အကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါး၊ အဗျာကတပဒမှာ အဗျာကတဟိတ် ၃-ပါးကို ကောက်ရပါတယ်။

ကရိဏ်းပါဠိအရကောက်ပုံကိုပြောပါမယ်၊ သုဒ္ဓသန်ဗျာဆိုစဉ်က "ယထာရဟ ပစ္စည်းရေ လတ်ကြီး ၈နှင့် မိ ဂ္ဂံ မဂ်၊ ပေါင်း-၁၂"ဆိုတဲ့ သဘာဂသဘောကို နားလည်ထားခဲ့လျှင် ကရိဏ်းပါဠိအရကောက် သဘောပေါက်ပါလိမ့်မယ်၊ ဒီဟေတုမှာ သဘာဂ ၁၁-ပစ္စည်းနဲ့ သူပါ ၁၂-ပစ္စည်းရှိပါတယ်၊ အဲဒီ ၁၂-ပစ္စည်းထဲက ကရိဏ်းပါဠိအရ ကောက်တဲ့အခါ ပဒ , ပဒါဝသာနအလိုက် ပစ္စည်းရေအတိုးအဆုတ်ကို သတိပြုရမယ်၊ သဟလတ် ၄-ပစ္စည်းကို သတိပြုရမယ်၊ ကု-ကုမှာ သဟလတ်ထဲက သန်ဗျာချင်းတူတဲ့ အညမညနဲ့သမ္မယုတ္တသာ ရပါတယ်၊ ဝိပါကနဲ့ ဝိပွယုတ္တ မရဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် ၁၀-ပစ္စည်း၊ ကု-ဗျာမှာ ဝိပွယုတ္တသာရပါတယ်၊ ကျန် ၃-ပစ္စည်း မရပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် ၉-ပစ္စည်း၊ ကု-ကုဗျာမှာ လတ် ၄-ပစ္စည်းလုံး မရပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် ၈-ပစ္စည်းသာ ရပါတယ်၊ ဒါက ကုသလပဒ ၃-ချက်ဖြစ်ပါတယ်။

အကုသလပဒမှာ ကုသိုလ်မှာသာယှဉ်တဲ့ အမောဟနဲ့သဘာဂဖြစ်တဲ့ သဟဇယ် မိ ဂ္ဂံ မဂ် ၃-ပါးလုံး မပါနိုင်တော့ပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် သဘာဂ ၉-ပစ္စည်းသာရှိပါတယ်၊ အဲဒီ ၉-ပစ္စည်းထဲက အကု-အကုမှာ အညနဲ့သံသာရလို့ ၇-ပစ္စည်း၊ အကု-ဗျာမှာ ဝိပ်သာရလို့ ၆-ပစ္စည်း၊ အကု-အကုဗျာမှာ ၄-ပစ္စည်းလုံး မရလို့ ၅-ပစ္စည်းသာရပါတယ်။

ဗျာ–ဗျာ ပဝတ္တိအခါမှာ ဓိ ဣ မဂ်ရော, လတ် ၄–ပါးလုံးရောရလို့ သဘာဂ ၁၂–ပစ္စည်း အပြည့်အစုံရပါတယ်၊ ပဋိသန္ဓေအခါမှာတော့ အဓိပတိမရလို့ ၁၁–ပစ္စည်းသာရပါတယ်၊ ဒါဟာ ကရိဏ်းပါဌ်ကောက်ပုံ သဘောပါပဲ၊ အခုပြောတဲ့ ဒီသဘောနားလည်လျှင် ကရိဏ်းပါဌ်အရကောက် မခက်ပါဘူး၊ ဒါမျိုးကိုအရ ကျက်လို့ မရပါဘူး၊ သဘောနဲ့လုပ်ရမဲ့အလုပ်ကို သဘောနဲ့လုပ်မှသာ သဘော ပေါက်ပါတယ်။

ဒီကရိဏ်းပါဌ်အရကောက်မှာ သဟလတ် ၄–ပစ္စည်း အတိုးအဆုတ်ကို မူသေပြောပါမယ်၊ သဟဇယ် ၇–ပစ္စည်းတို့ရဲ့သန်ဿဟာ သတ္တချည်းဖြစ်ပါတယ်၊ သန်ဿချင်းလဲ တူကြပါတယ်၊ ကု–ကုသန်ဿမှာ အညနဲ့သမ္မယုတ္တသာရပါတယ်၊ ကု–ဗျာသန်ဿမှာ ဝိပွယုတ္တသာရပါတယ်၊ ကု–ကုဗျာသန်ဿမှာ သဟလတ် ၄–ပစ္စည်းလုံး မရပါဘူး၊ အကုပဒ ၃–ချက်လဲ နည်းတူပါပဲ၊ ဗျာ–ဗျာမှာတော့ ၄–ပစ္စည်းလုံး ရပါတယ်၊ သဟဇယ်+သဟလတ် သန်ဿချင်းတိုက်ဆိုင်ကြည့်ပါ။

သဟာဓိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
အဓိပတိတရားကိုယ် ၃–ပါး ၄–ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။	သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်။

၁။ ကုသလပဒ ၃–ချက်မှာ (က) ကုသလာဓိပတိ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ခ) ကုသလာဓိပတိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဂ) ကုသလာဓိပတိ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။–ဒီလိုဟောပါ။

၂။ အကုသလပဒ ၃–ချက်မှာ (က) အကုသလာဓိပတိ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ခ) အကုသလာဓိပတိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

(ဂ) အကုသလာဓိပတိ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။–ဒီလိုဟောပါ။

ဒီအကုသလပဒမှာ ဝိမံသာဓိပတိက ကုသိုလ်မှာသာယှဉ်တဲ့အတွက် အဓိပတိတရားကိုယ် ၃–ပါးသာရပါတယ်။

၃။ အဗျာကတပဒမှာ အဓိပတိက ပဝတ္တိအခါမှာသာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ပဋိသန္ဓေအခါမှာ မဖြစ်ပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် ဝိပါကာဗျာကတကိရိယာဗျာကတာဓိပတိ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။–ဒီလိုဟောပါ။ ပဋိသန္ဓေအခါ ဟောဖို့မလိုတော့ပါဘူး။

အဓိပတိရဲ့ ကတ္တားပါဠိကောက်တဲ့အခါ ကုသလပဒမှာ အဓိပတိတရားကိုယ် ၄–ပါးလုံး ကောက်ပါ၊ အကုသလပဒမှာ ဝိမံသာဓိပတိမရလို့ ၃–ပါးသာကောက်ပါ၊ အဗျာကတပဒမှာ ၄–ပါးလုံး ကောက်ပါ။

ကရိဏ်းပါဠိကောက်တဲ့အခါ "ပစ္စည်းရေ ၈–နှင့် ဟေ ဟာ ဣံ မဂ်၊ ပေါင်း–၁၃"ကို သတိပြုရမယ်၊ အဲဒီ ၁၃–ပစ္စည်းထဲက ကု–ကုမှာ အညနဲ့သံသာရလို့ ၁၁–ပစ္စည်း၊ ကု–ဗျာမှာ ဝိပ်သာရလို့ ၁၀–ပစ္စည်း၊ ကု–ကုဗျာမှာ သဟလတ် ၄–ပစ္စည်းလုံးမရလို့ ၉–ပစ္စည်းရပါတယ်။

အကုသလပဒမှာ ဟေ ဟာ ဣံ မဂ် သဘာဂထဲက ဝိမံသာဓိပတိနဲ့သာ သဘာဂဖြစ်တဲ့ ဟေတု မရနိုင်ပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် သဘာဂ ၁၂–ပစ္စည်းသာ ကျန်ပါတယ်၊ အဲဒီ ၁၂–ပစ္စည်းထဲက ပဒ , ပဒါဝသာနအလိုက် ယူလိုက်လျှင် အကု–အကုမှာ ၁၀–ပစ္စည်း၊ အကု–ဗျာမှာ ၉–ပစ္စည်း၊ အကု–အကုဗျာမှာ ၈–ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ ဗျာ–ဗျာမှာတော့ သဘာဂ ၁၃–ပစ္စည်းလုံးရပါတယ်။

သဟကမ္မ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်ဌ္ဌိသော စေတနာ။	သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။

ပစ္စည်းကတ္တားပုဒ်ကို "ကုသလာ စေတနာ၊ အကုသလာ စေတနာ၊ ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ စေတနာ"ဟုထားပြီး ဟေတုအတိုင်းဟောပါ၊ ဒီမှာ တစ်ခုထူးတာက အဗျာကတပဒ ပဋိသန္ဓေအခါဟောအပြီး "စေတနာ ဝတ္ထုဩသ"ဟု ဆက်ပြီးဟောရခြင်းပါပဲ၊ ဒီလိုဟောရပုံကိုတော့ အဓိပ္ပာယ်ခန်းမှာ ကြည့်ပါ။

ကမ္မရဲ့ ကတ္တားပါဠိအရကောက်မှာ အထူးမရှိလှပါ၊ သဟဇယ်သဘာဂက အာဟာရတစ်ခုသာ ရှိပါတယ်၊ ကု , အကု , ဗျာဆိုင်ရာ နာမကွန္ဓာများကို ကောက်သွားရုံပါပဲ။

ကရိဏ်းပါဠိမှာလဲ အထူးမရှိပါ၊ မူလသဘာဂ ၁၀-ပစ္စည်းထဲက ဟေတု, အဓိပတိတို့မှာ ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း သဟာလတ်ကို အတိုးအဆုတ်လုပ်ပြီး ကောက်ရုံပါပဲ၊ ကု-ကုမှာ ၈-ပစ္စည်း၊ ကု-ဗျာမှာ ၇-ပစ္စည်း၊ ကု-ကုဗျာမှာ ၆-ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ အကုသလပဒ ၃-ချက်လဲ ဒီအတိုင်း ၈-၇-၆-ပစ္စည်း ဖြစ်ပါတယ်၊ ဗျာ-ဗျာမှာ ပဝတ္တိရောပဋိသန္ဓေပါ ၁၀-ပစ္စည်းလုံးရပါတယ်။

နာမ်အာဟာရ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃-ပါး။ ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဉ်။	သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။

ဒီမှာလဲ "ကုသလာ အာဟာရာ၊ အကုသလာ အာဟာရာ၊ ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ အာဟာရာ"လို့ ကတ္တားပုဒ်ထားပြီး ဟေတုနည်းတူဟောပါ။

အာဟာရကတ္တားကောက်လဲ မခက်ပါဘူး၊ သုဒ္ဓသင်္ခါရ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ကို ကု, အကု, ဗျာ ခွဲကောက်ရုံပါပဲ။

ကရိဏ်းပါဠိမှာ "လတ်ကြီး ၈နှင့် ဓိကံ ကျဲ၊ ပေါင်း-၁၂"ကို သတိပြုရမယ်၊ သဟာလတ် အတိုးအဆုတ်လုပ်လိုက်တော့ ၁၀-၉-၈-ဖြစ်ပါတယ်၊ ကုပဒ, အကုပဒအတူတူပါပဲ၊ ဗျာ-ဗျာမှာ ပဝတ္တိအခါ ၁၂-ပစ္စည်းလုံး၊ ပဋိသန္ဓေအခါ အဓိပတိမရလို့ ၁၁-ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။

သဟဇာတိန္ဒြိယ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် ၈-ပါး။	သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။

ဒီမှာလဲ "ကုသလာ ဣန္ဒြိယာ၊ အကုသလာ ဣန္ဒြိယာ၊ ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ဣန္ဒြိယာ"လို့ဟောပါ။

ဣန္ဒြိယ ကတ္တားကောက်မှာ သတိပြုစရာရှိပါတယ်၊ ကုသလပဒမှာ နာမ်ဣန္ဒြေ ၈-ပါးလုံး ရပါတယ်၊ အကုသလပဒမှာ ကုသိုလ်မှာသာယှဉ်တဲ့ သဒ္ဓါ သတိ ပညာ ၃-ပါးမရလို့ တရားကိုယ် ၅-ပါးသာရပါတယ်၊ ဗျာပဒမှာတော့ ၈-ပါးလုံးရပါတယ်၊ ဒါသတိထားပြီး ကောက်ရပါမယ်။

ကရိဏ်းပါဠိမှာ "လတ်ကြီး စနှင့် ဟေ ဓိ ဟာ စျာ မဂ်၊ ပေါင်း-၁၄"ကို သတိပြုရမယ်၊ ကုသလပဒမှာ သဟလတ်ကို အတိုးအဆုတ် လုပ်ရုံပါပဲ၊ ၁၂-၁၁-၁၀-ဖြစ်ပါတယ်၊ အကုသလပဒမှာ ပညိန္ဒြေနဲ့သာ သဘာဝဖြစ်တဲ့ ဟေတု မလိုက်နိုင်လို့ သဘာဝ ၁၃-ပစ္စည်း ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီ ၁၃-ပစ္စည်းထဲက သဟလတ်ကိုကြည့်ပြီး ၁၁-၁၀-၉-ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ ဗျာ-ဗျာမှာ ပဝတ္တိအခါ ၁၄၊ ပဋိသန္ဓေအခါ အဓိပတိမရလို့ ၁၃-ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။

စျာန

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
စျာနင်တရားကိုယ် ၅-ပါး။	သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။

ဒီမှာလဲ "ကုသလာနိ စျာနဂ်ါနိ၊ အကုသလာနိ စျာနဂ်ါနိ၊ ဝိပါကာဗျာကတာနိ ကိရိယာဗျာကတာနိ စျာနဂ်ါနိ"လို့ ဟောပါ။

စျာနမှာ ကတ္တားကောက်ရော ကရိဏ်းကောက်ပါ အထူးမရှိလှပါဘူး၊ ကတ္တားကောက်မှာ ကု, အကု, ဗျာ ၃-ပဒလုံး စျာနင်တရားကိုယ် ၅-ပါးကောက်ပါ။ ကရိဏ်းကောက်မှာ သဘာဝ ၁၁-ပစ္စည်း ရှိတဲ့အနက် သဟလတ်ကိုကြည့်ပြီး ကု,အကုနှစ်ပဒလုံးမှာ ၉-၈-၇-ဖြစ်ပါတယ်၊ ဗျာပဒမှာ ၁၁-ပစ္စည်းလုံးရပါတယ်။

မဂ္ဂ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉-ပါး။	သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။

ဒီမှာလဲ "ကုသလာနိ မဂ္ဂဂ်ါနိ၊ အကုသလာနိ မဂ္ဂဂ်နိ၊ ဝိပါကာဗျာကတာနိ ကိရိယာဗျာကတာနိ မဂ္ဂဂ်ါနိ"လို့ ဟောပါ။

ဒီမဂ္ဂမှာ ကတ္တားကောက်မှာလဲ ဣန္ဒြိယနည်းတူ သတိပြုစရာရှိပါတယ်၊ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉-ပါးအနက် ကုသလပဒမှာ ဒိဋ္ဌိမယှဉ်လို့ ၈-ပါးသာရပါတယ်၊ အကုသလပဒမှာ ပညာ, ဝိရတီ ၃-ခု, သတိ-ဆိုတဲ့ ၅-ပါးမရလို့ ဝိတက်, ဝိရိယ, ဧကဂ္ဂတာ, ဒိဋ္ဌိ ၄-ပါးသာရပါတယ်၊ ဗျာ-ဗျာပဝတ္တိမှာ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ်စိတ်

မှာသာယှဉ်တဲ့ ဒိဋ္ဌိမရလို့ ၈-ပါးသာရပါတယ်၊ ပဋိသန္ဓေအခါမှာ ဝိရတိ ၃-ပါးနဲ့ဒိဋ္ဌိမရလို့ ၅-ပါးသာရပါတယ်၊ ဒါသတိထားပြီး ကောက်ရပါမယ်။

ကရိဏ်းပါဠိမှာ "လတ်ကြီး ၈-နှင့် ဟေ ဓိ ဣ ဣ ဣ ဣ ပေါင်း-၁၃"ကို သတိပြုရမယ်၊ ကုသလပဒမှာ သဟလတ်ကို အကိုးအဆုတ်လုပ်ရုံပါပဲ၊ ၁၁-၁၀-၉-ဖြစ်ပါတယ်၊ အကုသလပဒမှာ ပညာနဲ့သာ သဘာဝဖြစ်တဲ့ ဟေတုမလိုက်နိုင်လို့ သဘာဝ ၁၂-ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီ ၁၂-ပစ္စည်းထဲက သဟလတ်ကိုကြည့်ပြီး ၁၀-၉-၈-ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ ဗျာ-ဗျာမှာ ပဝတ္တိအခါ ၁၃၊ ပဋိသန္ဓေအခါ အဓိပတိမရလို့ ၁၂-ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။

ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

သဟကြီး ၄-ပစ္စည်း

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
၁။ နာမကွန္ဓာ ၄-ပါး။	၁။ အချင်းချင်း (နာမကွန္ဓာ ၄ပါး) နာမကွန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်။
၂။ မဟာဘုတ် ၄-ပါး။	၂။ အချင်းချင်း (မဟာဘုတ် ၄-ပါး) ဥပါဒါရုပ်။
၃။ ပဋ္ဌဝေါ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု။	၃။ ဟဒယဝတ္ထု၊ ပဋ္ဌဝေါ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ။

ဒါဟာ သုဒ္ဓသန်္ဂြိဟဆိုရိုးအတိုင်း သရုပ်ခွဲပြထားတာဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီသရုပ်ကို ကြည့်ပြီး သန်္ဂြိဟထွက်ပုံ, ပါဠိတော်ဟောပုံကို နားလည်သဘောပေါက်အောင် လေ့လာရမယ်။

၁။ (၁)နံပါတ်မှာ နာမကွန္ဓာ ၄-ပါးပစ္စည်းတရားက နာမကွန္ဓာ ၄-ပါးနှင့် စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ကျေးဇူးပြုပါတယ်။

နောက်တစ်ဆင့် (က)ကုသိုလ်က ကုသိုလ်အား ကျေးဇူးပြုပါတယ်(ကု-ကု)၊ အဲဒီလို ကျေးဇူးပြုတဲ့အခါမှာ ကုသိုလ်နာမကွန္ဓာတစ်ပါးက ကျန် ၃-ပါးအား၊ ၃-ပါးက ကျန်တစ်ပါးအား၊ ၂-ပါးက ကျန် ၂-ပါးအား၊(၁ x ၃ x ၂၊ ၃ x ၁ x ၂)

ဒီလိုခွဲပြီး အသီးသီးကျေးဇူးပြုပါတယ်၊ [ကုသလော ဇကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္နံ ခန္ဓာနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော၊ တယော ခန္ဓာ ဇကသ ခန္ဓသ၊ ဒွေ ခန္ဓာ ဒွိန္နံ ခန္ဓာနံ-။]

(ခ)ကုသိုလ်က စိတ္တဇရုပ်အား ကျေးဇူးပြုပါတယ်(ကု-ဗျာ)။ [ကုသလာ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ-။]

(ဂ)ကုသိုလ်က ကုသိုလ်နှင့်စိတ္တဇရုပ်အား ပေါင်းပြီးကျေးဇူးပြုပါတယ် (ကု-ကုဗျာ)။ [ကုသလော ဇကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္နံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ-၊ တယော ခန္ဓာ ဇကသ ခန္ဓသ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ-၊ ဒွေ ခန္ဓာ ဒွိန္နံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ-။]

၂။ အကုသလပဒ ၃-ချက်မှာလဲ ကုသိုလ်နည်းတူပါပဲ၊ အကုသိုလ်က အကုသိုလ်အား(အကု-အကု)၊ စိတ္တဇရုပ်အား(အကု-ဗျာ)၊ အကုသိုလ်နဲ့စိတ္တဇ ရုပ်အား(အကု-အကုဗျာ)။ [အကုသလော ဇကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္နံ ခန္ဓာနံ၊ တယော ခန္ဓာ ဇကသ ခန္ဓသ၊ ဒွေ ခန္ဓာ ဒွိန္နံ ခန္ဓာနံ-။ အကုသလာ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ-။ အကုသလော ဇကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္နံ ခန္ဓာနံ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ-။ တယော ခန္ဓာ ဇကသ ခန္ဓသ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ-၊ ဒွေ ခန္ဓာ ဒွိန္နံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ-။]

အခုပြခဲ့တဲ့ ကုသလပဒ ၃-ချက် , အကုသလပဒ ၃-သုံးချက်ဟာ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာ သရုပ်ခွဲထဲက (၁)နံပါတ်ထဲကသာ ဖြစ်ပါတယ်၊ (၂၊ ၃)နံပါတ်ပစ္စည်းတရား ထဲမှာ ကုသိုလ် , အကုသိုလ်များ မပါ ပါဘူး။

၃။ အဗျာကတပဒမှာ (ဗျာ-ဗျာ)တစ်ချက်တည်းရှိပါတယ်၊ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာသရုပ်ခွဲ ၃-ချက်လုံးမှာ ပါပါတယ်၊ ဒီအဗျာကတမှာ ပဝတ္တိ , ပဋိသန္ဓေ , ရုပ်သက်သက်လို့ ၃-မျိုးခွဲပြီး ဟောပါတယ်၊ ပဝတ္တိက(၁)နံပါတ်ထဲမှာ၊ ပဋိသန္ဓေက(၁၊၃)နံပါတ် ထဲမှာ၊ ရုပ်သက်သက်က (၂)နံပါတ်ထဲမှာ၊ ဒီလိုရှိနေပါတယ်၊ ဒါကို သဘော ပေါက်နားလည်ထားပါမှ ပါဠိတော်ဟောပုံကို သဘောကျပါလိမ့်မယ်။

(က)ပဝတ္တိ။ ။ပဝတ္တိအခါမှာ (၁)နံပါတ်ထဲက ဝိပါက်ကြိယာအဗျာ ကတနာမကွန္ဓာက ဝိပါက်ကြိယာအဗျာကတနာမကွန္ဓာနဲ့စိတ္တဇရုပ်အား ကျေးဇူး ပြုပါတယ်။ [ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာဗျာကတော ဇကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္နံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ-၊ တယော ခန္ဓာ ဇကသ ခန္ဓသ စိတ္တသမုဋ္ဌာ နာနဉ္စ ရူပါနံ-၊ ဒွေ ခန္ဓာ ဒွိန္နံ ခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ-။]

(ခ)ပဋိသန္ဓေ။ ။ပဋိသန္ဓေအခါမှာ (၁)နံပါတ်ထဲက ဝိပါက်ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာက ဝိပါက်ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာနဲ့ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ(ကဋတ္တာ)ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ [ဝိပါကာဗျာကတော ဇကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္နံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ–၊ တယော ခန္ဓာ ဇကသ ခန္ဓသ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ–၊ ဒွေ ခန္ဓာ ဒ္ဝိန္နံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ–။]

(၃)နံပါတ်မှာ ပဋ္ဌဝေါပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာက ဟဒယဝတ္ထုအား ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ [ခန္ဓာ ဝတ္ထုသ–။] နောက်တစ်ခါ ဟဒယဝတ္ထုက ပဋ္ဌဝေါပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာအား ကျေးဇူးပြုပြန်ပါတယ်။ [ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ။]

(ဂ)ရုပ်သက်သက်။ ။ရုပ်သက်သက်က (၂)နံပါတ်ထဲမှာသာ ရှိပါတယ်၊ မဟာဘုတ် ၄–ပါးက မဟာဘုတ် ၄–ပါးအား ကျေးဇူးပြုပါတယ်၊ အဲဒီလို ကျေးဇူးပြုတဲ့အခါမှာ မဟာဘုတ်တစ်ပါးက ကျန် ၃–ပါးအား၊ ၃–ပါးက ကျန်တစ်ပါးအား၊ ၂–ပါးက ကျန် ၂–ပါ အား(၁ x ၃ x ၂၊ ၃ x ၁ x ၂)ဒီလိုခွဲပြီး အသီးသီး ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ [ဇကံ မဟာဘူတံ တိဏ္ဏန္နံ မဟာဘူတာနံ၊ တယော မဟာဘူတာ ဇကသ မဟာဘူတသ၊ ဒွေ မဟာဘူတာ ဒ္ဝိန္နံ မဟာဘူတာနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။]

နောက်တစ်ခါ မဟာဘုတ်က(ပဝတ္တိရုပ်, ပဋိသန္ဓေရုပ်တို့အပြင်)ဥပါဒါရုပ်ကိုလဲ ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ [မဟာဘူတာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကဋတ္တာရူပါနံ ဥပါဒါရူပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။]

ဗာဟိရစတဲ့ မဟာဘုတ်တွေကလဲ အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုကြပါသေးတယ်၊ ဗာဟိရံ, အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ, ဥတုသမုဋ္ဌာနံ, အသညသတ္တာနံ–လို့ ခေါင်းစဉ်တည်ပြီး "ဇကံ မဟာဘူတံ"စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်ဟောပါ၊ ဗာဟိရ အာဟာရ ဥတုဇရုပ်များမှာ ပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေမရှိသောကြောင့် "မဟာဘူတာ x ဥပါဒါရူပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု အဆုံးသတ်ဟောပါ၊ အသညသတ်မှာတော့ ရုပ်ပဋိသန္ဓေရှိနေလို့ "မဟာဘူတာ x ကဋတ္တာရူပါနံ ဥပါဒါရူပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟု အဆုံးသတ်ဟောပါ။

ကုဗျာ x ဗျာမှာ (၁)နံပါတ်က ကုသိုလ်ခန္ဓာနဲ့ (၂)နံပါတ်က မဟာဘုတ်က စိတ္တဇရုပ်အား ပေါင်းပြီး ကျေးဇူးပြုတာဖြစ်ပါတယ်၊ "ကုသလာ ခန္ဓာ စ မဟာဘူတာ စ x စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ"ဟု ပါဠိတော်ဟောပါ။ အကုဗျာ–ဗျာမှာလဲ ထို့အတူပါပဲ၊ "အကုသလာ ခန္ဓာ စ မဟာဘူတာ စ x စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ"ဟု ပါဠိတော်ဟောပါ။ အခုရှင်းခဲ့တဲ့ သဘောသဘာဝတွေကို အမြင်ရှင်းအောင် အကျဉ်းချုပ် တည်ခင်းပြပါမယ်။

သဟကြီး + လတ် ပါဠိတော်

၁-၆။ ကုသလပဒ-၃၊ အကုသလပဒ-၃

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ကုသလော ၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂
ကုသလာ ခန္ဓာ	စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ။
ကုသလော ၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ။

၇။ အဗျာကတော အဗျာကတသ

ပဝတ္တိ = ဝိ, ကိရိယာဗျာကတော-	
၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ။
ပဋိ = ဝိပါကာဗျာကတော-	
၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂ ကဋုတ္တာ စ ရူပါနံ။
ခန္ဓာ x ဝတ္ထု	ဝတ္ထုဿ x ခန္ဓာနံ။
ရုပ် = ၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂
မဟာဘူတာ	စိတ္တ, ကဋုတ္တာ, ဥပါဒါရူပါနံ။
ဗာဟိရံ၊ အာဟာ၊ ဥတု-	
၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂
မဟာဘူတာ	ဥပါဒါရူပါနံ။
အသညသတ္တာနံ ၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂
မဟာဘူတာ	ကဋုတ္တာရူပါနံ, ဥပါဒါရူပါနံ။

၈-၉။ ကုဗျာ + ဗျာ၊ အကုဗျာ + ဗျာ

ကုသလာ ခန္ဓာ စ မဟာဘူတာ စ	စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ။
အကုသလာ ॥	॥

ဝ

သဟကြီး အရကောက်

သဟကြီးအရကောက်က သရုပ်အနေနဲ့ ခက်စရာမရှိပါဘူး၊ ပဒအား လျော်စွာ ကု, အကု, ဗျာတရားတို့ကို ကောက်ရုံပါပဲ၊ ကတ္တားပါဌ်, သမ္မဒါန်ပါဌ်တို့ကို အရကောက်တဲ့အခါ–

(၁) အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ၊

(၂) အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊

(၃) အစိတ်အစိတ်, အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ၊

ဒီဆိုရိုးများကို အရကောက်စာအုပ်ကြီးမှာ တွေ့ရပါလိမ့်မယ်၊ ဒီဆိုရိုးတွေရဲ့ သဘောကို နားလည်ဖို့လိုပါတယ်၊ ရှင်းရမယ်ဆိုရင် ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပုံနဲ့ ကပ်ရှင်းမှ သဘောပေါက်ပါလိမ့်မယ်၊ အရကောက်ဆရာကြီးက ဝိဓိပါဠိတော်ကို အရကောက်ပြပြီး အနုဝါဒပါဠိတော်ကို ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပြပါတယ်၊ "ကုသလော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္နံ ခန္ဓာနံ"စတဲ့ ပါဠိတော်များအရ နာမ်ခန္ဓာ ၄–ပါးတို့တွင် တစ်ပါးက ၃–ပါးအား၊ ၃–ပါးက တစ်ပါးအား၊ ၂–ပါးက ၂–ပါးအား ကျေးဇူးပြုပါတယ်၊ တစ်ပါးက ၃–ပါးအား ကျေးဇူးပြုရာမှာ ဧကက ၄–ဝါရ၊ ၃–ပါးက တစ်ပါးအား ကျေးဇူးပြုရာမှာ တိက ၄–ဝါရ၊ ၂–ပါးက ၂–ပါးအား ကျေးဇူးပြုရာမှာ ဒုက ၆–ဝါရ၊ ပေါင်း ၁၄–ဝါရ၊ ဒီလို ခန္ဓာဝါရတွေ ဖြစ်လာပါတယ်။

ဒီမှာ သတိပြုဖို့က ဒီလိုနာမ်ခန္ဓာချင်း ကျေးဇူးပြုတဲ့အခါ ၄–ပါးက ကျေးဇူးပြုတဲ့, သို့မဟုတ် ၄–ပါးက ကျေးဇူးပြုခံရတဲ့ စတုက္ကဝါရ မရနိုင်ပါဘူး၊ ၄–ပါးလုံးကကျေးဇူးပြုလျှင် ကျေးဇူးပြုခံနာမ်ခန္ဓာ မရှိတော့ပါဘူး၊ ၄–ပါးလုံးက ကျေးဇူးပြုခံဆိုလျှင်လဲ ကျေးဇူးပြုမဲ့နာမ်ခန္ဓာ မရှိတော့ပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် စတုက္ကဝါရ မရနိုင်တာပါ၊ စတုက္ကဝါရမရလျှင် ၁၄–ဝါရ၊ စတုက္ကဝါရပါရလျှင် ၁၅–ဝါရ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီလို ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပုံ အခြေခံကို နားလည်ထားမှ သဘောပေါက်ပါလိမ့်မယ်။ [ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပုံအခန်းကို လေ့လာကြည့်ပါ။] သာပြီးသဘောပေါက်အောင် သင်္ချာတစ်ချက်ချင်း ရှင်းပြပါဦးမယ်။

(၁) ကု x ကု။ ။ကုသိုလ်နာမ်က ကုသိုလ်နာမ်အား ကျေးဇူးပြုပါတယ်၊ ၄–ပါးလုံးပေါင်းကျေးဇူးပြုတဲ့ စတုက္ကဝါရမရလို့ "အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ"ဖြစ်ပါတယ်။

(၂) ကု x ဗျာ။ ။နာမ်က ရုပ်အားကျေးဇူးပြုပါတယ်၊ စတုက္ကဝါရပါရလို့ "အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ"ဖြစ်ပါတယ်၊ နာမ်က စိတ္တဇရုပ်အား ကျေးဇူးပြုတဲ့အခါ တစ်ပါး, ၃–ပါး, ၂–ပါး အစိတ်အစိတ်လဲ ကျေးဇူးပြုပါတယ်၊

၄-ပါးလုံးပေါင်းပြီးလဲ ကျေးဇူးပြုပါတယ်၊ တစ်ခုချင်းစိတ်ပြီး ကျေးဇူးပြုတာကို "အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ"လို့ခေါ်ပါတယ်၊ ပေါင်းပြီးကျေးဇူးပြုတာကို "အပေါင်းနာမကွန္ဓာ"လို့ခေါ်ပါတယ်၊ စကားနှစ်ရပ်ပေါင်းတော့ "အစိတ်အစိတ် အပေါင်းနာမကွန္ဓာ"ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒါကိုပဲ အစိတ်တစ်ခုကိုချေပြီး "အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ"လို့ ခေါ်ပါတယ်။

(၃) ကု x ကုဗျာ။ ။နာမ်က နာမ်ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုပါတယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်မှာ နာမ်လဲပါနေလို့ ပစ္စည်းဘက်မှနာမ်က ၄-ပါးလုံးပေါင်းပြီး ကျေးဇူးမပြုနိုင်ပါဘူး၊ "အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ"ဖြစ်ပါတယ်။ [အကုသလပဒ ၃-ချက်လဲ နည်းတူပါပဲ။]

(၇) ဗျာ x ဗျာ။ ။(ပဝတ္တိ) ပဝတ္တိအခါမှာ ဝိပါက်ကြိယာနာမကွန္ဓာက နာမ်ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုပါတယ်၊ (ကု x ကုဗျာနည်းတူ) ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်မှာ နာမ်ပါနေလို့ ပစ္စည်းဘက်ကနာမ်က ၄-ပါးလုံးပေါင်းပြီး ကျေးဇူးမပြုနိုင်ပါဘူး၊ "အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ"ဖြစ်ပါတယ်။

(ပဋိသန္ဓေ) ပဋိသန္ဓေအခါမှာ "ဝိပါကာဗျာကတော ဇကော ခန္ဓော"စတဲ့ ပါဠိတော်အရ (ပဝတ္တိနည်းတူ) အစိတ်အစိတ် ကျေးဇူးပြုပါတယ်၊ "ခန္ဓာ x ဝတ္ထုဿ၊ ဝတ္ထု x ခန္ဓာနံ"တို့မှာတော့ အစိတ်အပေါင်းဖြစ်ပါတယ်၊ ဖြစ်ပုံက ခန္ဓာတစ်ပါး, ၃-ပါး, ၂-ပါး အစိတ်အစိတ်သာမက ခန္ဓာ ၄-ပါးလုံးကလဲပေါင်းပြီး ဟဒယဝတ္ထုကို ကျေးဇူးပြုပါတယ်၊ ထို့အတူ ဟဒယဝတ္ထုပစ္စည်းတရားက ခန္ဓာတစ်ပါး, ၃-ပါး, ၂-ပါး, ၂-ပါးအားသာမက ၄-ပါးလုံးအားလဲပေါင်းပြီး ကျေးဇူးပြုပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဒီပဋိသန္ဓေအခါမှာ "အစိတ်အစိတ်, အစိတ်အပေါင်း နာမကွန္ဓာ" ဖြစ်ပါတယ်။

(၈) ကုဗျာ x ဗျာ။ ။ဒီမှာ ပစ္စည်းက ကုသိုလ်နာမကွန္ဓာနဲ့ မဟာဘုတ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်က စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ပါတယ်၊ ကုသိုလ်နာမကွန္ဓာက စိတ္တဇရုပ်အား (ကု x ဗျာနည်းတူ) အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ ဖြစ်ပါတယ်၊ မဟာဘုတ်က စိတ္တဇရုပ်အား အစိတ်အပေါင်းမဟာဘုတ် ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဒီကုဗျာပဒမှာ "အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ, အစိတ်အပေါင်းမဟာဘုတ်"ဖြစ်ပါတယ်။ "အကုဗျာ x ဗျာလဲ ဒီနည်းတူပါပဲ။]

အချုပ်ကတော့ (၁) နာမ်က နာမ်အားကျေးဇူးပြုလျှင် အစိတ်အစိတ်။
(၂) နာမ်က နာမ်ရုပ်အား အစိတ်အစိတ်။

(၃) နာမ်က ရုပ်သက်သက်အား အစိတ်အပေါင်း။
(၄) ရုပ်က နာမ်သက်သက်အား အစိတ်အပေါင်း။

ဆောင်။ ။နာမ်က နာမ်အား၊ နာမ်ရုပ်အား၊ မှတ်သား အစိတ်စိတ်။
နာမ်ရုပ် နှစ်တန်၊ ပြန်အလှန်၊ မှတ်ရန် ပေါင်းအစိတ်။

ကရိဏ်းပါဠိအရကောက်ကို ပြောချင်ပါသေးတယ်၊ ဒီသဟကြီး ကရိဏ်းပါဠိအရကောက်မှာ သဟဇယ်ပစ္စည်းများကို ထည့်သွင်းမကောက်ရပါဘူး၊ သဟဇယ်ပစ္စည်းများဟာ လောဘ ဒေါသ မောဟစတဲ့ စေတသိက်တရားကိုယ်များသာ ဖြစ်ပါတယ်၊ နာမကွန္ဓာ ၄-ပါး အပြည့်အစုံမဟုတ်ပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် ထည့်သွင်းမကောက်တာပါ၊ သဟလတ်ကြီးတို့မှာတော့ နာမကွန္ဓာ ၄-ပါး အပြည့်အစုံ ပါဝင်ကြပါတယ်၊ ကရိဏ်းပါဠိအရ သဟလတ်ထဲက ရ, မရကိုသာ ကြည့်ဖို့ လိုပါတော့တယ်။

ကု x ကုမှာ အညနဲ့သံလိုက်နိုင်လို့ ၆-ပစ္စည်း၊ ကု x ဗျာမှာ ဝိပ်သာလိုက်နိုင်လို့ ၅-ပစ္စည်း၊ ကု x ကုဗျာမှာ သဟလတ်အားလုံး မလိုက်နိုင်လို့ ၄-ပစ္စည်းသာရပါတယ်၊ အကုသလပဒ ၃-ချက်လဲ နည်းတူပါပဲ။

ဗျာ x ဗျာ ပဝတ္တိရော ပဋိသန္ဓေပါ လတ်ကြီး ၈-ပစ္စည်းလုံး ရပါတယ်၊ ရုပ်သက်သက်မှာ အညသာလိုက်နိုင်လို့ ၅-ပစ္စည်းသာ ရပါတယ်၊ ကုဗျာ x ဗျာ, အကုဗျာ x ဗျာတို့မှာ သဟကြီး ၄-ပစ္စည်းသာ ရပါတယ်။

အခုပြောနေတာဟာ သင်္ကေတမှတ်နည်း ပြောနေတာမဟုတ်ပါဘူး၊ သုဒ္ဓသန်းဉာ အတိုင်း ပစ္စည်းပစ္စယုပွန်ချင်း တိုက်ဆိုင်ပြီး ပြောနေတာပါ၊ သန်းဉာချင်းညှိပြီး ပြောနေတာပါ၊ သုဒ္ဓသန်းဉာနိုင်ပြီး ကိုင်တတ်လျှင် ကရိဏ်းပါဠိအရကောက် သဘောပေါက်လောက်ပါတယ်။

သဟလတ် ၄-ပစ္စည်း

သဟလတ် ၄-ပစ္စည်းက ပါဠိတော်ရော အရကောက်ပါ သဟကြီးထဲ အကျုံးဝင်ပါတယ်၊ သူ့ဆိုင်ရာ သုဒ္ဓသန်းဉာတရား ရသလောက်ယူပြီး ဟောသွား, ကောက်သွားရုံပါပဲ၊ ဒါပေမဲ့ ရသလောက်ယူတတ်ဖို့က လိုပါသေးတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သုဒ္ဓသန်းဉာသရုပ် ထုတ်ပြပါဦးမယ်။

အညမည

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
၁။ နာမကွန္ဓာ ၄-ပါး။ (၁၊ ၃၊ ၂)	၁။ အချင်းချင်း (နာမကွန္ဓာ ၄-ပါး)၊ ၃၊ ၁၊ ၂၊ နာမကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထု။
၂။ မဟာဘူတ် ၄-ပါး။ (၁၊ ၃၊ ၂)	၂။ အချင်းချင်း (မဟာဘူတ် ၄-ပါး)။ ၃၊ ၁၊ ၂
၃။ ပဋ္ဌဝေါ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု။	၃။ ဟဒယဝတ္ထု၊ ပဋ္ဌဝေါ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ။

ကု+ကု-မှာ (၁)နံပါတ်ထဲကယူပြီး "ကုသလော ဇကော ခန္ဓော"စသည်ဖြင့် ်ဟောပါ။ အကု+အကု-မှာလဲ ထို့အတူဟောပါ။

ဗျာ+ဗျာ-မှာ ပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေ, ရုပ်သက်သက်လို့ သုံးမျိုးရှိပါတယ်၊ ပဝတ္တိကို ၁)နံပါတ်ထဲက ဝိပါက်ကြိယာ နာမကွန္ဓာချင်းချင်းဟောပါ၊ ပဋိသန္ဓေမှာ ရုပ်နဲ့ ်တ်သက်လို့ ဟဒယဝတ္ထုသာ ရှိပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "ဝိပါကာဗျာကတော ်ကော ခန္ဓော x တိဏ္ဏန္နံ ခန္ဓာနံ ဝတ္ထုဿ စ"လို့ စသည်ဖြင့်ဟောပါ၊ ပြီးတော့မှ ၃)နံပါတ် "ခန္ဓာ x ဝတ္ထုဿ၊ ဝတ္ထု x ခန္ဓာနံ"ကိုဟောပါ။

ရုပ်သက်သက်မှာ (၂)နံပါတ်ကိုကြည့်ပြီး မဟာဘူတ်အချင်းချင်း ကျေးဇူး ်ပြုပုံကိုသာဟောပါ၊ ဥပါဒါရုပ်မပါလို့ ဟောဖို့မလိုတော့ပါဘူး၊ ပြီးတော့ ဗာဟိရံ, အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ, ဥတုသမုဋ္ဌာနံ, အသညသတ္တာနံ-တို့ကို ဆက်ဟောပါ။

ကရိဏ်းပါဠိအရ ကု x ကု, အကု x အကု-တို့မှာ သမ္မယုတ္တသာလိုက်နိုင်လို့ ၆-ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ ဗျာ x ဗျာပဝတ္တိမှာ ဝိပ္ပယုတ္တမရလို့ ၇-ပစ္စည်း၊ ပဋိသန္ဓေ အခါမှာ ၈-ပစ္စည်းလုံး၊ ရုပ်သက်သက်မှာ လတ်ထဲကမရလို့ ၅-ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။

ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

ဝိပါက

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
၁။ ဝိပါက်နာမကွန္ဓာ ၄-ပါး။ ၁၊ ၃၊ ၂	၁။ အချင်းချင်း။ (၃၊ ၁၊ ၂) နာမကွန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်။
၂။ ပဋ္ဌဝေါ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ။	၂။ ဟဒယဝတ္ထု။

ဒီဝိပါကမှာ ဗျာ+ဗျာတစ်ချက်သာ ရှိပါတယ်၊ ပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေလို့ ၂–မျိုး ရှိပါတယ်၊ ပဝတ္တိမှာ ဝိပါက်နာမကွန္ဓာသာရှိလို့ (၁)နံပါတ်ကြည့်ပြီး "ဝိပါကာ ဗျာကတော ဇကော ခန္ဓော"စသည်ဖြင့် ဟောပါ၊ ပဋိသန္ဓေကိုလဲ(၁)နံပါတ်ကို ကြည့်ပြီးဟောပါ၊ ပြီးတော့မှ (၂)နံပါတ်ကိုကြည့်ပြီး "ခန္ဓာ x ဝတ္ထုဿ ဝိပါက ပစ္စယေန ပစ္စယော"လို့ဟောပါ။ ကရိဏ်းပါဠိအရ ပဝတ္တိရောပဋိသန္ဓေပါ လတ်ကြီး ၈–ပစ္စည်းလုံးရပါတယ်။

သမ္မယုတ္တ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
၁။ နာမကွန္ဓာ ၄–ပါး။ (၁၊ ၃၊ ၂)	၁။ အချင်းချင်း (၃၊ ၁၊ ၂၊)

သမ္မယုတ္တက နာမ်ခန္ဓာသာရှိလို့ ရှင်းပါတယ်၊ သင်္ချာ ၃–ချက်၊ "ကုသလော ဇကော ခန္ဓော"စသည်ဖြင့် ဟောသွားရုံပါပဲ။

ကရိဏ်းပါဠိအရ ကု x ကု, အကု x အကုတို့မှာ အညသာလိုက်နိုင်လို့ ၆–ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ ဗျာ x ဗျာမှာ ပဝတ္တိရော ပဋိသန္ဓေပါ ဝိပွယုတ္တမရလို့ ၇–ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။

ဝိပွယုတ္တ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
၁။ ပဋ္ဌဝေါ (အရူဝိ–၄၊ ဒွေးပဋ္ဌ–၁၀၊ ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်)နာမကွန္ဓာ ၄–ပါး။	၁။ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။
၂။ ပဋ္ဌဝေါ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု။	၂။ ဟဒယဝတ္ထု၊ ပဋ္ဌဝေါ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ။

ကု+ဗျာမှာ (၁)နံပါတ်ကြည့်ပြီး "ကုသလာ ခန္ဓာ x စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ"ဟုဟောပါ၊ ထို့အတူ အကု+ဗျာမှာလဲ"အကုသလာ ခန္ဓာ x စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ"ဟုဟောပါ၊ ထို့အတူပင် ဗျာ+ဗျာမှာလဲ "ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ x စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ"ဟုဟောပါ။

ပဋိသန္ဓေကိုလဲ (၁)နံပါတ်ကိုကြည့်ပြီး "ဝိပါကာဗျာကတာ ခန္ဓာ x ကဋုတ္တာ ရူပါနံ"ဟုဟောပါ၊ ပြီးတော့မှ (၂)နံပါတ်ကိုကြည့်ပြီး "ခန္ဓာ x ဝတ္ထုဿ၊ ဝတ္ထု x ခန္ဓာနံ"ဟုဟောပါ။

ပဋိသန္ဓေကိုလဲ (၁)နံပါတ်ကိုကြည့်ပြီး "ဝိပါကာဗျာကတာ ခန္ဓာ x ကဋတ္တာ ရူပါနံ"ဟုဟောပါ၊ ပြီးတော့မှ (၂)နံပါတ်ကိုကြည့်ပြီး "ခန္ဓာ x ဝတ္ထုဿ၊ ဝတ္ထု x ခန္ဓာနံ"ဟုဟောပါ။

ကရိဏ်းပါဠိအရ ကု x ဗျာ, အကု x ဗျာတို့မှာ လတ်ထဲကမရလို့ ၅-ပစ္စည်းသာဖြစ်ပါတယ်၊ ဗျာ x ဗျာ ပဝတ္ထိမှာ အညနဲ့သမ္ပယုတ္တမရလို့ ၆-ပစ္စည်း၊ ပဋိသန္ဓေမှာ သမ္ပယုတ္တသာမရလို့ ၇-ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။

❁❁❁❁❁

အနုလုံ့ရမျိုး

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
၁။ အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ကု, အကုနာမကွန္ဓာ။	၁။ ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကု, အကုနာမကွန္ဓာ။
၂။ ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ဝိ-၃၆၊ ကြို-၂၀ နာမကွန္ဓာ။	၂။ ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော ဝိ-၃၆၊ ကြို-၂၀ နာမကွန္ဓာ။

ဒီအနုလုံ့ရမျိုးမှာ ဝိထိနဲ့ပြမှ ပါဠိတော်အဟော, အရကောက်သဘောကို နားလည်နိုင်ပါမည်၊ ဒါ့ကြောင့် ဝိထိများကို ရှေးဦးစွာပြပါမည်။

၁။ ကာမဇောဝါရဝိထိ

အတိမဟန္တာရုံဝိထိ = ပဋိ ဘ ဘ - ပ(မ) စ သံ သန် ဝ - ၉၉၉၉၉၉ - ရုံရုံ ဘ ဘ။
ပရိတ္တာရုံ = ပဋိ ဘ ဘ - ပ စ သံ သန် ဝ ဝ ဝ ဘ ဘ ဘ ဘ။

၂။ အပ္ပနာဇောဝါရဝိထိ

(၁) အာဒိကမ္မိကဝိထိ = ပ ဥ နု - ဂေါ စျာန် ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ။
(၂) သမာပဇ္ဇနဝိထိ = ပ ဥ နု - ဂေါ စျာန်စျာန်စျာန်စျာန် ဘ ဘ။
(၃) မဂ္ဂဝိထိ = ပ ဥ နု $\frac{\text{ဂေါ}}{\text{ဝေါ}}$ မဂ် - ဖ ဖ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ။
(၄) ဖလဝိထိ = နု နု နု နု - ဖ ဖ ဖ ဖ ဖ ဘ ဘ ဘ ဘ။
(၅) နိရောဓသမာပတ္တိ = ပ ဥ ပ နု - ဂေါ နေ ဝ $\frac{\text{ကု}}{\text{ကြို}}$ - $\frac{\text{အနာ}}{\text{အရဟာ}}$ ဖ ဘ ဘ ဘ။

ဆောင်။ ။အာဒိ သမာ၊ မဂ္ဂါ ဖလ၊ နိရောဓ၊ ငါးဝအပ္ပနာ ဝိထိမှာ။
စ ရုံ ဘွင်စု၊ ဝုဋ္ဌာန်ရှု၊ အာ, ဝ အာဝဇ္ဇနာ။

ဝိထိကို ကာမဇောဝါရဝိထိ, အပ္ပနာဇောဝါရဝိထိလို့ ၂-မျိုးပြထားပါတယ်၊ အနုန္တရပါဋိတော်မှာ ရှေ့စိတ်က နောက်စိတ်ကို ကျေးဇူးပြုတာဖြစ်တဲ့အတွက် "ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ"စသည် ဖြင့်သာဟောရင် ပြီးနိုင်သော်လဲ ထူးခြားချက်သဘောလေးတွေ ရှိနေတဲ့အတွက် သီးသန့်ဟောထားတဲ့ ဝိဘင်းလေးတွေ ရှိနေပါတယ်၊ ဝိထိထဲမှာ သီးသန့်ဝိဘင်း ထွက်တဲ့ ရှေ့စိတ်နောက်စိတ်တို့ရဲ့အကြားမှာ(-)ဒီသင်္ကေတအမှတ် ပြထားပါတယ်၊ အဲဒါကို သတိပြုပါ၊ ဒါမှ ပါဋိတော်ဟောပုံကို နားလည်ပါလိမ့်မယ်။

ပါဋိတော်မဟောမီ နားလည်ထားဖို့ တစ်ချက်ပြောပါဦးမယ်၊ စက္ခုဝိညာဉ်စတဲ့ ပဉ္စဝိညာဉ်, တဒါရုံ, ဘွင်, စုတိ-တို့ကို "ဝုဋ္ဌာန"ဆိုတဲ့အမည်နဲ့၊ အာဝဇ္ဇန်းဌေးနဲ့ဝုဋ္ဌောကို "အာဝဇ္ဇနာ"ဆိုတဲ့နာမည်နဲ့ ဟောတော်မူပါတယ်၊ ပဉ္စဝိညာဉ်သည် အာဝဇ္ဇန်းဌေးမှ, တဒါရုံဘွင် စုတိတို့သည် ကုသိုလ်အကုသိုလ် ဇောဝိထိတို့မှ ထမြောက်သောကြောင့် "ဝုဋ္ဌာန"အမည်ကိုရပါတယ်၊ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗန-ကလာတဲ့ ဝုဋ္ဌောနဲ့တစ်ခြားစီပါ၊ မတူပါဘူး။

အခု ပါဋိတော်ဟောပုံကို ပြောမယ်၊ ကာမဇောဝါရ အတိမဟန္တာရုံဝိထိကို ကြည့်ပါ။

၁။ ဘွင်က ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းအား "ဘဝင်ံ အာဝဇ္ဇနာယ"။(ဗျာ-ဗျာ)

၂။ ဝုဋ္ဌောက ကုသိုလ်ဇောအား "အာဝဇ္ဇနာ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ"။ (ဗျာ-ကု)

ဝုဋ္ဌောက အကုသိုလ်ဇောအား "အာဝဇ္ဇနာ အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ"။ (ဗျာ-ဘကု)

၃။ ကုသိုလ်သတ္တမဇောက တဒါရုံအား "ကုသလံ ဝုဋ္ဌာနဿ"။(ကု-ဗျာ)

အကုသိုလ်သတ္တမဇောက တဒါရုံအား "အကုသလံ ဝုဋ္ဌာနဿ"။ (အကု-ဗျာ)

၄။ ကြိယာသတ္တမဇောက တဒါရုံအား "ကိရိယံ ဝုဋ္ဌာနဿ"။(ဗျာ-ဗျာ)

ဒါဟာ ကာမဇောဝါရဝိထိထဲက သီးသန့်ထွက်လာတဲ့ ဝိဘင်းများဖြစ်ပါတယ်။

အပ္ပနာဇောဝါရဝိထိမှာ ဝိထိ ၅-မျိုးပြထားပါတယ်၊ အဲဒီ ဝိထိများမှာပါတဲ့ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘု-တို့ဆိုတာဟာ ဉာဏသမ္ပယုတ်မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာဇောစိတ်တို့ရဲ့ အမည်ဖြစ်ပါတယ်၊ [တတ္ထ ဟိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တ ကာမာဝစရဇဝနာနမဋ္ဌနံ အညတရသ္မိံ ပရိကမ္မောပစာရာနုလောမဂေါတြဘု နာမေန-။(သင်္ဂီဟ)] ဝေါဒါန်ဆိုတာကတော့ အထက်မဂ္ဂ ၃-ဝိထိမှာဖြစ်တဲ့

သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်, ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ စိတ်အမည်ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီတော့-

၁။ အနုလုံက ဂေါတြဘုအား "အနုလောမံ ဂေါတြဘုသ" ။ (ကု-ကု)

၂။ အနုလုံက ဝေါဒါန်အား "အနုလောမံ ဝေါဒါနသ" ။ (ကု-ကု)

၃။ မဂ္ဂဝီထိမှာ ဂေါတြဘုနှင့်ဝေါဒါန်က မဂ်အား "ဂေါတြဘု မဂ္ဂသ၊ ဝေါဒါနံ မဂ္ဂသ" ။ (ကု-ဗျာ)

၄။ မဂ်က ဖိုလ်အား "မဂ္ဂေါ ဖလသ" ။ (ကု-ဗျာ)

၅။ ဖလဝီထိမှာ အနုလုံက ဖိုလ်အား "အနုလောမံ သေက္ခာယ ဖလသမာပတ္တိယာ" ။ (ကု-ဗျာ)

၆။ နိရောဓသမာပတ္တိဝီထိမှာ နေဝသညာကုသိုလ်က အနာဂါမိဖိုလ်အား "နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တ သ နေဝသညာနာသညာယတနကုသလံ ဖလသမာပတ္တိယာ" ။ (ကု-ဗျာ)

၇။ နေဝသညာကြိယာက အရဟတ္တဖိုလ်အား "နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တ သ နေဝသညာနာသညာယတနကိရိယံ ဖလသမာပတ္တိယာ" ။ (ဗျာ-ဗျာ)

ဒါဟာ အပ္ပနာဇောဝါရဝီထိထဲက သီးသန့်ထွက်တဲ့ ဝိဘင်းများဖြစ်ပါတယ်။

အခု ပဒ, ပဒါဝသာနအလိုက် ပါဠိတော်ထွက်ပုံကို ပြောပါ့မယ်၊ ဝီထိကို ၅ အာရုံပြုပါ၊ ကာမဇောဝါရဝီထိမှာ ကုသိုလ်ဇောကျလျှင်, အကုသိုလ်ဇောကျလျှင်ယင်း ကုသိုလ်ဇော အကုသိုလ်ဇောတို့မှတစ်ပါး ကျန်ဝီထိစိတ်ကွေဟာ ဝိပါက်ကြိယာ အဗျာကတစိတ်တွေဖြစ်ပါတယ်၊ ကြိယာဇောကျလျှင်တော့ တစ်ဝီထိလုံး အဗျာကတစိတ်ချည်းပါပဲ၊ ဒါကို သဘောပေါက်ထားရပါမယ်။

၁။ ကု-ကု။ ။ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။ (ပထမဇောစသည်က ဒုတိယဇောစသည်အား ကျေးဇူးပြုပုံ။)

အနုလောမံ ဂေါတြဘုသ။ (အာဒိ, သမာ, မဂ္ဂ, နိရောဓဝီထိများ)

အနုလောမံ ဝေါဒါနသ။ (မဂ္ဂဝီထိ)

ဂေါတြဘု မဂ္ဂသ၊ ဝေါဒါနံ မဂ္ဂသ။ (မဂ္ဂဝီထိ)

ဤကား "ကု-ကု"၌ ပါဠိတော် ၅-ချက်တည်း။

၂။ ကု-ဗျာ။ ။ကုသလံ ဝုဋ္ဌာနသ။ (ကာမဝီထိ၌ သတ္တမဇောက တဒါရုံအား)

မဂ္ဂေါ ဖလသ။ (မဂ္ဂဝီထိ)

အနုလောမံ သေက္ခာယ ဖလသမာပတ္တိယာ။ (ဖလဝီထိ)

နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တိသ နေဝသညာနာသညာယတနကုသလံ ဖလသမာပတ္တိယာ။ (နိရောဓဝိထိ)

ဤကား "ကု-ဗျာ"၌ ပါဠိတော် ၄-ချက်တည်း။

၃။ အကု-အကု။ ။ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ-။(ကာမဝိထိ၌ ပထမဇောစသည်က ဒုတိယဇော စသည်အား ကျေးဇူးပြုပုံ) "အကု-အကု"မှာ ဒီတစ်ချက်သာရပါတယ်၊ အပွနာ ဝိထိမှာ မရနိုင်ပါဘူး။

၄။ အကု-ဗျာ။ ။အကုသလံ ဝုဋ္ဌာနသ။ (ကာမဝိထိ၌ သတ္တမ ဇောက တဒါရုံအား) ဒီမှာလဲ ဒီတစ်ချက်သာရပါတယ်။

၅။ ဗျာ-ဗျာ။ ။ပုရိမာ ပုရိမာ ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာ ကတာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ဝိပါကာဗျာကတာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ-။ (ဗျာ-ဗျာ ရနိုင်တဲ့ဌာနအားလုံး)

ဘဝင်ံ အာဝဇ္ဇနာယ။ (ကာမဝိထိ၌ ဘွင်က ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းအား)

ကိရိယံ ဝုဋ္ဌာနသ။ (ကာမဝိထိ၌ သတ္တမဇောက တဒါရုံအား)

အရဟတော အနုလောမံ ဖလသမာပတ္တိယာ။ (ဖလဝိထိ)

နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တိသ နေဝသညာနာသညာယတနကိရိယံ ဖလသမာ ပတ္တိယာ။ (နိရောဓဝိထိ)

ဤကား "ဗျာ-ဗျာ"၌ ပါဠိတော် ၅-ချက်တည်း။

၆။ ဗျာ-ကု။ ။အာဝဇ္ဇနာ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ။ (ကာမဝိထိ၌ ဝုဋ္ဌောက ကုသိုလ်ပထမဇောအား) ဒီတစ်ချက်သာရပါတယ်။

၇။ ဗျာ-အကု။ ။အာဝဇ္ဇနာ အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ။ (ကာမဝိထိ၌ ဝုဋ္ဌောက အကုသိုလ်ပထမဇောအား) ဒီတစ်ချက်သာရပါတယ်။

ဒါဟာ ဝိထိကိုကြည့်ပြီး ပါဠိတော်ဟောနည်းဖြစ်ပါတယ်၊ သဘာဝကို နားလည်ပြီးဟောရတော့ သဘောပေါက်တာပေါ့၊ သဘောပေါက်မှလဲ ထိရောက်ပါတယ်၊ အရကောက်ဖို့ကတော့ ခွဲပြခဲ့တဲ့သရုပ်ကိုကြည့်ပြီး ကု, အကု, ဗျာ ပဒ, ပဒါဝသာနအလိုက် အရကောက်နဲ့တိုက်ဆိုင်ပြီး ကောက်ပါ၊ တစ်နည်းကား အရကောက်ကိုတော့ ဝိထိကြည့်ပြီး တိုက်ဆိုင်လေ့လာရပါလိမ့်မယ်။

အာသေဝနံ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီဇော-၄၇။	ပထမဇော ဖိုလ်ဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ဇော-၅၁။

ကု-ကုမှာ အနန္တရအတိုင်း ပါဠိတော်၅-ချက်ဟောပါ၊ အကု-အကုမှာလဲ အနန္တရအတိုင်းပင် တစ်ချက်သာဟောပါ၊ ဗျာ-ဗျာမှာ အနန္တရပထမတစ်ချက်ကိုသာ ဟောပါ၊ ဒီမှာ ဇောဖြစ်သောကြောင့် ဝိပါက်ကိုမထည့်ဘဲ ကိရိယာမျှကိုသာဟောပါ။

အနုံကံ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
မဂ် ၄-ခု စေတနာ။	မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ် ၄-ခု။

ဒီအနုံကံမှာ "မဂ္ဂေါ ဖလသ"တစ်ချက်သာရပါတယ်၊ ပါဠိတော်ကိုတော့ အနုံကံ, ပကတ္တုကံ, ဗဒုကံတို့ကို နာနာကွဏ္ဍိကကမ္မအဖြစ်နဲ့ "နာနာကွဏ္ဍိကာ ကုသလာ စေတနာ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ"လို့ ပေါင်းဟောပါလိမ့်မယ်။

ပကတ္တုပမျိုး

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ဗလဝဖြစ်သော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈။	စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂။

ဒီ ပကတ္တုမျိုးမှာ သရုပ်နဲ့အရကောက်က ရှင်းသော်ကျဉ်းသော်လဲ ပါဠိတော်ကကျယ်ဝန်းလှပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ပါဠိတော်ကို ချဲ့ပြီးတည်ခင်းပြပါမယ်၊ ကြိုတင်နားလည်ထားရမှာက ပစ္စည်းရော ပစ္စယုပ္ပန်ပါ စိတ်အားလုံးရနေပါတယ်၊ ကာမပိုင်း, မဟဂ္ဂုတ်ပိုင်း, လောကုတ္တရာပိုင်း ပိုင်းပြီး ပါဠိတော်ဟောပါတယ်၊ မဟဂ္ဂုတ်ပိုင်းမှာ စျာန်ခန်း, အဘိညာဉ်ခန်း ပိုင်းပြီး ဟောပြန်ပါတယ်၊ ဒီလို ကြိုတင်နားလည်ထားရပါမယ်။

၁။ ကုသလော ကုသလသ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
(၁) သဒ္ဓံ ဥပနိဿာယ။ သီလံ၊ သုတံ၊ စာဂံ၊ ပညံ ဥပနိဿာယ။	ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ။ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ၊ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ၊ မဂ္ဂံ၊ အဘိညံ၊ သမာပတ္တိ ဥပ္ပါဒေတိ။
သဒ္ဓါ သီလံ သုတံ စာဂေါ ပညာ။	သဒ္ဓါယ၊ သီလသ၊ သုတသ၊ စာဂသ၊ ပညာယ။
(၂)ပထမသ ဈာနသ ပရိကမ္မံ။ ဒု၊ တ၊ စ။ အာကာ–ဈာနသ ပရိကမ္မံ။ ဝိ၊ အာကိ၊ နေ၀။ ပထမံ ဈာနံ၊ ဒု၊ တ၊ စ။ အာကာ၊ ဝိ၊ အာကိ။	ပထမသ ဈာနသ။ ဒု၊ တ၊ စ။ အာကာသာနဉ္စာယတနသ ဈာနသ။ ဝိ၊ အာကိ၊ နေ၀။ ဒုတိယသ ဈာနသ၊ တ၊ စ၊ အာကာ၊ ဝိ၊ အာကိ၊ နေ၀။
(၃)ဒိဗ္ဗသ စက္ခုသ ပရိကမ္မံ၊ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ပရိကမ္မံ၊ ဣ၊ စေ၊ ပု၊ ယ၊ အနာ။ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတဓာတု၊ ဣ၊ စေ၊ ပု၊ ယ။	ဒိဗ္ဗသ စက္ခုသ၊ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ၊ ဣ၊ စေ၊ ပု၊ ယ၊ အနာဂတံသညာဏသ။ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ၊ ဣ၊ စေ၊ ပု၊ ယ၊ အနာ။
(၄)ပထမသ မဂ္ဂသ ပရိကမ္မံ၊ ဒု၊ တ၊ စ။ ပထမော မဂ္ဂေါ၊ ဒု၊ တ။	ပထမသ မဂ္ဂသ၊ ဒု၊ တ၊ စ။ ဒုတိယသ မဂ္ဂသ၊ တ၊ စ။
(၅)သေက္ခာ မဂ္ဂံ ဥပနိဿာယ	အနုပ္ပန္နံ သမာပတ္တိ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ဥပ္ပန္နံ သမာပဇ္ဇန္တိ၊ သခ်ါရေ အနိစ္စတော ဝိပဿန္တိ။
(၆)မဂ္ဂေါ	သေက္ခာနံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါယ၊ ဓမ္မ၊ နိ၊ ပဋိဘာန၊ ဌာနာဌာနကောသလ္လသ။

၂။ ကုသလော အကုသလသ

(၁)သဒ္ဓံ ဥပနိဿာယ၊ သီလံ၊ သုတံ၊ စာဂံ၊ ပညံ။	မာနံ ဇပ္ပေတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဂဏှာတိ။

(၂)သဒ္ဓါ သီလ် သုတ် စာဂေါ ပညာ၊	ရာဂသ၊ ဒေါ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိယာ၊ ပတ္ထနာယ။
၃။ ကုသလော အဗျာကတသ	
(၁)သဒ္ဓံ ဥပနိဿာယ၊ သီလ် သုတ် စာဂ် ပညံ၊	အတ္တာနံ အာတာပေတိ၊ ပရိတာပေတိ၊ ပရိယိဋ္ဌိမူလကံ ဒုက္ခံ ပဗ္ဗနဘောတိ။
(၂)သဒ္ဓါ သီလ် သုတ် စာဂေါ ပညာ။	ကာယိကသ သုခသ၊ -ဒုက္ခသ၊ ဖလ သမာပတ္တိယာ။
(၃)ကုသလံ ကမ္မံ၊	ဝိပါကသ။
(၄)အရဟာ မဂ္ဂံ ဥပနိဿာယ၊	အနုပ္ပန္နံ ကိရိယသမာပတ္တိ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဥပ္ပန္နံ သမာပဇ္ဇတိ၊ သခ်ါရေ-ဝိပဿတိ။
(၅)မဂ္ဂေါ၊	အရဟတော အတ္ထ၊ ဓမ္မ၊ နိ၊ ပဋိဘာန၊ ဌာနာ-။
(၆)မဂ္ဂေါ၊	ဖလသမာပတ္တိယာ။
၄။ အကုသလော အကုသလသ	
(၁)ရာဂ် ဥပနိဿာယ၊ ဒေါသံ၊ မောဟံ၊ မာနံ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္ထနံ၊	ပါဏံ ဟနတိ၊ အဒိန္နံ အာဒိယတိ၊ မုသာ ဘဏတိ၊ ပိသုဏံ၊ ဖရုသံ၊ သမ္ဖံ ပလပတိ။ (၆) သန္ဓိ ဆိန္ဒတိ၊ နိလ္လောပ် ဟရတိ၊ ကော ဂါရိကံ ကရောတိ၊ ပရိပန္ထေ တိဋ္ဌတိ၊ ပရဒါရံ ဂစ္ဆတိ၊ ဂါမဃာတံ ကရောတိ၊ နိဂမဃာတံ ကရောတိ။ (၇) မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ပိတရံ၊ အရဟန္တံ၊ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန တထာဂတသ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သံဃံ ဘိန္ဒတိ။(၅)
(၂)ရာဂေါ၊ ဒေါ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပတ္ထနာ၊	ရာဂသ၊ ဒေါ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိ၊ ပတ္ထနာယ။
(၃)ပါဏာတိပါတော၊ အ၊ ကာ၊ မု၊ ပိ၊ ဖ၊ သံ၊ အဘိ၊ ဗျာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊	ပါဏာတိပါတသ၊ အ၊ ကာ၊ မု၊ ပိသုဏာယ ဝါစာယ၊ ဖ၊ သံ၊ အဘိ၊ ဗျာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ။ (စက်)

(၄)မာတုယာတိကမ္မံ၊ ပိတု၊ အရ၊ လောဟိတုပ္ပါဒ၊ သံဃဘေဒက၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊	မာတုယာတိကမ္မဿ၊ ပိတု၊ အရဟန္တ၊ လောဟိတုပ္ပါဒ၊ သံဃဘေဒက၊ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ။ (စက်)

(၃၊ ၄)နံပါတ်တို့၌ စက်လှည့်ဟောရမည်၊ အစက မူတည်ခဲ့ပြီးသည်ကို မူလီ ပြန်သွတ်သော ဗဒ္ဓစက်တည်း။

၅။ အကုသလော ကုသလဿ

(၁)ရာဂံ ဥပနိဿာယ၊ ဒေါသံ၊ မောဟ၊ မာ၊ ဒိ၊ ပတ္ထနံ၊	ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ၊ စ္စာနံ၊ ဝိပဿနံ၊ မဂ္ဂ၊ အဘိညံ၊ သမာပတ္တိ-။
(၂)ရာဂေါ၊ ဒေါ၊ မောဟ၊ မာ၊ ဒိ၊ နာ၊	သဒ္ဓါယ၊ သီ၊ သု၊ စာ၊ ပညာယ။
(၃)ပါဏံ ဟန္တာ တဿ၊ အဒိန္နံ အာဒိယိတွာ ။ပ။ နိဂမယာတံ ကရိတွာ တဿ။	ပဋိယာတတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတိ ။ပ။ သမာပတ္တိ ဥပ္ပါဒေတိ။
(၄)မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ ။ပ။ သံဃံ ဘိန္ဒိတွာ တဿ၊	ပဋိယာတတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတိ ။ပ။ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ။

၆။ အကုသလော အဗျာကတဿ

(၁) ရာဂံ ဥပနိဿာယ-ပတ္ထနံ၊	အတ္တာနံ အာတာပေတိ ။ပ။ ပစ္စနုဘောတိ။
(၂)ရာဂေါ ။ပ။ ပတ္ထနာ၊	ကာယိကဿ သုခဿ ။ပ။ ဖလသမာပတ္တိယာ။
(၃)အကုသလံ ကမ္မံ၊	ဝိပါကဿ။

၇။ အဗျာကတော အဗျာကတဿ

(၁)ကာယိကံ သုခံ၊ ကာယိကံ ဒုက္ခံ၊ ဥတု၊ ဘောဇနံ၊ သေနာသနံ၊	ကာယိကဿ သုခဿ, ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ, ဖလသမာပတ္တိယာ။
(၂)ကာယိကံ သုခံ ။ပ။ သေနာသနံ၊	ကာယိကဿ သုခဿ ။ပ။ ဖလသမာပတ္တိယာ။

(၃) ဖလသမာပတ္တိ၊	ကာယိကသ သုခသ။
(၄)အရဟာ ကာယိက် သုခံ ဥပနိဿာယ၊ ကာယိက် ဒုက္ခံ၊ ဥတုံ၊ ဘောဇနံ၊ သေနာသနံ-။	အနုပ္ပန္နံ ကိရိယသမာပတ္တိ ။ ပ ။ ဝိပသ္သတိ။
၈။ အဗျာကတော ကုသလသ	
(၁)ကာယိက် သုခံ ဥပနိဿာယ၊ ကာယိက် ဒုက္ခံ ။ပ။ သေနာသနံ-၊	ဒါနံ ဒေတိ ။ ပ ။ သမာပတ္တိ ဥပ္ပါဒေတိ။
(၂)ကာယိက် သုခံ ။ပ။ သေနာသနံ	သဒ္ဓါယ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာယ။
၉။ အဗျာကတော အကုသလသ	
(၁)ကာယိက် သုခံ ဥပနိဿာယ ကာယိက် ဒုက္ခံ ။ ပ ။ သေနာသနံ	ပါဏံ ဟနတိ ။ ပ ။ သံဃံ ဘိန္ဒတိ။
(၂)ကာယိက် ဒုက္ခံ ။ပ။ သေနာသနံ	ရာဂသ ။ ပ ။ ပတ္ထနာယ။

ပကတ္ကူပနိဿယ အရကောက်

	ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ကု x ကု	= ဗလဝဖြစ်သော အရဟာတ္တမဂ်ကြဉ် ကု-၂၁၊ စေ-၃၈။	ကု-၂၁၊ စေ-၃၈။(၁)
ကု x အကု	= ဗလဝ, ကိကု-၁၇၊ စေ-၃၈။	အကု-၁၂၊ စေ-၂၇။ (၁)
ကု x ဗျာ	= ဗလဝ, ကု-၂၁၊ စေ-၃၈။	ဝိ-၃၆၊ ကြီ-၂၀၊ စေ-၃၈။ (၆)
အကု x အကု	= အကု-၁၂၊ စေ-၂၇။	အကု-၁၂၊ စေ-၂၇။ (၁)
အကု x ကု	= ။	ကု-၂၁၊ စေ-၃၈။ (၁)
အကု x ဗျာ	= ။	ဝိ-၃၆၊ကြီ-၂၀၊စေ-၃၈။(၂)
ဗျာ x ဗျာ	= ဝိ-၃၆၊ ကြီ-၂၀၊ စေ-၃၈၊ ရပ်-၂၈။	။ (၁)
ဗျာ x ကု	= အရဟာတ္တဖိုလ်ကြဉ် ဝိ-၃၅၊ ကြီ-၂၀၊ စေ၊ ရပ်။	ကု-၂၁၊ စေ-၃၈။ (၁)
ဗျာ x အကု	= ကိဝိ-၃၂၊ ကြီ၊ စေ၊ ရပ်။	အကု-၁၂၊ စေ-၂၇။ (၁)

ကုဗျာ၌ အနံကပါ လိုက်နိုင်ပါတယ်၊ သန်ဗျာချင်းယှဉ်ကြည့်ပါ၊ ဒါ့ကြောင့် ကရိဏ်းပါ၌အရ အနံမျိုး ၆-ပစ္စည်းရပါတယ်။

ပကတ္တိုက်

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ကု, အကု စေတနာ၊	ဝိပါက် ၃၆-နာမက္ခန္ဓာ။

ကုသလံ ကမ္မံ x ဝိပါကဿ။
အကုသလံ ကမ္မံ x ဝိပါကဿ။

ဝတ္ထုမျိုး

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
စက္ခုဝတ္ထု ။ ပ ။ ကာယဝတ္ထု ဟဒယဝတ္ထု။ (ဆဝတ္ထု)	ပဋ္ဌေါ-အခါ အရူဝိ ၄-ကြဉ်သော သတ္တဝိညာဏဓာတ်။

ဗျာ x ဗျာ = စက္ခာယတနံ x စက္ခုဝိညာဏဿ ။ ပ ။
ကာယာယတနံ x ကာယဝိညာဏဿ။
ဝတ္ထု x ဝိ, ကြီ-ဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ။
ဗျာ x ကု = ဝတ္ထု x ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ။
ဗျာ x အကု = ဝတ္ထု x အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ။

ပုတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ပဋ္ဌဝတ္ထု	ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ် -၁၀။

စက္ခုန္ဒြိယံ x စက္ခုဝိညာဏဿ ။ ပ ။ ကာယိန္ဒြိယံ x ကာယဝိညာဏဿ။

ပစ္စာမျိုး

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ပဋ္ဌဝေါ-အခါ အရူဝိ ၄-ကြဉ်သော နောက်နောက်သော နာမက္ခန္ဓာ-၄၊	ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ။ ပ ။ ဧကဇ, ဒွိဇ, တိဇ, စတုဇကာယ။

ကု, အကုပစ္စည်းတရားတို့၏ ပစ္စယုပ္ပန်ကား ဝုဋ္ဌောမနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းအစ ရှိသော ။ ပ ။ တိဇကာယ, စတုဇကာယတည်း။

ကု x ဗျာ = ပစ္ဆာဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာ x ပုရေဇာတသဟဇာတ ကာယဿ။

အကု x ဗျာ = ပစ္ဆာဇာတာ အကုသလာ ခန္ဓာ x ပုရေဇာတသဟ ဣမသ္မိ ကာယသ္မိ။

ဗျာ x ဗျာ = ॥ ဝိ-ကြိုဗျာကတာ ခန္ဓာ x ॥

ဗဒုကံမျိုး

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ကာမကု, အကု စေတနာ၊	ကာမဝိပါက် - ၂၃။
ပဋ္ဌဝေါကု, အကုစေတနာ	ကဋတ္တာရုပ်။

ကု x ဗျာ = ကုသလာ စေတနာ x ဝိပါကာနံ် ခန္ဓာနံ် ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ်။

အကု x ဗျာ = အကုသလာ စေတနာ x ॥ ॥

ရပ်ဟာ့မျိုး

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာ၊	ကလာပ်တူ ॥ ပ ॥ စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်။

ကဗဠီကာရော အာဟာရော x ဣမသ္မိ ကာယသ္မိ။

ရူပတိ ံမျိုး

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ	ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော ကလာပ်တူ ကမ္မဇရုပ် ၉-ခု။

ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ x ကဋတ္တာရူပါနံ။

သဟဇာတ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ပဋ္ဌဝေါ-အခါ အကု-၁၂၊ ကု-၂၁၊ စေ-၂၅။ (၁၊ ၃၊ ၂) ဝုဋ္ဌော မနောဒ္ဓါ ॥ ပ ॥ ဟဒယဝတ္ထု	အချင်းချင်း။ (၃၊ ၁၊ ၂)

ကုဗျာ x ကု = ကုသလော ဇော ခန္ဓော စ
ဝတ္ထု စ x တိဏ္ဏန်ံ ခန္ဓာနံ်-။(စသည်)

အကုဗျာ x အကု = အကုသလော ॥ ॥

ပစ္စာဟာရမိဿက

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ပဋ္ဌဝေါ–အခါ အကု–၁၂၊ ကု–၂၁၊ စေ–၅၂။ ဝုဋ္ဌောမနောဒွါ ။ပ။ သြဇာ။	ဝုဋ္ဌောမနောဒွါ ။ပ။ တိဇ, စတုဇကာယ။

ကုဗျာ x ဗျာ = ပစ္စာဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာ စ
ကဗဠီကာရော အာဟာရော စ x ဣမသ္မိ ကာယသ္မိ။

အကုဗျာ x ဗျာ = ။ အကုသလာ– ။

ပစ္စာတိ ်မိဿက

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ပဋ္ဌဝေါ–အခါ အကု–၁၂၊ ကု–၂၁၊ စေ–၅၂။ ဝုဋ္ဌော ။ပ။ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ။	ဝုဋ္ဌောမနောဒွါ ။ပ။ တိဇ, စတုဇကာယ။

ကုဗျာ x ဗျာ = ပစ္စာဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာ စ
ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဉ္စ x ကဋတ္တာရူပါနံ။

အကုဗျာ x ဗျာ = ။ အကုသလာ– ။

မျိုးယှက်ပစ္စည်း ဟောနည်း

ဆောင် ၁။ ဓိနိဥပ၊ ပုကမ္မ၊ ဟာရဣန္ဒြေ။
ဝိပ်အတ်အ, စွက်၊ ဣဆယ်ချက်၊ မျိုးယှက် ပစ္စည်းတွေ။

၂။ မျိုးယှက်ဟောရာ၊ မာတိကာ၊ မပါ နိဟာဏ်။
ကျန်ခုနစ်ဝ၊ ပါစေရ၊ ယှက်သမ္ပ ဉာဏ်ဖြင့်ချိန်။

၃။ ဓိနိပုဝိပ်၊ ပေါင်း+အစိတ်၊ ထည့်သိတ် ဝိသေသနေ။
နိဟာဏ်မှာ၊ မထည့်ရာ၊ ဂ်မှာ ယှက်ပါမှ။
အတ္ထိ အဝိ၊ သင့်ရာထည့်၊ ပါဠိဟောပါကြ။

အခုပြခဲ့တဲ့ သရုပ်ခွဲနဲ့ ပါဠိတော်ဟောနည်းများမှာ သုဒ္ဓသန်ဘာအတိုင်း မျိုးစဉ်အလိုက်ဖြစ်ပါတယ်၊ တကယ် ပါဠိတော်ကျဟောနိုင်ဖို့ကတော့ မျိုးယှက် ပစ္စည်းတွေရဲ့သဘောကို နားလည်ထားရပါမယ်၊ မျိုးယှက် ၁၀–ပစ္စည်းရှိပါတယ်၊ အဓိပတိ, နိဿယ, ဥပနိဿယ, ပုရေဇာတ, ကမ္မ, အာဟာရ, ဣန္ဒြိယ, ဝိပွယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ–တို့ဖြစ်ပါတယ်၊ အဓိပတိလို့ဆိုလိုက်ရင် အာဓိ, သဟာဓိ၊ ဒီလိုစသည်ဖြင့် နှုတ်ကျိုးနေရမယ်။

၁။ အဓိပတိ = အာဓိ, သဟာဓိ။
၂။ နိဿယ = သဟနိ, ပုရေနိ။
၃။ ဥပနိဿယ = အာရမ္မဏူ, အနန္တရ, ပကတူ။
၄။ ပုရေဇာတ = အာပု, ဝတ်ပု။
၅။ ကမ္မ = သဟကံ, နာနာကံ။
၆။ အာဟာရ = နာမ်ဟာ, ရုပ်ဟာ။
၇။ ဣန္ဒြိယ = သဟတိ, ပုတိ, ရူပတိ။
၈။ ဝိပွယုတ္တ = သဟဝိပ်, ပုရေဝိပ်, ပစ္ဆာဝိပ်။
၉။ အတ္ထိ = သဟဇာတတ္ထိ, ပုရေဇာတတ္ထိ, ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ,ရုပ်အာဟာရတ္ထိ, ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ။
၁၀။ အဝိဂတ = အတ္ထိနည်းတူ။

ဒီမျိုးယှက်ပစ္စည်းတွေကို ဟောတဲ့အခါ ဝိသေသနထည့်ပေးရပါတယ်၊ မာတိကာခံတယ်လို့လဲ ခေါ်ပါတယ်၊ ကု, အကု ပဒ, ပဒါဝသာနအလိုက် ရသင့်သလို ဝိသေသနထည့်ရပါတယ်၊ အဓိပတိဆိုပါတော့၊ အဓိပတိမှာ "အာရမ္မဏာဓိပတိ, သဟဇာတာဓိပတိ"လို့ အပေါင်းဝိသေသနခံပြီးနောက် အာရမ္မဏကို ဟောတဲ့အခါ "အာရမ္မဏာဓိပတိ"လို့၊ သဟဇာတာဓိပတိကိုဟောတဲ့အခါ "သဟဇာတာဓိပတိ"လို့ အစိတ်ဝိသေသနခံပြီးဟောပါ၊ အာဓိသာရတဲ့သင်္ချာမှာ "အာရမ္မဏာဓိပတိ"လို့ အစိတ်ဝိသေသနတစ်ချက်သာခံပါ၊ သဟာဓိသာရတဲ့သင်္ချာမှာ "သဟဇာတာဓိပတိ"လို့ အစိတ်ဝိသေသနတစ်ချက်သာခံပါ။

ဥပနိဿယမှာ "အာရမ္မဏူပနိဿယော, အနန္တရူပနိဿယော, ပကတူပနိဿယော"လို့ အပေါင်းဝိသေသနခံပြီးနောက်(အဓိပတိလိုပဲ)မျိုးအလိုက် "အာရမ္မဏူပနိဿယော"စသည်ဖြင့် အစိတ်ဝိသေသနခံပြီးဟောပါ၊ မျိုးနှစ်မျိုးရတဲ့သင်္ချာမှာ နှစ်မျိုးအပေါင်းဝိသေသနခံပြီးနောက် အစိတ်ဝိသေသနခံပြီးဟောပါ၊ တစ်မျိုးသာရတဲ့သင်္ချာမှာ တစ်မျိုးသာ ဝိသေသနခံပြီးဟောပါ။

ပုရေဇာတမှာ "အာရမ္မဏပုရေဇာတံ, ဝတ္ထုပုရေဇာတံ"လို့ အပေါင်းဝိသေသနခံပြီးနောက် (အဓိပတိလိုပဲ) မျိုးအလိုက် "အာရမ္မဏပုရေဇာတံ"စသည်ဖြင့် အစိတ်ဝိသေသနခံပြီးဟောပါ။

ဝိပွယုတ္တမှာ "သဟဇာတံ, ပုရေဇာတံ, ပစ္ဆာဇာတံ"လို့ အပေါင်းဝိသေသနခံပြီးနောက် (အဓိပတိလိုပဲ) မျိုးအလိုက် "သဟဇာတာ၊ ပုရေဇာတံ၊ ပစ္ဆာဇာတာ"လို့ တစ်ခုချင်း အစိတ်ဝိသေသနခံပြီးဟောပါ။

ကမ္မမှာ မျိုးယှက်တဲ့သန္ဓာ၌သာ "သဟဇာတာ, နာနာက္ခဏိကာ"လို့ အပေါင်းဝိသေသနခံပြီးနောက် (အဓိပတိလိုပဲ) မျိုးအလိုက် "သဟဇာတာ၊ နာနာက္ခဏိကာ"လို့ တစ်ခုချင်း ဝိသေသနခံပြီးဟောပါ။

အတ္ထိပစ္စည်းမှာ မျိုးယှက်တဲ့သန္ဓာအလိုက် "သဟဇာတံ, ပုရေဇာတံ, ပစ္ဆာဇာတံ, အာဟာရံ, ဣန္ဒြိယံ"လို့ အပေါင်းဝိသေသနခံပါ၊ ထို့နောက် သဟ, ပုရေ, ပစ္ဆာ ၃-မျိုးမှာသာ အစိတ်ဝိသေသနခံပါ၊ အာဟာရနှင့်ဣန္ဒြိယမှာ အစိတ်ဝိသေသနခံဖွယ်မလိုပါ၊ (ဗျာ-ဗျာပါဠိတော်ကိုရှုပါ။) ထို့ပြင် သဟပုရေရောတဲ့ မိဿကသန္ဓာ(ကုဗျာ-ကု၊ အကုဗျာ-အကု)မှာ "သဟဇာတံ, ပုရေဇာတံ"လို့ ဝိသေသနခံပြီး မိဿကပါဠိတော်ကိုဟောပါ။

ကုဗျာ-ဗျာ၊ အကုဗျာ-ဗျာ-သန္ဓာနှစ်ချက်မှာတော့ သဟဇာတသက်သက်အပြင် ပစ္ဆာဟာရမိဿက, ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိဿကနှစ်ခုလဲ ပါဝင်နေပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "သဟဇာတံ, ပစ္ဆာဇာတံ, အာဟာရံ, ဣန္ဒြိယံ"လို့ အပေါင်းဝိသေသနခံပြီးဟောပါ၊ အစိတ်ဝိသေသနခံရန်မလိုပါ၊ သဟဇာတသက်သက်ပါဠိတော်ကို ပထမဟောပါ၊ ပြီးတော့မှ ပစ္ဆာဟာရမိဿကနှင့် ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိဿကပါဠိတော်များကိုဟောပါ။

နိဿယ, အာဟာရ, ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်းတို့မှာတော့ ဝိသေသနထည့်ဖို့ မလိုပါဘူး၊ ကျန် ၇-ပစ္စည်းမှာသာ ဝိသေသနထည့်ရပါတယ်၊ ကု-အကုစတဲ့ သန္ဓာများမှာ တစ်မျိုးသာရရင် တစ်မျိုး၊ ၂-မျိုး ၃-မျိုးရရင် ၂-မျိုး ၃-မျိုး ဝိသေသနထည့်ရပါတယ်၊ မာတိကာခံရပါတယ်။

ထပ်ပြောရရင် မိ, ဥ, ပု, ဝိပ်တို့ရဲ့ မျိုးယှက်သန္ဓာမှာ အပေါင်းဝိသေသန, အစိတ်ဝိသေသနထည့်ပါ၊ မျိုးမယှက်တဲ့သန္ဓာမှာ အစိတ်ဝိသေသနသာထည့်ပါ၊ နိ, ဟာ, ဣတို့မှာတော့ မျိုးယှက်သန္ဓာဖြစ်စေကာမူ ဝိသေသန လုံးဝမထည့်ရပါဘူး၊ ကမ္မမှာ မျိုးယှက်သန္ဓာ၌သာ ဝိသေသနထည့်ပါ၊ အတ္ထိ အဝိဂတတို့ကျတော့ လျော်သလိုသာထည့်ပါ၊ ဒါဟာ မျိုးယှက်ပစ္စည်း ဟောနည်းပါပဲ၊ ဝိဘင်္ဂဝါရ အပြီးသတ်လိုက်ကြစို့။

ဝိဘင်္ဂဝါရ ပြီး၏။

သန္ဓာဝါရ

သုဒ္ဓသန္ဓာ

ဝိဘင်္ဂဝါရပြီးတော့ သန္ဓာဝါရကိုဟောရပါမယ်၊ ဒီသန္ဓာဝါရမှာ သုဒ္ဓသန္ဓာ, မိဿကသန္ဓာ–လို့ ၂–မျိုးရှိပါတယ်၊ သုဒ္ဓသန္ဓာက ပဋ္ဌာန်းစကတည်းက အရကျက်ပြီးဖြစ်တဲ့ သုဒ္ဓသန္ဓာပါပဲ၊ ဟောပုံက–

"ဟေတုပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသန္ဓာဝါရ၌ သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်, သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဟိတ် ၆–ပါး၊ ဤတရား တို့သည် ဟေတုပစ္စည်းတပ်သောတရားမည်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရား တို့ကို ဤအနုလုံ၌ နယသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, ဝါရသို့လိုက်၍လည်း ကောင်း, တိက်ပုဒ်၏အရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, ကတ္တားသမ္မဒါန် နေဟန်သို့လိုက်၍လည်းကောင်း 'ဟေတုပစ္စယာ သတ္တ'ဟု သန္ဓာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏။"

ဒီလိုစသည်ဖြင့် အဝိဂတအထိ ဒေသနာကျမအတိုင်း ဟောရပါတယ်။

အနက်။ ။ဟေတုယာ (ဟေတုပစ္စယေ)–ဟေတုပစ္စည်း၌၊ သတ္တ–ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ ဝိသဒ္ဓေနာနိ–အဖြေတို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ–ရအပ်ကုန်၏။ (အရကောက်၊ ၄၄၂)

မျိုးယှက်ဖြစ်တဲ့ အဓိပတိဟောပုံကို ပြောပါဦးမယ်၊ အဓိပတိက အာဓိ, သဟာဓိ ၂–မျိုး၊ ဒါ့ကြောင့် အာဓိသုဒ္ဓသန္ဓာ, သဟာဓိသုဒ္ဓသန္ဓာ ၂–ခုလုံးကို ဆိုရပါမယ်၊ ဆိုပုံက–

"အဓိပတိပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသန္ဓာဝါရ၌ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ၈–ခု၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈–ခု၊ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄–ခု၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၈–ခုအား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ပန္နရုပ်အဌာရသ၊ ဒေါသမူဒွေး, မောဟမူဒွေး, ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကြဉ်သော စိတ် ၈၄–ခု၊ ဒေါသ ဣဿာမစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ၄၇–ခု၊ နိဗ္ဗာန်–ဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း။ သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အား x တပ်သော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃–ပါး ၄–ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးဟု ဆိုအပ်သော သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၊ ဤပစ္စည်းတရား နှစ်ပါးတို့သည်

> အဓိပတိပစ္စည်းတပ်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤအနုလုံ၌ နယသို့လိုက်၍လည်းကောင်း ။ ပ ။ "အဓိပတိယာ ဒသ"ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏။" (အရကောက်၊ ၄၄၃)

ဒီလိုဆိုရပါတယ်၊ မျိုးယှက် ၁၀–ပစ္စည်းလုံး ယှက်သမျှမျိုးက သုဒ္ဓသင်္ချာကို ဒီလိုဆိုရ ဟောရပါတယ်၊ နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂတတို့မှာတော့ ပထမမိသက သင်္ချာပါရလို့ သင်္ချာ တေရသထွက်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် မိသကသုဒ္ဓသင်္ချာကိုတော့ ဆိုဖို့မလိုပါဘူး၊ အတ္ထိ အဝိဂတ ၂–ပစ္စည်းမှာ ဒုတိယ တတိယ မိသကများပါရပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် အဲဒီ မိသကသင်္ချာ ၂–ချက်က သဟာကြီးကသင်္ချာနဲ့တူလို့ သင်္ချာမတိုးပါဘူး၊ သင်္ချာ တေရသပါပဲ၊ ဒါဟာ သုဒ္ဓသင်္ချာဟောနည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီသုဒ္ဓသင်္ချာပြီးမှ မိသကသင်္ချာကို ဟောပါတယ်၊ မိသကသင်္ချာက သဘာဂ , ဃဋနာ–လို့ ၂–မျိုးရှိပါတယ်၊ အရကောက်ဆရာကြီးက ပါဠိတော်စဉ် အတိုင်း ပစ္စည်းတိုင်း ပစ္စည်းတိုင်းမှာ သဘာဂ ဃဋနာ ၂–မျိုးလုံးကို တွဲပြသွားတော်မူပါတယ်၊ ဒီမှာတော့ တစ်မျိုးစီ ခွဲပြပါမယ်၊ ကိုင်း---ဒါဖြင့် သဘာဂကို လေ့လာကြရအောင်၊ ဟောကြရအောင်။

မိသကသင်္ချာ / သဘာဂသင်္ချာ

ဆောင်။ ။ စွည်းနှင့်ပွန်–တူမျှဟန်ပေါင်းမမ္မ၊ "သဘာဂ"ခေါ်ဆို၊
ပစ္စည်းမူ–မျိုးတူမှသာ၊ ရှာရမည်ကို၊
သဘာဂ ဝါရကို၊ တွဲ၍ဆို နှစ်ပစ္စည်း၊
ဟောပြည့ွန်–ယမိုက်ဟန် သဘောသက်တယ်၊ နှစ်ဖက်ရနည်း။

၁။ ပစ္စည်း ပစ္စယုပွန် တူညီသောတရားအပေါင်းကို "သဘာဂ"ဟုခေါ်သည်၊
၂။ သဘာဂပစ္စည်းများကို မျိုးတူပစ္စည်း၌သာ ရှာရမည်၊
၃။ သဘာဂသင်္ချာဝါရ၌ နှစ်ပစ္စည်းသာတွဲ၍ ဟောတော်မူသည်၊
၄။ နှစ်ပစ္စည်း တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရာ၌ နည်းသောပစ္စည်း နည်းသောပစ္စယုပွန်ဘက်သို့ လိုက်၍ဆိုရမည်။

"သဘာဂ"ဆိုတာ သဘောတူတာကို ပြောတာပါ၊ လောကမှာ ပြောလေ့ရှိပါတယ်၊ "ဒီလူနှစ်ယောက်ဟာ တယ်သဘာဂဖြစ်တာပဲ၊ ဒီလူနှစ်ယောက်ကတော့ သဘာဂမဖြစ်ဘူး"လို့၊ ယမိုက်သဘောအရပြောရရင် သူလဲရ ကိုယ်လဲရတဲ့ နှစ်ဖက်ရပါပဲ။

မျိုးတူမှ သဘာဝဖြစ်ပါတယ်၊ မျိုးမတူလျှင် သဘာဝမဖြစ်ပါဘူး၊ ပုံစံအားဖြင့် ဟေတုနဲ့အာရမ္မဏာကို ကြည့်ပါ၊ အာရမ္မဏာက အာရမ်မျိုးမှာသာရှိပါတယ်၊ ဟေတုက သဟမျိုးမှာသာရှိပါတယ်၊ မျိုးမတူဘူး၊ မျိုးကွဲနေတယ်၊ "အသွင်မတူ အိမ်သူမဖြစ်"ဆိုတဲ့သဘောပေါ့၊ ဒါ့ကြောင့် ဟေတုနဲ့အာရမ္မဏာကို သဘာဝလုပ်လို့ မရဘူး၊ ဟေတုနဲ့အဓိပတိကျတော့ သဟမျိုးထဲမှာ နှစ်ပစ္စည်းလုံးပါဝင်နေကြတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သဘာဝဖြစ်တယ်။

အဲဒီလို မျိုးတူမှသဘာဝဖြစ်တဲ့အတွက် သုဒ္ဓသန္ဓိလာမျိုးစဉ်အတိုင်း တစ်မျိုးချင်း တစ်မျိုးချင်း ရှင်းပြပါဦးမယ်၊ နောက်မှ မျိုးယှက်ပစ္စည်းတို့ရဲ့ သဘာဝ ဖြစ်ပုံကို ရှင်းပြပါ့မယ်၊ ကိုင်း ---နားထောင်၊ ရှင်းကြစို့၊ သုဒ္ဓသန္ဓိကို အာရုံပြု။

အမှာ။ ။သဘာဝယူဆပုံသဘောမျှကိုသာ နားလည်အောင်ရှင်းပြမည် ဖြစ်သောကြောင့် ဆိုရိုးများကို (အပြည့်အစုံ)ထုတ်နုတ်ပြမည်မဟုတ်ပါ၊ ဆိုရိုး ဟူသည်မှာလည်း အထူးအဆန်းမဟုတ်ပါ၊ ထုတ်ပြအပ်ခဲ့ပြီးသည့် သုဒ္ဓသန္ဓိပင် ဖြစ်ပါသည်၊ ရပြီးသုဒ္ဓသန္ဓိကို အသုံးချတတ်ဖို့သာ လိုပါသည်။

(က) အာရမ်မျိုး သဘာဝ

အာရမ်မျိုးမှာ အာ ဓိ နိ ဥ ပု ဝိပ် အတ် အ–လို့ ရှစ်ပစ္စည်းရှိပါတယ်၊ အဲဒီ ရှစ်ပစ္စည်းကို ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် အရတူအုပ်စု ဖွဲ့လိုက်လျှင် သုဒ္ဓသန္ဓိမှာလာတဲ့ အတိုင်း အာရမ္မဏာ , အာဓိ , အာပု , ဝတ္ထာ–လို့ လေးအုပ်စုသာရှိပါတယ်။[အာပု ဓိနဲ့ ဝတ္ထာဓိကိုချန်ထားပါ၊ သဘာဝလုပ်တဲ့အခါမှ သူတို့အသုံးဝင်လာပါလိမ့်မယ်။]

(၁) **အာရမ္မဏာ**။ ။အာဓိ၊ အာပု၊ ဝတ္ထာ။

အခု အာရမ္မဏာကိုမူတည်ပြီး ကျန် ၇–ပစ္စည်းနဲ့ သဘာဝဖြစ်ပုံကိုပြောပါမယ်၊ ကိုင်း ---နားထောင်။

အာရမ်မျိုးမှာ အာရမ္မဏာကခေါင်းဆောင်၊ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားအရ အများဆုံးလဲဖြစ်တယ်၊ ဒါ့ကြောင့် မူလီသဘာဝလုပ်မယ့် ပစ္စည်းတွေရဲ့ သုဒ္ဓသန္ဓိကို ဆိုလိုက်လျှင် ကိစ္စပြီးတာပါပဲ။

၁။ အာရမ္မဏာမူ အဓိပတိသဘာဝ၌– [အာဓိသုဒ္ဓသန္ဓိကိုဆိုပါ။] အာဓိ အုပ်စုမှာ တွဲဖက်ပစ္စည်းများက အဓိပတိနဲ့ ဥပနိဿယတို့ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "အာရမ္မဏာပစ္စယာ အဓိပတိယာ သတ္တာ၊ အာရမ္မဏာပစ္စယာ ဥပနိဿယေ သတ္တာ"လို့ တစ်ခါတည်း သဘာဝလုပ်လိုက်ပါ။

သဘာဂဆိုရိုး။ ။ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏ အဓိပတိပစ္စည်းနှစ်ပါး တပ်သော တရားမည်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤအနုလုံ၌ နယသို့လိုက်၍လည်းကောင်း၊ ဝါရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း၊ တိက်ပုဒ်၏ အရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း၊ ကတ္တားသမ္ဗန္ဓိန် နေဟန်သို့လိုက်၍လည်းကောင်း "အာရမ္မဏပစ္စယာ အဓိပတိယာ သတ္တ"ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏။

၂။ အာရမ္မဏမူ အာပုသဘာဂ၌–[အာပုသုဒ္ဓသင်္ချာကိုဆိုပါ။] အာပုအုပ်စုမှာ တွဲဖက်ပစ္စည်းများက ပုရေဇာတ , အတ္ထိ , အဝိဂတ–တို့ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "အာရမ္မဏပစ္စယာ ပုရေဇာတေ တိဏိ၊ အာရမ္မဏပစ္စယာ အတ္ထိယာ တိဏိ၊ အာရမ္မဏပစ္စယာ အဝိဂတေ တိဏိ"လို့ တစ်ခါတည်းသာ သဘာဂလုပ်လိုက်ပါ။

၃။ အာရမ္မဏမူ ဝတ္ထာသဘာဂ၌–[ဝတ္ထာသုဒ္ဓသင်္ချာကိုဆိုပါ။] ဝတ္ထာအုပ်စုမှာ တွဲဖက်ပစ္စည်းများက နိဿယ , ပုရေဇာတ , ဝိပွယုတ္တ , အတ္ထိ , အဝိဂတတို့ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် အာပုမှာ ၃–ပစ္စည်းကိုယူခဲ့ပြီးဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီမှာ နိဿယနှင့်ဝိပွယုတ္တ ၂–ပစ္စည်းသာကျန်ပါတော့တယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "အာရမ္မဏပစ္စယာ နိဿယေ တိဏိ၊ အာရမ္မဏပစ္စယာ ဝိပွယုတ္တေ တိဏိ"လို့ တစ်ခါတည်းသဘာဂလုပ်လိုက်ပါ၊ အချုပ်ကတော့ ဒီအာရမ္မဏမူမှာ မူလီပစ္စည်းရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကို ဆိုပြီး သဘာဂလုပ်လိုက်ရုံပါပဲ။

(၂) **အာဓိ။** ။အာ၊ အာပု၊ ဝတ္ထာ။

ကဲ–အာဓိအုပ်စုကိုမူထားပြီး သဘာဂလုပ်ကြရအောင်၊ အထက်ကခွဲပြခဲ့တဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာ ၄–အုပ်စုနဲ့ အာပုဓိ , ဝတ္ထာဓိတို့ကို အာရုံပြု။

၁။ အာဓိ(အဓိပတိ)မူ အာရမ္မဏသဘာဂ၌–[အာဓိသုဒ္ဓသင်္ချာကိုဆိုပါ။] အဓိပတိပစ္စယာ အာရမ္မဏော သတ္တ၊ ဥပနိဿယပစ္စယာ အာရမ္မဏော သတ္တ။ ဒီအချက်က အာရမ္မဏမူတုန်းက (၁)နံ့ပါတ်အချက်နဲ့ ဘာမှမထူးပါဘူး၊ မူလ x မူလီ ရှေ့နောက်ပြန်တာပဲ ထူးပါတယ်။

၂။ အာဓိ(အဓိပတိ)မူ အာပုသဘာဂ၌–[အာပုဓိသုဒ္ဓသင်္ချာကိုဆိုပါ။] အဓိပတိပစ္စယာ ပုရေဇာတေ ဇကံ၊ အတ္ထိယာ ဇကံ၊ အဝိဂတေ ဇကံ။ ဥပနိဿယပစ္စယာ ပုရေဇာတေ ဇကံ၊ အတ္ထိယာ ဇကံ၊ အဝိဂတေ ဇကံ။

ဒီအချက်မှာ အာဓိနှင့်အာပု နှစ်ဖက်ရဖြစ်တဲ့ ပစ္စည်းပစ္စယပွန်ကို ဆွဲထုတ်လိုက်လျှင် သုဒ္ဓသင်္ချာမှာ ၅–နံ့ပါတ်ဖြစ်တဲ့ အာပုဓိသုဒ္ဓသင်္ချာကိုရပါတယ်၊ သူရဲ့အသံထွက်ကို စဉ်းစားကြည့်ပါ၊ အာပုနဲ့အာဓိကိုပေါင်းထားတဲ့အတွက် "အာပု+အာဓိ=အာပုဓိ"လို့ ဖြစ်ပါတယ်။

၃။ အာမိ(အဓိပတိ)မှု ဝတ္ထာသဘာဂ၌-[ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသန္ဓာကိုဆိုပါ။] အဓိပတိပစ္စယာ နိဿယေ ဇကံ၊ ဝိပ္ပယုတ္တေ ဇကံ၊ ဥပနိဿယပစ္စယာ နိဿယေ ဇကံ၊ ဝိပ္ပယုတ္တေ ဇကံ။

ဒီမှာလဲ အထက်ကသဘောအတိုင်းပါပဲ၊ ဝတ္ထာနဲ့အာမိကို ပေါင်းထားတဲ့အတွက် "ဝတ္ထာ+အာမိ=ဝတ္ထာမိ"လို့ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သုဒ္ဓသန္ဓာမှာ (၆)နံပါတ်ဖြစ်တဲ့ ဝတ္ထာမိသုဒ္ဓသန္ဓာကို ဆိုရပါတယ်။

(၃) **အာပု**။ ။အာ၊ အာမိ၊ ဝတ္ထာ။

ကဲ-အာပုအုပ်စုကိုမူထားပြီး သဘာဂလုပ်ကြရအောင်၊ အာရမ္မဏာနဲ့အာမိကို မူလီသွတ်ပြီး သဘာဂလုပ်လျှင် အာရမ္မဏာမှု အာပုသဘာဂ၌၊ အာမိမှု အာပု သဘာဂ၌-လို့ ခုနကအကိုင်းပဲဆိုတာ သဘောပေါက်လောက်ပါပြီ။

အာပုမှု ဝတ္ထာသဘာဂ၌-[အရုနည်းတဲ့ ဝတ္ထာသုဒ္ဓသန္ဓာကိုဆိုပါ။] ပုရေဇာတ ပစ္စယာ, အတ္ထိပစ္စယာ, အဝိဂတပစ္စယာ နိဿယေ တိဏိ၊ ဝိပ္ပယုတ္တေ တိဏိ။ တစ်ခုချင်းဆိုရမယ်ဆိုတာ နားလည်လောက်ပြီမို့ ပေါင်းပြောလိုက်ပါတယ်။

(၄) **ဝတ္ထာ**။ ။အာ၊ အာမိ၊ အာပု။

ကဲ-ဝတ္ထာအုပ်စုကိုမူထားပြီး သဘာဂလုပ်တာကို စဉ်းစားကြစို့၊ အခုမူလီ သွတ်မယ့် အုပ်စုသုံးခုဟာ မူတည်ခဲ့ပြီးဖြစ်တဲ့ အုပ်စုတွေချည်းသာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် အထူးလုပ်ပြဖို့ မလိုတော့ပါဘူး။

သုဒ္ဓသန္ဓာကို နှုတ်ရကျည်ကမ်းရမယ်၊ သဘောပေါက်ကျည်ကမ်းရမယ်၊ ဒီနှစ်မျိုးနဲ့ သုဒ္ဓသန္ဓာကို ကျည်ကမ်းထားတဲ့သူဟာ ဘာမှသဘောမကျစရာမရှိပါဘူး၊ ဘုရားရှင်ရဲ့ ဒေသနာဉာဏ်လှည့်စားပုံကို သဘောကျမှာဇကန်ပါပဲ၊ ဒါဟာ အာရမ်မျိုး သဘာဂဖြစ်ပါတယ်၊ သဟာမျိုးသွားကြစို့။

❀❀❀❀❀

(ခ) သဟမျိုး သဘာဝ

သဟမျိုး သဘာဝပြောတဲ့အခါမှာ သဟဃယ် ၇–ပစ္စည်းကို အရင်ပြောပါမယ်။
သဟဃယ်–၇။ ။ဟေ၊ ဓိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ်။

၁။ ဟေတု။ ။ဓိ+ဣ+မဂ်+လတ်ကြီး ၈=၁၁။

၁။ ဟေ+ဓိ။ ။အမောဟနှင့် ဝိမံသာဓိပတိ။

ဟေတုနဲ့အဓိပတိ သဘာဝဖြစ်တဲ့တရားဟာ ဟေတုမှအမောဟနှင့် အဓိပတိမှ ဝိမံသာဓိပတိတို့ ဖြစ်ပါတယ်၊ တရားကိုယ်က ပညာချည်းပါပဲ၊ ဒါပေမယ့် ဝိမံသာဓိပတိက တိဟိတ်ဇောမှာသာ ယှဉ်တဲ့အတွက် အရှုနည်းတဲ့ ဝိမံသာဓိပတိ နာမည်နဲ့ သဘာဝလုပ်ရပါလိမ့်မယ်၊ ဒါက ပစ္စည်းဘက်က နှစ်ဖက်ရပါ။

ပစ္စယုပ္ပန်မှာလဲ အဓိပတိဘက်ကအရှုနည်းပါတယ်၊ ပဋိသန္ဓေအခါမှာ မဖြစ်တဲ့ အဓိပတိဟာ အဓိပတိတပ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်သာရပါတယ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်မရဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် အရှုနည်းတဲ့ အဓိပတိဘက်လိုက်ပြီး သဘာဝလုပ်ရမယ်၊ ကိုင်း--- သဘာဝလုပ်ကြရအောင်။

ဟေတုမှ အဓိပတိသဘာဝ၌– သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိမံသာဓိပတိ။ ဟေတုပစ္စယာ အဓိပတိယာ စတ္တာရိ။

ဒီမှာ ပစ္စည်းတရားဖြစ်တဲ့ ဝိမံသာဓိပတိက အကုသိုလ်မှာမယှဉ်တဲ့အတွက် အကုပဒသုံးချက်မရဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် သန်ဿစတ္တာရိသာ ရတော့တယ်။ [ကု–ကု၊ ကု–ဗျာ၊ ကု–ကုဗျာ၊ ဗျာ–ဗျာ။]

၂။ ဟေ+ဣ။ ။အမောဟနှင့် ပညိန္ဒြေ။

ဟေတုနဲ့ဣန္ဒြိယတို့ရဲ့ သုဒ္ဓသန်ဿကို အာရုံပြုပါ၊ သူတို့နှစ်ဖက်ရကို ဆွဲထုတ်ပြီး သဘာဝလုပ်ကြရအောင်။

ဟေတုမှ ဣန္ဒြိယသဘာဝ၌– သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော အမောဟ။ ဟေတုပစ္စယာ ဣန္ဒြိယေ စတ္တာရိ။ [တရားကိုယ် အမောဟ၊ အကုပဒသုံးချက်မရဘူး၊ နားလည်လောက်ပါတယ်။]

၃။ ဟေတု+မဂ်။ ။အမောဟနှင့် ပညာ။

ဟေတုနဲ့မဂ္ဂတို့ရဲ့ သုဒ္ဓသန်ဿကို အာရုံပြုပါ၊ သူတို့နှစ်ဖက်ရကို ဆွဲထုတ်ပြီး သဘာဝလုပ်ကြရအောင်။

ဟေတုမူ မဂ္ဂသဘာဂ၌-သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော အမောဟ။ ဟေတုပစ္စယာ မဂ္ဂေ စတ္တာရိ။

၄။ ဟေတု+အညမညသမ္ပယုတ်။ ။ဟိတ် ၆-ပါးလုံး။

ဟေတုကို သဟလတ် ၄-ပစ္စည်းနဲ့ အစဉ်အတိုင်း သဘာဂလုပ်ကြရဦးမယ်၊ ဝိပါကမှတစ်ပါး သဟလတ် ၃-ပစ္စည်းဟာ သဟဇယ် ၇-ပစ္စည်းထက် ပစ္စည်းဘက်က အရမျှားတယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်က အရနည်းတယ်၊ ဒါကို သဘောပေါက်အောင် သုဒ္ဓသန္ဓိဗျင်း တိုက်ဆိုင်ကြည့်ပါ၊ အာရုံပြုပါ၊ ကဲ---ဒါဖြင့် ဟေတုနဲ့ အညရဲ့ သုဒ္ဓသန္ဓိကို အာရုံပြု၊ သူတို့နှစ်ဖက်ရဆွဲထုတ်ပြီး သဘာဂလုပ်ကြရအောင်။

ဟေတုမူ အညသဘာဂ၌-သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထုအား x တပ်သော ဟိတ် ၆-ပါး။ ဟေတုပစ္စယာ အညမညေ တီဏိ။

ဒီမှာ အညသုဒ္ဓသန္ဓိ သုံးပိုဒ်ရှိတဲ့အနက် ပထမပိုဒ်နှင့်သာ သဘာဂလုပ်နိုင်ပါတယ်၊ ဒီပထမပိုဒ်မှာလဲ အညဘက်က ရုပ်နဲ့ပတ်သက်လို့ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ထဲက ဟဒယဝတ္ထုတစ်ခုသာ ရပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် အရနည်းတဲ့ အညဘက်ကိုလိုက်ရမယ်၊ အညရဲ့ ဒု , တအပိုဒ်များကိုတော့ ဟေတုကမလိုက်နိုင်ဘူး၊ သန္ဓိတီဏိက အညရဲ့သန္ဓိပါပဲ။

၅။ ဟေတု+ဝိပါက။ ။ဝိပါက်ဟိတ် ၃-ပါး။

ဟေတုနဲ့ဝိပါကတို့ရဲ့ သုဒ္ဓသန္ဓိကို အာရုံပြု၊ သူတို့နှစ်ဖက်ရကို ဆွဲထုတ်ပြီး သဘာဂလုပ်ကြရအောင်။

ဟေတုမူ ဝိပါကသဘာဂ၌-သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိပါက်ဟိတ် ၃-ပါး။ ဟေတုပစ္စယာ ဝိပါကေ ဇကံ။

၆။ ဟေတု+သမ္မယုတ္တ။ ။ဟိတ် ၆-ပါးလုံး။

ဟေတုနဲ့သမ္မယုတ္တတို့ရဲ့ သုဒ္ဓသန္ဓိကို အာရုံပြု၊ သူတို့နှစ်ဖက်ရကို ဆွဲထုတ်ပြီး သဘာဂလုပ်ကြရအောင်။

ဟေတုမူ သမ္မယုတ္တသဘာဂ၌-သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ အားသာ x တပ်သော ဟိတ် ၆-ပါး။ ဟေတုပစ္စယာ သမ္မယုတ္တေ တီဏိ။

၇။ ဟေတု+ဝိပ္ပယုတ္တ။ ။ဟိတ် ၆-ပါးလုံး။

ဟေတုနဲ့ဝိပ္ပယုတ္တတို့ရဲ့ သုဒ္ဓသန္ဓိကို အာရုံပြု၊ သူတို့နှစ်ဖက်ရကို ဆွဲထုတ်ပြီး သဘာဂလုပ်ကြရအောင်။

ဟေတုမူ ဝိပွယုတ္တသဘာဝ၌– သဟိတ်စိတ္တဧရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဧရုပ် အား x တပ်သော ဟိတ် ၆–ပါး။ ဟေတုပစ္စယာ ဝိပွယုတ္တေ တိဏိ။

၈–၁၁။ ဟေတု+သဟကြီး–၄။ ။ဟိတ် ၆–ပါးလုံး။

ဟေတုကို သဟကြီး ၄–ပစ္စည်းနဲ့ သဘာဝလုပ်က ဟေတုသုဒ္ဓသင်္ချာကို အပြည့်အစုံ ဆိုလိုက်လျှင် ကိစ္စပြီးတာပါပဲ၊ သဟမျိုးမှာဖြင့် သဟကြီး ၄–ပစ္စည်းဟာ ငယ်, လတ်တို့ထက် ပစ္စည်းပစ္စယုပွန်တရားရ သာပါတယ်၊ အားလုံးအပေါ် လွှမ်းနေပါတယ်။ ဟေတုပစ္စယာ သဟဇာတေ သတ္တ၊ နိဿယေ သတ္တ၊ အတ္ထိယာ သတ္တ၊ အဝိဂတေ သတ္တ။

ကဲ– အခု ဟေတုမူပြီးသွားပါပြီ၊ နောင်လာမယ့် အဓိပတိအစရှိတဲ့ သဟဇယ် ၆–ပါးကို သဟလတ် ၄–ခုနဲ့ သဘာဝလုပ်တဲ့အခါမှာ အခုပြခဲ့တဲ့ ဟေတုမူ အတိုင်းပဲဆိုတာ နားလည်ထားခဲ့စေချင်ပါတယ်၊ သဟကြီး ၄–ခုနဲ့ကတော့ ပြောစရာတောင် မလိုတော့ပါဘူး၊ မူဖြစ်တဲ့ သဟဇယ်ဘက်ကသာ တရားကိုယ် ပြောင်းလဲသွားတာပဲ ရှိပါတယ်။

(၂) အဓိပတိ။ ။ဟေ, ဟာ, ဣ, မဂ်, လတ်ကြီး ၈=၁၂။

ကဲ– အဓိပတိကိုမူထားပြီး သဘာဝလုပ်ပုံကို စဉ်းစားကြရမယ်၊ အဓိပတိရဲ့ သဘာဝပစ္စည်းရေဟာ ၁၂–ပါးရှိတယ်ဆိုတာ သိပြီးဖြစ်နေပါပြီ၊ ကိုင်း—တစ်ခုချင်း သဘာဝလုပ်ကြရအောင်။

၁။ ဓိ+ဟေ။ ။ဝိမံသာဓိပတိနှင့် အမောဟ။

ဒီသဘာဝမှာ ဟေတုမူတုန်းကနဲ့ အတူတူပါပဲ၊ မူလ–မူလီ ရှေ့နောက်ပြန်ထားတာပဲထူးပါတယ်၊ အဓိပတိပစ္စယာ ဟေတုယာ စတ္တာရိ။

၂။ ဓိ+ဟာ။ ။စိတ္တာဓိပတိနှင့် ဝိညာဏ်။

အဓိပတိနဲ့ အာဟာရတို့ရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာကို အာရုံပြု၊ သူတို့နှစ်ဖက်ရကို ဆွဲထုတ်ပြီး သဘာဝလုပ်ကြရအောင်။

အဓိပတိမူ အာဟာရသဘာဝ၌– သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာ, သာဓိပတိစိတ္တဧရုပ်အား x တပ်သော စိတ္တာဓိပတိ။ အဓိပတိပစ္စယာ အာဟာရေ သတ္တ။ [ဝိမံသာဓိပတိမှ ကစ်ပါး ကျန်အဓိပတိ ၃–ပါးမှာ အကုသိုလ်ယှဉ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သင်္ချာ ၇–ချက်လုံး ရပါတယ်။]

၃။ ဓိ+ဣ။ ။ဝိရိယ စိတ္တ ဝိမံသာဓိပတိတို့နှင့် ဝိရိယိန္ဒြေ မနိန္ဒြေ ပညိန္ဒြေ။

အဓိပတိနဲ့ ဣန္ဒြေတို့ရဲ့ သုဒ္ဓသန္ဓာကို အာရုံပြုပါ၊ သူတို့ရဲ့နှစ်ဖက်ရကို ဆွဲထုတ်ပြီး သဘာဂလုပ်ကြရအောင်။

အဓိပတိမှ ဣန္ဒြိယသဘာဂ၌- သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ, သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိရိယ စိတ္တ ဝိမံသအားဖြင့် အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။ အဓိပတိပစ္စယာ ဣန္ဒြိယေ သတ္တ။

၄။ ဓိ+မဂ်။ ။ဝိရိယ ဝိမံသာဓိပတိတို့နှင့် ဝိရိယ ပညာ။

အဓိပတိနဲ့ မဂ္ဂတို့ရဲ့ သုဒ္ဓသန္ဓာကို အာရုံပြုပါ၊ သူတို့ရဲ့နှစ်ဖက်ရကို ဆွဲထုတ်ပြီး သဘာဂလုပ်ကြရအောင်။

အဓိပတိမှ မဂ္ဂသဘာဂ၌- သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ, သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိရိယ ဝိမံသအားဖြင့် အဓိပတိတရားကိုယ် နှစ်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။ အဓိပတိပစ္စယာ မဂ္ဂေ သတ္တ။

၅-၈။ ဓိ+အညဉ, ဝိ, သံ, ဝိပ်။ ။အဓိပတိတရားကိုယ် ၄-ပါး။

သဟလတ် ၄-ခုမူလီကို တစ်ခါတည်းသာ ပြိုကြည့်လိုက်ပေတော့။

အဓိပတိမှ အညသဘာဂ၌ - သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားသာ x တပ်သော အဓိပတိတရားကိုယ် ၃-ပါး ၄-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။ အဓိပတိပစ္စယာ အညမညေ တီဏိ။ [အဓိပတိက ပဋိသန္ဓေအခါမရလို့ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်မှာ ဟဒယဝတ္ထု မပါနိုင်တော့ပါဘူး။]

ဝိပါကသဘာဂ၌- သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ, သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အား x တပ်သော ဖိုလ်လေးခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ် ၄-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။ အဓိပတိပစ္စယာ ဝိပါကေ ဇေဋ္ဌ။

ဒီမှာ တစ်ခုသတိပြုဖို့က အဓိပတိက ဒွိဟိတ်ဇော တိဟိတ်ဇောမှာသာ ယှဉ်ပါတယ်၊ ဝိပါက်စိတ်က ဇောမထိုက်ဘူး၊ ဖိုလ်စိတ်ကို ဝိပါက်လို့ဆိုသော်လည်း ဖိုလ်စိတ်က ဇောကိစ္စတပ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "ဖိုလ် ၄-ခု၌ရှိသော ဓိ-၄ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး"လို့ ဆိုရပါတယ်။

သမ္ပယုတ္တသဘာဂ၌-သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအားသာ x တပ်သော ဓိ-၃ပါး ၄ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။ အဓိပတိပစ္စယာ သမ္ပယုတ္တေ တီဏိ။

ဝိပ္ပယုတ္တသဘာဂ၌- သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အား x တပ်သော ဓိ-၃ပါး ၄ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။ အဓိပတိပစ္စယာ ဝိပ္ပယုတ္တေ တီဏိ။

၉-၁၂။ ဓိ + သဟ ကြီး-၄။ ။အဓိပတိတရားကိုယ် ၄-ပါး။

သဟာဓိသုဒ္ဓသင်္ချာကို အပြည့်အစုံဆိုပါ။ အဓိပတိပစ္စယာ သဟဇာတေ သတ္တ၊ နိဿယေ သတ္တ၊ အတ္ထိယာ သတ္တ၊ အဝိဂတေ သတ္တ။

(၃) ကမ္မ။ ။ဟာ + လတ် ကြီး ၈=၉။

ကဲ-ကမ္မကိုမူထားပြီး သဘာဝဖြစ်ပုံကို စဉ်းစားကြရမယ်၊ ကမ္မရဲ့သဘာဝ ပစ္စည်းရေဟာ ၉-ခုရှိတယ်ဆိုတာ သိပြီးဖြစ်နေပါပြီ၊ ကိုင်း---တစ်ခုချင်း သဘာဝလုပ်ကြရအောင်။

၁။ ကံ + ဟာ။ ။စေတနာနှင့် စေတနာ။

ကမ္မမူ အာဟာရသဘာဝ၌- သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ရုပ်အား x တပ်သော စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၌ရှိသော စေတနာ။ ကမ္မပစ္စယာ အာဟာရေ သတ္တ။

၂-၅။ ကံ + အည, ဝိ, သံ, ဝိပ်။ ။စေတနာ။

ဒီမှာလဲ သဟလတ် ၄-ခု မူလီကို တစ်ခါတည်းပဲ ပြိုကြည့်ကြရမယ်။

ကမ္မမူ အညမညသဘာဝ၌- သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထုအား x တပ်သော စိတ် ၈၉-၌ရှိသော စေတနာ။ ကမ္မပစ္စယာ အညမညေ တိဏိ။

ဝိပါကသဘာဝ၌- သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိပါက်၌ရှိသော စေတနာ။ ကမ္မပစ္စယာ ဝိပါကေ ဧကံ။

သမ္ပယုတ္တသဘာဝ၌- သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာအားသာ x တပ်သော စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၌ရှိသော စေတနာ။ ကမ္မပစ္စယာ သမ္ပယုတ္တေ တိဏိ။

ဝိပ္ပယုတ္တသဘာဝ၌- စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော စေတနာ။ ကမ္မပစ္စယာ ဝိပ္ပယုတ္တေ တိဏိ။

၆-၉။ ကံ + သဟ ကြီး-၄။ ။စေတနာ။

သဟကမ္မသုဒ္ဓသင်္ချာကို အပြည့်အစုံဆိုပါ။ ကမ္မပစ္စယာ သဟဇာတေ သတ္တ၊ နိဿယေ သတ္တ၊ အတ္ထိယာ သတ္တ၊ အဝိဂတေ သတ္တ။

(၄) အာဟာရ။ ။ဓိ + ကံ + ဣ + လတ် ကြီး ၈=၁၁။

ကဲ-အာဟာရကိုမူတည်ပြီး သဘာဝဖြစ်ပုံကို စဉ်းစားကြမယ်၊ အာဟာရရဲ့ သဘာဝပစ္စည်းရေဟာ ၁၁-ခုရှိတယ်ဆိုတာ သိပြီးဖြစ်နေပါပြီ၊ ကိုင်း---တစ်ခုချင်း သဘာဝလုပ်ကြရအောင်။

၁။ ဟာ+ဓိ။ ။ဝိညာဉ်နှင့် စိတ္တာဓိပတိ။
အဓိပတိမူအတိုင်း သဘာဂလုပ်ပါ။

၂။ ဟာ+ကံ ။ ။စေတနာနှင့် စေတနာ။
ကမ္မမူအတိုင်း သဘာဂလုပ်ပါ။

၃။ ဟာ+ဣ။ ။ဝိညာဉ်နှင့် မနိန္ဒြေ။
အာဟာရမူ ဣန္ဒြိယသဘာဂ၌–သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ-ရုပ်အား x တပ်သော ဝိညာဏာဟာရ။ အာဟာရပစ္စယာ ဣန္ဒြိယေ သတ္တာ။

၄–၇။ ဟာ+လတ်–၄။ ။နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃–ပါး။
ဒီမှာလဲ သဟလတ် ၄–ခုမူလီကို တစ်ခါတည်းပဲ ပြိုကြည့်ကြရမယ်။

အာဟာရမူ အညသဘာဂ၌–သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထုအား x တပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃–ပါး။ အာဟာရပစ္စယာ အညမညေ တီဏိ။

ဝိပါကသဘာဂ၌–သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိပါက်၌ရှိသော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃–ပါး။ အာဟာရပစ္စယာ ဝိပါကေ ဇကံ။

သမ္မယုတ္တသဘာဂ၌–သမ္မယုတ္တကွန္ဓာအားသာ x တပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃–ပါး။ အာဟာရပစ္စယာ သမ္မယုတ္တေ တီဏိ။

ဝိပွယုတ္တသဘာဂ၌–စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃–ပါး။ အာဟာရပစ္စယာ ဝိပွယုတ္တေ တီဏိ။

၈–၁၁။ ဟာ+သဟကြီး–၄။ ။နာမ်အာဟာရတရားကိုယ်။
နာမ်အာဟာရသုဒ္ဓသန္ဓိကို အပြည့်အစုံဆိုပါ။ အာဟာရပစ္စယာ သဟဇာတေ သတ္တာ၊ နိဿယေ သတ္တာ၊ အတ္ထိယာ သတ္တာ၊ အဝိဂတေ သတ္တာ။

(၅) ဣန္ဒြိယ။ ။ဟေ + ဓိ + ဟာ + စျာ + မဂ် + လတ်ကြီး ၈=၁၃။
ကဲ–ဣန္ဒြိယကိုမူထားပြီး သဘာဂလုပ်ပုံကို စဉ်းစားကြမယ်၊ ဣန္ဒြိယရဲ့ သဘာဂပစ္စည်းရေဟာ ၁၃–ခုရှိတယ်ဆိုတာ သိပြီးဖြစ်နေပါပြီ၊ ကိုင်း---သဘာဂ လုပ်ကြရအောင်။

၁။ ဣ+ဟေ။ ။ပညိန္ဒြေနဲ့ အမောဟ။
ဟေတုမူအတိုင်း သဘာဂလုပ်ပါ။

၂။ ဣ + ဓိ။ ။ဝိရိယိန္ဒြေ မနိန္ဒြေ ပညိန္ဒြေတို့နှင့် ဝိရိယ စိတ္တ ဝိမံသာ ဓိပတိ

အဓိပတိမူအတိုင်း သဘာဂလုပ်ပါ။

၃။ ဣ + ဟာ။ ။မနိန္ဒြေနှင့် ဝိညာဏာဟာရ။

အာဟာရမူအတိုင်း သဘာဂလုပ်ပါ။

၄။ ဣ + ဈာ။ ။ဝေဒနာဇကဂ္ဂတာနှင့် ဝေဒနာဇကဂ္ဂတာ။

ဣန္ဒြေယမူ ဈာနသဘာဂ၌–သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဝေဒနာ ဇကဂ္ဂတာ။ ဣန္ဒြေယပစ္စယာ ဈာနေ သတ္တာ။

၅။ ဣ + မဂ်။ ။ဝိရိယ သတိ ဇကဂ္ဂတာ ပညာ = အချင်းချင်း။

ဣန္ဒြေယမူ မဂ္ဂသဘာဂ၌–သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိရိယ သတိ ဇကဂ္ဂတာ ပညာ။ ဣန္ဒြေယပစ္စယာ မဂ္ဂေ သတ္တာ။

၆–၉။ ဣ + သဟလတ်–၄။ ။နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် ၈–ပါး။

ဣန္ဒြေယမူ အညမညသဘာဂ၌–သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထုအား x တပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် ၈–ပါး။ ဣန္ဒြေယပစ္စယာ အညမညေ တိဏိ။

ဝိပါကသဘာဂ၌–သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိပါက်၌ရှိသော နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် ၈–ပါး။ ဣန္ဒြေယပစ္စယာ ဝိပါကေ ဇကံ။

သမ္မယုတ္တသဘာဂ၌–သမ္မယုတ္တကွန္ဓာအားသာ x တပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် ၈–ပါး။ ဣန္ဒြေယပစ္စယာ သမ္မယုတ္တေ တိဏိ။

ဝိပွယုတ္တသဘာဂ၌–စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် ၈–ပါး။ ဣန္ဒြေယပစ္စယာ ဝိပွယုတ္တေ တိဏိ။

၁၀–၁၃။ ဣ + သဟကြီး–၄။ ။နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် ၈–ပါး။

နာမ်ဣန္ဒြေ သုဒ္ဓသင်္ချာကို အပြည့်အစုံဆိုပါ။ ဣန္ဒြေယပစ္စယာ သဟဇာတေ သတ္တာ၊ နိဿယေ သတ္တာ၊ အတ္ထိယာ သတ္တာ၊ အဝိဂတေ သတ္တာ။

(၆) ဈာန။ ။ဣ + မဂ် + လတ်ကြီး ၈ = ၁၀။

ကဲ–ဈာနကိုမူထားပြီး သဘာဂဖြစ်ပုံကို စဉ်းစားကြမယ်၊ ဈာနရဲ့ သဘာဂ ပစ္စည်းရေဟာ ၁၀–ခုရှိတယ်ဆိုတာ သိပြီးဖြစ်နေပါပြီ၊ ကိုင်း --- တစ်ခုချင်း သဘာဂလုပ်ကြရအောင်။

၁။ ဗျာ + ဣ။ ။ဝေဒနာ, ဇကဂ္ဂတာ = အချင်းချင်း။
ဣန္ဒြိယမူအတိုင်း သဘာဂလုပ်ပါ။

၂။ ဗျာ + မဂ်။ ။ဝိတက်, ဇကဂ္ဂတာ = အချင်းချင်း။
ဗျာနမူ မဂ္ဂသဘာဂ၌–သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိတက် ဇကဂ္ဂတာ။ ဗျာနပစ္စယာ မဂ္ဂေ သတ္တာ။

၃–၆။ ဗျာ + သဟလတ်–၄။ ။ဗျာနင်တရားကိုယ် ၅–ပါး။
ဗျာနမူ အညမညသဘာဂ၌–သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထုအား x တပ်သော ဗျာနင်တရားကိုယ် ၅–ပါး။ ဗျာနပစ္စယာ အညမညေ တီဏိ။
ဝိပါကသဘာဂ၌–သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိပါက်၌ရှိသော ဗျာနင် ၅–ပါး။ ဗျာနပစ္စယာ ဝိပါကေ ဇကံ။
သမ္မယုတ္တသဘာဂ၌–သမ္မယုတ္တကွန္ဓာအားသာ x တပ်သော ဗျာနင် ၅–ပါး။ ဗျာနပစ္စယာ သမ္မယုတ္တေ တီဏိ။
ဝိပ္ပယုတ္တသဘာဂ၌–စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဗျာနင် ၅–ပါး။ ဗျာနပစ္စယာ ဝိပ္ပယုတ္တေ တီဏိ။

၇–၁၀။ ဗျာ + သဟကြီး–၄။ ။ဗျာနင်တရားကိုယ် ၅–ပါး။
ဗျာနသုဒ္ဓသန္ဓိကို အပြည့်အစုံဆိုပါ။ ဗျာနပစ္စယာ သဟဇာတေ သတ္တ၊ နိဿယေ သတ္တ၊ အတ္ထိယာ သတ္တ၊ အဝိဂတေ သတ္တ။

(၇) မဂ္ဂ။ ။ဟေ + ဓိ + ဣ + ဗျာ + လတ်ကြီး ၈ = ၁၂။

ကဲ–သဟဇေယ်ထဲမှာ နောက်ဆုံးဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂကိုမူထားပြီး သဘာဂဖြစ်ပုံကို စဉ်းစားကြမယ်၊ မဂ္ဂရဲ့ သဘာဂပစ္စည်းရေဟာ ၁၂–ခုရှိတယ်ဆိုတာ သိပြီးဖြစ်နေပါပြီ၊ အခု သဘာဂလုပ်မဲ့ ဟေ, ဓိ, ဣ, ဗျာတို့ဟာ သူတို့ကိုယ်တိုင် မူတုန်းက သဘာဂလုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကိုလဲ နားလည်ပြီးဖြစ်ပါလိမ့်မယ်၊ ကိုင်း ---တစ်ခုချင်း သဘာဂလုပ်ကြစို့။

၁။ မဂ် + ဟေ။ ။ပညာနဲ့ အမောဟ။
ဟေတုမူအတိုင်း သဘာဂလုပ်ပါ။

၂။ မဂ် + ဓိ။ ။ဝိရိယ, ပညာနှင့် ဝိရိယ, ဝိမံသာဓိပတိ။
အဓိပတိမူအတိုင်း သဘာဂလုပ်ပါ။

၃။ မဂ် + ဣ။ ။ဝိရိယ, သတိ, ဇကဂ္ဂတာ, ပညာ = အချင်းချင်း။
ဣန္ဒြိယမူအတိုင်း သဘာဂလုပ်ပါ။

၄။ မဂ် + ဈာ။ ။ဝိတက်, ဇကဂ္ဂတာ = အချင်းချင်း။
ဈာနမူအတိုင်း သဘာဂလုပ်ပါ။

၅-၈။ မဂ် + သဟလတ်-၄။ ။မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉(၈)ပါး။

မဂ္ဂမူ အညမညသဘာဂ၌-သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထုအား x တပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉-ပါး။ မဂ္ဂပစ္စယာ အညမညေ တိဏိ။

ဝိပါကသဘာဂ၌-သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော မဂ္ဂင် ၈-ပါး။ မဂ္ဂပစ္စယာ ဝိပါကေ ဇကံ။ [ဒီမှာ ဒီဌိက (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ်စိတ်မှာသာယှဉ်ပြီး) ဝိပါက်စိတ်မှာမယှဉ်တဲ့အတွက် မဂ္ဂင် ၈-ပါးသာရပါတယ်၊ ၉-ပါးလုံး မရပါဘူး။]

သမ္မယုတ္တသဘာဂ၌-သမ္မယုတ္တကွန္ဓာအားသာ x တပ်သော မဂ္ဂင် ၉-ပါး။ မဂ္ဂပစ္စယာ သမ္မယုတ္တေ တိဏိ။

ဝိပ္ပယုတ္တသဘာဂ၌-သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉-ပါး။ မဂ္ဂပစ္စယာ ဝိပ္ပယုတ္တေ တိဏိ။

၉-၁၂။ မဂ် + သဟကြီး-၄။ ။မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉-ပါး။

မဂ္ဂသုဒ္ဓသင်္ခ်ာကို အပြည့်အစုံဆိုပါ။ မဂ္ဂပစ္စယာ သဟဇာတေ သတ္တ၊ နိဿယေ သတ္တ၊ အတ္ထိယာ သတ္တ၊ အဝိဂတေ သတ္တ။

အချုပ်။ ။ဒါဟာ ဟေတုစတဲ့ သဟဇယ် ၇-ပစ္စည်းတို့ရဲ့ သဘာဂပါပဲ၊ သဘာဂလုပ်မဲ့ ပစ္စည်းနှစ်ခုတို့ရဲ့ နှစ်ဖက်ရပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ကို ညှိတတ်ဆွဲထုတ်တတ်လျှင် သဘာဂဟာ ခက်ခဲတဲ့ကိစ္စမဟုတ်ပါဘူး ယူဆတတ် ချိန်ဆတတ်တဲ့ ဉာဏ်ပဲ လိုပါတယ်။

သဟဇယ် ၇-ပစ္စည်းကို သဟလတ် ၄-ပစ္စည်းနဲ့ သဘာဂလုပ်ရာမှာ ခြုံပြီး ပြောချင်သေးတယ်၊ ကိုင်း---နားထောင်။

၁။ သဟဇယ် ၇-ပါးမှာ အညမညသဘာဂ၌-သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထုအား x တပ်သော ဟိတ် ၆-ပါး၊ ဓိ-၃ပါး ၄ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၊ စေတနာ၊ နာမ်အာဟာရ ၃ပါး၊ နာမ်ဣန္ဒြေ ၈ပါး၊ ဈာနင် ၅ပါး၊ မဂ္ဂင် ၉ပါး။ [ပဋိသန္ဓေအခါမှာမရတဲ့ အဓိပတိမှာ ဟဒယဝတ္ထုကို မထည့်ပါနဲ့။]

၂။ သဟဇယ် ၇-ပါးမှာ ဝိပါကသဘာဂ၌-သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, (သဟိတ်) စိတ္တဇရုပ် (သဟိတ်)ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိပါက်ဟိတ် ၃ပါး၊

ဖိုလ်၄ခုဌာနရှိသော ဓိ-၄ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၊ ဝိပါက်ဌာနရှိသော စေတနာ၊ နာမ်အာဟာရ ၃ပါး၊ နာမ်ကွန်ဒြေ ၈ပါး၊ စျာနင် ၅ပါး၊ မဂ္ဂင် ၈ပါး။ [အဟိတ်နဲ့မယှဉ်တဲ့ ဟေတုနဲ့အဓိပတိမှာ သဟိတ်ရုပ်များကိုသာ ရပါတယ်၊ အဓိပတိမှာ ရုပ်အတွက် သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်သာ ရပါတယ်။]

၃။ သဟဇယ် ၇-ပါးမူ သမ္မယုတ္တသဘာဂဌ- သမ္မယုတ္တကွန်ဒြာအားသာ x တပ်သော ဟိတ် ၆ပါး၊ ဓိ-၃, ၄၊ စေတနာ၊ နာမ်အာဟာရ ၃ပါး၊ နာမ်ကွန်ဒြေ ၈ပါး၊ စျာနင် ၅ပါး၊ မဂ္ဂင် ၉ပါး။

၄။ သဟဇယ် ၇-ပါးမူ ဝိပွယုတ္တသဘာဂဌ- (သဟိတ်) စိတ္တဇရုပ် (သဟိတ်) ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဟိတ် ၆ပါး၊ ဓိ-၃, ၄၊ နာမ်အာဟာရ ၃ပါး၊ နာမ်ကွန်ဒြေ ၈ပါး၊ စျာနင် ၅ပါး၊ မဂ္ဂင် ၉ပါး။ [ဟေတု, အဓိပတိအတွက် အထက်က သမ္မယုတ္တမှာ ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း မှတ်ယူရမယ်။]

ဒါဟာ သဟဇယ် ၇-ပစ္စည်းကို သဟလတ် ၄-ပစ္စည်းနဲ့ ခြုံပြီးပြောခြင်းပါပဲ၊ သဟကြီး ၄-ခုနဲ့ကတော့ အထူးပြောစရာမလိုတော့အောင် ရှင်းပါတယ်၊ သဟဇယ် ၇-ပစ္စည်းရဲ့ သုဒ္ဓသန္ဓိကို အသီးသီး အပြည့်အစုံဆိုပြီး သဘာဂလုပ်လိုက်လျှင် ကိစ္စပြီးတာပါပဲ၊ အဲဒီတော့ သဟဇယ်ပြီးပါပြီ၊ သဟလတ်သွားကြစို့။

သဟလတ် သဘာဂ

အခု သဟလတ် ၄-ပစ္စည်းရဲ့သဘာဂကို ပြောပါမယ်၊ သုဒ္ဓသန္ဓိကို စိတ်ထဲ ထင်မြင်နေအောင် အာရုံပြုထားပါ၊ သုဒ္ဓသန္ဓိကို လွတ်ပစ်လို့မရဘူး၊ ရှုပ်ထွေး ထူထပ် အသွားကပ်တဲ့ သန္ဓိဝါရတောအုပ်ကြီးထဲ ရောက်နေတဲ့အခါမှာ သုဒ္ဓ သန္ဓိဟာ မိမိရဲ့ လက်ကသုံး တောင်ဝှေးပါပဲ။

ဒီသဟလတ်မှာ သိထားနှင့်ဖို့က သဟဇယ် ၇-ပစ္စည်းကို မူလီသွတ်ပြီး သဘာဂလုပ်လျှင် သဟဇယ်မူတုန်းကအတိုင်းဆိုတာပါပဲ၊ နောက်တစ်ခုက သဟကြီး ၄-ပစ္စည်းကို မူလီသွတ်လျှင် သဟလတ်သုဒ္ဓသန္ဓိများကို အပြည့်အစုံ ဆိုရမှာကိုလဲ သဘောပေါက်ရမယ်၊ သုဒ္ဓသန္ဓိဆိုတဲ့ လက်ကသုံးတောင်ဝှေးကို ကိုင်ထားလျှင် မခက်ခဲတဲ့အတွက် သဘောပေါက်လောက်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သဟလတ်အချင်းချင်း သဘာဂဖြစ်ပုံကိုသာ ပြောပါမယ်။

(၁) **အညမည**။ ။ဝိ + သံ + ဝိပ် + ငယ် ကြီး ၁၁ = ၁၄။

၁။ အညမညမှ ဝိပါကသဘာဂ၌– အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ အချင်းချင်းနာမကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထုအားလည်းကောင်း x တပ်သော အလုံးစုံသော ဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ ဟဒယဝတ္ထုအား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ။ အညမညပစ္စယာ ဝိပါကေ ဇကံ။

၂။ အညမညမှ သမ္မယုတ္တသဘာဂ၌– အချင်းချင်းအား x တပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ အညမညပစ္စယာ သမ္မယုတ္တေ တိဏိ။

၃။ အညမညမှ ဝိပွယုတ္တသဘာဂ၌–အချင်းချင်းအား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထု။ အညမညပစ္စယာ ဝိပွယုတ္တေ ဇကံ။

(၂) **ဝိပါက**။ ။အည + သံ + ဝိပ် + ငယ် ကြီး ၁၁ = ၁၄။

၁။ ဝိ + အည။ ။ခုနက အညမှအတိုင်းဆိုပါ။

၂။ ဝိပါကမှ သမ္မယုတ္တသဘာဂ၌– အချင်းချင်းအား x တပ်သော အလုံးစုံသော ဝိပါက်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ ဝိပါကပစ္စယာ သမ္မယုတ္တေ ဇကံ။

၃။ ဝိပါကမှ ဝိပွယုတ္တသဘာဂ၌– စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄–ခု ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ် တစ်ဆယ် ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ ဟဒယဝတ္ထုအား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ။ ဝိပါကပစ္စယာ ဝိပွယုတ္တေ ဇကံ။

(၃) **သမ္မယုတ္တ**။ ။အည + ဝိ + ငယ် ကြီး ၁၁ = ၁၃။

(၄) **ဝိပွယုတ္တ**။ ။အည + ဝိ + ငယ် ကြီး ၁၁ = ၁၃။

သမ္မယုတ္တနဲ့ဝိပွယုတ္တဟာ အချင်းချင်း သဘာဂမဖြစ်ပါဘူး၊ ဝိသဘာဂတွေ ဖြစ်တယ်၊ ဒါ့ကြောင့် အထက်မှာပြထားတဲ့ သဘာဂပစ္စည်းရေမှာ တစ်ပစ္စည်းစီ လျော့နေတာတွေ့ရလိမ့်မယ်၊ အညနဲ့ဝိပါကကို မူလီသွတ် သဘာဂလုပ်လျှင် အညနဲ့ဝိပါကမူတုန်းကအတိုင်းပါပဲ၊ ဒါဟာ သဟလတ်သဘာဂဖြစ်ပါတယ်။

သဟကြီးသဘာဂ

သဟကြီးသဘာဂအတွက်ကတော့ အထူးပြောစရာတောင် မလိုတော့သလောက်ပါပဲ၊ ဒါပေမဲ့ ညွှန်ကြားသတ်မှတ်ချက်ကလေးကိုတော့ ပြောလိုက်ပါဦးမယ်၊ သဘာဝအယူအဆနဲ့ အလုပ်လုပ်တဲ့အခါမှာ သဘာဝသတ်မှတ်ချက်ကလေးတွေကို မှတ်သားထားဖို့လိုပါတယ်၊ ကိုင်း---နားထောင်။

၁။ သဟကြီး ၄–ခုကို သဟဃယ် ၇–ခုနှင့် သဘာဂလုပ်ပါက သဟဃယ် သုဒ္ဓသန္ဓိကိုဆိုပါ။

၂။ သဟလတ် ၄–ခုနှင့် သဘာဂလုပ်ပါက သဟလတ်သုဒ္ဓသန္ဓိကိုဆိုပါ။

၃။ သဟကြီးအချင်းချင်း သဘာဂလုပ်ပါက သဟကြီးသုဒ္ဓသန္ဓိကိုဆိုပါ။

သဟကြီး ၄–ပစ္စည်းဟာ သဘာဂပစ္စည်းရေ ၁၄–ပစ္စည်းစီ ရှိကြပါတယ်။ ကိုင်း--- သဟမျိုးသဘာဂကို နားလည်အောင် အပြည့်အစုံ ညွှန်ကြားပို့ချလို့ ပြီးပါပြီ။ အနန္တရမျိုး သွားကြစို့။

ဝဝဝဝဝ

(ဂ) အနန္တရမျိုး သဘာဂ

ကဲ–အနန္တရမျိုးရောက်လာပြီ အနန္တရမျိုး သုဒ္ဓသန္ဓိကို အာရုံပြု၊ အနန္တရမျိုးမှာ သုဒ္ဓသန္ဓိ ၃–အုပ်စုသာရှိပါတယ်၊ ၁–အနံ့ရယ်၊ ၂–အာသေရယ်၊ ၃–အနံ့ကံ့ရယ်၊ ရှေ့ကပြခဲ့တဲ့ အာရမ်မျိုး သဟမျိုးတို့လို မရှုပ်ပါဘူး၊ ရှင်းပါတယ်၊ ဒါဖြင့် သဘာဂလုပ်ကြရအောင်။

(၁) **အနံ့**။ ။သနံ + ဥပ + နတ္ထိ + ဝိဂတ + အာသေ + ကံ = ၆။

ဒီမှာ အနန္တရမှု၊ မူလိသွတ်သဘာဂလုပ်မဲ့ သမနန္တရစတဲ့ ၆–ပစ္စည်းတို့ရဲ့ သုဒ္ဓသန္ဓိကို အသီးသီးဆိုပြီး သဘာဂလုပ်လိုက်လျှင် ကိစ္စပြီးတာပါပဲ။။ အနန္တရပစ္စယာ သမနန္တရေ သတ္တာ၊ ဥပနိဿယေ သတ္တာ၊ နတ္ထိယာ သတ္တာ၊ ဝိဂတေ သတ္တာ၊ အာသေဝနေ တီဏိ၊ ကမ္မေ ဇကံ။

သမနန္တရစတဲ့ ကျန်ခေါင်းဆောင် ၄–ပစ္စည်းကို မှုထားလျှင်လဲ ဒီအနန္တရမှု အတိုင်းပါပဲ။

(၂) **အာသေ**။ ။ခေါင်းဆောင် ၅-ပစ္စည်း။

အာသေသုဒ္ဓသင်္ချာကိုဆိုပြီး သဘာဂလုပ်ရုံပါပဲ။ အာသေဝနပစ္စယာ အနန္တရေ, သမနန္တရေ, ဥပနိဿယေ, နတ္ထိယာ, ဝိဂတေ = တိဏိ။

(၃) **အနုံက**။ ။ခေါင်းဆောင် ၅-ပစ္စည်း။

ဒီမှာလဲ အနုံကသုဒ္ဓသင်္ချာကိုဆိုပြီး သဘာဂလုပ်ရုံပါပဲ။ ကမ္မပစ္စယာ အနန္တရေ, သမနန္တရေ, ဥပနိဿယေ, နတ္ထိယာ, ဝိဂတေ = ဇကဲ။

ဒီအနန္တရမျိုးမှာ အာသေနဲ့ကမ္မဟာ အချင်းချင်း သဘာဂမဖြစ်ကြဘူး၊ သုဒ္ဓသင်္ချာကိုကြည့်ပါ၊ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ချင်း မတူကြဘူး၊ အလွယ်တကူ သိချင်လျှင်တော့ ကု-ကု စတဲ့သင်္ချာချင်း ယှဉ်ကြည့်ပါ၊ ကိုင်း---ဒီလောက်ဆိုလျှင် အနန္တရမျိုးမှာ သဘာဂဖြစ်ပုံကို နားလည်လောက်ပါပြီ၊ ပကတူပမျိုး သွားကြစို့။

❁❁❁❁❁

(ဃ) ပကတူပမျိုး (စသည်) သဘာဂ

ပကတူမျိုးမှာ ဥပနိဿယနှင့်ကမ္မ ၂-ပစ္စည်းသာရှိပါတယ်၊ သုဒ္ဓသင်္ချာမှာလဲ ၂-အုပ်စုပဲ၊ အရုနည်းတဲ့ဗလဝကမ္မသုဒ္ဓသင်္ချာကိုဆိုပြီး အပြန်အလှန် သဘာဂလုပ်ရုံပါပဲ။ ဥပနိဿယပစ္စယာ ကမ္မေ ဒွေ၊ ကမ္မပစ္စယာ ဥပနိဿယေ ဒွေ။

(c) ဝတ္ထုမျိုး

ဝတ္ထုမျိုးမှာ ခေါင်းဆောင် ၅-ပစ္စည်း တစ်အုပ်စုနဲ့ နောက်လိုက် ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်း တစ်အုပ်စု၊ ပေါင်း နှစ်အုပ်စုရှိပါတယ်၊ ခေါင်းဆောင်သုဒ္ဓသင်္ချာကို ဆိုပြီး ခေါင်းဆောင် ၅-ပစ္စည်း အချင်းချင်း သဘာဂလုပ်ပါ။ သင်္ချာ-တိဏိ။

ခေါင်းဆောင် ၅-ပစ္စည်းကို အသီးသီးမူတည်၊ ပုတိ သုဒ္ဓသင်္ချာကိုဆိုပြီး ဣန္ဒြိယကိုမူလီသွတ် သဘာဂလုပ်ပါ။ သင်္ချာ-ဇကဲ။

နောက်ပြီးတော့ ဣန္ဒြိယကိုမူတည်၊ ပုတိ သုဒ္ဓသင်္ချာကိုဆိုပြီး ခေါင်းဆောင် ၅-ပစ္စည်းကို ကစ်ခုစီမူလီသွတ်သဘာဂလုပ်ပါ။ သင်္ချာ-ဇကဲစီ။

(စ) ပစ္ဆာမျိုး

ပစ္ဆာမျိုးမှာက ရှင်းနေတာပဲ၊ သူ့သုဒ္ဓသင်္ချာဆိုပြီး အချင်းချင်း အပြန်အလှန် မူလ + မူလီ သဘာဂလုပ်ရုံပါပဲ။ သင်္ချာ-တိဏိ။

(ဆ) ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကွဏ်ိကကမ္မမျိုး

ဒီနာနာက်ံမျိုးမှာ ကမ္မတစ်ပစ္စည်းတည်းသာရှိပါတယ်၊ တွဲဖက်ပစ္စည်း မရှိဘူး၊ဒါ့ကြောင့် သဘာဂလုပ်ဖို့ မလိုတော့ဘူး၊ ရှေ့သွားကြစို့။

(၈၊ ၈၂) ရုပ်ဟာနှင့် ရူပတိ

သုဒ္ဓသန္ဓိကိုကြည့်ပါ၊ ရှင်းနေပါတယ်၊ အပြန်အလှန် သဘာဂလုပ်ပါ။ သန္ဓိ–၈ကံ စီ။

(ည၊ ဋ္ဌ၊ ၌) မိဿက ၃–ခု

မိဿကသုံးခုစလုံးလဲပဲ ရှင်းနေပါတယ်၊ အပြန်အလှန် သဘာဂလုပ်ပါ၊ သန္ဓိ–ဒွေ ချည်းပါပဲ။

ကိုင်း --- မျိုးစဉ်အလိုက် သဘာဂဖြစ်ပုံကို အလုံးစုံပြောပြလို့ ပြီးပါပြီ၊ မျိုးနှစ်မျိုးသုံးမျိုးစသည်မှာ ပါဝင်နေတဲ့ မျိုးယှက်ပစ္စည်းတွေကို ပြောကြဦးစို့။

မျိုးယှက်ပစ္စည်းများ သဘာဂ

ဆောင်။ ။ဓိ နိ ဥ ပ၊ ပု ကမ္မ၊ ဟာရ ဣန္ဒြေ။
ဝိပ် အတ် အ , စွက်၊ ဣ၂ဆယ်ချက်၊ မျိုးယှက်ပစ္စည်းတွေ။

မျိုး နှစ်မျိုး သုံးမျိုးစသည်မှာ ပါဝင်တဲ့ပစ္စည်းတွေကို ရှာကြည့်လိုက်တော့ ဓိ နိ ဥ ပု ကံ ဟာ ဣ ဝိပ် အတ် အ–လို့ဆိုတဲ့ ၁၀–ပစ္စည်းကို တွေ့ရပါတယ်၊ ဒါဖြင့် သူတို့ရောယှက်တဲ့မျိုးတွေကို ရှာကြည့်ရအောင်။

(၁) ဓိ။ ။အာဓိ , သဟာဓိ = ၂မျိုး။
(၂) နိ။ ။သဟနိ , ပုရေနိ = ၃မျိုး ။ (ပုရေက အာပု , ဝတ်ပု ၂–ခုမို့ ၃–မျိုးဖြစ်ပါတယ်။)
(၃) ဥ။ ။အာရမ္မဏူ , အနုဇ္ဇ ရှ , ပကတူ = ၃မျိုး။
(၄) ပု ။ ။အာပု , ဝတ်ပု = ၂မျိုး။
(၅) ကံ။ ။သဟကံ , နာနာကံ = ၂မျိုး။ [နာနာကံက အနံကံ , ဗလဝကံ , ဗဒုကံ–လို့ ၃မျိုးရှိပါတယ်။]
(၆) ဟာ။ ။နာမ်ဟာ , ရုပ်ဟာ = ၂မျိုး။
(၇) ဣ။ ။သဟတိ , ပုတိ , ရူပတိ = ၃မျိုး။
(၈) ဝိပ်။ ။သဟဝိပ် , ပုရေဝိပ် , ပစ္ဆာဝိပ် = ၃မျိုး။

(၉) အတ်။ ။သဟဇာတတ္ထိ, ပုရေဇာတတ္ထိ, ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ, ရူပါဟာရတ္ထိ, ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ = ၅မျိုး။

(၁၀) အ။ ။အတ္ထိနည်းတူ ၅မျိုး။

ပုရေဇာတတ္ထိကို အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ, ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ–လို့ နှစ်မျိုးခွဲယူက အတ္ထိ ၆–မျိုးရှိပါတယ်။ အတ္ထိ ၅မျိုး(၆)မျိုးရှိသလို အဝိဂတလဲ ၅မျိုး(၆)မျိုး ရှိပါတယ်၊ သင်္ဂြိဟ်ကလဲ ဆိုတယ်မဟုတ်လား–

"သဟဇာတံ ပုရေဇာတံ၊ ပစ္ဆာဇာတဉ္စ သဗ္ဗထာ။
ကဗဠီကာရော အာဟာရော၊ ရူပဇီဝိတမိစ္စယံ။

ပဋ္ဌဝိဓော ဟောတိ အတ္ထိပစ္စယော အဝိဂတပစ္စယော စ"လို့။

ဒီ မျိုးယှက်ပစ္စည်း ၁၀–ပစ္စည်းထဲက အဓိပတိနဲ့ နိဿယဆိုပါတော့၊ အဓိပတိနဲ့နိဿယဟာ သဟ, အာရမ်နှစ်မျိုးမှာ ပါဝင်နေတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် အဓိပတိနဲ့ နိဿယကို သဘာဂလုပ်တဲ့အခါ အဲဒီနှစ်မျိုးလုံးက နှစ်ဖက်ရ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ကို ဆိုပြီး သဘာဂလုပ်ရမယ်၊ ဒီလို မျိုးတွဲတဲ့အခါမှာ သဟမျိုးကို အရင်ဆိုရမယ်၊ သဟမျိုးကို ဦးစားပေးရမယ်၊ ပြီးမှ အာရမ်မျိုးစသည်ကို ဆိုရတယ်၊ ကိုင်း---နားထောင်။

အဓိပတိမှု နိဿယသဘာဂ၌– အလုံးစုံသော သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၊ အလုံးစုံသော ဝတ္ထာဓိပစ္စည်း။ အဓိပတိပစ္စယာ နိဿယေ အဌ။

မျိုးယှက်ပစ္စည်းတွေရဲ့သဘောဟာ ဒီသဘောရှိပါတယ်၊ သဘာဂလုပ်မဲ့ မျိုးယှက်နှစ်ပစ္စည်းဟာ မျိုးနှစ်မျိုးမှာ, သို့မဟုတ် သုံးမျိုးစသည်မှာ ဒီလိုပါဝင်နေမယ်ဆိုလျှင် ပါဝင်သမျှမျိုးတွေမှ နှစ်ဖက်ရတရားများကို ကုန်စင်အောင်ထုတ်ပြီး သဘာဂလုပ်ရပါတယ်၊ ပြီးမှ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏ(မယူရသေးသည်ကိုသာ ယူတဲ့နည်း၊ ယူပြီးသားကို မယူတော့တဲ့)နည်းအားဖြင့် သင်္ခ်ာတပ်ယူရပါတယ်။

နောက်ဆုံး အတ္ထိနဲ့အဝိဂတကို ပြောပါဦးမယ်၊ သူတို့နှစ်ခုဟာ မျိုး ၅မျိုးမှာ ပါဝင်နေတယ်၊ ကဲ– နားထောင်။

အတ္ထိမှု အဝိဂတသဘာဂ၌– အလုံးစုံသော သဟဇာတတ္ထိပစ္စည်း၊ အလုံးစုံသော ပုရေဇာတတ္ထိပစ္စည်း၊ အလုံးစုံသော ပစ္ဆာဇာတတ္ထိပစ္စည်း၊ အလုံးစုံသော ရူပါဟာရတ္ထိပစ္စည်း၊ အလုံးစုံသော ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိပစ္စည်း။ အတ္ထိပစ္စယာ အဝိဂတေ တေရသ။ [မိသကသုံးခုလုံး ရပါတယ်။]

သဟနှင့်ပုရေ, ပစ္ဆာနှင့်ရူပါဟာ, ပစ္ဆာနှင့်ရူပတိ မျိုးများ ရောနှောပါဝင်လာလျှင် မိသကသင်္ခ်ာများကိုပါ ရတယ်ဆိုတာ သတိပြုရမယ်၊ မိသကသုဒ္ဓသင်္ခ်ာများကိုတော့ ဆိုဖို့မလိုပါဘူး၊ အဲဒီတော့– အားလုံးအကုန် ခြုံလိုက်ကြစို့။

၁။ ဟေ, ဟာ ၂–ပစ္စည်းက သဘာဂ ၁၁–ပစ္စည်းစီ ရှိပါတယ်။
၂။ အာရမ္မဏက ၇–ပစ္စည်း ရှိပါတယ်။
၃။ အဓိပတိက ၁၅–ပစ္စည်း ရှိပါတယ်။
၄။ အာသေက ၅–ပစ္စည်း ရှိပါတယ်။
၅။ အနန်, သနန်, နတ္ထိ, ဝိဂတတို့က ၆–ပစ္စည်းစီ ရှိပါတယ်။
၆။ သဟ, အညမ်, ကံ, ဝိပါ, ဣ တို့က ၁၄–ပစ္စည်းစီ ရှိပါတယ်။
၇။ နိ, ဝိပ်တို့က ၁၇–ပစ္စည်းစီ ရှိပါတယ်။
၈။ စျာနက ၁၀–ပစ္စည်းရှိပါတယ်။
၉။ ပုရေက ၈–ပစ္စည်း ရှိပါတယ်။
၁၀။ ပစ္ဆာက ၃–ပစ္စည်း ရှိပါတယ်။
၁၁။ ဥ, သံတို့က ၁၃–ပစ္စည်းစီ ရှိပါတယ်။
၁၂။ မဂ္ဂက ၁၂–ပစ္စည်း ရှိပါတယ်။
၁၃။ အတ္ထိ, အဝိဂတတို့က ၁၈–ပစ္စည်းစီ ရှိပါတယ်။

ဆောင်။ ။ဧကဒသ်ဟေဟာ၊ သတ်အာ–ပန်ဓိ၊ ဆရှိ နံနံ၊ နတ်ဝိ ကြိုလော၊ စုဒ္ဒံ သဟ၊ အညမ်ကံ ဝိ၊ ဣလည်း ထည့်ကြိတ်၊ ဝိပ်နိသ် သတ္တရသ်၊ တေရသ် ဥသံ၊ ပုဒ္ဒံ ဆာတိ၊ ပဋ္ဌိ အာသေ၊ မဂ္ဂေ ဒွါဒသ်၊ ဌာရသ် အတ္ထာဝိ၊ စျာနိဒသ၊ ပြိုင်ဖို့ပြသည်၊ ဆိုင်ကြပစ္စယ–သဘာဂ။

သဘာဂနိဂုံး

သဘာဂသဘောဟာ "တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟ"ဖြစ်ပါတယ်၊ နောက်လာမယ့် ယဒုနာရဲ့သဘောက "တစ်ပြိုင်နက်"ဖြစ်ပါတယ်၊ အမှန်ကတော့ အားလုံး ဆက်စပ်တဲ့အနေနဲ့ပြောလျှင်သာ သဘာဂက တစ်ပြိုင်နက်ယထာရဟ–လို့ ပြောရတာပါ၊ တရားကိုယ်ထုတ်ပြီး တကယ့်တကယ် သဘာဂလုပ်တဲ့အခါ ကျတော့ သဘာဂဟာ "တစ်ပြိုင်နက်"ပါပဲ။

ပြောရသေးတာပေါ့၊ သဟမျိုးသုဒ္ဓသန္ဓိမှာ သဟဇယ် ၇–ပစ္စည်းတို့ရဲ့ ပစ္စည်းရေများဟာ သဘာဂသဘောအရ တစ်ပြိုင်နက်ယထာရဟ ပစ္စည်းရေများ ဖြစ်ပါတယ်၊ သဟကြီးလတ်နဲ့ အာရမ်စတဲ့ ကျန်မျိုးတွေရဲ့ ပစ္စည်းရေများ ကတော့ ယဒုနာသဘောအရ တစ်ပြိုင်နက်ပစ္စည်းရေများ ဖြစ်ပါတယ်၊ ခုနက

ပြောခဲ့သလို သဘာဝမှာ သုဒ္ဓသင်္ခါသဘောအရ တစ်ပြိုင်နက်ယထာရဟာ ဖြစ်သော်လဲ တကယ့်တကယ် တရားကိုယ်ထုတ် သဘာဝလုပ်တော့ တစ်ပြိုင်နက်သာ ဖြစ်ပါတယ်။

အာရမ္မဏာပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါ, ပကတူပသုဒ္ဓသင်္ခါနဲ့ ဗလဝဒုဗ္ဗလ နာနာက္ခဏိကကမ္မမျိုးရှိ ကမ္မပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓသင်္ခါများကို သဘာဝနဲ့ဃဋနာခန်းမှာ သုံးစွဲခွင့်မရှိပါဘူး၊ ဘာ့ကြောင့်လဲဆိုတော့ အဲဒီ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တွေဆိုပြီး သူတို့နဲ့ပြိုင်စရာ အခြားပစ္စည်း မရှိလို့ပါပဲ၊ ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မ မျိုးမှာ တစ်မျိုးလုံးမှာမှ ကမ္မတစ်ပစ္စည်းသာ ရှိပါတယ်၊ အာရမ္မဏက အာရမ်မျိုးရှိ အခြား ၇-ပစ္စည်းနဲ့ သဘာဝဃဋနာလုပ်နိုင်သေးတယ်၊ ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မကတော့ ဘယ်မျိုး ဘယ်ပစ္စည်းနဲ့မှ သဘာဝဃဋနာ မလုပ်နိုင်ဘူး၊ "တစ်ကောင်ကြွက် တစ်မျက်နှာ မျိုးပစ္စည်းလေး"လို့ ဆိုရမှာပေါ့၊ ကဲ-တော်လောက်ပါပြီ၊ တိုးဝင် ကျော်ဖြတ်စရာ ဃဋနာတောအုပ်က ရှိပါသေးတယ်။

သဘာဝသင်္ခါ ပြီး၏။

ဃဋ္ဌနာသင်္ခ်ာ

ဆောင်။ ။စွည်းပန်တူရာ–စိတ်ဓမ္မမှာ၊ ပေါင်းဆုံပြိုင်ကြ ပစ္စယာ။
သတ္တိပေါင်းကို ဃဋ္ဌနာဟု၊ မှတ်သားပါကြ တိကျစွာ။
သဟအာရမ် စသည်ရောလျှင်၊ မိသကောတဲ့ ဃဋ္ဌနာ။
သဟမနော ပြိုးပြွမ်းဟော၊ မှတ်လော ပကိဏ်းသာ၊
အဲ–ဒါက ... ဦးစွာညွှန်ပြ ဃဋ္ဌနာ့သဘာဝ၊။ **(ပန်းကုံး)**

၁။ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တူညီသော သဘာဂပစ္စယသတ္တိအပေါင်းကို "ဃဋ္ဌနာ"ဟု ခေါ်သည်။

၂။ ဃဋ္ဌနာကို သဘာဂပစ္စည်းထဲမှာသာ ရှာရသည်။

၃။ ဃဋ္ဌနာတွဲစပ်ရာ၌ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် များသည့်တရားကို ရှေးဦးစွာ တွဲစပ်၍ နည်းသည့်တရားကို နောက်ထားကာ တွဲစပ်ရသည်။

ဃဋ္ဌနာသဘာဝ။ ။"ဃဋ္ဌနာ"ဆိုတာဟာ အပေါင်းအစုကို ခေါ်ပါတယ်၊ အပေါင်းအစုကို "ဃဋ္ဌနာ"လို့ ခေါ်ပါတယ်၊ ဘာတွေပေါင်းထားသလဲဆိုတော့ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ချင်း အရတူတဲ့ သဘာဂပစ္စယသတ္တိတွေကို ပေါင်းစုထားပါတယ်၊ ပြီးခဲ့တဲ့သဘာဂမှာ ပစ္စည်းတစ်ခုကိုမူတည်ပြီး ပစ္စည်းတစ်ခုကိုသာ မူလီသွတ်ပါတယ်၊ ဒီဃဋ္ဌနာမှာတော့ ပစ္စည်းတစ်ခုသာမက ၂–ခု , ၃–ခုစသည်ဖြင့် မူလီသွတ်ရပါတယ်၊ တစ်မျိုးပြောရမယ်ဆိုလျှင် သဘာဂမှာ မျိုးတူ ၂–ပစ္စည်းကိုသာ တွဲစပ်ရပါတယ်၊ ဃဋ္ဌနာမှာတော့ ၂–ပစ္စည်းကစပြီး ၁၁–ပစ္စည်းအထိ တွဲစပ်ရပါတယ်၊ ၂–ပစ္စည်းတွဲတဲ့အခါ နှစ်ဖက်ရခေါ်သလို ၃–ပစ္စည်းစသည် တွဲစပ်တဲ့အခါ ၃–ဖက်ရစသည် ခေါ်နိုင်ပါတယ်၊ ၁၁–ပစ္စည်းတွဲစပ်တော့ ၁၁–ဖက်ရပေါ့။ ဒါ့ကြောင့်–

"သဘာဂ၌ မျိုးတူနှစ်ပစ္စည်းသာတွဲ၍ ဟောတော်မူသည်၊ ဃဋ္ဌနာ၌ ၂–ပစ္စည်းမှစ၍ ၁၁–ပစ္စည်းအထိ တွဲ၍ဟောတော်မူသည်"လို့ မှတ်သားထားပါ။

ဃဋ္ဌနာတွဲစပ်တဲ့အခါမှာ သဘာဂကို လွတ်ပစ်လို့ မရပါဘူး၊ သဘာဂကို ကြည့်ပြီး တွဲစပ်ရပါတယ်၊ မျိုးတူ သဘာဂပစ္စည်းတွေကိုသာ ဃဋ္ဌနာတွဲစပ်နိုင်ပါတယ်၊ မျိုးမတူလျှင် , သဘာဂမဖြစ်လျှင် ဃဋ္ဌနာမတွဲစပ်နိုင်ပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် သဘာဂကို အမြဲသတိပြုရမယ်။

ပြီးတော့ နောက်တစ်ချက်က ဃဋ္ဌနာတွဲစပ်တဲ့အခါ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရား အရ အနည်းအများအလိုက် အစဉ်အတိုင်းတွဲစပ်ရပါတယ်၊ တရားအရများတဲ့

အုပ်စုကစပြီး တွဲစပ်ရမယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်၊ အခုပြောခဲ့တဲ့ ဃဋ္ဌနာရဲ့သဘော သဘာဝတွေကို ကြိုတင်မှတ်သားထားခဲ့ပါ။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက "တစ်ခုတစ်ခုသော ပစ္စယုပ္ပန်တရား၌ မျှားစွာသော ပစ္စည်းတို့၏ ပါဝင်ပေါင်းဆုံခြင်းသည် ပစ္စယဃဋ္ဌနာမည်၏၊"လို့ မိန့်ဆိုပါတယ်။ [ဧကေကသ္မိံ ပစ္စယုပ္ပန္နေ ဗဟုနံ့ ပစ္စယာနံ သမောဓာနံ ပစ္စယ ဃဋ္ဌနာ နာမ။ (ပဋ္ဌာနဋ္ဌေသဒီပနီ)]

ဃဋ္ဌနာ ၃-မျိုး

ဃဋ္ဌနာဟာ- ၁။ မိဿကဃဋ္ဌနာ
၂။ ပကိဏ္ဏကဃဋ္ဌနာ
၃။ သဟဇာတဃဋ္ဌနာ-လို့ ၃-မျိုးရှိပါတယ်။

ဒီ ဃဋ္ဌနာ ၃-မျိုးကို ပဉ္စာဝါရမှာ ဟောထားပါတယ်၊ အခု အဲဒီ ဃဋ္ဌနာ ၃-မျိုးကို တစ်ခုချင်း ရှင်းပြသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အမှာ။ ။ဃဋ္ဌနာယူဆပုံ သဘောသဘာဝကိုသာ နားလည်အောင် ရှင်းပြမည်ဖြစ်၍ ဆိုရိုးများကို (အများအားဖြင့်) ထုတ်ပြမည်မဟုတ်ပါ၊ သို့ရာတွင် ဆိုရိုးအတွက် ရှေ့မှပြအပ်ခဲ့သည့် သုဒ္ဓသန္ဓာနှင့် သဘာဂသန္ဓာများကို ညွှန်ပြပါမယ်၊ ယင်းသန္ဓာနှစ်ခုကို နားလည်ပြီးဖြစ်က ဆိုရိုးကျဟောနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

၁။ မိဿကဃဋ္ဌနာ (၃၉) ချက်

ဆောင်။ ။သဟမူထား၊ ကြွင်းရောင်ပြား၊ မှတ်သား မိဿကာ။
သဟ အာ ဝတ် ပစ်၊ ရုပ်မျိုးနှစ်၊ ရောလစ် မိဿကာ။
ဓိ နိ ဟာရ၊ ဣ ဝိပ္ပ၊ အတ် အ ပစ္စည်းလာ။
ဓိ ဣ သုံးချက်၊ နိခြောက်ချက်နှင့်၊ လေးချက်ဝိပ္ပ၊ ဟာကော၊
အတ် အ-ဂေါ်ဒသာ။
သုံးဆယ့်ကိုးဝ၊ ရေတွက်ကြ၊ မိဿက ဃဋ္ဌနာ။

ဤမိဿကဃဋ္ဌနာသည် "မိဿက"ဟုဆိုသည့်အတိုင်း ရောနှောရှုပ်ထွေးလှသည်၊ ယူဆချက်ဉာဏ်မပိုင်က ငိုင်ရမည့်ဃဋ္ဌနာပေတည်း။ ဤဃဋ္ဌနာ၌ ဘာတွေရောနှော၍ ဟောထားသနည်း။

သဟမျိုးကိုမူတည်၍ အာရမ်မျိုးစသည်တို့ကို ရောနှောကာ ဟောတော်မူသည်၊ အာရမ်မျိုး, သဟ, ဝတ္ထု, ပစ္စာ, ရူပါဟာ, ရူပတိ-မျိုးတို့ကို ရောနှော၍

ဟောတော်မူသည်၊ အနန္တရမျိုးနှင့် ပကတ္တိက်, ဗဒုက်မျိုး–တို့ကို မဟောပါ။ တစ်နည်းပြောရမယ်ဆိုလျှင် အတ္ထိ အဝိဂတပါတဲ့ မျိုး ၆–မျိုးကိုသာ ဟောပါတယ်။

ဟောအပ်သည့် ပစ္စည်းများ။ ။ဤဃဋနာ၌ ဟောအပ်သည့်ပစ္စည်းများသည် သဟမျိုးဝင်ပစ္စည်းလည်းဖြစ်ရမည်၊ အနည်းဆုံး မျိုးနှစ်မျိုးမှာလည်း ပါဝင်ရမည်၊ မျိုးနှစ်မျိုးမှာ ပါဝင်ရမည်–ဟုဆိုသဖြင့် မျိုးယှက် ၁၀–ပစ္စည်းထဲက ဖြစ်ရမည်ကို သဘောပေါက်ပါ၊ ယင်း ပစ္စည်းများကား– ဓိ, နိ, ဟာ, ဣ, ဝိပ်, အတ်, အ၊ပေါင်း ၇–ပစ္စည်းတည်း။ [ကမ္မသည် မျိုးနှစ်မျိုး၌ ပါဝင် ဲသော်လည်း နာနာကမ္မကို မဟောရကား ပြိုင်ဖက်ပစ္စည်း မရှိသောကြောင့် ယင်း ကမ္မကို မဟော၊ ဥပနိဿယနှင့် ပုရေဇာတကား မျိုးယှက်ပစ္စည်းဖြစ်သော်လည်း သဟမျိုးဝင် မဟုတ်၊ ဃဋနာကိုဟောရာ၌ သဘာဝကို အထူးသတိပြုပါ။]

အဓိပတိ။ ။နိ၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အ။

ကဲ–အဓိပတိကို ဟောရန်စဉ်းစားကြစို့၊ အဓိပတိသည် သဟ, အာရမ် ၂–မျိုး၊ အဓိပတိနှင့် ဃဋနာလုပ်လိုတဲ့ပစ္စည်းလဲပဲ သဟ, အာရမ် ၂–မျိုးဖြစ်ရမည်၊ ယင်း ပစ္စည်းများကား နိ ဝိပ် အတ် အ–တို့တည်း။ [အတ္ထိ အဝိဂတတို့မှာ မျိုး ၆–မျိုး၌ရသောကြောင့် ပစ္စည်းအားလုံးနှင့် ပြိုင်နိုင်သည်ကို သတိပြုခဲ့ပါ။]

နိဿယသည် အဓိပတိနှင့် သဟ, အာရမ် ၂–မျိုးတူသည်၊ ဝိပွယုတ္တလဲ သဟ, အာရမ် ၂–မျိုးပင်တူသည်၊ အတ္ထိ အဝိဂတတို့ကား အဓိပတိထက်ပင် မျိုးပိုလွန်သေးသည်။ ဒီလို ယူဆချက်ကို အရင်သဘောပေါက်ထားရမယ်၊ ပြီးမှ ပစ္စည်းပစ္စယုပွန် တရားရများတာကို အရင်ပြိုင်ရတယ်၊ ကဲ–ပြိုင်ကြရအောင်။

၁။ အဓိပတိကို အတ္ထိ အဝိဂတတို့နှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၃–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟာဓိသုဒ္ဓသန္ဓိ၊ (ခ)အာရမ်မျိုးမှ အာပုဓိသုဒ္ဓသန္ဓိကို ဆိုရမည်ဖြစ်ကြောင်း (သုဒ္ဓသန္ဓိကိုမူတည်၍)သဘာဝကိုနှလုံးသွင်းပြီး သဘောပေါက်ပါ၊ ဃဋနာအမည်ပေးက "အတ္ထိ အဝိဂတဃဋနာ"။

၂။ အဓိပတိကို နိဿယနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ ဓိ + နိသဘာဝဖြစ်တဲ့ သဟာဓိသုဒ္ဓသန္ဓိ၊ (ခ)အာရမ်မျိုးမှ ဓိ + နိ သဘာဝဖြစ်တဲ့ ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသန္ဓိ၊ အမည်ပေးက "သနိဿယဃဋနာ"။

၃။ အဓိပတိကို ဝိပွယုတ္တနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ ဓိ + ဝိပ်သဘာဝဖြစ်တဲ့ သဟာဓိဝိပ်သုဒ္ဓသန္ဓိ၊ (ခ)အာရမ်မျိုးမှ ဓိ + ဝိပ် သဘာဝဖြစ်တဲ့ ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသန္ဓိ၊ အမည်ပေးက "သနိဿယဝိပွယုတ္တဃဋနာ"။

[ဒီမှာ နိဿယလိုက်နိုင်ပါတယ်၊ နိဿယဟာ အတ္ထိအဝိဂတတို့ပြီးလျှင် အရာအကျယ်ဆုံး ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် နိဿယပါထည့်ပြီး သနိဿယဝိပွယုတ္တ ဃဋနာ–လို့ အမည်ပေးရပါတယ်၊ နောင်လဲ ဒီသဘော တွေ့ရပါလိမ့်ဦးမယ်။]

အကျဉ်းချုပ်လိုက်သော်–

၁။ ဓိ + အတ္ထိ အဝိဂတ။ ။သဟာဓိ, အာပုဓိသုဒ္ဓသင်္ခ်ာ၊ အတ္ထိ အဝိဂတဃဋနာ၊ သင်္ခ်ာ–အဋ္ဌ။ [အဓိပတိ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ အဋ္ဌ–ဟု ပါဠိတော် ရှတ်ပါ။]

အနက်။ ။အဓိပတိ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ–အဓိပတိ အတ္ထိ အဝိဂတံဟူ၍၊ ဇတေသု တီသု ပစ္စယေသု–ဤသုံးပစ္စည်းတို့ကို၊ ဃဋိတေသု–ပေါင်းစပ်အပ်ကုန်သည်ရှိသော်၊ အဓိပတိယာ–အဓိပတိပစ္စည်း၌၊ ဝုတ္တာနိ–ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌေဝ–ရှစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝိသဒ္ဒနာနိ–အဖြေတို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ - ရအပ်ကုန်၏။

၂။ ဓိ + နိ။ ။သဟာဓိ , ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသင်္ခ်ာ၊ သနိဿယဃဋနာ၊ သင်္ခ်ာ–အဋ္ဌ။ [အဓိပတိ နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ အဋ္ဌ–ဟု ပါဠိတော် ရှတ်ပါ။]

၃။ ဓိ + ဝိပ်။ ။သဟာဓိဝိပ်, ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသင်္ခ်ာ၊ သနိဿယဝိပွယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတဃဋနာ၊ သင်္ခ်ာ–စတ္တာရိ။ [အဓိပတိ နိဿယ ဝိပွယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ စတ္တာရိ–ဟု ပါဠိတော်ရှတ်ပါ၊ နောက်လဲ ဒီအတိုင်းပါပဲ။]

နိဿယ။ ။ဓိ၊ ဣ၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အ။

ကဲ–အဓိပတိကိုဟောပြီးလို့ နိဿယကိုဟောရန် စဉ်းစားကြစို့၊ နိဿယသည် သဟနိ, ပုရေနိ ၂–မျိုး၊(ပုရေနိ၌ အာပု, ဝတ်ပု ၂–ခုပါသည်ကို သတိပြုပါ၊) အဲဒီတော့ နိဿယသည် သဟ, အာရမ်, ဝတ္ထု ၃–မျိုး၊ နိဿယနှင့်ဃဋနာလုပ်လိုတဲ့ ပစ္စည်းလဲပဲ ယင်း ၃–မျိုးတို့တွင် ၂–မျိုး၊ သို့မဟုတ် ၃–မျိုးလုံးဖြစ်ရမည်၊ ယင်း ပစ္စည်းများကား–ဓိ ဣ ဝိပ် အတ် အ–တို့တည်း။

အဓိပတိသည် နိဿယနှင့် သဟ, အာရမ် ၂–မျိုးတူသည်၊ ဣန္ဒြိယသည် သဟ, ပုရေ ၂–မျိုးတူ သည်၊ ဝိပွယုတ္တလဲ သဟ, ပုရေ ၂–မျိုးတူသည်၊ အတ္ထိ အဝိဂတတို့ကား နိဿယထက်ပင် မျိုးပိုလွန်သေးသည်။ ကဲ–တရားရများတာက စပြီး ပြောင်ကြရအောင်။

၁။ နိဿယကို အတ္ထိအဝိဂတတို့နှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၃–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟနိ(သဟကြီး)သုဒ္ဓသင်္ခါ၊ (ခ)ဝတ္ထုမျိုးမှ ပုရေနိသုဒ္ဓသင်္ခါကို ဆိုရမည်ဖြစ်ကြောင်း (သုဒ္ဓသင်္ခါကိုမူတည်၍) သဘာဂကိုနှလုံးသွင်းပြီး သဘောပေါက်ပါ၊ ဃဋနာအမည်ပေးက "အတ္ထိအဝိဂတဃဋနာ"။

၂။ နိဿယကို အဓိပတိနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟာဓိသုဒ္ဓသင်္ခါ၊ (ခ)အာရမ်မျိုးမှ ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသင်္ခါ၊ အမည်ပေးက "သာဓိပတိဃဋနာ"။

၃။ နိဿယကို ဣန္ဒြိယနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟတိ$^{\cdot}$သုဒ္ဓသင်္ခါ၊ (ခ)ပုရေမျိုးမှ ပုတိ$^{\cdot}$သုဒ္ဓသင်္ခါ၊ အမည်ပေးက "သဣန္ဒြိယဃဋနာ"။

၄။ နိဿယကို ဝိပွယုတ္တနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟဝိပ်သုဒ္ဓသင်္ခါ၊ (ခ)ပုရေမျိုးမှ ပုရေဝိပ်သုဒ္ဓသင်္ခါ၊ အမည်ပေးက "သဝိပွယုတ္တဃဋနာ"။

ဤတွင် နိဿယကို ဓိဏ္ဍဝိပ် ၃–ခုတို့နှင့် တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ ပြိုင်ပြီးသွားပြီ၊ ခေါင်းစီးကို ပြန်လည်၍အာရုံပြု ကြည့်ရှုပါ။ ၄င်းဓိဏ္ဍဝိပ် ၃–ခုတို့ကို ထပ်မံ၍ စဉ်းစားပြန်လိုက်သော် ဓိနှင့်ဝိပ်သည် သဟ, အာရမ် ၂–မျိုးမှာ သဘာဂဖြစ်ကြောင်း၊ ဏ္ဍနှင့်ဝိပ်သည် သဟ, ပုရေ ၂–မျိုးမှာ သဘာဂဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပြန်သည်၊ ထို့ကြောင့် မူတည်နိဿယကို ဓိဝိပ်နှင့်တစ်ချက်၊ ဏ္ဍဝိပ်နှင့်တစ်ချက် ပြိုင်နိုင်သေးသည်၊ ထပ်ပြိုင်ဃဋနာလို့ ဆိုရမှာပေါ့။ [နောက်မှာလဲ ဒီသဘောမျိုး တွေ့ဦးမည်ဖြစ်၍ သဘောကျသည်အထိ လေ့လာမှတ်သားခဲ့ပါ။]

ဆောင်။ ။ဓိဝိပ်, ဏ္ဍဝိပ်၊ ဤနှစ်စိတ်၊ နိဿယနှင့်ထပ်၍ပြိုင်။

ကိုင်း–အဲဒီနှစ်ချက်ကို ပြိုင်ကြစို့။

၅။ နိဿယကို ဓိဝိပ်နှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၃–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟာဓိဝိပ်(သဘာဂ)သုဒ္ဓသင်္ခါ၊ (ခ)အာရမ်မျိုးမှ ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသင်္ခါ၊ အမည်ပေးက "သာဓိပတိဝိပွယုတ္တဃဋနာ"။

၆။ နိဿယကို ဏ္ဍဝိပ်နှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၃–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟတိ$^{\cdot}$ဝိပ်(သဘာဂ)သုဒ္ဓသင်္ခါ၊ (ခ)ပုရေမျိုးမှ ပုတိ$^{\cdot}$ဝိပ်သုဒ္ဓသင်္ခါ၊ အမည်ပေးက "သဣန္ဒြိယဝိပွယုတ္တဃဋနာ"။

အကျဉ်းချုပ်လိုက်သော်–

၁။ **နိ + အတ္ထိ အဝိဂတ**။ ။သဟနိ, ပုရေနိသုဒ္ဓသင်္ခ်ာ၊ အတ္ထိ အဝိဂတဃဋနာ။ (သဟပုရေမိသကပါ ရ၍) သင်္ခ်ာ–တေရသ။

၂။ **နိ + ဓိ**။ ။သဟာဓိ, ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသင်္ခ်ာ၊ သာဓိပတိဃဋနာ၊ သင်္ခ်ာ–အဋ္ဌ။

၃။ **နိ + ဣ**။ ။သဟတိ, ပုတိသုဒ္ဓသင်္ခ်ာ၊ သဣန္ဒြိယဃဋနာ၊ သင်္ခ်ာ–သတ္တ။

၄။ **နိ + ဝိပ်**။ ။သဟဝိပ်, ပုရေဝိပ်သုဒ္ဓသင်္ခ်ာ၊ သဝိပွယုတ္တဃဋနာ၊ သင်္ခ်ာ–ပဉ္စ။

၅။ **နိ + ဓိဝိပ်**။ ။သဟာဓိဝိပ်, ဝတ္ထာဓိဝိပ်သုဒ္ဓသင်္ခ်ာ၊ သာဓိပတိဝိပွယုတ္တဃဋနာ၊ သင်္ခ်ာ–စတ္တာရိ။

၆။ **နိ + ဣဝိပ်**။ ။သဟတိဝိပ်, ပုတိဝိပ်သုဒ္ဓသင်္ခ်ာ၊ သဣန္ဒြိယဝိပွယုတ္တဃဋနာ၊ သင်္ခ်ာ–တိဏိ။

အာဟာရ။ ။အတ်၊ အ။

ကဲ– နိသဃယကိုဟောပြီးလို့ အာဟာရကိုဟောရန် စဉ်းစားကြစို့။

အာဟာရသည် နာမ်ဟာ, ရုပ်ဟာ ၂–မျိုး၊ အာဟာရနဲ့ ယဉ္စနာလုပ်လိုတဲ့ ပစ္စည်းလဲပဲ နာမ်ဟာ, ရုပ်ဟာ ၂–မျိုးဖြစ်ရမည်၊ ထိုနှစ်မျိုးထက်သော်လည်း ပိုလွန်ရမည်၊ ယင်းပစ္စည်းများကား အတ္ထိအဝိဂတတို့တည်း။ [ဓိ နိ ဣ ဝိပ်တို့သည် နာမ်ဟာ၌လိုက်နိုင်ကြသော်လည်း ရုပ်ဟာ၌ မလိုက်နိုင်ကြပါ။]

၁။ အာဟာရကို အတ္ထိအဝိဂတတို့နှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၃–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ နာမ်ဟာသုဒ္ဓသင်္ခ်ာ၊ (ခ)ရုပ်ဟာမျိုးမှ ရုပ်ဟာသုဒ္ဓသင်္ခ်ာကို ဆိုရမည်ဖြစ်ကြောင်း (သုဒ္ဓသင်္ခ်ာကိုမူတည်၍)သဘာဂကို နှလုံးသွင်းပြီး သဘောပေါက်ပါ၊ တစ်ချက်သာရ၍ ယဉ္စနာအမည်ပေးရန်မလိုပါ။ သင်္ခ်ာ–သတ္တ။

ဣန္ဒြိယ။ ။နိ၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ အ။

ကဲ–အာဟာရကိုဟောပြီးလို့ ဣန္ဒြိယကိုဟောရန် စဉ်းစားကြစို့။

ဣန္ဒြိယသည် သဟတိ, ပုတိ, ရူပတိ ၃–မျိုး၊ ဣန္ဒြိယနဲ့ ယဉ္စနာလုပ်လိုတဲ့ ပစ္စည်းလဲပဲ အဲဒီ ၃–မျိုးထဲက ၂–မျိုးသော်လည်း ဖြစ်ရမည်၊ ၃–မျိုးသော်လည်း ဖြစ်ရမည်၊ ယင်း ပစ္စည်းများကား နိ, ဝိပ်, အတ်, အ–တို့တည်း။

နိဿယသည် ဣန္ဒြိယနှင့် သဟ, ပုရေ ၂မျိုးတူသည်၊ ဝိပွယုတ္တလဲ သဟ, ပုရေ ၂မျိုးတူသည်၊ အတ္ထိ အဝိဂတတို့ကား ဣန္ဒြိယထက်ပင် မျိုးပိုလွန်သေးသည်။

၁။ ဣန္ဒြိယကို အတ္ထိအဝိဂတတို့နှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၃–ဖက်ရဖြစ်သည့် သဟတိ, ပုတိ, ရူပတိ ၃–မျိုးကို ဆိုရမည်ဖြစ်ကြောင်း (သုဒ္ဓသန္ဓိကိုဦးတည်၍) သဘာဂကိုနှလုံးမူပြီး သဘောပေါက်ပါ။ အမည်ပေးက "အတ္ထိအဝိဂတဃဋနာ"။

၂။ ဣန္ဒြိယကို နိဿယနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့နှစ်ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟ မျိုးမှ သဟတိ (သဘာဂ)သုဒ္ဓသန္ဓိ၊ (ခ)ပုရေမျိုးမှ ပုတိ သုဒ္ဓသန္ဓိ၊ အမည်ပေးက "သနိဿယဃဋနာ"။

၃။ ဣန္ဒြိယကို ဝိပွယုတ္တနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့နှစ်ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟ မျိုးမှ သဟတိ ဝိပ် (သဘာဂ)သုဒ္ဓသန္ဓိ၊ (ခ)ပုရေမျိုးမှ ပုတိ ဝိပ်သုဒ္ဓသန္ဓိ၊ အမည်ပေးက (နိဿယလိုက်နိုင်၍) "သနိဿယဝိပွယုတ္တဃဋနာ"။

အကျဉ်းချုပ်လိုက်သော်–

၁။ ဣ + အတ္ထိ အဝိဂတ။ ။သဟတိ, ပုတိ, ရူပတိ သုဒ္ဓသန္ဓိ၊ အတ္ထိအဝိဂတဃဋနာ၊ သန္ဓိ–သတ္တ။

၂။ ဣ + နိ။ ။သဟတိ, ပုတိ သုဒ္ဓသန္ဓိ၊ သနိဿယဃဋနာ၊ သန္ဓိ–သတ္တ။

၃။ ဣ + ဝိပ်။ ။သဟတိ ဝိပ်, ပုတိ ဝိပ်သုဒ္ဓသန္ဓိ၊ သနိဿယဝိပွယုတ္တဃဋနာ၊ သန္ဓိ–တိဏိ။

ဝိပွယုတ္တ။ ။ဓိ၊ နိ၊ ဣ၊ အတ်၊ အ။

ကဲ–ဣန္ဒြိယကိုဟောပြီးလို့ ဝိပွယုတ္တကိုဟောရန် စဉ်းစားကြစို့။

ဝိပွယုတ္တသည် သဟဝိပ်, ပုရေဝိပ်, ပစ္ဆာဝိပ် ၃–မျိုး၊ ဝိပွယုတ္တနဲ့ ဃဋနာ လုပ်လိုတဲ့ပစ္စည်းလဲပဲ အဲဒီ ၃မျိုးထဲက ၂မျိုးသော်လည်း ဖြစ်ရမည်၊ ၃မျိုးလုံး သော်လည်း ဖြစ်ရမည်၊ ယင်းပစ္စည်းများကား ဓိ, နိ, ဣ, အတ်, အ–တို့တည်း။

အဓိပတိသည် ဝိပွယုတ္တနှင့် သဟ, ဝတ္ထာ ၂မျိုးတူသည်၊ နိဿယသည် သဟ, ပုရေ ၂မျိုးတူသည်၊ ဣန္ဒြိယလဲ သဟ, ပုရေ၂မျိုးပင်တူသည်၊ အတ္ထိ အဝိဂတ တို့ကား ဝိပွယုတ္တထက်ပင် မျိုးပိုလွန်သေးသည်။ ကဲ–တရားရ များတာကစပြီး ပြိုင်ကြရအောင်။

၁။ ဝိပွယုတ္တကို အတ္ထိ အဝိဂတတို့နှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၃-ဖက်ရဖြစ်သည့် သဟဝိပ်, ပုရေဝိပ်, ပစ္ဆာဝိပ် ၃မျိုးကို ဆိုရမည်ဖြစ်ကြောင်း (သုဒ္ဓသန်ဘာကို ဦးတည်၍) သဘာဂကိုနှလုံးမူပြီး သဘောပေါက်ပါ၊ အမည်ပေးက "အတ္ထိအဝိဂတဃဋနာ"။

၂။ ဝိပွယုတ္တကို နိဿယနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂-ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟဝိပ်သုဒ္ဓသန်ဘာ၊ (ခ)ပုရေမျိုးမှ ပုရေဝိပ်သုဒ္ဓသန်ဘာ၊ အမည်ပေးက "သနိဿယဃဋနာ"။

၃။ ဝိပွယုတ္တကို အဓိပတိနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂-ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟာဓိဝိပ်(သဘာဂ)သုဒ္ဓသန်ဘာ၊ (ခ)ဝတ္ထာမျိုးမှ ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသန်ဘာ၊ အမည်ပေးက "သာဓိပတိနိဿယဃဋနာ"။ [ဒီမှာ နိဿယလိုက်နိုင်ပါတယ်။]

၄။ ဝိပွယုတ္တကို ဣန္ဒြိယနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟတိ$^{\circ}$ဝိပ်(သဘာဂ)သုဒ္ဓသန်ဘာ၊ (ခ)ပုရေမျိုးမှ ပုတိ$^{\circ}$ဝိပ်သုဒ္ဓသန်ဘာ၊ အမည်ပေးက "သနိဿယဣန္ဒြိယဃဋနာ"။ [ဒီမှာလဲ နိဿယလိုက်နိုင်ပါတယ်။]

အကျဉ်းချုပ်လိုက်သော်—

၁။ ဝိပ်+အတ် အ။ ။သဟဝိပ်, ပုရေဝိပ်, ပစ္ဆာဝိပ်သုဒ္ဓသန်ဘာ၊ အတ္ထိ အဝိဂတဃဋနာ၊ သန်ဘာ-ပဋ္ဌ။

၂။ ဝိပ်+နိ။ ။သဟဝိပ်, ပုရေဝိပ်သုဒ္ဓသန်ဘာ၊ သနိဿယဃဋနာ၊ သန်ဘာ-ပဋ္ဌ။

၃။ ဝိပ်+ဓိ။ ။သဟာဓိဝိပ်, ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသန်ဘာ၊ သာဓိပတိနိဿယဃဋနာ၊ သန်ဘာ-စတ္တာရိ။

၄။ ဝိပ်+ဣ။ ။သဟတိ$^{\circ}$ဝိပ်, ပုတိ$^{\circ}$ဝိပ်သုဒ္ဓသန်ဘာ၊ သနိဿယဣန္ဒြိယဃဋနာ၊ သန်ဘာ-တိဏိ။

အတ္ထိ။ ။ဓိ၊ နိ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဝိပ်၊ အ။

ကဲ-ဝိပွယုတ္တကိုဟောပြီးလို့ အတ္ထိကိုဟောရန် စဉ်းစားကြစို့။

အတ္ထိသည် သဟ, အာရမ်, ပုရေ, ပစ္ဆာ, ရူပါဟာ, ရူပတိ$^{\circ}$ ၆-မျိုးခ္ပ ပါဝင်သည်၊ အတ္ထိနှင့် ဃဋနာလုပ်လိုတဲ့ ပစ္စည်းလေးပဲ ၄င်းနှင့်မျိုးတူ အနည်းဆုံး ၂မျိုးဖြစ်ရမည်၊ ယင်းပစ္စည်းများကား ဓိ နိ ဟာ ဣ ဝိပ် အ-တို့တည်း။

အဓိပတိသည် အတ္ထိနှင့် သဟ, အာရမ် ၂မျိုးတူသည်၊ နိဿယသည် သဟ, အာရမ်, ပုရေ ၃မျိုးတူသည်၊ အာဟာရသည် သဟ, ရူပါဟာ (နာမ်ဟာ, ရုပ်ဟာ) ၂မျိုးတူသည်၊ ဣန္ဒြိယသည် သဟ, ပုရေ, ရူပတိ ၃မျိုးတူသည်၊ အဝိဂတသည် ၆မျိုးလုံးတူသည်။ ကဲ–တရားရများတာကစပြီး ပြိုင်ကြရအောင်၊ ဒီမှာ ထပ်ပြိုင်ဃဋနာတွေ ပါလာမှာမို့ သတိပြုပါ။

၁။ အတ္ထိကို အဝိဂတနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂–ဖက်ရဖြစ်သည့် အတ္ထိ ၆မျိုး သုဒ္ဓသခ်္ခါကိုဆိုပါ။ အမည်ပေးက "အဝိဂတဃဋနာ"။

၂။ အတ္ထိကို နိဿယနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟကြီးသုဒ္ဓသခ်္ခါ၊(ခ)ပုရေမျိုးမှပုရေနိသုဒ္ဓသခ်္ခါ၊ အမည်ပေးက "သနိဿယ ဃဋနာ"။

၃။ အတ္ထိကို အဓိပတိနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟာဓိသုဒ္ဓသခ်္ခါ၊ (ခ)အာရမ်မျိုးမှ အာပုဓိသုဒ္ဓသခ်္ခါ၊ အမည်ပေးက "သာဓိ ပတိဃဋနာ"။

၄။ အတ္ထိကို အဓိပတိနိဿယတို့နှင့်ထပ်၍ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၃–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟာဓိသုဒ္ဓသခ်္ခါ၊ (ခ)အာရမ်မျိုးမှ ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသခ်္ခါ၊ အမည် ပေးက "သာဓိပတိနိဿယဃဋနာ"။ [ထပ်ပြိုင်ဃဋနာ။]

၅။ အတ္ထိကို အာဟာရနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ နာမ်ဟာသုဒ္ဓသခ်္ခါ၊ (ခ) ရုပ်ဟာမျိုးမှ ရုပ်ဟာသုဒ္ဓသခ်္ခါ၊ အမည်ပေးက "သာဟာရ ဃဋနာ"။

၆။ အတ္ထိကို ဣန္ဒြိယနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂–ဖက်ရဖြစ်သည့် ဣ ၃မျိုးလုံး သုဒ္ဓသခ်္ခါ၊ အမည်ပေးက "သဣန္ဒြိယဃဋနာ"။

၇။ အတ္ထိကို နိဿယဣန္ဒြိယတို့နှင့် ထပ်၍ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၃–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က) သဟမျိုးမှ သဟတိ သုဒ္ဓသခ်္ခါ၊ (ခ) ပုရေမျိုးမှ ပုတိ သုဒ္ဓသခ်္ခါ၊ အမည်ပေးက "သနိဿယဣန္ဒြိယဃဋနာ"။ [ထပ်ပြိုင်ဃဋနာ။]

၈။ အတ္ထိကို ဝိပွယုတ္တနှင့်ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၂–ဖက်ရဖြစ်သည့် ဝိပ် ၃မျိုးလုံး သုဒ္ဓသခ်္ခါ၊ အမည်ပေးက "သဝိပွယုတ္တဃဋနာ"။

၉။ အတ္ထိကို နိဿယဝိပွယုတ္တတို့နှင့် ထပ်၍ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၃–ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟဝိပ်သုဒ္ဓသခ်္ခါ၊ (ခ) ပုရေမျိုးမှ ပုရေဝိပ်သုဒ္ဓသခ်္ခါ၊ အမည် ပေးက "သနိဿယဝိပွယုတ္တဃဋနာ"။ [ထပ်ပြိုင်ဃဋနာ။]

၁၀။ အတ္ထိကို အဓိပတိ နိဿယ ဝိပွယုတ္တတို့နှင့် ထပ်၍ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၄-ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟာဓိဝိပ် (သဘာဂ) သုဒ္ဓသင်္ချာ၊ (ခ) ပုရေမျိုးမှ ဝတ္ထာဓိဝိပ်သုဒ္ဓသင်္ချာ၊ အမည်ပေးက "သာဓိပတိ နိဿယ ဝိပွယုတ္တဃဋနာ"။ [ထပ်ပြိုင်ဃဋနာ။]

၁၁။ အတ္ထိကို နိဿယ ဣန္ဒြိယ ဝိပွယုတ္တတို့နှင့် ထပ်၍ပြိုင်က ၄င်းတို့ ၄ဖက်ရဖြစ်သည့် (က)သဟမျိုးမှ သဟတိ ဝိပ် (သဘာဂ)သုဒ္ဓသင်္ချာ၊ (ခ)ပုရေမျိုးမှ ပုတိ ဝိပ်သုဒ္ဓသင်္ချာ၊ အမည်ပေးက "သနိဿယဣန္ဒြိယဝိပွယုတ္တဃဋနာ"။ [ထပ်ပြိုင်ဃဋနာ။]

အကျဉ်းချုပ်လိုက်သော်–

၁။ အတ္ထိ + အဝိဂတ။ ။အတ္ထိ ၆မျိုးသုဒ္ဓသင်္ချာ၊ အဝိဂတဃဋနာ၊ သင်္ချာ–တေရသ။

၂။ အတ္ထိ + နိ။ ။သဟနိ, ပုရေနိသုဒ္ဓသင်္ချာ၊ သနိဿယဃဋနာ၊ သင်္ချာ–တေရသ။

၃။ အတ္ထိ + ဓိ။ ။သဟာဓိ, အာပုဓိသုဒ္ဓသင်္ချာ၊ သာဓိပတိဃဋနာ၊ သင်္ချာ–အဋ္ဌ။

၄။ အတ္ထိ + ဓိ + နိ။ ။သဟာဓိ, ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသင်္ချာ၊ သာဓိပတိ နိဿယဃဋနာ၊ သင်္ချာ–အဋ္ဌ။

၅။ အတ္ထိ + ဟာ။ ။နာမ်ဟာ, ရုပ်ဟာသုဒ္ဓသင်္ချာ၊ သာဟာရဃဋနာ၊ သင်္ချာ–သတ္တ။

၆။ အတ္ထိ + ဣ။ ။သဟတိ, ပုတိ, ရူပတိသုဒ္ဓသင်္ချာ၊ သဣန္ဒြိယ ဃဋနာ၊ သင်္ချာ–သတ္တ။

၇။ အတ္ထိ + နိ + ဣ။ ။သဟတိ, ပုတိသုဒ္ဓသင်္ချာ၊ သနိဿယဣန္ဒြိယ ဃဋနာ၊ သင်္ချာ–သတ္တ။

၈။ အတ္ထိ + ဝိပ်။ ။သဟဝိပ်, ပုရေဝိပ်, ပစ္စာဝိပ်သုဒ္ဓသင်္ချာ၊ သဝိပွ ယုတ္တဃဋနာ၊ သင်္ချာ–ပဉ္စ။

၉။ အတ္ထိ + နိ + ဝိပ်။ ။သဟဝိပ်, ပုရေဝိပ်သုဒ္ဓသင်္ချာ၊ သနိဿယဝိပွ ယုတ္တဃဋနာ၊ သင်္ချာ–ပဉ္စ။

၁၀။ အတ္ထိ + ဓိ၊ နိ၊ ဝိပ်။ ။သဟာဓိဝိပ်, ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသင်္ချာ၊ သာဓိ ပတိနိဿယဝိပွယုတ္တဃဋနာ၊ သင်္ချာ–စတ္တာရီ။

၁၁။ အတ္ထိ + နိ၊ ဣ၊ ဝိပ်။ ။သဟတိ ဝိပ်, ပုတိ ဝိပ်သုဒ္ဓသင်္ခါ၊ သနိဿယဣန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တဃဋနာ၊ သင်္ခါ–တိဏိ။

ထပ်ပြိုင်ဃဋနာများ

ဒီမိဿကဃဋနာမှာ ဟောအပ်တဲ့ ၇–ပစ္စည်းထဲက အတ္ထိအဝိဂတ ၂–ပစ္စည်းဟာ တရားရအများဆုံး ပစ္စည်းများဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဃဋနာ အချက်တိုင်းမှာ သူတို့နှစ်ပစ္စည်းဟာ အမြဲတမ်းပါဝင်နေခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ အတ္ထိ အဝိဂတတို့ပြီးလျှင် အရာကျယ်တဲ့ပစ္စည်းတစ်ခုက နိဿယဖြစ်ပါတယ်၊ (ရှေ့ကလဲ ပြောခဲ့ပါတယ်၊) သဟမျိုးမှာ သူဟာခေါင်းဆောင်ထဲကပဲ၊ အဲဒီ အရာကျယ်တဲ့ နိဿယပစ္စည်းနဲ့ အနည်းဆုံးနှစ်မျိုးမှာ သဘာဝဖြစ်တဲ့–

၁။ အဓိပတိသည်လည်းကောင်း
၂။ ဣန္ဒြိယသည်လည်းကောင်း
၃။ ဝိပ္ပယုတ္တသည်လည်းကောင်း
၄။ ဓိ + ဝိပ်သည်လည်းကောင်း
၅။ ဣ + ဝိပ်သည်လည်းကောင်း

ထပ်ပြိုင်ဃဋနာ ၅–ချက်အဖြစ် ပေါ်ထွက်လာပြန်ပါတယ်၊ အထက်ပါ ၅ချက်ဟာ ဘယ်မျိုးမှာ သဘာဝဖြစ်တယ်ဆိုတာ သုဒ္ဓသင်္ခါကိုသတိပြုလျှင် သိနိုင်ပါတယ်။

ဆောင်။ ။ဓိ, ဣ, ဝိပ်နှင့်၊ ဓိဝိပ်, ဣဝိပ်၊ အ့စိတ်ငါးဖြာ၊
နိဿယာ၊ စွက်ကာ ထပ်၍ပြိုင်။

အဝိဂတကိုလဲ အတ္ထိအတိုင်း ၁၁–ချက်ပြိုင်ပါ၊ ၁–နံပါတ်ဃဋနာကို အတ္ထိဃဋနာ–လို့ အမည်ပေးပါ။

အဲဒီတော့ ဃဋနာတွေကို ပေါင်းလိုက်လျှင် အဓိပတိနဲ့ဣန္ဒြိယက ၃–ချက်စီ၊ နိဿယက ၆–ချက်၊ အာဟာရက တစ်ချက်၊ ဝိပ္ပယုတ္တက ၄–ချက်၊ အတ္ထိနဲ့အဝိဂတတို့က ၁၁–ချက်စီ၊ အားလုံးပေါင်း ၃၉–ချက်ရှိပါတယ်။

အဲ ... မိဿကဃဋနာ ပြီးပါပြီ၊ အစက အခြေခံမူအဖြစ် တည်ပေးထားခဲ့တဲ့ ဆောင်ပုဒ်လေးတွေကို ညီညီညာညာ ပြိုင်တူရွတ်လိုက်ကြစမ်းပါ။

❁❁❁❁❁

၂။ ပကိဏ္ဏကယဇနာ (၆၄)ချက်

ဆောင်။ ။အာရမ်ဓိ နန်နန်နိ ဥပူ၊
ပစ် သေ ကံ ဣ ဝိပ် အတ်ရယ်၊ နတ် ဝိ အ, ယူ။
ပစ္စည်းဟူ ပကိဏ်းမူ ဆယ့်ခြောက်၊
ထောက်ချင့်ကာ ပြိုးပြွမ်းလို့ရယ်၊
ဟောစမ်း ဒိုးဒေါက်။

အာဝိပ္ပ ငါးချက်ရ ပကိဏ်းမှာ၊
ဓိ နန်နန် နတ်ဝိများမှာ၊ သုံးပါးစီသာ။
ကမ္မဒ္ဓိ နိလေးဖြာ၊ ဥပုမှာ ခုနစ်၊
ပစ် အာသေ ဣ ကေရယ်နှင့်၊
အတ် အ, မှာ ရှစ်စီရတယ်၊ ကျနစီစစ်။ (ပန်းကုံး)

ဒီပကိဏ္ဏကယဇနာက မိဿကယဇနာလောက်မခက်ပါဘူး၊ ဒီပကိဏ္ဏက ယဇနာမှာ ပစ္စည်းများကိုသာ ပြိုးပြွမ်း၍ ဟောတော်မူပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် မျိုးရောယှက်ရှုပ်ထွေးမှု မရှိပါဘူး၊ အဲဒီတော့ ဘာမျိုးတွေ ဘာပစ္စည်းတွေ ဟောတယ်ဆိုတာ ပထမသိထားရပါမယ်။

ဟောအပ်သောမျိုး

ဒီ ပကိဏ္ဏကယဇနာမှာ အာရမ်မျိုး၊ အနုံ, ပကတ္တ, ဝတ္ထု, ပဒ္ဓာ–မျိုးတို့ကို ဟောပါတယ်။ သဟမျိုးနှင့်ရုပ်မျိုး နှစ်မျိုးကို မဟောပါဘူး။

ဆောင်။ ။အာနုံ ပကတ္တ၊ ဝတ်ပစ်ဟူ၊ ငါးဆူ ပကိဏ်းဟော။
သဟတဲ့မျိုး၊ ရုပ်နှစ်မျိုး၊ သုံးမျိုး သူမဟော။

ဟောအပ်သော ပစ္စည်းများ

အာ၊ ဓိ၊ အနုံ၊ သနုံ၊ နိ၊ ဥ၊ ပု၊ ပစ်၊ ဃ၊ ကံ၊ ဣ၊ ဝိပ်၊ အတ်၊ နတ်၊ ဝိ၊ အ=၁၆။

သဟမျိုးကို မဟောသောကြောင့် သဟမျိုးသာဝင်သည့် ပစ္စည်းများကို မဟောပါဘူး၊ အဲဒီ ပစ္စည်းတွေက– ဟေ၊ သဟ၊ အည၊ ဝိပါ၊ စျာ၊ မဂ်၊ သံ၊ ပေါင်း ၇–ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။

အာဟာရက သဟမျိုးဝင်သာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် ဟောသင့်တဲ့ပစ္စည်းလို့ ထင်စရာရှိပါတယ်၊ သူမျိုးယှက်ရာဖြစ်တဲ့ ရုပ်မျိုးကိုလဲ မဟောသောကြောင့် မဟောသင့်တဲ့ပစ္စည်း ဖြစ်သွားပါတယ်၊ ဆိုလိုတာက ဒီပကိဏ္ဏကယဇနာမှာ

အာဟာရပါတဲ့ သဟမျိုး ရုပ်မျိုး နှစ်မျိုးလုံးကို မဟောသောကြောင့် အာဟာရ ပစ္စည်းကို ဟောတော်မမူဘူးလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ဒါဟာ ပကိဏ္ဏကဃဋနာဟောဖို့အတွက် အခြေခံပါပဲ၊ ဒီအခြေခံကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် နားလည်ထားရမယ်၊ မှတ်မိနေရမယ်။

၁။ အာရမ္မဏာ။ ။ကဲ–အာရမ္မဏာကိုဟောရန် စဉ်းစားကြစို့။

အာရမ္မဏာဟာ အာရမ်မျိုးမှာသာရှိတယ်၊ အာရမ်မျိုးမှာ သူကခေါင်းဆောင်ဖြစ်တယ်၊ အာရမ်မျိုးဝင်ပစ္စည်းအားလုံးနဲ့ သူပြိုင်နိုင်တယ်၊ ပြိုင်တဲ့အခါမှာ ပစ္စည်းအားလုံးနဲ့ တစ်ခါတည်း တစ်ပြိုလုံး ပြိုင်လို့မဖြစ်ဘူး၊ "ဃဋနာ"ဆိုတဲ့ အတိုင်း အုပ်စုဖွဲ့ပြိုင်ရမယ်။

အာရမ်မျိုးသုဒ္ဓသခ်္ဂါမှာ အုပ်စု ၆–ခုရှိတယ်၊ အဲဒီ ၆–အုပ်စုလုံးကို အာရမ္မဏာက ပြိုင်နိုင်တယ်၊ သို့ရာတွင် ၁–နံပါတ်အုပ်စုမှာ သူတစ်ပစ္စည်းထဲမို့ ပြိုင်ဘက်မရှိဘူး၊ အဲဒီတော့ ကျန် ၅–အုပ်စုနဲ့သာ ပြိုင်ရမယ်၊ ကဲ–ပြိုင်ကြရအောင်၊ သုဒ္ဓသခ်္ဂါကို အာရုံပြု။

အာရမ္မဏာကို ၁–အာမိ
၂–အာပု ၄–အာပုဓိ
၃–ဝတ္ထာ ၅–ဝတ္ထာဓိ–တို့နဲ့ သုဒ္ဓသခ်္ဂါလာ

အတိုင်း တစ်ချက်စီ တစ်ချက်စီ ပြိုင်လိုက်လျှင် ရသင့်သည့်ပစ္စည်းရေနှင့် သခ်္ဂါများဟာ တိကျစွာထွက်ပေါ်လာပါတယ်။

ဃဋနာအမည်။ ။ဃဋနာအချက်ပေါင်း ၅–ချက်ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီ ဃဋနာ ၅–ချက်အမည်ကို အရကောက်ဆရာကြီးက ပစ္စည်း အတိုးအဆုတ်ကို ကြည့်ပြီး နာမည်ပေးထားပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် ပေရေးအဆက်ဆက် ပုံနှိပ်အဆက်ဆက်ကြောင့်နဲ့တူတယ်၊ အဲဒီနာမည်တွေဟာ မူသေကိုင်လို့မရတဲ့အနေ အထားရှိနေပါတယ်၊ ရှုပ်ထွေးတဲ့သဘော ရှိနေပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ၁–အာမိ ဃဋနာ၊ ၂–အာပုဃဋနာ၊ ၃–ဝတ္ထာဃဋနာ၊ ၄–အာပုဓိဃဋနာ၊ ၅–ဝတ္ထာဓိ ဃဋနာလို့သာ လွယ်လွယ်နာမည်ပေးလိုက်ပါတယ်၊ ဒါမှ သိလွယ်တယ်၊ ရှင်းပါတယ်။

အမှာ။ ။အထက်ပါ အာရမ္မဏာပစ္စည်း၏ ဃဋနာအုပ်စု ယူဆပုံကို သဘောကျအောင် လေ့လာမှတ်သားခဲ့ပါ၊ ဒါမှ နောက်လာမည့် အဓိပတိစသည်တို့၏ ဃဋနာအုပ်စုယူဆပုံကို နားလည်ပါလိမ့်မယ်၊ ပဓာနကတော့ သုဒ္ဓသခ်္ဂါကို ကိုင်တွယ်တတ်ဖို့ပါပဲ၊ သဘောဉာဏ်သက်ဝင်က နားလည်နိုင်ပါတယ်။

၂။ အဓိပတိ။ ။ကဲ–အဓိပတိကို စဉ်းစားကြစို့။

အဓိပတိဟာ အာရမ်မျိုးမှာသာရှိတယ်၊(သဟမျိုးကို မဟောဘူးနော၊ သတိပြုပါ၊) သဘာဂတုန်းက ၁–အာဓိ၊ ၂–အာပုဓိ၊ ၃–ဝတ္ထာဓိဆိုတဲ့ ၃–အုပ်စုနဲ့ သဘာဂလုပ်ခဲ့တယ်၊ အဲဒီ ၃–အုပ်စုသည်ပင် ဒီမှာ ဃဋနာလာဖြစ်ပါတယ်၊ ကဲ–ပြိုင်ကြရအောင်၊ သုဒ္ဓသန်ဿကို အာရုံပြု။

အဓိပတိကို ၁–အာဓိ
၂–အာပုဓိ ၃–ဝတ္ထာဓိ

တို့နဲ့ သုဒ္ဓသန်ဿလာအတိုင်း တစ်ချက်စီ တစ်ချက်စီ ပြိုင်လိုက်လျှင် ရသင့်သည့် ပစ္စည်းရေနှင့် သန်ဿများဟာ တိကျစွာထွက်ပေါ်လာပါတယ်၊ ဃဋနာအချက်ပေါင်း ၃–ချက်ဖြစ်ပါတယ်၊ ၁–အာဓိဃဋနာ၊ ၂–အာပုဓိဃဋနာ၊ ၃–ဝတ္ထာဓိဃဋနာလို့ အုပ်စုအမည်ဖြင့်သာ လွယ်လွယ်နာမည်ပေးလိုက်ပါ။

၃–၄။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ။ ။ကဲ–အနန္တရကို စဉ်းစားကြစို့။

အနန္တရဟာ အနန္တရမျိုးမှာ ခေါင်းဆောင်ပဲ၊ အနန္တရမျိုးသုဒ္ဓသန်ဿမှာ ၃–အုပ်စုရှိတယ်၊ ၁–အနံ၊ ၂–အာသေ၊ ၃–အနံကံ၊ အနန္တရဟာ မျိုးခေါင်းဆောင်ဖြစ်တဲ့အတွက် ၃–အုပ်စုလုံးနဲ့ပြိုင်နိုင်တယ်၊ သဘာဂတုန်းကလဲ ၃–အုပ်စုလုံးနဲ့ လုပ်ခဲ့တာပဲ၊ အခုလဲ အဲဒီအတိုင်းပြိုင်ပါ၊ ဃဋနာအမည်များကိုလဲ အနံဃဋနာ, အာသေဃဋနာ, အနံကံဃဋနာ–လို့ အုပ်စုအမည်အတိုင်းပေးပါ၊ အနန္တရပြီးလျှင် သမနန္တရလဲ ကိစ္စပြီးတာပါပဲ။

၅။ နိဿယ။ ။ကဲ–နိဿယကို စဉ်းစားကြစို့။

နိဿယဟာ အာရမ်မျိုးမှာရှိတယ်၊ ဝတ္ထုမျိုးမှာရှိတယ်၊ ဒီလိုရှိပုံကို သုဒ္ဓသန်ဿကို အာရုံပြုသိပါ၊ အာရမ်မျိုးမှာ ဘယ်အုပ်စုထဲကလဲ၊ ဝတ္ထာအုပ်စုထဲက၊ ဝတ္ထာအုပ်စုဆိုလျှင် သဘာဂသဘောအရ ၁–ဝတ္ထာ၊ ၂–ဝတ္ထာဓိတို့နဲ့ ၂–အုပ်စုခွဲပြီး ပြိုင်ရမယ်၊ တစ်ချက် မှတ်ခဲ့ပါ။

နောက်တစ်ချက်က ဝတ္ထုမျိုး၊ ဝတ္ထုမျိုးမှာ သူကခေါင်းဆောင်၊ ဒါ့ကြောင့် ၁–ဝတ်ပု၊ ၂–ပုတိ လို့ဆိုတဲ့ ၂–အုပ်စုနဲ့ပြိုင်ရမယ်၊ အဲဒီတော့ အာရမ်မျိုးက ၂–အုပ်စု၊ ဝတ္ထုမျိုးက ၂–အုပ်စု၊ ပေါင်း ၄–ချက်ပြိုင်ရမယ်၊ ကဲ–ဃဋနာသဘောအရ တရားအရများတာကစပြီး ပြိုင်ကြရအောင်၊ သုဒ္ဓသန်ဿကို အာရုံပြု။

နိဿယကို	၁–ဝတ်ပု	၃–ဝတ္ထာမိ
	၂–ဝတ္ထာ	၄–ပုတိ

ဆိုတဲ့ ၄–အုပ်စုနဲ့ပြိုင်ပါ။ ဝတ်ပုဃဋနာ, ဝတ္ထာဃဋနာ, ဝတ္ထာမိဃဋနာ, ပုတိ ဃဋနာ–လို့ အုပ်စုအတိုင်း ဃဋနာအမည်ပေးပါ။

၆။ ဥပနိဿယ။ ။ကဲ–ဥပနိဿယကို စဉ်းစားကြစို့။

ဥပနိဿယဟာ အာရမ်မျိုးမှာရှိတယ်၊ အနံ့မျိုးမှာရှိတယ်၊ ပကတူမျိုးမှာ ရှိတယ်၊ ဒီလိုရှိပုံကို သုဒ္ဓသန္ဓိကို အာရုံပြုသိပါ၊ အာရမ်မျိုးမှာ ဘယ်အုပ်စုထဲကလဲ၊ အာမိအုပ်စုထဲက၊ ဒါ့ကြောင့် သဘာဂသဘောအရ ၁–အာမိ၊ ၂–အာပုမိ၊ ၃–ဝတ္ထာမိတို့နဲ့ ၃–အုပ်စုခွဲပြီး ပြိုင်ရမယ်၊ တစ်ချက်မှတ်ခဲ့ပါ။

နောက်တစ်ချက်က အနံ့မျိုးမှာ ၃–အုပ်စုခွဲပြီးပြိုင်ရမယ်ဆိုတာ သိလောက်, သဘောပေါက်လောက်ပါပြီ။

နောက်တစ်ချက်က ပကတူမျိုး၊ ပကတူမှာ ၂–အုပ်စုရှိတယ်၊ ဒါပေမယ့် ၂–အုပ်စုလုံးနဲ့ ပြိုင်လို့မဖြစ်ဘူး၊ သူကခေါင်းဆောင်၊ နောက်လိုက်က ကမ္မ၊ ၂–ပစ္စည်းသာရှိတယ်၊ ခေါင်းဆောင်ရတရားကို နောက်လိုက်က လိုက်မပြိုင်နိုင်ဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် နာနာကံတစ်အုပ်စုသာရတယ်၊ အဲဒီတော့ အာရမ်မျိုးက ၃–ချက်၊ အနံ့မျိုးက ၃–ချက်၊ ပကတူက တစ်ချက်၊ ပေါင်း ၇–ချက်ပြိုင်ရမယ်၊ ကဲ–ဃဋနာသဘောအရ တရားအရ များတာကစပြီး ပြိုင်ကြရအောင်၊ သုဒ္ဓသန္ဓိကို အာရုံပြု။

ဥပနိဿယကို	၁–အာမိ	
	၂–အာပုမိ	၅–အာသေ
	၃–ဝတ္ထာမိ	၆–ပကတူကံ
	၄–အနံ	၇–အနံကံ

ဆိုတဲ့ ၇–အုပ်စုနဲ့ပြိုင်ပါ၊ အာမိဃဋနာ, အာပုမိဃဋနာစသည်ဖြင့် အုပ်စုအတိုင်း ဃဋနာအမည်ပေးပါ။

၇။ ပုရေဇာတ။ ။ကဲ–ပုရေဇာတကို စဉ်းစားကြစို့။

ပုရေဇာတဟာ အာရမ်မျိုးမှာရှိတယ်၊ ဝတ္ထုမျိုးမှာရှိတယ်၊ ဒီလိုရှိပုံကို သုဒ္ဓသန္ဓိကို အာရုံပြုသိပါ၊ အာရမ်မျိုးမှာ ဘယ်အုပ်စုထဲကလဲ၊ အာပုနဲ့ဝတ္ထာအုပ်စုထဲက၊ ဒါ့ကြောင့် သဘာဂသဘောအရ ၁–အာပု၊ ၂–ဝတ္ထာ၊ ၃–အာပုမိ၊ ၄–ဝတ္ထာမိတို့နဲ့ ၄–အုပ်စုခွဲပြီး ပြိုင်ရမယ်၊ တစ်ချက်မှတ်ခဲ့ပါ။

နောက်တစ်ချက်က ဝတ္ထုမျိုး၊ ဝတ္ထုမျိုးမှာ သူကခေါင်းဆောင်ထဲက ဖြစ်တယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ၁–ဝတ်ပု၊ ၂–ပုတီ်ဆိုတဲ့ ၂–အုပ်စုနဲ့ပြိုင်ရမယ်၊ အဲဒီတော့ အာရမ်မျိုးက ၄–အုပ်စု၊ ဝတ္ထုမျိုးက ၂–အုပ်စု၊ ပေါင်း ၆–အုပ်စုရသွားပြီ။

ဒီမှာ တစ်ချက်မှတ်ဖို့က အာပုကလဲ အတ္ထိ အဝိဂတ ၂–ဖက်ရ၊ ဝတ်ပုကလဲ အတ္ထိ အဝိဂတ ၂–ဖက်ရ၊ ဒါ့ကြောင့် အာပု, ဝတ်ပု ၂–ခုတွဲပြီး အတ္ထိ အဝိဂတ နှစ်ပစ္စည်းနဲ့ သီးသန့်တစ်ချက်ပြိုင်ရမယ်၊ ကဲ–ပြိုင်ကြရအောင်၊ သုဒ္ဓသန်္ဓာကို အာရုံပြု။

ပုရေဇာတကို	၁–အာပု၊ ဝတ်ပု	
	၂–ဝတ်ပု	၅–အာပုမိ
	၃–အာပု	၆–ဝတ္ထာမိ
	၄–ဝတ္ထာ	၇–ပုတီ်

ဆိုတဲ့ ၇–အုပ်စုနဲ့ပြိုင်ပါ၊ အာပုဝတ်ပုဃဋ္ဌနာ, ဝတ်ပုဃဋ္ဌနာစသည်ဖြင့် အုပ်စုအတိုင်း ဃဋ္ဌနာအမည်ပေးပါ။

၈။ ပစ္ဆာဇာတ ။ ။ကဲ–ပစ္ဆာဇာတကို စဉ်းစားကြစို့။

ပစ္ဆာဇာတဟာ ပစ္ဆာမျိုးထဲမှာသာရှိပါတယ်၊ ပစ္ဆာမျိုးမှာလဲ တစ်အုပ်စုသာ ရှိတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သုဒ္ဓသန်္ဓာ အရှိအတိုင်းဆိုပြီး ပြိုင်လိုက်ရုံပါပဲ၊ ဃဋ္ဌနာ တစ်ချက်သာ ရပါတယ်၊ နာမည်ပေးဖို့ မလိုတော့ပါဘူး။

၉။ အာသေဝန ။ ။ကဲ–အာသေဝနကို စဉ်းစားကြစို့။

အာသေဝနဟာ အနံမျိုးထဲမှာသာရှိတယ်၊ သဘာဝသဘောအရ ကမ္မမလိုက်နိုင်ဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် သူ့သုဒ္ဓသန်္ဓာဆိုပြီး ခေါင်းဆောင် ၅–ပစ္စည်းနဲ့ တစ်ချက်ထဲ ပြိုင်လိုက်ရုံပါပဲ၊ နာမည်ပေးဖို့ မလိုတော့ဘူး။

၁၀။ ကမ္မ။ ။ကဲ–ကမ္မကို စဉ်းစားကြစို့။

ကမ္မဟာ အနံမျိုး, ပကတူမျိုး ၂–မျိုးမှာရှိတယ်၊ အဲဒီတော့–

၁–ပကတူကံ

၂–အနံကံ

သုဒ္ဓသန်္ဓာများကို အသီးသီးဆိုပြီး ဃဋ္ဌနာ ၂–ချက်ပြိုင်လိုက်ပါ၊ ပကတူကံဃဋ္ဌနာ, အနံကံဃဋ္ဌနာလို့အမည်ပေးပါ။

ဒီမှာ စဉ်းစားစရာတစ်ခုက ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကံမျိုးဖြစ်တယ်၊ အဲဒီမျိုးမှာ ကမ္မတစ်ပစ္စည်းသာရှိတယ်၊ ပြိုင်ဖက်ပစ္စည်း မရှိဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာကံ တရားတွေကို ဃဋနာလုပ်ဖို့ မလိုတော့ဘူး။

၁၁။ ဣန္ဒြိယ။ ။ကဲ–ဣန္ဒြိယကို စဉ်းစားကြစို့။

ဣန္ဒြိယဟာ ဝတ္ထုမျိုးမှာရှိတယ်၊ ဝတ္ထုမျိုးမှာ သူကခေါင်းဆောင် မဟုတ်ဘူး၊ နောက်လိုက်ဖြစ်တယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ပုတိ်သုဒ္ဓသင်္ခ်ာအရှိအတိုင်းဆိုပြီး ပြိုင်လိုက်ရုံပါပဲ၊ ဃဋနာတစ်ချက်သာရှိပါတယ်၊ နာမည်ပေးဖို့ မလိုတော့ဘူး။ [သဟတိ် , ပုတိ် , ရူပတိ်–လို့ ၃–မျိုးရှိတဲ့အနက် သဟမျိုးနဲ့ ရူပတိ်မျိုးကို ဒီဃဋနာမှာ မဟောလေတော့ ပုတိ်တစ်မျိုးသာ ရပါတယ်။]

၁၂။ ဝိပွယုတ္တ။ ။ကဲ–ဝိပွယုတ္တကို စဉ်းစားကြစို့။

ဝိပွယုတ္တဟာ အာရမ်မျိုး , ဝတ္ထုမျိုး , ပစ္စာမျိုး ၃–မျိုးမှာရှိတယ်၊ အာရမ်မျိုးမှာ ဘယ်အုပ်စုထဲကလဲ၊ ဝတ္ထာအုပ်စုထဲက၊ ဒါ့ကြောင့် သဘာဝသဘောအရ ၁–ဝတ္ထာ၊ ၂–ဝတ္ထာဓိတို့နဲ့ ၂–အုပ်စုခွဲပြီး ပြိုင်ရမယ်၊ တစ်ချက်မှတ်ခဲ့ပါ။

ဝတ္ထုမျိုးမှာ သူကခေါင်းဆောင်ထဲကဖြစ်တယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ၂–အုပ်စုခွဲပြီး ပြိုင်ရမယ်ဆိုတာ သိလောက်ပါပြီ၊ ပစ္စာမျိုးမှာတော့ အထူးပြောဖို့တောင် မလိုတော့ပါဘူး၊ အဲဒီတော့ အာရမ်မျိုးက ၂–အုပ်စု၊ ဝတ္ထုမျိုးက ၂–အုပ်စု၊ ပစ္စာမျိုးက တစ်အုပ်စု၊ ပေါင်း ၅–အုပ်စုနဲ့ပြိုင်ပါ၊ ကဲ–ပြိုင်ကြရအောင်၊ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာကို အာရုံပြု။

ဝိပွယုတ္တကို	၁–ပစ္စာ	
	၂–ဝတ်ပု	၄–ဝတ္ထာဓိ
	၃–ဝတ္ထာ	၅–ပုတိ်

ဆိုတဲ့ ၅–အုပ်စုနဲ့ပြိုင်ပါ၊ ပစ္စာဃဋနာ , ဝတ်ပုဃဋနာစသည်ဖြင့် အုပ်စုအတိုင်းဃဋနာအမည်ပေးပါ။

၁၃–၁၄။ အတ္ထိ အဝိဂတ။ ။ကဲ–အတ္ထိကို စဉ်းစားကြစို့။

အတ္ထိဟာ အာရမ်မျိုး , ဝတ္ထုမျိုး , ပစ္စာမျိုး ၃–မျိုးမှာရှိတယ်၊ အာရမ်မျိုးမှာ ဘယ်အုပ်စုထဲကလဲ၊ အာပုနဲ့ဝတ္ထာ အုပ်စုထဲကဖြစ်တယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သဘာဝ သဘောအရ ၁–အာပု၊ ၂–ဝတ္ထာ၊ ၃–အာပုဓိ၊ ၄–ဝတ္ထာဓိတို့နဲ့ ၄–အုပ်စုခွဲပြီး ပြိုင်ရမယ်။

ဝတ္ထုမျိုးမှာ သူကခေါင်းဆောင်ဖြစ်တဲ့အတွက် ၂-အုပ်စုခွဲပြီးပြိုင်ရမယ်၊ ပစ္စာမျိုးမှာတော့ အထူးပြောဖို့တောင် မလိုတော့ပါဘူး၊ အဲဒီတော့ အာရမ်မျိုးက ၄-အုပ်စု၊ ဝတ္ထုမျိုးက ၂-အုပ်စု၊ ပစ္စာမျိုးက တစ်အုပ်စု၊ ပေါင်း ၇-အုပ်စုရသွားပြီ၊ ဒီမှာ တစ်ချက်မှတ်ဖို့က ပုရေဇာတတုန်းကလို အာပု ဝတ်ပုနှစ်ခုတွဲပြီး အတ္ထိ အဝိဂတနှစ်ပစ္စည်းနဲ့ သီးသန့်တစ်ချက် ပြိုင်သေးတယ်၊ အားလုံး ၈-ချက်ပေါ့၊ ကဲ-ဃဋနာသဘောအရ တရားအရများတာကစပြီး ပြိုင်ကြရအောင်၊ သုဒ္ဓသန္ဓိကို အာရုံပြု။

အတ္ထိကို	၁-ပစ္စာ	၅-ဝတ္ထာ
	၂-အာပု, ဝတ်ပု	၆-အာပုဓိ
	၃-ဝတ်ပု	၇-ဝတ္ထာဓိ
	၄-အာပု	၈-ပုတိ

ဆိုတဲ့ ၈-အုပ်စုနဲ့ပြိုင်ပါ၊ ပစ္စာဃဋနာ, အာပုဝတ်ပုဃဋနာစသည်ဖြင့် အုပ်စုအတိုင်း ဃဋနာအမည်ပေးပါ။ အတ္ထိကိုနားလည်လျှင် အဝိဂတလဲ ကိစ္စပြီးတော့တာပါပဲ။

၁၅-၁၆။ နတ္ထိ ဝိဂတ ။

။ကဲ-နောက်ပိတ်ဆုံးဖြစ်တဲ့ နတ္ထိ ဝိဂတတို့ကို စဉ်းစားကြစို့။

နတ္ထိ ဝိဂတတို့ဟာ အနန္တရမျိုးထဲမှာသာရှိတယ်၊ ပြီးတော့ ခေါင်းဆောင်တွေလဲ ဖြစ်တယ်၊ အနန္တရ, သမနန္တရတို့နဲ့ အတူတူပါပဲ၊ ဒါ့ကြောင့် အနန္တရတုန်းက ပြိုင်ခဲ့တဲ့အတိုင်း တထေရာထဲပြိုင်ပါ။

အဲဒီတော့ ဃဋနာတွေကိုပေါင်းလိုက်လျှင် အာရမ္မဏနဲ့ဝိပွယုတ္တက ၅-ချက်စီ၊ အဓိပတိ, အနန္တရ, သမနန္တရ, နတ္ထိ, ဝိဂတတို့က ၃-ချက်စီ၊ ကမ္မက ၂-ချက်၊ နိဿယက ၄-ချက်၊ ဥပနိဿယနဲ့ပုရေဇာတက ၇-ချက်စီ၊ ပစ္စာဇာတ, အာသေဝန, ဣန္ဒြိယတို့က တစ်ချက်စီ၊ အတ္ထိနဲ့အဝိဂတတို့က ၈-ချက်စီ၊ အားလုံးပေါင်း ၆၄-ချက်ရှိပါတယ်။

အဲ... ပကိဏ္ဏကဃဋနာပြီးပါပြီ၊ အစက အခြေခံမူအဖြစ် တည်ပေးထားခဲ့တဲ့ ဆောင်ပုဒ်လေးတွေကို ညီညီညာညာ ပြိုင်တူရွတ်လိုက်ကြစမ်းပါ။

၃။ သဟဇာတယဉ္ဇနာ (၃၁၂) ချက်

ဆောင်။ ။အဝိပါကာ ဝိပါကတဲ့၊ ခွဲစိတ်မှတ်ကြ ရှေးဦးစွာ။
သဗ္ဗအဉ်သံ ဝိပွယောနှင့်၊ အဉ်ဝိပွယော ငါးစီလာ။
သဟကြီးမှာ ဆယ်ဖြာရလို့၊ လတ်မှာမည်မျှ ပါလေရာ။
"ဝိ"မသုံးသပ် ဟောကြားလတ်၊ ခေါ်မှတ် အဝိပါ။
အဲ... ဒါက ကြီးလတ်သဟ သတ်ပဋ္ဌ ယဉ္ဇနာ။ **(ပန်းကုံး)**

တစ်ဆယ်ရ ညီအမျှ ကြီးလေးတွင်၊
ညခြောက်သာ ဝိပါကမှာ၊ ငါးမျှသာပင်။
နှစ်ပါးရ သမ္ပတ္တင်၊ ပြိုင်စေချင် ဝိပ်လေး၊
ကြီးလတ်မှာ သတ်ပဋ္ဌာ သန္ဓာထွက်အောင်၊
ပေါင်းဖက် စစ်ဆေး။ **(ပန်းကုံး)**

သဟဇာတယဉ္ဇနာက မရှုပ်ထွေးလှပါဘူး၊ သဟမျိုးတစ်ခုထဲမှာသာ ကြည့်ရမယ်၊ သဟမျိုးသဘာဝကို နားလည်သဘောပေါက်ထားလျှင် မခက်ပါဘူး၊ ဟောအပ်တဲ့ပစ္စည်းများက သဟမျိုး ၁၅-ပစ္စည်းပါပဲ။

နှစ်မျိုးခွဲပြိုင်။ ။သဟဇာတယဉ္ဇနာကို ပြိုင်တဲ့အခါမှာ (က)သဟကြီးလတ်ယဉ္ဇနာ၊ (ခ)သဟငယ်ယဉ္ဇနာလို့ နှစ်ပိုင်းခွဲပြိုင်ရလိမ့်မယ်၊ သဟကြီးလတ်ယဉ္ဇနာက ၅၇-ချက်ရှိတယ်၊ သဟငယ်ယဉ္ဇနာက ၂၅၅-ချက်ရှိတယ်၊ အဲဒီတော့ သဟမျိုးသုဒ္ဓသန္ဓာနဲ့ သဟမျိုးသဘာဝကို အထူးဂရုစိုက် အာရုံပြုထားပါ။

(က) သဟကြီးလတ် ယဉ္ဇနာ (၅၇) ချက်

အုပ်စုဖွဲ့ပုံ။ ။သဟကြီးလတ်မှာ သုဒ္ဓသန္ဓာ ၅-အုပ်စုရှိတယ်၊ ၁-သဟကြီး၊ ၂-အညမည၊ ၃-ဝိပါက၊ ၄-သမ္ပယုတ္တ၊ ၅-ဝိပွယုတ္တ၊ ပြီးတော့ ဒီ သဟကြီးလတ်ယဉ္ဇနာမှာ အဝိပါက, သဝိပါကလို့ နှစ်မျိုးခွဲဟောတယ်၊ အဝိပါက ၅-ချက်၊ သဝိပါက ၅-ချက်၊ ပေါင်း ၁၀-ချက်၊ ဒါကို နားလည်အောင် ပထမလေ့လာကြရမယ်။

အဝိပါက ၅-ချက်။ ။အဝိပါက ၅-ချက်ဖြစ်လာပုံကို စဉ်းစားကြစို့၊ သုဒ္ဓသန္ဓာကို အာရုံပြုပါ၊ "အဝိပါက"လို့ဆိုတဲ့အတွက် သုဒ္ဓသန္ဓာ ၅-အုပ်စုရှိတဲ့အနက် ဝိပါကကိုဖြုတ်ပစ်ရမယ်၊ အုပ်စု ၄-ခုပဲကျန်တယ်၊ ဆက်ကြည့်ပါ။

၁–သဟဇာတ်ကြီး	၃–သမ္မယုတ္တ
၂–အညမည	၄–ဝိပ္ပယုတ္တ

ဒီလို ၄–အုပ်စုရှိတဲ့အနက် သမ္မယုတ္တနဲ့ဝိပ္ပယုတ္တဟာ အချင်းချင်း သဘာဝ မဖြစ်ဘူး၊ အညမညကတော့ သမ္မယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တနှစ်ပါးလုံးနဲ့ သဘာဝဖြစ်တယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "အဉ်သံ၊ အဉ်ဝိပ်"လို့ နှစ်အုပ်စုဖွဲ့နိုင်တယ်၊ ဒါပေမယ့် "အဉ်သံ" အုပ်စုကို ယူဖို့မလိုတော့ဘူး၊ ဘာ့ကြောင့်လဲဆိုတော့ ၃–နံပါတ် သမ္မယုတ္တ အုပ်စုနဲ့ တရားရတူတဲ့အတွက်ကြောင့်ပါပဲ၊ ဒါ့ကြောင့် "အဉ်ဝိပ်" တစ်အုပ်စုကိုသာယူပါ။

ဒီမှာ သံရတိုင်း အညရပါတယ်၊ အညရတိုင်း သံမရပါဘူး၊ သံက အရနည်းတယ်မဟုတ်လား၊ ဒါ့ကြောင့် ၃–နံပါတ်သမ္မယုတ္တကို (အညပါ ပါဝင်နိုင်လို့) "သအညမညသမ္မယုတ္တဃဋနာ"လို့ နာမည်ပေးပါလိမ့်မယ်၊ အဲဒီတော့– (၁)သဟဇာတ်ကြီး၊ (၂)အညမည၊ (၃)သမ္မယုတ္တ၊ (၄)သဟဝိပ်၊ (၅)အဉ်ဝိပ်၊ ဒီလို ၅–အုပ်စုဖြစ်လာပါတယ်။

သဝိပါက ၅–ချက်။ ။သဝိပါက ၅–ချက်ဖြစ်လာပုံကို စဉ်းစားကြစို့၊ "သဝိပါက"လို့ ဆိုတဲ့အတွက် ဃဋနာအုပ်စုတိုင်းဟာ ဝိပါကနဲ့သဘာဝဖြစ်တဲ့ အုပ်စုတွေသာဖြစ်ရမယ်၊ အဝိပါကတုန်းက တည်ပြုခဲ့တဲ့ ၅–အုပ်စုထဲမှာ ဝိပါကထည့်ပေးရမယ်၊ အဲဒီလိုထည့်ပေးလိုက်လျှင်– (၁)ဝိပါက၊ (၂)ဝိအဉ်၊ (၃)ဝိသံ၊ (၄)ဝိဝိပ်၊ (၅)ဝိအဉ်ဝိပ်၊ ဒီလို ၅–အုပ်စု ဖြစ်လာပါတယ်၊ ကဲ–အဝိပါက, သဝိပါက ၅–အုပ်စုနှစ်ခုကို ယှဉ်ပြပါမယ်။

အဝိပါက ၅–ချက်	**သဝိပါက ၅–ချက်**
(၁) သဟဇာတ်ကြီး	(၁) ဝိပါက
(၂) အညမည	(၂) ဝိအဉ်
(၃) သမ္မယုတ္တ	(၃) ဝိသံ
(၄) သဟဝိပ်	(၄) ဝိဝိပ်
(၅) အဉ်ဝိပ်	(၅) ဝိအဉ်ဝိပ်

အထက်ပါအတိုင်း အဝိပါက ၅–ချက်, သဝိပါက ၅–ချက်ဖြစ်ပုံကို သဘောပေါက်သည်အထိ လေ့လာပါ၊ သဘာဝကို ဆုပ်ကိုင်ထားပါ၊ ဒါမှ ဃဋနာတွဲစပ်တဲ့အခါ သဘောကျပါလိမ့်မယ်၊ ဒီသဟဇာတ်ကြီးလတ် ဃဋနာမှာ ဟောအပ်တဲ့ ပစ္စည်းတွေကတော့ သဟဇာတ်ကြီးလတ် ၈–ပစ္စည်းပါပဲ၊ ကိုင်း–ပြိုင်ကြရအောင်။

အဝိပါက ၅-ချက်

(၁) **သဟကြီး**။ ။သဟကြီး သုဒ္ဓသန္ဓာ၊ သဟကြီး ၄-ပစ္စည်းသာ ပြိုင်နိုင်ပါတယ်၊ သဗ္ဗဌာနိကဃဋနာ၊ သန္ဓာ-နဝ။

(၂) **အညမည**။ ။အညမည သုဒ္ဓသန္ဓာ၊ အညနဲ့ သဟကြီး ၄၊ ပေါင်း ၅-ပစ္စည်းပြိုင်နိုင်ပါတယ်၊ သအညမညဃဋနာ၊ သန္ဓာ-တိဏိ။

(၃) **သမ္မယုတ္တ**။ ။သမ္မယုတ္တသုဒ္ဓသန္ဓာ၊ သမ္မယုတ္တ, သဟကြီး ၄, အည၊ ပေါင်း ၆-ပစ္စည်းပြိုင်နိုင်ပါတယ်၊ သအညမညသမ္မယုတ္တဃဋနာ၊ သန္ဓာ-တိဏိ။

(၄) **ဝိပ္ပယုတ္တ**။ ။သဟဝိပ်သုဒ္ဓသန္ဓာ၊ ဝိပ္ပယုတ္တနဲ့ သဟကြီး ၄၊ ပေါင်း ၅-ပစ္စည်းပြိုင်နိုင်ပါတယ်၊ သဝိပ္ပယုတ္တဃဋနာ၊ သန္ဓာ-တိဏိ။

(၅) **အဉ္ဉဝိပ်**။ ။အဉ် + ဝိပ် (သဘာဂ) သုဒ္ဓသန္ဓာ၊ အညမည, ဝိပ္ပယုတ္တ, သဟကြီး ၄၊ ပေါင်း ၆-ပစ္စည်းပြိုင်နိုင်ပါတယ်၊ သအညမညဝိပ္ပယုတ္တဃဋနာ၊ သန္ဓာ-ဇကဲ။

ဃဃဃဃဃ

သဝိပါက ၅-ချက်

(၁) **ဝိပါက**။ ။ဝိပါကသုဒ္ဓသန္ဓာ၊ ဝိပါကနဲ့ သဟကြီး ၄၊ ပေါင်း ၅-ပစ္စည်းပြိုင်နိုင်ပါတယ်၊ သဗ္ဗဌာနိကဃဋနာ၊ သန္ဓာ-ဇကဲ။

(၂) **ဝိအဉ်**။ ။ဝိ + အဉ် (သဘာဂ) သုဒ္ဓသန္ဓာ၊ ဝိပါက, အညမည, သဟကြီး ၄၊ ပေါင်း ၆-ပစ္စည်းပြိုင်နိုင်ပါတယ်၊ သအညမညဃဋနာ၊ သန္ဓာ-ဇကဲ။

(၃) **ဝိသံ**။ ။ဝိ + သံ (သဘာဂ) သုဒ္ဓသန္ဓာ၊ ဝိပါက, အညမည, သမ္မယုတ္တ, သဟကြီး ၄၊ ပေါင်း ၇-ပစ္စည်းပြိုင်နိုင်ပါတယ်၊ သအညမညသမ္မယုတ္တဃဋနာ၊ သန္ဓာ-ဇကဲ။

(၄) **ဝိဝိပ်**။ ။ဝိ + ဝိပ် (သဘာဂ) သုဒ္ဓသန္ဓာ၊ ဝိပါက, ဝိပ္ပယုတ္တ, သဟကြီး ၄၊ ပေါင်း ၆-ပစ္စည်းပြိုင်နိုင်ပါတယ်၊ သဝိပ္ပယုတ္တဃဋနာ။ သန္ဓာ-ဇကဲ။

(၅) ဝိအဉ် ဝိပ်။ ။ဝိ + အဉ် + ဝိပ် (သဘာဂ) သုဒ္ဓသန္ဓာ၊ ဝိပါက, အညမည, ဝိပွယုတ္တ, သဟကြီး ၄၊ ပေါင်း ၇-ပစ္စည်း ပြိုင်နိုင်ပါတယ်၊ သအည မညဝိပွယုတ္တဃဋနာ၊ သန္ဓာ-ဧက်။

ဒါဟာ သဟကြီးလတ်ဃဋနာပါပဲ၊ အထက်ပါပြိုင်ခဲ့တဲ့ ရှင်းလင်းချက်ကို ကြည့်လိုက်လျှင် သဟကြီး ၄-ပစ္စည်းက ၁၀-ချက်လုံး၊ အညက ၆-ချက်၊ ဝိပါကက (သဝိပါက) ၅-ချက်၊ သမ္မယုတ္တက ၂-ချက်၊ ဝိပွယုတ္တက ၄-ချက်၊ ဒီလို အသီးသီးပြိုင်နိုင်တာကို တွေ့ရမယ်၊ အားလုံး သဟကြီးလတ်ဃဋနာပေါင်း ၅၇-ချက်ရပါတယ်။

အဲဒီတော့ သဘောသဘာဝကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်နဲ့ အဲဒီ ၅၇-ချက်ကို ဖြိုင်ဖြိုင်ကြီးပြိုင်လိုက်စမ်းပါ။

ဃဃဃဃဃ

(ခ) သဟဇေယ်ဃဋနာ (၂၅၅) ချက်

ဆောင်။ ။ဟေ ဟာ ဣ စ္စာ၊ မဂ္ဂမှာ၊ ပြိုင်ပါ သာမည။
အဓိ ခြောက်ပါး၊ ကြွင်း ကိုးပါး၊ ပိုင်းခြား မှတ်လေကြ။
အဓိ ဟေတု၊ စတုဝိသ၊ ကမ္မ ကိုးသာ၊ အာ ဟာ တေတ္တိ၊
ဒွါသတ် ဣနှင့်၊ ဆတ္တိ စ္စာနာ၊ ဃဋနာ၊ မဂ်မှာ သတ်ပဋ္ဌာ။
သာမဉ် စရှိ၊ သတ္တသိ၊ တီဏိ ဧက-လျော်စွာပ။
အမော ပညာ၊ ဝိမံသာ၊ စတ္တာ ဒွေ ဧက။ **(ပန်းကုံး)**

ပစ္စည်းနှင့်အုပ်စု။ ။သဟဇေယ်ဃဋနာမှာ ဟောတဲ့ပစ္စည်းများ ကတော့ ဟေ, ဓိ, ကံ, ဟာ, ဣ, စ္စာ, မဂ်-ဆိုတဲ့ သဟဇေယ် ၇-ပစ္စည်းပင် ဖြစ်ပါတယ်၊ သဟကြီးလတ်ဃဋနာလိုပဲ "အဝိပါက၊ သဝိပါက"ခွဲပြီး ဟော ပါတယ်၊ အဝိပါက ၄-ချက်၊ သဝိပါက ၅-ချက်၊ ပေါင်း ၉-ချက်၊ အခု အဲဒီ ၉-ချက်ဖြစ်ပုံကို ပထမလေ့လာကြရအောင်၊ ဒီ ၉-ချက်ဖြစ်ဖို့အတွက် ကြီးလတ် ပစ္စည်းများကို (သဟဇေယ်ပစ္စည်းများဝင်နိုင်အောင်) အုပ်စုဖွဲ့ရမယ်၊ ကဲ-အုပ်စု ဖွဲ့ကြစို့။

အုပ်စုဖွဲ့ကြစို့ဆိုပေမယ့် နောက်ထပ်သီးသန့် ဖွဲ့ဖို့မလိုပါဘူး၊ သဟကြီးလတ် တုန်းက အုပ်စုတွေပါပဲ၊ အဝိပါက ၅-ချက်ထဲက နောက်ဆုံး (၅) နံပါတ်အုပ်စုကို ဖြုတ်ပစ်တာပဲ ထူးပါတယ်၊ ထပ်ပြီး တည်ပြရသေးတာပေါ့၊ ကဲ-ကြည့်။

အဝိပါက ၄-ချက်	**သဝိပါက ၅-ချက်**
(၁) သဟဇာတ	(၁) ဝိပါက
(၂) အညမည	(၂) ဝိအင်္ဂ
(၃) သမ္ပယုတ္တ	(၃) ဝိသဲ
(၄) သဟဝိပ်	(၄) ဝိဝိပ်
	(၅) ဝိအင်္ဂဝိပ်

သဟဇယ်ဃဋ္ဌနာဆိုတော့ အထက်ပါ ၉-အုပ်စုဟာ သဟဇယ် ၇-ပစ္စည်းနဲ့ သဘာဝဖြစ်ရမယ်၊ သဟဇယ် ၇-ပစ္စည်းနဲ့ ဝင်ဆံ့ရမယ်။ ဃဋ္ဌနာအမည်ကိုလဲ သဟဇာတ လတ်မှာ ပေးခဲ့တဲ့အတိုင်း "သဗ္ဗဌာနိကဃဋ္ဌနာ"စသည်ဖြင့် အမည် ပေးပါ။

အဓိ ၆ပါး၊ ကြွင်း ၉ပါး။ ။ပြီးတော့ နောက်တစ်ချက် မှတ်ရဦးမှာက "အဓိ ၆ပါး၊ ကြွင်း ၉ပါး၊ ပိုင်းခြား မှတ်လေကြ"လို့ ပရိဘာသာပြုခဲ့တဲ့အတိုင်း အဓိပတိမှာ ၉-ချက်လုံး မရဘူး၊ ၆-ချက်သာ ရပါတယ်၊ အဲဒီ ၆-ချက်သာရပုံကို အခုပြောပြပါမယ်၊ ဒါက ဘာမှုဆန်းတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ (၂)နံပါတ် အညမည, (၃)နံပါတ် သမ္ပယုတ္တတို့ကို အဓိပတိနဲ့ သဘာဝလုပ်လျှင် "သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား တပ်သော ဆန္ဒာဓိပတိ"လို့ဆိုတဲ့ ဒီတရားတစ်မျိုးတည်းသာ ရပါတယ်၊ အရတူ ပါတယ်၊ အရမထူးပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် (၂)နံပါတ် သအညမညဃဋ္ဌနာ ပြုတ်သွားပါတယ်၊ သဝိပါကဘက်မှာလဲ (၂)နံပါတ်ပြုတ်သွားပါတယ်၊ (၅)နံပါတ်ကတော့ အဓိပတိမရတဲ့ "ဟဒယဝတ္ထုအား တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ" ဖြစ်နေပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် (၅)နံပါတ်လဲ မရပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် အဓိပတိ ပစ္စည်းမှာ အဝိပါက ၃-ချက်, သဝိပါက ၃-ချက်စီသာ ရပါတယ်၊ ဒါဟာ "အဓိ ၆ပါး"ပါပဲ။

သာမညဃဋ္ဌနာ။ ။ပြီးတော့ နောက်တစ်ချက်မှတ်ရန် ကျန်သေးတယ်၊ "ဟေ ဟာ ဣ စျာ၊ မဂ္ဂမှာ၊ ပြိုင်ပါသာမည"လို့ ပရိဘာသာပြုထားတဲ့အတိုင်း ဟေ, ဟာ, ဣ, စျာ, မဂ်-ပစ္စည်းများမှာသာ "သာမညဃဋ္ဌနာ"ရပါတယ်၊ ဓိ, ဣ-နှစ်ပစ္စည်းမှာ သာမညဃဋ္ဌနာ မရပါဘူး။

ဒါက ဒီလိုပါ၊ ဟေ ဟာ ဣ စျာ မဂ်တို့ရဲ့ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ တရားကိုယ်များကို တစ်ခြားစီ တစ်ခြားစီ သီးသန့်မခွဲသေးပဲ ဟေတုဆိုလျှင် ဟေတုတရားကိုယ် အားလုံးကို အာဟာရဆိုလျှင် အာဟာရတရားကိုယ် အားလုံးကို စသည်ဖြင့် တစ်ခါတည်း တစ်ပြိုင်တည်း ပြိုင်တာကို "သာမညဃဋ္ဌနာ"လို့ ခေါ်ပါတယ်။

အဓိကမ္မံ သာမဉ္ဉမရ။ ။အဓိပတိမှာ သာမညဃဋနာ မရဘူးလို့ ပြောခဲ့တယ်၊ ဘာ့ကြောင့်လဲဆိုတော့–ဆန္ဒ, ဝီရိယ, စိတ္တ, ဝီမံသာဓိပတိဆိုတဲ့ အဓိပတိတို့ရဲ့သဘောဟာ ပြိုင်တူဖြစ်ရိုးထုံးစံမရှိဘူး၊ တစ်ပါးပါးက အဓိပတိ တပ်နေလျှင် ကျန်တဲ့သုံးပါးက နောက်လိုက်သာဖြစ်ရတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သူတို့ကို ပေါင်းလို့မရဘူး၊ ဂူတစ်လုံးတည်းမှာ ခြသေ့နှစ်ကောင် အတူမအောင်းသလိုပေါ့၊ ကဲ–ဒီလောက်ဆို သဘောပေါက်လောက်ပါပြီ၊ ကမ္မမှာတော့ တရားကိုယ်တစ်ပါးတည်းမို့ ပေါင်းစရာကိုမရှိတဲ့အတွက် သာမညဃဋနာ မရဘူး။

ကိုင်း... အခုပြောခဲ့တာတွေဟာ သဟဇယ်ဃဋနာဟောဖို့အတွက် အခြေခံအချက်တွေပဲ၊ ဒီအချက်တွေကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သဘောပေါက်ထားမှ ဖြစ်မယ်၊ သဘောမပေါက်သေးက ထပ်မံပြီး လေ့လာစဉ်းစားလိုက်ပါဦး။

ဃဋနာဆိုရိုး

ဃဋနာကိုမဟောမီ အဝိပါက ၄–ချက်၊ သဝိပါက ၅–ချက်၊ ပေါင်း ဃဋနာ ၉–ချက်ဆိုရိုးကို မူတည်လိုက်ကြဦးစို့၊ ၉–ချက်ဆိုပေမယ့် ၅–ချက်ဆိုလျှင် ကိစ္စပြီးတာပါပဲ၊ ကိုင်း–နားထောင်။

၁။ သဗ္ဗဌာနိကဃဋနာ(သဟကြီး)။ ။သမ္မယုတ္တက္ခန္ဓာ, (သဟိတ်) စိတ္တဇရုပ်, (သဟိတ်)ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဟိတ် ၆–ပါး၊ ဆန္ဒ ဝီရိယ စိတ္တ ဝီမံသာဓိပတိ၊ စေတနာ၊ နာမ်အာဟာရတရားကိုယ် ၃–ပါး၊ နာမ်ဣန္ဒြေ တရားကိုယ် ၈–ပါး၊ ဈာနင်တရားကိုယ် ၅–ပါး၊ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉–ပါး။ [အဓိပတိမှာ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကို မထည့်ပါနဲ့။]

၂။ သအညမညဃဋနာ။ ။သမ္မယုတ္တက္ခန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထုအား x တပ်သော ဟိတ် ၆–ပါးစသည်။

၃။ သ အဉ္ဇသံဃဋနာ။ ။သမ္မယုတ္တက္ခန္ဓာအားသာ x တပ်သော ဟိတ် ၆–ပါးစသည်။

၄။ သဝိပွယုတ္တဃဋနာ။ ။(သဟိတ်)စိတ္တဇရုပ်, (သဟိတ်)ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဟိတ် ၆–ပါးစသည်။ [အဓိပတိ၌ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် မထည့်ရ။]

၅။ သ အဉ္ဇ ဝိပ် ဃဋနာ။ ။ဟဒယဝတ္ထုအား x တပ်သော ဟိတ် ၆–ပါးစသည်။

ဒါဟာ ယဒုနာ ၉-ချက်ရဲ့ မူသေဆိုရိုးပါပဲ၊ ခုနကပြောခဲ့သလို ပထမ လေးအုပ်စုက အဝိပါက ၄-ချက်၊ ငါးအုပ်စုလုံးက သဝိပါက ၅-ချက်၊ ပေါင်း ၉-ချက်ဖြစ်ပါတယ်၊ အမှန်ကတော့ ဒါဟာ သဘာဂတွေသာ ဖြစ်ပါတယ်။

သဝိပါကယဒုနာဆိုရိုးမှာ အဓိပတိအရကောက်ပုံလေးကို ပြောချင်ပါ သေးတယ်၊ ကဲ-နားထောင်။

ဆန္ဒာဓိပတိ။ ။သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အား x တပ်သော ဖိုလ်လေး ခုဒ္ဒရိသော ဆန္ဒာဓိပတိ။

ဝီရိယာဓိပတိ။ ။ဖိုလ်လေးခုဒ္ဒရိသော ဝီရိယာဓိပတိ။

စိတ္တာဓိပတိ။ ။ဖိုလ်လေးခုဟူသော စိတ္တာဓိပတိ။

ဝီမံသာဓိပတိ။ ။ဖိုလ်လေးခုဒ္ဒရိသော ဝီမံသာဓိပတိ။

အမှန်ကတော့ ဒါဟာ သင်္ဂြိဟ်သရုပ်ကွဲလျှင် ဒီလောက်ခက်ခဲတဲ့ကိစ္စ မဟုတ်ပါဘူး၊ အရာဌာနအားလျော်စွာ သဘောသဘာဝကို ချိန်ဆတတ်ဖို့ပဲ လိုပါတယ်။

မဂ္ဂအတွက်လဲ ပြောပြချင်ပါသေးတယ်၊ နောက်သဝိပါက ၅-ချက်မှာ "ဝိပါက် ဒ္ဒရိသော ဟိတ် ၆ပါး"စသည်ဖြင့် ဒီလိုဆိုရိုးပြုပါတယ်၊ မဂ္ဂမှာတော့ မဂ္ဂင် တရားကိုယ် ၈-ပါးသာရပါတယ်၊ ဒိဋ္ဌိတရားကိုယ် မရဘူး၊ ဒိဋ္ဌိက ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္မယုတ် ၄-ခုမှာသာယှဉ်တယ်၊ ဝိပါက်မှာ မယှဉ်နိုင်ဘူး၊ သင်္ဂြိဟ်သရုပ်ပါပဲ။

အဲဒီ သဝိပါကမှာပဲ နောက်ဆုံး ၅-နံပါတ် "သ အဉ်ဝိပ်" ယဒုနာမှာ "ဟဒယ ဝတ္ထုအား x တပ်သော ပညာ ဝိတက် ဝီရိယ သတိ ဧကဂ္ဂတာ-ဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၅-ပါး"သာရပါတယ်၊ ဒိဋ္ဌိနှင့်ဝိရတိ ၃-ခု မရပါဘူး၊ ဒိဋ္ဌိမရပုံကို ပြောပြီးပါပြီ၊ ဝိရတိ ၃-ခုမရပုံက-ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုက ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်ဖြစ်နေတယ်၊ ဝိရတိ ၃-ခုက ပဋိသန္ဓေအခါမှာ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ပဝတ္တိမှာ တောင် ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗအာရုံနဲ့တွေ့လို့ ရောင်ကြဉ်တဲ့အခါမှာသာ ဖြစ်နိုင် ယှဉ်နိုင် ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့်ပါပဲ။

သန္ဓိဝါထုတ်ပုံ

ကုသလော ကုသလသဿ-စတဲ့ သန္ဓိဝါထုတ်ပုံကို ဒီနေရာကပင် ကျိန်းသေနည်း ပြောပြပါမယ်၊ သဟဇယ် ၇-ပစ္စည်းရဲ့ တရားကိုယ်ပစ္စည်းတရားတွေဟာ အမောဟ (ပညာ)မှတစ်ပါး အားလုံး "ကု၊ အကု၊ ဗျာ"သုံးပဒလုံး ရတာချည်းပဲ၊ အမောဟ ရယ်, (အမောဟတစ်စိတ်ဖြစ်တဲ့) ဝီမံသာဓိပတိရယ်ကတော့ "ကု၊ ဗျာ"နှစ် ပဒသာရပါတယ်၊ အကုသိုလ်မှာမယှဉ်လို့ အကုပဒမရဘူး။

အဝိပါက ၄-ချက် သန်ဘုတ်ပုံ

၁။ သဟကြီး ၄ပစ္စည်းသာပြိုင်တဲ့ သဗ္ဗဌာနိကဃဋနာမှာ ဟေ ဓိ ကံ ဟာ ဣ
ဈာ မဂ်-တို့ရဲ့ သန်ဘ-သတ္တ။

၂။ သအညမညဃဋနာမှာ အညမညသန်ဘ-တီဏိ။

၃။ သ အဉ် သံဃဋနာမှာ သမ္မယုတ္တသန်ဘ-တီဏိ။

၄။ သဝိပ္ပယုတ္တဃဋနာမှာ ဝိပ္ပယုတ္တသန်ဘ-တီဏိ။

အမောဟနဲ့ ဝိမံသာဓိပတိကို တရားကိုယ်ဆိုပြီး ပြိုင်ရာမှာတော့ (ခုနက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အကုပဒမရတဲ့အတွက်) အဝိပါက ၄-ချက် အစဉ်အတိုင်း စတ္တာရီ, ဒွေ, ဒွေ, ဒွေ-လို့ သန်ဘထွက်ပါတယ်။ [ကု-ကု၊ ကု-ဗျာ၊ ကု-ကုဗျာ၊ ဗျာ-ဗျာ(စတ္တာရီ)။ ကု-ကု၊ ဗျာ-ဗျာ(ဒွေ-၃ချက်)။]

သဝိပါက ၅-ချက် သန်ဘုတ်ပုံ

သဝိပါက ၅-ချက်မှာတော့ ဝိပါက, က အုပ်စိုးနေတဲ့အတွက်, ၅-ချက်လုံးမှာ ဝိပါကပါနေတဲ့အတွက် ဝိပါကရဲ့သန်ဘ "ဗျာ-ဗျာ"တစ်ချက်သာရပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ၅-ချက်လုံးမှာ "ဧကံ"လို့ချည်းသာ သန်ဘထုတ်ပါ၊ ဒါဟာ သန်ဘထုတ်ပုံမူသေဖြစ်ပါတယ်။

အခြေခံသတ်မှတ်ချက်တွေကို ပြောပြလို့ပြီးပါပြီ၊ သဟဇယ်တစ်ပစ္စည်းချင်းပြိုင်ကြရုံပဲရှိတော့တယ်၊ သုဒ္ဓသန်ဘကို အာရုံပြုထားပါ၊ သဘာဂကို နှလုံးသွင်းထားပါ၊ သဘောဉာဏ်ကို ရှေ့တန်းတင်ထားပါ။

ဟေတု။ ။ဓိ၊ ဣ၊ မဂ်။
၁ ၁ ၁ =တရားကိုယ်

ကိုင်း-ဟေတုကိုဟောဖို့ စဉ်းစားကြစို့၊ အထက်ပါသရုပ်ကို သေချာစွာကြည့်ပါ၊ ဟေတုရဲ့တရားကိုယ်က ဟိတ် ၆-ပါး၊ ဟေတုရဲ့သဘာဂက ဓိ, ဣ, မဂ်ပစ္စည်း၊ ဓိ ဣ မဂ်တို့နဲ့ သဘာဂဖြစ်တာက "အမောဟ"တရားကိုယ် တစ်ပါးတည်းသာနေပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "အမောဟ"တရားကိုယ်နဲ့ ပြိုင်ရမယ်၊ သဘာဂ ၃-ပစ္စည်းအနက် ဣန္ဒြိယ, မဂ္ဂတို့ကို "အမောဟ" အမည်နဲ့ပြိုင်ပါ၊ အဓိပတိမှာတော့ အဓိပတိက ဒွိဟိတ်ဧော တိဟိတ်ဧောမှာသာဖြစ်လို့ အမောဟကို မလိုက်နိုင်ဘူး၊ ယင်း အမောဟကို အဓိပတိနဲ့ နှစ်ဖက်ရည်ညွှိလိုက်လျှင် အရနည်းတဲ့ အဓိပတိဘက်လိုက်ပြီး "ဝိမံသာဓိပတိ"အမည်နဲ့ ပြိုင်ရပါလိမ့်မယ်၊ ဝိမံသာဓိပတိဟာ တိဟိတ်

ဧာမှာသာဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဟိတ် ၆-ပါးလုံးနဲ့ပြိုင်လျှင် "သာမညဃဋနာ"၊ အမောဟနဲ့ပြိုင်လျှင် "သင္ကန္တိယမဂ္ဂဃဋနာ"၊ ဝိမံသာဓိပတိအမည်နဲ့ပြိုင်လျှင် (ဣန္ဒြိယ မဂ္ဂတို့လဲလိုက်နိုင်လို့) "သာဓိပတိဣန္ဒြိယမဂ္ဂဃဋနာ"၊ အဲဒီတော့-

(၁) ဟိတ် ၆-ပါးလုံး သာမညဃဋနာ၊
(၂) အမောဟ (ဣ၊ မဂ်) သင္ကန္တိယမဂ္ဂဃဋနာ၊
(၃) ဝိမံသာဓိပတိ (ဓိ၊ ဣ၊ မဂ်) သာဓိပတိဣန္ဒြိယမဂ္ဂဃဋနာ-လို့ ဃဋနာ ၃-မျိုး ထွက်လာပါတယ်၊ အဲဒီ ၃-မျိုးကို အုပ်စုတည်ပြုခဲ့တဲ့ အဝိပါက ၄-ချက်, သဝိပါက ၅-ချက်တို့နဲ့ ဆိုရိုးပြုရပါမယ်၊ သို့ရာတွင် "အဓိ ၆-ပါး၊ ကြွင်း ၉-ပါး၊ ပိုင်းခြားမှတ်လေကြ" လို့ သတ်မှတ်ခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝိမံသာဓိပတိ အမည်နဲ့ပြိုင်တဲ့ (၃)နံပါတ်မှာတော့ ၆-ချက်သာရပါတယ်၊ အဲဒီတော့ (၁၊ ၂) နံပါတ်များက ၉-ချက်စီ၊ (၃)နံပါတ်က ၆-ချက်ဆိုတော့ ဟေတုပစ္စည်းမှာ ဃဋနာပေါင်း ၂၄-ချက်ထွက်လာပါတယ်။ [သဘာဂပစ္စည်းထဲမှာ အဓိပတိ ပါလာလျှင် ဝီရိယာဓိပတိ, စိတ္တာဓိပတိ, ဝိမံသာဓိပတိအမည်များနဲ့ ပြိုင်ရမယ် ဆိုတာ သတိပြုမှတ်သားခဲ့ပါ။] ဟေတုပြီးပါပြီ။

အဓိပတိ။ ။ဟေ၊ ဟာ၊ ဣ၊ မဂ်။
၁ ၁ ၃ ၂ = တရားကိုယ်

ကိုင်း- အဓိပတိကိုဟောဖို့ စဉ်းစားကြစို့၊ အထက်ပါသရုပ်ကို သေချာစွာ ကြည့်ပါ၊ အဓိပတိရဲ့ ပစ္စည်းတရားက အဓိပတိတရားကိုယ် ၄-ပါး၊ အဓိပတိရဲ့ သဘာဂက ဟေ, ဟာ, ဣ, မဂ်-တို့ဖြစ်ပါတယ်၊ ဟေတုမှာ ဝိမံသာဓိပတိနဲ့ သဘာဂဖြစ်ပါတယ်၊ အာဟာရမှာ စိတ္တာဓိပတိနဲ့ သဘာဂဖြစ်ပါတယ်၊ ဣန္ဒြိယမှာ ဝီရိယ, စိတ္တ, ဝိမံသာဓိပတိ ၃-ပါးနဲ့ သဘာဂဖြစ်ပါတယ်၊ မဂ္ဂမှာ ဝီရိယ, ဝိမံသာဓိပတိ ၂-ပါးနဲ့ သဘာဂဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီသဘောကို သဘာဂပစ္စည်းများ အောက်မှာ (၁၊ ၁၊ ၃၊ ၂-လို့)ဂဏန်းထိုးပြထားပါတယ်၊ ဒါကိုကြည့်ပြီး ပြိုင်နိုင်တဲ့ပစ္စည်းရေကိုလည်း သိနိုင်ပါတယ်။

ဒီအဓိပတိမှာ ဃဋနာအမည်ကို သီးသန့်ပေးဖို့မလိုပါဘူး၊ အဓိပတိလေးပါး တို့ဟာ တစ်ပါးချင်းသာ အဓိပတိကိစ္စတပ်ကြလို့ "ဆန္ဒာဓိပတိဃဋနာ၊ စိတ္တာဓိပတိ ဃဋနာ၊ ဝီရိယာဓိပတိဃဋနာ၊ ဝိမံသာဓိပတိဃဋနာ" လို့ သူ့အမည်နဲ့သူသာ ဃဋနာအမည်တပ်ပါ၊ ဒီမှာ စိတ္တာဓိပတိက ဝီရိယာဓိပတိထက် အရာကျယ်လို့ ရှေ့ရောက်နေပါတယ်။

အခုတည်ပြခဲ့တဲ့ ၄-အုပ်စုကို အဝိပါက, သဝိပါက ၃-ချက်စီဖြင့် ဆိုရိုးကျ ပြောင်ပါ၊ တစ်ခုတစ်ခုမှာ ၆-ချက်စီရတဲ့အတွက် အဓိပတိယဌာနပေါင်း ၂၄-ချက် ထွက်လာပါတယ်၊ အဓိပတိပြီးပါပြီ။

ကမ္မ။ ။ဟာ။

၁ = တရားကိုယ်

ကိုင်း-ကမ္မကိုဟောဖို့ စဉ်းစားကြစို့၊ ကမ္မရဲ့ပစ္စည်းတရားက စေတနာတစ်ခုသာ ရှိပါတယ်၊ ကမ္မရဲ့သဘာဝကလဲ အာဟာရတစ်ပစ္စည်းသာရှိပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဒီစေတနာတရားကိုယ်နဲ့ တစ်အုပ်စုတည်းသာပြောင်ပါ၊ နာမည်လဲ အထူးပေးဖို့ မလိုပါဘူး၊ သဟဇာတဃဋနာလို့သာ နာမည်တပ်ပါ၊ တစ်အုပ်စုတည်းမို့ ၉-ချက်သာရှိပါတယ်၊ ကမ္မပြီးပါပြီ။

အာဟာရ။ ။မိ၊ ကံ၊ ဣ။

၁ ၁ ၁ = တရားကိုယ်

ကိုင်း-အာဟာရကိုဟောဖို့ စဉ်းစားကြစို့၊ အထက်ပါသရုပ်ကို သေချာစွာ ကြည့်ပါ၊ အာဟာရပစ္စည်းတရားက ဖဿ, စေတနာ, ဝိညာဉ်ဆိုတဲ့ နာမ်အာ ဟာရတရားကိုယ် ၃-ပါး၊ အာဟာရရဲ့သဘာဝက မိ, ကံ, ဣ-တို့ ဖြစ်ပါတယ်၊ အဓိပတိမှာ စိတ္တာဓိပတိနဲ့၊ ကမ္မမှာ စေတနာနဲ့၊ ဣန္ဒြိယမှာ ဝိညာဉ်နဲ့ သဘာဝ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် အထက်ပါသရုပ်ကိုကြည့်ပြီး (၁) အာဟာရတရားကိုယ် ၃-ပါးလုံးနဲ့ပြောင်တာက သာမညဃဋနာ၊ (၂) သကမ္မ ဃဋနာ၊ (၃) သဣန္ဒြိယဃဋနာ၊ (၄) သာဓိပတိဣန္ဒြိယဃဋနာ-လို့ ဃဋနာ ၄-မျိုး ထွက်လာပါတယ်၊ အဓိပတိမှာ ဣန္ဒြိယလိုက်နိုင်ပါတယ်၊ တရားကိုယ်သဘာဝဖြစ်ပုံကို သတိပြုပါ။

ဒီ ၄-အုပ်စုကို အဝိပါက, သဝိပါကတို့ဖြင့် ဆိုရိုးပြုပါ၊ အဓိပတိက ၆-ချက်၊ ကျန် ၃-အုပ်စုက ၉-ချက်စီ၊ ပေါင်း ၃၃-ချက်တွက်လာပါတယ်၊ အာဟာရပြီးပါပြီ။

ဣန္ဒြိယ။ ။ဟော၊ ဓိ၊ ဟာ၊ စျာ၊ မဂ်။

၁ ၃ ၁ ၂ ၄ = တရားကိုယ်

ကိုင်း-ဣန္ဒြိယကိုဟောဖို့ စဉ်းစားကြစို့၊ အထက်ပါသရုပ်ကို သေချာစွာကြည့်ပါ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတရားက ဇီဝိတ, စိတ်, ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ, ဝီရိယ, သတိ, ဧကဂ္ဂတာ, ပညာ-ဆိုတဲ့ နာမ်ဣန္ဒြေတရားကိုယ် ၈-ပါး၊ သဘာဝပစ္စည်းက

ဟော, ဓိ, ဟာ, စျာ, မဂ်–တို့ဖြစ်ပါတယ်၊ ဟေတုမှာ အမောဟနဲ့၊ အဓိပတိမှာ ဝီရိယ, စိတ္တ, ဝိမံသတို့နဲ့၊ အာဟာရမှာ စိတ်နဲ့၊ စျာနမှာ ဝေဒနာ, ဧကဂ္ဂတာ တို့နဲ့၊ မဂ္ဂမှာ ဝီရိယ, သတိ, ဧကဂ္ဂတာ, ပညာတို့နဲ့ သဘာဝဖြစ်နေကြပါတယ်၊ ဂဏန်းထိုးပြထားတဲ့ တရားကိုယ်များကို သတိပြုပါ၊ ဒါကိုကြည့်ပြီး ပြိုင်နိုင်တဲ့ ပစ္စည်းရေကိုလည်း သိနိုင်ပါတယ်။

တရားရများတာက စ, ပြိုင်ရမယ်ဆိုတော့ အရနည်းတဲ့ ဟေတုနဲ့အဓိပတိကို ခဏထားပါဦး၊ မဂ္ဂက အရအများဆုံးဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် (၁)တရားကိုယ် ၈–ပါးလုံးက သာမညဃဋနာ၊ (၂)သမဂ္ဂဃဋနာ၊ (၃)သစျာနဃဋနာ၊ (၄)စျာမဂ် ၂–ခုထဲမှာပါတဲ့ ဧကဂ္ဂတာကိုကြည့်ပြီး သစျာနမဂ္ဂဃဋနာ၊ (၅)သာဟာရဃဋနာ၊ (၆)အဓိပတိထဲက စိတ္တာဓိပတိမှာ အာဟာရလိုက်နိုင်လို့ သာဓိပတိအာဟာရ ဃဋနာ၊ (၇)ဝီရိယာဓိပတိမှာ မဂ္ဂလိုက်နိုင်လို့ သာဓိပတိမဂ္ဂဃဋနာ၊ (၈)ဟေတုမှ အမောဟ(ပညာ)မှာလဲ မဂ္ဂလိုက်နိုင်လို့ သဟေတုမဂ္ဂဃဋနာ၊ (၉)ဝိမံသာ ဓိပတိမှာ ဟေတုနဲ့မဂ္ဂတို့လိုက်နိုင်လို့ သဟေတုအဓိပတိမဂ္ဂဃဋနာ–လို့ ဃဋနာ ၉–မျိုးထွက်လာပါတယ်၊ အမောဟနှင့်ဝိမံသာဓိပတိတို့တွင် အမောဟက တရားအရများလို့ ရှေ့ရောက်နေပါတယ်၊ ဝိမံသာဓိပတိက အနည်းဆုံးဖြစ်ပါ တယ်။

ဒီ ၉–အုပ်စုကို အဝိပါက, သဝိပါကတို့ဖြင့် ဆိုရိုးပြုပါ၊ အဓိပတိ ၃–ခုက ၆–ချက်စီ(၁၈ချက်)၊ ကျန် ၆–အုပ်စုက ၉–ချက်စီ(၅၄–ချက်)၊ ပေါင်း ၇၂–ချက်ဖြစ်ပါတယ်၊ ဣန္ဒြိယပြီးပါပြီ။

စျာန ။ ။ဣ၊ မဂ်။

၂ ၂ = တရားကိုယ်

ကိုင်း–စျာနကိုဟောဖို့ စဉ်းစားကြစို့၊ အထက်ပါသရုပ်ကို ကြည့်ပါ၊ စျာနရဲ့ ပစ္စည်းက ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ, ဝေဒနာ, ဧကဂ္ဂတာ–ဆိုတဲ့ စျာနင် တရားကိုယ် ၅–ပါး၊ သဘာဝပစ္စည်းက ဣ, မဂ်–တို့ဖြစ်ပါတယ်၊ ဣန္ဒြိယမှာ ဝေဒနာ, ဧကဂ္ဂတာတို့နဲ့၊ မဂ္ဂမှာ ဝိတက်, ဧကဂ္ဂတာတို့နဲ့ သဘာဝဖြစ်နေကြ ပါတယ်၊ ဂဏန်းထိုးပြထားတဲ့ တရားကိုယ်များကို သတိပြုပါ၊ ဒါကိုကြည့်ပြီး ပြိုင်နိုင်တဲ့ပစ္စည်းများကိုလည်း သိနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီတော့–(၁)တရားကိုယ် ၅–ပါးလုံးက သာမညဃဋနာ၊ (၂)သဣန္ဒြိယ ဃဋနာ၊ (၃)သမဂ္ဂဃဋနာ၊ (၄)ဣမဂ် ၂–ခုထဲမှာပါတဲ့ ဧကဂ္ဂတာက သဣန္ဒြိယ မဂ္ဂဃဋနာ–လို့ ဃဋနာ ၄–မျိုး ထွက်လာပါတယ်၊ ဒီ ၄–အုပ်စုကို အဝိပါက, သဝိပါကတို့ဖြင့် ဆိုရိုးပြုပါ၊ ဃဋနာပေါင်း ၃၆–ချက်ဖြစ်ပါတယ်၊ စျာနပြီးပါပြီ။

မဂ္ဂ။ ။ဟေ၊ ဓိ၊ ဣ၊ စျာ။
၁ ၂ ၄ ၂ = တရားကိုယ်

ကိုင်း– မဂ္ဂကိုဟောဖို့ စဉ်းစားကြစို့၊ အထက်ပါသရုပ်ကို သေချာစွာကြည့်ပါ၊ မဂ္ဂရဲ့ပစ္စည်းက ပညာ, ဝိတက်, ဝိရတီ ၃ခု, ဝီရိယ, သတိ, ဧကဂ္ဂတာ, ဒိဋ္ဌိ–ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၉–ပါး၊ သဘာဝက ဟေ, ဓိ, ဣ, စျာ–တို့ဖြစ်ပါတယ်၊ ဟေတုမှာ အမောဟနဲ့၊ အဓိပတိမှာ ဝီရိယ , ဝီမံသတို့နဲ့၊ ဣန္ဒြိယမှာဝီရိယ, သတိ, ဧကဂ္ဂတာ, ပညာတို့နဲ့ သဘာဝဖြစ်နေကြပါတယ်၊ ဂဏန်းထိုးပြထားတဲ့ တရားကိုယ်များကို သတိပြုပါ၊ ဒါကိုကြည့်ပြီး ပြိုင်နိုင်တဲ့ပစ္စည်းရေကိုလည်း သိနိုင်ပါတယ်။

တရားရများတာက စ,ပြိုင်ရမယ်ဆိုတော့ ဟေတုနဲ့အဓိပတိကို ခဏထားပါဦး၊ ဣန္ဒြိယက တရားရများနေပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် (၁)တရားကိုယ် ၉–ပါးလုံးက သာမညဃဋနာ၊ (၂)သဣန္ဒြိယဃဋနာ၊ (၃)ဣဒ္ဓိစျာ ၂–ခုထဲမှာပါတဲ့ ဧကဂ္ဂတာကိုကြည့်ပြီး သဣန္ဒြိယစျာနဃဋနာ၊ (၅)အဓိပတိထဲက ဝီရိယာဓိပတိမှာ ဣန္ဒြိယလိုက်နိုင်လို့ သာဓိပတိဣန္ဒြိယဃဋနာ၊ (၆)ဟေတုမှ အမောဟ(ပညာ)မှာလဲ ဣန္ဒြိယလိုက်နိုင်လို့ သဟေတုဣန္ဒြိယဃဋနာ၊ (၇)ဝီမံသာဓိပတိမှာ ဟေတုနဲ့ဣန္ဒြိယတို့လိုက်နိုင်လို့ သဟေတုအဓိပတိဣန္ဒြိယ ဃဋနာ–လို့ ၇–မျိုးထွက်လာပါတယ်။

ဒီ ၇–အုပ်စုကို အဝိပါက, သဝိပါကတို့ဖြင့် ဆိုရိုးပြုပါ၊ အဓိပတိ ၂–ခုက ၆–ချက်စီ(၁၂–ချက်)၊ ကျန် ၅–ခုက ၉–ချက်စီ(၄၅–ချက်)၊ ပေါင်း ၅၇–ချက်ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီ မဂ္ဂမှာ သတိပြုဖို့က (၁)နံပါတ် သာမညဃဋနာရဲ့ သဝိပါက ၅–ချက်မှာ ဒိဋ္ဌိမယှဉ်လို့ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈–ပါးသာကောက်ရပုံ၊ ၅–နံပါတ် "ဝိအဉ်ဝိပ်" ဟဒယဝတ္ထုကိုသာကောက်ရတဲ့ ပဋိသန္ဓေအခါဆိုလျှင် ဝိရတီ ၃–ပါးပါ မယှဉ်လို့ တရားကိုယ် ၅–ပါးသာ ကောက်ရပုံများကို သတိပြုရပါမယ်၊ အခြေခံရှင်းစဉ် တုန်းကပဲပြောခဲ့ပါသေးတယ်၊ မဂ္ဂပြီးပါပြီ။

အဲဒီတော့ သဟဇယ်ဃဋနာတွေကို ပေါင်းလိုက်လျှင်–

ဟေတုက	၂၄–ချက်၊
အဓိပတိက	၂၄–ချက်၊
ကမ္မက	၉–ချက်၊
အာဟာရက	၃၃–ချက်၊

ဣန္ဒြိယက ၇၂-ချက်၊
စျာနက ၃၆-ချက်၊
မဂ္ဂက ၅၇-ချက်၊
အားလုံး(၂၅၅)ချက် ဖြစ်ပါတယ်။

အကုန်လုံးခြိုလိုက်တော့-
(က) သဟကြိုးလတ် ဃဋနာက ၅၇-ချက်၊
(ခ) သဟဇယ်ဃဋနာက ၂၅၅-ချက်၊
အားလုံး သဟဇာတဃဋနာပေါင်း = (၃၁၂)ချက် ဖြစ်ပါတယ်။

သဟဇာတဃဋနာပြီးပါပြီ၊ အစက အခြေခံမူအဖြစ် တည်ပေးထားခဲ့တဲ့ ဆောင်ပုဒ်လေးတွေကို ညီညီညာညာ ပြိုင်တူရွတ်လိုက်ကြစမ်းပါ။

❁❁❁❁❁

ဃဋနာစီစစ်ချက်

ဆောင်။ ။ဟေသဟ အညရယ်တဲ့ ဝိပါကာ၊
စျာမဂ်သံ ပေါင်းသတ္တဃယ်၊ သဟမ္မုသာ။
အာနန်နန် ဥပနိရယ်နှင့်၊ နတ်ဝိပု ပစ္စာ၊ အာသေဝါပကိဏ်း၊
ဓိနိဂ္ဂုံ၊ ဝိပ်အတ်အ တို့မှာလ၊ ဃဋနာ သုံးဖြာရပါလို့၊
ကမ္မမှာ ကိဏ်း သဟဃယ်နှင့်၊
ဟာရမှာ မိသ်သဟကို၊ ပြိုင်ကြ မတိမ်း။ (ပန်းကုံး)

ဓိတိ်သ နိဿယ ဝိသံ၊
ဣန္ဒြေ ဆသတ္တဃယ်၊ ဝိပ် တေရကြဲ၊
အတ်နှင့်အ ဧကုနတိ်သံ၊ ကမ္မမှန် ဧက်ဒသ်၊
စတုတ္တိ် အာဟာရပါတဲ့၊ အကြွင်းကို ဆိုင်ရမှဝယ်၊ ယူကြ မရွှတ်။
(ပန်းကုံး)

ပဉ္စာဝါရ အနုလုံ၌ ဟောတော်မူအပ်သော ဃဋနာများမှာ-
၁။ မိဿကဃဋနာ ၃၉-ချက်၊
၂။ ပကိဏ္ဏကဃဋနာ ၆၄-ချက်၊
၃။ သဟဇာတဃဋနာ ၃၁၂-ချက်၊
အားလုံးပေါင်း = (၄၁၅)ချက် ဖြစ်ပါတယ်။

ဃဋနာတစ်ခုဌ္ဌသာပါဝင်သော ပစ္စည်းများမှာ–
(ပကိဏ္ဏကမှ) အာ, အနံ, သနံ, ဥ, ပု, ပစ်, အာသေ, နတ်, ဝိဂတ = ၉။
(သဟဇာတမှ) ဟေ, သဟ, အည, ဝိ, စျာ, မဂ်, သံ = ၇။
အားလုံးပေါင်း (၁၆) ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။

ဃဋနာနှစ်ခုဌ္ဌပါဝင်သော ပစ္စည်းများမှာ–
(ပကိဏ္ဏက၊ သဟဇာတမှ) ကမ္မ။
(မိဿက၊ သဟဇာတမှ) အာဟာရ။
အားလုံးပေါင်း (၂) ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။

ဃဋနာသုံးခုလုံးဌ္ဌပါဝင်သော ပစ္စည်းများမှာ–
ဓိ, နိ, ဣ, ဝိပ်, အတ်, အဝိဂတ = ၆။
ပေါင်း (၆) ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်။

ဃဋနာအချက်ပေါင်း အသီးသီးမှာ–
အဓိပတိဌ်–၃၀၊ နိဿယဌ်–၂၀၊ ဣန္ဒြိယဌ်–၇၆၊ ဝိပွယုတ္တဌ်–၁၃၊ အတ္ထိ အဝိဂတတို့ဌ်–၂၉စီ၊ ကမ္မဌ်–၁၁၊ အာဟာရဌ်–၃၄။

ဒါက မူလဃဋနာသုံးမျိုးတွင် နှစ်မျိုးသုံးမျိုးမှာ ပါဝင်နေတဲ့ ပစ္စည်းများရဲ့ အရေအတွက်ဖြစ်ပါတယ်၊ ဃဋနာတစ်ခုစီမှာသာ ပါဝင်တဲ့ပစ္စည်းများရဲ့ အရေအတွက်ကိုတော့ ဆိုင်ရာဃဋနာမှာပြခဲ့တဲ့ အရေအတွက်အတိုင်းပဲ–လို့ မှတ်ပါ။

အနည်းဆုံးနဲ့ အများဆုံး

ဃဋနာမှာ ၂–ပစ္စည်းကစပြီး ၁၁–ပစ္စည်းအထိ တွဲစပ်ရတယ်လို့ ပြောခဲ့ပါတယ်၊ နှစ်ပစ္စည်းတွဲရတဲ့ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေက အတ္ထိ ၆–မျိုး သုဒ္ဓသန်ဿဖြစ်ပါတယ်၊ ဃဋနာ ၃–မျိုးထဲက မိဿကဃဋနာမှာ ပါပါတယ်၊ အတ္ထိ ၆–မျိုး သုဒ္ဓသန်ဿများကိုဆိုပြီး "အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ တေရသ"လို့ ဃဋနာလုပ်ပြီး သန်ဿထုတ်ခဲ့ပါတယ်။

၁၁–ပစ္စည်းတွဲရတာက သဟဇာတဃဋနာထဲမှာ ရှိပါတယ်၊ အဝိပါက ၄–ချက်, သဝိပါက ၄–ချက်ရှိတဲ့အနက် သဝိပါကထဲမှာ (၃) နံပါတ်ဖြစ်တဲ့ "သမ္မယုတ္တက္ခန္ဓာအားသာတပ်သော ဖိုလ်လေးခုဌ္ဌရှိသော ဝိမံသာဓိပတိ"ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားများဟာ ၁၁–ပစ္စည်း ပြိုင်နိုင်တဲ့ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားများ ဖြစ်ပါတယ်၊ ပြိုင်တဲ့ပစ္စည်းတွေက ဟေတု, အဓိပတိ, သဟဇာတ, အညမည,

နိဿယ, ဝိပါက, ဣန္ဒြိယ, မဂ္ဂ, သမ္မယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ–တို့ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါဟာ ယဒုနာစိစစ်ချက်ပါပဲ။

သဘာဂမှ ယဒုနာယူနည်း

သဘာဂမှ ယဒုနာယူနည်းကို ပြောပါမယ်၊ သဘာဂဆိုတာ "နှစ်ဖက်ရ"လို့ ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ၊ သဘာဂမှာ နှစ်ပစ္စည်းကိုသာ တွဲဟောပါတယ်၊ ယဒုနာမှာဘော့ နှစ်ဖက်ရ, သုံးဖက်ရစသည်ဖြင့် ဆယ့်တစ်ဖက်ရအထိ ရှိပါတယ်၊ နှစ်ပစ္စည်းက စပြီး ·ဆယ့်တစ်ပစ္စည်းအထိ တွဲဟောပါတယ်။

သဘာဂမှ ယဒုနာယူနည်းကိုပြောတဲ့အခါ အပြည့်အစုံပြောလျှင် ကျယ်ဝန်းပြီး ရှုပ်ထွေးနေပါလိမ့်မယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ယူနည်းသဘောလောက်ကိုသာ ပြောပါမယ်၊ ကဲ–အာရမ်မျိုးကို ကြည့်ကြစို့။

၁။ အာရမ်မျိုး (၂) နံပါတ်ဖြစ်တဲ့ အာဓိသုဒ္ဓသန္ဓိအုပ်စုမှာ အဓိပတိနဲ့ဥပ နိဿယ နှစ်ပစ္စည်းရှိတယ်၊ အာရမ်မျိုးမှာ ခေါင်းဆောင်က တရားအရအများဆုံး ဖြစ်တဲ့ အာရမ္မဏပါပဲ၊ အဲဒီ အာဓိသုဒ္ဓသန္ဓိလာ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေကို ဆိုပြီး "အာရမ္မဏပစ္စယာ အဓိပတိယာ သတ္တာ၊ အာရမ္မဏပစ္စယာ ဥပနိဿယေ သတ္တာ"လို့ နှစ်ပစ္စည်းစီသာ တွဲ–တွဲပြီး သဘာဂလုပ်ခဲ့ပါတယ်၊ အဲဒီ သဘာဂကို "အာရမ္မဏ အဓိပတိ ဥပနိဿယန္တိ သတ္တာ"လို့ ဆိုလိုက်လျှင် ယဒုနာဖြစ်သွားပါတယ်၊ ဒီမှာ ပစ္စည်း ၃–ခုတွဲလိုက်တယ် မဟုတ်ပါလား၊ ၃–ခုတွဲလိုက်တာဟာ ယဒုနာပါပဲ။

၂။ နောက်တစ်ခါ (၃) နံပါတ်ဖြစ်တဲ့ အာပုသုဒ္ဓသန္ဓိလာ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် တွေကိုဆိုပြီး "အာရမ္မဏပစ္စယာ ပုရေဇာတေ တိဏိ၊ အာရမ္မဏပစ္စယာ အတ္ထိယာ တိဏိ၊ အာရမ္မဏပစ္စယာ အဝိဂတေ တိဏိ"လို့ နှစ်ပစ္စည်းစီသာ တွဲ–တွဲပြီး သဘာဂလုပ်ခဲ့ပါတယ်၊ အဲဒီ သဘာဂကို "အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ တိဏိ"လို့ဆိုလိုက်လျှင် ယဒုနာဖြစ်သွားပါတယ်၊ ဒီမှာ ၄–ပစ္စည်း တွဲထားပါတယ်။

၃။ အဲဒီ သဘောအတိုင်းပါပဲ၊ (၄) နံပါတ်ဖြစ်တဲ့ ဝတ္ထွာအုပ်စုမှာ "အာနိ ပုဝိပ်အတ် အ"လို့ ၆–ပစ္စည်းရှိပါတယ်၊ အဲဒီ ၆–ပစ္စည်းထဲက နှစ်ပစ္စည်းစီ တွဲ–တွဲပြီး "အာရမ္မဏပစ္စယာ နိဿယေ တိဏိ"စသည်ဖြင့် သဘာဂလုပ်ခဲ့ပါတယ်၊ အဲဒီသဘာဂကို "အာရမ္မဏ နိဿယ ပုရေဇာတ ဝိပွယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ တိဏိ"လို့ ဆိုလိုက်လျှင် ယဒုနာဖြစ်သွားပါတယ်။

၄။ အာပုဓိသုဒ္ဓသင်္ချာအုပ်စုမှာ ၆–ပစ္စည်းရှိပါတယ်၊ အဲဒီ ၆–ပစ္စည်းထဲက နှစ်ပစ္စည်းစီ တွဲ–တွဲဟောလျှင် သဘာဂ၊ ၆–ပစ္စည်းလုံး တွဲလိုက်လျှင် ဃဋနာ ဖြစ်ပါတယ်။

၅။ ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသင်္ချာအုပ်စုမှာ ၈–ပစ္စည်းရှိပါတယ်၊ အဲဒီ ၈–ပစ္စည်းထဲက နှစ်ပစ္စည်းစီ တွဲ–တွဲဟောလျှင် သဘာဂ၊ ၈–ပစ္စည်းလုံးတွဲလိုက်လျှင် ဃဋနာ ဖြစ်ပါတယ်။

အချုပ်ကတော့ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေမှာ ပစ္စည်းရေပေါင်း ၈–ပစ္စည်း ရတယ်ဆိုပါတော့၊ အဲဒီ ၈–ပစ္စည်းအနက် ၂–ခုစီ ၂–ခုစီ တွဲ–တွဲယူလျှင် သဘာဂဖြစ်ပါတယ်၊ ၈–ပစ္စည်းလုံး တစ်ခါတည်းပေါင်းယူလိုက်လျှင် ဃဋနာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါဟာ သဘာဂမှ ဃဋနာယူပုံကို သဘောပေါက်အောင် သဘော မျှကိုသာချုပ်ပြီး ပြောပြခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီအချုပ်ကို သဘောပေါက်လျှင် သဘာဂ ဃဋနာတို့ရဲ့ အကျယ်သဘာဝကို နားလည်နိုင်ပါတယ်၊ နားလည်အောင်လဲ လေ့လာသင့်ပါတယ်၊ သင်္ချာတွေလေ့လာရတာ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းပါတယ်။

သဟမျိုး။ ။သဟမျိုးမှာ သဘာဂမှ ဃဋနာယူနည်းကို ပြောပါမယ်၊ ဟေတုကိုကြည့်ပါ၊ ဟေတုသုဒ္ဓသင်္ချာကို အပြည့်အစုံဆိုလိုက်လျှင် သဘာဂ ပစ္စည်းရေဟာ သဟကြီး ၄–ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သဘာဂတုန်းက "ဟေတုပစ္စယာ သဟဇာတေ သတ္တ၊ ဟေတုပစ္စယာ နိဿယေ သတ္တ၊ ဟေတု ပစ္စယာ အတ္ထိယာ သတ္တ၊ ဟေတုပစ္စယာ အဝိဂတေ သတ္တ"လို့ သဘာဂလုပ်ခဲ့ ပါတယ်၊ အဲဒီ သဘာဂကို "ဟေတု သဟဇာတ နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ သတ္တ"လို့ ဆိုလိုက်လျှင် ဃဋနာဖြစ်သွားပါတယ်။

ဒီလောက်ပြောလျှင် သဘာဂမှ ဃဋနာယူနည်းကို သဘောပေါက်လောက် ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သဟမျိုးမှ ကျန်ပစ္စည်းတွေနဲ့ အနန္တရမျိုးစတဲ့ ကျန်မျိုး တွေကို အထူးမပြောတော့ပါဘူး၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့သာ ခန့်မှန်းကြည့်ပါတော့။

ဃဋနာမှ သဘာဂယူနည်း

ဃဋနာမှ သဘာဂယူနည်းကိုလဲ သဘောလောက်သာ ပြောပါမယ်၊ အပြည့် အစုံပြောလျှင် သိပ်ကျယ်ဝန်းနေပါလိမ့်မယ်၊ ကဲ–နားထောင်။

အာရမ်မျိုး။ ။အာရမ်မျိုးမှာ (၂)နံပါတ်ဖြစ်တဲ့ အာဓိသုဒ္ဓသင်္ချာကို ဆိုပြီး "အာရမ္မဏ အဓိပတိ ဥပနိဿယန္တိ သတ္တ"လို့ ဃဋနာလုပ်ခဲ့ပါတယ်၊ ဒါကို တစ်ခုချင်းခွဲပြီး "အာရမ္မဏပစ္စယာ အဓိပတိယာ သတ္တ၊ အာရမ္မဏပစ္စယာ

ဥပနိဿယေ သတ္တ”လို့ ပြင်လိုက်လျှင် သဘာဝဖြစ်သွားပါတယ်၊ ကျန်တဲ့ အာပုအုပ်စု, ဝတ္ထာအုပ်စု သုဒ္ဓသင်္ခါဝင် ပစ္စည်းများကိုလည်း ဒီသဘောအတိုင်း ယူဆရပါမယ်။

သဟမျိုး။ ။သဟမျိုးမှာ ဟေတုကိုကြည့်ပါ၊ ဟေတုပစ္စည်းမှာ သာမညဃဋနာ ၉–ချက်၊ သဂ္ဂါဒိယမဂ္ဂဃဋနာ ၉–ချက်၊ သာဓိပတိဂ္ဂါဒိယမဂ္ဂ ဃဋနာ ၆–ချက်၊ ပေါင်း ၂၄–ချက်ပြိုင်ခဲ့ပါတယ်၊ သာမညဃဋနာ ၉–ချက်ရှိတဲ့ အနက် ပထမဆုံး အဝိပါက ၄–ချက်ထဲက သဗ္ဗဌာနိကဃဋနာမှာ “သမ္မယုတ္တ ကွန္ဓာ-သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဟိတ် ၆–ပါး၊ ဟေတု သဟဇာတ နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ သတ္တ”လို့ ဃဋနာလုပ်ခဲ့ ပါတယ်၊ အဲဒီဃဋနာကို တစ်ခုချင်းခွဲပြီး “ဟေတုပစ္စယာ သဟဇာတေ သတ္တ၊ ဟေတုပစ္စယာ နိဿယေ သတ္တ၊ ဟေတုပစ္စယာ အတ္ထိယာ သတ္တ၊ ဟေတုပစ္စယာ အဝိဂတေ သတ္တ”လို့ ပြင်လိုက်လျှင် သဘာဝဖြစ်သွားပါတယ်၊ အဝိပါက, သဝိပါကတွေပါ ဖြန့်ပြောလျှင် အတော်ကျယ်ဝန်းသွားပါလိမ့်မယ်။

အခုပြောခဲ့တဲ့ သဘာဝမှ ဃဋနာယူနည်း, ဃဋနာမှ သဘာဝယူနည်းဟာ အမှန်ကတော့ အတိအကျ မဟုတ်သေးပါဘူး၊ ယူနည်းသဘောပေါက်ရုံလောက်သာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ယူဆပုံသဘောပေါက်ရုံလောက်သာ ပြောရခြင်းဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီလောက်ဆိုကျေနပ်လောက်ပါပြီ။

ကဲ–ဒီလောက်နဲ့ပဲ ဃဋနာကိစ္စ အပြီးသတ်လိုက်ကြပါစို့။

ဃဋနာသင်္ခါ ပြီး၏။

ပစ္စယုဒ္ဓါရ

ပဋိစ္စဝါရ ပစ္စနိက်အစရှိသည်တို့၌ "အကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ အကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နေ ဟေတုပစ္စယာ"အစရှိသောဝိဘင်းကို ဟောတော်မူသကဲ့သို့ ပဌာဝါရပစ္စနိက်၌ ဝိဘင်းကိုဟောတော်မမူ၊ ထိုသို့ ဟောတော်မမူသော်လည်း ထိုပစ္စနိက်လက္ခဏာအကျဉ်းအားဖြင့် ပစ္စနိက်ကိုပြအံ့သောငှာ သင်္ဂါယနာဆရာတို့သည် ပစ္စယုဒ္ဓါရကို ထားတော်မူကုန်၏။ (အရကောက်၊ ၅၂၇)

ဣဒါနိ ပစ္စနိယံ ဟောတိ။ တတ္ထ ယထာ ပဋိစ္စဝါရာဒီသု "အကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ အကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နေ ဟေတုပစ္စယာ"တိ အာဒိနာ နယေန လဗ္ဘမာနာ ပဌာ လဗ္ဘမာနာနံ ပစ္စယာနံ ဝသေန သရူပတောဝ ဝိတ္ထာရိတာ၊ ဧဝံ အဝိတ္ထာရေတွာ ဧကေန လက္ခဏေန သခေၠပတော ပစ္စနိယံ ဒဿေတုံ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ "ကုသလော ဓမ္မော ကုသလသ္မိံ ဓမ္မသ္မိံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ အာဒိနာ နယေန အနုလောမတော ကုသလာဒီနံ ပစ္စယာ ဥဒ္ဓဋာ။ (၆၊ ၄၆၃)

ပစ္စယုဒ္ဓါရဆိုတာ ပစ္စည်းတွေကို အကျဉ်းချုပ်ထုတ်ပြခြင်းပါပဲ၊ ၈-ပစ္စည်း ၉-မျိုးထဲမှာ ကျန်ပစ္စည်းတွေကို သွင်းပြခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ သုဒ္ဓသင်္ချာမျိုးစဉ် အလိုက် သွင်းရပါတယ်၊ ဒီပဌာဝါရ အနုလုံမှာ ကုသလပဒ, အကုသလပဒ, အဗျာကတပဒ, ကုသလာဗျာကတပဒ, အကုသလာဗျာကတပဒ-လို့ ပဒ ၅-ခု ရှိပါတယ်၊

ကုသလပဒမှာ ကု, အကု, ဗျာ, ကုဗျာ-လို့ ပဒါဝသာန ၄-ခု၊
အကုသလပဒမှာ အကု, ကု, ဗျာ, အကုဗျာ-လို့ ပဒါဝသာန ၄-ခု၊
အဗျာကတပဒမှာ ဗျာ, ကု, အကု-လို့ ပဒါဝသာန ၃-ခု၊
ကုဗျာပဒမှာ ကု, ဗျာ-လို့ ပဒါဝသာန ၂-ခု၊
အကုဗျာပဒမှာ အကု, ဗျာ-လို့ ပဒါဝသာန ၂-ခု၊
ပေါင်းသင်္ချာ ၁၅-ချက်ရှိပါတယ်။

အဲဒီ ၁၅-ချက်ကို တစ်ခုချင်း ၈-ပစ္စည်း ၉-မျိုးထဲ သွင်းပြရမယ်၊ ရတဲ့မျိုးထဲကမှ နောက်တစ်ဆင့်တက်ပြီး ရနိုင်တဲ့ပစ္စည်းသရုပ်ကို ထုတ်ပြရမယ်၊ ကဲ-သွင်းကြည့်, ထုတ်ကြည့်ကြရအောင်။

၁။ ကု + ကု။ ။ကုသလော ဓမ္မော ကုသလသ္မိံ ဓမ္မသ္မိံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော၊ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန

ပစ္စယော။ [ကု+ကုဟာ ဘယ်မျိုးတွေထဲ ပါတယ်ဆိုတာ သုဒ္ဓသန္ဓိကို အာရုံပြုပါ။] ကုသလော ကုသလသမ္ဘဒ္ဓ အာရမ္မဏ, သဟဇာတ, ဥပနိဿယ ဤ ၃-ပစ္စည်းကို ထုတ်အပ်၏။

ထိုတွင် အာရမ္မဏဖြင့် အာရမ္မဏမတ္တ, အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ ဤ ၃-ပစ္စည်းကို ပြအပ်၏။ [အာရမ်မျိုးမှာလဲ ဘယ်အုပ်စုထဲပါတယ်ဆိုတာ သုဒ္ဓသန္ဓိကို အာရုံပြုပါ။]

သဟဇာတဖြင့် သဟဇာတမတ္တ, ဟေတု, သဟဇာတာဓိပတိ, အညမည, သဟဇာတနိဿယ, သဟဇာတကမ္မ, သဟဇာတာဟာရ, သဟဇာတိန္ဒြိယ, စျာန, မဂ္ဂ, သမ္မယုတ္တ, သဟဇာတဘွဏ္ဍ, သဟဇာတအဝိဂတ ဤ ၁၃-ပစ္စည်းကို ပြအပ်၏။ [သုဒ္ဓသန္ဓိကို အာရုံပြုပါ။]

အာရမ္မဏဖြင့် အာရမ္မဏူပနိဿယကို ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဥပနိဿယဖြင့် အနန္တရူပနိဿယ, ပကတူပနိဿယ ဤ ၂-ပစ္စည်းကိုပြအပ်၏၊ ထိုတွင် အနန္တရူပနိဿယဖြင် အနန္တရူပနိဿယ, အနန္တရ, သမနန္တရ, အာသေဝန, နတ္ထိ, ဝိဂတ ဤ ၆-ပစ္စည်းကို ပြအပ်၏။ ပကတူပနိဿယဖြင့် ပကတူပပစ္စည်းကို ပြအပ်၏။

၂။ ကု+အကု။ ။ကုသလော ဓမ္မော အကုသလသ ဓမ္မသ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသလော အကုသလသ-ဘ္ဒ အာရမ္မဏ, ဥပနိဿယ၊ ဤ ၂-ပစ္စည်းကို ထုတ်အပ်၏။

ထိုတွင် အာရမ္မဏဖြင့် အာရမ္မဏမတ္တ, အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ ဤ ၃-ပစ္စည်းကို ပြအပ်၏။ အာရမ္မဏဖြင့် အာရမ္မဏူပနိဿယကို ယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဥပနိဿယဖြင့် ပကတူပနိဿယ တစ်ပစ္စည်းကိုသာ ပြအပ်၏။

၃။ ကု+ဗျာ။ ။ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ အာ၊ သဟ၊ ဥပ၊ ပဏ္ဍာ၊ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကု+ဗျာဘ္ဒ အာ, သဟ, ဥပ, ပဏ္ဍာ, ကမ္မ ဤ ၅-ပစ္စည်းကို ထုတ်အပ်၏။

ထိုတွင် အာဖြင့် အာ, အာမိ, အာရမ္မဏူ၊ ဤ ၃-ပစ္စည်းကို ပြအပ်၏၊ သဟဖြင့် သဟ, ဟေ, ဓိ, နိ, ကံ, ဟာ, ဣ, စျာ, မဂ်, ဝိပ်, အတ္ထိ, အဝိ ဤ ၁၂-ပစ္စည်းကို ပြအပ်၏။

အာဖြင့် အာရမ္မဏာကို ယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဥပဖြင့် အနန္တရ, ပကတူ၊ ဤ ၂-ပစ္စည်းကို ပြအပ်၏။ ထိုတွင် အနန္တရဖြင့် အနန္တရ, အနံ, သနံ, နတ္ထိ, ဝိဂတ ၅-ပစ္စည်း။ ပကတူဖြင့် ပကတူ, ဗလဝနာနာက် ၂-ပစ္စည်း။

ပစ္ဆာဖြင့် ပစ္ဆာ, ဝိပ်, အတ်, အဝိ ၄-ပစ္စည်း။ သဟဖြင့် သဟက်, ဥပဖြင့် ဗလဝနာနာက်ကို ယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် ကမ္မဖြင့် ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက်ပစ္စည်းကို ပြအပ်၏။

၄။ ကု + ကုဗျာ။ ။ကု + ကုဗျာ၌ သဟဇာတတစ်ပစ္စည်းကို ထုတ်အပ်၏၊ ထိုသဟဇာတဖြင့် သဟမတ္တာ, ဟေ, ဓိ, နိ, ကံ, ဟာ, ဣ, စျာ, မဂ်, အတ်, အဝိ ၁၁-ပစ္စည်း။ [အကုပဒ ၄-ချက်၌လည်းနည်းတူပင်တည်း။]

၉။ ဗျာ + ဗျာ။ ။အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတသ ဓမ္မသ အာ၊ သဟ၊ ဥပ၊ ပု၊ ပစ္ဆာ၊ ဟာ၊ ဣ။ ဗျာ-ဗျာ၌ အာ, သဟ, ဥပ, ပု, ပစ္ဆာ, ဟာ, ဣ ၇-ပစ္စည်း။

ထိုတွင် အာဖြင့် အာမတ္တာ, ဓိ, နိ, ဥပ, ပု, ဝိပ်, အတ်, အဝိ ၈-ပစ္စည်း။ သဟဖြင့် သဟမတ္တာ, ဟေ, ဓိ, အဉ်, နိ, ကံ, ဝိ, ဟာ, ဣ, စျာ, မဂ်, သံ, ဝိပ်, အ, အဝိ ၁၅-ပစ္စည်း။

အာဖြင့် အာရမ္မဏာကို ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဥပဖြင့် အနန္တရ, ပကတူ ၂-ပစ္စည်း။ ထိုတွင် အနန္တရဖြင့် အနန္တရ, အနံ, သနံ, အာသေ, နတ်, ဝိ ၆-ပစ္စည်း။ ပကတူဖြင့် ပကတူ။

အာဖြင့် အာပုကို ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပုရေဖြင့် ဝတ်ပုတစ်ပစ္စည်း ကိုသာ ထုတ်အပ်၏၊ ထိုဝတ်ပုဖြင့် ဝတ်ပု, နိ, ဣ, ဝိပ်, အတ်, အဝိ ၆-ပစ္စည်း။ ပစ္ဆာဖြင့် ပစ္ဆာ, ဝိပ်, အ, အဝိ ၄-ပစ္စည်း။

သဟဖြင့် သဟဟာကို ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဟာဖြင့် ရုပ်ဟာတစ်ပစ္စည်း ကိုသာပြအပ်၏၊ ထိုရုပ်ဟာဖြင့် ရုပ်ဟာ, အတ်, အဝိ ၃-ပစ္စည်း။ သဟဖြင့် သဟတိ, ပုရေဖြင့် ပုတိ ကို ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဣန္ဒြိယဖြင့် ရူပတိ တစ်ပစ္စည်း ကိုသာ ပြအပ်၏၊ ထိုရူပတိ ဖြင့် ရူပတိ, အတ်, အဝိ ၃-ပစ္စည်း။

၁၀။ ဗျာ + ကု။ ။အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလသ ဓမ္မသ အာ၊ ဥ၊ ပု။ ဗျာ-ကု၌ အာ, ဥ, ပု ၃-ပစ္စည်း။

ထိုတွင် အာဖြင့် အာမတ္တာ, ဓိ, နိ, ဥပ, ပု, ဝိပ်, အတ်, အဝိ ၈-ပစ္စည်း။

အာဖြင့် အာရမ္မဏာကို ယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဥဖြင့် အနုန္တရ, ပကတူ ၂-ပစ္စည်း။ ထိုတွင် အနုန္တရဖြင့် ဥ, အနံ, သနံ, နတ်, ဝိဂတ ၅-ပစ္စည်း။ ပကတူဖြင့် ပကတူ။

အာဖြင့် အာပုကို ပြုပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပုဖြင့် ဝတ်ပုပစ္စည်းကိုသာ ပြအပ်၏၊ ထိုဖြင့် ဝတ်ပု, နိ, ဝိပ်, အတ်, အဝိ ၅-ပစ္စည်း။

၁၁။ ဗျာ+အာကု။ ။ဗျာ-ကုနည်းတူပင်။

၁၂။ ကုဗျာ+ကု။ ။ကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာ ကုသလသ ဓမ္မသ သဟဇာတံ ပုရေဇာတံ။ (သဟပုရေ မိသကသန်း)

ကုဗျာ-ကုဒ္ဒ သဟဇာတ, ပုရေဇာတမိသက တစ်ပစ္စည်းကိုသာ ထုတ်အပ်၏၊ ထိုဖြင့် နိ, အတ်, အဝိ ဤ ၃-ပစ္စည်းကိုပြအပ်၏။

၁၃။ အာကုဗျာ+အာကု။ ။ကုဗျာ-ကု နည်းတူပင်။

၁၄။ အာကုဗျာ+ဗျာ။ ။ကုဗျာ+ ဗျာ နည်းတူပင်။

၈-ပစ္စည်း ၉-မျိုးဒ္ဒ ကျန်ပစ္စည်းများ ဝင်ကြသည်၊ အာရမ္မဏ, ဥပနိဿယ, ကမ္မ, အတ္ထိ ၄-ပစ္စည်းတို့ဒ္ဒ ကျန်ပစ္စည်း ၂၀-တို့သည် ယထာရဟဝင်ကြသည်။ [အာရမ္မဏူပနိဿယကမ္မတ္ထိပစ္စယေသု သဗ္ဗေပိ ပစ္စယာ သမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ (သင်္ဂီဟ)]

ပစ္စည်းအနုလုံ ပြီး၏။

၂။ ပစ္စည်း ပစ္စနိုက်

ဆောင် ၁။ သအဉ်နိသ် ကော်ဒသတ့ဲ၊ ပုရေ တေရ မှတ်လေပါ။
ဝိပ်အတ် အ,မှာ နဝါမှတ်တော့၊ ကြွင်းပန္ဒရသ် သုဒ္ဓမှာ။
အာဉ နှစ်ဖြာ မပါကလျှင်၊ သန်ချာတေရ ထုတ်ကြရာ။
ပစ္ဆာသဟ မရက၊ နဝသန်ချာလာ
အဲဒါက... သုဒ္ဓ + ဒုက ပစ္စနိုကသန်ချာပါ။ **(ပန်းကုံး)**

၂။ အာဉ ပုရေ လျော့နဝတ့ဲ၊ အာဉ သဟ သတ္တလာ။
အာဉ အညာ လျော့သတ္တနှင့်၊ အာဉ သမ္မ သတ္တပါ။
အာဉ သဟာ ပုပဋ္ဌနှင့်၊ အာဉ ဝိပ္ပ ပဋ္ဌသာ။
အာဉ သဟ ပစ်လျော့က၊ ပဋ္ဌ ထုတ်ကြရာ။
အဲဒါက... တိကာဒိက ပစ္စနိုကသန်ချာပါ။ **(ပန်းကုံး)**

၃။ သုဒ္ဓသင် ဒုကာဒိ၊ နှစ်မျိုးရှိ နိုက်မှာ။
ကိုးမျိုးတွင် သဘာဂကို၊ နုတ်ရ သေချာ။
ကျန်တရား အားလျော်စွာ၊ သန်ချာကို မှတ်သား။
မျိုးခေါင်းဆောင် လားတူဖြစ်လျှင်တော့၊
မျိုးလုံးပင် ပြုတ်ကျန်ရစ်တယ်၊ စိစစ် ဟောသွား။ **(ပန်းကုံး)**

သုဒ္ဓသန်ချာဝါရ

ပြောပြီးခဲ့တဲ့ ရှေ့ပိုင်းက (၁) နံပါတ် အနုလောမ (အနုလုံ)ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီ အနုလုံမှာ ဝိဘင်္ဂဝါရ သန်ချာဝါရလို့ နှစ်မျိုးရှိတဲ့အနက် နှစ်မျိုးလုံးကို ပြောပြီးပါပြီ၊ ဒါ့ကြောင့် (၁) နံပါတ်အနုလုံ ပြီးပါပြီ၊ အခုပြောမှာက (၂) နံပါတ်ပစ္စနိုက် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီပစ္စနိုက်မှာ သုဒ္ဓသန်ချာဝါရ, ဒုကာဒိသန်ချာဝါရလို့ နှစ်မျိုးရှိပါတယ်၊ သုဒ္ဓ သန်ချာဝါရကို ယမိုက်သဘောသွားအတိုင်း နှ ပဋ္ဌိသေမဖြင့် ဟောရပါမယ်၊ သုဒ္ဓ သန်ချာမှာ ပြထားတဲ့မျိုးအလိုက် မျိုးခေါင်းဆောင်ထဲက နောက်လိုက်ပစ္စည်းများကို နုတ်တတ်ဖို့ပဲလိုပါတယ်၊ ဒါနုတ်တတ်လျှင် ပစ္စနိုက်နားလည်တာပါပဲ၊ မျိုးထဲမှာ၎ဲ့ အာရမ်မျိုးနဲ့ သဟမျိုးမှာ နုတ်ပုံနားလည်အောင် လေ့လာရပါမယ်၊ ကျန်မျိုးတွေက မခက်ပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် မျိုးစဉ်အလိုက်နုတ်ပုံကို အရင်ပြောပြပါမယ်။

အာရမ်မျိုး နှတ်နည်း

အာမိနှတ်ပုံ။ ။မျိုးခေါင်းဆောင် အာရမ္မဏထဲက အာမိ, အာပု, ဝတ္ထာ သုံးခုကိုနှတ်ရပါမယ်၊ နှတ်ကျန်ဟာ နာမိပတိစသည်ပါပဲ၊ အာမိသုဒ္ဓသင်္ချာမှာ "အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော"လို့ ဝိသေသနပြုထားပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "အလေးအမြတ် မပြုတတ်သော"လို့ ဝိသေသနပြုပြီး အာရမ္မဏသုဒ္ဓသင်္ချာကို ဆိုလိုက်လျှင် နာမိပတိဖြစ်ပါတယ်၊ တစ်ခုသတိပြုဖို့က လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခုဟာ အမိပတိဧကန်ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် လောကုတ္တရာကိုလဲ ကြဉ်ရမယ်။

ဆောင်။ ။လောကုတ္တရံ၊ တရားမှန်၊ ဧကန် အာမိဖြစ်။

နာမိပတိ၌ အလေးအမြတ်မပြုတတ်သော ကာမစိတ် စတုပညာသ၊ ဝိညာဏဌာယတနစိတ်သုံးခု၊ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ်သုံးခု၊ အဘိညာဉ်ဒွေးအား x တပ်သော အလေးအမြတ် မပြုအပ်သော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်။

ဒါဟာ အာရမ္မဏထဲက အာမိနှတ်ပုံဖြစ်ပါတယ်၊ အုပ်စုဝင်ဖြစ်တဲ့ ဥပနိဿယလဲ နည်းတူပါပဲ။

အာပုနှတ်ပုံ။ ။အာပုသုဒ္ဓသင်္ချာမှာ ပစ္စည်းတရားက ပစ္စုပ္ပန်နိုပ္ပန္နရုပ် အဌာရသဖြစ်တယ်၊ အတိတ်အနာဂတ်နိုပ္ပန္နရုပ်နဲ့ အနိုပ္ပန္နရုပ်များ မပါဘူး၊ တစ်ချက်မှတ်ခဲ့ပါ၊ ပီးတော့ ပစ္စယုပ္ပန်ဖက်မှာ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်-၁၀၊ မနောဓာတ်-၃ခု၊ ဒီဗွစက္ခု ဒီဗွသောတ အဘိညာဉ်များဟာ အာပုဧကန်ဖြစ်တယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဒါတွေကို အာရမ္မဏထဲက နှတ်ပစ်ရမယ်၊ ကာမစိတ်-၅၄ထဲက ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်-၁၀နဲ့ မနောဓာတ်-၃ခုကိုနှတ်တော့ ၄၁-ပါးကျန်တယ်၊ အဲဒီအကျန်ကို "မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမဇော-၂၉၊ တဒါရုံ-၁၁" လို့ ဆိုရိုးပြုရပါလိမ့်မယ်။

ဆောင်။ ။အဘိညာဉ်ဒွေး၊ မနော တေးနှင့်၊ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဏ်၊
၁၅-တန်၊ ဧကန် အာပုဖြစ်။
[အာပုဧကန်ဖြစ်တဲ့အကြောင်းကို အဓိပ္ပါယ်ခန်းကျမှ ပြောပါမယ်။]

နှ ပုရေဇာတ၌-မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကာမဇော-၂၉၊ တဒါရုံ-၁၁၊ ဒီဗွစက္ခု ဒီဗွသောတအဘိညာဉ်မှတစ်ပါး အဘိညာဉ်ဒွေး၊ ဝိညာ-၃၊ နေဝ-၃၊ လောကုတ္တရာစိတ်-၈ခုအား x တပ်သော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ ပစ္စုပ္ပန်နိုပ္ပန္နရုပ် အဌာရသမှတစ်ပါး ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်။ [အာပုအုပ်စုထဲမှ အတ္ထိအဝိဂတတို့လဲ နည်းတူပါပဲ။]

ဝတ္ထာနုတ်ပုံ။ ။ဝတ္ထာနုတ်ပုံကတော့ အပါဒါန်ခံနုတ်ရုံပါပဲ၊ ပစ္စည်းကတော့ ဒီအုပ်စုမှာ ၅–ပစ္စည်းရှိတဲ့အနက် အာပုအုပ်စုမှာ မပါသေးတဲ့ နိဿယနဲ့ ဝိပွယုတ္တပါပဲ။

နိဿယ၌–မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မရဏာသန္နဇော ၅–ချက်၊ တဒါရုံအား x တပ်သော စုတိစိတ်မှပြန်၍ရေသော် ၁၇–ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုဟုဆိုအပ်သော ဝတ္ထာရမ္မဏမှတစ်ပါး အာရမ္မဏပစ္စည်း။ [ဒါဟာ ဝတ္ထာနုတ်ပုံပါပဲ။]

အခုပြောခဲ့တာဟာ အာရမ်မျိုးခေါင်းဆောင်ဖြစ်တဲ့ အာရမ္မဏပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ထဲက နောက်လိုက်ဖြစ်တဲ့ အာမိ, အာပု, ဝတ္ထာ–တို့ကို နုတ်ပုံနုတ်နည်း ဖြစ်ပါတယ်။

နုတ်နည်း စည်းကမ်း။ ။မူတည်ပစ္စည်းမှ မူလီပစ္စည်းကိုနုတ်တဲ့အခါ သန္ဓာတွက်မထူးရာ၌ နုတ်မည့်တရားကိုဆိုကာ အပါဒါန်ခံပြီး နုတ်ရတယ်၊ သန္ဓာတွက်နှင့် တရားရထူးရာမှာတော့ နုတ်သည့်တရားမှ အကြွင်း(နုတ်ကြွင်း)ကို ဖော်ထုတ်ဆိုရပါတယ်။

ဆောင်။ ။သန္ဓာတွက်မှာ၊ မထူးပါက၊ ပါဒါန်ခံနုတ်၊ သရုပ် သန္ဓာ၊
ထူးလေပါမူ၊ လျှော်စွာ နုတ်ကြွင်း၊ ဆိုရလျှင်းသည်၊
ဤသင်း ပစ္စနိုက် နုတ်နည်းတည်း။

ဃဃဃဃဃ

သဟမျိုး နုတ်နည်း

သဟမျိုးမှာ သဟကြီးထဲက သဟဇယ်နှင့်သဟလတ်တို့ကို နုတ်ရမယ်၊ သဟဇယ်နုတ်ပုံကို ၇–ပစ္စည်းလုံးခြုံပြောပါမယ်၊ သဟလတ်နုတ်ပုံကိုတော့ တစ်ခုချင်း ပြောပါမယ်၊ အခုပြောမယ့်ဟာကို နားလည်အောင် သုဒ္ဓသန္ဓာကို ညက်ညက်ကျေနေဖို့လိုပါတယ်၊ သုဒ္ဓသန္ဓာကျေညက်မှ အဖြေထွက်မှန်ပါလိမ့်မယ်။

သဟဇယ် နုတ်ပုံ။ ။သဟကြီးသုဒ္ဓသန္ဓာမှာ အပိုင်းသုံးပိုင်းရှိတဲ့အနက် ပထမပိုင်းထဲက နုတ်ရမယ်၊ ဒုတိယ, တတိယအပိုင်းများထဲက နုတ်ဖို့မလိုသလောက်ပါပဲ၊ တတိယအပိုင်းထဲက ဝိပါက်အဗျာကတဟိတ် ၃–ပါးကိုသာ နုတ်စရာရှိပါတယ်။

နဟေတုဋ္ဌ– အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ အချင်းချင်းနာမကွန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော (ဟိတ် ၆–ပါးမှတစ်ပါး) အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး။ အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း ဥပါဒါရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော အလုံးစုံသော မဟာဘုတ် ၄–ပါး။ အချင်းချင်းအား x တပ်သော (ဝိပါက်ဟိတ် ၃–ပါးမှတစ်ပါး) ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထု။

ဒါဟာ ဟေတုကိုနုတ်ပုံပါပဲ၊ အဓိပတိစသည်တို့ကို နုတ်တဲ့အခါမှာ "အဓိပတိ တရားကိုယ် ၄–ပါးမှတစ်ပါး၊ စေတနာမှတစ်ပါး၊ နာမ်အာဟာရ ၃–ပါးမှတစ်ပါး၊ သဟဇာတိန္ဒြိယမှတစ်ပါး၊ စျာနပစ္စည်းမှတစ်ပါး၊ မဂ္ဂပစ္စည်းမှတစ်ပါး" ဒီလိုဆိုပြီး နုတ်ရမယ်၊ ဒါဟာ သဟဇယ် ၇–ပါးနုတ်ပုံပါပဲ၊ သခ်ၦာထွက်မထူး, တရားရ မထူးတဲ့အတွက် အပါဒါန်ခံနုတ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

အညမည နုတ်ပုံ။ ။သဟလတ် ၄–ပစ္စည်းအနက် အညမညနုတ်ပုံကို ပြောပါမယ်၊ အညမညသုဒ္ဓသခ်ၦာမှာလဲ အပိုင်းသုံးပိုင်းရှိပါတယ်၊ ပထမပိုင်းထဲက အညမညရတဲ့ နာမကွန္ဓာနဲ့ ဟဒယဝတ္ထုကို နုတ်ရမယ်၊ ဒုတိယပိုင်းထဲက မဟာ ဘုတ်ကိုနုတ်ရမယ်၊ တတိယပိုင်းကိုတော့ အကုန်လုံး နုတ်ပစ်ရမယ်၊ သုဒ္ဓသခ်ၦာချင်း တိုက်ဆိုင်ကြည့်ပါ။

နဟ အညမညဋ္ဌ– စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး။ ဥပါဒါရုပ်အား x တပ်သော မဟာဘုတ် ၄–ပါး။

သဟကြီးထဲက အညမညကိုနုတ်လိုက်တော့ ဒါပဲကျန်ပါတယ်၊ သခ်ၦာထွက် ထူးတဲ့အတွက် နုတ်ကြောင်းကို ဖော်ဆိုထားတယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖက်မှာ ရုပ်သာကျန်တဲ့ အတွက် ပစ္စည်းနာမကွန္ဓာက ပဋ္ဌဝေါနာမကွန္ဓာသာ ဖြစ်ပါတယ်။

သခ်ၦာထွက်ပုံနဲ့ပတ်သက်လို့ ဒီသဟမျိုးသက်သက်သာ ကြည့်မယ်ဆိုလျှင် ကု–ဗျာ၊ အကု–ဗျာ၊ ဗျာ–ဗျာ၊ ကုဗျာ–ဗျာ၊ အကုဗျာ–ဗျာ၊ သခ်ၦာ ၅–ချက်သာ ရပါတယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ကိုကြည့်ပါ၊ ရုပ်တရားမျှသာရှိပါတယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်စိတ္တဇရုပ်ကို ကု, အကုနာမကွန္ဓာနဲ့ မဟာဘုတ်က ကျေးဇူးပြုနိုင်တဲ့အတွက် "ကုဗျာ–ဗျာ၊ အကုဗျာ–ဗျာ" သခ်ၦာများရပါတယ်၊ "ကုသလာ ခန္ဓာ စ မဟာဘူတာ စ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ" လို့ ဝိဘင်္ဂဝါရတုန်းက ဟောခဲ့တယ်မဟုတ်ပါလား၊ သဟကြီး ရနေကျဖြစ်တဲ့ "ကု–ကုဗျာ၊ အကု–အကုဗျာ" သခ်ၦာနှစ်ချက်မရဘူး၊ သဟပုရေ မိသကမှာပါတဲ့ သခ်ၦာနှစ်ချက်လဲ မရဘူး၊ နဟ အညမညရတာကို အားလုံးခြုံ

လိုက်လျှင်တော့ အာရမ်ပကတူ ၉-ချက်နဲ့ ဒုတိယ တတိယမိသကနှစ်ချက်၊ ပေါင်း ၁၁-ချက်ရပါတယ်။ [ဒါဟာ သင်္ချာထွက်ထူးလို့ နုတ်ကြွင်းကိုဖော်ဆိုပြီး နုတ်တာပါပဲ၊ နောက်လဲ ဒီအတိုင်းဆိုတာ သဘောပေါက်ခဲ့ပါ။]

ဝိပါကနုတ်ပုံ။ ။ဝိပါကကိုနုတ်လိုက်လျှင် သဟာကြီး ပထမပိုင်း ပစ္စည်းတရားထဲမှာ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ နာမကွန္ဓာများသာ ကျန်ပါတယ်၊ ဒုတိယပိုင်းက အားလုံးကျန်ပါတယ်၊ တတိယပိုင်းထဲက ဝိပါကရတဲ့ တစ်ခြမ်းကို နုတ်လိုက်လျှင် တစ်ခြမ်းသာကျန်ပါတယ်၊ ဒီလိုနုတ်တာကို သဘောပေါက်ပါ၊ နောက်ပြီးတော့ ပစ္စည်းဖက်မှာ ဝိပါကမပါတော့လို့ ပစ္စယုပ္ပန်ဖက်မှာ ၄င်းက ကျေးဇူးပြုတဲ့ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် မပါနိုင်တော့ဘူး။

နဝိပါက၌-အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ အချင်းချင်းနာမကွန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ နာမကွန္ဓာ ၄-ပါး။ အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ ဥပါဒါရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော အလုံးစုံသော မဟာဘုတ် ၄-ပါး။ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာအား x တပ်သော ဟဒယဝတ္ထု။

ဒါဟာ ဝိပါကနုတ်ပုံပါပဲ၊ ဝိပါက်ပြုတ်သော်လဲ သင်္ချာမလျော့ပါဘူး၊ တရားအရထူးလို့ နုတ်ကြွင်းကို ဖော်ဆိုတာဖြစ်ပါတယ်။

သမ္မယုတ္တနုတ်ပုံ။ ။သမ္မယုတ္တက နာမကွန္ဓာရနေတော့ အဲဒီ နာမကွန္ဓာကို နုတ်ပစ်ရမယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်မှာ ရုပ်သာကျန်ပါတယ်၊ ရုပ်သာကျန်တဲ့အတွက် ပဋ္ဌဝေါကာရနာမကွန္ဓာသာ ပစ္စည်းထိုက်ပါတော့တယ်၊ နအည မည်လိုပဲ သင်္ချာ ၅-ချက်သာရပါတယ်။

နသမ္မယုတ္တ၌-စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄-ပါး။ (ကျန်သဟာကြီး နှစ်ပိုင်း အပြည့်အစုံဆိုပါ။) ဒါဟာ သမ္မယုတ္တနုတ်ပုံပါပဲ၊ အညမညနည်းတူ သင်္ချာ ၁၁-ချက်ရပါတယ်။

ဝိပ္ပယုတ္တနုတ်ပုံ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တက စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကို ရနေတော့ အဲဒီရုပ်ကို နုတ်ပစ်ရမယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်မှာ နာမကွန္ဓာသာကျန်တယ်၊ ပီးတော့ တတိယပိုင်းကိုလဲ ဝိပ္ပယုတ္တကရနေတော့ နုတ်ပစ်ရမယ်။

နဝိပ္ပယုတ္တ၌-အချင်းချင်းအား x တပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄-ပါး။ အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း ဥပါဒါရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော မဟာဘုတ် ၄-ပါး။ ဒါဟာ ဝိပ္ပယုတ္တနုတ်ပုံပါပဲ၊ ကု-ကု၊

အကု–အကု၊ ဗျာ–ဗျာ၊ သန်ဗျာ ၃–ချက်ရမယ်ဆိုတာ သတိပြုပါ၊ ဒါဟာ သဟမျိုး နုတ်ပုံပါပဲ၊ သဘောဥာဏ်အရေးကြီးပါတယ်၊ အနန္တ ရမျိုးသွားကြစို့။

အနန္တ ရမျိုး နုတ်နည်း

ခေါင်းဆောင် အနန္တ ရစတဲ့ ၅–ပစ္စည်းထဲက နောက်လိုက် အာသေဝနနဲ့ ကမ္မကို အပါဒါန်ခံပြီး နုတ်လိုက်လျှင် ကိစ္စပြီးတာပါပဲ။

နာသေဝနဋ္ဌ–ပထမဇော ဖိုလ်ဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ဇောဇက ပညာသအား x တပ်သော အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီဇော သတ္တစတ္တာလီသမှတစ်ပါး အနန္တ ရူပနိဿယပစ္စည်း။ (သန်ဗျာ–ပဋ္ဌ)

ဒီမှာ ပြောစရာရှိနေပါတယ်၊ အနံ့ထဲက အာသေကိုနုတ်တဲ့အခါ သန်ဗျာ ၅–ချက်သာကျန်ပါတယ်၊ "ကု–ကု၊ အကု–အကု" ၂–ချက်လျော့ပါတယ်၊ အတန်ငယ် ရှင်းရသေးတာပေါ့၊ အာသေပစ္စည်းဘက်မှာ (ကု အကု ကြို)ဇောတွေကို နုတ်လိုက်တော့ အဆုံးဇောသာကျန်ပါတယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်ကလဲ နုတ်လိုက်တော့ ပထမဇောသာ ကျန်ပါတယ်။

ဆိုလိုရင်းက ပစ္စည်းဘက်မှာ အဆုံးဇော(သတ္တမဇော)တစ်ခုထဲသာရှိတယ်၊ (ဇော ၇–ကြိမ်ရေးပြီး ရှေ့က ၆–ကြိမ်ကို ဖျက်ကြည့်လိုက်ပါ၊) အဲဒီ သတ္တမဇောကို ကျေးဇူးပြုမယ့် ဆဋ္ဌ(ကု–အကု)ဇော မရှိဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် "ကု–ကု၊ အကု–အကု" သန်ဗျာ၂–ချက် မရနိုင်တော့ဘူး၊ ကျန်သန်ဗျာ ၅–ချက်သာရပါတယ်၊ ဒီလောက်ဆို သဘောပေါက်လောက်ပါပြီ၊ သိပ်ပြီးရှင်းနေပြန်လျှင် ရှုပ်ထွေးကုန်အုံးမယ်။

နောက်တစ်ချက်က ဒီမှာ သန်ဗျာထွက်ထူးသော်လဲ အပါဒါန်ခံနုတ်ထားတာပါလား၊ ဒီလိုဆို ရှေ့ကပြောခဲ့တဲ့ နုတ်နည်းစည်းကမ်းဟာ ယေဘုယျပဲလို့ ထင်စရာရှိပါတယ်၊ သို့သော် အနန္တ ရူပကတူနှစ်မျိုးမှာမှ ဥပနိဿယ တစ်ပစ္စည်းသာ ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို သတိပြုရမယ်၊ အခုဟာက မျိုးအလိုက်သာ နုတ်ပြနေခြင်း ဖြစ်ပါတယ်၊ သူ့နေရာရောက်လို့ တကယ်ဆိုရိုးကျ ဆိုတဲ့အခါကျတော့ "အာသေဝနပစ္စည်းမှတစ်ပါး အနန္တ ရူပနိဿယ , ပကတူပနိဿယပစ္စည်း"လို့ ဆိုရိုးပြုပါလိမ့်မယ်၊ အာသေဝနပစ္စည်းကြဉ်ပေမယ်လို့ ဥပနိဿယသန်ဗျာ မထူးပါဘူး၊ မလျော့ပါဘူး၊ ၉–ချက်လုံးရပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ယေဘုယျမဟုတ်ပါဘူး၊ ဇကန်ပါပဲ။

နဝ ကမ္မဋ္ဌ– မဂ္ဂါနန္တ ရဖိုလ်လေးခုအား x တပ်သော မဂ်၄–ခု စေတနာမှ တစ်ပါး အနန္တ ရူပနိဿယပစ္စည်း။ (သန်ဗျာ–သတ္တ)

ပကတ္တမျိုး နုတ်နည်း

နဝ ကမ္မဋ္ဌ– ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိ သနာမက္ခန္ဓာအား x တပ်သော ဗလဝဖြစ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာမှတစ်ပါး ပကတ္တပနိဿယပစ္စည်း။ (သင်္ခ်ာ–နဝ)

ပကတ္တမျိုးမှာ နောက်လိုက်က ကမ္မတစ်ပစ္စည်းသာရှိပါတယ်၊ အပါဒါန်ခံ နုတ်တာပါပဲ၊ သင်္ခ်ာလျော့မသွားပါဘူး၊ ၉–ချက်လုံးရပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ဘာတစ်ခုမှတ်ထားခဲ့ရမလဲဆိုတော့ "ရှစ်ပစ္စည်း ကိုးမျိုး"ဆိုတဲ့ စကားအရ အနန္တ ရှ, ပကတ္တနှစ်မျိုးမှာမှ ဥပနိဿယတစ်ပစ္စည်းသာ ဖြစ်တယ် ဆိုတာပါပဲ၊ အဲဒီ နှစ်မျိုးမှာပါတဲ့ကမ္မဟာ မျိုးမတူသော်လဲ "နာနာကံ" အနေနဲ့ သဘာဝဖြစ်နေပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် အနန္တ ရမျိုးပြုတ်ပြီးတဲ့နောက် ပကတ္တကိုကောက်တဲ့အခါ အနံ့ကံကိုကြဉ်ပြီး ကောက်ရပါတယ်၊ အကယ်၍ ပကတ္တကံကိုပါကြဉ်ရမည်ဆိုပါက အဲဒီပကတ္တကံကို အပါဒါန်ခံပြီး ကြဉ်လိုက်ပါ၊ အနံ့ကံကို သီးသန့်ကြဉ်ဖို့ မလိုတော့ပါဘူး၊ ပကတ္တကံဆိုရိုးထဲ ဝင်ပြီးဖြစ်ပါတယ်၊ အနံ့ကံနဲ့ ပကတ္တကံ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာချင်း ယှဉ်ကြည့်ပါ၊ ပကတ္တကံက တရားများပါတယ်။

ဝတ္ထုမျိုး နုတ်နည်း

ဒီဝတ္ထုမျိုးမှာ နောက်လိုက်က ဣန္ဒြိယတစ်ပစ္စည်းသာရှိပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ပုတိ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာကိုဆိုပြီး အပါဒါန်ခံနုတ်ရုံပါပဲ၊ သင်္ခ်ာလဲ မလျော့ပါဘူး၊ ပုရေ ဆိုလျှင် အာပု, ဝတ်ပုဆိုတာကိုလဲ သတိပြုရမယ်။

နဝ ဣန္ဒြိယဋ္ဌ–ပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်းမှတစ်ပါး ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း။(သင်္ခ်ာ–တီဏိ) ပစ္ဆာမျိုး, ဗဒုကံမျိုး, ရုပ်ဟာမျိုးမှာ နောက်လိုက်အုပ်စုကွဲပစ္စည်း မရှိတဲ့ အတွက် နုတ်စရာမလိုပါဘူး။

မိဿက ၃–မျိုး

မိဿက ၃–မျိုးထဲက ပထမမိဿကက သဟနဲ့ပုရေ ရောထားတာဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သဟနဲ့ပုရေ တစ်ခုခုမရလျှင် မပါလျှင် ဒီမိဿကသင်္ခ်ာနှစ်ချက် မရနိုင်တော့ပါဘူး၊ ဒုတိယမိဿကက ပစ္ဆာနဲ့အာဟာရ ရောထားတယ်၊ သူတို့ နှစ်ခု တစ်ခုခုမရလျှင် မပါလျှင် ဒီမိဿကသင်္ခ်ာမရဘူး၊ သို့သော် ဒီ ဒုတိယ မိဿက သင်္ခ်ာနှစ်ချက်က သဟကြီးမှာပါတဲ့သင်္ခ်ာနဲ့ တူနေတာကိုလဲ သတိပြုရမယ်၊ တတိယမိဿကက ပစ္ဆာနဲ့ဣန္ဒြိယ ရောထားတယ်၊ သဘောသွားက ဒုတိယမိဿကအတိုင်းပါပဲ။

အခုပြောခဲ့တာတွေဟာ အာရမ်စတဲ့မျိုးများမှာ သူ့မျိုးနဲ့သူ အသီးသီး နုတ်ပုံများဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကို အခြေခံနားလည်ထားရမယ်၊ ကဲ–ဒါဖြင့် တစ်ပစ္စည်းချင်း အစဉ်အတိုင်း နုတ်ကြစို့။

နဟေတု။ ။နဟေတုဒ္ဒ–အလုံးစုံသော အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ (အာရမ္မဏသုဒ္ဓသင်္ခ်ာကို ဖော်ဆိုရပါမယ်) အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း၊ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော ဟိတ် ၆–ပါးမှတစ်ပါး အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄–ပါး။ အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း ဥပါဒါရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော မဟာဘုတ် ၄–ပါး။ အချင်းချင်းအား x တပ်သော ဝိပါက်ဟိတ် ၃–ပါးမှတစ်ပါး ပဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထု–ဟုဆိုအပ်သော သဟဇာတပစ္စည်း။

အလုံးစုံသော အနန္တရူပ, ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၊ ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်း၊ ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း။

ဤပစ္စည်းတရား ရှစ်ပါးတို့သည် နဟေတုပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤပစ္စနိုက်ဒ္ဒ နယသို့လိုက်၍လည်းကောင်း၊ ဝါရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း၊ တိက်ပုဒ်၏အရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း၊ ကတ္တားသမ္ဗန္ဓသို့လိုက်၍လည်းကောင်း "နဟေတုယာ ပန္နရသ"ဟု သင်္ခ်ာတပ်၍ဟောအပ်ကုန်၏။

အနက်။ ။နဟေတုယာ (ထပေတ္တာ ဟေတုပစ္စယံ အနုရူပပစ္စယေဟိ)–ဟေတုပစ္စည်း ကိုထား၍ လျော်သောပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ ပန္နရသ–တစ်ဆယ့်ငါးပါးကုန်သော၊ ဝိသဒ္ဒနာနိ–အဖြေတို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ–ရအပ်ကုန်၏။ [၁၅–ပါးသရုပ်ကို "ကုသလော ကုသလသ"စသည်ဖြင့် ရေတွက်ပါ။]

နာရမ္မဏ။ ။နာရမ္မဏဒ္ဒ–အလုံးစုံသော သဟဇာတပစ္စည်း၊ အနန္တရူပ, ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း၊ ပစ္ဆာဇာတ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်အာဟာရ၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း။ ဤပစ္စည်းတရား ၇–ပါးတို့သည် ... (စသည်ဖြင့် နဟေတုနည်းတူဆိုပါ၊ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာကို ဖော်ဆိုရမယ်၊ သဘောပေါက်လာလျှင်တော့ ဖော်ဆိုဖို့ မလိုတော့ပါဘူး၊ အနန္တရူနှင့်ပကတူကို ဥပနိဿယတစ်ပစ္စည်းတည်းယူထားလို့ ၇–ပါးဖြစ်တာပါ၊ မျိုးအားဖြင့် ၉–မျိုး, ပစ္စည်းအနေနဲ့ ၈–ပစ္စည်းသာ ရှိပါတယ်။) နာရမ္မဏော ပန္နရသ။

နာဓိပတိ။ ။နာဓိပတိ၌–အလေးအမြတ်မပြုတတ်သော ။ ပ ။ (အာရမ်မျိုးနုတ်နည်းတုန်းက ပြခဲ့တဲ့အတိုင်းဆိုပါ၊) နိဗ္ဗာန်–ဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ အဓိပတိတရားကိုယ် ၄–ပါးကြဉ်သော အလုံးစုံသော သဟဇာတပစ္စည်း၊ အနန္တရူပ, ပကတူပ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတ၊ ပစ္ဆာဇာတ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ကို(၈–ပစ္စည်း)။ နာဓိပတိယာ ပန္နရသ။

နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ။ ။အလုံးစုံသော အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သဟဇာတ၊ ပကတူ၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ကို(၈–ပစ္စည်း)။ နာနန္တရေ ပန္နရသ၊ နသမနန္တရေ ပန္နရသ။

နသဟဇာတ ။ ။အလုံးစုံသော အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ အနန္တရူ, ပကတူ၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ကို(၇–ပစ္စည်း)။ နသဟဇာတေ ဧကာဒသ။ [သဟဇ္ဇသာပါသည့် သန်ဿနစ်ချက်နှင့် သဟပုရေမိသက သန်ဿနစ်ချက် မရပါဘူး။]

နအညမည ။ ။အလုံးစုံသော အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ စိတ္တဇရုပ်, ဟဒယဝတ္ထုမှုတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဝတ္ထုပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄–ပါး၊ ဥပါဒါရုပ်အား x တပ်သော မဟာဘုတ် ၄–ပါးဟုဆိုအပ်သော သဟဇာတပစ္စည်း၊ အနန္တရူ, ပကတူ၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ကို(၈–ပစ္စည်း)။ နအညမညေ ဧကာဒသ။ [နုတ်ပုံကို ရှေ့ကပြောခဲ့ပြီးပါပြီ။]

နနိဿယ ။ ။ဒီမှာ သဟနိ ပုရေနိ မျိုးယှက်ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ ပုရေနိဆိုလျှင် အာပု, ဝတ်ပုဆိုတာလဲ သိပြီးဖြစ်ပါလိမ့်မယ်၊ အာရမ်မျိုးမှ ဝတ္ထာကို နုတ်ရလိမ့်မယ်၊ သဟနဲ့ပုရေမှာတော့ မျိုးခေါင်းဆောင်ထဲကဖြစ်လို့ နှစ်မျိုးလုံး မရတော့ပါဘူး။

နနိဿယ၌–ဝတ္ထာရမ္မဏမှတစ်ပါး အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ အနန္တရူ, ပကတူ၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ကို(၆–ပစ္စည်း)။ နနိဿယေ ဧကာဒသ။

နဥပနိဿယ ။ ။အာရမ္မဏူ အနန္တရူ ပကတူမျိုးယှက်ပစ္စည်း ဖြစ်ပါတယ်၊ အာရမ်မျိုးမှ အာဓိနုတ်ပုံကို ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ၊ အနံနဲ့ပကတူမှာ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လို့ မရတော့ပါဘူး။

နဥပနိဿယ၌– အလေးအမြတ်မပြုတတ်သော ။ ပ ။ (အာရမ်မျိုးနုတ်နည်းတုန်းက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဆိုပါ၊) နိဗ္ဗာန်–ဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏပစ္စည်း၊

သဟဇာတ၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ကျဲ(၇-ပစ္စည်း)။ နဉပနိဿယေ ပန္နရသ။

နဉ ပုရေဇာတ။ ။အာပု, ဝတ်ပု မျိုးယှက်ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ အာပုနုတ်ပုံ ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ၊ ဝတ်ပုမှာ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လို့ မရတော့ဘူး။

နဉ ပုရေဇာတဋ္ဌ-မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနိ၊ ကာမဇော-၂၉၊ တဒါရုံ-၁၁၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ်မှတစ်ပါး အဘိညာဉ်ခွေး၊ ဝိညာ-၃၊ နေဝ-၃၊ လောကုတ္တရာ စိတ် ၈-ခုအား x တပ်သော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ဖန္နရုပ်အဋ္ဌာရသမှ တစ်ပါး ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်-ဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သဟဇာတ၊ အနန္တ ရှု, ပကတူ၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ကျဲ(၇-ပစ္စည်း)။ နဉ ပုရေဇာတေ တေရသ။

နဉ ပစ္ဆာဇာတ။ ။ပစ္ဆာမျိုး ပြုတ်သွားပါတယ်။

နဉ ပစ္ဆာဇာတဋ္ဌ-အလုံးစုံသော အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သဟဇာတ၊ အနန္တ ရှု, ပကတူ၊ ဝတ္ထု၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ကျဲ(၇-ပစ္စည်း)။ နဉ ပစ္ဆာဇာတေ ပန္နရသ။

နာသေဝနဉ။ ။အာသေဝနဟာ အနန္တ ရမျိုးထဲကဖြစ်တယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သူ့သုဒ္ဓသင်္ခါကိုဆိုကာ အပါဒါန်ခံပြီး နုတ်ရမယ်ဆိုတာ ရှေ့က ရှင်းပြခဲ့ပြီးပါပြီ။

နာသေဝနဋ္ဌ-အလုံးစုံသော အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ သဟဇာတပစ္စည်း၊ ပထမဇော ဖိုလ်ဇောကြဉ်သော ။ ပ ။ လောကိဇော ၄၇-မှတစ်ပါး အနန္တ ရှုပနိဿယ, ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ကျဲ(၈-ပစ္စည်း)။ နာသေဝနေ ပန္နရသ။

နဉ ကမ္မ။ ။သဟကံ, နာနာကံ မျိုးယှက်ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ သဟကံကို အပါဒါန်ခံနုတ်ရမယ်၊ နာနာကံထဲက အနံကံနဲ့ ပကတူကံကိုလဲ အပါဒါန်ခံနုတ်ရမယ်၊ ဗဒုကံကတော့ ပြုတ်ရောပဲ။

နဉ ကမ္မဋ္ဌ-အလုံးစုံသော အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ စေတနာမှတစ်ပါး အလုံးစုံသော သဟဇာတပစ္စည်း၊ မဂ္ဂါနန္တ ရဖိုလ်လေးခုအား x တပ်သော မဂ်လေးခုစေတနာမှ တစ်ပါး အနန္တ ရှု, ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ အား x တပ်သော ဗလဝနာနာကံမှတစ်ပါး ပကတူ၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္ဆာ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ကျဲ(၇-ပစ္စည်း)။ နဉ ကမ္မေ ပန္နရသ။

နဉ ဝိပါက။ ။သဟမျိုး တစ်ခုထဲကသာ နုတ်ရမယ်၊ ရှေ့က နုတ်ပြခဲ့ပြီးပါပြီ။

နဝိပါကဋ္ဌ– အလုံးစုံသော အာရမ္မဏာပစ္စည်း၊ အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာနာမက္ခန္ဓာ ၄–ပါး။ အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း ဥပါဒါရုပ်အား လည်းကောင်း x တပ်သော မဟာဘုတ် ၄–ပါး။ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာ မက္ခန္ဓာအား x တပ်သော ဟဒယဝတ္ထု–ဟုဆိုအပ်သော သဟဇာတပစ္စည်း၊ အနန္တရ, ပကတူ၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ဣန္ဒြေ (၈–ပစ္စည်း)။ နဝိပါကေ ပန္နရသ။

နာဟာရ။ ။နာမ်ဟာ, ရုပ်ဟာ မျိုးယှက်ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ သဟ မျိုးမှာ အပါဒါန်ခံပြီးနုတ်ရမယ်၊ ရုပ်ဟာကတော့ ပြုတ်ရောပဲ။

နာဟာရဋ္ဌ– အလုံးစုံသော အာရမ္မဏာပစ္စည်း၊ နာမ်အာဟာရ ၃ပါးမှတစ်ပါး သဟဇာတပစ္စည်း၊ အနန္တရ, ပကတူ၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဣန္ဒြေ (၇–ပစ္စည်း)။ နာဟာရေ ပန္နရသ။

နဝိဿဒြိယ။ ။သဟတိ, ပုတိ, ရူပတိ မျိုးယှက်ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ သဟတိနဲ့ပုတိမှာ အပါဒါန်ခံပြီး နုတ်ရမယ်၊ ရူပတိကတော့ ပြုတ်ရောပဲ။

နဝိဿဒြိယဋ္ဌ–အလုံးစုံသော အာရမ္မဏာပစ္စည်း၊ သဟဇာတိဣန္ဒြိယမှတစ်ပါး သဟဇာတပစ္စည်း၊ အနန္တရ, ပကတူ၊ ပုတိမှတစ်ပါး ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ(၇–ပစ္စည်း)။ နဝိဿဒြိယေ ပန္နရသ။

နဝိဗျာန။ ။သဟမျိုးထဲက အပါဒါန်ခံနုတ်ရုံပါပဲ။

နဝိဗျာနဋ္ဌ– အလုံးစုံသော အာရမ္မဏာပစ္စည်း၊ ဗျာနပစ္စည်းမှတစ်ပါး သဟဇာတပစ္စည်း၊ အနန္တရ, ပကတူ၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ဣန္ဒြေ (၈–ပစ္စည်း)။ နဝိဗျာနေ ပန္နရသ။

နမဂ္ဂ။ ။သဟမျိုးထဲကပါပဲ၊ အပါဒါန်ခံပြီး နုတ်ပါ။

နမဂ္ဂဋ္ဌ– အလုံးစုံသော အာရမ္မဏာပစ္စည်း၊ မဂ္ဂပစ္စည်းမှတစ်ပါး သဟဇာတပစ္စည်း၊ အနန္တရ, ပကတူ၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ဣန္ဒြေ (၈–ပစ္စည်း)။ နမဂ္ဂေ ပန္နရသ။

နသမ္ပယုတ္တ။ ။သဟမျိုးထဲကပဲ နုတ်ရမယ်၊ နုတ်ပုံကိုလဲ ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ။

နသမ္ပယုတ္တဋ္ဌ– အလုံးစုံသော အာရမ္မဏာပစ္စည်း၊ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ရုပ်အား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ၄–ပါး၊ (ကျန်

သဟကြီးနှစ်ပိုင်း အပြည့်အစုံဆိုပါ၊) သဟဇာတပစ္စည်း၊ အနန္တရ, ပကတူ၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုက်၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ကို(၈–ပစ္စည်း)။ နှ သမ္မယုတ္တေ ဧကာဒသ။

နှ ဝိပ္ပယုတ္တေ။ ။သဟဝိပ်, ပုရေဝိပ်, ပစ္ဆာဝိပ် မျိုးယှက်ပစ္စည်းဖြစ်ပါတယ်၊ သဟမျိုးထဲကနုတ်ပုံကို ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ၊ ဝတ္ထုမျိုးနဲ့ပစ္ဆာမျိုးမှာတော့ သူက ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လို့ အဲဒီနှစ်မျိုးလုံး ပြုတ်သွားပါတယ်၊ အာပုမှာ ဝတ္ထွာကို အပါဒါန်ခံပြီး နုတ်ရမယ်။

နှ ဝိပ္ပယုတ္တဒ္ဒ– ဝတ္ထွာရမ္မဏမှတစ်ပါး အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ အချင်းချင်းအား x တပ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ၄–ပါး။ အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း ဥပါဒါရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော မဟာဘုတ် ၄ပါး– ဟုဆိုအပ်သော သဟဇာတပစ္စည်း၊ အနန္တရ, ပကတူ၊ ဗဒုက်၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ကို (၆–ပစ္စည်း)။ နှ ဝိပ္ပယုတ္တေ နဝ။ [သဟဇာတသာဆိုင်တဲ့ သင်္ခ်ာ ၄–ချက်နဲ့ ဝတ္ထုမျိုးမှာသာပါတဲ့ "ဗျာ–ကု၊ ဗျာ–အကု"သင်္ခ်ာများ မရနိုင်ပါဘူး။]

နော အတ္ထိ၊ နော အဝိဂတ။ ။အတ္ထိ ၆–မျိုးကို သတိပြုရမယ်၊ အတ္ထိ ၆–မျိုးထဲက အာပုတစ်ချက်သာ နောက်လိုက်ဖြစ်တယ်၊ ကျန် ၅–မျိုးက ခေါင်းဆောင်ချည်းပါပဲ၊ အဲဒါတွေ ပြုတ်ကုန်ပါတယ်။

နော အတ္ထိဒ္ဒ– အာရမ္မဏပုရေဇာတမှတစ်ပါး အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ (ရှေ့.ကနုတ်ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း သရုပ်ကိုလဲ ဖော်ဆိုနိုင်ပါတယ်၊) အနန္တရ, ပကတူ၊ ဗဒုက် (၃–ပစ္စည်း)။ နော အတ္ထိယာ နဝ၊ နော အဝိဂတေ နဝ။

နတ္ထိနဲ့ဝိဂတက အနန္တရအတိုင်းပါပဲ၊ အဲဒီတော့ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာဝါရ ပြီးပါပြီ၊ ဒုကာဒိသွားကြစို့။

ဒုကာဒိ သင်္ချာဝါရ

ဒီ ဒုကာဒိသင်္ချာဝါရမှာ ဒုကမှစပြီး ဧကဝိသကအထိရှိပါတယ်၊ ဒုကဆိုတာက နဟေတုကိုမူတည် နာရမ္မဏစတဲ့ ကျန်ပစ္စည်းများကို တစ်ခုချင်း မူလီသွတ်တာ ဖြစ်ပါတယ်၊ "နဟေတုမူ နာရမ္မဏဒုကဒ္ဒ"စသည်ဖြင့် ဆိုရိုးပြုရပါတယ်၊ "ဟေတု အာရမ္မဏ နှစ်ပစ္စည်းမရတဲ့တရား"လို့ ဆိုလိုပါတယ်၊ သုဒ္ဓကျေညက်ခဲ့လျှင် ဒုကာဒိမခက်ပါဘူး၊ သွားပုံသဘောတရားကိုသာ နားလည်မှတ်သားမိဖို့ လိုပါတယ်၊ မူလီသွတ်တဲ့အခါ သဘာဝဖြစ်ဖြစ်, မဖြစ်ဖြစ် မူလီသွတ်ရပါတယ်၊ နဟေတုမူဆိုလျှင် ကျန်တဲ့ ၂၃–ပစ္စည်းကို တစ်ပစ္စည်းချင်း မူလီသွတ်ပါတယ်။

အဲဒီလို ဒုကကိုဟောပြီးတဲ့နောက် နဟေတုနာရမ္မဏနှစ်ပစ္စည်းကို မူတည်ထားပြီး ကျန်ပစ္စည်းတွေကို တစ်ခုချင်းမူလီသွတ်ကာ "တိက"ကိုဟောပါတယ်၊ အဲဒီနောက် ၃–ပစ္စည်းကိုမူတည် တစ်ပစ္စည်းချင်း မူလီသွတ် စတုက္ကဲ၊ ၄–ပစ္စည်းကိုမူတည် တစ်ပစ္စည်းချင်း မူလီသွတ် ပဉ္စက... စသည်ဖြင့် (ပစ္စည်း ၂၀–ကို မူတည် နောဝိဂတကို မူလီသွတ်တဲ့)ဧကဝိသကအထိ ဟောပါတယ်။ ["နော အတ္ထိနဲ့ နောအဝိဂတမှာတော့ တေဝိသကအထိ ရှိပါတယ်။]

ထူးခြားချက်တစ်ခု ရှိပါသေးတယ်၊ နဟေတုမူမှစပြီး နာဟာရထိအောင် ၁၅–ပစ္စည်းမူတည်ကာ ကျန်ပစ္စည်းများကို မူလီသွတ်ဟောတဲ့ "သောဠသက" ရောက်တဲ့အခါ နဂ္ဂန္ဒြိယကို မူလီမသွတ်ရဘူး၊ နဂ္ဂန္ဒြိယကို မူလီသွတ်လိုက်လျှင် တရားအရမကျန်တော့ဘဲ ဖြစ်သွားလိမ့်မယ်၊ ဒါ့ကြောင့် နဂ္ဂန္ဒြိယကိုချန်ထားခဲ့ပြီး "နစျာနသောဠသကဒ္ဒ၊ နမဂ္ဂ, နသမ္မယုတ္တ, နဝိပ္ပယုတ္တ, နော နတ္ထိ, နော ဝိဂတသောဠသကဒ္ဒ"လို့ တစ်ပစ္စည်းချင်းမူလီသွတ်ကာ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယသုဒ္ဓ သင်္ချာကို ဆိုရပါတယ်၊ "သာဟာရသောဠသက"လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ဒီသဘောအတိုင်းပဲ နာဟာရကိုချန်ထားကာ နဂ္ဂန္ဒြိယထိအောင် ၁၅–ပစ္စည်းကိုမူတည်ပြီး ကျန်ပစ္စည်းများကို မူလီသွတ်ရပါတယ်၊ နာဟာရကိုမူထဲ မထည့်ရဘူး၊ နာဟာရကိုမူထဲထည့်လိုက်လျှင် တရားအရမကျန်တော့ဘဲ ဖြစ်သွားလိမ့်မယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "နဟေတု ။ ပ ။ နဝိပါက(နာဟာရကိုချန်ထားခဲ့)နဂ္ဂန္ဒြိယမူ နစျာနသောဠသကဒ္ဒ၊ နမဂ္ဂ, နသမ္မယုတ္တ, နဝိပ္ပယုတ္တ, နော နတ္ထိ, နောဝိဂတသောဠသကဒ္ဒ"လို့ တစ်ပစ္စည်းချင်း မူလီသွတ်ပြီး ရုပ်အာဟာရသုဒ္ဓသင်္ချာကို ဆိုရပါတယ်၊ "သဂ္ဂန္ဒြိယသောဠသက"လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ရူပါဟာရသုဒ္ဓသင်္ချာနဲ့ ရူပတိ်သုဒ္ဓသင်္ချာနှစ်ခုအနက် တစ်ခုခုကိုချန်ထားကာ အာဟာရ, သို့မဟုတ် ဂဏ္ဍန္ဒြိယနှင့် အတ္ထိအဝိဂတတို့ပါ ၃–ပစ္စည်းလျော့နေပါတယ်၊

၃–ပစ္စည်းလျော့နေတော့ ၂၁–ပစ္စည်းသာ ကျန်တော့တာပေါ့၊ ဒါ့ကြောင့် ဧကဝိသက အထိဟောတယ်လို့ ပြောခဲ့တာပဲ၊ ဒါဟာ နဟေတုမူပဲ ရှိပါသေးတယ်၊ နာရမ္မဏမူ, နာဓိပတိမူစသည်တို့မှာလဲ (နဟေတုမူနည်းတူ) ဒုကမှစပြီး ဧကဝိသက အထိ အသီးသီးဟောပါတယ်၊ အလွန်ကျယ်ဝန်းလှပါတယ်။

အင်မတန်ကျယ်ဝန်းလှတဲ့ ပဋ္ဌာန်းသင်္ချာဝါရလို့ဆိုတဲ့ သမုဒ္ဒရာပြင်ကျယ်ကို လွယ်လွယ်နဲ့တော့ ကူးလို့မရပေဘူးပေါ့၊ သို့သော် သုဒ္ဓသင်္ချာလို့ဆိုတဲ့ လှေလောင်းပေါ်မှာ မိမိက အနေကောင်းကောင်းနဲ့ ရေကြောင်းမှန်အောင်လိုက်နိုင်လျှင် တစ်ဖက်ကမ်းရောက်မှာ သေချာပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် လှော်ပါ ကူးပါ ခတ်ပါ၊ အိမ်မြှောင်သဖွယ် ဟောနည်းအသွယ်သွယ်ကို ညွှန်ပြသွားပါမယ်။

ဒုကသင်္ချာဝါရ

နဟေတုမူ နာရမ္မဏဒုကဌ – ဟိတ် ၆ ပါးမှတစ်ပါး အလုံးစုံသော သဟဇာတ ပစ္စည်း၊ အနန္တရ, ပကတူ၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္ဆာ၊ ဗဒုကံ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ကျုံ။ ဤပစ္စည်းတရား ၇–ပါးတို့သည် နဟေတု နာရမ္မဏနှစ်ပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤပစ္စနိုက်ဌ ။ ပ ။ နဟေတုပစ္စယာ နာရမ္မဏော ပန္နရသ–ဟုသင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏။

ဒီမှာ နာရမ္မဏလို့ဆိုတဲ့အတွက် အာရမ်မျိုးပြုတ်သွားပါတယ်၊ မရတော့ဘူး၊ ဒုကပြီးသည်အထိ ဒီသဘောချည်း သွားပါလိမ့်မယ်၊ ရှေ့ကပြီးခဲ့တဲ့သုဒ္ဓနဲ့ မကွာလှပါဘူး၊ သုဒ္ဓသင်္ချာ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် အရရောအကျန်ပါ သတိပြုပြီး သင်္ချာတပ်ရမယ်။

တိကသင်္ချာဝါရ

ဒီ တိကသင်္ချာဝါရမှာ နဟေတုနာရမ္မဏနှစ်ပစ္စည်းကိုမူတည်ရတော့ အာရမ်မျိုးလုံးဝပြုတ်သွားပြီ၊ ကြည့်စရာမလိုတော့ဘူး၊ အာရမ်မျိုးပြုတ်စေကာမူ အာရမ်မျိုးနဲ့ သင်္ချာရတူတဲ့ ပကတူမျိုးရှိနေသေးတော့ သင်္ချာထွက်ပုံ ရှေ့ကနဲ့သိပ်ကွာလှဦးမယ် မဟုတ်ဘူး၊ ဒီသဘောကို သတိပြုရမယ်၊ ထူးတာလောက် ထောက်ပြပါမယ်။

နဟေတုနာရမ္မဏမူ နာဓိပတိတိကဌ– ဟိတ် ၆ ပါး အဓိပတိ ၄–ပါးမှတစ်ပါး သဟဇာတပစ္စည်း (စသည်ဆိုပါ)။ နဟေတုပစ္စယာ နာရမ္မဏပစ္စယာ နာဓိပတိယာ ပန္နရသ။

နာနန္တရတိကဋ္ဌ– ဟိတ် ၆ ပါးမှတစ်ပါး သဟဇာတပစ္စည်း၊ မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ် ၄–ခုအား x တပ်သော မဂ်၄ခုစေတနာမှတစ်ပါး ပကတူပပစ္စည်း (စသည်ဆိုပါ)။ နဟေတုပစ္စယာ နာရမ္မဏပစ္စယာ နာနန္တရေ ပန္နရသ။

[အရကောက်စာအုပ်ထဲမှာ "ဟေတုပစ္စည်း သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းမှတစ်ပါး သဟဇာတပစ္စည်း"လို့ အဓိပတိကိုပါ အပါဒါန်ခံထားတာ တွေ့ရပါတယ်၊ ခံဖို့ မလိုပါဘူး၊ ပုံနှိပ်အမှားဖြစ်ပါလိမ့်မယ်၊ ပကတူကို ကောက်တဲ့အခါမှာ မဂ်စေတနာကိုကြဉ်တာက ပြုတ်သွားတဲ့အနန္တရမျိုးထဲက ကမ္မကိုဖယ်ထုတ်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။]

နကမ္မတိကဋ္ဌ– ဟေတုပစ္စည်း ကမ္မပစ္စည်းမှတစ်ပါး သဟဇာတပစ္စည်း၊ ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိ်သအား x တပ်သော ဗလဝနာနာက္ခဏိကကမ္မမှတစ်ပါး အနန္တရ၊ ပကတူ၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္ဆာ၊ ရုပ်ဟာ၊ ရုပ်ဂုဏ်။ နဟေတုပစ္စယာ နာရမ္မဏပစ္စယာ နကမ္မေ ပန္နရသ။

ဒီမှာ အနံ့ကံကို အထူးကြဉ်ဖို့မလိုပါဘူး၊ "ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိ်သအားတပ်သော ဗလဝနာနာက္ခဏိကကမ္မမှတစ်ပါး"ဆိုတဲ့အထဲမှာ ပါသွားပြီးဖြစ်ပါတယ်၊ နောက်လာမည့် စတုက္ကနဝ၊ ပဉ္စက–စသည်တို့မှာလဲ ဒီသဘောပါပဲ၊ ဒီလိုသတ်မှတ်ချက်ကို သေချာစွာမှတ်သားထားရမယ်။

ဆက္ကသရိုဝါရ

နဟေတု နာရမ္မဏ နာဓိပတိ နာနန္တရ နသမနန္တရမူ–

နသဟဇာတေ–၁၁၊ နအညမညေ–၁၁၊ နနိဿယေ–၁၁၊ နဥပနိဿယေ–၁၃၊ နပုရေဇာတေ–၁၃၊ နပစ္ဆာဇာတေ–၁၅၊ နာသေဝနေ–၁၅၊ နကမ္မေ–၁၅၊ နဝိပါကေ–၁၅၊ နာဟာရေ–၁၅၊ နဣန္ဒြိယေ–၁၅၊ နဈာနေ–၁၅၊ နမဂ္ဂေ–၁၅၊ နသမ္မယုတ္တေ–၁၁၊ နဝိပ္ပယုတ္တေ–၉၊ နောအတ္ထိယာ–၉၊ နောနတ္ထိယာ–၁၅၊ နောဝိဂတေ–၁၅၊ နောအဝိဂတေ–၉။

ဒီဆက္ကမှာ အနန္တရမျိုး မူထဲဝင်လာလို့ ပြုတ်သွားပါပြီ၊ ဒါ့ကြောင့် ပကတူ ကောက်တဲ့အခါ အနန္တရကမ္မကိုကြဉ်ကောက်ရမယ်၊ အနန္တရ၊ ပကတူနှစ်မျိုးမှာမှ ဥပနိဿယတစ်ပစ္စည်းထဲ ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို သတိပြုပါ။

သတ္တကသင်္ချာဝါရ

နဟေတု နာရမ္မဏာ ။ပ။ နသဟဇာတမူ–

မူထဲမှာ သဟဇာတဝင်လာတော့ သဟမျိုးပြုတ်သွားပါတယ်၊ အဲဒီတော့ ဒီသတ္တကမှာ အာရမ်၊ သဟ၊ အနံ့ သုံးမျိုးပြုတ်သွားပါပြီ၊ မူလီပစ္စည်းကိုကြည့်ပြီး ပကတူစတဲ့မျိုးများကို ရသင့်သလိုဆိုရမယ်၊ သင်္ချာထုတ်ရမယ်၊ သဟမျိုးပြုတ်တော့ ပကတူ ၉–ချက်၊ ဒု၊ တ၊ မိဿက ၂–ချက်၊ ပေါင်း အလွန်ဆုံး သင်္ချာ ၁၁–ချက်သာ ကျန်ပါတယ်။

နအညမညေ–၁၁၊ နနိဿယေ–၁၁၊ နဥပနိဿယေ–၇၊ နပုရေဇာတေ–၁၁၊ နပစ္ဆာဇာတေ–၉၊ နာသေဝနေ–၁၁၊ နကမ္မေ–၁၁၊ နဝိပါကေ–၁၁၊ နာဟာရေ–၁၁၊ နဣန္ဒြိယေ–၁၁၊ နစျာနေ–၁၁၊ နမဂ္ဂေ–၁၁၊ နသမ္မယုတ္တေ–၁၁၊ နဝိပ္ပယုတ္တေ–၉၊ နောအတ္ထိယာ–၉၊ နောနတ္ထိယာ–၁၁၊ နောဝိဂတေ–၁၁၊ နောအဝိဂတေ–၉။ အဌကလဲ သတ္တကနဲ့သင်္ချာတူပါတယ်၊ မူထဲ အညမညဝင်လာသောအားဖြင့် ဘာမှမထူးပါဘူး။

နဝကသင်္ချာဝါရ

နဟေတု နာရမ္မဏာ ။ပ။ နနိဿယမူ–

မူထဲ နိဿယဝင်လာတော့ ဝတ္ထုမျိုးပြုတ်သွားပြန်တယ်၊ မူအနေနဲ့ကြည့်လျှင် သင်္ချာ ၁၁–ချက်ကျန်ပါသေးတယ်၊ မူလီကိုကြည့်ပြီး သင်္ချာဖော်ရမယ်။

နဥပနိဿယေ–၅၊ နပုရေဇာတေစတဲ့ ကျန်ပစ္စည်းများမှာတော့ သတ္တကအတိုင်း သင်္ချာထုတ်ရမယ်။

ဒသကသင်္ချာဝါရ

နဟေတု နာရမ္မဏာ ။ပ။ နဥပနိဿယမူ–

မူထဲ ဥပနိဿယဝင်လာတော့ ပကတူပြုတ်သွားပြန်တယ်၊ အဲဒီတော့ ပစ္ဆာဇာတစတဲ့ နောက်ပိုင်းမျိုးများသာ ကျန်ပါတယ်၊ သင်္ချာက အလွန်ဆုံး ၅–ချက်သာ ရှိတော့တယ်။

နပုရေဇာတေ–၅၊ နပစ္ဆာဇာတေ–၃၊ နာသေဝနေ–၅၊ နကမ္မေ–၅၊ နဝိပါကေ–၅၊ နာဟာရေ–၅၊ နဣန္ဒြိယေ–၅၊ နစျာနေ–၅၊ နမဂ္ဂေ–၅၊ နသမ္မယုတ္တေ–၅၊ နဝိပ္ပယုတ္တေ–၃၊ နောအတ္ထိယာ–၂၊ နောနတ္ထိယာ–၅၊ နောဝိဂတေ–၅၊ နောအဝိဂတေ–၂။

ဧကာဒသကလဲ ဒသကနဲ့ သင်္ချာတူပါတယ်၊ မူထဲ ပုရေဇာတဝင်လာသော အားဖြင့် ဘာမှမထူးပါဘူး။

ဒွါဒသကသင်္ချာဝါရ

နဟေတု နာရမ္မဏာ ။ပ။ နဝိပ္ပယုတ္တမူ–

မူထဲ ပစ္စာဇာတဝင်လာတော့ ပစ္စာမျိုးပြုတ်သွားပြန်တယ်၊ ဗဒုက်, ရုပ်ဟာ, ရုပ်ကို ၃–မျိုးသာကျန်ပါတယ်၊ နောက်နားက ဒု , တ , မိဿကနှစ်ခုလဲ မရတော့ဘူး၊ ပစ္စာဇာတနဲ့ချည်း မိဿကလုပ်ထားတာကိုး၊ ဒါ့ကြောင့် မရတော့ဘူး၊ သင်္ချာ ၃–ချက်သာကျန်ပါတော့တယ်။

နာသေဝနေ–၃၊ နကမ္မေ–၁၊ နဝိပါကေ–၃၊ နာဟာရေ–၃၊ နဣန္ဒြိယေ–၃၊ နဈာနေ–၃၊ နမဂ္ဂေ–၃၊ နသမ္မယုတ္တေ–၃၊ နဝိပ္ပယုတ္တေ–၃၊ နောအတ္ထိယာ–၂၊ နော နတ္ထိယာ–၃၊ နောဝိဂတေ–၃၊ နောအဝိဂတေ–၂။ တေရသကလဲ အတူတူပါပဲ၊ မူထဲ အာသေဝနဝင်လာသောအားဖြင့် ဘာမှမထူးပါဘူး။

စုဒ္ဒသကသင်္ချာဝါရ

နဟေတု နာရမ္မဏာ ။ပ။ နကမ္မမူ–

မူထဲ ကမ္မဝင်လာတော့ ဗဒုက်ပြုတ်သွားပြန်ပြီ၊ နောက်က ရုပ်မျိုးနှစ်မျိုးသာ ကျန်ပါတော့တယ်၊ မူလီအားလုံး သင်္ချာ "ဧက်" ချည်းပါပဲ။ ပန္နရသကလဲ အတူတူ ပါပဲ၊ မူထဲ ဝိပါကဝင်လာသောအားဖြင့် ဘာမှမထူးပါဘူး။

သောဠသက (သာဟာရ)

နဟေတု နာရမ္မဏာ ။ပ။ နာဟာရမူ–

မူထဲ အာဟာရဝင်လာတော့ ရူပတိ်မျိုးသာ ကျန်ပါတော့တယ်၊ အစကပြော ခဲ့တဲ့အတိုင်း ဣန္ဒြိယကို မူလီမသွတ်ပါနဲ့၊ ပီးတော့ အတ္ထိ အဝိဂတကိုလဲ ရူပတိ်မှာပါနေလို့ မူလီမသွတ်ပါနဲ့၊ စျာနစတဲ့ ကျန် ၆–ပစ္စည်းကိုသာ မူလီသွတ်ပါ၊ သင်္ချာ "ဧက်" ချည်းပါပဲ။ [ပါဠိတော်စာအုပ် (၁၉၃)မှာ "သောဠသက" ကို မပြဘဲ "သတ္တရသက" ကို ကျော်ပြထားပါတယ်။]

အဲဒီလို အာဟာရထိအောင်မူတည် (ဣန္ဒြိယကိုချန်ထားခဲ့ပြီး) စျာနစတဲ့ ၅–ပစ္စည်းကို မူတည်ပစ္စည်းထဲ တစ်ခုချင်းထည့်လျှင် သတ္တရသက , အဋ္ဌာရသက , ဧကူနဝီသက , ဝီသက , ဧကဝီသကဖြစ်ပါတယ်၊ နောက်ဆုံး ဧကဝီသကမှာ မူလီသွတ်ရမှာက နောဝိဂတဖြစ်ပါတယ်။

နဟေတုပစ္စယာ ။ ပ ။ နာဟာရပစ္စယာ နဗျာနပစ္စယာ နမဂ္ဂပစ္စယာ နသမ္ပယုတ္တပစ္စယာ နဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ နောနတ္ထိပစ္စယာ နောဝိဂတေ-ဇကံ။

သောဠသက (သဋ္ဌာယတန)

နဟေတု နာရမ္မဏ ။ ပ ။ နဝိပါက နဋ္ဌာယတနမူ-

ခုနက ချန်ထားခဲ့တဲ့ဋ္ဌာယတနကို မူထဲထည့်ပြီး "သောဠသက"လို့ ပြန်တည်ရပါတယ်၊ အာဟာရကိုမူထဲ မထည့်ရဘူး၊ ရုပ်ဟာသုဒ္ဓသင်္ခါကိုဆိုပြီး သင်္ခါ "ဇကံ"ထုတ်ရမယ်၊ သာဟာရတုန်းကလိုပဲ သောဠသကမှ ဇကဝိသကထိအောင် ဟောရမယ်။

အခုပြောခဲ့တာဟာ နဟေတုမူပဲရှိပါသေးတယ်၊ နာရမ္မဏကိုမူတည်ပြီး "နာရမ္မဏပစ္စယာ နဟေတုယာ ပန္နရသ"စသည်ဖြင့် (နဟေတုမူလိုပဲ) ဒုကမှစပြီး ဇကဝိသကအထိ ဟောထားတော်မူပါတယ်၊ နောက်ပြီးတော့ နာဓိပတိမူ, နာနန္တရမူ... စသည်ဖြင့် ပစ္စည်းတိုင်း ပစ္စည်းတိုင်းမှာ ဒုကမှ ဇကဝိသကအထိ ဟောထားတော်မူပါတယ်။

နောအတ္ထိနဲ့ နောအဝိဂတမူများမှာဆိုလျှင် တေဝိသကထိအောင် ဟောထားတော်မူပါတယ်၊ တစ်ပစ္စည်းသာလျော့ပါတယ်၊ အဲဒီလိုလျော့ရတာက ပကတ္တနဲ့ ဗဒုက်တို့ဖြစ်ပါတယ်၊ ရှေ့ကပြခဲ့တဲ့ သောဠသက (သာဟာရ), သောဠသက (သဋ္ဌာယတန) တို့လိုပါပဲ၊ မူထဲမှာ ဥပနိဿယပါလျှင် ကမ္မကိုချန်ထား , ကမ္မပါလျှင် ဥပနိဿယကိုချန်ထားရပါတယ်၊ တေဝိသက (သဥပနိဿယ), တေဝိသက (သကမ္မ)လို့ ခေါ်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ဟာ ဘယ်လောက်ကျယ်ဝန်းမယ်ဆိုတာ မှန်းလို့သာကြည့်ပေတော့၊ သမုဒ္ဒရာတစ်ဖက်ကမ်း လှမ်းကြည့်တာကမှ မြင်အုံးမယ်၊ ဒါ့ကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာကြီးများက "အနန္တနယ သမန္တခေါ်မှန်း မြတ်ပဋ္ဌာန်း"လို့ အမွှမ်းတင်တော်မူခဲ့ကြပါတယ်၊ သို့ရာတွင် အင်မတန်ကျယ်ဝန်းများပြားတဲ့ သမုဒ္ဒရာရေကို တစ်နေရာကနေပြီး လက်ခုပ်နဲ့ခပ် အတန်ငယ်သောက်မြည်းကြည့်ရုံဖြင့် သမုဒ္ဒရာတစ်စင်းလုံးရဲ့အရသာကို ခန့်မှန်းနိုင်သလို ပစ္စနိုက်သင်္ခါဝါရ၏ သဘောသွားကိုလဲ ဒီလောက်ပြရုံဖြင့် ခန့်မှန်းနိုင်လောက်ပါပြီ၊ ခန့်မှန်းနိုင်လိမ့်မယ်လို့ ယူဆပါတယ်၊ သမုဒ္ဒရာရေကို အကုန်သောက်နိုင်ပါ့မလား၊ ဘယ်သောက်နိုင်လိမ့်မှာတုန်း၊ ဘယ်ကုန်နိုင်လိမ့်မှာတုန်း၊ ကဲ... အပြီးသတ်လိုက်ကြပါစို့၊ အစကအခြေခံမူအဖြစ် တည်ပေးထားခဲ့တဲ့ ဆောင်ပုဒ်လေးတွေကို ညီညီညာညာ ပြိုင်တူရွတ်လိုက်ကြစမ်းပါ။

၃။ အနုလောမပစ္စနိုက်

ဆောင်။ ။စတုဝိ နှစ်စိပြု၊ ဒုကနှင့် ဃဋ္ဌနာ။
မူ+မူလီ ညီအောင်ပြုရတယ်၊ နု+နိုက် နယာ။
မူလီက ဝိသဘာ၊ မူသခ္ခါ မယွင်း။
သဘာဂါ မူမှာနုတ်လို့ရယ်၊ ထုတ်ရ အကြွင်း။ (ပန်းကုံး)

အနုလောမပစ္စနိုက်ဆိုတော့ မူကအနုလုံ, မူလီက ပစ္စနိုက်ဖြစ်ရပါမယ်၊ ဆိုပါတော့ "ဟေတု+နာရမ္မဏ"။ ဒီအနုလောမပစ္စနိုက်မှာ (၁) ဒုက၊ (၂) ဃဋ္ဌနာ-လို့ နှစ်မျိုးသာဟောပါတယ်၊ တိက, စတုက္ကစသည်များကို မဟောပါဘူး၊ ၁-နံပါတ် အနုလုံနဲ့ဆင်တူပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် အနုလုံမှာ သဘာဂဖြစ်မှ မူလီသွတ်ရတယ်၊ ဒီမှာတော့ သဘာဂဖြစ်ဖြစ်, မဖြစ်ဖြစ် မူလီသွတ်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် (ဒီ "ဒါပေမယ့်"က နောက်ထပ် ဒါပေမယ့်ပါ၊) ကိုင်း-ကိုင်း... ဒါပေမယ့် မျိုးခေါင်းဆောင်ပစ္စည်းများကို မူလီမသွတ်ရဘူး၊ အကြောင်းက မျိုးခေါင်းဆောင်ပစ္စည်းများကို မူလီသွတ်လိုက်လျှင် နောက်လိုက်မူပစ္စည်းအတွက် အရကောက်စရာ မကျန်တော့လို့ပါပဲ။

ဟေတုမူမှာ နု သဟဇာတ, နု နိဿယ, နော အတ္ထိ, နော အဝိဂတတို့ကို မူလီမသွတ်နိုင်ပါဘူး၊ ဟေတုသာရ၍ သဟဇာတမရသောတရား မရှိဘူး၊ အခြားမျိုးတွေမှာလဲ ဒီအတိုင်းပါပဲ၊ မျိုးခေါင်းဆောင်ပစ္စည်းတွေကို မူလီမသွတ်ရဘူး၊ ဒီလောက်ဆို ဒီအနုလောမပစ္စနိုက်ရဲ့ အခြေခံသဘောတရားကို နားလည်လောက်ပါပြီ။

တိက စတုက္ကစသည်ကို မဟော

နောက်ပြီးတော့ တိကစတုက္ကစသည်ကို မဟောဘူးလို့ ပြောခဲ့ပါတယ်၊ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ တိကဆိုလျှင် ဟေတု အာရမ္မဏနှစ်ပစ္စည်းကို မူတည်ရပါလိမ့်မယ်၊ သူတို့နှစ်ပစ္စည်းဟာ သဘာဂမဖြစ်ဘူး၊ ဟေတု အာရမ္မဏ နှစ်ပါးစုံ ရတဲ့တရား မရှိပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် "ဟေတု အာရမ္မဏမူ နာဓိပတိ တိကဒ္ဒ"လို့ ဟောလို့မဖြစ်ဘူး၊ တိကမှမဖြစ်လျှင် စတုက္ကစသည်လဲ ဘယ်ဖြစ်နိုင်ပါတော့မလဲ၊ ဒါ့ကြောင့် တိက စတုက္ကစသည်ကို မဟောပါဘူး၊ ဒုကနဲ့ဃဋ္ဌနာကိုသာ ဟောပါတယ်၊ ၁-နံပါတ် အနုလုံတုန်းကလဲ သဘာဂနဲ့ဃဋ္ဌနာကိုသာ ဟောခဲ့ပါတယ်၊ ဒီမှာဟောတဲ့ ဃဋ္ဌနာက အဲဒီ ၁-နံပါတ် အနုလုံဃဋ္ဌနာအတိုင်းပါပဲ၊ ဒါ့ကြောင့် ဒုကကိုသာ ပြောပါမယ်၊ ဟောပါမယ်။

အာရမ်မျိုး နုတ်ပုံ

ခေါ်င်းဆောင်ပစ္စည်းထဲက နောက်လိုက်ပစ္စည်းများ နုတ်ပုံကို ပစ္စနိုက်တုန်းက ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ၊ အခု နောက်လိုက်အချင်းချင်း နုတ်ပုံကို ပြောပါမယ်၊ ရှင်းအောင် မျိုးအလိုက်ပြောပါမယ်၊ အခု အာရမ်မျိုးကို ပြောပါမယ်။

၁။ အာမိ–နု အာပု။ ။အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ၈–ခုအား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်နိုပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသမှတစ်ပါး အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း။

ဒါဟာ အာမိသုဒ္ဓသင်္ခ်ာထဲက အာပုနုတ်ပုံပါပဲ၊ သဘောတရားက အာမိနဲ့ အာပု အနုလုံသဘာဝနှစ်ဖက်ရဖြစ်တဲ့ "အာပုဓိသုဒ္ဓသင်္ခ်ာ"ကို အပါဒါန်ခံနုတ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ [အာပုသုဒ္ဓသင်္ခ်ာထဲက အာမိကိုနုတ်လျှင်လဲ ဒီအတိုင်းပါပဲ၊ နောက်နား တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။]

အာမိ–နု ဝတ္ထာ။ ။အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဝတ္ထာရမ္မဏာမှ တစ်ပါး အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း။ [ဝတ္ထာသုဒ္ဓသင်္ခ်ာကို အပါဒါန်ခံနုတ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။]

၂။ အာပု–နု အာမိ။ ။အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ၈–ခုအား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်နိုပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသမှတစ်ပါး အာရမ္မဏာပုရေဇာတပစ္စည်း။ [အာပုဓိသုဒ္ဓသင်္ခ်ာကို အပါဒါန်ခံနုတ်တာဖြစ်ပါတယ်၊ ရှေ့က ပြောခဲ့ပါပြီ။]

အာပု–နု ဝတ္ထာ။ ။ဝတ္ထာရမ္မဏာမှတစ်ပါး အာရမ္မဏာပုရေဇာတ ပစ္စည်း၊ ဝတ္ထာသုဒ္ဓသင်္ခ်ာထက် အာပုသုဒ္ဓသင်္ခ်ာက အရမျှားပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဝတ္ထာကို အပါဒါန်ခံနုတ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

၃။ ဝတ္ထာ–နု အာမိ။ ။အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ မရဏာသန္နဇော ၅–ချက်အား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသော် ၁၇–ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု (ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသင်္ခ်ာ)ဟုဆိုအပ်သော ဝတ္ထာရမ္မဏာမှတစ်ပါး မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း ။ ပ ။ ဟဒယဝတ္ထု(ဝတ္ထာသုဒ္ဓသင်္ခ်ာ)ဟုဆိုအပ်သော ဝတ္ထာရမ္မဏာပစ္စည်း။

ဒါက ဝတ္ထာထဲက အာမိနုတ်တာပါပဲ၊ လိုရင်းကတော့ "ဝတ္ထာဓိမှတစ်ပါး ဝတ္ထာ"ပါပဲ၊ အာမိနဲ့ဝတ္ထာ အနုလုံနှစ်ဖက်ရဖြစ်တဲ့ ဝတ္ထာဓိသုဒ္ဓသင်္ခ်ာကို ဖယ်ထုတ်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ဝတ္ထာ – နဲ့ အာပေ ။ ။ ဒီမှာ ဘာမှနုတ်စရာမရှိပါဘူး၊ ဝတ္ထာသာရ၍ အာပေမရတဲ့တရား မရှိပါဘူး။

အခုပြောခဲ့တာဟာ အာရမ်မျိုးမှာ နောက်လိုက်သုံးအုပ်စုရှိတဲ့အနက်က အချင်းချင်း အပြန်အလှန် နုတ်ပြနေတာဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါနားလည်လျှင် ဒီအနုလောမပစ္စနိုက် နားလည်တာပါပဲ။

သဟမျိုး နုတ်ပုံ

ဒီသဟမျိုးမှာ သဟကြီးထဲက ငယ်, လတ်တို့နုတ်ပုံကို ပစ္စနိုက်တုန်းက ပြောခဲ့ပါပြီ၊ အခု အငယ်အချင်းချင်းနုတ်ပုံ, အငယ်ထဲက အလတ်နုတ်ပုံကို ပြောပါမယ်၊ ဟေတုကို မူတည်ပြောပါ့မယ်၊ ဟေတုနားလည်လျှင် ကျန်တာတွေကိုလဲ နားလည်နိုင်ပါတယ်။

ဟေတုရဲ့သဘာဝက ၁၁–ပစ္စည်းရှိပါတယ်၊ ခေါင်းဆောင်ပစ္စည်းများကို မူလီမသွတ်ရဘူးဆိုတော့ သဟကြီး ၄–ပစ္စည်းဖယ်လိုက်လျှင် ၇–ပစ္စည်းသာ ကျန်ပါတယ်၊ လတ် ၄–ပစ္စည်းနဲ့ ဓိ ဣ မဂ်၊ ဒီ ၇–ပစ္စည်းပေါ့။

ဟေတု – နာဓိပတိ ။ ။ သမ္မယုတ္တက္ခန္ဓာ, သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိမံသာဓိပတိမှတစ်ပါး ဟိတ် ၆–ပါး။ (သင်္ခ်ာ–သတ္တ)

လိုရင်းကတော့ သဘာဝဖြစ်တာကို နုတ်ပစ်နေတာပဲ၊ ဟေတုနဲ့ သဘာဝဖြစ်တာက အမောဟနဲ့ဝိမံသာဓိပတိဖြစ်တယ်၊ ဝိမံသာဓိပတိကြဉ်ပေမယ်လို့ လျော့မသွားဘူး၊ အမောဟက အားသာတယ်၊ သင်္ခ်ာလျော့မသွားဘူး၊ သဘောကျအောင် စဉ်းစားပါ။

ဟေတု – နဲ့ ဣန္ဒြိယ ။ ။ သမ္မယုတ္တက္ခန္ဓာ, သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော အမောဟမှတစ်ပါး ဟိတ် ၅–ပါး။ [သဘာဝဖြစ်တဲ့ အမောဟကိုနုတ်ပစ်တာ၊ နားလည်လောက်ပါတယ်။]

ဟေတု – နဲ့ မဂ္ဂ ။ ။ သမ္မယုတ္တက္ခန္ဓာ, သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော အမောဟမှတစ်ပါး ဟိတ် ၅–ပါး။ [နဲ့ ဣန္ဒြိယမူလီနဲ့ အတူတူပါပဲ။]

ဟေတု – နဲ့ အညမည ။ ။ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်, ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဟိတ် ၆–ပါး။ (သင်္ခ်ာ–တီဏိ)

ပစ္စယုပ္ပန်တရားချင်း ယှဉ်ကြည့်ပါ၊ အညမညရတဲ့ သမ္မယုတ္တကွန္ဓာနဲ့. ဟဒယဝတ္ထုကို နုတ်ထားပါတယ်၊ သန်္ဘာ ၃-ချက်သာရမယ်ဆိုတာ သဘော ပေါက်လောက်ပါတယ်။

ဟေတု - နဝိပါက။ ။သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်အား x တပ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာဥ်ရှိသော ဟိတ် ၆-ပါး။ (သန်္ဘာ-သတ္တ)

ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ချင်း ယှဉ်ကြည့်ပါ၊ ပစ္စည်းဘက်က ဝိပါကနုတ်လိုက်တော့ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာမှာရှိတဲ့ ဟိတ် ၆-ပါးလို့ ဖြစ်သွားပါတယ်၊ ဝိပါက်ဟိတ် မပါပေမယ်လို့ သန်္ဘာမလျော့ပါဘူး၊ ကုသိုလ်ဟိတ် ကြိယာ ဗျာကတဟိတ် ရှိနေပါသေးတယ်၊ အရကောက်စာအုပ် (၅၇၆)မှာ "ဟိတ်သုံးပါး"လို့ ရှိနေပါတယ်၊ ပုံနှိပ်အမှား ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်၊ နောက်ပီးတော့ ပစ္စည်းဘက်မှာ ဝိပါက်မပါတော့လို့ ၄င်းကကျေးဇူးပြုတဲ့ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်လဲ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်မှာ မပါနိုင်တော့ပါဘူး၊ ပစ္စနိုက်တုန်းကလဲ ပြောခဲ့ပါပြီ။

ဟေတု - နသမ္မယုတ္တ။ ။သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်, သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဟိတ် ၆-ပါး၊ (သန်္ဘာ-တိဏိ)။ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ချင်း ယှဉ်ကြည့်လျှင် သိသာထင်ရှားပါတယ်၊ အထူးရှင်းဖို့ လိုမယ်မထင်ပါဘူး။

ဟေတု - နဝိပ္ပယုတ္တ။ ။သမ္မယုတ္တကွန္ဓာအားသာ x တပ်သော ဟိတ် ၆-ပါး။ (သန်္ဘာ-တိဏိ)၊ ဒီမှာလဲ ထင်ရှားပါတယ်၊ သုဒ္ဓသန်္ဘာချင်း နှိုင်းယှဉ် ချိန်ဆတတ်ဖို့ပဲ လိုပါတယ်။

အခုပြောခဲ့တာဟာ ဟေတုရဲ့သဘာဝပစ္စည်းများကို ဟေတုထဲက နုတ်ပုံ ပါပဲ၊ ဝိသဘာဝပစ္စည်းတွေကိုတော့ အထူးရှင်းဖို့ လိုမယ်မထင်ပါဘူး၊ ဟေတုရဲ့ သုဒ္ဓသန်္ဘာကို အပြည့်အစုံ ဆိုရုံပါပဲ၊ ဝိသဘာဝ ၁၂-ပစ္စည်းရှိပါတယ်။

ဟေတုမူ နာရမ္မဏ, နာနန္တရ, နသမနန္တရ, နဥပနိဿယ, နပုရေဇာတ, နပစ္ဆာဇာတ, နာသေဝန, နကမ္မ, နာဟာရ, နဈာန, နောနတ္ထိ, နောဝိဂတ ဒုကၠ-သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ, သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဟိတ် ၆-ပါး။ ဤတရားတို့သည် ဟေတု နာရမ္မဏ ပစ္စည်းနှစ်ပါး တပ်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤအနုလောမပစ္စနိုက်၌ ။ ပ ။ "ဟေတုပစ္စယာ နာရမ္မဏော သတ္တ"ဟု သန်္ဘာတပ်၍ဟောအပ်ကုန်၏။

ဝိသဘာဝပစ္စည်းများကို သိလွယ်အောင်, ပြီးလွယ်အောင် ပေါင်းစည်းပြ လိုက်ပါတယ်၊ ဟေတုမူသွားပုံကို သဘောပေါက်လျှင် အာရမ္မဏစတဲ့ နောက်နောက်

မူများကိုလဲ မှန်းဆသိနိုင်လောက်ပါပြီ၊ မူလ+မူလီပစ္စည်းများဟာ မျိုးယှက်ပစ္စည်းများဖြစ်လျှင် အဲဒီ ယှက်တဲ့မျိုးတွေမှာ အနုတ်အသိမ်း လုပ်ရပါလိမ့်မယ်၊ ကဲ ... အနုလောမပစ္စနိုက်ကို အဆုံးသတ်လိုက်ကြစို့၊ အစက မူတည်ပေးခဲ့တဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကို ညီညီညာညာ ရွတ်လိုက်ကြစမ်းပါ။

၄။ ပစ္စနိယာနုလောမ

ဆောင်။ ။စ္စည်းတိုင်းမှာ ဒုကာဒိ၊ ပစ္စနိ နုလောတွင်၊
မူ+မူလီ ညီအောင်ထားလို့ရယ်၊ ဟောကြား အစဉ်။
မူဘက်မှ ဝိတွေ့လျှင်၊ မူလီပင် မယွင်း၊
သဘာဂါ မူလီနုတ်လို့ရယ်၊ ထုတ်ရ အကြွင်း။ **(ပန်းကုံး)**

ပစ္စနိယာနုလောမဆိုတော့ မူက ပစ္စနိုက်, မူလီက အနုလုံ ဖြစ်ရပါမယ်၊ ဆိုပါတော့ "နဟေတု+အာရမ္မဏ"။ အာရမ္မဏသာရ၍ ဟေတုမရသော တရား–လို့ ဆိုလိုပါတယ်၊ ပြီးခဲ့တဲ့ အနုလောမပစ္စနိုက်တုန်းကလိုပါပဲ၊ မူလမူလီ ရှေ့နောက်ပြန်တာပဲ ထူးပါတယ်၊ အနုလောမပစ္စနိုက်မှာ မူသင်္ချာထဲက မူလီ သဘာဂကို နုတ်ရတယ်၊ ဒီပစ္စနိယာနုလောမမှာတော့ မူလီသင်္ချာထဲက မူ သဘာဂကိုနုတ်ရပါတယ်၊ ဝိသဘာဂပစ္စည်းအတွက်ကတော့ အထူးပြောဖို့ မလိုပါဘူး၊ နုတ်ဖို့မှ မလိုဘဲကိုး။

ဟောနည်း။ ။နဟေတုမူ အာရမ္မဏဒုကဒ္ဌ၊ နဟေတုမူ အဓိပတိဒုကဒ္ဌ... စသည်ဖြင့် ဟောရပါမယ်၊ နဟေတုနာရမ္မဏမူ အဓိပတိတိကဒ္ဌ ... စသည်ဖြင့် တိကကိုဟောရပါမယ်၊ စတုက္ကစသည်ကိုလဲ ဒီနည်း ဒီဟန် အတိုင်း ဟောရမည်ဖြစ်ပါတယ်၊ နားလည်ရမှာက လုံ့လေးလုံ့ရှိတဲ့အနက် သူ့လုံ့နဲ့သူ လုံ့စည်းကမ်းအရ သုဒ္ဓသင်္ချာကို အမျိုးမျိုး လှည့်အသုံးချ အလုပ်လုပ်နေတာပါပဲ၊ ဒါ့ကြောင့် အနုလောမပစ္စနိုက်ကို ဟောနိုင်ခဲ့သူဟာ ဒီမှာ မခက်တော့ပါဘူး၊ လုံ့လေးလုံ့ရဲ့ သင်္ချာဝါရကို အကျဉ်းချုပ်သုံးသပ်ပြပါမယ်။

လုံ့လေးလုံ့သဘော အကျဉ်းချုပ်

၁။ အနုလုံ့မှာ (၁) သုဒ္ဓသင်္ချာ၊ (၂) မိဿကသင်္ချာ–လို့ နှစ်မျိုးဟောပါတယ်၊ မိဿကသင်္ချာမှာလဲ သဘာဂ ဃဋ္ဌနာ–လို့ နှစ်မျိုး ထပ်ဟောပါတယ်။

၂။ ပစ္စနိုက်မှာ (၁)သုဒ္ဓသင်္ခ်ာ၊ (၂)ဒုကာဒိ-လို့ နှစ်မျိုးဟောပါတယ်၊ ဒုကာဒိမှာ ဒုကမှစပြီး ဧကဝိသကအထိ ဟောပါတယ်၊ အတ္ထိ, အဝိဂတပစ္စည်းများမှာဆိုလျှင် တေဝိသကအထိ ဟောပါတယ်။

၃။ အနုလောမပစ္စနိုက်မှာ (၁)ဒုက၊ (၂)ဃဋနာ-လို့ နှစ်မျိုးဟောပါတယ်။

၄။ ပစ္စနိယာနုလောမမှာ ဒုက, တိက-စသည်ဖြင့် ဗာဝီသကအထိ ဟောပါတယ်။

၁-နံပါတ်အနုလုံနဲ့ ၃-နံပါတ်အနုလောမပစ္စနိုက် ဆင်တူပါတယ်။

၂-နံပါတ်ပစ္စနိုက်နဲ့ ၄-နံပါတ်ပစ္စနိယာနုလောမ ဆင်တူပါတယ်။

ဒီလုံလေးလုံရဲ့သဘောကို သေချာစွာမှတ်သားထားပါ၊ ပစ္စည်းတွန်းတဲ့အခါ အသုံးပြုရပါလိမ့်ဦးမယ်၊ အဲဒီတော့ ... လုံလေးလုံ ပြီးပြီဆိုပါတော့၊ ပစ္စည်းတွန်းလေ့ကျင့်ကြရအောင်။

ပဋ္ဌာဝါရ၊ ပစ္စည်းတွန်း

ဆောင်။ ။သရုပ် သင်္ခ်ာ၊ ဖွေရှာကာ၊ စဉ်ပါ လုံလေးရပ်။
လက်ဝဲ မ, လုံ၊ လက်ယာစုံ၊ နှစ်ဖုံ လှည့်ကာပတ်။
ပ, မှာ မူရှု၊ မူလီဒု၊ နှစ်ခု တွန်းလေအပ်။
တွန်းလိုသည့်လုံ၊ တွန်းပါကုန်၊ သူ့လုံ မည်သုံးသပ်။

"ပစ္စည်းတွန်း"ဆိုတာက ("နယ"လို့လဲခေါ်တဲ့) "လုံလေးလုံ"ကို လေးချက်စက်လှည့်ပြီး သရုပ်ခွဲတဲ့နည်းဖြစ်ပါတယ်၊ ပစ္စည်းတွေရဲ့ သဘာဂ, ဝိသဘာဂ သဘောကို နိုင်ထားလျှင် မခက်ပါဘူး၊ ဒါပေမယ့် "စက်လှဲ့"ဆိုတဲ့အတိုင်း အလှည့်မခံနိုင်သူအတွက်မှာ ရှုပ်ထွေးနေတတ်ပါတယ်၊ လေးချက်စက်လှည့်ပြီး သရုပ်ခွဲတယ်ဆိုတော့ အဲဒီလေးချက်မှာ သတ်မှတ်ထားတဲ့ ဥပဒေသကို နားလည်ထားရမယ်။

၁။ အနုလုံ။ ။ဟေတုမူ အဓိပတိမူလီဆိုပါတော့၊ သူတို့ရဲ့ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာချင်း တိုက်ဆိုင်ပြီး နှစ်ဖက်ရကိုဆွဲထုတ်ပါ၊ သင်္ခ်ာတပ်ပါ၊ ဘယ်မူလ မူလီပဲဖြစ်ဖြစ် သုဒ္ဓသင်္ခ်ာချင်း တိုက်ဆိုင်ပါ။

၂။ ပစ္စနိုက်။ ။မူလ မူလီနှစ်ခုလုံး မရတဲ့တရားများကို ဆွဲထုတ်ပါ၊ သင်္ခ်ာတပ်ပါ။

၃။ အနုလောမပစ္စနိုက်။ ။မူသာရ၍ မူလိမရသော တရားများကို ဆွဲထုတ်ပါ၊ သင်္ချာတပ်ပါ။

၄။ ပစ္စနိယာနုလောမ။ ။မူလိသာရ၍ မူမရသောတရားများကို ဆွဲထုတ်ပါ၊ သင်္ချာတပ်ပါ။ ဒါဟာ "သရုပ်သင်္ချာ၊ ဖွေရှာကာ၊ စဉ်ပါ လုံ့လေးရပ်" ပါပဲ။

အထက်ပါ လုံ့လေးလုံ့အနက် (၁နဲ့၃)က မ, လုံ့၊ (၂နဲ့၄)က စုံလုံ့ဖြစ်ပါတယ်၊ လောကဝေါဟာရအနေနဲ့ သတ်မှတ်ထားပါတယ်၊ မ, လုံ့ကို လက်ဝဲရစ်, စုံလုံ့ကို လက်ယာရစ်လှည့်ပြီး တွန်းရပါတယ်၊ ဒါဟာ "လက်ဝဲမ, လုံ့၊ လက်ယာစုံ့၊ နှစ်ဖုံ လှည့်ကာပတ်"ပါပဲ။

တွန်းတဲ့အခါမှာ လေးလုံ့လုံ့းမတွန်းရဘူး။ ပထမအချက်နဲ့ ဒုတိယအချက်ကိုသာ တွန်းရတယ်၊ ပထမအချက်မှာ(မူလိသာရသောတရားဖြစ်လို့) မူကို တွန်းပစ်ရတယ်၊ ဒုတိယအချက်မှာ(မူသာရသောတရားဖြစ်လို့) မူလိကိုတွန်းပစ်ရတယ်၊ တတိယအချက်က နှစ်ပါးစုံမရသောတရား၊ စတုတ္ထအချက်က နှစ်ပါးစုံ ရသောတရား ဖြစ်ပါတယ်၊ သူတို့ကိုတော့ တွန်းမပစ်ရဘူး၊ "နှစ်ပါးစုံ မရသော တရား၊ နှစ်ပါးစုံ ရသောတရား"လို့သာ ဆိုရပါတယ်၊ ဒါဟာ "ပ, မှာမူရှု၊ မူလိဒု၊ နှစ်ခု တွန်းလေအပ်"ပါပဲ။

အဲဒီလိုတွန်းတဲ့အခါမှာ အနုလုံ့ကနေ တွန်းမယ်ဆိုပါတော့၊ အနုလုံ့ဟာ ၁–နံ့ပါတ် မ, လုံ့ဖြစ်လို့(၄–၃–၂–၁)လက်ဝဲရစ် လှည့်စဉ်ပြီးတွန်းပါ၊ ပထမအချက်နဲ့ ဒုတိယအချက်ဖြစ်တဲ့ (၄နဲ့၃)ကိုသာတွန်းရမယ်၊ ၂နဲ့၁ကို မတွန်းရဘူး၊ ပထမ အချက်မှာ မူကိုတွန်းပါ၊ ဒုတိယအချက်မှာ မူလိကိုတွန်းပါ၊ ပီးတော့ "ဟေတု+ အဓိပတိ"ဆိုတဲ့ အနုလုံ့အမည်ကို သုံးသပ်ပြီး တွန်းရပါတယ်။

ပစ္စနိုက်ကနေ တွန်းချင်တယ်ဆိုပါတော့၊ ပစ္စနိုက်ဟာ ၂–နံ့ပါတ် စုံလုံ့ဖြစ်လို့ (၃–၄–၁–၂)လက်ယာရစ်လှည့်စဉ်ပြီး တွန်းပါ၊ ပ, ဒုဖြစ်တဲ့ (၃နဲ့၄)ကိုသာ တွန်းရမယ်၊ "နဟေတု+ နာဓိပတိ"ဆိုတဲ့ ပစ္စနိုက်အမည်ကိုသုံးသပ်ပြီး တွန်းရပါတယ်။

အနုလောမပစ္စနိုက်ကနေ တွန်းချင်တယ်ဆိုပါတော့၊ နုနိုက်ဟာ ၃–နံ့ပါတ် မ,လုံ့ဖြစ်လို့ (၂–၁–၄–၃)လက်ဝဲရစ်လှည့်စဉ်ပြီး တွန်းပါ၊ ပ, ဒုဖြစ်တဲ့(၂နဲ့၁)ကိုသာ တွန်းရမယ်၊ "ဟေတု + နာဓိပတိ"ဆိုတဲ့ အနုလောမပစ္စနိုက်အမည်ကို သုံးသပ်ပြီး တွန်းရပါတယ်။

ပစ္စနိယာနုလောမကနေ တွန်းချင်တယ်ဆိုပါတော့၊ နိုက်နုဟာ ၄–ဏ်ပါတ် စုံလုံ့ဖြစ်လို့ (၁–၂–၃–၄)လက်ယာရစ်လှည့်စဉ်ပြီး တွန်းပါ၊ ပ, ဒုဖြစ်တဲ့ (၁နဲ့၂)

ကိုသာ တွန်းရမယ်၊ "နဟေတု+အဓိပတိ"ဆိုတဲ့ ပစ္စနိယာနုလောမအမည်ကို သုံးသပ်ပြီး တွန်းရပါတယ်။

အဲဒီတော့ အခုတည်ပြခဲ့တဲ့ လုံလေးလုံမှာ ဘယ်လုံကနေတွန်းချင်သလဲ၊ အနုလုံကနေ တွန်းချင်သလား၊ ပစ္စနိုက်ကနေ တွန်းချင်သလား၊ အနုလောမ ပစ္စနိုက်ကနေ တွန်းချင်သလား၊ ပစ္စနိယာနုလောမကနေ တွန်းချင်သလား၊ တွန်းချင်ရာလုံရဲ့အမည်ကို သုံးသပ် သုံးသပ်ပြီး တွန်းရပါတယ်၊ ဒါဟာ "တွန်းလိုသည့်လုံ၊ တွန်းပါကုန်၊ သူ့လုံ မည်သုံးသပ်"ပါပဲ၊ ကဲ–ဒါဖြင့် တွန်းကြရအောင်။

၁။ ပစ္စည်းအနုလုံ

ပ။ ၄–ပစ္စနိယာနုလောမ (နဟေတု+အဓိပတိ)
ဒု။ ၃–အနုလောမစ္စနိုက် (ဟေတု+နာဓိပတိ)
တ။ ၂–ပစ္စနိုက် (နဟေတု+နာဓိပတိ)
စ။ ၁–အနုလုံ (ဟေတု+အဓိပတိ)

ဒါဟာ မ, လုံဖြစ်တဲ့ အနုလုံကနေ တွန်းမှာဖြစ်တဲ့အတွက် (၄–၃–၂–၁)လို့ လက်ဝဲရစ်လှည့်ပြီး စဉ်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။

ပထမ။ ။မူလိ အဓိပတိသာတပ်၍ မူဟေတုမတပ်သောတရား၊ အဲဒီ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို သုဒ္ဓသင်္ချာမှ ရှာယူရမယ်၊ အဲဒီတရားတွေက–

> အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု, မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု, မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လေးခု, လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုအား x တပ်သော အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သော နိပ္ပန္နရူပ်အဌာရသ, ဒေါသမူဒွေး မောဟမူဒွေး ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကြဉ်သော စိတ်ရှစ်ဆယ့်လေးခု, နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ, သာဓိပတိစိတ္တဇရူပ်အား x တပ်သော ဝိမံသာဓိပတိမှတစ်ပါး အဓိပတိတရားကိုယ်သုံးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးဟုဆိုအပ်သော သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း။

ဒီတရားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို သုဒ္ဓသင်္ချာမှ ရှာယူဆိုပြီးနောက် "ဤတရားတို့သည် အဓိပတိပစ္စည်းသာ တပ်၍ ဟေတုပစ္စည်းမတပ်သောကြောင့် ဟေတုပစ္စည်းတွန်း၍စင်ကုန်၏"လို့

ဟေတုအဓိပတိဆိုတဲ့ အနုလုံနာမည်နဲ့ မူဟေတုကိုတွန်းပစ်ရမယ်၊ ပြီးတော့မှ "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ပစ္စနိယာနုလောမ၌ 'နဟေတုပစ္စယာ အဓိပတိယာ ဒသ'ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ အဆုံးသတ်ပါ။

ဒုတိယ။ ။မူ ဟေတုသာတပ်၍ မူလီ အဓိပတိမတပ်သောတရား၊ အဲဒီ တရားတွေကို သုဒ္ဓသင်္ချာမှ ရှာယူရမယ်၊ အဲဒီ တရားတွေက—

သမ္မယုတ္တကၠန္ဓာ, သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဝီမံသာဓိပတိမှတစ်ပါး ဟိတ် ၆-ပါး။

ဒီတရားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို သုဒ္ဓသင်္ချာမှ ရှာယူဆိုပြီးနောက် "ဤတရားတို့သည် ဟေတုပစ္စည်းသာ တပ်၍ အဓိပတိပစ္စည်းမတပ်သောကြောင့် အဓိပတိပစ္စည်းတွန်း၍ စင်ကုန်၏"လို့ ဟေတု အဓိပတိဆိုတဲ့ အနုလုံနာမည်နဲ့ မူလီ အဓိပတိပစ္စည်းကို တွန်းပစ်ရမယ်၊ ပြီးတော့မှ "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို အနုလောမပစ္စနိက်၌ 'ဟေတုပစ္စယာ နာဓိပတိယာ သတ္တ'ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ အဆုံးသတ်ပါ။

တတိယ။ ။မူလမူလီ ဟေတုအဓိပတိ နှစ်ပါးစုံမတပ်တဲ့တရား၊ အဲဒီ တရားတွေကို သုဒ္ဓသင်္ချာမှ ရှာရမယ်၊ အဲဒီ တရားတွေက—

အလေးအမြတ်မပြုတတ်သော ကာမစိတ်စတုပညာသ, ဝိညာဏဋ္ဌာယတနစိတ်သုံးခု, နေဝသညာနာသညာယတနစိတ်သုံးခု, အဘိညာဉ်ဒွေးအား x တပ်သော အလေးအမြတ်မပြုအပ်သော စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်, စေတသိက်ဒွေပညာသ, ရုပ်အဌဝိသ, နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ [လောကုတ္တရာစိတ်က အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယုပ္ပန်ဧကန်။] အချင်းချင်းအား လည်းကောင်း, အချင်းချင်းနာမကၠန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား လည်းကောင်း x တပ်သော ဟိတ် ၆-ပါး အဓိပတိတရားကိုယ် ၄-ပါးမှ တစ်ပါး အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကၠန္ဓာ ၄-ပါး၊ အချင်းချင်းအား လည်းကောင်း ဥပါဒါရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော မဟာဘုတ် ၄-ပါး၊ အချင်းချင်းအား x တပ်သော ပဋိသန္ဓေဟိတ် ၃-ပါးမှတစ်ပါး ပဌဝေါ ကာရပဋိသန္ဓေနာမကၠန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုဟုဆိုအပ်သော သဟဇာတပစ္စည်း၊ အလုံးစုံသော အနန္တ ရူပနိဿယပစ္စည်း (အနန္တ ရသုဒ္ဓသင်္ချာကိုဖော်ဆိုပါ)၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်း၊ ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း။

ဒီတရားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို သုဒ္ဓသန်္ဃာမှ ရှာယူဆိုပြီးနောက် "ဤပစ္စည်းတရားရှစ်ပါးတို့သည် ဟေတု အဓိပတိပစ္စည်းနှစ်ပါး မတပ်ကုန်"လို့ ဟေတုအဓိပတိဆိုတဲ့ အနုလုံ နာမည်နဲ့ ဆိုရမယ်၊ တွန်းပစ်ဖို့မလိုဘူး၊ ပြီးတော့မှ "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ပစ္စနိုက်၌ 'နဟေတုပစ္စယာ နာဓိပတိယာ ပန္နရသ'ဟု သန်္ဃာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ အဆုံးသတ်ပါ။

စတုတ္ထ။ ။မူလမူလီ ဟေတုအဓိပတိ နှစ်ပါးစုံတပ်တဲ့တရား၊ အဲဒီ တရားတွေကို သုဒ္ဓသန်္ဃာမှ ရှာထုတ်ရမယ်၊ အဲဒီ တရားတွေက–

သမ္မယုတ္တက္ခန္ဓာ, သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်အား x တပ်သော ဝိမံသာဓိပတိပစ္စည်း။ ဒီတရားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို သုဒ္ဓသန်္ဃာမှ ရှာယူဆိုပြီးနောက် "ဤတရားတို့သည် ဟေတု အဓိပတိ ပစ္စည်းနှစ်ပါးတပ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏"လို့ ဟေတု အဓိပတိဆိုတဲ့ အနုလုံ နာမည်နဲ့ဆိုရမယ်၊ ပြီးတော့မှ "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤအနုလုံ၌ နယသို့ လိုက်၍လည်းကောင်း, ဝါရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, တိက်ပုဒ်၏အရသို့လိုက်၍ လည်းကောင်း, ကတ္တားသမ္ဗန္ဓနေဟန်သို့လိုက်၍လည်းကောင်း 'ဟေတုပစ္စယာ အဓိပတိယာ စတ္တာရိ'ဟု သန်္ဃာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ အဆုံးသတ်ပါ။ ဒါဟာ အနုလုံပစ္စည်းတွန်းနည်းပါပဲ။

၂။ ပစ္စည်း ပစ္စနိုက်

ပ။ ၃–အနုလောမပစ္စနိုက် (ဟေတု + နာဓိပတိ)
ဒု။ ၄–ပစ္စနိယာနုလောမ (နဟေတု + အဓိပတိ)
တ။ ၁–အနုလုံ (ဟေတု + အဓိပတိ)
စ။ ၂–ပစ္စနိုက် (နဟေတု + နာဓိပတိ)

ဒါဟာ စုံလုံဖြစ်တဲ့ ပစ္စနိုက်ကနေ တွန်းမှာဖြစ်တဲ့အတွက် (၃–၄–၁–၂)လို့ လက်ယာရစ်လှည့်ပြီး စဉ်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။

ပထမ။ ။ဟေတုသာတပ်၍ အဓိပတိမတပ်တဲ့တရားများကိုဆိုပြီး "ဤတရားတို့သည် နာဓိပတိပစ္စည်းသာတပ်၍ နဟေတုပစ္စည်းမတပ်သောကြောင့် နဟေတုပစ္စည်းတွန်း၍ စင်ကုန်၏"လို့ နဟေတုနာဓိပတိဆိုတဲ့ ပစ္စနိုက်ရဲ့ မူလ

ပင်ကိုယ်နာမည်နဲ့ မူဖြစ်တဲ့ နဟေတုကို တွန်းပစ်ရမယ်၊ ပြီးတော့မှ "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို အနုလောမပစ္စနိုက်၌ 'ဟေတုပစ္စယာ နာဓိပတိယာ သတ္တာ'ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ အဆုံးသတ်ပါ။ [ဆိုရမည့် ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားများက အနုလုံမှာပြခဲ့တဲ့ ဒုတိယအချက်တရားများ ဖြစ်ပါတယ်။]

ဒီမှာ ဆိုရိုးသဘောနားလည်ထားဖို့က– "နာဓိပတိပစ္စည်းသာတပ်၍ နဟေတုပစ္စည်းမတပ်သောကြောင့်"ဆိုတဲ့စကားနဲ့ "ဟေတုပစ္စည်းသာတပ်၍ အဓိပတိပစ္စည်းမတပ်သောကြောင့်"ဆိုတဲ့ စကားနှစ်ခုဟာ အတူတူပင်ဖြစ်ပါတယ်၊ အနုလုံ ဒုတိယအချက်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။

ဒုတိယ။ ။အဓိပတိသာတပ်၍ ဟေတုမတပ်တဲ့တရားများကိုဆိုပြီး "ဤတရားတို့သည် နဟေတုပစ္စည်းသာတပ်၍ နာဓိပတိပစ္စည်းမတပ်သောကြောင့် နာဓိပတိပစ္စည်းတွန်း၍ စင်ကုန်၏"လို့ နဟေတု နာဓိပတိဆိုတဲ့ ပစ္စနိုက်ရဲ့ မူလ ပင်ကိုယ်နာမည်နဲ့ မူလီနာဓိပတိကို တွန်းပစ်ရမယ်၊ ပြီးတော့မှ "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ပစ္စနိယာနုလောမ၌ 'နဟေတုပစ္စယာ အဓိပတိယာ ဒသ'ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ အဆုံးသတ်ပါ။ [ဆိုရမည့် ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေကတော့ အနုလုံမှ ပထမအချက်တရားများ ဖြစ်ပါတယ်။]

ဒီမှာလဲ "နဟေတုပစ္စည်းသာတပ်၍ နာဓိပတိပစ္စည်းမ,တပ်"ဆိုတဲ့စကားနဲ့ "အဓိပတိပစ္စည်းသာတပ်၍ ဟေတုပစ္စည်းမတပ်"ဆိုတဲ့ စကားနှစ်ခုဟာ အတူတူပင်ဖြစ်ပါတယ်၊ အနုလုံ ပထမအချက်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။

တတိယ။ ။မူလ မူလီ ဟေတု အဓိပတိ နှစ်ပါးစုံတပ်တဲ့တရားကို "ဤတရားတို့သည် နဟေတု နာဓိပတိပစ္စည်းနှစ်ပါး မတပ်ကုန်"လို့ နဟေတု နာဓိပတိဆိုတဲ့ ပစ္စနိုက်ရဲ့ မူလပင်ကိုယ်နာမည်နဲ့ ဆိုရမယ်၊ ပြီးတော့မှ "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို အနုလုံ၌ 'ဟေတုပစ္စယာ အဓိပတိယာ စတ္တာရိ'ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ အဆုံးသတ်ပါ။ [ဆိုရမည့် ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေက အနုလုံမှ စတုတ္ထအချက်တရားများ ဖြစ်ပါတယ်။]

ဒီမှာလဲ "နဟေတု နာဓိပတိပစ္စည်းနှစ်ပါးမတပ်သော"ဆိုတဲ့စကားနဲ့ "ဟေတု အဓိပတိပစ္စည်းနှစ်ပါးတပ်သော"ဆိုတဲ့ စကားနှစ်ခုဟာ အတူတူပင်ဖြစ်ပါတယ်၊ အနုလုံ စတုတ္ထအချက်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။

စတုတ္ထ။ ။မူလ မူလီ ဟေတု အဓိပတိ နှစ်ပါးစုံမတပ်တဲ့တရားကို ဆိုပြီး "ဤတရားတို့သည် နဟေတု နာဓိပတိပစ္စည်းနှစ်ပါး တပ်ကုန်၏"လို့

နဟေတု နာဓိပတိဆိုတဲ့ ပစ္စနိုက်ရဲ့ မူလပင်ကိုယ်နာမည်နဲ့ ဆိုရမယ်၊ ပြီးတော့မှ "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤပစ္စနိုက်၌ နယသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, ဝါရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း , တိက်ပုဒ်၏အရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း , ကတ္တားသမ္ဗန္ဓိန်နေဟန်သို့လိုက်၍လည်းကောင်း 'နဟေတုပစ္စယာ နာဓိပတိယာ ပန္နရသ'ဟု သန်္ဓာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ အဆုံးသတ်ပါ။ [ဆိုရမည့် ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားတွေကတော့ အနုလုံမှ တတိယအချက်တရားများ ဖြစ်ပါတယ်။]

ဒီမှာလဲ "နဟေတုနာဓိပတိပစ္စည်းနှစ်ပါး တပ်ကုန်၏"ဆိုတဲ့စကားနဲ့ "ဟေတုအဓိပတိပစ္စည်းနှစ်ပါး မတပ်ကုန်"ဆိုတဲ့ စကားနှစ်ခုဟာ အတူတူပင် ဖြစ်ပါတယ်၊ အနုလုံ တတိယအချက်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။ ဒါဟာ ပစ္စနိုက် ပစ္စည်းတွန်းနည်းပါပဲ။

ဝိသဘာဂ တွန်းနည်း

နောက်ပြီးတော့ ဒီပစ္စနိုက်မှာ သဘာဂပစ္စည်းချင်းသာမက ဝိသဘာဂ ပစ္စည်းများကိုလဲ မူလ , မူလီလုပ်ကာ ဟောထားတဲ့အတွက် ဟေတုနဲ့အာရမ္မဏ ပစ္စည်းတွန်း ထူးခြားချက်ကလေးကို ပြောချင်ပါသေးတယ်၊ ရှင်းအောင် မူတည်လိုက်ကြဦးစို့။

ပ။	၃–အနုလောမပစ္စနိုက်	(ဟေတု + နာရမ္မဏ)
ဒု။	၄–ပစ္စနိယာနုလောမ	(နဟေတု + အာရမ္မဏ)
တ။	၁–အနုလုံ	(ဟေတု + အာရမ္မဏ)
စ။	၂–ပစ္စနိုက်	(နဟေတု + နာရမ္မဏ)

သေချာစွာကြည့်ပါ၊ တတိယအချက်ဟာ အနုလုံဖြစ်နေပါတယ်၊ ဒီတတိယ အချက်မှာ ဟေတု , အာရမ္မဏ ပစ္စည်းနှစ်ပါးတပ်တဲ့တရား မရှိပါဘူး၊ ဟေတုနဲ့ အာရမ္မဏဟာ မျိုးကွဲနေတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဒီလိုအချက်မျိုးမှာ ပစ္စနိုက်ရဲ့ မူလ ပင်ကိုယ်နာမည်နဲ့ "နဟေတု နာရမ္မဏပစ္စည်းနှစ်ပါး မတပ်သောတရားကား မရှိ၊ ထို့ကြောင့် အနုလုံ၌ 'ဟေတုပစ္စယာ အာရမ္မဏော'အစရှိသည်ဖြင့် မဟောရသတည်း၊"လို့ ဆိုရပါမယ်၊ မျိုးတူပစ္စည်းမဟုတ်လျှင် , မျိုးတူပေမယ်လို့ သဘာဂ မဖြစ်လျှင် အနုလုံအချက်မှာ ဒီသဘောချည်းပါပဲ၊ ဒီလောက်ဆို ဝိသဘာဂ ပစ္စည်းတွန်း နားလည်လောက်ပါပြီ။

❁❁❁❁❁

၃။ ပစ္စည်းအနုလောမ ပစ္စနိုက်

ကဲ–အနုလောမပစ္စနိုက်တွန်းနည်းကို လေ့လာသုံးသပ်ကြရအောင်။

အနုလောမပစ္စနိုက်တွန်းတဲ့အခါမှာ ရှေ့ကပြခဲ့တဲ့ ဥပဒေသအတိုင်း တည်ထားရမယ်၊ ကိုင်း–တည်ကြစို့။

ပ။ ၂–ပစ္စနိုက် (နဟေတု + နာမိပတိ)
ဒု။ ၁–အနုလုံ (ဟေတု + အဓိပတိ)
တ။ ၄–ပစ္စနိယာနုလောမ (နဟေတု + အဓိပတိ)
စ။ ၃–အနုလောမပစ္စနိုက် (ဟေတု + နာမိပတိ)

ဒါဟာ မ, လုံဖြစ်တဲ့ အနုလောမပစ္စနိုက်ကနေ တွန်းမှာဖြစ်တဲ့အတွက် (၂–၁–၄–၃)လို့ လက်ဝဲရစ်လှည့်ပြီး စဉ်ထားတာဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီလောက် တည်ပြလိုက်တယ်ဆိုရင်ပဲ နားလည်နိုင်လောက်ပါပြီ၊ သိပ်ရှင်းလွန်းအားကြီး ရင်လဲ ရှုပ်သွားတတ်ပါတယ်၊ အဲဒီတော့ အကျဉ်းချုပ်ပြီးသာ ပြောလိုက်တော့မယ်။

ပထမ။ ။နှစ်ပါးစုံမတပ်သော တရားများကိုဆိုပါ၊ ဤတရားတို့သည် နာမိပတိပစ္စည်းသာတပ်၍ ဟေတုပစ္စည်းမတပ်သောကြောင့် ဟေတုပစ္စည်းတွန်း၍ စင်ကုန်၏။

ဒုတိယ။ ။နှစ်ပါးစုံတပ်သော တရားများကိုဆိုပါ၊ ဤတရားတို့သည် ဟေတုပစ္စည်းသာတပ်၍ နာမိပတိပစ္စည်းမတပ်သောကြောင့် နာမိပတိပစ္စည်းတွန်း၍ စင်ကုန်၏။

တတိယ။ ။အဓိပတိသာတပ်၍ ဟေတုမတပ်သော တရားများကိုဆိုပါ၊ ဤတရားတို့သည် ဟေတု နာမိပတိပစ္စည်းနှစ်ပါး မတပ်ကုန်။

စတုတ္ထ။ ။ဟေတုသာတပ်၍ အဓိပတိမတပ်သော တရားများကိုဆိုပါ၊ ဤတရားတို့သည် ဟေတုနာမိပတိပစ္စည်းနှစ်ပါး တပ်ကုန်၏။ ဒါဟာ အနုလောမပစ္စနိုက် ပစ္စည်းတွန်းနည်းပါပဲ။

၄။ ပစ္စည်း ပစ္စနိယာနုလောမ

ပ။ ၁–အနုလုံ (ဟေတု + အဓိပတိ)
ဒု။ ၂–ပစ္စနိုက် (နဟေတု + နာဓိပတိ)
တ။ ၃–အနုလောမပစ္စနိုက် (ဟေတု + နာဓိပတိ)
စ။ ၄–ပစ္စနိယာနုလောမ (နဟေတု + အဓိပတိ)

ဒါဟာ စုံလုံဖြစ်တဲ့ ပစ္စနိယာနုလောမကနေ တွန်းမှာဖြစ်တဲ့အတွက် (၁–၂–၃–၄)လို့ လက်ယာရစ်လှည့်ပြီး စဉ်ထားတာဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီ ပစ္စနိယာနုလောမ ပစ္စည်းတွန်းကိုလဲ အကျဉ်းချုပ်လို့ပဲ ပြောပါမယ်၊ တစ်ခါတစ်ရံ, ဆိုပါတော့ ဒီလိုအကွက်မျိုးမှာ အကျဉ်းချုပ်ပြောတာဟာ အကျယ်ပြောတာထက်တောင် ထိရောက်ပါသေးတယ်၊ ကဲ–နား:ထောင်။

ပထမ။ ။နှစ်ပါ:စုံတပ်တဲ့ တရား:ကိုဆိုပါ၊ ဤတရား:တို့သည် အဓိပတိ ပစ္စည်:သာတပ်၍ နဟေတုပစ္စည်:မတပ်သောကြောင့် နဟေတုပစ္စည်:တွန်:၍ စင်ကုန်၏။

ဒုတိယ။ ။နှစ်ပါ:စုံမတပ်တဲ့ တရား:ကိုဆိုပါ၊ ဤတရား:တို့သည် နဟေတုပစ္စည်:သာတပ်၍ အဓိပတိပစ္စည်:မတပ်သောကြောင့် အဓိပတိပစ္စည်: တွန်:၍ စင်ကုန်၏။

တတိယ။ ။ဟေတုသာတပ်၍ အဓိပတိမတပ်သောတရား:ကိုဆိုပါ၊ ဤတရား:တို့သည် နဟေတုအဓိပတိပစ္စည်:နှစ်ပါ: မတပ်ကုန်။

စတုတ္ထ။ ။အဓိပတိသာတပ်၍ ဟေတုမတပ်သောတရား:ကိုဆိုပါ၊ ဤတရား:တို့သည် နဟေတုအဓိပတိပစ္စည်:နှစ်ပါ: တပ်ကုန်၏။ ဒါဟာ ပစ္စနိ ယာနုလောမ ပစ္စည်:တွန်:ပါပဲ၊ ဒါဟာ ဒုကပစ္စည်:တွန်:နည်:ပါပဲ။

တိကတွန်:

တိကတွန်:ပုံကို ပြောပါဦ:မယ်၊ လုံလေ:လုံရှိတဲ့အနက် ၂–နံပါတ်ပစ္စနိုက်နဲ့ ၄–နံပါတ်ပစ္စနိယာနုလောမ နှစ်လုံ၌သာ တိက, စတုက္ကစသည်များကို ဟော ပါတယ်၊ ကျန်နှစ်လုံမှာ မဟောပါဘူ:၊ (ရှေ့.ကလဲပြောခဲ့ပြီ:ပါပြီ၊) ဒါ့ကြောင့် အနုလုံနဲ့ အနုလောမပစ္စနိုက်မှာ တရား:အရရှိမယ် မဟုတ်ဘူ:ဆိုတာ အခုကတည်:က သဘောပေါက်နေရမယ်၊ ကိုင်:–ပစ္စနိုက်ကိုမူတည်ပြီ: တိကတွန်:ကို လေ့လာ သုံ:သပ်ကြရအောင်။

ပ။ ၃–အနုလောမပစ္စနိုက် (ဟေတုအာရမ္မဏ + နာဓိပတိ)
ဒု။ ၄–ပစ္စနိယာနုလောမ (နာဟေတုနာရမ္မဏ + အဓိပတိ)
တ။ ၁–အနုလုံ (ဟေတုအာရမ္မဏ + အဓိပတိ)
စ။ ၂–ပစ္စနိုက် (နဟေတုနာရမ္မဏ + နာဓိပတိ)

ဒါဟာ စုံလုံဖြစ်တဲ့ ပစ္စနိုက်ကနေ တွန်းမှာဖြစ်တဲ့အတွက် (၃–၄–၁–၂)လို့ လက်ယာရစ်လှည့်ပြီး စဉ်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။

ပထမ။ ။ဟေတု အာရမ္မဏနှစ်ပါးတပ်၍ အဓိပတိမတပ်သော တရားကား မရှိ၊ (မူ ဟေတုနှင့်အာရမ္မဏတို့ မျိုးမတူ, သဘာဝမဖြစ်သည်ကို သတိပြုပါ၊) ဒါ့ကြောင့် ဒီပထမအချက်ကို မူတည်ပစ္စနိုက်ပစ္စည်းရဲ့ ပင်ကိုယ် နာမည်နဲ့ ဒီလိုဆိုလိုက်ပါ–

"နာဓိပတိပစ္စည်းသာတပ်၍ နဟေတု နာရမ္မဏပစ္စည်းနှစ်ပါး မတပ်သော တရားကား မရှိ၊ ထို့ကြောင့် အနုလောမပစ္စနိုက်၌ 'ဟေတုပစ္စယာ အာရမ္မဏပစ္စယာ နာဓိပတိယာ'အစရှိသည်ဖြင့် မဟောရသတည်း။"

ဒုတိယ။ ။မူလီ အဓိပတိသာတပ်၍ မူဟေတုအာရမ္မဏမတပ်သော တရား၊ အဲဒီတရားတွေကို သုဒ္ဓသင်္ချာမှ ထုတ်ယူရမယ်၊ အဲဒီတရားတွေက–

"ဝိမံသာဓိပတိမှတစ်ပါး အလုံးစုံသော သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း။"
ဒီတရားတွေဖြစ်ပါတယ်။

ဤတရားတို့သည် နဟေတုနာရမ္မဏပစ္စည်းသာတပ်၍ နာဓိပတိပစ္စည်း မတပ်သောကြောင့် နာဓိပတိပစ္စည်းတွန်း၍ စင်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ပစ္စနိယာနုလောမ၌ "နဟေတုပစ္စယာ နာရမ္မဏပစ္စယာ အဓိပတိယာ သတ္တ"ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏။

တတိယ။ ။နဟေတု နာရမ္မဏ နာဓိပတိပစ္စည်းသုံးပါး မတပ်သော တရားကား မရှိ၊ ထို့ကြောင့် အနုလုံ၌ "ဟေတုပစ္စယာ အာရမ္မဏပစ္စယာ အဓိပတိယာ"အစရှိသည်ဖြင့် မဟောရသတည်း။

စတုတ္ထ။ ။ဟေတုပစ္စည်း သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းမှတစ်ပါး အလုံးစုံသော သဟဇာတပစ္စည်း၊ အနန္တ ရူပ, ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်း၊ ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း။

ဤပစ္စည်းတရား ၇-ပါးတို့သည် နဟေတု နာရမ္မဏ နာဓိပတိပစ္စည်း သုံးပါးတပ်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤပစ္စနိုက်၌ နယသို့လိုက်၍ လည်းကောင်း, ဝါရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, တိက်ပုဒ်၏အရသို့လိုက်၍ လည်းကောင်း, ကတ္တားသမ္ဗန္ဓနေဟန်သို့လိုက်၍လည်းကောင်း "နဟေတုပစ္စယာ နာရမ္မဏပစ္စယာ နာဓိပတိယာ ပန္နရသ"ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏။ ဒါဟာ တိကပစ္စည်းတွန်းနည်းပါပဲ။

သင်္ချာဝါရ နိဂုံး

နောက်ဆုံး ပစ္စည်းတွန်းအချုပ်ကတော့ လေးချက်မူသေ စက်လှည့်ပြီး သရုပ်ခွဲထားတဲ့ တရားလေးပုံကို

၁။ အနုလုံစကားအသုံးအနှုန်းနဲ့ သရုပ်ခွဲပြတယ်၊
၂။ ပစ္စနိုက်စကားအသုံးအနှုန်းနဲ့ သရုပ်ခွဲပြတယ်၊
၃။ အနုလုံပစ္စနိုက်စကားအသုံးအနှုန်းနဲ့ သရုပ်ခွဲပြတယ်၊
၄။ ပစ္စနိုက်အနုလုံစကားအသုံးအနှုန်းနဲ့ သရုပ်ခွဲပြတယ်၊

ဒီလို အမျိုးမျိုး လှည့်ပြနေခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါဟာ အရကောက်ဆရာကြီး ပေးတဲ့ နည်းဖြစ်ပါတယ်၊ ဆဝါရမှာ နည်းပေးထားပါတယ်၊ အခုဟာက ပဉ္စာဝါရက စ,သင်နေကြပါတယ်၊ ဆဝါရရောက်တော့ တွေ့ကြသေးတာပေါ့၊ ဘယ်လိုပဲ လှည့်လှည့် ဒီတရားလေးပုံပါပဲ။

အဲဒီလို အမျိုးမျိုးလှည့်ပြနေတာကို မိမိက "လည်"ထွက်မသွားရလေအောင် ကတွတ်ပေါက်မှ ငါးစောင့်တဲ့ဗျိုင်းလို သဘောဉာဏ်နဲ့ စောင့်ဖမ်းတတ်ဖို့လိုပါ တယ်၊ စောင့်ဖမ်းတတ်ရမယ်၊ အဲဒီလို ဖမ်းတတ်ပြီ, ဖမ်းနိုင်ပြီဆိုလျှင် ပစ္စည်းတွန်း ပိုင်ပါပြီ။

ဒီလို သဘောဉာဏ်သုံးရတဲ့ သင်္ချာနည်းတွေကို သင်ယူတဲ့အခါမှာ ဆရာရော တပည့်ပါ (စာဟန်နဲ့ပြောရလျှင် သင်တတ်သူရော သင်အပ်သူပါ) တက်ညီလက်ညီ ရှိဖို့လိုပါတယ်၊ ဆရာက အသင်အပြမရှင်းလျှင် တပည့်နားလည်ဖို့ မလွယ်ပါဘူး၊ ပြီးတော့ ဆရာက ထင်းကနဲ လင်းကနဲ, ဝင်းကနဲ လက်ကနဲ, ကွင်းကနဲ ကွက်ကနဲ နေအောင် အသင်အပြကောင်းစေဦးတော့ တပည့်က သဘောဉာဏ်မပါလျှင်လဲ, သဘောဉာဏ်ပါပေမယ့် မကြိုးစားလျှင်လဲ ဒီသင်္ချာဝါရတွေကို နားလည်ဖို့မလွယ် ပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် သင်္ချာဝါရတွေကို နားလည်ရေးအတွက် ဆရာနဲ့တပည့် ဘက်ညီဖို့လိုပါတယ်၊ တွဲဖက်ညီမှ ကဲတက် "ဒီ"လိုဖြစ်မှာပေါ့။

ဒီနေရာမှာ ပါဠိတော်နှင့်အဋ္ဌကထာ ၁၂-အုပ်ကုန်သည်အထိ စာဆိုစေပြီး ပို့ချပေးတော်မူခဲ့တဲ့ မိမိ၏ကျေးဇူးရှင် ထီးဆောင်းဆရာတော်(ဥုံးစက္ကပါလ)၏ စကားနဲ့ နိဂုံးချုပ်ပါမယ်၊ ဒီစကားက ၁၃၂၂-ခု၊ ပြာသိုလဆန်း ၁၄-ရက် (၁၀၊ ၁၊ ၇၁)နေ့ထုတ် ဗိုလ်တထောင်သတင်းစာပါ ဆောင်းပါးက စကားဖြစ်ပါတယ်၊ ကဲ-နားထောင်။

စာတွေ့၊ နှုတ်တွေ့၊ လက်တွေ့

အထက်ပါ "တွေ့"သုံးတွေ့ကို ဆရာနှင့်တပည့်, တပည့်နှင့်ဆရာ

၁။ အာသေဝနပစ္စည်းတပ်၊
၂။ အညမညပစ္စည်းတပ်၊
၃။ သဟဇာတပစ္စည်းတပ်၊
၄။ မအောင်မြင်လျှင် စားရေးသူကို ကလော်ဆဲပါ။

ကဲ-တော်လောက်ပါပြီ။

သန်ဂျာသရုပ်	ဖွေရှာထုတ်၊
လက်ဝဲမ, လုံ	လက်ယာစုံ၊
နှစ်ဖုံလှည့်ပတ်	လုံလေးရပ်၊
ပ, ဒုကိုသာ	တွန်းလေပါ၊
တွန်းရာလုံမှတ်	မည်သုံးသပ်။

အဲ ... ပစ္စည်းတွန်း ပြီးတယ်ဆိုလျှင် သန်ဂျာဝါရ ပြီးပါပြီ၊ ပဋ္ဌာဝါရလဲ ပြီးပါပြီ။

ပဋ္ဌာဝါရ ပြီးပြီ။

ပစ္စယုဒ္ဒေသ

ဟေတုပစ္စယော အာရမ္မဏပစ္စယော အဓိပတိပစ္စယော အနန္တရပစ္စယော သမနန္တရပစ္စယော သဟဇာတပစ္စယော အညမညပစ္စယော နိဿယပစ္စယော ဥပနိဿယပစ္စယော ပုရေဇာတပစ္စယော ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော အာသေဝနပစ္စယော ကမ္မပစ္စယော ဝိပါကပစ္စယော အာဟာရပစ္စယော ဣန္ဒြိယပစ္စယော ဈာနပစ္စယော မဂ္ဂပစ္စယော သမ္မယုတ္တပစ္စယော ဝိปฺปယုတ္တပစ္စယော အတ္ထိပစ္စယော နတ္ထိပစ္စယော ဝိဂတပစ္စယော အဝိဂတပစ္စယောတိ။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ

ပစ္စယုဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပစ္စယနိဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူ၏၊ ထိုပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌တုံ့သော်လည်း-

ဟေတုပစ္စည်း၏ပစ္စယနိဒ္ဒေသ, အာရမ္မဏ-စသည် -၂၂၊
နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗ, နိဒဿနာကာရ - ၂၊

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏၊ ဟောဟန်ကား- "ဟေတုပစ္စယောတိ" ဟူသည်တည်း၊ ထို့နောင် နိဒဿနာကာရကို ဟောတော်မူ၏၊ ဟောဟန်ကား-"ဟေတူ ဟေတုသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော"ဟူသည်တည်း။

အနက်။ ။ပစ္စယုဒ္ဒေသေ-ပစ္စည်းတို့ကိုအကျဉ်းပြရာ၌၊ ယော (ယာဒိသော)-အကြင်သို့သဘောရှိသော၊ ပစ္စယော-ပစ္စည်းကို၊ ဟေတုပစ္စယောတိ-ဟေတုပစ္စည်းဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဥဒ္ဒိဋ္ဌော-အကျဉ်းပြတော်မူအပ်ပြီ၊ သော (တာဒိသော)-ထိုသို့သဘောရှိသော၊ ပစ္စယော-ပစ္စည်းကို၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသေ-ပစ္စည်းတို့ကို မကျဉ်းမကျယ်ပြရာ၌၊ ဟေတူ ဟေတုသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောတိ-ဟေတူ ။ပ။ ပစ္စယော ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော-မကျဉ်းမကျယ် ပြတော်မူအပ်ပြီ။

ဟေတူ-ဟိတ် ၆-ပါးတို့သည်၊ ဟေတုသမ္မယုတ္တကာနံ-ဟိတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနဉ္စ-သဟိတ်စိတ် ၈ကသတ္တတိ, မောဟမူဒွေး၌မောဟကြဉ်သော စေတသိက်ဒွေးပညာသတို့အား၊လည်းကောင်း၊ တံသမုဋ္ဌာနာနံ-ထိုဟိတ်, ဟိတ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်စေတသိက်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော၊ ရူပါနဉ္စ-စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား၊လည်းကောင်း၊ ဟေတုပစ္စယေန-ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်၊ ပစ္စယော(ဥပကာရကော)-ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ-၏။ (အရကောက်၊ ၃)

ပဥ္စာဝါရကို ဟောပြီးတဲ့သူဟာ ပစ္စယနိဒ္ဒေသအတွက် ခက်ခဲစရာမရှိပါဘူး၊ ပဥ္စာဝါရသုဒ္ဓသင်္ချာကိုပဲ သရုပ်ခွဲပြီး ဟောရပါတယ်၊ ပါဠိတော်ရော အရကောက်ပါ ဒီသရုပ်ကိုကြည့်ပြီး ဟောရ ကောက်ရပါတယ်၊ ကတ္တားအရ ပစ္စည်းကို, သမ္မဒါန်အရ ပစ္စယုပ္ပန်ကို, ကရိဏ်းအရ ပစ္စယသတ္တိများကို ကောက်ရပါတယ်။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသဟာ မကျဉ်းမကျယ်ဟောထားအပ်တဲ့ ဒေသနာဖြစ်တဲ့အတွက် အချို့ပစ္စည်းများမှာ တရားအရ ကျန်နေပါတယ်၊ "သာဝသေသဒေသနာ"-လို့ ခေါ်ပါတယ်၊ အဲဒီ ပစ္စည်းတွေက ပုရေဇာတ, ဝိပါက, အတ္ထိ, အဝိဂတ-တို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဆောင်။ ။ပု, ဝိ, အတ်, အ၊ ဤလေးဝ၊ သာဝသေသာ ဒေသနာ။

ကရိဏ်းပါဠိအရ ကောက်တဲ့အခါ သဘာဂနဲ့ယဋ္ဌနာကို သတိပြုရပါမယ်၊ သဘာဂရဲ့သဘောက တစ်ပြိုင်နက်ယထာရဟဖြစ်ပါတယ်၊ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် တစ်စိတ်တစ်ဒေသပဲတူတူ, အားလုံးပဲတူတူ ရနိုင်သမျှ ပစ္စယသတ္တိတွေကို ကောက်ပါတယ်၊ ယဋ္ဌနာရဲ့သဘောက တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ပါတယ်၊ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် အားလုံးတူတဲ့ ပစ္စယသတ္တိတွေကို သူ့အုပ်စုနဲ့သူခွဲပြီး ကောက်ရပါတယ်၊ ဒီသဘောကို ပဥ္စာဝါရတုန်းကလဲ ရှင်းပြခဲ့ပါပြီ၊ ဒီ ပစ္စယနိဒ္ဒေသမှာ အရကောက်ဆရာကြီးက ကရိဏ်းပါဠိအရကို သဘာဂသဘောအရ ပထမကောက်ပြပါတယ်၊ ပြီးတော့မှ ယဋ္ဌနာသဘောအရ တစ်နည်းကား ကောက်ပြပါတယ်။

ဒါဟာ ပစ္စယနိဒ္ဒေသအတွက် အခြေခံသဘောတရားများဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီအခြေခံ သဘောတရားကို မှတ်သားပြီး အရကောက်စာအုပ်ကြီးနဲ့ တိုက်ဆိုင်လေ့လာရ ပါမယ်၊ ဒီမှာတော့ သရုပ်သဘောလောက်ကိုသာ အကျဉ်းချုပ်တည်ခင်းပြပါမယ်၊ အကျဉ်းသရုပ်ကို လက်ကိုင်ပြုပြီး အကျယ်သဘောနားလည်အောင် လေ့လာနည်း ဖြစ်ပါတယ်၊ ပဋ္ဌာန်းလေ့လာနေသူဟာ ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်ကို အရကျက်ပြီး နေ့တိုင်းဝတ်ထားသရဇ္ဈာယ်က အကောင်းဆုံးပါပဲ၊ သုဒ္ဓသင်္ချာကို အာရုံပြုပြီး သရဇ္ဈာယ်မယ်ဆိုလျှင် သာပြီးကောင်းပါတယ်၊ သုဒ္ဓသင်္ချာလဲ မမေ့တော့တာပေါ့၊ ဒါ့ကြောင့် သုဒ္ဓသင်္ချာသရုပ်နဲ့ ပါဠိတော်ကိုသာ ပြပါမယ်၊ အရကောက်ကိုကား မပြတော့ဘဲ အရကောက်စာအုပ်ကြီးနဲ့ တိုက်ဆိုင်လေ့လာပါ-လို့ ညွှန်းလိုက်ပါတယ်။

ဟေတုပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ဟိတ် ၆-ပါး	သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။
ဟေတု	ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ, တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ။

အာရမ္မဏပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈နိ၊ ပညတ်။	စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈။
ရူပါယတနံ	စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ, တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ။
။ ပ ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ၊	။ ပ ။ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ ။
ရူ၊ သဒ္ဒ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖော၊	မနောဓာတုယာ ။
သဗ္ဗေ ဓမ္မာ၊	မနောဝိညာဏဓာတုယာ ။
ယံ ယံ ဓမ္မံ အာရဗ္ဘ	ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ၊
တေ တေ ဓမ္မာ၊	တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ။

အဓိပတိပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
သဟာဓိ = အဓိပတိ ၄-ပါး။	သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်။
အာဓိ = စိတ်-၈၄၊ စေ-၄၇၊ နိပ္ပန္နရုပ်-၁၈၊ နိ။	လောဘမူ-၈၊ မဟာကု-၈၊ မဟာကြီသံ-၄၊ လောကုတ္တရာ-၈။
ဆန္ဒာဓိပတိ	ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ၊
ဝီရိယ၊ စိတ္တ၊ ဝိမံသ-	ဝီ၊ စိ၊ ဝိမံသ ။
ယံ ယံ ဓမ္မံ ဂရုံ ကတ္တာ	ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ၊
တေ တေ ဓမ္မာ	တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ-။

အနန္တရ၊ သမနန္တရပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
၁။ အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေး သော ကု, အကုနာမက္ခန္ဓာ။	ပ-ဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကု, အကုနာမက္ခန္ဓာ။
၂။ ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ဝိ-၃၆၊ ကြို-၂၀ နာမက္ခန္ဓာ။	ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက် သော ဝိ-၃၆၊ ကြို-၂၀ နာမက္ခန္ဓာ။
စက္ခုဝိညာဏာဓာတု တံသမ္ပယုတ္တ ကာ စ ဓမ္မာ။	မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ။
မနောဓာတု ။	မနောဝိညာဏဓာတုယာ ။
သော၊ ယာ၊ ဇိ၊ ကာ x မနောဓာတု	မနောဓာတုယာ x မနောဝိညာဏ ဓာတုယာ-။
ပုရိမာ ပုရိမာ ကု-ဓမ္မာ-၂။	ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကု-ဓမ္မာနံ၊ ဗျာ-ဓမ္မာနံ။
။ အကု-ဓမ္မာ-၂။	။ အကု-၊ ဗျာ-။
။ ဗျာ-ဓမ္မာ-၃။	။ ဗျာ-ကု-အကု-ဓမ္မာနံ။
ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ အနန္တရာ၊	ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတ သိကာ ဓမ္မာ။
တေ တေ ဓမ္မာ၊	တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ။

သဟဇာတပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
၁။ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး။	၁။ အချင်းချင်း (နာမက္ခန္ဓာ-၄)၊ နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိ-။
၂။ မဟာဘုတ်-၄။	၂။ အချင်းချင်း (မဟာဘုတ်-၄)၊ ဥပါဒါရုပ်။
၃။ ပဋ္ဌဝေါ ပဋိ-နာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု။	၃။ ဟဒယဝတ္ထု၊ ပဋ္ဌဝေါ ပဋိ-နာမက္ခန္ဓာ။
စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော၊	အညမညံ။
စတ္တာရော မဟာဘူတာ	။

ဩက္ကန္တိကွဏော နာမရူပံ၊
စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ၊
မဟာဘူတာ၊
ရူပိနော ဓမ္မာ၊

အညမညံ
စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ။
ဥပါဒါရူပါနံ
အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ကိဉ္စိကာလေ–။
ကိဉ္စိကာလေ နု သဟဇာတ–။

အညမညပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း

၁။ နာမက္ခန္ဓာ–၄၊(၁၊ ၃၊ ၂၊)၊

၂။ မဟာဘူတ်–၄၊
၃။ ပဋ္ဌေါ ပဋ္ဌာန်–နာမက္ခန္ဓာ၊
ဟဒယဝတ္ထု။

စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော၊
စတ္တာရော မဟာဘူတာ၊
ဩက္ကန္တိကွဏော နာမရူပံ

ပစ္စယုပ္ပန်

၁။ အချင်းချင်း(၃၊ ၁၊ ၂)နာမက္ခန္ဓာ၊
ဟဒယဝတ္ထု။
၂။ အချင်းချင်း(မဟာဘူတ်–၄)။
၃။ ဟဒယဝတ္ထု၊
ပဋ္ဌေါ ပဋ္ဌာန်–နာမက္ခန္ဓာ။

အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော။
။
။

နိဿယပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း

သဟနိ=သဟဇာတ ၅–ချက်
ပုရေနိ= စက္ခုဝတ္ထု ။ပ။ ကာယဝတ္ထု၊
ဟဒယဝတ္ထု။

ပစ္စယုပ္ပန်

ပဋ္ဌေါ–အခါ အရူပဝိ ၄–ကြဉ်သော
သတ္တဝိညာဏဓာတ်။

[သဟနိပါဠိတော် ၅–ချက် သဟဇာတအတိုင်းဟောပါ။]

စက္ခာယတနံ ။ပ။ ကာယာယတနံ

ယံ ရူပံ

တံ ရူပံ

စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တ
ကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ။ ပ ။ ကာယ–။
နိဿာယ မနောဓာတု စ မနောဝိညာ
ဏဓာတု စ ဝတ္ထုန္တိ၊
မနောဓာတုယာ စ မနောဝိညာဏဓာ
တုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ။

ဥပနိဿယပစ္စယော

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
စိတ်–၈၉၊ စေ–၅၂၊ ရုပ်–၂၈။	စိတ်–၈၉၊ စေ–၅၂။
ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ x ၃	ပစ္ဆိမာနံ ကု၊ အကု–ကေသဠိ၊ ဗျာ။
॥ အကု– x ၃	॥ အကု၊ ကု–ကေသဠိ၊ ဗျာ။
॥ ဗျာ– x ၃	॥ ဗျာ၊ ကု၊ အကု။
ဥတုဘောဇနမို့ x ပုဂ္ဂလောပိ x သေနာသနမို့–။	

ပုရေဇာတပစ္စယော

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ဝတ်ပု = စက္ခုဝတ္ထု ॥ ပ ॥ ကာယဝတ္ထု၊ ဟဒယဝတ္ထု။	ပဋ္ဌဝေါ–အခါ အရူဝိ ၄–ကြဉ်သော သတ္တဝိညာဏဓာတ်။
အာပု = ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ဖန္နရုပ်–၁၈။	ကာမ–၅၄၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု, သောတအာဘိညာဉ်။
စက္ခာယတနံ ॥ ပ ॥ ကာယာယတနံ	စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တ ကာနဋ္ဌ ဓမ္မာနံ ॥ ပ ॥ ကာယ–။
ရူပါယတနံ ॥ ပ ॥ ဖော–။	စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တ ကာနဋ္ဌ. ဓမ္မာနံ ॥ ပ ॥ ကာယ–။
ရူ, သဒ္ဒါ, ဂန္ဓာ, ရသာ, ဖော–၊ ယံ ရူပံ	မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဋ္ဌ–။ နိဿာယ မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏ ဓာတု စ ဝတ္တန္တိ၊
တံ ရူပံ	မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဋ္ဌ ဓမ္မာနံ–၊ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဋ္ဌ ဓမ္မာနံ ကိဋ္ဌိ ကာလေ ပုရေဇာတ–။ ကိဋ္ဌိ ကာလေ နံ ပုရေဇာတ–။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ပဋ္ဌဝေါ–အခါ အရူပဝိ ၄–ကြဉ်သော နောက်နောက်သော နာမကွန္ဓာ–၄။	ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ॥ ပ ॥ ဇေ၀, ဌိ၀, တိ၀, စတု၀ကာယ။
ပစ္ဆာဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ	ပုရေဇာတသ ဣမသ ကာယသ။

အာသေဝနပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီဇော–၄၇။	ပထမဇော ဖိုလ်ဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ဇော–၅၁။
ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ॥ အကု– ॥ ကိရိယာဗျာကတာ–	ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ။ ॥ အကု–။ ॥ ကိရိယာဗျာကတာနံ–။

ကမ္မပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
နာနာက် = ကု , အကု စေတနာ။	ဝိ–၃၆၊ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်။
သဟက် = စိတ် ၈၉–၌ရှိသော စေတနာ။	သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇ , ပဋိ–ကမ္မဇရုပ်။
ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ၊	ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋ္ဌတ္တာ စ ရူပါနံ။
စေတနာ၊	သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာ နဉ္စ ရူပါနံ။

ဝိပါကပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
၁။ ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ–၄။	၁။ အချင်းချင်း နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။
ပဋ္ဌေါ–ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ။	၂။ ဟဒယဝတ္ထု။
ဝိပါကာ စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော၊	အညမညံ။

အာဟာရပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ရူပ်ဟာ = စတုသမုဋ္ဌာနိကဩဇာ။	ကလာပ်တူ ॥ ပ ॥ စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်။
နာမ်ဟာ = အာဟာရ–၃။	သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ် , ပဋိ–ကမ္မဇရုပ်။
ကဗဠိကာရော အာဟာရော၊	ဣမဿ ကာယဿ။
အရူပိနော အာဟာရာ၊	သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ။

ဣန္ဒြေယပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ပုတိ = ပဋ္ဌဝတ္ထု၊	ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်–၁၀။
ရူပတိ = ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊	ရုပ်ဇီဝိတကြဉ် ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ်–၉။
သဟတိ = ဣန္ဒြေတရားကိုယ်–၈၊	သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ၊ စိတ္တဇ, ပဋိ–ကမ္မဇရုပ်။
စက္ခုန္ဒြေယံ ။ ပ ။ ကာယိန္ဒြေယံ၊	စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပ–ဓမ္မာနံ ။ ပ ။ ကာယ။
ရူပဇီဝိတိန္ဒြေယံ၊	ကဋတ္တာရူပါနံ။
အရူပိနော ဣန္ဒြေယာ၊	သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ။

စျာနပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
စျာနင်တရားကိုယ်–၅။	သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာ၊ စိတ္တဇ, ပဋိ–ကမ္မဇရုပ်။
စျာနဂ်ါနိ၊	စျာနသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ။

မဂ္ဂပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
မဂ္ဂင်တရားကိုယ်–၉။	သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာ၊ သဟိတ်စိတ္တဇ, ပဋိ–ရုပ်။
မဂ္ဂဂ်ါနိ၊	မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ။

သမ္ပယုတ္တပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
နာမကွန္ဓာ–၄။	အချင်းချင်း။
စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော။	အညမညံ။

ဝိပွယုတ္တပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
သဟဝိပ် = ပဋ္ဌေါ-နာမက္ခန္ဓာ-၄။	စိတ္တဇ, ပဋိ-ကမ္မဇရုပ်။
ပဋ္ဌေါ-ပဋိ-ခန္ဓာ x ဟဒယဝတ္ထု။	ဟဒယဝတ္ထု x ပဋ္ဌေါ-ပဋိ-နာမက္ခန္ဓာ။
ပုရေဇိပ် = ဆ ဝတ္ထု။	အရူပိကြဉ် သတ္တဝိညာဏဓာတ်။
ပစ္ဆာဇိပ် = ပဋ္ဌေါ-စိတ်-၈၅၊ စေ၅၂။	ဧကဇ, ဒွိဇ, တိဇ, စတုဇကာယ။
ရူပိနော ဝမ္မာ၊	အရူပိနံ ဝမ္မာနံ။
အရူပိနော ဝမ္မာ၊	ရူပိနံ ဝမ္မာနံ။

အတ္ထိ၊ အဝိဂတပစ္စယောတိ

အတ္ထိ ၅-မျိုးအနက် သဟဇာတတ္ထိ, ပုရေဇာတတ္ထိ ၂-မျိုးကိုသာ ဟောတော်မူပါတယ်၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ, အာဟာရတ္ထိ, ဣန္ဒြိယတ္ထိ-တို့ကို မထည့်သွင်းဘဲ သာဝသေသအားဖြင့် ဟောတော်မူပါတယ်၊ သဟဇာတတ္ထိကို သဟဇာတ ရှေ.၅-ချက်အတိုင်း ဟောပါ၊ ပုရေဇာတတ္ထိကို ပုရေဇာတအတိုင်းတွင် "ကေသဠိ"ပုဒ် မထည့်ဘဲဟောပါ။

နတ္ထိ၊ ဝိဂတပစ္စယောတိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော အလုံးစုံသော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂။	ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂။
သမနန္တရနိရုဒ္ဓါ စိတ္တစေတသိကာ ဝမ္မာ၊	ပဋျပ္ပန္နာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဝမ္မာနံ။
သမနန္တရဝိဂတာ ။	။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပြီးပြီ။

ဆဝါရ မြေပုံ

ပုဗ္ဗာဝါရ + ဝိသေနောဝါရ = ၂

ဝမ္မအနုလုံ + ဝမ္မပစ္စနိုက် + နုနိုက် + နိုက်နု = ၄

တိက + ဒုက + ဒုကတိက + တိကဒုက + တိကတိက + ဒုကဒုကပဌာန်း = ၆

ကုသလတိက် + ဝေဒနာတိက်(စသည်) = ၂၂

ပဋ္ဌိစ္စ + သဟဇာတ + ပစ္စယ + နိဿယ + သံသဋ္ဌ + သမ္မယုတ္တ + ပဏ္ဍာဝါရ = ၇

လုံ-၁ + လုံ-၂ + လုံ-၃ + လုံ-၄ = ၄

ဝိဘင်္ဂဝါရ + သင်္ချာဝါရ = ၂

၁။ ပါဠိတော် သုဒ္ဓ + ဒုကာဒိ = ၂

၂။ အရကောက်

ဟေတုဒုကာဒိ = ၂၃

ဒုက + တိက ။ ပ ။ ဗာဝီသက = ၂၁

ဟေတုမူ အာရမ္မဏဒုက(စသည်) = ၂၂

ပုစ္ဆာဝါရ

ဆောင်။ ။ဓမ်စတု–ခြောက်ခုရယ်တဲ့ ပဋ္ဌာန်းမှာ၊
တိက်ဟာဝီ–ခွန်ဝါရင်ယ် နယ လေးဖြာ။
သုဒ္ဓနှင့်–ဒုကာ ဟေတာဒိပစ္စည်း၊
ပဒ ပဒါ–ခွန်စီမှတ်လို့ရယ် ဟောရှတ်မေးချည်း။ **(ပန်းကုံး)**

ဟောရိုးစစ်

၁။ ဓမ္မအနုလုံ

နိဒ္ဒေသကိုဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပုစ္ဆာဝါရကိုဟောတော်မူ၏၊ ထို ပုစ္ဆာဝါရ၌တုံသော်လည်း–

ဓမ္မအနုလုံ + ဓမ္မပစ္စနိုက် + ဓမ္မအနုလောမပစ္စနိုက် + ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမ = ၄
တိကပဋ္ဌာန်း +ဒုက+ ဒုကတိက+တိကဒုက+တိကတိက+ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း = ၆
ကုသလတိက် + ဝေဒနာတိက် စသောအားဖြင့် =၂၂
ပဋိစ္စဝါရ + သဟဇာတ + ပစ္စယ + နိဿယ + သံသဋ္ဌ + သမ္ပယုတ္တ + ပညာဝါရ= ၇
ပစ္စည်းအနုလုံ + ပစ္စည်းပစ္စနိုက် + နုနိုက် + နိုက်နု = ၄
သုဒ္ဓ + ဒုကာဒိ = ၂
ဟေတုပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓ + အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓစသည် =၂၄
ကုသလပဒ + အကု + ဗျာ + ကုဗျာ + အကုဗျာ + ကုအကု + ကုအကုဗျာ = ၇
ကုသလပဒါဝသာန + အကုသလပဒါဝသာန စသည် = ၇
ဟောဟန်ကား–

(၁) တိကပဋ္ဌာန်း
ကုသလတိက်

ပဒ	ပဒါဝသာန
၁။ သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ	ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတုပစ္စယာ။
၂။ ။	အကုသလော– ။
၃။ ။	အဗ္ယာကတော– ။
၄။ ။	ကုသလောစ အဗ္ယာကတောစ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယုံ။
၅။ ။	အကုသလော စ အဗ္ယာကတော စ– ။
၆။ ။	ကုသလော စ အကုသလော စ– ။
၇။ ။	ကု – အကု – အဗ္ယာကတော စ ဓမ္မာ–။

ဤသို့ ကုသလပဒ၌ ၇–ဝါရရှိ၏၊ အကု , ဗျာ, ကုဗျာ, အကုဗျာ, ကုအကု, ကုအကုဗျာပဒတို့၌လည်း ၇–ဝါရစီရှိ၏၊ ဤသို့လျှင် ဟေတုပစ္စည်း၌ (၇ x ၇= ၄၉)ဝါရရှိ၏၊ အာရမ္မဏပစ္စည်းစသည်တို့၌လည်း ၄၉–ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ၂၄–ပစ္စည်း(ဇကက=သုဒ္ဓ)၌ (၄၉ x ၂၄=၁၁၇၆)ဝါရရှိ၏။ ဝေဒနာတိက်စသည် တို့၌လည်း ၁၁၇၆–ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် တိက်အားလုံး၌ (၁၁၇၆ x ၂၂= ၂၅၈၇၂)ဝါရရှိ၏။ ဤသည်လည်း သုဒ္ဓသာရှိသေး၏၊ ဒုကာဒိမပါသေးပေ၊ ဒုကာဒိကို "သိယာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတု ပစ္စယာ အာရမ္မဏပစ္စယာ"စသည်ဖြင့် ဟောရမည်။

အနက်။ ။ယော(ယာဒိသော)–အကြင်သို့သဘောရှိသော၊ ကုသလော–ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မော–တရားသည်၊ ကုသလံ–ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မံ–တရားကို၊ ပဋိစ္စ(ပဋိဂန္တွာ)–တကွဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်သို့ရောက်၍၊ သိယာ–ဖြစ်ရာသလော၊ သော(တာဒိသော)–ထိုသို့သဘောရှိသော၊ ကုသလော–ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မော–တရားသည်၊ ဟေတုပစ္စယာ–ဟေတုပစ္စည်းကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယကိုး–ဖြစ်ရာသလော။

ကုသလံ–သော၊ ဓမ္မံ–ကို၊ ပဋိစ္စ(ပဋိဂန္တွာ)–၍၊ ကုသလော–သော၊ ဓမ္မော–သည်၊ ဟေတုပစ္စယာ–ကြောင့်၊ သိယာ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယကိုး–ဖြစ်ရာသလော။ [ပထမနည်း၌ ပဒ , ပဒါဝသာနနှစ်ခုကို နိယတ် အနိယတ်ထည့်၍ အနက်ပေးခြင်းတည်း၊ ဒုတိယနည်း၌ နိယတ် အနိယတ် မထည့်ဘဲ တစ်ဆက်တည်း အနက်ပေးခြင်းတည်း။]

(၂) ဒုကပဋ္ဌာန်း

ဟေတုဒုက်

ပဒ	ပဒါဝသာန
၁။ သိယာ ဟေတုံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ	ဟေတု ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတုပစ္စယာ။
၂။ ။	နဟေတု ဓမ္မော– ။
၃။ ။	ဟေတု စ နဟေတု စ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယုံ–။
၄။ သိယာ နဟေတုံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ	နဟေတု ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတုပစ္စယာ။
၅။ ။	ဟေတု ဓမ္မော ။
၆။ ။	ဟေတု စ နဟေတု စ ဓမ္မော–။
၇။ သိယာ ဟေတုဉ္စ နဟေတုဉ္စ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ	ဟေတု ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတုပစ္စယာ။
၈။ ။	နဟေတု ဓမ္မော– ။
၉။ ။	ဟေတု စ နဟေတု စ ဓမ္မော–။

ဤသို့ ဟေတုပဒ၌ ၃–ဝါရ၊ နဟေတုပဒ၌ ၃–ဝါရ၊ ဟေတု နဟေတုပဒ၌ ၃–ဝါရ၊ ပေါင်း ဟေတုပစ္စည်း၌ (၃ x ၃=၉)ဝါရဖြစ်၏၊ အာရမ္မဏပစ္စည်း စသည်တို့၌လည်း ၉–ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ၂၄–ပစ္စည်း(ဇကက=သုဒ္ဓ)၌ (၂၄ x ၉= ၂၁۶)ဝါရရှိ၏။ သဟေတုဒုက်စသည်တို့၌လည်း ၂၁۶–ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဒုက်အားလုံး၌ (၂၁۶ x ၁၀၀=၂၁۶၀၀)ဝါရရှိ၏၊ ဤသည်လည်း သုဒ္ဓသာရှိသေး၏၊ ဒုကာဒိမပါသေးပေ၊ ဒုကာဒိကို "သိယာ ဟေတုံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ဟေတု ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတုပစ္စယာ အာရမ္မဏပစ္စယာ"စသည်ဖြင့် ဟော ရမည်။

(၃) ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း

၁–ဟေတုဒုက်၊ ၁–ဟေတုပဒ

ပဒ	ပဒါဝသာန
၁။ သိယာ ဟေတုံ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ	ဟေတု ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတုပစ္စယာ။
၂။ ။	ဟေတု အကုသလော ဓမ္မော–။
၃။ ။	ဟေတု အဗ္ယာကတော ဓမ္မော–။
၄။ ။	ဟေတု ကုသလော စ အဗ္ယာကတော စ ဓမ္မော–။
၅။ ။	ဟေတု အကုသလော စ အဗ္ယာကတော စ ဓမ္မော–။
၆။ ။	ဟေတု ကုသလော စ အကုသလော စ ဓမ္မော–။
၇။ ။	ဟေတု ကုသလော စ အကုသလော စ အဗ္ယာကတော စ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတုပစ္စယာ။

ဒုက်တစ်ရာ၌ တိက် ၂၂–တိက်ကို ထည့်သွင်း၍ ဟောတော်မူအပ်သော ပဋ္ဌာန်းသည် "ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း"မည်၏၊ ဤအထက်ပါအတိုင်း "ဟေတုကုသလ ပဒ"၌ ၇–ဝါရရှိ၏၊ ထို့အတူ ဟေတုအကုသလ, ဟေတုအဗ္ယာကတ, ဟေတု ကုဗ္ယာ, ဟေတုအကုဗ္ယာ, ဟေတုကုအကု, ဟေတုကုအကုဗ္ယာပဒတို့၌လည်း ၇–ဝါရစီ ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဟေတုပဒဝယ် ကုသလတိက်ကိုထည့်ရာ၌ (၇ x ၇= ၄၉)ဝါရရှိ၏။

၂-နဟေတုပဒ

ပဒ	ပဒါဝသာန
၁။ သိယာ နဟေတုံ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ	နဟေတု ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ။
၂။ ။	နဟေတု အကုသလော ဓမ္မော-။
၃။ ။	နဟေတု အဗျာကတော ဓမ္မော-။
၄။ ။	နဟေတု ကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာ-။
၅။ ။	နဟေတု အကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာ-။
၆။ ။	နဟေတု ကုသလော စ အကုသလော စ ဓမ္မာ-။
၇။ ။	နဟေတု ကုသလော စ အကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ ဟေတုပစ္စယာ။

ဤသို့ "နဟေတုကုသလပဒ"၌ ၇-ဝါရရှိ၏၊ ထို့အတူ နဟေတုအကုသလ, နဟေတုအဗျာကတ, နဟေတုကုဗျာ, နဟေတုအကုဗျာ, နဟေတုကုအက, နဟေတုကုအကုဗျာပဒတို့၌လည်း ၇-ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် နဟေတုပဒဝယ် ကုသလတိက်ကိုထည့်ရာ၌ (၇ × ၇=၄၉)ဝါရရှိ၏။

၃-ဟေတု နဟေတုပဒ

ပဒ	ပဒါဝသာန
၁။ သိယာ ဟေတုံ ကုသလဉ္စ နဟေတုံ ကုသလဉ္စ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ	ဟေတု ကုသလော စ နဟေတု ကုသလော စ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ ဟေတုပစ္စယာ။
၂။ ။	ဟေတု အကုသလော စ နဟေတု အကုသလော စ-။
၃။ ။	ဟေတု အဗျာကတော စ နဟေတု အဗျာကတော စ-။

၄။ သိယာ ဟေတုံ ကုသလဠ	ဟေတု ကုသလာဗျာကတော စ
နဟေတုံ ကုသလဠ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ	နဟေတု ကုဗျာ-။
၅။ ။	ဟေတု အကုသလာဗျာကတော စ
	နဟေတု အကုဗျာ-။
၆။ ။	ဟေတု ကုသလာကုသလော စ
	နဟေတု ကု အကု-။
၇။ ။	ဟေတု ကုသလာကုသလာဗျာကတော
	စ နဟေတုကုလာကုသလာဗျာကတော
	စ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယုံ ဟေတုပစ္စယာ။

ဤသို့ "ဟေတု နဟေတုကုသလပဒ"၌ ၇-ဝါရရှိ၏၊ ထို့အတူ ဟေတု နဟေတုအကုသလ, ဟေတု နဟေတုအဗျာကတ, ဟေတု နဟေတုကုဗျာ, ဟေတု နဟေတုအကုဗျာ, ဟေတု နဟေတုကုအကု, ဟေတု နဟေတုကုအကုဗျာ ပဒတို့၌လည်း ၇-ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဟေတု နဟေတုပဒဝယ် ကုသလတိက်ကို ထည့်ရာ၌ (၇ x ၇= ၄၉)ဝါရရှိ၏။

ဤသို့လျှင် ဟေတုဒုက်ဝယ် ကုသလတိက်ကိုထည့်ရာ၌ ဟေတုပဒ၌ ၄၉-ဝါရ၊ နဟေတုပဒ၌ ၄၉-ဝါရ၊ ဟေတု နဟေတုပဒ၌ ၄၉-ဝါရ၊ ပေါင်း ဟေတုပစ္စည်း၌ (၄၉ x ၃=၁၄၇)ဝါရဖြစ်၏။ အာရမ္မဏပစ္စည်းစသည်တို့၌လည်း ၁၄၇-ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ၂၄-ပစ္စည်း(ဓကက=သုဒ္ဓ)၌ (၁၄၇ x ၂၄=၃၅၂၈) ဝါရရှိ၏။ ဝေဒနာတိက်စသည်တို့ကို ထည့်ရာ၌လည်း ၃၅၂၈-ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဟေတုဒုက်ဝယ် တိက် ၂၂-တိက်ကိုထည့်ရာ၌ (၃၅၂၈ x ၂၂=၇၇၆၁၆) ဝါရရှိ၏၊ ဤကား ဟေတုဒုက်၌ ၂၄-ပစ္စည်းဖြင့် တိက် ၂၂-တိက်ကို ထည့်ခြင်းတည်း။

ဟေတုဒုက်၌ထည့်သကဲ့သို့ ကျန်ဒုက်များ၌လည်း ထို့အတူပင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဒုက်တစ်ရာလုံး၌ထည့်သော် (၇۷۶۱۶ x ၁၀၀=۷۷۶۱۶۰۰)ဝါရဖြစ်၏၊ ဤသည်လည်း သုဒ္ဓသာရှိသေး၏၊ ဒုကာဒိမပါသေးပေ။

(၄) တိကဒုကပဋ္ဌာန်း

၁–ကုသလတိက်၊ ၁–ကုသလပဒ

ပဒ	ပဒါဝသာန
၁။ သိယာ ကုသလံ ဟေတုံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ	ကုသလော ဟေတု ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတုပစ္စယာ။
၂။ ။	အကုသလော ဟေတု ဓမ္မော–။
၃။ ။	အဗ္ယာကတော ဟေတု ဓမ္မော–။
	ကုသလော ဟေတု ဓမ္မော စ. အဗ္ယာကတော ဟေတု ဓမ္မော စ–။
၅။ ။	အကု ဟေတု, ဗ္ယာ ဟေတု–။
၆။ ။	ကု ဟေတု, အကု ဟေတု–။
၇။ ။	ကု ဟေတု, အကု ဟေတု, ဗ္ယာ ဟေတု–။

တိက် ၂၂–တိက်တို့၌ ဒုက်တစ်ရာကိုထည့်သွင်း၍ ဟာတော်မူအပ်သော ပဋ္ဌာန်းသည် "တိကဒုကပဋ္ဌာန်း"မည်၏၊ ဤအထက်ပါအတိုင်း "ကုသလဟေတုပဒ"၌ ၇–ဝါရရှိ၏၊ ထို့အတူ ကုသလ နဟေတု, ကုသလ ဟေတု နဟေတုပဒတို့၌လည်း ၇–ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ကုသလပဒဝယ် ဟေတုဒုက်ကိုထည့်ရာ၌ (၇ x ၃=၂၁)ဝါရရှိ၏။ ကုသလပဒ၌ ဟေတုဒုက်ထည့်သည့်နည်းတူ အကု, ဗ္ယာ, ကုဗ္ယာ, အကုဗ္ယာ, ကု အကု, ကု အကုဗ္ယာပဒတို့ကိုထည့်ရာ၌လည်း ၂၁–ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ကုသလတိက်ဝယ် ဟေတုဒုက်ကိုထည့်ရာ၌ (၂၁ x ၇=၁၄၇)ဝါရရှိ၏။

အာရမ္မဏပစ္စည်း စသည်တို့၌လည်း ၁၄၇–ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ၂၄–ပစ္စည်း (ဧကက=သုဒ္ဓ)၌ (၁၄၇ x ၂၄=၃၅၂၈)ဝါရရှိ၏။ ကျန်ဒုက်တို့ကိုထည့်ရာ၌လည်း ၃၅၂၈–ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ကုသလတိက်ဝယ် ဒုက်တစ်ရာကိုထည့်ရာ၌ (၃၅၂၈ x ၁၀၀=၃၅၂၈၀၀)ဝါရရှိ၏၊ ဤကား ကုသလတိက်၌ ၂၄–ပစ္စည်းဖြင့် ဒုက်တစ်ရာကိုထည့်ခြင်းတည်း။

ကုသလတိက်၌ထည့်သကဲ့သို့ ကျန်တိက်များ၌ထည့်ရာ၌လည်း ထို့အတူပင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် တိက် ၂၂–တိက်လုံး၌ထည့်သော် (၃၅၂၈၀၀ x ၂၂=၇၇၆၁၆၀၀) ဝါရဖြစ်၏၊ ဤသည်လည်း သုဒ္ဓသာရှိသေး၏၊ ဒုကာဒိမပါသေးပေ။

(၅) တိကတိကပဋ္ဌာန်း

ကုသလပဒ

ပဒ	ပဒါဝသာန
၁။ သိယာ ကုသလံ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ	ကုသလော သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတုပစ္စယာ။
၂။ ။	အကုသလော သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တော ဓမ္မော-။
၃။ ။	အဗ္ယာကတော- ။
၄။ ။	ကုသလော သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တော စ အဗ္ယာကတော သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တော စ-။
၅။ ။	အကု-ဗ္ယာ
၆။ ။	ကု-အကု
၇။ ။	ကု-အကု-ဗ္ယာ

တစ်တိုက် တစ်တိုက်၌ ကျန် ၂၁-တိုက်ကိုထည့်သွင်း၍ ဟောတော်မူအပ်သော ပဋ္ဌာန်းသည် "တိကတိကပဋ္ဌာန်း"မည်၏၊ ဤအထက်ပါအတိုင်း ကုသလတိုက်၌ ၇-ပဒရှိသကဲ့သို့ ဝေဒနာတိုက်၌လည်း ၇-ပဒရှိ၏၊ သုခါယဝေဒနာယသမ္မယုတ္တပဒ, ဒုက္ခာယ, အဒုက္ခမသုခါယ, သုခါယ အဒုက္ခမသုခါယ, ဒုက္ခာယ အဒုက္ခမသုခါယ, သုခါယ ဒုက္ခာယ, သုခါယ ဒုက္ခာယ အဒုက္ခမသုခါယပဒတို့တည်း၊ ကျန်တိုက်အားလုံးတို့၌လည်း ၇-ပဒစီရှိ၏။

ဤသို့ "ကုသလ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တပဒ"၌ ၇-ဝါရရှိ၏၊ ထို့အတူ ကုသလဒုက္ခာယဝေဒနာယစသော ၆-ပဒတို့၌လည်း ၇-ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ကုသလပဒဝယ် ဝေဒနာတိုက်ကိုထည့်ရာ၌ (၇ x ၇=၄၉)ဝါရရှိ၏။ ကုသလပဒ၌ ဝေဒနာတိုက်ကိုထည့်သည့်နည်းတူ အကု, ဗ္ယာ, ကုဗ္ယာ, အကုဗ္ယာ, ကု အကု, ကုအကုဗ္ယာပဒတို့ကိုထည့်ရာ၌လည်း ၄၉-ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ကုသလတိုက်ဝယ် ဝေဒနာတိုက်ကိုထည့်ရာ၌ (၄၉ x ၇=၃၄၃)ဝါရဖြစ်၏။

အာရမ္မဏပစ္စည်း စသည်တို့၌လည်း ၃၄၃-ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ၂၄-ပစ္စည်း(ဇကက=သုဒ္ဓ)၌ (၃၄၃ x ၂၄=၈၂၃)ဝါရရှိ၏။ ကျန်တိုက်တို့ကိုထည့်ရာ

၌်လည်း ၈၂၃-ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ကုသလတိက်ဝယ် ကျန်တိက်တို့ကို ထည့်ရာ၌ (၈၂၃ x ၂၁=၁၇၂၈၇၂)ဝါရရှိ၏၊ ဤကား ကုသလတိက်၌ ၂၄-ပစ္စည်းဖြင့် ကျန်တိက်များကိုထည့်ခြင်းတည်း။

ကုသလတိက်၌ထည့်သကဲ့သို့ ကျန်တိက်များ၌ထည့်ရာ၌လည်း ထို့အတူပင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် တစ်တိက်တစ်တိက်၌ ကျန်တိက်များကိုထည့်သော် (၁၇၂၈၇၂ x ၂၂=၃၈၀၃၁၈၄)ဝါရဖြစ်၏၊ ဤသည်လည်း သုဒ္ဓသာရိသေး၏၊ ဒုကာဒိမပါသေးပေ။

❁❁❁❁❁

(၆) ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း

၁-ဟေတုဒုက်၊ ၁-သဟေတုကဒုက်

သဟေတုကပဒ

ပဒ	ပဒါဝသာန
၁။ သိယာ ဟေတုံ သဟေတုကံ ဓမ္မံ ပဋ္ဌိစ္စ	ဟေတုသဟေတုကော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတုပစ္စယာ။
၂။ ॥	နဟေတု သဟေတုကော ဓမ္မော-။
၃။ ॥	ဟေတု သဟေတုကော စ နဟေတု သဟေတုကော စ-။
၄။ သိယာ နဟေတုံ သဟေတုကံ ဓမ္မံ ပဋ္ဌိစ္စ	နဟေတု သဟေတုကော ဓမ္မော-။
၅။ ॥	ဟေတု သဟေတုကော ဓမ္မော-။
၆။ ॥	ဟေတု သဟေတုကော စ နဟေတု သဟေတုကော စ-။
၇။ သိယာ ဟေတုံ သဟေတုကဉ္စ နဟေတုံ သဟေတုကဉ္စ ဓမ္မံ ပဋ္ဌိစ္စ	ဟေတု သဟေတုကော ဓမ္မော-။
၈။ ॥	နဟေတု သဟေတုကော ဓမ္မော-။
၉။ ॥	ဟေတု သဟေတုကော စ နဟေတု သဟေတုကော စ-။

တစ်ဒုက်တစ်ဒုက်၌ ကျန် ၉၉–ဒုက်ကို ထည့်သွင်း၍ ဟောတော်မူအပ်သော ပဌာန်းသည် "ဒုကဒုကပဌာန်း"မည်၏၊ ဤအထက်ပါအတိုင်း ဟေတုဒုက်မှ ၃–ပဒကိုမူတည်၍ သဟေတုဒုက်မှ "သဟေတုကပဒ"ကိုထည့်က ၉–ဝါရဖြစ်၏၊ ထို့အတူ အဟေတုကပဒ, သဟေတုက အဟေတုကပဒတို့ကိုထည့်ရာ၌လည်း ၉–ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဟေတုဒုက်ဝယ် သဟေတုကဒုက်ကိုထည့်ရာ၌ (၉ x ၃=၂۷)ဝါရရှိ၏။

အာရမ္မဏပစ္စည်း စသည်တို့၌လည်း ၂۷–ဝါရစီရှိ၏ ထို့ကြောင့် ၂၄–ပစ္စည်း (ဇကက=သုဒ္ဓ)၌ (၂۷ x ၂၄=၆၄၈)ဝါရရှိ၏။ ကျန် ၉၉–ဒုက်ကိုထည့်ရာ၌လည်း ၆၄၈–ဝါရစီရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဟေတုဒုက်ဝယ် ကျန်ဒုက်တို့ကိုထည့်ရာ၌ (၆၄၈ x ၉၉=၆၄၁၂)ဝါရရှိ၏၊ ဤကား ဟေတုဒုက်၌ ၂၄–ပစ္စည်းဖြင့် ကျန်ဒုက်များကို ထည့်ခြင်းတည်း။

ဟေတုဒုက်၌ထည့်သကဲ့သို့ ကျန်ဒုက်များ၌ထည့်ရာ၌လည်း ထို့အတူပင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် တစ်ဒုက်တစ်ဒုက်၌ ကျန်ဒုက်များကိုထည့်သော် (၆၄၁၂ x ၁၀၀= ၆၄၁၂၀၀)ဝါရဖြစ်၏၊ ဤသည်လည်း သုဒ္ဓသာရှိသေး၏၊ ဒုကာဒိမပါသေးပေ။

ᱣᱣᱣᱣᱣ

၂။ ဓမ္မပစ္စနိုက်

ဓမ္မအနုလုံကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဓမ္မပစ္စနိုက်ကိုဟောတော်မူ၏၊ ထိုဓမ္မပစ္စနိုက်၌တုံသော်လည်း–

တိကပဌာန်း + ဒုက + ဒုကတိက + တိကဒုက + တိကတိက + ဒုကဒုကပဌာန်း=၆။
ကုသလတိက် + ဝေဒနာတိက် စသောအားဖြင့် =၂၂။
ပဋိစ္စဝါရ + သဟဇာတ + ပစ္စယ + နိဿယ + သံသဋ္ဌ + သမ္ပယုတ္တ + ပဉ္စာဝါရ= ۷။
ပစ္စည်းအနုလုံ + ပစ္စည်းပစ္စနိုက် + နုနိုက် + နိုက်နု = ၄။
သုဒ္ဓ + ဒုကာဒိ = ၂။
ဟေကုပစ္စည်း၏သုဒ္ဓ + အာရမ္မဏပစ္စည်း၏သုဒ္ဓ စသည် =၂၄။
နကုသလပဒ + နအကု + နအဗျာ + နကုနဗျာ + နအကုနဗျာ +
နကုနအကု + နကုနအကုနဗျာ = ۷။
နကုသလပဒါဝသာန + နအကုသလပဒါဝသာန စသည် = ۷။
ဟောဟန်ကား–

(၁) တိကပဋ္ဌာန်း

ကုသလတိက်

ပဒ	ပဒါဝသာန
၁။ သိယာ နကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ	နကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတုပစ္စယာ။
၂။ ။	နအကုသလော- ။
၃။ ။	နအဗ္ယာကတော- ။
၄။ ။	နကုသလော စ နအဗ္ယာကတော စ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယုံ- ။
၅။ ။	နအကုသလောစ နအဗ္ယာကတောစ- ။
၆။ ။	နကုသလောစ နအကုသလောစ- ။
၇။ ။	နကု - နအကု - နအဗ္ယာကတောစ- ။

နအကုသလပဒစသည်ကိုလည်း မူတည်၍ဟောက ဟေတုပစ္စည်း၌(၇ x ၇= ၄၉)ချက်ဖြစ်၏၊ အာရမ္မဏစသည်တို့၌လည်း ထို့အတူ ၄၉-ချက်စီရှိ၏၊ ကျန်ဝါရများ ဟောပုံနှင့်တွက်ပုံကို ဓမ္မအနုလုံကို နည်းမှီ၍သိပါ။

ဃဃဃဃဃ

၃။ ဓမ္မအနုလောမပစ္စနိက်

ဓမ္မပစ္စနိက်ကို ဟောတော်မူသည်၏အခြားမဲ့၌ ဓမ္မအနုလောမပစ္စနိက်ကို ဟောတော်မူ၏၊ ထိုဓမ္မအနုလောမပစ္စနိက်၌တုံသော်လည်း-

တိကပဋ္ဌာန်း + ဒုက + ဒုကတိက + တိကဒုက + တိကတိက + ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း ၆။
ကုသလတိက် + ဝေဒနာတိက် စသောအားဖြင့် =၂၂။
ပဋိစ္စဝါရ+သဟဇာတ+ ပစ္စယ+နိဿယ+သံသဋ္ဌ+သမ္ပယုတ္တ+ပညာဝါရ = ၇။
ပစ္စည်းအနုလုံ + ပစ္စည်းပစ္စနိက် + နုနိက် + နိက်နု = ၄။
သုဒ္ဓ + ဒုကာဒီ = ၂။
ဟေတုပစ္စည်း၏သုဒ္ဓ + အာရမ္မဏပစ္စည်း၏သုဒ္ဓ စသည် =၂၄။
ကုသလပဒ + အကု + ဗျာ + ကုဗျာ+ အကုဗျာ + ကုအကု + ကုအကုဗျာ = ၇။
နကုသလပဒါဝသာန + နအကုသလပဒါဝသာန စသည် = ၇။
ဟောဟန်ကား-

(၁) တိကပဋ္ဌာန်း

ကုသလတိက်

	ပဒ	ပဒါဝသာန
၁။	သိယာ ကုသလ် ဓမ္မံ ပဋ္ဌိစ္စ	နကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတုပစ္စယာ။
၂။	။	နအကုသလော– ။
၃။	။	နအဗ္ယာကတော– ။
၄။	။	နကုသလော စ နအဗ္ယာကတော စ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယုံ။
၅။	။	နအကုသလော စ နအဗ္ယာကတော စ–။
၆။	။	နကုသလော စ နအကုသလော စ–။
၇။	။	နကု–နအကု–နအဗ္ယာကတော စ–။

အကုသလပဒစသည်ကိုလည်း မူတည်၍ဟောက ဟေတုပစ္စည်း၌ (၇ x ၇= ၄၉)ချက်ဖြစ်၏၊ အာရမ္မဏစသည်တို့၌လည်း ထို့အတူ ၄၉–ချက်စီရှိ၏၊ ကျန်ဝါရများ ဟောပုံနှင့်တွက်ပုံကို ဓမ္မအနုလုံကို နည်းမှီ၍သိပါ။

ဃဃဃဃဃ

၄။ ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမ်

ဓမ္မအနုလောမပစ္စနိုက်ကို ဟောတော်မူသည်၏အခြားမဲ့၌ ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမကို ဟောတော်မူ၏၊ ထိုဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမ၌တုံသော်လည်း–

တိကပဋ္ဌာန်း + ဒုက + ဒုကတိက + တိကဒုက + တိကတိက + ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း	=၆။
ကုသလတိက် + ဝေဒနာတိက် စသောအားဖြင့်	=၂၂။
ပဋ္ဌိစ္စဝါရ + သဟဇာတ + ပစ္စယ + နိဿယ + သံသဋ္ဌ + သမ္ပယုတ္တ + ပဉ္စာဝါရ	= ၇။
ပစ္စည်းအနုလုံ + ပစ္စည်းပစ္စနိုက် + နုနိုက် + နိုက်နု	= ၄။
သုဒ္ဓ + ဒုကာဒိ	= ၂။
ဟေတုပစ္စည်း၏သုဒ္ဓ + အာရမ္မဏပစ္စည်း၏သုဒ္ဓ စသည်	=၂၄။
နကုသလပဒ + နအကု + နအဗ္ယာ + နကုနဗ္ယာ + နအကုနဗ္ယာ +	
နကု နအကု + နကုနအကုနဗ္ယာ	= ၇။
ကုသလပဒါဝသာန + အကုသလပဒါဝသာန စသည်	= ၇။

ဟောဟန်ကား–

(၁) တိကပဋ္ဌာန်း

ကုသလတိက်

ပဒ	ပဒါဝသာန
၁။ သိယာ နကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ	ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဟေတုပစ္စယာ။
၂။ ။	အကုသလော– ။
၃။ ။	အဗ္ယာကတော– ။
၄။ ။	ကုသလော စ အဗ္ယာကတော စ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယုံ။
၅။ ။	အကုသလော စ အဗ္ယာကတော စ ။
၆။ ။	ကုသလော စ အကုသလော စ ။
၇။ ။	ကု – အကု – အဗ္ယာကတော စ ။

နအကုသလပဒစသည်ကိုလည်း မူတည်၍ဟောက ဟေတုပစ္စည်း၌(၇ x ၇=၄၉)ချက်ဖြစ်၏၊ အာရမ္မဏစသည်တို့၌လည်း ထို့အတူ ၄၉–ချက်စီရှိ၏။ ကျန်ဝါရများ ဟောပုံနှင့်တွက်ပုံကို ဓမ္မအနုလုံကို နည်းမှီ၍ သိပါ။

ယခုထုတ်ပြအပ်သည့် ဝါရများမှာ ဓမ္မအနုလုံစသော လုံ ၄–လုံကို ပဓာနထားကာ တိကပဋ္ဌာန်းစသော ပဋ္ဌာန်း ၆–ကျမ်းကို ပစ္စည်းအနုလုံဖြင့် ထုတ်ပြအပ်သည့်(ဧကက=သုဒ္ဓ)ဝါရများ ဖြစ်ပါသည်၊ ပစ္စည်းပစ္စနိက်, ပစ္စည်းအနုလောမ ပစ္စနိက်, ပစ္စည်း ပစ္စနီယာနုလောမတို့ မပါဝင်သေးပါ။

မိမိ၏ကျေးဇူးရှင် သက်တော်, ဝါတော်(၈၃ / ၆၃)ရှိ ထီးဆောင်းဆရာတော်(အရှင်စက္ကပါလမထေရ်)က "ငါ့ရှင် ! ပဋိစ္စ ပုဗ္ဗာဝါရ တိကပဋ္ဌာန်းဒုကပဋ္ဌာန်းစသည်တို့၏ ပါဠိတော်များကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ် ပူဇော်လိုသည်"ဟု အမိန့်ရှိသောကြောင့် မိမိဉာဏ်မီသမျှ အဋ္ဌကထာကို ကြည့်ရှုတွက်ချက်ကာ သုဒ္ဓသက်သက်မျှကိုသာ ထုတ်ပြဆက်ကပ်လိုက်ပါသည်၊ ယင်း တွက်ချက်ထားသည့်ဝါရများ ပျောက်ပျက်မသွားစေရန် ဤစာအုပ်ပုံရိုက်ချိန်နှင့် ကြုံကြိုက်သောကြောင့် ထည့်သွင်း လိုက်ပါသည်၊ အတွက်အချက် အယူအဆ မှားယွင်းသည်ကိုတွေ့ပါက ပြင်ဆင်ကြပါရန် ပန်ကြားပါသည်။

ပုဗ္ဗာဝါရ ပြီး၏။

ပဋိစ္စ ဝိသဒ္ဓနာဝါရ

ပုစ္ဆာဝါရကို ဟောတော်မူသည်၏အခြားမဲ့၌ ဝိသဒ္ဓနာဝါရကို ဟောတော်မူ၏၊ ထိုဝိသဒ္ဓနာဝါရ၌တုံ့သော်လည်း–

ဓမ္မအနုလုံ + ဓမ္မပစ္စနိုက် + ဓမ္မအနုလောမပစ္စနိုက် + ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမ = ၄။
တိကပဋ္ဌာန်း + ဒုက + ဒုကတိက + တိကဒုက + တိကတိက + ဒုကဒုက = ၆။
ကုသလတိက် + ဝေဒနာတိက် အစရှိသောအားဖြင့် = ၂၂။
ပဋိစ္စဝါရ+သဟဇာတ+ပစ္စယ+နိဿယ+သံသဋ္ဌ+သမ္ပယုတ္တ+ပညာဝါရ = ၇။
ပစ္စည်းအနုလုံ + ပစ္စည်းပစ္စနိုက် + ပစ္စည်းအနုလောမပစ္စနိုက် +
ပစ္စည်းပစ္စနိယာနုလောမ = ၄။
ဝိဘင်ဝါရ + သင်္ချာဝါရ = ၂။
ဟေတုပစ္စည်း၏ဝိဘင်ဝါရ + အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ဝိဘင်ဝါရ အစရှိသော
အားဖြင့် = ၂၃။
ကုသလပဒ + အကု + ဗျာ + ကု–ဗျာ + အကု–ဗျာ = ၅။
ကုသလပဒါဝသာန + အဗျာကတ + ကုသလာဗျာကတ = ၃။
ဝိမိ + အနုဝါဒ = ၂။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဝိမိကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏၊ ဟောဟန်ကား "ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ"ဟူသည်တည်း။ ဝိမိကို ဟောတော်မူသည်၏အခြားမဲ့၌ အနုဝါဒကို ဟောတော်မူ၏၊ ဟောဟန်ကား "ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ"ဟူသည်တည်း။

ဝါရ ၆–ပါး သဘောသွား

၁။ ပဋိစ္စဝါရ။ ။ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ။ (ပါ၊ ၁၉)

၂။ သဟဇာတဝါရ။ ။ကုသလံ ဓမ္မံ သဟဇာတော ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ သဟဇာတာ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ သဟဇာတော ဧကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ သဟဇာတာ ဒွေ ခန္ဓာ။ (ပါ၊ ၆၆)

အနက်။ ။ကုသလံ–ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မံ–တရားကို၊ ပဋိစ္စ–စွဲ၍၊ (တစ်နည်းကား) ပဋိစ္စ (ပဋိဂန္တာ)–တကွဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်

ရောက်၍၊ ကုသလော–ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မော–တရားသည်၊ ဟေတုပစ္စယာ–ဟေတုပစ္စည်းကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ဖြစ်၏။ (အရကောက်၊ ၆၄)

ကုသလံ–ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မံ–တရားကို၊ ပဋိစ္စ–စွဲ၍၊ ပဋိစ္စ(ပဋိဂန္ဓာ)–တကွဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တူသောအဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍၊ တေန–ထိုကုသိုလ်ဓမ္မနှင့်၊ သဟဇာတော–တကွဖြစ်သော၊ ကုသလော–သော၊ ဓမ္မော–သည်၊ ဟေတုပစ္စယာ–ကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–၏။ (အရကောက်၊ ၂၅၉)

၃။ ပစ္စယဝါရ။ ။ကုသလံ ဓမ္မံ ပစ္စယာ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ကုသလံ ဇကံ ခန္ဓံ ပစ္စယာ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ ပစ္စယာ ဇကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ ပစ္စယာ ဒွေ ခန္ဓာ။ (ပါ၊ ၆၉)

၄။ နိဿယဝါရ။ ။ကုသလံ ဓမ္မံ နိဿာယ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ကုသလံ ဇကံ ခန္ဓံ နိဿာယ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ နိဿာယ ဇကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ နိဿာယ ဒွေ ခန္ဓာ။ (ပါ၊ ၁၀၆)

အနက်။ ။ကုသလံ–ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မံ–တရားကို၊ ပစ္စယာ(နိဿယတွေ့နေ ပစ္စယံ ကတ္တာ)–မှီရာဟူသောအနက်ဖြင့် အကြောင်းပြု၍၊ ကုသလော–သော၊ ဓမ္မော–သည်၊ ဟေတုပစ္စယာ–ကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–၏။ (အရကောက်၊ ၂၆၃)

ကုသလံ–ကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မံ–တရားကို၊ နိဿာယ (ပတိဋ္ဌတွေ့နေ ပစ္စယံ ကတ္တာ)–မှီရာဟူသောအနက်ဖြင့် ပစ္စည်းကိုပြု၍။ (ဤသို့ အစရှိသောအားဖြင့် အနက်ယောဇနာလေ။) (အရကောက်၊ ၂၉၇)

၅။ သံသဋ္ဌဝါရ။ ။ကုသလံ ဓမ္မံ သံသဋ္ဌော ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ကုသလံ ဇကံ ခန္ဓံ သံသဋ္ဌာ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ သံသဋ္ဌော ဇကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ သံသဋ္ဌာ ဒွေ ခန္ဓာ။ (ပါ၊၁၁၁)

၆။ သမ္မယုတ္တဝါရ။ ။ကုသလံ ဓမ္မံ သမ္မယုတ္တော ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ကုသလံ ဇကံ ခန္ဓံ သမ္မယုတ္တာ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ သမ္မယုတ္တော ဇကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ သမ္မယုတ္တာ ဒွေ ခန္ဓာ။ (ပါ၊ ၁၂၉)

အနက်။ ။ကုသလံ–သော၊ ဓမ္မံ–ကို၊ သံသဋ္ဌော–ဇကုပ္ပါဒါဒိလက္ခဏာဟူသော သမ္မယောဂသဘောအားဖြင့် ပစ္စည်းကိုပြု၍၊ (တစ်နည်းကား) ကုသလံ–သော၊ ဓမ္မံ–ကို၊ ပဋိစ္စ–၍၊ တေန–ထိုကုသိုလ်ဓမ္မနှင့်၊ သံသဋ္ဌော–ဇကုပ္ပါဒါဒိ

အစရှိသော လက္ခဏာလေးပါးနှင့် နှီးနှောသော၊ ကုသလော-ဝ်သော၊ ဓမ္မော-သည်၊ ဟေတုပစ္စယာ-ကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏။ ကုသလံ-သော၊ ဇကံ-သော၊ ခန္ဓံ-ကို၊ သံသဋ္ဌာ (သမ္မယုတ္တပစ္စယံ ကတ္တာ)-သမ္မယုတ္တပစ္စည်းပြုကုန်၍၊ တယော-ကုန်သော၊ ခန္ဓာ-တို့သည်၊ ဟေတုပစ္စယာ-ကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ကုန်၏။ (အရကောက်၊ ၂၉၉။ သမ္မယုတ္တဝါရလည်း သံသဋ္ဌဝါရနှင့် တူပြီ။ အရကောက်၊ ၃၂၁)

ဆဝါရကိုင်တွယ်ပုံ

ဆောင်။ ။ပဋ္ဌိစ္စ-သဟရယ်တဲ့ နှစ်ဝါရာ။
သဟဇာ ဝိဘင်္ဂေါ်ကို၊ ဟောရပြန်ကာ။
ပစ် နိသ်မှာ နိဿယာ ဝိဘင်း၊
သံနှင့်သမ် သမ္မယုတ်ငယ်၊ ဟောထုတ် မယွင်း။ **(ပန်းကုံး)**

ပဋ္ဌာန်းကျမ်းမှာ ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့တဲ့ ဒေသနာစဉ်ကတော့-

၁။ ပစ္စယုဒ္ဒေသ
၂။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ၆။ နိဿယဝါရ
၃။ ပဋ္ဌိစ္စဝါရ ၇။ သံသဋ္ဌဝါရ
၄။ သဟဇာတဝါရ ၈။ သမ္မယုတ္တဝါရ
၅။ ပစ္စယဝါရ ၉။ ပဉ္ဉာဝါရ

ဒီအစီအစဉ်အတိုင်း ရှိပါတယ်၊ ပဋ္ဌိစ္စဝါရမှ သမ္မယုတ္တဝါရအထိ ၆-ဝါရကို "ဆဝါရ"လို့ ခေါ်ပါတယ်။

အခု ပဋ္ဌာန်းဟောနေကြတာက နောက်ဆုံး ပဉ္ဉာဝါရကစပြီး ဟောလေ့ရှိကြပါတယ်၊ ပဉ္ဉာဝါရကို စပြီးဖြိုလေ့ရှိကြပါတယ်၊ ခက်ခဲကျယ်ဝန်းတဲ့ ပဉ္ဉာဝါရကို ဟောပြီးမှ ပစ္စယနိဒ္ဒေသနဲ့ဆဝါရကို ဟောလေ့ရှိကြပါတယ်၊ ပဉ္ဉာဝါရကို ဟောပြီး သူဟာ ဆဝါရကို လွယ်ကူစွာဟောနိုင်ပါတယ်၊ ခက်ခဲမှုမရှိပါဘူး၊ ဒါပေမယ့် ဆဝါရကို မကိုင်တွယ်တတ်ဘဲ ဖြစ်နေတတ်ပါသေးတယ်၊ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဆဝါရသုဒ္ဓသင်္ချာမှာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားလောက်သာပါပြီး ပစ္စည်းတရား မပါလို့ ပါပဲ။

ပဉ္ဉာဝါရမှာ ပစ္စည်းတရားကို ပဓာနထားပြီး ဟောပါတယ်၊ ဆဝါရမှာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပဓာနထားပြီး ဟောပါတယ်၊ ပဉ္ဉာဝါရမှာ သုဒ္ဓသင်္ချာကိုကိုင်ပြီး

"ကုသလော ကုသလသ"စတဲ့ သင်္ချာများကိုထုတ်ယူဖို့ သိသာမြင်လွယ်ပါတယ်၊ ဆဝါရမှာတော့ ဒီလို မသိသာမမြင်လွယ်ပါဘူး၊ အဲဒီတော့ ဆဝါရခက်တယ်လို့ ညည်းကုန်ကြရော၊ အမှန်က ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး။

အရာဝတ္ထုတစ်ခုကို သိနိုင်ဘို့အတွက် "သိဒ္ဓ"လေးမျိုးဆိုတာ ရှိပါတယ်၊

၁။ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓ (တိုက်ရိုက်သိ၊ လက်တွေ့သိ)
၂။ အနုမာနသိဒ္ဓ (မှန်းဆသိ)
၃။ အာဂကပ္ပသိဒ္ဓ (ပုံပန်းကြည့်သိ)
၄။ သဒ္ဒေယျသိဒ္ဓ (ယုံကြည်သိ)

ပဋ္ဌာဝါရမှာ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် အပြည့်အစုံပါလို့(တိုက်ရိုက်ပါလို့) သင်္ချာထုတ်ပုံ, ကျေးဇူးပြုပုံကို သိရတာဟာ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓပါပဲ၊ ဆဝါရမှာတော့ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားသာပါတယ်၊ အကြောင်းပစ္စည်းတရား မပါဘူး၊ ဒါပေမယ်လို့ မီးခိုးမြင်က မီးရှိမှန်းသိရသလို အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်မြင်က အကြောင်းပစ္စည်းတရားကိုလဲ သိနိုင်ပါတယ်၊ အဲဒီလိုသိရတာဟာ အနုမာနသိဒ္ဓပါပဲ၊ အခု ဒီဆဝါရမှာ ဒီအနုမာနသိဒ္ဓနည်းနဲ့ နားလည်ရမှာပါ၊ ဒီအနုမာနသိဒ္ဓနည်းနဲ့ ဆဝါရကိုင်တွယ်ပုံကို ပြောပြပါမယ်၊ ပဋ္ဌာဝါရကို သင်ယူပြီးဖြစ်တဲ့အတွက် ပဋ္ဌာဝါရကိုပဲ မူတည်ပြီး ပြောရပါလိမ့်မယ်၊ အောက်ပါ သတ်မှတ်ချက်များကို ရေးဦးစွာမှတ်သားထားပါ။

၁။ ပဋိစ္စ , သဟဇာတနှစ်ဝါရ၌ ပဋ္ဌာဝါရလာ သဟဇာတပစ္စည်းကို ဟောတော်မူသည်။
၂။ ပစ္စယ , နိဿယနှစ်ဝါရ၌ ပဋ္ဌာဝါရလာ နိဿယ(သဟနိ , ပုရေနိ) ပစ္စည်းကို ဟောတော်မူသည်။
၃။ သံသဋ္ဌ , သမ္ပယုတ္တနှစ်ဝါရ၌ ပဋ္ဌာဝါရလာ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းကို ဟောတော်မူသည်။

ပဋိစ္စနဲ့သဟဇာတ တူပါတယ်၊ ပစ္စယနဲ့နိဿယ တူပါတယ်၊ သံသဋ္ဌနဲ့ သမ္ပယုတ္တ တူပါတယ်၊ အခု ဒီ ၆–ဝါရ(၃–တွဲ)ကို အသီးသီး သရုပ်ခွဲပြမယ်။

ဆောင်။ ။ဋိစ်ဇာ ပစ်နိ၊ သံသမ်ရှိ၊ မှတ်သိ ဆဝါရ။
စဉ်တိုင်း နှစ်ခု၊ သုံးတွဲပြု၊ တူမှု ဆဝါရ။

၁။ ပဋိစ္စ၊ သဟဇာတဝါရ
(သဟဇာတပစ္စည်း)
သန္ဓာ-နဝ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး။ ၂။ (သဟိတ်) စိတ္တဇရုပ်။ ၃။ (သဟိတ်) ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ၄။ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ (မဟာဘုတ်၊ ဥပါဒါရုပ်)

အထက်ပါ (ပဋိစ္စဝါရ, သဟဇာတဝါရတို့၏) တရားသရုပ် အနေအထားကို ကြည့်ပါ၊ ဒီနှစ်ဝါရမှာ ပဉ္စာဝါရက သဟဇာတပစ္စည်းတရားကို ဟောပါတယ်၊ အခု ပြတဲ့တရားတွေဟာ တရားအကုန်ရတဲ့ သဟဇာတပစ္စည်း၏ သရုပ်များဖြစ်ပါတယ်။

ပစ္စည်းဖက်မှာ ဘာတရားမှ ပြမထားပါဘူး၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပဓာနထား ဟောတယ် မဟုတ်ပါလား၊ ပစ္စည်းတရားမပါလို့ ခက်တယ်ထင်ရတဲ့ ဆဝါရ သုဒ္ဓသန္ဓာဟာ ဖော်ထုတ်နည်းကို သိတဲ့အခါကျမှတော့ ပစ္စည်းတရားမပါတာက တောင် သာပြီးရင်းတာကို တွေ့လာရပါလိမ့်မယ်၊ ကိုင်း-ဒါဖြင့် နံပါတ်တစ်ခုချင်းရှင်းကြရအောင်၊ အထက်မှာ ထုတ်ပြထားတဲ့ သုဒ္ဓသန္ဓာကို အာရုံပြုပါ။

၁။ (၁) နံပါတ်မှာ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး ဖြစ်ပါတယ်၊ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့တွင် ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာကြောင့်၊ အကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာသည် အကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာကြောင့်၊ ဝိပါက် ကြိယာ အဗျာကတနာမက္ခန္ဓာသည် ဝိပါက်ကြိယာနာမက္ခန္ဓာကြောင့် (သဟဇာတသတ္တိဖြင့်) အသီးသီးဖြစ်လာကြရတယ်၊ အဲဒီလို အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားများ ဖြစ်လာကြရပါတယ်၊ အဲဒီတော့ နဂိုက ဘာမှမရှိတဲ့ အကြောင်းပစ္စည်းတရားဘက်မှာ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး ပေါ်ထွက်လာပါတယ်၊ သန္ဓာ ထုတ်မယ်ဆိုလျှင် ၃-ချက်ထွက်ပါတယ်။ (ကု-ကု၊ အကု-အကု၊ ဗျာ-ဗျာ)

၂။ (၂) နံပါတ်မှာ စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ပါတယ်၊ ဟေတုပစ္စည်း မဂ္ဂပစ္စည်းဆိုလျှင်တော့ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ဖြစ်ပါတယ်၊ စိတ္တဇရုပ်သည်-

(က) ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာကြောင့်လည်းကောင်း (ကု-ဗျာ)၊
(ခ) အကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာကြောင့်လည်းကောင်း (အကု-ဗျာ)၊

(ဂ) ဝိပါက်ကြိုယာအဗျာကတနာမကွန္ဓာကြောင့်လည်းကောင်း (ဗျာ–ဗျာ)၊
(ဃ) မဟာဘုတ်ကြောင့်လည်းကောင်း (ဗျာ–ဗျာ)၊
(c) ကုသိုလ်နာမကွန္ဓာနှင့် မဟာဘုတ်ကြောင့်လည်းကောင်း (ကုဗျာ–ဗျာ)၊
(စ) အကုသိုလ်နာမကွန္ဓာနှင့် မဟာဘုတ်ကြောင့်လည်းကောင်း (အကုဗျာ–ဗျာ)၊
ဖြစ်ပေါ်လာရပါတယ်။

စိတ္တဇရုပ် ဖြစ်ကြောင်း။ ။စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဟာ (အထက်ပါ အချက်များကိုကြည့်ပြီး) ၆–ပါးရှိတယ်လို့ မှတ်ချက်ချနိုင်ပါတယ်၊ အကျဉ်းချုပ်ကတော့ နာမကွန္ဓာနှင့်မဟာဘုတ်ကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီလိုဆိုလျှင် စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဟာ ၂–ပါးပေါ့၊ သန်္ဌာ ၅–ချက်ထွက်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ အကျိုးပစ္စယုပွန် စိတ္တဇရုပ်ကိုကြည့်သောအားဖြင့် အကြောင်းပစ္စည်းတရားတွေကို သိလာရပါတယ်၊ နဂိုက ဘာမှမရှိတဲ့ ပစ္စည်းတရားဖက်မှာ နာမကွန္ဓာလေးပါးနဲ့မဟာဘုတ် ပေါ်ထွက်လာပါတယ်။

၃။ (၃) နံပါတ်မှာ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ဖြစ်ပါတယ်၊ ဟေတုပစ္စည်း မဂ္ဂပစ္စည်းဆိုလျှင် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ဖြစ်ပါတယ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ဟာ ဝိပါက်ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရပါတယ်၊ သန်္ဌာတစ်ချက်သာ ထွက်ပါတယ်။ (ဗျာ–ဗျာ)

၄။ (၄) နံပါတ်မှာ ဗာဟိရရုပ်စတဲ့ မဟာဘုတ်လေးပါးနဲ့ ဥပါဒါရုပ်များ ဖြစ်ပါတယ်၊ မဟာဘုတ်လေးပါးနဲ့ ဥပါဒါရုပ်များဟာ မဟာဘုတ်လေးပါးကြောင့် ဖြစ်လာရပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် နဂိုက ဘာမှမရှိတဲ့ ပစ္စည်းဖက်မှာ မဟာဘုတ်လေးပါး ပေါ်ထွက်လာပါတယ်၊ သန်္ဌာတစ်ချက်သာ ထွက်ပါတယ်။ (ဗျာ–ဗျာ)

ပစ္စည်းတရားကို ချုပ်လိုက်မယ်ဆိုလျှင် နာမကွန္ဓာလေးပါးနဲ့ ရုပ် ၂၈–ပါးပဲ ရှိပါတယ်၊ ဒါကို အသီးသီးကျေးဇူးပြုတဲ့အနေနဲ့ ခွဲခြားနေခြင်းသာဖြစ်ပါတယ်၊ ပစ္စည်းတရားကို သေချာစွာကြည့်ပါ၊ ပစ္စည်းသာမကပါဘူး၊ ပစ္စယုပွန်တရားမှာလဲ နာမကွန္ဓာလေးပါးနဲ့ ရုပ် ၂၈–ပါးပါပဲ၊ တစ်မျိုးချုပ်ပြောရလျှင် စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်–လို့ဆိုတဲ့ ပရမတ္ထတရား ၃–ပါးပဲဖြစ်ပါတယ်။

ဟဒယဝတ္ထုနဲ့ နာမကွန္ဓာ။ ။ထို့ပြင် (၃) နံပါတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်မှာ ပါဝင်တဲ့ ဟဒယဝတ္ထုသည် ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်

လာရပါတယ်၊ (၁) နံပါတ်မှာပါဝင်တဲ့ ပဠဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဒာသည်လည်း ဟဒယဝတ္ထုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရပါတယ်၊ ပဉ္စာဝါရသုဒ္ဓသင်္ခ်ာမှာ "အချင်းချင်း အား x တပ်သော ပဠဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဒာ, ဟဒယဝတ္ထု" ဆိုတဲ့ အချက်ပါပဲ။

"အချင်းချင်းအားတပ်သော" ဆိုတာက–ပဠဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဒာက ပစ္စည်း, ဟဒယဝတ္ထုက ပစ္စယုပ္ပန်၊ တစ်ခါ ဟဒယဝတ္ထုက ပစ္စည်း, ပဠဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဒာက ပစ္စယုပ္ပန်၊ ဒီလို အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုတာကို ဆိုလိုပါတယ်။ ပဉ္စာဝါရတုန်းက "ခန္ဓာ ဝတ္ထုဿ၊ ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ" လို့ ပါဠိတော်ဟောခဲ့ပါတယ်၊ ဒီပဋိစ္စဝါရမှာတော့ "ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုံ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ" လို့ ပါဠိတော်ဟောရပါလိမ့်မယ်။ [ပဠဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဒာဆိုတဲ့ နာမ်တရားနဲ့ ဟဒယဝတ္ထုဆိုတဲ့ ရုပ်တရားဟာ ပဠဝေါကာရပဋိသန္ဓေခဏမှာ အတူတူလာဖြစ်နေကြပါတယ်၊ ပဋိသန္ဓေအခါချင်း တူနေကြပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုတဲ့ အနေနဲ့ သူတို့နှစ်ခုကိုပေါင်းပြီး သီးသန့်ဟောထားပါတယ်။]

အခုပြခဲ့တာဟာ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ကိုကြည့်ပြီး အကြောင်းပစ္စည်းကို ဖော်ထုတ်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ နားလည်အောင် လေ့လာဖို့လိုပါတယ်၊ အခုပြခဲ့တာနားလည်လျှင် နောက်ပြမယ့် သုဒ္ဓသင်္ခ်ာများအတွက် ခက်ခဲမှုမရှိနိုင်ပါဘူး၊ နံပါတ်အသီးသီးမှာ ပြခဲ့တဲ့ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာကို ပဒ, ပဒါဝသာနအလိုက် စဉ်လိုက်လျှင် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါတယ်။

၁။ ကု–ကု၊ ကု–ဗျာ၊ ကု–ကုဗျာ။

၂။ အကု–အကု၊ အကု–ဗျာ၊ အကု–အကုဗျာ။

၃။ ဗျာ–ဗျာ။

၄။ ကုဗျာ–ဗျာ။

၅။ အကုဗျာ–ဗျာ။

အားလုံး သင်္ခ်ာ ၉–ချက်ဖြစ်ပါတယ်၊ "ကုသလေန ကုသလံ" စသည်ဖြင့် ဟောရပါတယ်၊ ဒါဟာ "ပဋိစ္စ, သဟရယ်တဲ့ နှစ်ဝါရာ" တို့ရဲ့ အခြေခံသဘောပါပဲ။

၂။ ပစ္စယ၊ နိဿယဝါရ
(နိဿယပစ္စည်း)
သင်္ချာ–သတ္တရသ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ ၂။ စိတ္တဇရုပ်။ ၃။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ၄။ ဗာ, အာ, ဥတု, အသည, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ (မဟာဘုတ်၊ ဥပါဒါရုပ်)

ဒီပစ္စယ, နိဿယနှစ်ဝါရမှာ ပဏ္ဍာဝါရနိဿယ(သဟနိ, ပုရေနိ)ပစ္စည်းတရားများကို ဟောတော်မူပါတယ်။

အထက်ပါ သရုပ်အနေအထားဟာ ပဋိစ္စဝါရမှာပြခဲ့တဲ့ သရုပ်အတိုင်းပါပဲ၊ ဘာမှမထူးပါဘူး၊ ဘာမှမရှိသေးတဲ့ ပစ္စည်းဖက်မှာသာ ထူးပါတယ်၊ ထူးပုံက–ပစ္စယုပ္ပန်ဖက် နာမကွန္ဓာလေးပါးထဲမှာ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀–ပါပါတယ်၊ အဲဒီဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀–ဟာ ပဋ္ဌဝတ္ထုက(နိဿယသတ္တိဖြင့်) ကျေးဇူးပြုလိုက်လို့ ဖြစ်လာရပါတယ်၊ အဲဒီတော့ ပစ္စည်းဖက်မှာ ပဋ္ဌဝတ္ထုတိုးလာပါတယ်၊ ဒါဟာ ထူးပုံပါပဲ၊ ပြီးတော့ နိဿယပစ္စည်းထိုက်တဲ့ တရားများကို ပြောပါဦးမယ်။

နိဿယပစ္စည်း

၁။ နာမကွန္ဓာပစ္စည်း
၂။ မဟာဘုတ်ပစ္စည်း
၃။ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထုပစ္စည်း
၄။ ဆဝတ္ထုပစ္စည်း

ဒါဟာ ပဏ္ဍာဝါရက သဟနိ, ပုရေနိသုဒ္ဓသင်္ချာလာ ပစ္စည်းများဖြစ်ပါတယ်။

နိဿယက သဟနိ, ပုရေနိ–လို့ နှစ်မျိုးရှိပါတယ်၊ သဟပုရေနှစ်မျိုးလုံးကိုရတဲ့(ဗျာ–ဗျာ)ပဒမှာ သဟပုရေမိဿက(သုဒ္ဓသင်္ချာ)ကိုလဲ ရပါတယ်၊ ပြီးတော့ "ပုရေသဟမိဿက, သဟပုရေသဟမိဿက"တို့ကိုလဲဟောထားပါသေးတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သင်္ချာ"သတ္တရသ"ဖြစ်လာရပါတယ်။

သင်္ချာသတ္တရသတို့တွင် ကုသလပဒ ၃–ချက်, အကုသလပဒ ၃–ချက်, ပေါင်း ၆–ချက်က သဟသက်သက်ဖြစ်တဲ့အတွက် ရှေ့ကပြခဲ့ပြီးတဲ့ ပဋိစ္စဝါရနဲ့

တူပါတယ်၊ ပစ္စည်းတရားများ ထွက်လာပုံလဲ ပဋ္ဌိစ္စဝါရက ပြခဲ့တဲ့အတိုင်းပါပဲ၊ မိသကသန်္ဓာတွေအတွက် ယူဆပုံကိုသာ နားလည်ဖို့လိုပါတော့တယ်၊ မိသကသန်္ဓာတွေကို နားလည်အောင် သန်္ဓာ ၁၇-ချက်ကို အစဉ်အတိုင်း ထုတ်ပြပါမယ်။

၁-၃။ ကု-ကု၊ ကု-ဗျာ၊ ကု-ကုဗျာ
၄-၆။ အကု-အကု၊ အကု-ဗျာ၊ အကု-အကုဗျာ (ဤ ၆-ချက် သဟနိသာ)
၇။ ဗျာ-ဗျာ (သဟပုရေမိသက)
၈။ ဗျာ-ကု (ပုရေသာ)
၉။ ဗျာ-အကု (ပုရေသာ)
၁၀။ ဗျာ-ကုဗျာ (ပုရေ+သဟမိသက)
၁၁။ ဗျာ-အကုဗျာ (ပုရေ+သဟမိသက)
၁၂။ ကုဗျာ-ကု (သဟ+ပုရေမိသက)
၁၃။ ကုဗျာ-ဗျာ (သဟ+သဟမိသက)
၁၄။ ကုဗျာ-ကုဗျာ (သဟ+ပုရေ+သဟမိသက)
၁၅။ အကုဗျာ-အကု (သဟ+ပုရေမိသက)
၁၆။ အကုဗျာ-ဗျာ (သဟ+သဟမိသက)
၁၇။ အကုဗျာ-အကုဗျာ (သဟ+ပုရေ+သဟမိသက)

သန်္ဓာယူပုံ။ ။ပဋ္ဌာဝါရသုဒ္ဓသန်္ဓာလာအတိုင်း သဟဘူပါသည့် သန်္ဓာကို သဟသာဟုလည်းကောင်း၊ ပုရေဘူပါသည့်သန်္ဓာကို ပုရေသာဟု လည်းကောင်း မှတ်ပါ၊ သဟ , ပုရေနှစ်မျိုးလုံးဘူ (တိုက်ရိုက်)မပါသောသန်္ဓာများကို သဟနှင့်ပုရေကို ရောနှောထားသည့် မိသကသန်္ဓာများ (သဟပုရေမိသက၊ သို့မဟုတ် ပုရေသဟမိသက)ဟု မှတ်ပါ။

ပဋ္ဌာဝါရသုဒ္ဓသန်္ဓာဘူ သဟနိသန်္ဓာ ၉-ချက်၊ ပုရေနိသန်္ဓာ ၃-ချက်၊ ထိုတွင် "ဗျာ-ဗျာ"သည် နှစ်မျိုးလုံးဘူပါ၏၊ ထို့ကြောင့် သန်္ဓာ ၁၁-ချက်မှတစ်ပါး ကျန် ၆-ချက်သည် မိသကသန်္ဓာများဖြစ်၏။

အတန်ငယ် ရှင်းကြဦးစို့၊ အဗျာကတပဒမှာ ပဒါဝသာန ၅-ချက်ရှိတဲ့အနက် ပထမသုံးချက်ကို ပဋ္ဌာဝါရသုဒ္ဓသန်္ဓာကို နှလုံးသွင်းရုံမျှဖြင့် သိနိုင်ပါတယ်။

၇။ "ဗျာ-ဗျာ"ဟာ သဟမှာလဲပါတယ်၊ ပုရေမှာလဲပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သဟပုရေမိသကဖြစ်ပါတယ်၊ ပါဠိတော်ရှတ်တဲ့အခါ သဟနိကို ပဋ္ဌိစ္စကအတိုင်း ရှတ်ပြီး ပုရေနိကို "စက္ခာယတနံ ပစ္စယာ စက္ခုဝိညာဏံ ။ ပ ။ ကာယာယတနံ ပစ္စယာ ကာယဝိညာဏံ၊ ဝတ္ထုံ ပစ္စယာ ဝိပါကာဗျာကတာ ကြိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ"လို့ ရှတ်ရပါတယ်။

၈–၉။ "ဗျာ–ကု"က ပုရေသာဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "ဝတ္ထုံ ပစ္စယာ ကုသလာ ခန္ဓာ"လို့ ရှတ်ပါ။ "ဗျာ–အကု"မှာ "ဝတ္ထုံ ပစ္စယာ အကုသလာ ခန္ဓာ"လို့ ရှတ်ပါ။

၁၀–၁၁။ "ဗျာ–ကုဗျာ"မှာ ပုရေမှ "ဗျာ–ကု"နှင့် သဟမှ "ဗျာ–ဗျာ"(ဘုတ် ပစ္စည်းနှင့် စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်)တို့ကို ရောနှောပေါင်းစပ်ထားပါတယ်၊ "ဝတ္ထုံ ပစ္စယာ ကုသလာ ခန္ဓာ၊ မဟာဘူတေ ပစ္စယာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ"လို့ရှတ်ပါ။ "ဗျာ–အကုဗျာ"လဲ နည်းတူပါပဲ၊ "ဝတ္ထုံ ပစ္စယာ အကုသလာ ခန္ဓာ၊ မဟာဘူတေ ပစ္စယာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ"လို့ရှတ်ပါ။

၁၂။ "ကုဗျာ–ကု"က ပဋ္ဌာဝါရ သဟပုရေမိဿကသုဒ္ဓသင်္ခ်ာအတိုင်းပါပဲ၊ "ကုသလံ ဇကံ ခန္ဓဉ္စ ဝတ္ထုံ စ ပစ္စယာ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ စ ဝတ္ထုံ စ ပစ္စယာ ဇကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ စ ဝတ္ထုံ စ ပစ္စယာ ဒွေ ခန္ဓာ"လို့ရှတ်ပါ။

၁၃။ "ကုဗျာ–ဗျာ"က ပဋ္ဌာဝါရ သဟဇာတအတိုင်းပါပဲ၊ ဒါကိုပဲ "သဟ+ သဟမိဿက"လို့ သုံးနှုန်းကြပါတယ်၊ "ကုသလေ ခန္ဓေ စ မဟာဘူတေ စ ပစ္စယာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ"လို့ ရှတ်ပါ။

၁၄။ "ကုဗျာ–ကုဗျာ"က သဟပုရေမိဿက "ကုဗျာ–ကု"နှင့် သဟသဟ မိဿက "ကုဗျာ–ဗျာ"တို့ကို ရောနှောပေါင်းစပ်ထားတာဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကိုပဲ "သဟပုရေသဟမိဿက"လို့ ခေါ်ပါတယ်၊ ကုသလံ ဇကံ ခန္ဓဉ္စ ဝတ္ထုံ စ ပစ္စယာ တယော ခန္ဓာ၊ တယော ခန္ဓေ စ ဝတ္ထုံ စ ပစ္စယာ ဇကော ခန္ဓော၊ ဒွေ ခန္ဓေ စ ဝတ္ထုံ စ ပစ္စယာ ဒွေ ခန္ဓာ၊ ကုသလေ ခန္ဓေ စ မဟာဘူတေ စ ပစ္စယာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ"လို့ ရှတ်ပါ။ [ကျန် အကုသလာဗျာကတပဒသုံးချက်လဲ ထို့အတူပါပဲ။]

အဲဒီတော့ ပစ္စယဝါရ, နိဿယဝါရများမှာ ကုသလပဒ ၃–ချက်၊ အကုသလ ပဒ ၃–ချက်၊ အဗျာကတပဒ ၅–ချက်၊ ကုသလာဗျာကတပဒ ၃–ချက်၊ အကုသလာ ဗျာကတပဒ ၃–ချက်၊ ပေါင်း ၁၇–ချက်ဖြစ်ပါတယ်။

အမှာ။ ။နောက်မှာ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာအုပ်စုအလိုက် သရုပ်ခွဲပြပါလိမ့်မယ်၊ နာမကွဲနှာထဲမှာ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်ပါက ပစ္စည်းဖက်မှာ ပဋ္ဌဝတ္ထုကိုလဲ ရပါတယ်၊ မပါလျှင်တော့ ဟဒယဝတ္ထုသာရပါတယ်၊ နှစ်ခုလုံးအတွက်ဆိုလျှင် ဆဝတ္ထုပေါ့။ [ပဋ္ဌာဝါရ ဝတ္ထုမျိုးသုဒ္ဓသင်္ခ်ာမှာ ဆဝတ္ထုပစ္စည်းဖြစ်သည်ကို သတိပြုပါ။]

ဒါဟာ ပစ္စယ, နိဿယနှစ်ဝါရတို့ရဲ့ အခြေခံသဘောပါပဲ၊ ဒီအခြေခံသဘောကို ညက်ညက်ကြေအောင် နားလည်နေရမယ်၊ အခြေခံသဘောကိုနားလည်ပါမှ

အဆင့်မြင့်ကို သဘောပေါက်ပါလိမ့်မယ်၊ အခြေခံသဘောနားမလည်လျှင် အဆင့်မြင့်မှာ ဝေ့လည်လည်ဖြစ်တတ်ပါတယ်။

ᱣᱣᱣᱣᱣ

၃။ သံသဠ၊ သမ္မယုတ္တဝါရ
(သမ္မယုတ္တပစ္စည်း)
သန္ဓိ-တိဏိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး။

ဒီသံသဠ, သမ္မယုတ္တနှစ်ဝါရမှာ ပဉ္စာဝါရ သမ္မယုတ္တပစ္စည်းတရားများကို ဟောတော်မူပါတယ်။ သန္ဓိတိဏိက အထူးအဆန်းမဟုတ်ပါဘူး၊ ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာချင်း, အကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာချင်း, ဝိပါက်ကြိယာအဗ္ယာကတ နာမက္ခန္ဓာချင်း ကျေးဇူးပြုတဲ့ ကု-ကု၊ အကု-အကု၊ ဗျာ-ဗျာ-သုံးချက်တို့ပင် ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ ဆဝါရလို့ခေါ်တဲ့ ၆-ဝါရ(၃-တွဲ)ကို အသီးသီး သရုပ်ခွဲပြပြီးပါပြီ၊ သုဒ္ဓသန္ဓိမှာ တိုက်ရိုက်မပါတဲ့ အကြောင်းပစ္စည်းတရားများကို အနုမာနသိဒ္ဓနည်းနဲ့ ဖော်ထုတ်ယူပုံကိုလဲပြောပြီးပါပြီ၊ ဒါဟာ ဆဝါရကို နားလည်ဖို့ အခြေခံပါပဲ။

အခု သုဒ္ဓသန္ဓိအလိုက် သရုပ်ကိုထုတ်ပြပါမယ်၊ ထုတ်ပြတဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်သရုပ်ကို ကြည့်ပြီး ပစ္စည်းတရားကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရပါမယ်၊ သန္ဓိထုတ်နိုင်ရပါမယ်၊ ပါဠိတော်ဟောနိုင်ရပါမယ်၊ အရကောက်နိုင်ရပါမယ်၊ အရကောက်စာအုပ်ကို နိဿယအနေထားပြီး သရုပ်ကိုကြည့်ကာ ဟောနိုင်ရပါမယ်၊ အဲဒီလို ဟောနိုင်သည်အထိ လေ့လာရပါမယ်၊ သဘောသက်ဝင်ဖို့ အင်မတန်အရေးကြီးပါတယ်၊ သဘောသက်ဝင်ထားတဲ့ ဘာသာရပ်တစ်ခုဟာ မေ့ခဲ ပျောက်ခဲပါတယ်၊ သဘောနဲ့ လေ့လာရမယ့်အပိုင်းကို အာဂုံကျက်လို့, သင်္ကေတမှတ်လို့ မရပါဘူး၊ ရလဲ ခဏပါပဲ၊ တော်ကြာ မေ့ပျောက်သွားပါတယ်၊ အခုရှင်းပြနေတာဟာ သဘောသဘာဝကို ရှင်းပြနေခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် သဘောသက်ဝင်အောင် လေ့လာဖို့ လိုပါတယ်၊ ကိုင်း-လေ့လာကြစို့။

ပါဠိတော်ဟောပုံ အစုံ

၁–၆။ ကုသလပဒ–၃၊ အကုသလပဒ–၃

ပစ္စည်း		ပစ္စယုပ္ပန်
ကုသလံ	၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂
ကုသလေ ခန္ဓေ		စိတ္တသမุဋ္ဌာနံ ရူပံ။
ကုသလံ	၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂ စိတ္တသမุဋ္ဌာနဉ္စ ရူပံ။

၇။ အဗျာကတေန အဗျာကတံ

ပဝတ္တိ	ဝိ, ကိရိယာဗျာကတံ	၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂ စိတ္တသမุဋ္ဌာနဉ္စရူပံ။
ပဋိ	ဝိပါကာဗျာကတံ	၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂ ကဋတ္တာစ ရူပံ။
	ခန္ဓေ x ဝတ္ထုံ		ဝတ္ထု x ခန္ဓာ။
ရူပ		၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂
		မဟာဘူတေ	စိတ္တ, ကဋတ္တာ, ဥပါဒါရူပံ
	ဗာဟိရံ၊ အာဟာ၊ ဥတု–	၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂
		မဟာဘူတေ	ဥပါဒါရူပံ
	အသညသတ္တာနံ	၁ x ၃ x ၂	၃ x ၁ x ၂
		မဟာဘူတေ	ကဋတ္တာရူပံ, ဥပါဒါရူပံ

၈–၉။ ကုဗျာ+ဗျာ၊ အကုဗျာ+ဗျာ

ကုသလေ ခန္ဓေ စ, မဟာဘူတေ စ	စိတ္တသမุဋ္ဌာနံ ရူပံ
အကုသလေ– ॥	॥

ဒါဟာ ပဋ္ဌိစ္စဝါရမှာ တရားအကုန်ရတဲ့ သဟဇာတပစ္စည်း ပါဠိတော်အပြည့်အစုံ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဟေတုစတဲ့ကျန်ပစ္စည်းများရဲ့ပါဠိတော်ကိုလဲ သူရဲ့ဆိုင်ရာသုဒ္ဓသန်ဿကို ကြည့်ပြီး သုဒ္ဓသန်ဿရသလောက် ဟောရပါမယ်၊ သုဒ္ဓသန်ဿပစ္စယုပ္ပန်ကိုကြည့်ပြီး ပစ္စည်းတရားကို ဖော်ထုတ်ဟောရပါမယ်၊ ကိုင်း–ဒါဖြင့် ဟေတုကိုဟောကြစို့။

ဟေတု၊ မဂ္ဂ
သန္ဓိ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ သဟိတ်–ဂ၁၊ မောဠ်မောကြဉ် သဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး။ ၂။ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်။ ၃။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ၄။ (မရှိ)

ပါဠိတော်ဟောပုံ

ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာကြောင့် (၁) နံပါတ် ပစ္စယုပ္ပန်ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာ ဖြစ်လာရပါတယ် (ကု–ကု)၊ (၂)နံပါတ် စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်လာရပါတယ်(ကု–ဗျာ)၊ ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာနဲ့ စိတ္တဇရုပ်တို့ တွဲဖြစ်လာရပါတယ်(ကု–ကုဗျာ)၊ ဒါ့ကြောင့် အခြေခံတုန်းကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ကုသလပဒ ၃–ချက်ကိုဟောပါ၊ အကုသလပဒသုံးချက်လဲ နည်းတူပါပဲ။

"ဗျာ–ဗျာ"ပဝတ္တိနှင့်ပဋိသန္ဓေမှာလဲ မထူးပါဘူး၊ (၃) နံပါတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကိုကြည့်လို့ "ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု"ရပါတယ်၊ (၁) နံပါတ်ထဲက ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာကိုကြည့်လို့ "ဝတ္ထုံ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ"လဲ ရပါတယ်။

ရုပ်သက်သက်မှာ (၂၊ ၃)နံပါတ် စိတ္တဇမဟာဘုတ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်, စိတ္တဇဥပါဒါရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါရုပ်များဟာ မဟာဘုတ်ကြောင့်ဖြစ်လာရပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဘုဟ်ချင်းချင်း "ဇကံ မဟာဘူတံ"စသည်ဖြင့် ဟောရပါမယ်၊ ပြီးတော့မှ မဟာဘုတ်က မဟာဘုတ်နှင့်ဥပါဒါရုပ်ကိုပေါင်းပြီး "မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ"လို့ ဟောရပါမယ်၊ ဗာဟိရရုပ်စသည်မပါလို့ ဟောဖို့မလိုတော့ပါဘူး။

"ကုဗျာ–ဗျာ"ကတော့ ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာနဲ့ မဟာဘုတ်ကပေါင်းပြီး ကျေးဇူးပြုအပ်တဲ့ (၂) နံပါတ် စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ပါတယ်၊ စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ခြင်းအကြောင်းတုန်းက ရှင်းခဲ့ပါပြီ၊ "အကုဗျာ–ဗျာ"လဲနည်းတူပါပဲ။

ကတ္တားပါဠိ။ ။ပစ္စည်းတရားကို စွဲ၍ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားရဏ်။ [ပဓာနလိုရင်းမှာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရဏ်။]

ဟိတ်ပါဋ္ဌ။ ။ပစ္စယုပ္ပန်တရားအားတပ်သော ပစ္စည်းတရား၏ သတ္တိရ၏။ [ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို (ဆိုင်ရာပစ္စယသတ္တိဖြင့်) ကျေးဇူးပြုနိုင်သမျှသော ပစ္စည်းတရားများကို ဖော်ထုတ်ကောက်ပါ။]

ကုသလေန ကုသလံ။ ။ဤ၌ ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာဖြစ်၏၊ ထိုကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာသည် ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာ(ပစ္စည်းတရား)ကြောင့် ဖြစ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့်–"ကတ္တားပါဋ္ဌ၏အရကား– ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသ, စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသ, စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏"ဟု ဆိုရိုးပြုကောက်ရ၏။

ဟိတ်ပါဋ္ဌ၏အရကား–သမ္မယုတ္တက္ခန္ဓာအား x တပ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသ, စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုတစ်ခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ အမောဟ၊ ဤဟိတ်နှစ်ပါးသုံးပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ ဟေတုသတ္တိရ၏။

ကုသလေန အဗျာကတံ။ ။ဤ၌ ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်၏၊ ထိုသဟိတ်စိတ္တဇရုပ်သည် ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာ(ပစ္စည်းတရား)ကြောင့်ဖြစ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့်– "ကတ္တားပါဋ္ဌ၏အရကား–ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသ, စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်ပြုအပ်သောစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏"ဟု ဆိုရိုးပြုရ၏။

ဟိတ်ပါဋ္ဌ၏အရကား–စိတ္တဇရုပ်အား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသ, စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုတစ်ခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ အမောဟ၊ ဤဟိတ်နှစ်ပါးသုံးပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ ဟေတုသတ္တိရ၏။

ကုသလေန ကုသလာဗျာကတံ။ ။ဤ၌ ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာနှင့် စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်၏၊ ၎င်းတို့သည် ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာ (ပစ္စည်းတရား)ကြောင့်ဖြစ်ကြရ၏၊ ထို့ကြောင့်– "ကတ္တားပါဋ္ဌ၏အရကား–ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသ, စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသ, စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏"ဟု ဆိုရိုးပြုရ၏။

ဟိတ်ပါဠိ၏အရကား-သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါ ကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ်ဇကဝီသ, စေတသိက်အဌတိံသ စိတ္တကွဏ တစ်ခုတစ်ခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ အမောဟ၊ ဤဟိတ်နှစ်ပါးသုံးပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ ဟေတုသတ္တိရ၏။

[အကုသလပဒ ၃-ချက်၌လည်း ဤနည်းတူပင်၊ ကုသိုလ်အရာ၌ အကုသိုလ်-ဟုဆိုရ၏၊ လောဘမူဖြစ်အံ့ , လောဘ မောဟ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့, ဒေါသ မောဟ၊ မောဟမူဖြစ်အံ့, မောဟ၊ ဤဟိတ်တစ်ပါးနှစ်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ ဟေတုသတ္တိ ရ၏-ဟု ဆိုရိုးပြုရ၏။]

အဗျာကတေန အဗျာကတံ။ ။ပဝတ္တိအခါ၌ ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် သဟိတ်ဝိပါက်ကြိယာနာမကွန္ဓာနှင့် စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်၏၊ ၎င်းတို့သည် သဟိတ် ဝိပါက်ကြိယာနာမကွန္ဓာ(ပစ္စည်းတရား)ကြောင့် ဖြစ်ကြရ၏၊ ထို့ကြောင့်-"ကတ္တား ပါဠိ၏အရကား-သဟိတ်ဝိပါက်ဇကဝီသ, သဟိတ်ကြိယာသတ္တရသ, စေတသိက် အဌတိံသ အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ဝိပါက်ဇကဝီသ, သဟိတ်ကြိယာသတ္တရသ, စေတသိက်အဌတိံသ အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ၊ ထို နာမကွန္ဓာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏"ဟု ဆိုရိုးပြုရ၏။

ဟိတ်ပါဠိ၏အရကား- သမ္မယုတ္တကွန္ဓာအားလည်းကောင်း, သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်အားလည်းကောင်း တပ်သော သဟိတ်ဝိပါက်ဇကဝီသ, သဟိတ် ကြိယာသတ္တရသ, စေတသိက်အဌတိံသ စိတ္တကွဏတစ်ခုတစ်ခု၌ရှိသော ဒွိဟိတ် ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ အမောဟ၊ ဤဟိတ်နှစ်ပါးသုံးပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ ဟေတုသတ္တိရ၏။

ပဋိသန္ဓေအခါ။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည် သဟိတ် ပဋိသန္ဓေစိတ် ၁၇-ခုနှင့် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်(ကဋေတ္တာရုပ်)တို့ဖြစ်၏၊ ၎င်းတို့သည် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာနှင့် ဟဒယဝတ္ထု(ပစ္စည်းတရား)ကြောင့်ဖြစ်ကြရ၏၊ ထို့ကြောင့်- "ကတ္တားပါဠိ၏အရကား-သဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ, စေတသိက် ပဉ္စတိံသ အစိတ်အစိတ် အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ, စေတသိက်ပဉ္စတိံသ အစိတ်အစိတ် အစိတ်အပေါင်း နာမကွန္ဓာ, ကဋေတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏"ဟု ဆိုရိုးပြုရ၏။

ဟိတ်ပါဠိ၏အရကား- သမ္မယုတ္တကွန္ဓာအားလည်းကောင်း(စတုဝေါကာရကို ရည်သည်၊) သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ ကဋေတ္တာရုပ်အားလည်းကောင်း(ပဉ္စဝေါကာရကို

ရည်သည်) x တပ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ, စေတသိက်ပဋ္ဌတိ်သ စိတ္တကွဏတစ်ခုတစ်ခုဌ်ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ အမောဟ၊ ဤဟိတ်နှစ်ပါးသုံးပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ ဟေတုသတ္တိရှိ၏။

ရုပ်သက်သက်။ ။ရုပ်သက်သက်ဌ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် (သဟိတ်စိတ္တဇ, သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ)မဟာဘုတ်နှင့် (သဟိတ်စိတ္တဇ, သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ) ဥပါဒါရုပ်များဖြစ်၏၊ ၄င်းတို့သည် စိတ္တဇ, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ် (ပစ္စည်းတရား)ကြောင့် ဖြစ်ကြရ၏၊ ထို့ကြောင့်– "ကတ္တားပါဠ်၏အရကား– (ပဋ္ဌဝေါကာရ ဘုံဌ်ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခု, ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် သဟိတ်ဝိပါက် သဟိတ်ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟ ပြုအပ်သော)သဟိတ်စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ (သဟိတ်ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတရသတို့နှင့် ယထာရဟအတူဥပါဒ်သော) သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော သဟိတ်စိတ္တဇဥပါဒါရုပ်, သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏"ဟု ဆိုရိုးပြုရ၏။

ဟိတ်ပါဠ်၏အရကား– သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်, သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဌ်ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခု, ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် သဟိတ်ဝိပါက် သဟိတ်ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တကွဏ တစ်ခုတစ်ခုဌ်ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ အမောဟ၊ လောဘမူဖြစ်အံ့, လောဘ မောဟ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့, ဒေါသ မောဟ၊ မောဟမူဖြစ်အံ့, မောဟ၊ ဤဟိတ်တစ်ပါး နှစ်ပါး သုံးပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ ဟေတုသတ္တိရှိ၏။

ကုသလာဗျာကတေန အဗျာကတံ။ ။ဤဌ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်၏၊ ယင်းစိတ္တဇရုပ်သည် ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာနှင့် မဟာဘုတ် (ပစ္စည်းတရား) တို့ကြောင့်ဖြစ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့်– "ကတ္တားပါဠ်၏အရကား–ပဋ္ဌဝေါကာရ ဘုံဌ်ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်စိတ်ဇကဝိသ, စေတသိက်အဌတိ်သ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ အစိတ်အပေါင်းမဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏"ဟု ဆိုရိုးပြုရ၏။

ဟိတ်ပါဠ်၏အရကား– စိတ္တဇရုပ်အား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဌ်ဖြစ်သော အခါ ကုသိုလ်စိတ်ဇကဝိသ, စေတသိက်အဌတိ်သ စိတ္တကွဏတစ်ခုတစ်ခုဌ် ရှိသော ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့, အလောဘ အဒေါသ

အမောဟ၊ ဤဟိတ်နှစ်ပါး သုံးပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ ဟေတုသတ္တိရား။ [အကု သလာဗျာကတေန အဗျာကတံ–ဌာလည်း ဤနည်းတူပင်တည်း။]

အမှာ။ ။နောက်ဌာဆက်လက်ပြမည့် အာရမ္မဏာစသောပစ္စည်းတို့၏ သရုပ်တို့ဌာလည်း ဤဟေတုကိုပင်နည်းမှီ၍ ဆိုင်ရာပစ္စယသတ္တိအလိုက် ကတ္တားပါဌ, ဟိတ်ပါဌ်အရများကို ကောက်ယူရမည်။

ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

အာရမ္မဏ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ဥပနိဿယ၊
သမ္မယုတ္တ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ
သန္ဓာ–တိဏိ၊ သတ္တ၊ တိဏိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ ၂–၃–၄။ (မရှိ။)

ပါဋိတော်ဟောပုံ

ဒီအာရမ္မဏာမှာ နာမကွန္ဓာသာရလို့ ကု–ကု၊ အကု–အကု၊ ဗျာ–ဗျာ၊ သန္ဓာ ၃–ချက်သာထွက်ပါတယ်၊ ဟေတုတုန်းကလို "ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ၊ အကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ၊ ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ"စသည်ဖြင့် ပါဋိတော်ဟောရပါမယ်၊ ပဋိသန္ဓေအခါမှာ ပဋ္ဌာဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ, ဟဒယဝတ္ထုနဲ့ပတ်သက်လို့ ပြောစရာရှိပါတယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်မှာ နာမကွန္ဓာသာရှိတဲ့အတွက် (အဲဒီနာမကွန္ဓာထဲမှာ ဝိပါက်နာမကွန္ဓာပါလို့) "ဝတ္ထုံ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ"တစ်ချက် ရပါသေးတယ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်(ဟဒယဝတ္ထု)မပါလို့ "ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု"မရပါဘူး၊ ဒါမျိုးနားလည်အောင် သုဒ္ဓသန္ဓာကို ကိုင်တွယ်တတ်ရမယ်။

ကု–ကု။ ။ကတ္တားပါဌ်အရ ကုသိုလ်နာမကွန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်နာမကွန္ဓာကိုပဲ ကောက်ရမယ်ဆိုတာ သဘောပေါက်လောက်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဟိတ်ပါဌ်အရကောက်ကိုသာ ပြောပါမယ်။

ဒီအာရမ္မဏာမှာ အာရုံနှင့်အာရမ္မဏိကကို သတိပြုရပါလိမ့်မယ်၊ အာရုံ ပစ္စည်း, အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်၊ သရုပ်မှာတိုက်ရိုက်ပါတဲ့ (အာရမ္မဏိက)ပစ္စယုပ္ပန်တရားက

ကုသိုလ်နာမကွန္ဓာဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီကုသိုလ်ကအာရုံပြုတဲ့ အာရုံပစ္စည်းများကို ဖော်ထုတ်ကောက်ရပါမယ်၊ ကုသိုလ်က အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ် အလုံးစုံကို အာရုံပြုပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "ဟိတ်ပါဠိ၏အရကား-ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝီသအား x တပ်သော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော စိတ် ၈၇-ခု, စေတသိက်ဒွေးပညာသ, ရုပ်အဋ္ဌဝီသ, နိဗ္ဗာန်, ပညတ်၊ ဤအာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ အာရမ္မဏသတ္တိ ရ၏"လို့ ဆိုရိုးပြုကောက်ရပါတယ်။

[ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကုသလာနိစေဝ ပဋ္ဌမဈာနသခ်ိတ် အဘိညာ ကုသလဆွေတို အရဟတ္တမဂ္ဂဖလဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။ (သင်္ဂဟ)]

အကု-အကု။ ။အကုသိုလ်က လောကုတ္တရာကြဉ် အလုံးစုံကို အာရုံပြုပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "ဟိတ်ပါဠိ၏အရကား-အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသအား x တပ်သော လောကီစိတ်ဧကာသီတိ, စေတသိက်ဒွေးပညာသ, ရုပ်အဋ္ဌဝီသ, ပညတ်-ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ အာရမ္မဏသတ္တိ ရ၏"လို့ ဆိုရိုးပြုပါ။ [အကုသလာနိစေဝ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကာမာဝစရဧဝနာနိစေတိ လောကုတ္တရဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။ (သင်္ဂဟ)]

ဗျာ-ဗျာ။ ။ပစ္စယုပ္ပန်တရားက ဝိပါက်ကြိယာနာမကွန္ဓာ ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီ ဝိပါက်ကြိယာက အလုံးစုံကို အာရုံပြုပါတယ်၊ ဒါကြောင့် (ပဝတ္တိအခါ) "ဟိတ်ပါဠိ၏အရကား-ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသ, ကြိယာစိတ်ဝီသအား x တပ်သော စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်, စေတသိက်ဒွေးပညာသ, ရုပ်အဋ္ဌဝီသ, နိဗ္ဗာန်, ပညတ်-ဟုဆိုအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ အာရမ္မဏသတ္တိ ရ၏"လို့ ဆိုရိုးပြုပါ။ [ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကြိယာနိစေ ကြိယာဘိညာ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဆွေတို သဗ္ဗထာပိ သဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။(သင်္ဂဟ)]

(ပဋိသန္ဓေအခါ)ပစ္စယုပ္ပန်နာမကွန္ဓာထဲမှာ ပဋိသန္ဓေစိတ်အားလုံး ပါပါတယ်၊ အဲဒီ ပဋိသန္ဓေစိတ်က ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ကို အာရုံပြုပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "ဟိတ်ပါဠိ၏အရကား-ပဋိသန္ဓေစိတ် ဧကူနဝီသအား x တပ်သော ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ဟု သမုတ်အပ်သော အာရုံခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ အာရမ္မဏသတ္တိ ရ၏"လို့ ဆိုရိုးပြုပါ။ [ဒွါရဝိမုတ္တာနဉ္စ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိသခ်ိတာနံ ။ ပ ။ ကမ္မ ကမ္မနိမိတ္တဂတိနိမိတ္တသမ္မတံ အာရမ္မဏံ ဟောတိ။ (သင်္ဂဟ)]

ပစ္ဆယ၊ နိဿယဝါရ။ ။ပဋ္ဌာဝါရလာ နိဿယပစ္စည်းကို ဟောတဲ့ အလယ်နှစ်ဝါရအတွက် ပြောချင်ပါသေးတယ်၊ သုဒ္ဓသခ်ျာသရုပ်ခွဲ နာမကွန္ဓာ ထဲမှာ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀-ပါးပါပါတယ်၊ ယင်းတို့တွင် စက္ခုဝိညာဉ်က စက္ခု

ဝတ္ထုကိုမှီပြီး ဖြစ်ရပါတယ်၊ သောတဝိညာဉ်စသည်က သောတဝတ္ထုစသည်ကို မှီပြီး ဖြစ်ရပါတယ်၊ အချုပ်ကတော့ ပဋ္ဌဝိညာဉ်က ပဋ္ဌဝတ္ထုကိုမှီပြီး ဖြစ်ရတယ် ပေါ့။

ဒါကြောင့် (ဗျာ–ဗျာမှာ) ပဝတ္တိ, ပဋိသန္ဓေ, ဝတ္ထုကံ–လို့ သုံးမျိုးရှိပါတယ်၊ ဝတ္ထုကံနေရာမှာ "စက္ခာယတနံ ပစ္စယာ စက္ခုဝိညာဏံ၊ သောတာယတနံ ပစ္စယာ သောတဝိညာဏံ၊ ঘာနာယတနံ ပစ္စယာ ঘာနဝိညာဏံ၊ ဇိဝှါယတနံ ပစ္စယာ ဇိဝှါဝိညာဏံ၊ ကာယာယတနံ ပစ္စယာ ကာယဝိညာဏံ၊ ဝတ္ထုံ ပစ္စယာ ဝိပါကာဗျာကတာ ကြိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ"လို့ ပါဠိတော်ဟောရပါတယ်။ [ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်ပါတဲ့ နောက်နောက်သရုပ်များမှာလဲ ဒီသဘောချည်း ပါပဲ။]

အဓိပတိ

သန္ဓာ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော သာဓိပတိဇော ၅၂–ခုနာမက္ခန္ဓာ။ ၂။ သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်။ ၃–၄။ (မရှိ)

ပါဠိတော်ဟောပုံ

အဓိပတိပါဠိတော်မှာ ကုသလပဒ, အကုသလပဒတို့မှာ မထူးပါဘူး၊ အဗျာကတပဒမှာ ပဋိသန္ဓေမပါတာ ထူးပါတယ်၊ (၁) နံပါတ်နာမက္ခန္ဓာထဲမှာ ဝိပါက်စိတ်မပါပါဘူး။ (၃) နံပါတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်လဲ မပါဘူး၊ ရုပ်သက်သက်မှာ စိတ္တဇမဟာဘူတ် ဥပါဒါရုပ်သာရှိပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဇက် မဟာဘူတ်–စသည် ဟောပြီး "မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ဥပါဒါရူပံ"လို့ဟောပါ၊ ကျန်နှစ်ပဒ မထူးပါဘူး၊ ရှေ့ကအတိုင်းပါပဲ။

အရကောက်ပုံ

အရ ကောက်တဲ့အခါမှာ အဓိပတိက အာဓိ, သဟာဓိ နှစ်မျိုးရှိတာကို သတိပြုရပါမယ်၊ ဒီ ပဋိစ္စဝါရမှာ ပဉ္စာဝါရက သဟဇာတပစ္စည်းကို ဟောလေတော့

သဟာဓိကို အထူးစဉ်းစားစရာ မလိုပါဘူး၊ သန္ဓာအချက်တိုင်း ရပါတယ်၊ အာဓိ ကိုသာ စဉ်းစားရပါမယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကိုကြည့်ပြီး အာဓိရ, မရနားလည်ရပါ မယ်၊ "ကု–ကု"မှာ ပစ္စယုပ္ပန်က ကုသိုလ်နာမကွန္ဓာဖြစ်လို့ အာဓိရပါတယ်၊ "ကု–ဗျာ"မှာ ပစ္စယုပ္ပန်က စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်လို့ အာဓိမရပါဘူး၊ ကု–ဗျာမှာ အာဓိ မရမှတော့ "ကု–ကုဗျာ"မှာလဲ မရဘူးပေါ့၊ အကုသလပဒ ၃–ချက်လဲ နည်းတူ ပါပဲ။

"ဗျာ–ဗျာ"ပဝတ္တိမှာ အာဓိရပါတယ်၊ ရုပ်သက်သက်မှာတော့ အာဓိမရပါဘူး၊ ကျန်နှစ်ပဒမှာလဲ အာဓိမရပါဘူး။ အရကောက်ဆရာကြီးက "ဤဆဝါရဋ္ဌ သဟာဇာတာဓိပတိကိုသာလိုသည်၊ အာရမ္မဏာဓိပတိမလို–ဟု ဆရာတို့ဆိုကြ ကုန်၏၊ ဆိုကြောင်းကို ဆင်ခြင်အပ်၏။"ဒီလို မှာထားပါတယ်၊ ဆိုကြောင်းကို ဆင်ခြင်တဲ့အခါမှာ ဘာတွေ့ရသလဲဆိုတော့ "ပဋ္ဌာဝါရမှ သဟာဇာတပစ္စည်းကိုသာ ဤပဋ္ဌိစ္စဝါရဋ္ဌ ဟောသောကြောင့်"လို့ တွေ့ရပါတယ်၊ ထပ်ဆင်ခြင်အုံးပေါ့။

ဟိတ်ပါဋ္ဌအရ ကောက်တဲ့အခါမှာ အရကောက်ဆရာကြီးက အာဓိကိုလဲ ကောက်ပြထားလေတော့ ပဋ္ဌာဝါရ အာဓိသုဒ္ဓသန္ဓာလာ အာရုံ အာရမ္မဏိက တရားများကို သတိထားကောက်ရပါမယ်၊ "လောဘမူသည်၊ ဒေါသမူ မောဟ" အစချီတဲ့လက်ာကို သတိပြုရမယ်၊ အဲဒီလက်ာကို အချုပ်သရုပ်ခွဲပြခဲ့တဲ့ ၄–ချက် ကိုလဲ သတိပြုရမယ်၊ သဟာဓိဟိတ်ပါဋ္ဌကိုတော့ ပဋ္ဌာဝါရကတ္တားပါဋ္ဌကိုနည်း မိုပြီး ကောက်ရုံပါပဲ။

အနန္တရ

အနန္တရပါဋ္ဌတော်က အာရမ္မဏနဲ့အတူတူပါပဲ၊ "ကု–ကု"ဟိတ်ပါဋ္ဌ အရ ကောက်မှာ "နောက်နောက်သော ကုသိုလ်ဇကဝိသအား တပ်သော ဝုဋ္ဌော, မနော ဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသပစ္စည်း တရားတို့၏ အနန္တရသတ္တိရှိ၏။"လို့ အရကောက်ဆရာကြီး ဆိုရိုးပြုထားပါတယ်။ ဒါက ဒီလိုပါ၊ ကုသိုလ်ဇောကျတဲ့ဝိထိမှာ ကုသိုလ်ပထမဇော ပစ္စယုပ္ပန်အား ကျေးဇူးပြုတာက ဝုဋ္ဌောဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါက ဆိုရိုးတစ်ချက်၊ နောက်တစ်ခါ ဒုတိယ ကုသိုလ်ဇောစတဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်အား ကျေးဇူးပြုတာက ပထမကုသိုလ်ဇောစသည် ဖြစ်ပါ တယ်၊ ဒါက ဆိုရိုးတစ်ချက်၊ ပေါင်း နှစ်ချက်ပေါ့၊ အဲဒီ နှစ်ချက်ကိုပေါင်းပြီး အရကောက်ဆရာကြီးက ဆိုရိုးတစ်ချက်တည်း ပြုထားတာဖြစ်ပါတယ်။

"အကု–အကု"ဟိတ်ပါဋ္ဌအရကောက်မှာ "အကုသိုလ်ဒွါဒသပထမဇောအား တပ်သော ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော

အကုသိုလ်ဒွါဒသအားတပ်သော အဆုံးဧာကြဉ်သော ရှေးရှေးသော အကုသိုလ် ဒွါဒသပစ္စည်းတရားတို့၏ အနုန္တ ရသတ္တိရှိ၏။" လို့ ဆိုရိုးပြုထားပါတယ်။ သဘောတရားက ကု–ကုတုန်းက ရှင်းခဲ့တဲ့အတိုင်းပါပဲ၊ ဒီမှာ နှစ်ချက်ခွဲပြီး ဆိုရိုးပြုထားပါတယ်။

"ဗျာ–ဗျာ" ဟိတ်ပါဠိအရကောက်နဲ့ ပတ်သက်လို့ ဝိထိသဘောကိုပြောပါဦးမယ်၊ ကုသိုလ်ဧာ အကုသိုလ်ဧာကျတဲ့ဝိထိများမှာ ကျန်ဝိထိစိတ်တွေက ဝိပါက်(ကြိယာ) အဗျာကတတွေဖြစ်ပါတယ်၊ ကြိယာဧာကျတဲ့ဝိထိမှာတော့ တစ်ဝိထိလုံး အဗျာကတစိတ်တွေချည်းပါပဲ၊ အဲဒီတော့ ဒီမှာ ပဓာနထားဟောတဲ့ အဗျာကတပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ကုသိုလ် , အကုသိုလ် , အဗျာကတ ၃–ပါးလုံးက အနုန္တ ရသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါတယ်၊ အဲဒါကြောင့် အရကောက်ဆရာကြီးက "ဟိတ်ပါဠိ၏ အရကား နောက်နောက်သော ဝိပါက် , ကြိယာနာမကွန္ဓာအားတပ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ , ကုသိုလ်ဧကဝိသအဆုံးဧာ၊ ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ဝိပါက် , ကြိယာနာမကွန္ဓာပစ္စည်းတရားတို့၏ အနုန္တ ရသတ္တိရှိ၏။" လို့ ဆိုရိုးပြုထားပါတယ်။ ကု , အကုသတ္တမဧာတို့က တဒါရုံအားကျေးဇူးပြုတယ် မဟုတ်ပါလား။

သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ
သရိုး–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
	၁။ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။
	၂။ စိတ္တဇရုပ်။
X	၃။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။
	၄။ ဗာ , အာ , ဥ , အသညဘဝ , ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ (မဟာဘုတ်၊ ဥပါဒါရုပ်)

သဟဇာတ

အခြေခံရှင်းလင်းချက်နဲ့ ဟေတုဟောပုံကို သဘောပေါက်ခဲ့လျှင် ဒီ သဟဇာတမှာ ပါဠိတော်ဟောပုံရော အရကောက်ပုံပါ နားလည်နိုင်ပါတယ်၊ အခြေခံသရုပ်ခွဲတုန်းက တရားအကုန်ရတဲ့ ဒီသဟဇာတကိုပဲ မူတည်ပြီးရှင်းခဲ့ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဒီမှာအထူးရှင်းပြဖို့ မလိုတော့ပါဘူး၊ ဒါပေမယ့် ပစ္စယုပ္ပန်က အဗျာကတစိတ္တဇရုပ်ဖြစ်လို့ ဆိုရိုးပြုပုံကိုတော့ ပြောပြချင်ပါသေးတယ်။

ကုသလေန အဗျာကတံ။ ။စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်ဇကဝိသ, စေတသိက်အဋ္ဌတိ်သ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း, ဥပါဒါရုပ်အားလည်းကောင်း တပ်သော မဟာဘုတ်လေးပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ သဟဇာတသတ္တိရေ၏။

ဒီအရကောက်သဘောက ဒီလိုပါ၊ အဗျာကတပစ္စယုပ္ပန်စိတ္တဇရုပ်(ဘုတ်နဲ့ ဥပါဒါရုပ်)ကို သဟဇာတသတ္တိနဲ့ ကျေးဇူးပြုနိုင်တဲ့ပစ္စည်းတရားတွေကို ဖော်ထုတ်ပြီး ကောက်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ အခြေခံတုန်းကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း စိတ္တဇရုပ်ကို ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာကလဲ ကျေးဇူးပြုတယ်၊ မဟာဘုတ်(အချင်းချင်း)ကလဲ ကျေးဇူးပြုပါတယ်၊ ဒီသဘောကိုဖော်ပြီး အရကောက်ဆရာကြီးက ဆိုရိုးပြုခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ကုသလေန ကုသလာဗျာကတံ။ ။ဒီမှာ ပစ္စယုပ္ပန်က ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာနဲ့ စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ပါတယ်၊ ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာက ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာကြောင့်ဖြစ်တယ်၊ စိတ္တဇရုပ်(ဘုတ်, ဥပါဒါရုပ်)က ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာနဲ့မဟာဘုတ်(အချင်းချင်း)ကြောင့်ဖြစ်တယ်၊ ဒီသဘောနားလည်လျှင် ဆိုရိုးနားလည်ပါတယ်၊ ဆိုရိုးကို ထုတ်ပြပါဦးမယ်။

အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ ကုသိုလ်ဇကဝိသ, စေတသိက်အဋ္ဌတိ်သ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ။ အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း, ဥပါဒါရုပ်အားလည်းကောင်းတပ်သော မဟာဘုတ်လေးပါး ပစ္စည်းတရားတို့၏ သဟဇာတသတ္တိရေ၏။ [အကု-ဗျာ၊ အကု-အကုဗျာ-နှစ်ချက်လဲ ဒီနည်းအတိုင်းပါပဲ။ ဗျာ-ဗျာလဲ ဒီသဘောပါပဲ။]

အညမည
သန္ဓာ-တိကၠိ၊ သတ္တ၊ တိကၠိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
	၁။ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး။
X	၂။ X (စိတ္တဇရုပ် မရ)
	၃။ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ၊ ဟဒယဝတ္ထု။
	၄။ စိတ္တဇမဟာဘုတ်, ပဌ, ဇာ, အာ, ဥ, အသည, ပဝတ္တိ ကမ္မဇမဟာဘုတ်။

(၃)နံပါတ်သရုပ်မှာ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာဟာ ဟဒယဝတ္ထုကြောင့်၊ ဟဒယဝတ္ထုဟာလဲ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာကြောင့် ဖြစ်လာရပါတယ်၊ "အချင်းချင်းအား x

တပ်သော ပဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု"ဆိုတဲ့ ပဋ္ဌာဝါရ သုဒ္ဓ သန်္ဓာပေါ့။

ဒီအညမညပစ္စယုပ္ပန်မှာ ရုပ်နဲ့ပတ်သက်လို့ ဟဒယဝတ္ထုသာ ရှိပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ဗျာ-ဗျာပဋိသန္ဓေမှာ "ပဋိသန္ဓိကွဏော ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ ဝတ္ထု စ"စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်ဟောပါ၊ ပဋ္ဌာဝါရတုန်းက "ဝိပါကာဗျာကတော ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဏန္နံ ခန္ဓာနံ ဝတ္ထုဿ စ"လို့ဟောခဲ့ပါတယ်။

နိဿယ

နိဿယပါဠိတော်က သဟဇာတနဲ့ အတူတူပါပဲ၊ အရကောက်တဲ့အခါမှာ သဟနိ , ပုရေနိနှစ်မျိုးရှိတာကို သတိပြုရမယ်၊ သဟနိက သဟဇာတအတိုင်းပါပဲ၊ ပုရေနိမှာ ပစ္စည်းက ဆဝတ္ထုဖြစ်ပါတယ်၊ ဆဝတ္ထုဆိုတော့ ပဌဝတ္ထု, ဟဒယဝတ္ထုဆိုရိုးတွေ ဝင်လာပါတယ်၊ ပုရေဇာတမှာပြထားတဲ့ "ဟဒယဝတ္ထုလေ့လာချက်"ကို လှမ်းကြည့်ပါ။

ဥပနိဿယ

ဥပနိဿယပါဠိတော်က အာရမ္မဏနဲ့ အတူတူပါပဲ၊ အရကောက်တဲ့အခါမှာ အာရမ္မဏ, အနန္တရ, ပကတူ ၃-မျိုးရှိတဲ့အနက် အာရမ္မဏနဲ့အနန္တရက ပြီးခဲ့ပါပြီ၊ ပကတူကိုကောက်တဲ့အခါ ပဋ္ဌာဝါရသုဒ္ဓသန်္ဓာကို အာရုံပြုကောက်ရုံပါပဲ။

ပုရေဇာတ
သန်္ဓာ-တိဏိ၊ သတ္တ၊ တိဏိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အရူပဝိပါက် ၄-ခုကြဉ်သော ပဌဝေါကာရပဝတ္ထိ နာမကွန္ဓာလေးပါး။ ၂-၃-၄။ (မရှိ)

ဒီပုရေဇာတမှာ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ မပါသည်ကို သတိပြုပါ၊ ပါဠိတော်က အာရမ္မဏနဲ့တူပါတယ်၊ ပဋိသန္ဓိကွဏော မပါတာဘဲ ထူးပါတယ်။ အာပု , ဝတ်ပုနှစ်ခုရှိတဲ့အနက် အာပုကိုမဟောပါဘူး၊ ဝတ်ပုကိုသာ ဟောပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် (ဝတ်ပုမှန်းသိသာအောင်) သန်္ဓာတိုင်းရဲ့ အနုဝါဒပါဠိတော် အဆုံးအဆုံးမှာ

"ဝတ္ထုံ၊ ပုရေဇာတပစ္စယာ"လို့ ထည့်သွင်း ဟောထားပါတယ်။ [အာပု မဟော ကြောင်းကို အဓိပ္ပာယ်ခန်း၌ ကြည့်ပါ။]

အနက်။ ။ဝတ္ထုံ–ဟဒယဝတ္ထုကို၊ ပဋ္ဌိစ္စ–စွဲ၍၊ ပုရေဇာတပစ္စယာ(ဝတ္ထုနှာ ပုရေဇာတပစ္စယတံ သာဓေန္တေ နှ)–ဟဒယဝတ္ထုဖြင့် ပုရေဇာတသတ္တိကို ပြီးစေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ခန္ဓာ–ပဉ္စဝေါကာရကုသိုလ်နှာမကၡန္ဓာတို့သည်၊ ဥပဓိ–ဖြစ်ကုန်၏။ [ဤ "ကု–ကု"ကိုနည်းမှီ၍ "အကု–အကု"ကိုလည်း အနက်ပေးပါ။]

ဗျာ–ဗျာ။ ။ပုရေဇာတပစ္စယာ(ဝတ္ထုနှာ ပုရေဇာတပစ္စယတံ သာဓေန္တေ နှ)–ဆဝတ္ထုဖြင့် ပုရေဇာတသတ္တိကို ပြီးစေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ခန္ဓာ–ပဉ္စဝေါကာရ ဝိပါက်ကြိယာနှာမကၡန္ဓာတို့သည်၊ ဥပဓိ–ဖြစ်ကုန်၏။

ဟဒယဝတ္ထုလေ့လာချက်

ဒီနေရာမှာ ဟိတ်ပါဌ်အရ ဆိုရိုးပြုထားတဲ့ ဟဒယဝတ္ထုကို လေ့လာကြရမယ်၊ အောက်ပါ ခွဲပြတဲ့အချက် ၃–ချက်ကို ကြည့်ပါ။

၁။ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခု, ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀–ကြဉ်သော နောက်နောက်သော(ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်, ကြိယာ)နှာမကၡန္ဓာအား x တပ်သော ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစ ရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု။ (ဗျာ–ဗျာ၊ ဗျာ–ကု၊ ဗျာ–အကု)

၂။ နိရောဓသမာပတ်မှထသောအခါ အနာဂါမိဖိုလ် အရဟတ္တဖိုလ်အား x တပ်သော ရှေ့စိတ္တက္ခဏတစ်ချက်ခန့်ကာလ၌ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု။ (ဗျာ–ဗျာ)

၃။ မရဏာသန္နအခါ ပဉ္စဝေါကာရဘဝင် ၁၅–ချက်, အာဝဇ္ဇန်းဒွေး, သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းဒွေး, သန္တီရဏသုံးခု, ဝုဋ္ဌော, မရဏာသန္န(ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်၊ ကြိယာ)ဇော ၅–ချက်, တဒါရုံ, စုတိအား x တပ်သော စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ရေသော် ၁၇–ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု။ (ဗျာ–ဗျာ၊ ဗျာ–ကု၊ ဗျာ–အကု)

ဒီဟဒယဝတ္ထုသုံးမျိုးဟာ ပစ္စည်းတရားဖြစ်ပါတယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန် ကု, အကု, ဗျာ ပဒါဝသာနအလိုက် ထုတ်နုတ်ပြီး ဆိုရိုးပြုရပါမယ်၊ (၁–၃)နံပါတ်များမှာ လက်သည်းကွင်းပြထားတဲ့ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, အဗျာကတတို့ကို တစ်ခြားစီခွဲထုတ်ပြီး ဆိုရိုးပြုရပါမယ်၊ (၂)နံပါတ်ကတော့ "ဗျာ–ဗျာ"တစ်ချက်သာရပါတယ်။

ဒီဟဒယဝတ္ထုဆိုရိုးကို ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းမှာလဲ တွေ့ရပါလိမ့်ဦးမယ်၊ ပဉ္စာဝါရ နိဿယပစ္စည်းမှာလဲ ဒီအတိုင်း ကောက်ပြထားပါတယ်၊ ဟဒယဝတ္ထုတွေ့လာရင် ဒီသဘောချည်းပါပဲ၊ ဒါ့ကြောင့် ဒီဟဒယဝတ္ထုသုံးမျိုးကို ပတ်ပတ်နပ်နပ် လေ့လာထားရမယ်။

အာသေဝန

သရုံ-တိကေ၊ သတ္တ၊ တိကေ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အကု-ဒွါဒသ, ဟသိတုပ္ပါဒ်, မဟာကု-ကြီ ဒုတိယာဒိဇော၊ မဟာဂ္ဂုတ် ကု-ကြီ၊ မဂ် ၄-ခုနာမက္ခန္ဓာ။ ၂-၃-၄။ (မရှိ)

ပါဠိတော်က အာရမ္မဏနည်းတူဖြစ်ပါတယ်၊ သို့သော် တရားသရုပ်ထဲမှာ ဝိပါက်စိတ်မပါသည်ကို သတိပြုပါ၊ ဗျာ-ဗျာမှာ ကြိယာသာ ရပါတယ်၊ ဝိပါက် မရပါဘူး၊ ဝိပါက်မရတော့ ပဋိသန္ဓိကွဏေလဲ မရတော့ပါဘူး။

ကု-ကု။ ။ဟိတ်ပါဋ္ဌ၏အရကား-ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကုသိုလ်စိတ်ဧကဝိသအား x တပ်သော ရှေးရှေးသော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ, စေတသိက်အဌတိံသ ပစ္စည်းတရားတို့၏ အာသေဝနသတ္တိ ရ၏။ [အကု, ဗျာတို့ကိုလည်း နည်းမှီ၍ ကောက်ပါ။]

ကမ္မ

သရုံ-နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိကေ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ ကု, အကု, ကြိုစေတနာကြဉ် အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး။ ၂။ စိတ္တဇရူပ်။ ၃။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရူပ်။ ၄။ အသည, ပဝတ္တိကမ္မဇရူပ်။

ပါဠိတော် ဟောတဲ့အခါ (၄) နံပါတ်သရုပ်မှာ ဗာဟိရစတဲ့ရုပ် အကုန်မရဘဲ အသညသတ် ပဝတ္တိကမ္မဇရူပ်မျှသာရသည်ကို သတိပြုဟောပါ။

ဗျာ–ဗျာ။ ။(ပဝတ္တိအခါ) ဟိတ်ပါဋ္ဌ၏ အရကား– သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ အားလည်းကောင်း၊ သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသ, ကြိယာစိတ် ဝိသဒ္ဒရှိသော စေတနာ ပစ္စည်းတရားတို့၏ သဟဇာတသတ္တိ။

ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသအား x တပ်သော အတိတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ် စေတနာပစ္စည်းတရားတို့၏ နာနာကွဏိကကမ္မသတ္တိရ၏။

ပဋိသန္ဓေအခါ။ ။ဟိတ်ပါဋ္ဌ၏ အရကား– သမ္မယုတ္တကွန္ဓာအား လည်းကောင်း, သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်အားလည်းကောင်း x တပ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်ဇကူနဝိသ, စေတသိက်ပဉ္စတိံသ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုတစ်ခုဒ္ဒရှိသော စေတနာပစ္စည်းတရားတို့၏ သဟဇာတကမ္မသတ္တိ။

ပဋိသန္ဓေစိတ်ဇကူနဝိသနာမကွန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်အား x တပ်သော ဥဒ္ဓစ္စ ကြဉ်သော အကုသိုလ်စေတနာ ၁၁–ခု, မဟာကုသိုလ်စေတနာ ၈–ခု, ရူပကုသိုလ် စေတနာ ၅–ခု, အရူပကုသိုလ်စေတနာ ၄–ခုပစ္စည်းတရားတို့၏ နာနာကွဏိက ကမ္မသတ္တိရ၏။

ရုပ်သက်သက်။ ။ဟိတ်ပါဋ္ဌ၏ အရကား–စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ရုပ်အား x တပ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံဌ်ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် ၄–ခု ဒွေး ပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀ ရဟန္တာတို့စုတိကြဉ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ နာမကွန္ဓာ စိတ္တက္ခဏတစ်ခုတစ်ခုဒ္ဒရှိသော စေတနာပစ္စည်းတရားတို့၏ သဟ ဇာတသတ္တိ။

ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ဥဒ္ဓစ္စကြဉ်သော အကုသိုလ်စေတနာ ၁၁–ခု, မဟာကုသိုလ်စေတနာ ၈–ခု, ရူပကုသိုလ်စေတနာ ၅–ခု၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ရုပ်အား x တပ်သော အကုသိုလ်စေတနာ ၁၂–ခု, မဟာကုသိုလ်စေတနာ ၈–ခု, ရူပကုသိုလ်စေတနာ ၅–ခု၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်အား x တပ်သော ရူပါ ဝစရပဋ္ဌမစျာန်ကုသိုလ်စေတနာ ပစ္စည်းတရားတို့၏ နာနာကွဏိကကမ္မသတ္တိရ၏။

ဒီမှာ သဟကံ, နာနာကံ နှစ်မျိုးကောက်ထားပုံကို အကဲခတ်လေ့လာနိုင်ပါတယ်၊ မျိုးယှက်ပစ္စည်းတွေကို ကောက်တဲ့အခါမှာ ဒီသဘောချည်းပါပဲ၊ ပဋ္ဌာဝါရသုဒ္ဓသင်္ချာကို သတိပြုကောက်ရပါတယ်။

ဝိပါက

သန်္ဘာ–ဇကဲ၊ ဇကဲ၊ ဇကဲ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အလုံးစုံသော ဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ လေးပါး။ ၂။ ဝိပါက်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်။ ၃။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ၄။ (မရှိ)

ဝါရသုံးတွဲလုံး သန်္ဘာ"ဇကဲ"ချည်း ဖြစ်ပါတယ်၊ သန်္ဘာဇကဲက ဝိပါက်နာမကွန္ဓာနဲ့ရုပ်ဆိုတော့ "ဗျာ–ဗျာ"ဖြစ်ပါတယ်၊ ပဋိသန္ဓေမှာ "ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုံ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ" ၂–ချက်လုံးရနိုင်ပုံကို သရုပ်ကြည့်ပြီး သိနိုင်ပါတယ်၊ အရ ကောက်လဲ လွယ်ပါတယ်။

အာဟာရ

သန်္ဘာ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိကဿ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ ၂။ စိတ္တဇရုပ်။ ၃။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ၄။ အာဟာရဇရုပ်။

ဗျာ–ဗျာ ရုပ်သက်သက်မှာ "အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ ဇကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ" စသည်ဖြင့်သာ ဟောရပါမယ်၊ ဗာဟိရံ, ဥတုသမုဋ္ဌာနံ, အသညသတ္တာနံ–တို့ကို ဟောဖို့ မလိုတော့ပါဘူး။

ရုပ်သက်သက် ဟိတ်ပါဌ်အရကို နာမ်ဟာ, ရုပ်ဟာ နှစ်ချက်ကောက်ရ ပါမယ်၊ နာမ်ဟာကမခက်ပါဘူး၊ ကောက်ရိုးကောက်စဉ်ပါပဲ၊ ရုပ်ဟာကို "အာဟာ ရဇရုပ်အား x တပ်သော ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ရှိသော ဥတုဇြေဟာ ပစ္စည်းတရားတို့၏ ရုပ်အာဟာရသတ္တိရ၏"လို့ ကောက်ပါ။

ဣန္ဒြိယ
သခ်ၢ-နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိကၠိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ ၂။ စိတ္တဇရုပ်။ ၃။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ၄။ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။

ဗျာ-ဗျာ ရုပ်သက်သက်ပါဋိတော် ဟောတဲ့အခါ ၄-နံပါတ်သရုပ်ကို သတိပြု ဟောရမယ်၊ ဗာဟိရစတဲ့ရုပ်တွေ ပါလျှင်ပါသလို, မပါလျှင် မပါသလို ဟောပါ။

ဟိတ်ပါဌ်အရကောက်ကတော့ သဟတိ, ပုတိ, ရူပတိ သုံးမျိုးကို သတိပြုရပါမယ်၊ သခ်ၢအလိုက် တစ်မျိုးသာရလျှင် တစ်မျိုး, နှစ်မျိုးရလျှင် နှစ်မျိုး, သုံးမျိုးလုံးရလျှင် သုံးမျိုးလုံး ကောက်ရပါမယ်။

စျာန
သခ်ၢ-နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိကၠိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀-ကြဉ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ ၂။ စိတ္တဇရုပ်။ ၃။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ၄။ (မရှိ)

ဒီစျာနပစ္စည်းက ဟေတုမဂ္ဂတို့သဘောအတိုင်းပါပဲ၊ ပါဋ္ဌိတော်ရော အရကောက်ပါ လွယ်ကူပါတယ်၊ အလယ်နှစ်ဝါရအတွက် ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်-၁၀ မပါသည်ကို သတိပြုပါ။

ဝိပွယုတ္တ
သခ်ၦာ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိကၠ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ ၂။ စိတ္တဇရူပ်။ ၃။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရူပ်။ ၄။ (မရှိ)

ဝိပွယုတ္တပါဠိတော်
အဖျားသတ် ယူဆပုံ

ဒီဝိပွယုတ္တမှာ အဖျားသတ်ပါဠိတော်ဟောပုံကို ပြောပြပါမယ်၊ ယူဆပုံကို သဘောပေါက် နားလည်သည်အထိ လေ့လာမှတ်သား·ရပါမယ်။

(၁) ကု–ကု။ ။ဤ၌ ပစ္စယုပ္ပန်ကုသိုလ်သည် ပုရေဝိပ်ဖြစ်၏၊ ပုရေဝိပ်၏ပစ္စည်းသည် ဟဒယဝတ္ထုဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပုရေဝိပ်ပစ္စည်းမှန်း သိသာစေရန် "ဝတ္ထုံ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ"ဟု အဖျားသတ်ပါဠိထည့်ပါ။

ဝတ္ထုံ–ဟဒယဝတ္ထုကို၊ ပဋိစ္စ–စွဲ၍၊ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ(ဝတ္ထုနှာ ဝိပွယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေန္တေန)–ဟဒယဝတ္ထုဖြင့် ဝိပွယုတ္တပစ္စယသတ္တိကို ပြီးစေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ခန္ဓာ–ပဋ္ဌဝေါကာရကုသိုလ်နာမကွန္ဓာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ–ဖြစ်ကုန်၏။

(၂) ကု–ဗျာ။ ။ဤ၌ ပစ္စယုပ္ပန်အဗျာကတသည် ရုပ်ဗျာ, သဟဝိပ်ဖြစ်၏၊ သဟဝိပ်၏ပစ္စည်းသည် နာမ်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် သဟဝိပ်ပစ္စည်းမှန်း သိသာစေရန် "ခန္ဓေ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ"ဟု အဖျားသတ်ပါဠိထည့်ပါ။

ခန္ဓေ–ပဋ္ဌဝေါကာရ ကုသိုလ်နာမကွန္ဓာတို့ကို၊ ပဋိစ္စ–စွဲ၍၊ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ(ဝတ္ထုနှာ ဝိပွယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေန္တေ ဟိ)–ဝိပွယုတ္တပစ္စယသတ္တိကို ပြီးစေတတ်ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ–ပဋ္ဌဝေါကာရ အစိတ်အပေါင်း ကုသိုလ်နာမကွန္ဓာတို့ကြောင့်၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ– စိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိသော၊ ရူပံ–ရုပ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ဖြစ်၏။

(၃) ကု–ကုဗျာ။ ။ဤ၌ အထက်ကနှစ်ချက်အတိုင်း ပစ္စယုပ္ပန်ကုသိုလ်အတွက် "ဝတ္ထုံ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ"၊ ပစ္စယုပ္ပန်အဗျာကတအတွက် "ခန္ဓေ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ"ဟုထည့်ပါ၊ သို့ရာတွင် သဟ , ပုရေရောနေသောကြောင့် ကတ္တား အသီးသီး ထည့်ပေးရပါဦးမည်။

အခု ယင်းကတ္တားများကို ထည့်ပြပါမယ်၊ စိတ်ဝင်တစား လေ့လာကြည့်ပါ၊ စိတ်ဝင်တစားလေ့လာလျှင် ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း ပေါ်လာပါလိမ့်မယ်၊ သဘော ပေါက်လာပါလိမ့်မယ်၊ သဘောက ယင်းပစ္စယုပ္ပန်ကိုပင် ကတ္တားပြန်လုပ်တာ ပါပဲ။

ခန္ဓာ ဝတ္ထုံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။
စိတ္တသမุฏฐာနံ ရူပံ ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။

ဝတ္ထုံ–ဟဒယဝတ္ထုကို၊ ပဋ္ဌိစ္စ–စွဲ၍၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ(ဝတ္ထုနှာ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေန္တေန)–ဟဒယဝတ္ထုဖြင့် ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယသတ္တိကို ပြီးစေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ခန္ဓာ–ပဋ္ဌဝေါကာရ ကုသိုလ်နာမကွန္ဓာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ–ဖြစ်ကုန်၏။ ခန္ဓေ–ပဋ္ဌဝေါကာရ ကုသိုလ်နာမကွန္ဓာတို့ကို၊ ပဋ္ဌိစ္စ–စွဲ၍၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ (ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေန္တေဟိ)–ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယသတ္တိကို ပြီးစေတတ်ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ–ပဋ္ဌဝေါကာရ ကုသိုလ်နာမကွန္ဓာတို့ကြောင့်၊ စိတ္တသမุฏฐာနံ–စိတ်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိသော၊ ရူပံ–ရုပ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ဖြစ်၏။ [အကုသလပဒ ၃–ချက်လည်း နည်းတူပင်။]

(၇) ဗျာ–ဗျာ။ ။ဤ၌လည်း သဟ , ပုရေ ရောနေ၏၊ ထို့ကြောင့် ကတ္တားအသီးသီးထည့်ပါ။

(ပဝတ္တိ) ခန္ဓာ ဝတ္ထုံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။
စိတ္တသမุฏฐာနံ ရူပံ ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။

ဝတ္ထုံ–ဆ ဝတ္ထုကို၊ ပဋ္ဌိစ္စ–စွဲ၍၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ(ဝတ္ထုနှာ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေန္တေန)– ဆ ဝတ္ထုဖြင့် ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယသတ္တိကို ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ခန္ဓာ–ပဋ္ဌဝေါကာရ ဝိပါက်ကြိယာ နာမကွန္ဓာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ–ဖြစ်ကုန်၏၊ ခန္ဓေ–ပဋ္ဌဝေါကာရ ဝိပါက်ကြိယာနာမကွန္ဓာတို့ကို၊ ပဋ္ဌိစ္စ–စွဲ၍၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ (ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေန္တေဟိ)–ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ–ပဋ္ဌဝေါကာရ ဝိပါက်ကြိယာ နာမကွန္ဓာတို့ကြောင့်၊ စိတ္တသမุฏฐာနံ–သော၊ ရူပံ–သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–၏။

(ပဋ္ဌိသန္ဓေ) ခန္ဓာ ဝတ္ထုံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။
ကဋတ္တာရူပံ ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။

ဝတ္ထုံ–ဟဒယဝတ္ထုကို၊ ပဋ္ဌိစ္စ–စွဲ၍၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ(ဝတ္ထုနှာ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေန္တေန)–ကြောင့်၊ ခန္ဓာ–ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋ္ဌိသန္ဓေနာမကွန္ဓာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ–ကုန်၏။ ခန္ဓေ–ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋ္ဌိသန္ဓေနာမကွန္ဓာတို့ကို၊ ပဋ္ဌိစ္စ–စွဲ၍၊ ဝိပ္ပယုတ္တ

ပစ္စယာ(ဝိပွယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေန္တော ဟိ)–ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ–ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာတို့ကြောင့်၊ ကဋတ္တာရူပံ–သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–၏။

ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုံ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ–၌လည်း သဟ , ပုရေရောသောကြောင့် ကတ္တားအသီးသီးထည့်ပါ။

ခန္ဓာ ဝတ္ထုံ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ။

ဝတ္ထု ခန္ဓေ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ။

(ခန္ဓာ ဝတ္ထုံ–ကို ရှေ့ကအတိုင်း အနက်ပေးပါ၊) ခန္ဓေ–ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာတို့ကို၊ ပဋိစ္စ–စွဲ၍၊ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ(ဝိပွယုတ္တပစ္စယတံ ဘာဓေန္တော ဟိ)–ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ–ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာတို့ကြောင့်၊ ဝတ္ထု–ဟဒယ ဝတ္ထုသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–၏။

(ရုပ်သက်သက်) ခန္ဓေ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ။

ခန္ဓေ–ပဋ္ဌဝေါကာရ ကုသိုလ်အကုသိုလ်ဝိပါက်ကြိယာနာမက္ခန္ဓာတို့ကို၊ ပဋိစ္စ–စွဲ၍၊ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ(ဝိပွယုတ္တပစ္စယတံ သာဓေန္တော ဟိ)–ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ–ပဋ္ဌဝေါကာရ ကုသိုလ်အကုသိုလ်ဝိပါက်ကြိယာနာမက္ခန္ဓာတို့ကြောင့်၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်–သော၊ ရူပံ–ရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ ကဋတ္တာရူပံ–ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်သည်လည်း ကောင်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–၏။

(၈) ကုဗျာ–ဗျာ။ ။ဤ၌ သဟဝိပ်သာဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "ခန္ဓေ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ"ဟုထည့်ပါ၊ အကုဗျာ–ဗျာလည်း နည်းတူပင်။

အခုပြခဲ့တဲ့ ဝိပွယုတ္တအဖျားသတ် ကိုင်တွယ်ပုံဟာ ကံ , ကတ္တားသဘောကို နားလည်လျှင် မခက်ပါဘူး၊ အတန်ငယ် ပြောရသေးတာပေါ့။

"ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ"ဆိုတဲ့ ဝိဓိပါဠိတော်ကို သတိပြုပါ၊ ကုသလော ဓမ္မော–သည် ကတ္တားပစ္စယုပွန်ဖြစ်၏၊ ယင်း ပစ္စယုပွန်ကတ္တားသည် မည်သည့်အကြောင်းကို (ကံကို) စွဲ၍ မည်သည့်ပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ဖြစ်လာရသနည်း၊ ဤအမေး၏အဖြေ ပေါ်ထွက်လာရန်အတွက် "ဝတ္ထုံ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ"စသည်ဖြင့် အဖျားသတ်ပါဠိတော်ကို ဟောထားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

"ဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍(ဟဒယဝတ္ထုကြောင့်) ပုရေဇာတဝိပွယုတ္တသတ္တိဖြင့် ဖြစ်လာရပါတယ်"လို့ ဖြေဆိုလိုရင်းပါပဲ၊ သဟဇာတဝိပွယုတ္တသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုရာမှာလဲ ဒီသဘောပါပဲ။ လိုရင်းက ပဋ္ဌာဝါရသုဒ္ဓသန်း့ ပစ္စည်း ပစ္စယုပွန်ယူဆ ပုံကို သဘောပေါက်ဖို့ပါပဲ၊ ဆဝါရသုဒ္ဓသန်း့ဆိုတာလဲ ပဋ္ဌာဝါရသုဒ္ဓသန်း့ပါပဲ၊ အခု ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း အဖျားသတ်ပါဠိတော်ယူဆပုံ အချုပ်ကို ပြောပါ့မယ်။

(၁) ပုရေဝိပ်။ ။နာမ်ပစ္စယုပ္ပန်၊ ရုပ် (ဆ ဝတ္ထု) ကြောင့်ဖြစ်၏၊ ဝတ္ထုံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။ (အဖျားသတ်ပါဠိတော်)

(၂) သဟဝိပ်။ ။ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၊ နာမ်ကြောင့်ဖြစ်၏၊ ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စယာ။ (အဖျားသတ်ပါဠိတော်)

(၃) သဟဝိပ်၊ ပုရေဝိပ်။ ။နာမ်ရော ရုပ်ရော ပစ္စယုပ္ပန်၊ နှစ်မျိုးလုံး ပါဝင်၏။ ဝတ္ထုံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ၊ ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။

ဒီ (၃) နံပါတ်မှာတော့ ဒီလောက်နဲ့ မလုံလောက်သေးပါဘူး၊ မျိုးနှစ်ခုရော နေတဲ့အတွက် သူတို့ရဲ့ မူလပစ္စယုပ္ပန်ကတ္တားကို အသီးသီး ထပ်ထည့်ရပါသေးတယ်။

ခန္ဓာ ဝတ္ထုံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။ (ပုရေဝိပ်)

စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ခန္ဓေ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ။ (သဟဝိပ်)

ဒါဟာ ဝိပ္ပယုတ္တအဖျားသတ်ဟောနည်း အချုပ်ပါပဲ။

သင်္ချာ သတ္တရသရတဲ့ အလယ်နှစ်ဝါရမှာ တိုးလာတဲ့သင်္ချာတွေကို သတိပြုရပါမယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဟာ နာမ်လား၊ သို့မဟုတ် ရုပ်လား၊ သို့မဟုတ် နာမ်ရုပ်နှစ်ခုလုံးလား၊ နာမ်ဆိုလျှင် ပုရေဝိပ်၊ ရုပ်ဆိုလျှင် သဟဝိပ်၊ ဒါကိုသတိထားပြီး အဖျားသတ်ပါဠိ ထည့်ဟောရပါမယ်။

ဆောင် ၁။ ပုရေဝိပ်ဟု၊ သိစေမှု၊ ဝတ္ထု ကံပုဒ်လုပ်။ (ကု–ကု)
သဟဝိပ်မှာ၊ သိစေရာ၊ ခန္ဓာ ကံပုဒ်လုပ်။ (ကု–ဗျာ)
သဟပုရေ၊ ရောနှောလေက၊ ကံအနေထက်၊ ကတ္တားစွက်၊
နောက်ဆက်ပါဠိထုတ်။ (ကု–ကုဗျာ)

၂။ ရုပ်ကြောင့်သာရုပ်၊ နာမ် နာမ်ထုတ်၊ ကံပုဒ် ဖျားသတ်ဟော။
နှစ်ဖြာ ရုပ်နာမ်၊ အကြောင်းခံက၊ ရုပ်နာမ် ကံပြင်၊ ကတ္တားဝင်၊
ဉာဏ်ရှင် ဝိပ်ဌဟော။

ကဲ–ဒီလောကဆုံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း အဖျားသတ်ဟောနည်း နားလည်လောက်ပါပြီ၊ ဆဝါရအနုလုံကိုင်တွယ်ပုံကို အဆုံးသတ်လိုက်ကြပါစို့။

ဆဝါရ (ပစ္စနိုက်) ကိုင်တွယ်ပုံ

နုဟောတု

သရုံ–ဒွေ၊ စတ္တာရီ၊ ဒွေ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ မောဟမူဒွေးဌ် မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ လေးပါး။ ၂။ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်။ ၃။ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ၄။ ဇာ, အာ, ဥ, အသညဿ, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။

ဒွေ။ ။အကု–အကု၊ ဗျာ–ဗျာ။

စတ္တာရီ။ ။အကု–အကု၊ ဗျာ–ဗျာ၊ ဗျာ–အကု၊ အကုဗျာ–အကု။

(၁) နံပါတ်ရှိ မောဟမူဒွေးဌ် မောဟစေတသိက်ဟာ မောဟမူဒွေးမှာ ယှဉ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတေ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော မောဟော"ဟု ပါဠိတော်ဟောပါ။

နောက်တစ်ချက်က အဟိတ် (အဗျာကတ) နာမကွန္ဓာတွေ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "အဟေတုကံ ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဇကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ" စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ "အဟေတုကပဋိသန္ဓိကွဏော ဝိပါကာဗျာကတံ ဇကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ"စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ဟောပါ။

အလယ်နှစ်ဝါရအတွက် အဟိတ်နာမကွန္ဓာထဲမှာ ဒွေးပဋ္ဌာန်ကြီးဥပ–၁၀ ပါနေသည်ကို သတိပြုပါ၊ "စက္ခာယတနံ ပစ္စယာ စက္ခုဝိညာဏံ"စသည်ဖြင့် ပဋ္ဌာန်ကြီးပါဠိတော်ဟောပြီးနောက် "ဝတ္ထုံ ပစ္စယာ အဟေတုကာ ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ"ဟု ဆက်ဟောပါ။

ဗျာ–အကုဌ် "ဝတ္ထုံ ပစ္စယာ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော မောဟော"ဟု ဟောပါ။

အကုဗျာ–အကုဌ် "ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတေ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတေ ခန္ဓေ စ ဝတ္ထုံ စ ပစ္စယာ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော မောဟော"ဟု ဟောပါ။

အနက်။ ။အကုသလ်–အကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မ–တရားကို၊ ပဋိစ္စ–စွဲ၍၊ (တစ်နည်းကား) ပဋိစ္စ(ပဋိဂန္ဓာ)–တကွဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တူသော

အဖြစ်ဖြင့်ရောက်၍၊ အကုသလော–အကုသိုလ်ဖြစ်သော၊ ဓမ္မော–တရား၊ နဟေတုပစ္စယာ (ဟေတုပစ္စယံ ဝိနာ အညေန ပစ္စယေန)–ဟေတုပစ္စည်းကိုကြဉ်၍ တစ်ပါးသောပစ္စည်းကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ဖြစ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော–ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော–ဥဒ္ဓစ္စနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓေ–ခန္ဓာတို့ကို၊ ပဋိစ္စ–စွဲ၍၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော–ဝိစိကိစ္ဆာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော–ဥဒ္ဓစ္စနှင့်တကွဖြစ်သော၊ မောဟော–မောဟသည်၊ နဟေတုပစ္စယာ (ဌပေတွာ ဟေတုပစ္စယံ အညေဟိ အတ္တနော အနုရူပပစ္စယေဟိ)–ဟေတုပစ္စည်းကိုထား၍ ဟေတုပစ္စည်းမှတစ်ပါးကုန်သော မိမိအားလျောက်ပတ်သော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ဖြစ်၏။

အမှာ။ ။ဟိတ်ပါဌ်အရ မျိုးစဉ်အလိုက် ဃဋနာအတိုင်းကောက်ပုံကို အရကောက်စာအုပ် (နာ–၂၂၀)၌ ကြည့်ပါ၊ ပဉ္စာဝါရဃဋနာကို နားလည်ခဲ့လျှင် ဒီမှာ မခက်ပါဘူး၊ ပဉ္စာဝါရဃဋနာကို နားမလည်ခဲ့လျှင်ကား ဒီမှာ နားလည်မည် မဟုတ်ပါ၊ ထုတ်ပြရှင်းနေလျှင်လဲ အပိုသာဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

နာရမ္မဏာဒိ

သင်္ခ်ာ–ပဋ္ဌ၊ ပဋ္ဌ၊ + ၊

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
	၁။ x (နာမကွန္ဓာ မရ)
X	၂။ စိတ္တဇရုပ်။
	၃။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။
	၄။ ဗာ, အာ, ဥ, အသည, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။

ပဋ္ဌ။ ။ကု–ဗျာ၊ အကု–ဗျာ၊ ဗျာ–ဗျာ၊ ကုဗျာ–ဗျာ၊ အကုဗျာ–ဗျာ။

(၂)နံပါတ်မှာ "ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ၊ အကုသလေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ၊ ဝိပါကာဗျာကတော ကိရိယာဗျာကတော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ"ဟု ဟောပါ။

(၃)နံပါတ်မှာ "ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတော ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ကဋတ္တာရူပံ"ဟု ဟောပါ၊ နောက်က "ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု"တစ်ချက်သာ ရပါတယ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်သရုပ်ကို သတိပြုပါ၊ ရုပ်တရားချည်းသာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ပြီးတော့ နာမ်ကိုသာဟောတဲ့ နောက်ဆုံး သံသဋ္ဌ , သမ္မယုတ္တနှစ်ဝါရအတွက် မရနိုင်တော့ပါဘူး။

နာဓိပတိ

သရုံ–နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အဓိ–ကိုရသောအခါ အဓိ–တရားကိုယ်။ မရသောအခါ အကု–၁၂, အဟိတ်ကြိုယာ, မဟာကု–ကြို, လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာလေးပါး။ ၂။ နိရာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်။ ၃။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ၄။ ဗာ, အာ, ဥ, အသည, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။

ဒီ နာဓိပတိမှာ သရုပ်မတူစေကာမူ ပါဠိတော်ဟောပုံကတော့ မထူးပါဘူး၊ သရုံ့ ၉–ချက် အပြည့်အဝရနေပါတယ်၊ အရကောက်တဲ့အခါမှာသာ သရုပ်ရှိအတိုင်း ကြည့်ကောက်ရမှာပါ။

နအည်မည

သရုံ–ပဋ္ဌ၊ ပဋ္ဌ၊ + ၊

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ x (နာမကွန္ဓာ မရ) ၂။ စိတ္တဇရုပ်။ ၃။ ဟဒယဝတ္ထုမှုတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ၄။ စိတ္တဇဥပါဒါ, ပဋိ, ဗာ, အာ, ဥ, အသည, ပဝတ္တိကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ်။

ပဋ္ဌ။ ။ကု–ဗျာ၊ အကု–ဗျာ၊ ဗျာ–ဗျာ၊ ကုဗျာ–ဗျာ၊ အကုဗျာ–ဗျာ။ (၄) နံပါတ် ဥပါဒါရုပ်ဟာ မဟာဘုတ်ကြောင့် ဖြစ်လာရပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ ကဋတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ"ဟု ဟောပါ၊ ပြီးတော့ "ဗာဟိရေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဥပါဒါရူပံ၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာနေ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာနေ၊ အသညသတ္တာနံ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ကဋတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ"ဟု ဟောပါ။

ဒါဟာ သင်္ကေတမှတ်ပြနေတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ကိုကြည့်ပြီး အကြောင်းပစ္စည်းတရားကို ဖော်ထုတ်ပြနေခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ မူလကိုင်ပြခဲ့တဲ့ အခြေခံသတ်မှတ်ချက်ကို မိအောင်ဆုပ်ကိုင်ပါ။

ဒီအညမညမှာလဲ ရုပ်တရားချည်းသာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် နောက်ဆုံး နှစ်ဝါရအတွက် မရနိုင်တော့ပါဘူး။

နပုရေဏတ
သန္ဓာ–သတ္တ၊ သတ္တ၊ တိကဲ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အရူပဝိ–၄၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လော, မော, မနောဒ္ဓါ, မဟာကု–ကြီ, အရူပကု–ကြီ, အထက်မဂ် ၃–ခု, ဖိုလ် ၄–ခု နာမကွန္ဓာ။ ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ ၂။ စိတ္တဇရုပ်။ ၃။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ၄။ ဗာ, အာ, ဥ, အသည, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။
သတ္တ။	။ကု–ကု၊ ကု–ဗျာ၊ အကု–အကု၊ အကု–ဗျာ၊ ဗျာ–ဗျာ၊ ကုဗျာ–ဗျာ၊ အကုဗျာ–ဗျာ။

"အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ" ဆိုတဲ့ သုဒ္ဓသန္ဓာစကားအတိုင်း "အရူပေ ကုသလံ ဇကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ၊ အရူပေ အကုသလံ ဇကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ၊ အရူပေ ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဇကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ" စသည်ဖြင့် ဟောပါ။

အရူပဘုံမှာဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ် အကုသိုလ် နာမကွန္ဓာနဲ့ စိတ္တဇရုပ်တို့ဟာ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်အနေနဲ့ ပြိုင်တူမဖြစ်နိုင်ကြဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် (ကု–ကုဗျာ၊ အကု–အကုဗျာ) သန္ဓာနှစ်ချက် ဒီမှာမရနိုင်ဘူး၊ နောက်တစ်ခါမှတ်ဖို့က အရူပဘုံမှာဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် မှီရာဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မရနိုင်ပါဘူး၊ ဟဒယဝတ္ထုကိုမရလျှင် ပုရေနိုမရနိုင်ပါဘူး၊ ဒီလိုဆိုတော့ သဟပုရေမိဿကသန္ဓာများ မရနိုင်တော့ပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် ပဋိစ္စနဲ့ပစ္စယဝါရတို့ သန္ဓာသတ္တချင်းတူကြပါတယ်။

နပစ္ဆာဇာတ
သရုံ-နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ ၂။ စိတ္တဇရုပ်။ ၃။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ၄။ ဗာ, အာ, ဥ, အသည, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။

အနုလုံမှာ ပစ္ဆာဇာတကို မဟောခဲ့ပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် ပစ္စနိုက်မှာ တရား အပြည့်အစုံရပါတယ်၊ တရားအပြည့်အစုံရတဲ့အတွက် အနုလုံက သဟဇာတအတိုင်း ပါပဲ။

နာသေဝနေ
သရုံ-နဝ၊ သတ္တရသ၊ တိဏိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အကု-၁၂ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကု-ကြီ ပထမဇော၊ အာဝဇ္ဇန်း ဒွေး၊ ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ လေးပါး။ ၂။ စိတ္တဇရုပ်။ ၃။ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ၄။ ဗာ, အာ, ဥ, အသည, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။

ဒီ နာသေဝနမှာ (၁) နံပါတ်ထဲက ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ နာမကွန္ဓာတို့ကို သုဒ္ဓသရုံမှာ ပြထားသလောက် အသီးသီးခွဲထုတ်ပြီး ဟောရုံပါပဲ။

နကမ္မ
သရုံ-တိဏိ၊ သတ္တ၊ တိဏိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ ကု-အကု-ကြီ စေတနာ။ ၂-၃။ (မရှိ) ၄။ ဗာ, အာ, ဥတုဇရုပ်။

တိကၠိ။ ။ကု–ကု၊ အကု–အကု၊ ဗျာ–ဗျာ။

သတ္တ။ ။ကု–ကု၊ အကု–အကု၊ ဗျာ–ဗျာ၊ ဗျာ–ကု၊ ဗျာ–အကု၊ ကုဗျာ–ကု၊ အကုဗျာ–အကု။

(၁)နံပါတ်မှာ "ကုသလေ ခန္ဓေ ပဋ္ဌိစ္စ ကုသလာ စေတနာ၊ အကုသလေ ခန္ဓေ ပဋ္ဌိစ္စ အကုသလာ စေတနာ၊ ကိရိယာဗျာကတေ ခန္ဓေ ပဋ္ဌိစ္စ ကိရိယာဗျာကတာ စေတနာ"ဟု ဟောပါ။

အလယ်နှစ်ဝါရအတွက် ဗျာ–ဗျာ၌ သဟနိရုပ်များကို ဟောပြီးနောက် ပုရေနိအတွက် "ဝတ္ထုံ ပစ္စယာ ကိရိယာဗျာကတာ စေတနာ"ဟု ဟောပါ။ ဗျာ–ကု၌ "ဝတ္ထုံ ပစ္စယာ ကုသလာ စေတနာ"၊ ဗျာ–အကု၌ "ဝတ္ထုံ ပစ္စယာ အကုသလာ စေတနာ"ဟုဟောပါ။ ကုဗျာ–ကု၌ "ကုသလေ ခန္ဓေ စ ဝတ္ထုံ စ ပစ္စယာ ကုသလာ စေတနာ"၊ အကုဗျာ–အကု၌ "အကုသလေ ခန္ဓေ စ ဝတ္ထုံ စ ပစ္စယာ အကုသလာ စေတနာ"ဟု ဟောပါ။

နဝိပါက

သရှိုး–နှဝ၊ သတ္တရသ၊ တိကၠိ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
.	၁။ ကု–အကု–ကြိုနာမက္ခန္ဓာ။
. . X	၂။ စိတ္တဇရူပ်။
	၃။ x (ပဋ္ဌိ–ကမ္မဇရူပ် မရှိ)
	၄။ ဗာ, အာ, ဥ, အသည, ပဝတ္တိကမ္မဇရူပ်။

(၁)နံပါတ်မှာ အနုလုံတုန်းက ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာကိုသာ ဟောခဲ့တဲ့အတွက် ပစ္စနိက်မှာ ကု–အကု–ကြိယာနာမက္ခန္ဓာများ ကျန်ပါတယ်။ (ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ မရလို့ ဗျာ–ဗျာမှာ ပဋ္ဌိသန္ဓေအခါ မရနိုင်ပါဘူး။)

နာဟာရ

သရှိုး–ဇက်၊ ဇက်၊ x ။

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁–၂–၃။ (မရှိ)
	၄။ ဗာ, ဥ, အသည, ပဝတ္တိကမ္မဇရူပ်။

ရုပ်တစ်ချို့,တစ်ဝက်သာ ရှိတဲ့အတွက် ရှိတဲ့ရုပ်ကိုကြည့်ပြီး "ဗာဟိရံ၊ ဥတု သမုဋ္ဌာနံ၊ အသည်သတ္တာနံ ဇက် မဟာဘူတံ ပဋ္ဌိစ္စ"စသည်ဖြင့် "ဗျာ–ဗျာ" တစ်ချက်သာ ဟောရုံပါပဲ။

နဂ္ဂြိုဟ်

သရုံ–၎ကဲ၊ ၎ကဲ၊ x ။

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁–၂–၃။ (မရှိ) ၄။ ဗာ, အာ, ဥ, အသညသတ်ကမ္မ၎ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ, ပဝတ္တိကမ္မ၎ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ။

ဒီမှာလဲ ရုပ်တစ်ချို့တစ်ဝက်သာရှိပါတယ်၊ ဗာဟိရံ, အာဟာရသမုဋ္ဌာန်, ဥတုသမုဋ္ဌာန်–တို့ကိုဟောပြီး "အသညသတ္တာနံ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ"ဟု ဆက်ဟောပါ၊ အနုလုံတုန်းက ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကို ကြဉ်ထားခဲ့ပါတယ်။

နစ္စာန

သရုံ–၎ကဲ၊ ၎ကဲ၊ ၎ကဲ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀–နာမက္ခန္ဓာ။ ၂–၃။ (မရှိ) ၄။ ဗာ, အာ, ဥ, အသည, ပဝတ္တိကမ္မ၎ရုပ်။

(၁)နံပါတ်မှာ "ပဋ္ဌဝိညာဏသဟဂတံ ၎ကဲ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ" စသည်ဖြင့် ဟောပါ၊ အလယ်နှစ်ဝါရအတွက်ကတော့ "စက္ခာယတနံ ပစ္စယာ စက္ခုဝိညာဏံ"စသည်ဖြင့် ဟောရပါလိမ့်မယ်။ (ဗျာ–ဗျာ)

(၂)နံပါတ်မှာ "ဗာဟိရံ"စသည်ဖြင့် ဟောပါ။

ဒီ စျာနမှာ နာမက္ခန္ဓာနဲ့ပတ်သက်လို့ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀–သာကျန်ပါတယ်၊ အခြားနာမက္ခန္ဓာတွေကို အနုလုံမှာ အသုံးပြုခဲ့ပြီးပါပြီ၊ ပြီးတော့ စိတ္တ၎ရုပ်, ပဋိသန္ဓေ ကမ္မ၎ရုပ်တွေကိုလဲ အနုလုံမှာ အသုံးပြုခဲ့ပြီးပါပြီ၊ ဒါ့ကြောင့် ဒီပစ္စနိုက်မှာ မရတော့ ပါဘူး၊ အခြားပစ္စည်းတွေမှာလဲ ဒီသဘောချည်းပါပဲ။

နမဂ္ဂ
သခ်္ခ–ဧကံ၊ ဧကံ၊ ဧကံ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အဟိတ် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ ၂။ အဟိတ် စိတ္တဧရုပ်။ ၃။ အဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဧရုပ်။ ၄။ ဇာ, အာ, ဥ, အသည, ပဝတ္တိကမ္မဧရုပ်။

(၁)နံပါတ်မှာ အဟိတ်နာမကွန္ဓာဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် "အဟေတုကံ ဝိပါကာဗျာကတံ ကိရိယာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ"စသည်ဖြင့် ဟောပါ၊ ပဋိသန္ဓေမှာတော့ "အဟေတုကပဋိသန္ဓိကွဏော ဝိပါကာဗျာကတံ"စသည်ဖြင့် ဟောပါ။

အလယ်နှစ်ဝါရအတွက် ဒွေးပဋ္ဌာဝိညာဉ် ၁၀–ပါနေသည်ကို သတိပြုပါ၊ "စက္ခာယတနံ ပစ္စယာ"စသည်ဖြင့် ပဋ္ဌာဝိညာဉ်ကို ဟောပြီးနောက် ဟဒယဝတ္ထုကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကျန်အဟိတ်စိတ်များကို "ဝတ္ထုံ ပစ္စယာ အဟေတုကဝိပါကာ ဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ"ဟု ဟောပါ။

နဝိပ္ပယုတ္တ
သခ်္ခ–တိကံ၊ တိကံ၊ တိကံ

ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်
X	၁။ အရူဝိ–၄ခု ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ အရူ–ဌာဖြစ်သောအခါ လော , မော, မနောဒွါ , မဟာဘူ–ကြီ, အရူပဘူ–ကြီ, အထက်မဂ် ၃ခု , ဖိုလ် ၄ခုနာမကွန္ဓာ။ ၂–၃။ (မရှိ) ၄။ ဇာ, အာ, ဥ, အသည, ပဝတ္တိကမ္မဧရုပ်။

တိကံ။ ။ဘူ–ဘူ၊ အဘူ–အဘူ၊ ဗျာ–ဗျာ။

"အရူပဘုံဌာဖြစ်သောအခါ"လို့ဆိုတဲ့ သုဒ္ဓသခ်္ခာအရ နပုရေဇာတတုန်းကလို "အရူပေ ဘုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ"စသည်ဖြင့် ဟောပါ၊ ဒီမှာလဲ နပုရေဇာတတုန်းကလိုပါပဲ၊ ပစ္စယုပ္ပန်နာမကွန္ဓာတွေပါသော်လဲ အရူပဘုံမှာ မိုရာဝတ္ထုရုပ် မရှိသောကြောင့် "ဗျာ–ဘူ၊ ဗျာ–အဘူ"ပုရေနိသခ်္ခာများ မရနိုင်ပါဘူး။

အခု ပြောခဲ့တာတွေဟာ ဆဝါရပစ္စနိုက်ရဲ့ အနေအထားပါပဲ၊ ဒီပစ္စနိုက်မှာ ပါဠိတော်ဟောပုံကိုသာ ပြောခဲ့ပါတယ်၊ ပစ္စည်းတရားဖော်ထုတ်ပုံကို မပြောခဲ့ပါဘူး၊ အနုလုံက နည်းပေးခဲ့တဲ့အတိုင်း ပစ္စယုပ္ပန်ရ တရားကိုကြည့်ပြီး ပစ္စည်းတရားကို ဖော်ထုတ်ပါ။

အနုလုံရော ပစ္စနိုက်ပါ အားလုံးအတွက် အရကောက်ကတော့ သုဒ္ဓသင်္ခါလာအတိုင်း ကုသိုလ်ဆိုလျှင် ကုသိုလ်ရသလောက်, အကုသိုလ်ဆိုလျှင် အကုသိုလ်ရသလောက်, ဝိပါက်ကြိယာဗျာကတဆိုလျှင်လဲ ဝိပါက်ကြိယာရသလောက် သရုပ်ကိုကြည့်ပြီး ကောက်ရပါလိမ့်မယ်၊ ဒီမှာတော့ ကိုင်တွယ်ပုံနည်းကိုသာ ပေးခြင်းဖြစ်တဲ့အတွက် အရကောက်ဆိုရိုးတွေကို ထုတ်မပြနိုင်ပါဘူး၊ အရကောက်စာအုပ်နဲ့ တိုက်ဆိုင်ပြီးလေ့လာပါ။

အခု ပြခဲ့တာဟာ ဆဝါရ ဝိဘင်္ဂဝါရမှာ အနုလုံရောပစ္စနိုက်ပါ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ကိုကြည့်ပြီး အကြောင်းပစ္စည်းကို ဖော်ထုတ်နည်းဖြစ်ပါတယ်၊ အကြောင်းမြင်လျှင် အကျိုးကိုသိရမယ်၊ အကျိုးမြင်လျှင် အကြောင်းကိုသိရမယ်၊ ဒါဟာ ဘုရားရှင်ညွှန်ပြတော်မူတဲ့ နည်းပါပဲ။

ယော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒံ ပဿတိ၊ သော ဓမ္မံ ပဿတိ။ ယော ဓမ္မံ ပဿတိ၊ သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒံ ပဿတိ။ (မူလပဏ္ဏာ၊ မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်၊ ၂၄၉)

ပစ္စယဓမ္မေ ပဿန္တောပိ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မေ ပဿတိ၊ တေ ပဿန္တောပိ ပစ္စယဓမ္မေ ပဿတိ။ (ဋီ-ဒု၊ ၁၇၅)

ဆဝါရကိုင်တွယ်ပုံ ပြီး၏။

ဝိဘင်္ဂဝါရ ပြီးပြီ။

ဆဝါရ၊ သင်္ချာဝါရ

၁။ အနုလုံ။ ။အခု ပြောခဲ့တာဟာ ဆဝါရမှာ ဝိဘင်္ဂဝါရကိုင်တွယ်ပုံ ဖြစ်ပါတယ်၊ အနုလုံရော ပစ္စနိုက်ပါ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဝိဘင်္ဂဝါရပြီးတော့ သင်္ချာဝါရကို ဆက်လက်ဟောရမှာဖြစ်ပါတယ်၊ အနုလုံ သင်္ချာဝါရမှာ (မြေပုံပြထားတဲ့အတိုင်း) သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ, ဒုကာဒိသင်္ချာဝါရလို့ နှစ်မျိုးရှိပါတယ်၊ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရကတော့ ကြိုတင်ကျက်ထားပြီးဖြစ်တဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာပါပဲ၊ ဒုကာဒိသင်္ချာဝါရမှာ ဟေတုဏ၀ါ ဒုကာဒိစသည်ဖြင့် ၂၃-ပါးရှိပါတယ်၊ ဟေတုဏ၀ါဒုကာဒိမှာလဲ ဒုက, တိက, စတုက္က, ပဉ္စက-စသည်ဖြင့် ဗာဝီသကအထိ ရှိပါတယ်။

ဒီအနုလုံမှာ ပစ္စာဇာတကို မဟောပါဘူး၊ နောက်ပီးတော့ အာသေဝနနဲ့ဝိပါက တို့ဟာ မူထဲမှာတွဲဖက်မပါဝင်နိုင်ဘူး၊ အာသေဝနက ဇောသာရပါတယ်၊ ဝိပါကက ဝိပါက်သာရပါတယ်၊ သဘာဝချင်း မတူဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် ဗာဝီသကအထိသာ ရှိပါတယ်၊ အရကောက်စာအုပ်မှာ တေဝီသကလို့ ဖြစ်နေပါတယ်၊ ပါဠိတော်စာအုပ် (၂၉)မှာ အာသေဝနထိအောင်မူတည်ပြီး ဒွါဒသကကို ဟောပါတယ်၊ ပီးတော့မှ ဝိပါကကို မူထဲရော မူလီထဲပါမထည့်ဘဲ ဗာဝီသကအထိ ဟောပါတယ်။ နောက် တစ်ခါ အာသေဝနကိုချန်ကာ ဝိပါကအထိမူတည်ပြီး တေရသကကို ဟောပါတယ်၊ ပြီးတော့ ဗာဝီသကအထိ ဆက်ဟောတော်မူပါတယ်။

ဒုကမှာလဲ ဟေတုမူ အာရမ္မဏဒုကစသည်ဖြင့် ၂၂-ပါးရှိပါတယ်၊ ပဋ္ဌာန်ဝ၀ါရမှာ ဒီအစီအစဉ်အတိုင်း ဟောလိုက်လျှင် လုံ-၁(ပစ္စည်းအနုလုံ)ပြီးပါပြီ။

၂။ ပစ္စနိုက်။ ။လုံ-၂(ပစ္စနိုက်)မှာလဲ အနုလုံနည်းတူ ဝိဘင်္ဂဝါရ, သင်္ချာဝါရ အစဉ်အတိုင်း ဟောရပါမယ်၊ ဝိဘင်္ဂဝါရမှာ နဟေတုပစ္စည်း၏ ဝိဘင်္ဂဝါရ အစရှိသောအားဖြင့် (၂၀)ရှိပါတယ်၊ သဟကြီး ၄-ပစ္စည်း မရဘူး၊ အဲဒီ ဝိဘင်္ဂဝါရက ပြီးခဲ့ပါပြီ။

သင်္ချာဝါရမှာ သုဒ္ဓသင်္ချာ, ဒုကာဒိသင်္ချာလို့ နှစ်မျိုးရှိတဲ့အနက် သုဒ္ဓသင်္ချာကတော့ ကြိုတင်ကျက်ထားပြီးဖြစ်တဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်းပါပဲ၊ သဟကြီး ၄-ပစ္စည်းမပါလို့ (၂၀)ပါပဲ။ ဒုကာဒိသင်္ချာဝါရမှာ နဟေတုဒုကာဒိစသည်ဖြင့် (၂၀)ပဲရှိပါတယ်၊ မူလီသွတ်တော့ "နဟေတုမူ နာရမ္မဏဒုက"စသည်ဖြင့် (၁၉)ပါးရှိပါတယ်။

၃။ အနုလောမပစ္စနိုက်။ ။လုံ-၃(အနုလောမပစ္စနိုက်)မှာ ဝိဘင်္ဂဝါရနဲ့ သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ မရှိပါဘူး၊ ဒုကာဒိသာ ရှိပါတယ်၊ ဒုကာဒိမှာ ဟေတုဒုကာဒိစသည်ဖြင့် (၂၃)ပါးရှိပါတယ်၊ ပစ္စာဇာတကို မဟောလို့ ၂၃-ပါးသာ

ရှိပါတယ်။ ဟေတုဏ်ဒုကာဒီမှာ ဒုက, တိကစသည်ဖြင့် (၂၂)ပါးရှိပါတယ်၊ ဟေတုမူမှာ မူလီ(၁၅)ပါး ရှိပါတယ်၊ သဟကြီး ၄–ပစ္စည်းနဲ့ ဟာကျဲ့ စျာမဂ်တို့ကို မူလီမသွတ်ရဘူး၊ အကြောင်းက မူ ဟေတုသာရတဲ့တရား မရှိလို့ပါပဲ။

၄။ ပစ္စနိယာနုလောမ။ ။လုံ–၄(ပစ္စနိယာနုလောမ)မှာလဲ ဝိဘင်္ဂ ဝါရနဲ့သုဒ္ဓသင်္ချာဝါရ မရှိပါဘူး၊ ဒုကာဒီသာ ရှိပါတယ်၊ ဒုကာဒီမှာ နဟေတုဒုကာဒီ စသည်ဖြင့် (၂၀)ရှိပါတယ်၊ သဟကြီး ၄–ပစ္စည်း မရပါဘူး။

အဲဒီလို လုံလေးလုံရှိတဲ့အနက် အနုလောမပစ္စနိက်နဲ့ ပစ္စနိယာနုလောမမှာ ဝိဘင်္ဂဝါရကို(ပါဠိတော်မှာ)မဟောသော်လဲ အရကောက်ဆရာကြီးက သင်္ချာတွေ ထုတ်အပြီးမှာ (အနုလုံနဲ့ ပစ္စနိက်တို့ရဲ့ ဝိဘင်္ဂဝါရအတိုင်း) အရကောက်ပြပါတယ်၊ ဝိဓိဝိဘင်းပါဠိတော်တွေကိုလဲ ထုတ်ပြပါတယ်၊ အင်မတန်ကျယ်ဝန်းတာပေါ့၊ အရကောက်ဆရာကြီးရဲ့ ဝိရိယအား ဉာဏ်အားဟာ အံ့သြစရာကြီးပဲ။

အခုပြောခဲ့တဲ့ အစီအစဉ်ဟာ လုံလေးလုံရဲ့အနေအထား အခြေခံအချုပ်ဖြစ်ပါတယ်၊ အခု အဲဒီလုံလေးလုံကို တစ်နေရာထဲကခွဲပြီး ဒုကသင်္ချာဝါရကို ပြောပါမယ်၊ ပို့ချပါမယ်၊ အရကောက်ဆရာကြီးကလဲ တစ်လုံတစ်လုံမှာ လေးလုံ စလုံး တစ်ခါတည်း ပြသွားတယ်မဟုတ်ပါလား၊ အဲဒါကို "ပစ္စည်းတွန်း"လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ပစ္စည်းတွန်းဆိုတော့ ပဋ္ဌာဝါရတုန်းကလဲ နည်းပေးခဲ့ပါပြီ၊ အခု အဲဒီနည်းကိုပဲ ထပ်ပြောပါမယ်၊ ဒီပစ္စည်းတွန်းကို နားလည်လျှင် လုံလေးလုံရဲ့ ဒုကသင်္ချာဝါရ တစ်ခါတည်း ပြီးတာပါပဲ၊ ကဲ... နားထောင်။

ပစ္စည်းတွန်း

ဆောင်။ ။သရုပ်သင်္ချာ၊ ဖွေရှာကာ၊ စဉ်ပါ လုံလေးရပ်။
လက်ဝဲ မ–လုံ၊ လက်ယာစုံ၊ နှစ်ဖုံ လှည့်ကာပတ်။
ပ–မှာ မူရှု၊ မူလီဒု၊ နှစ်ခု တွန်းလေအပ်။
တွန်းလိုသည့်လုံ၊ တွန်းပါကုန်၊ သူ့လုံ မည်သုံးသပ်။

၁။ အနုလုံ။ ။ဟေတုမူ အာရမ္မဏဒုကဆိုပါတော့ သူတို့ရဲ့အနုလုံ သုဒ္ဓသင်္ချာချင်း တိုက်ဆိုင်ပြီး နှစ်ဖက်ရကို ဆွဲထုတ်ပါ၊ သင်္ချာတပ်ပါ၊ ဘယ် မူလ မူလီပဲဖြစ်ဖြစ် အနုလုံသုဒ္ဓသင်္ချာချင်း တိုက်ဆိုင်ပါ။

၂။ **ပစ္စနိုက်။** ။မူလ မူလီနှစ်ခုလုံးရဲ့ ပစ္စနိုက်သုဒ္ဓသင်္ချာချင်း တိုက်ဆိုင်ပြီး နှစ်ဖက်ရကိုဆွဲထုတ်ပါ၊ သင်္ချာတပ်ပါ၊ ဘယ်မူလ မူလီပဲဖြစ်ဖြစ် ပစ္စနိုက်သုဒ္ဓသင်္ချာချင်း တိုက်ဆိုင်ပါ။

၃။ **အနုလောမပစ္စနိုက်။** ။မူဟေတုရဲ့ အနုလုံသုဒ္ဓသင်္ချာနဲ့ မူလီအာရမ္မဏာရဲ့ ပစ္စနိုက်သုဒ္ဓသင်္ချာတို့ကို တိုက်ဆိုင်ပြီး နှစ်ဖက်ရကိုဆွဲထုတ်ပါ၊ သင်္ချာတပ်ပါ၊ ဘယ်မူလ မူလီပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီလိုတိုက်ဆိုင်ပါ။

၄။ **ပစ္စနိယာနုလောမ။** ။မူဟေတုရဲ့ ပစ္စနိုက်သုဒ္ဓသင်္ချာနဲ့ မူလီအာရမ္မဏာရဲ့ အနုလုံသုဒ္ဓသင်္ချာကိုတိုက်ဆိုင်ပြီး နှစ်ဖက်ရကိုဆွဲထုတ်ပါ၊ သင်္ချာတပ်ပါ၊ ဘယ်မူလ မူလီပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီလိုတိုက်ဆိုင်ပါ။ ဒါဟာ "သရုပ်သင်္ချာ၊ ဖွေရှာကာ၊ စဉ်ပါ လုံ့လေးရပ်"ပါပဲ။

အထက်ပါ လုံ့လေးလုံ့အနက် (၁နဲ့၃)က မ–လုံ့, (၂နဲ့၄)က စုံလုံ့ဖြစ်ပါတယ်၊ လောကဝေါဟာရအနေနဲ့ သတ်မှတ်ထား:တယ်ပေါ့၊ မ–လုံ့ကို လက်ဝဲရစ်, စုံလုံ့ကို လက်ယာရစ်လှည့်ပြီး တွန်:ရပါတယ်၊ ဒါဟာ "လက်ဝဲ မ–လုံ့၊ လက်ယာစုံ၊ နှစ်ဖုံ လှည့်ကာပတ်"ပါပဲ။

တွန်:တဲ့အခါမှာ လေ:ချက်လုံ: မတွန်:ရဘူး၊ ပထမအချက်နဲ့ ဒုတိယအချက်ကိုသာ တွန်:ရတယ်၊ ပထမအချက်မှာ (မူလီသာရသောတရား:ဖြစ်လို့) မူကိုတွန်:ပစ်ရတယ်၊ ဒုတိယအချက်မှာ (မူသာရသောတရား:ဖြစ်လို့) မူလီကို တွန်:ပစ်ရမယ်၊ တတိယအချက်က နှစ်ပါ:စုံမရသောတရား:၊ စတုတ္ထအချက်က နှစ်ပါ:စုံရသောတရား: ဖြစ်ပါတယ်၊ သူတို့ကို မတွန်:ရဘူး၊ နှစ်ပါ:စုံ မရသောတရား:, နှစ်ပါ:စုံ ရသောတရား:လို့သာ ဆိုရပါတယ်၊ ဒါဟာ "ပ–မှာမူရှု၊ မူလီဒု၊ နှစ်ခု တွန်:လေအပ်"ပါပဲ။

အဲဒီလို တွန်:တဲ့အခါမှာ အနုလုံ့ကနေ တွန်:ချင်တယ်ဆိုပါတော့၊ အနုလုံ့ဟာ မ–လုံ့ဖြစ်လို့ (၄–၃–၂–၁) လက်ဝဲရစ် လှည့်စဉ်ပြီးတွန်:ပါ၊ ပထမအချက်နဲ့ ဒုတိယအချက်ဖြစ်တဲ့ (၄နဲ့၃)ကိုသာ တွန်:ရမယ်၊ (၂နဲ့၁)ကို မတွန်:ရဘူး၊ ပထမအချက်မှာ မူကိုတွန်:ပါ၊ ဒုတိယအချက်မှာ မူလီကိုတွန်:ပါ၊ ပြီ:တော့ "ဟေတု+အာရမ္မဏာ"ဆိုတဲ့ အနုလုံ့အမည်ကို သုံ:သပ်ပြီ: တွန်:ရပါတယ်။

ပစ္စနိုက်ကနေ တွန်းချင်တယ်ဆိုပါတော့၊ ပစ္စနိုက်ဟာ စုံလုံးဖြစ်လို့ (၃–၄–၁–၂)လက်ယာရစ် လှည့်စဉ်ပြီးတွန်းပါ၊ ပ, ဒုဖြစ်တဲ့ (၃ နဲ့ ၄)ကိုသာ တွန်းရမယ်၊ "နဟေတု+နာရမ္မဏ"ဆိုတဲ့ ပစ္စနိုက်အမည်ကို သုံးသပ်ပြီး တွန်းရပါတယ်။

အနုလောမပစ္စနိုက်ကနေ တွန်းချင်တယ်ဆိုပါတော့ နိုက်နုဟာ မ–လုံးဖြစ်လို့ (၂–၁–၄–၃)လက်ဝဲရစ် လှည့်စဉ်ပြီးတွန်းပါ၊ ပ, ဒုဖြစ်တဲ့ (၁ နဲ့ ၂)ကိုသာ တွန်းရမယ်၊ "ဟေတု+နာရမ္မဏ"ဆိုတဲ့ အနုလောမပစ္စနိုက်အမည်ကို သုံးသပ်ပြီး တွန်းရပါတယ်။

ပစ္စနိယာနုလောမကနေ တွန်းချင်တယ်ဆိုပါတော့ နုနိုက်ဟာ စုံလုံးဖြစ်လို့ (၁–၂–၃–၄)လက်ယာရစ် လှည့်စဉ်တွန်းပါ၊ ပ, ဒုဖြစ်တဲ့ (၂ နဲ့ ၁)ကိုသာ တွန်းရမယ်၊ "နဟေတု+အာရမ္မဏ"ဆိုတဲ့ ပစ္စနိယာနုလောမအမည်ကို သုံးသပ်ပြီး တွန်းရပါတယ်။

အဲဒီတော့ အခုတည်ပြခဲ့တဲ့ လုံးလေးလုံးမှာ ဘယ်လုံးကနေတွန်းချင်သလဲ၊ အနုလုံးကနေတွန်းချင်သလား၊ ပစ္စနိုက်ကနေတွန်းချင်သလား၊ အနုလောမပစ္စနိုက်ကနေ တွန်းချင်သလား၊ ပစ္စနိယာနုလောမကနေ တွန်းချင်သလား၊ တွန်းချင်ရာလုံးရဲ့အမည်ကို သုံးသပ် သုံးသပ်ပြီး တွန်းရပါတယ်၊ ဒါဟာ "တွန်းလိုသည့်လုံ၊ တွန်းပါကုန်၊ သူ့လုံ မည်သုံးသပ်"ပါပဲ။

တွန်းပုံ တွန်းနည်း

၁။ တွန်းပုံတွန်းနည်းကို ပြောပါဦးမယ်၊ အနုလုံးကနေတွန်းလျှင် ပ်ထမအချက်ဖြစ်တဲ့(၄)ကို "ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မသာဖြစ်၍ ဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မမဖြစ်သောကြောင့် ဟေတုပစ္စည်းတွန်း၍ စင်ကုန်၏"လို့ မူလ မူလီနှစ်ခုလုံး "ဟေတု အာရမ္မဏ"ဆိုတဲ့ အနုလုံးအမည်ကို သုံးသပ်ကိုင်တွယ်ပြီး တွန်းရပါတယ်၊ ပြီးတော့မှ "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ပစ္စနိယာနုလောမ၌ 'နဟေတုပစ္စယာ အာရမ္မဏော ဒွေ'ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ အဆုံးသတ်ပါ။

ဒုတိယအချက်(၃)ကို တွန်းတဲ့အခါ "ဤတရားတို့သည် ဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မသာဖြစ်၍ အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ မဖြစ်သောကြောင့် အာရမ္မဏပစ္စည်း တွန်း၍စင်ကုန်၏"လို့ဆိုပါ၊ ပြီးတော့မှ "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို အနုလောမပစ္စနိုက်၌ 'ဟေတုပစ္စယာ နာရမ္မဏော ပဋ္ဌ"ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ ဆိုပါ။

တတိယအချက်(၂)ကိုတော့ မတွန်းရဘူး၊ "ဤတရားတို့သည် ဟေတု အာရမ္မဏပစ္စည်းနှစ်ပါး၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ မဖြစ်သောတရားမည်ကုန်၏"လို့ ဆိုရပါတယ်၊ အနုလုံအမည်နဲ့ပဲ သုံးသပ်ကိုင်တွယ်ရပါတယ်၊ ပြီးတော့မှ "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ပစ္စနိုက်ဌ် 'နဟေတုပစ္စယာ နာရမ္မဏော ဇကံ'ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ ဆိုပါ။

စတုတ္ထအချက်(၁)ကိုလဲ မတွန်းရဘူး၊ "ဤတရားတို့သည် ဟေတု အာရမ္မဏ ပစ္စည်းနှစ်ပါး၏ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သောတရား မည်ကုန်၏"လို့ ဆိုရပါတယ်၊ အနုလုံနှစ်ဖက်ရ ဖြစ်ပါတယ်၊ အနုလုံအမည်ကိုပဲ သုံးသပ်ကိုင်တွယ်ရပါတယ်၊ ပြီးတော့မှ အနုလုံကနေတွန်းတဲ့အတွက် "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤအနုလုံ၌ နယသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, ဝါရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, တိက်ပုဒ်၏အရသို့ လိုက်၍လည်းကောင်း, ကံ ကတ္တားနေဟန်သို့လိုက်၍လည်းကောင်း 'ဟေတုပစ္စယာ အာရမ္မဏော တီဏိ'ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ အဆုံးသတ်ရပါတယ်။

၂။ ပစ္စနိုက်ကနေတွန်းလျှင် ပထမအချက်(၃)ကို "ဤတရားတို့သည် နာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မသာဖြစ်၍ နဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မမဖြစ်သောကြောင့် နဟေတုပစ္စည်းတွန်း၍ စင်ကုန်၏"လို့ မူလ မူလိနှစ်ခုလုံး "နဟေတု နာရမ္မဏ"ဆိုတဲ့ ပစ္စနိုက်အမည်ကို သုံးသပ်ကိုင်တွယ်ပြီး တွန်းရပါတယ်။

ဒုတိယအချက်(၄)ကိုတွန်းတဲ့အခါ "နဟေတုသာဖြစ်၍ နာရမ္မဏမဖြစ်သောကြောင့် နာရမ္မဏပစ္စည်းတွန်း၍ စင်ကုန်၏"လို့ဆိုပါ။ (အကျဉ်းချုပ်ပြီး ခြုံပြောလိုက်ပါတယ်။)

တတိယအချက်(၁)ကို "ဤတရားတို့သည် နဟေတုနာရမ္မဏပစ္စည်းနှစ်ပါး၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မမဖြစ်သောတရားမည်ကုန်၏"လို့ ဆိုပါ။

စတုတ္ထအချက်(၂)ကို "ဤတရားတို့သည် နဟေတု နာရမ္မဏပစ္စည်းနှစ်ပါး၏ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သောတရား မည်ကုန်၏"လို့ ဆိုပါ၊ ပြီးတော့မှ ပစ္စနိုက်ကနေ တွန်းတဲ့အတွက် "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤပစ္စနိုက်ဌ် နယသို့လိုက်၍ လည်းကောင်း, ဝါရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, တိက်ပုဒ်၏အရသို့လိုက်၍လည်း ကောင်း, ကံကတ္တား နေဟန်သို့ လိုက်၍လည်းကောင်း 'နဟေတုပစ္စယာ နာရမ္မဏော ဇကံ'ဟု သင်္ချာတပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ အဆုံးသတ်ရပါတယ်။

၃။ အနုလောမပစ္စနိုက်ကနေတွန်းလျှင် ပထမအချက်(၂)ကို "ဤတရားတို့သည် နာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မသာဖြစ်၍ ဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မမဖြစ်သောကြောင့် ဟေတုပစ္စည်းတွန်း၍စင်ကုန်၏"လို့ "ဟေတု+နာရမ္မဏ" ဆိုတဲ့ အနုလောမပစ္စနိုက်အမည်ကို သုံးသပ်ကိုင်တွယ်ပြီး တွန်းရပါတယ်။

ဒုတိယအချက်(၁)ကိုတွန်းတဲ့အခါ "ဟေတုသာဖြစ်၍ နာရမ္မဏာမဖြစ်သောကြောင့် နာရမ္မဏာပစ္စည်းတွန်း၍စင်ကုန်၏"လို့ဆိုပါ။ (ခြုံလို့ပဲ ပြောလိုက်ပါတယ်။)

တတိယအချက်(၄)ကို "ဤတရားတို့သည် ဟေတုနာရမ္မဏာပစ္စည်းနှစ်ပါး၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မမဖြစ်သောတရား မည်ကုန်၏"လို့ဆိုပါ။

စတုတ္ထအချက်(၃)ကို "ဤတရားတို့သည် ဟေတုနာရမ္မဏာပစ္စည်းနှစ်ပါး၏ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သောတရားမည်ကုန်၏"လို့ဆိုပါ၊ ပြီးတော့မှ အနုလောမ ပစ္စနိုက်ကနေတွန်းတဲ့အတွက် "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤအနုလောမပစ္စနိုက်၌ နယသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, ဝါရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, တိက်ပုဒ်၏အရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, ကဲ့ကတ္တားနေဟန်သို့ လိုက်၍လည်းကောင်း 'ဟေတုပစ္စယာ နာရမ္မဏော ပဋ္ဌ'ဟု သခ်ၢ်တပ်၍ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ အဆုံးသတ်ရပါတယ်။

၄။ ပစ္စနိယာနုလောမကနေတွန်းလျှင် ပထမအချက်(၁)ကို "ဤတရားတို့သည် အာရမ္မဏာပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မသာဖြစ်၍ နဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မမဖြစ်သောကြောင့် နဟေတုပစ္စည်းတွန်း၍ စင်ကုန်၏"လို့ "နဟေတု+ အာရမ္မဏာ" ဆိုတဲ့ ပစ္စနိယာနုလောမအမည်ကို သုံးသပ်ကိုင်တွယ်ပြီး တွန်းရပါတယ်။

ဒုတိယအချက်(၂)ကို တွန်းတဲ့အခါ "နဟေတုသာဖြစ်၍ အာရမ္မဏာမဖြစ်သောကြောင့် အာရမ္မဏာပစ္စည်းတွန်း၍စင်ကုန်၏"လို့ဆိုပါ။ (ခြုံလို့ပဲ ပြောလိုက်ပါတယ်။)

တတိယအချက်(၃)ကို "ဤတရားတို့သည် နဟေတု အာရမ္မဏာပစ္စည်းနှစ်ပါး၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မမဖြစ်သောတရားမည်ကုန်၏"လို့ဆိုပါ။

စတုတ္ထအချက်(၄)ကို "ဤတရားတို့သည် နဟေတုအာရမ္မဏာပစ္စည်းနှစ်ပါး၏ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သောတရားမည်ကုန်၏"လို့ ဆိုပါ၊ ပြီးတော့မှ ပစ္စနိယာနုလောမကနေတွန်းတဲ့အတွက် "ထို့ကြောင့် ထိုတရားတို့ကို ဤပစ္စနိယာနုလောမ၌ နယသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, ဝါရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, တိက်ပုဒ်၏အရသို့လိုက်၍လည်းကောင်း, ကဲ့ ကတ္တားနေဟန်သို့ လိုက်၍လည်းကောင်း 'နဟေတုပစ္စယာ အာရမ္မဏော ဒွေ'ဟု သခ်ၢ်တပ်၍ ဟောအပ်ကုန်၏"လို့ အဆုံးသတ်ရပါတယ်။

တရားရ မရှိခဲ့သော်

အကယ်၍ အနုလုံအချက်မှာ တရားရမရှိဘူးဆိုပါတော့၊ အဲဒီလိုမရှိလျှင် "ဟေတု အာရမ္မဏနှစ်ပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဖြစ်သောတရားကား မရှိကုန်၊ ထို့ကြောင့် အနုလုံ၌ 'ဟေတုပစ္စယာ အာရမ္မဏော'အစရှိသည်ဖြင့် မဟောရသတည်း"လို့ဆိုရပါတယ်။ [ပုံစံအနေဖြင့်သာ ဟေတုနဲ့အာရမ္မဏကို သတ်မှတ်ပြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီသဘောကို အာသေဝနမူ ဝိပါကမူလီမှာ တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။]

ပစ္စနိုက်အချက်မှာ တရားရမရှိလျှင် "ဟေတု အာရမ္မဏပစ္စည်းနှစ်ပါး၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မမဖြစ်သောတရားကား မရှိကုန်၊ ထို့ကြောင့် ပစ္စနိုက်၌ 'နဟေတုပစ္စယာ နာရမ္မဏော'အစရှိသည်ဖြင့် မဟောရသတည်း"လို့ ဆိုရပါတယ်။ [ဟေတုမူ သဟဇာတမူလီစသည်မှာ တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။]

အနုလောမပစ္စနိုက်မှာ တရားရမရှိလျှင် "ဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မသာဖြစ်၍ အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မမဖြစ်သောတရားကား မရှိ၊ ထို့ကြောင့် အနုလောမပစ္စနိုက်၌ 'ဟေတုပစ္စယာ နာရမ္မဏော'အစရှိသည်ဖြင့် မဟောရသတည်း"လို့ ဆိုရပါတယ်။ [ဟေတုမူ သဟဇာတမူလီစသည်မှာ တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။]

ပစ္စနိယာနုလောမမှာ တရားရမရှိလျှင် "အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မသာဖြစ်၍ ဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မမဖြစ်သောတရားကား မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ပစ္စနိယာနုလောမ၌ 'နဟေတုပစ္စယာ အာရမ္မဏော'အစရှိသဖြင့် မဟောရသတည်း" လို့ ဆိုရပါတယ်။ [ဟေတုမူ အဓိပတိမူလီစသည်မှာ တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။]

ပစ္စည်းတွန်း အဓိပ္ပာယ်

"မူကိုတွန်းပါ၊ မူလီကိုတွန်းပါ"ဆိုတာ နားလည်လွယ်အောင် ပြောခဲ့တဲ့ စကားဖြစ်ပါတယ်၊ အမှန်ကတော့ မူကတွန်းပစ်တာ, မူလီကတွန်းပစ်တာသာ ဖြစ်ပါတယ်၊ မူကိုတွန်းပစ်တာ, မူလီကိုတွန်းပစ်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ပထမ အချက်ဟာ မူဟေတုကလက်မခံပဲ တွန်းပစ်လိုက်လို့ စင်ထွက်သွားတဲ့ မူလီ အာရမ္မဏရဲ့ တစ်ဖက်ရတရားတွေ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒုတိယအချက်ကတော့ မူလီ အာရမ္မဏက လက်မခံပဲ တွန်းပစ်လိုက်လို့ စင်ထွက်သွားတဲ့ မူဟေတုရဲ့ တစ်ဖက်ရတရားတွေ ဖြစ်ပါတယ်၊ မူကတ္တား, မူလီကတ္တားက တွန်းပစ်တာဖြစ်ပါတယ်၊ အတွန်းခံရတဲ့ ကံပုဒ်မဟုတ်ပါဘူး။

အရကောက် ဆရာကြီးနည်း

အခုပြောခဲ့တဲ့ ပစ္စည်းတွန်းအစီအစဉ်ဟာ အရကောက်ဆရာကြီး နည်းပေးထားတဲ့ အစီအစဉ်ဖြစ်ပါတယ်၊ အရကောက်ဆရာကြီးက ဒီလိုအမိန့်ရှိပါတယ်–

"အနုလုံမှာ ပစ္စနိယာနုလောမကို စဉ်တွန်းသည်၊ ပစ္စနိက်မှာ အနုလောမ ပစ္စနိက်ကို စဉ်တွန်းသည်၊ အနုလောမပစ္စနိက်မှာ ပစ္စနိက်ကို စဉ်တွန်းသည်၊ ပစ္စနိယာနုလောမမှာ အနုလုံကို စဉ်တွန်းသည်၊ ဤသည်လျှင် အထူးတည်း" တဲ့။ (အရကောက်၊ ၂၃၈)

အဲ ... အခုပြောခဲ့တဲ့ အစီအစဉ်အတိုင်း ဒုကသန္ဓာဝါရသရုပ်တွေကို ထုတ်ပြပါမယ်၊ သရုပ်မြင်မြင် ဉာဏ်ရှင်ရှင်နဲ့ အရှုပ်ဘုရင်ကို ခုတ်ထွင်ကာ သုတ်သင်နိုင်ကြရလေအောင် ကျုပ်အမြင်နဲ့ အဟုတ်ထွင်ပြီး ထုတ်ဆင်ကာ ပြလိုက်ပါတယ်။

ဉာဏ်ရောင် ရှန်းရှန်း၊ ညှိကာ ထွန်း၍၊ တွန်းကြပေတော့။
ဉာဏ်ရည် ရွှမ်းရွှမ်း၊ လွန်ကြိုးပမ်း၍၊ အစွမ်း ပြကြပေတော့။

❀❀❀❀❀

ပဋ္ဌာန်းပါရ၊ ဒုကသင်္ချာ

ဟေတုမူ

ဟေတုမူ+အာရမ္မဏဒုက

၁။ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၊ မောဟမူဒွေးဌ် မောဟကြဉ်သော စေတသိက်ဒွေးပညာသ၊ သဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ သင်္ချာ–တိဏိ။ (အနုလုံ၊ နှစ်ပါးစုံရ)

၂။ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ချာ–ဇကဲ။ (ပစ္စနိုက်၊ နှစ်ပါးစုံ မရ)

၃။ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ သင်္ချာ–ပဌ။ (အနုလောမ ပစ္စနိုက်၊ ဟေတုသာ)

၄။ မောဟမူဒွေးဌ် မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ လေးပါး။ သင်္ချာ–ဒွေ။ (ပစ္စနိယာနုလောမ၊ အာရမ္မဏသာ)

ဟေတုမူ+အဓိပတိဒုက

၁။ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော သာဓိပတိဇော ငါးဆယ်နှစ်ခုနာမကွန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်။ သင်္ချာ–နဝ။ (အနုလုံ၊ နှစ်ပါးစုံရ)

၂။ မောဟမူဒွေးဌ် မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သင်္ချာ–ဒွေ။ (ပစ္စနိုက်၊ နှစ်ပါးစုံ မရ)

၃။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟကြဉ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ သဟိတ်လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ နိဗ္ဗာန်ဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ သင်္ချာ–နဝ။(နုနိုက်၊ ဟေတုသာ)

၄။ x (နိုက်နု၊ အဓိပတိသာ မရှိ)

ဟေတုမူ+သဟဇာတဒုက

၁။ မောဟမူ ဒွေးဌ်မောဟကြဉ်သော စေတသိက်ဒွေးပညာသ၊ သဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ x (ပစ္စနိုက်၊ မရှိ)
၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)
၄။ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဒွေ။ (နိုက်နု)

ဟေတုမူ+အညမညဒုက

၁။ သဟိတ်စိတ်ဇကသတ္တတိ၊ မောဟမူဒွေးဌ် မောဟကြဉ်သော စေတသိက်ဒွေးပညာသ၊ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်။ တိဏိ။ (အနုလုံ)
၂။ နာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော အဟိတ်စိတ္တဇဥပါဒါ, အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါ၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)
၃။ နာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇဥပါဒါ, သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (နုနိုက်)
၄။ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော အဟိတ်စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုက်၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ်။ ဒွေ။ (နိုက်နု)

ဟေတုမူ + ပုရေဇာတဒုက

၁။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော သဟိတ်ပဝတ္တိနာမကွန္ဓာလေးပါး။ တိဏိ။ (အနုလုံ)
၂။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဒွေ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မောဟမူဒွေး၌မောဟကြောင့် သော လောဘမူ, မောဟမူ၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိုယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိုယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခုနှာမကွန္ဓာ၊ သဟိတ်ပဋ္ဌဝေါ ကာရပဋိသန္ဓေနှာမကွန္ဓာလေးပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်။ သတ္တ။ (နုနိုက်)

၄။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မောဟမူဒွေး၌မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိ နှာမကွန္ဓာလေးပါး။ ဒွေ။ (နိုက်နု)

ဟေတုမူ + အာသေဝနဒုက

၁။ မောဟမူဒွေး၌မောဟကြောင့်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိုယာဒုတိယာဒိဇော၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် မဟဂ္ဂုတ်ကြိုယာ၊ မဂ်လေးခုနှာမကွန္ဓာ။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ မောဟမူပထမဇော၌ရှိသော မောဟ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်ပထမဇော၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြောင့်သော အဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနှာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဒွေ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ မောဟမူဒွေး၌မောဟကြောင့်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိုယာပထမဇော၊ သဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနှာမကွန္ဓာလေးပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (နုနိုက်)

၄။ မောဟမူ ဒုတိယာဒိဇော၌ရှိသော မောဟ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်ဒုတိယာဒိဇော။ ဒွေ။ (နိုက်နု)

ဟေတုမူ + ကမ္မဒုက

၁။ မောဟမူဒွေး၌မောဟ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိုယာစေတနာကြောင့်သော သဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနှာမကွန္ဓာလေးပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ အဟိတ်ကြိုယာ စေတနာ၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥတုဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် သဟိတ်ကြိုယာ စေတနာ။ တိဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ မောဟမူဒွေး၌မောဟ၊ ကြိုယာစေတနာကြောင့်သော အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနှာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်။ ဒွေ။ (နိုက်နု)

ဟေတုမူ + ဝိပါကဒုက

၁။ သဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋ္ဌာနနှစ်နာမကွန်ရှာလေးပါး၊ ဝိပါက်ပြုအပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋ္ဌာနနှစ်ကမ္မဇရုပ်။ ၈ကဲ့။ (အနုလုံ)

၂။ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟ၊ အဟိတ်ကြိယာနာမကွန်ရှာလေးပါး၊ အဟိတ်ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ၃၂။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟကြဉ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် သဟိတ်ကြိယာနာမကွန်ရှာ၊ ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ် သဟိတ်ကြိယာနာမကွန်ရှာပြုအပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်။ နဝ။ (နုနိုက်)

၄။ အဟိတ်ဝိပါက်ပဝတ္တိပဋ္ဌာနနှစ်နာမကွန်ရှာလေးပါး၊ ဝိပါက်ပြုအပ်သော အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋ္ဌာနနှစ်ကမ္မဇရုပ်။ ၈ကဲ့။ (နိုက်နု)

ဟေတုမူ + အာဟာရဒုက

၁။ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟကြဉ်သော သဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋ္ဌာနနှစ်နာမကွန်ရှာလေးပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋ္ဌာနနှစ်ကမ္မဇရုပ်။ နဝ။(အနုလုံ)

၂။ ဗာ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ၈ကဲ့။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋ္ဌာနနှစ်နာမကွန်ရှာ လေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋ္ဌာနနှစ်ကမ္မဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်။ ၃၂။ (နိုက်နု)

ဟေတုမူ + ဣန္ဒြိယဒုက

၁။ ဟေတုသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည်သတ်ကမ္မဇ ရုပ်ဧီဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ရုပ်ဧီဝိတိန္ဒြေ။ ၈ကဲ့။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ မောဟမူဒွေးဌ် မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋ္ဌာနနှစ်နာမကွန်ရှာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋ္ဌာနနှစ်ကမ္မဇရုပ်၊ ရုပ်ဧီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသည်သတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ၃၂။ (နိုက်နု)

ဟေတုမူ + ဈာနဒုက

၁။ ဟေတုသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ် နာမကွန်ရှာလေးပါး၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ၈ကဲ့။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟ၊ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်ကြဉ်သော အဟိတ် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်။ ဒွေ။ (နိုက်နု)

ဟေတုမူ + မဂ္ဂဒုက

၁။ ဟေတုသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ အဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟ။ ဇကံ။ (နိုက်နု)

ဟေတုမူ + ဝိပွယုတ္တဒုက

၁။ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော သဟိတ်ပဋ္ဌဆေါကာရ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ အရူပဘုံဌ်ဖြစ်သောအခါ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟ၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဒွေ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အရူပဝိပါက်လေးခု ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အရူပဘုံဌ်ဖြစ် သောအခါ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟကြဉ်သော လောဘမူ မောဟမူ၊ မဟာ ကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခုနာမကွန္ဓာ။ တိဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ ပဋ္ဌဆေါကာရဘုံဌ်ဖြစ်သောအခါ မောဟမူဒွေးဌ်မောဟ၊ အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ရုပ်။ ဒွေ။ (နိုက်နု)

ဃဃဃဃဃ

အာရမ္မဏမူ

အာရမ္မဏမူ + အဓိပတိဒုက

၁။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော သာဓိပတိဇောင်းဆယ့်နှစ်ခု နာမကွန္ဓာ။ တီဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ နိရာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ပဌ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ အဟိတ်ကြိယာ၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ တီဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်။ ပဌ။ (နိုက်နု)

အာရမ္မဏမူ + အနန္တရဒုက

၁။ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ တီဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိ ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ပဌ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

အာရမ္မဏမူ + သဟဇာတဒုက

၁။ အာရမ္မဏသုဒ္ဓသင်္ခြာအတိုင်း။ တီဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ x (ပစ္စနိုက်၊ မရှိ)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိ ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ပဌ။ (နိုက်နု)

အာရမ္မဏမူ + အညမညဒုက

၁။ အာရမ္မဏသုဒ္ဓသင်္ခြာအတိုင်း။ တီဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ နာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော စိတ္တဇဥပါဒါ၊ ပဋိ ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ်။ ပဌ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိ ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ်။ ဇကဲ။ (နိုက်နု)

အာရမ္မဏမူ + ပုရေဇာတဒုက

၁။ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဝတ္တိနာမကွန္ဓာလေးပါး။ တီဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိ ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခု၊ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ တီဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

အာရမ္မဏမူ + အာသေဝနဒုက

၁။ ပထမဇော ဖိုလ်ဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ဇောဇကပညာသ။ တီဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ စိတ္တဇရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ပထမဇော၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေး၊ ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ တီဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

အာရမ္မဏမူ + ကမ္မဒုက

၁။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာကြဉ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ တီဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာ။ တီဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (နိုက်နု)

အာရမ္မဏမူ + ဝိပါကဒုက

၁။ အလုံးစုံသော ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး။ ဇကံ။ (အနုလုံ)

၂။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာနာမကွန်ရှာလေးပါး။ (နုနိုက်)
၄။ ဝိပါက်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ဇက်။ (နိုက်နု)

အာရမ္မဏမူ + အာဟာရဒုက

၁။ အာရမ္မဏသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ တိဏိ။ (အနုလုံ)
၂။ ဗာ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)
၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)
၄။ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်။ ပဌ။ (နိုက်နု)

အာရမ္မဏမူ + ဣန္ဒြိယဒုက

၁။ အာရမ္မဏသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ တိဏိ။ (အနုလုံ)
၂။ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည်သတ်ကမ္မဇရုပ်ဇီတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)
၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)
၄။ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသည်သတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ပဌ (နိုက်နု)

အာရမ္မဏမူ + စျာနဒုက

၁။ ဒွေးပဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်ကြဉ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန်ရှာလေးပါး။ တိဏိ။ (အနုလုံ)
၂။ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)
၃။ ဒွေးပဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်နာမကွန်ရှာလေးပါး။ ဇက်။ (နုနိုက်)
၄။ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ပဌ။ (နိုက်နု)

အာရမ္မဏမူ + မဂ္ဂဒုက

၁။ သဟိတ်စိတ် ဇကသတ္တတိ၊ စေတသိက်ဒွေးပညာသ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန်ရှာလေးပါး။ တိဏိ။ (အနုလုံ)
၂။ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)
၃။ အဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန်ရှာလေးပါး။ ဇက်။ (နုနိုက်)
၄။ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ပဌ။ (နိုက်နု)

အာရမ္မဏမူ + ဝိပွယုတ္တဒုက

၁။ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ လေးပါး။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အရူပပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခုနာမကွန္ဓာ လေးပါး။ တိဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (နိုက်နု)

[အာရမ္မဏနှင့် သုဒ္ဓသင်္ခ်ာတူ အနန္တရ, သမနန္တရ, ဥပနိဿယ, သမ္မယုတ္တ, နတ္ထိ, ဝိဂတတို့လည်း နည်းတူပင်။]

အဓိပတိမူ

အဓိပတိမူ + သဟဇာတဒုက

၁။ အဓိပတိသုဒ္ဓသင်္ခ်ာအတိုင်း။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ x (ပစ္စနိုက်၊ မရှိ)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ နာဓိပတိသုဒ္ဓသင်္ခ်ာအတိုင်း။ နဝ။ (နိုက်နု)

အဓိပတိမူ + အညမညဒုက

၁။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော သာဓိပတိဇော ၅၂–ခုနာမကွန္ဓာ၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇမဟာဘုတ်။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ နာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော နိရာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော နိရာဓိပတိစိတ္တဇ ဥပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါ ။ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ နာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇဥပါဒါရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (နုနိုက်)

၄။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ အဟိတ်ကြီယာ၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြီယာ၊ လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ မှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော နိရာဓိပတိစိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ်။ တိဏိ။ (နိုက်နု)

အဓိပတိမူ + ပုရေဇာတဒုက

၁။ ပဌဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော သာဓိပတိဇော ၅၂-ခုနာမကွန္ဓာ။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ အရူပဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ လောဘမူ မောဟမူ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြီယာ၊ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ နိရာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သတ္တ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အရူပဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော လောဘမူ မဟာကုသိုလ် မဟာကြီယာ၊ ဇကန်ရသော အရူပကုသိုလ် အရူပကြီယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခု နာမကွန္ဓာလေးပါး၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်။ သတ္တ။ (နုနိုက်)

၄။ ပဌဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ အဟိတ်ကြီယာ၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြီယာ၊ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော လောကီဝိပါက်ပဝတ္တိ နာမကွန္ဓာလေးပါး။ တိဏိ။ (နိုက်နု)

အဓိပတိမူ + အာသေဝနဒုက

၁။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော လောဘမူ ဒေါသမူ မဟာကုသိုလ် မဟာကြီယာ ဒုတိယာဒိဇော၊ ဇကန်ရသော မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် မဟာဂ္ဂုတ်ကြီယာ မဂ်လေးခုနာမကွန္ဓာ။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူ ဒေါသမူ မဟာကုသိုလ် မဟာကြီယာပထမဇော၊ ဖိုလ်လေးခုဌိသော အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြီယာ ပထမဇော၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေး၊ လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ

လေးပါး၊ နိရာဓိပတိစိတ္တဧရုပ်၊ ပဋ္ဌိ ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဧရုပ်။ နဝ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော လောဘမူ ဒေါသမူ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိုယာ ပထမဧော၊ ဖိုလ်လေးခုနာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ သာဓိပတိစိတ္တဧရုပ်။ နဝ။ (နုနိုက်)

၄။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူ ဒေါသမူ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိုယာ ဒုတိယာဒိဧော၊ ဧကန်ရသော မဟာဂျုတ်ကုသိုလ် မဟာဂျုတ်ကြိုယာ၊ မဂ်လေးခုဌိသော အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိုယာ ဒုတိယာဒိဧော။ တီဏိ။ (နိုက်နု)

အဓိပတိမူ + ကမ္မဒုက

၁။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်, ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိုယာစေတနာကြဉ်သော သာဓိပတိဧော ၅၂-ခုနာမက္ခန္ဓာ၊ ထို နာမက္ခန္ဓာပြုအပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဧရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ နိရာဓိပတိကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိုယာစေတနာ၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥတုဧရုပ်။ တီဏိ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ သာဓိပတိကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိုယာစေတနာ။ တီ,ဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိုယာစေတနာကြဉ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ အဟိတ်ကြိုယာ၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိုယာ၊ လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိ ပဋ္ဌိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ နိရာဓိပတိစိတ္တဧရုပ်၊ ပဋ္ဌိ၊ အသညသတ်ကမ္မဧရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

အဓိပတိမူ + ဝိပါကဒုက

၁။ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော ဖိုလ်လေးခုနာမက္ခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဧရုပ်။ ဧကံ။ (အနုလုံ)

၂။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိုယာဌိသော အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ အဟိတ်ကြိုယာ၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိုယာနာမက္ခန္ဓာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကြိုယာပြုအပ်သော နိရာဓိပတိစိတ္တဧရုပ်၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဧရုပ်။ နဝ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော သာဓိပတိကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာ နာမကွန္ဓာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်။ နဝ။ (နုနိုက်)

၄။ ဖိုလ်လေးခုဌာနရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ်၊ လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာလေးပါး၊ လောကီဝိပါက်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်။ ဇက်။ (နိုက်နု)

အဓိပတိမူ + အာဟာရဒုက

၁။ အဓိပတိသုဒ္ဓသင်္ခြာအတိုင်း။ နဝ။ (အနုလုံ)
၂။ နာဟာရသုဒ္ဓသင်္ခြာအတိုင်း။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)
၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)
၄။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ ။ ပ ။ နာမကွန္ဓာလေးပါး၊ နိဗ္ဗာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

အဓိပတိမူ + ဣန္ဒြိယဒုက

၁။ အဓိပတိသုဒ္ဓသင်္ခြာအတိုင်း။ နဝ။ (အနုလုံ)
၂။ နဣန္ဒြိယသုဒ္ဓသင်္ခြာအတိုင်း။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)
၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)
၄။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ ။ ပ ။ နာမကွန္ဓာလေးပါး၊ နိဗ္ဗာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသညသတ် ကမ္မဇရုပ် ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

အဓိပတိမူ + ဈာနဒုက

၁။ အဓိပတိသုဒ္ဓသင်္ခြာအတိုင်း။ နဝ။ (အနုလုံ)
၂။ နဈာနသုဒ္ဓသင်္ခြာအတိုင်း။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)
၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)
၄။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ ။ ပ ။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်ကြဉ်သော လောကီဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ နိဗ္ဗာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

အဓိပတိမူ + မဂ္ဂဒုက

၁။ အဓိပတိသုဒ္ဓသင်္ခြာအတိုင်း။ နဝ။ (အနုလုံ)
၂။ နမဂ္ဂသုဒ္ဓသင်္ခြာအတိုင်း။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ ။ ပ ။ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ နိရာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

အဓိပတိမူ + ဝိပွယုတ္တဒုက

၁။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ် ကြဉ်သော သာဓိပတိဇော ၅၂–ခုနာမက္ခန္ဓာ၊ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ အရူပဝိပါက်လေးခု ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ အရူပဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ ဗာ၊ အာ၊ ဉ၊ အသည ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ တိဏိ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အရူပဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ် သော လောဘမူ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ ဇကန်ရသော အရူပ ကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ ဖိုလ်လေးခုနာမက္ခန္ဓာလေးပါး။ တိဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ အဓိပတိတရားကိုယ်၊ မရသောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ အဟိတ်ကြိယာ၊ မဟာကုသိုလ် မဟာ ကြိယာ၊ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော လောကီဝိပါက်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ နိရာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

သဟဇာတမူ

သဟဇာတမူ + အညမညဒုက

၁။ အညမညသုဒ္ဓသင်္ခါအတိုင်း။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ x (ပစ္စနိုက်၊ မရှိ)

၃။ နအညမညသုဒ္ဓသင်္ခါအတိုင်း။ ပဋ္ဌ။ (နုနိုက်)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

သဟဇာတမူ + နိဿယဒုက

၁။ သဟဇာတသုဒ္ဓသင်္ခါအတိုင်း။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ x (ပစ္စနိုက်၊ မရှိ)
၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)
၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

သဟဇာတမူ + ပုရေဇာတဒုက

၁။ ပုရေဇာတသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ တီဏိ။ (အနုလုံ)
၂။ x (ပစ္စနိုက်၊ မရှိ)
၃။ နပုရေဇာတသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ သတ္တ။ (နုနိုက်)
၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

သဟဇာတမူ + အာသေ၀နာဒီဒုက

၁။ အာသေ၀နု၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြေယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ သုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ ဆိုင်ရာသင်္ချာထုတ်ပါ။ (အနုလုံ)
၂။ x (ပစ္စနိုက်၊ မရှိ)
၃။ နာသေ၀နု၊ နကမ္မ၊ နဝိပါက၊ နာဟာရ၊ နဣန္ဒြေယ၊ နဈာန၊ နမဂ္ဂ၊ နဝိပ္ပယုတ္တ–သုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ ဆိုင်ရာသင်္ချာထုတ်ပါ။ (နုနိုက်)
၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

အညမညမူ

အညမညမူ + ပုရေဇာတဒုက

၁။ ပုရေဇာတသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ တီဏိ။ (အနုလုံ)
၂။ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယ၀တ္ထုမှတစ်ပါး ပဋ္ဌာန်းသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော စိတ္တဇဥပါဒါ၊ ပဋ္ဌာန်း ။ ပ ။ ပ၀တ္ထိုကမ္မဇဥပါဒါရုပ်။ ပဋ္ဌာန်း။ (ပစ္စနိုက်)
၃။ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒ္ဓါဏာ၀ဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခု၊ ပဋ္ဌာန်းသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ ပဋ္ဌာန်းသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယ၀တ္ထု၊ အချင်းချင်းမှ

ထောက်အပ်သော စိတ္တဧမဟာဘုတ်၊ ပဋ္ဌ ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဧမဟာဘုတ်။ တီဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

အညမညမူ + အာသေဝနဒုက

၁။ အာသေဝနသုဒ္ဓသင်္ခါအတိုင်း။ တီဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော စိတ္တဧရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋ္ဌိသန္ဓေကမ္မဧရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော စိတ္တဧဥပါဒါ၊ ပဋ္ဌ ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဧဥပါဒါရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (ပစ္စနိုက်) (ပုရေဒုကအတိုင်းပင်။)

၃။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာပထမဇော၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေး၊ ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသ ပဝတ္တိပဋ္ဌိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ ပဋ္ဌိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှ ထောက်အပ်သော စိတ္တဧမဟာဘုတ်၊ ပဋ္ဌ ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဧမဟာဘုတ်။ တီဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

အညမညမူ + ကမ္မဒုက

၁။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာကြဉ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋ္ဌိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ ပဋ္ဌိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာမှ ထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော စိတ္တဧမဟာဘုတ်၊ ပဋ္ဌ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဧမဟာဘုတ်။ တီဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော ဗာဟိရဥပါဒါ၊ အာ၊ ဥတုဧဥပါဒါရုပ်။ ဧကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာ၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊ အာ၊ ဥတုဧမဟာဘုတ်။ တီဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော စိတ္တဧရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋ္ဌိသန္ဓေကမ္မဧရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော စိတ္တဧဥပါဒါ၊ ပဋ္ဌ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဧဥပါဒါရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (နိုက်နု)

အညမညမူ + ဝိပါကဒုက

၁။ အလုံးစုံသော ဝိပါက်ပဝတ္တိပဋ္ဌိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ ပဋ္ဌိသန္ဓေနာမ ကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော

ဝိပါက်ပြုအပ်သော စိတ္တဧမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဧမဟာဘုတ်။ ဧကံ။ (အနုလုံ)

၂။ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဧရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဧဥပါဒါ၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဧဥပါဒါရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာနာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဧမဟာဘုတ်၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဧမဟာဘုတ်။ တိဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဝိပါက်ပြုအပ်သော စိတ္တဧရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဧရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော ဝိပါက်ပြုအပ်သော စိတ္တဧဥပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဧဥပါဒါရုပ်။ ဧကံ။ (နိုက်နု)

အညမညမူ + အာဟာရဒုက

၁။ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော စိတ္တဧမဟာဘုတ်၊ ပဋိ၊ အာဟာရဧမဟာဘုတ်။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော ဗာဟိရဥပါဒါ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဧဥပါဒါရုပ်။ ဧကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊ ဥ ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဧမဟာဘုတ်။ ဧကံ။ (နုနိုက်)

၄။ နာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော စိတ္တဧရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဧရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော စိတ္တဧဥပါဒါ၊ ပဋိ၊ အာဟာရဧဥပါဒါရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (နိုက်နု)

အညမညမူ + ဣန္ဒြိယဒုက

၁။ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော စိတ္တဧမဟာဘုတ်၊ ပဋိ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဧမဟာဘုတ်။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော ဗာဟိရဥပါဒါ၊ အာ၊ ဥတုဧဥပါဒါရုပ်၊ အသည်သတ်ကမ္မဧ ရုပ်ဧီဝိတိန္ဒြေ။ ဧကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊ အာ၊ ဥတုဇမဟာ ဘုတ်။ ဧကံ။ (နုနိုက်)

၄။ နာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော စိတ္တဇဥပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇဥပါဒါ၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသညသတ်ကမ္မဇဥပါဒါ၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇဥပါဒါရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (နိုက်နု)

အညမညမူ + စျာနဒုက

၁။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်ကြဉ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမ ကွန္ဓာလေးပါး၊ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော ဗာဟိရဥပါဒါ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇဥပါဒါ။ ဧကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်နာမကွန္ဓာ၊ ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊ အာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇမဟာဘုတ်။ ဧကံ။ (နုနိုက်)

၄။ နာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော စိတ္တဇဥပါဒါ၊ ပဋိ သန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါ။ ပဋ္ဌ။ (နိုက်နု)

အညမညမူ + မဂ္ဂဒုက

၁။ အလုံးစုံသော သဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ သဟိတ် ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှ ထောက်အပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ နာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော အဟိတ် စိတ္တဇဥပါဒါ၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါ၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရုပ်။ ဧကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာမှ ထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှ ထောက်အပ်သော အဟိတ်စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ်။ ဧကံ။ (နုနိုက်)

၄။ နာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇဥပါဒါ၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (နိုက်နု)

အညမညမူ + ဝိပွယုတ္တဒုက

၁။ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော ဗာဟိရဥပါဒါ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါ။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အရူပဝိပါက်လေးခု ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု၊ ဖိုလ်လေးခု နာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အချင်းချင်းမှထောက်အပ်သော ဗာဟိရမဟာဘုတ်၊ အာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇမဟာဘုတ်။ တိဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ နာမကွန္ဓာမှထောက်အပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ မဟာဘုတ်မှထောက်အပ်သော စိတ္တဇဥပါဒါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါရုပ်။ ပဋ္ဌ။ (နိုက်နု)

ပုရေဇာတမူ

ပုရေဇာတမူ + အာသေဝနဒုက

၁။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒိဇော၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ၊ မဂ်လေးခုနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ပထမဇော၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဖိုလ်လေးခု နာမကွန္ဓာ၊ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သတ္တ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ပထမဈာ၊ အာဝဇ္ဇန်းဌေး၊ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဝိပါက် ပဝတ္တိနာမကွန္ဓာလေးပါး။ တိဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒိဈာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခုနာမကွန္ဓာလေးပါး။ တိဏိ။ (နိုက်နု)

ပုရေဈာတမူ + ကမ္မဒုက

၁။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာ၊ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရပဝတ္တိနာမကွန္ဓာလေးပါး။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာ၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာ၊ ဥတုဇရုပ်။ တိဏိ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာ။ တိဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာကြဉ်သော လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခုနာမကွန္ဓာ၊ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သတ္တ။ (နိုက်နု)

ပုရေဈာတမူ + ဝိပါကဒုက

၁။ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဝိပါက် ပဝတ္တိနာမကွန္ဓာလေးပါး။ ဇကံ။ (အနုလုံ)

၂။ အရူပဘုံ၌ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သတ္တ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာနာမကွန္ဓာလေးပါး။ တိဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ အရူပဘုံ၌ ဖိုလ်လေးခုနာမကွန္ဓာ၊ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ ဝိပါက်ပြုအပ်သောစိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (နိုက်နု)

ပုရေဇာတမ္ဘူ + အာဟာရဒုက

၁။ ပုရေသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ တီကာ။ (အနုလုံ)

၂။ ဇာဟိရရုပ်၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပ ကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခုနာမကွန္ဓာ၊ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိ၊ အာဟာရဇရုပ်။ သတ္တ။ (နိုက်နု)

ပုရေဇာတမ္ဘူ + ဣန္ဒြိယဒုက

၁။ ပုရေသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ တီကာ။ (အနုလုံ)

၂။ ဇာဟိရရုပ်၊ အာ၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသည်သတ်ကမ္မဇ ရုပ်ဧဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇ ရုပ်ဧဝိတိန္ဒြေ။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပ ကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခုနာမကွန္ဓာ၊ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ရုပ်ဧဝိတိန္ဒြေကြင့် သော အသည်သတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ သတ္တ။ (နိုက်နု)

ပုရေဇာတမ္ဘူ + ဈာနဒုက

၁။ အရူပဝိပါက်လေးခု, ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်ကြင့်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဝတ္တိနာမကွန္ဓာလေးပါး။ တီကာ။ (အနုလုံ)

၂။ ဇာဟိရရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်နာမကွန္ဓာလေးပါး။ ဇကံ။ (နုနိုက်)

၄။ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပ ကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခုနာမကွန္ဓာ၊ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ သတ္တ။ (နိုက်နု)

ပုရေဇာတမ္ဘူ + မဂ္ဂဒုက

၁။ အရူပဝိပါက်လေးခုကြင့်သော သဟိတ်ပဋ္ဌဝေါကာရ ပဝတ္တိနာမကွန္ဓာ လေးပါး။ တီကာ။ (အနုလုံ)

၂။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ လေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ။ပ ။ ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ပဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အဟိတ်ပဝတ္တိနာမကွန္ဓာလေးပါး။ ဇကံ။ (နုနိုက်)

၄။ အရူပဝိပါက်လေးခု၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခုနာမကွန္ဓာ၊ သဟိတ်ပဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ လေးပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ သတ္တ။ (နိုက်နု)

ပုရေဇာတမူ + ဝိပွယုတ္တဒုက

၁။ ပုရေသုဒ္ဓသဒ္ဓါအတိုင်း။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ အရူပဝိပါက်လေးခု ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခုနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ ဗာဟိရရုပ် ။ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ တိဏိ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ ပဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ပဌ။ (နိုက်နု)

❀❀❀❀❀

အာသေဝနမူ

အာသေဝနမူ + ကမ္မဒုက

၁။ စေတနာကြဉ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒိဇော၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ၊ မဂ်လေးခုနာမကွန္ဓာ။ တိဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာပထမဇော၊ အာဝဇ္ဇန်းဌေးဌ်ရှိသော စေတနာ၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥတုဇရုပ်။ တိဏိ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာဒုတိယာ ဒိဏော၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ၊ မဂ်လေးခုဌိသော စေတနာ။ တီဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာကြဉ်သော အကုသိုလ် ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ပထမဏော၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေး၊ ဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိ၊အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

အာသေဝနမူ + ဝိပါကဒုက

၁။ x (အနုလုံ၊ မရှိ)

၂။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာပထမဏော၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေး နာမကွန္ဓာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဗာ၊ အာ၊ ဉ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာဒုတိယာ ဒိဏော၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ၊ မဂ်လေးခုနာမကွန္ဓာ။ တီဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ ဝိပါက်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ ဝိပါက်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ဇကဲ။ (နိုက်နု)

အာသေဝနမူ + အာဟာရဒုက

၁။ အာသေသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ တီဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာဟိရရုပ်၊ ဉ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကဲ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာပထမဏော၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေး၊ ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိ၊ အာဟာရဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

အာသေဝနမူ + ဣန္ဒြိယဒုက

၁။ အာသေသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ တီဏိ၊ (အနုလုံ)

၂။ ဗာဟိရရုပ်၊ အာ၊ ဉတုဇရုပ်၊ အသည်သတ်ကမ္မဇ ရုပ်ဧဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇ ရုပ်ဧဝိတိန္ဒြေ။ ဇကဲ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာပထမဇော၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေး၊ ဝိပါက်စိတ်ဆဋ္ဌံသ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

အာသေဝနမူ + ဈာနဒုက

၁။ အာသေသုဒ္ဓသင်္ခ်ာအတိုင်း။ တီဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်တစ်ဆယ်နာမကွန္ဓာ၊ ဗာ၊ အာ၊ ဉ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာပထမဇော၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေး၊ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်တစ်ဆယ်ကြဉ်သော ဝိပါက်စိတ်ဆဋ္ဌံသ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

အာသေဝနမူ + မဂ္ဂဒုက

၁။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာဒုတိယာဒိဇော၊ မဟာဂျုတ်ကုသိုလ် မဟာဂျုတ်ကြိယာ၊ မဂ်လေးခုနာမကွန္ဓာ။ တီဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ ဟသိတုပ္ပါဒ်ပထမဇော၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြဉ်သော အဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ဟသိတုပ္ပါဒ်ဒုတိယာဒိဇော။ ဇကံ။ (နုနိုက်)

၄။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာပထမဇော၊ သဟိတ်ဝိပါက်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

အာသေဝနမူ + ဝိပွယုတ္တဒုက

၁။ ပဉ္စဝေါဟာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒိဇော၊ မဟာဂျုတ်ကုသိုလ် မဟာဂျုတ်ကြိယာ၊ မဂ်လေးခုနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ တီဏိ။ (အနုလုံ)

၂။ အရူပဝိပါက်လေးခု ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာပထမဇော၊

မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနိ၊ ဖိုလ်လေးခုနာမကွန္ဓာ၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသညဲ၊ ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ်။ တီဏိ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဒုတိယာဒိဇော၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခုနာမကွန္ဓာ၊ တီဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာပထမဇော၊ အာဝဇ္ဇနိ၊ဒွေ၊ အရူပဝိပါက်လေးခု ကြဉ်သော ဝိပါက်စိတ်ဗာတ္တိံသ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

ကမ္မမူ

ကမ္မမူ + ဝိပါကဒုက

၁။ ဝိပါကသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ ဧကံ။ (အနုလုံ)

၂။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာ၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥတုဇရုပ်။ တီဏိ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ စေတနာကြဉ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာနာမကွန္ဓာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (နုနိုက်)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

ကမ္မမူ + အာဟာရဒုက

၁။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာကြဉ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာဟိရရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်။ ဧကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဧကံ။ (နုနိုက်)

၄။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာ၊ အာဟာရဇရုပ်။ တီဏိ၊ (နိုက်နု)

ကမ္မမူ + ဣန္ဒြိယဒုက

၁။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာကြဉ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ

ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာဟိရရုပ်၊ အာ၊ ဥတုဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိက်)

၃။ အသညသတ်ကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ။ ဇကံ။ (နုနိက်)

၄။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာ။ တိဏိ။ (နိက်နု)

ကမ္မမူ + စျာနဒုက

၁။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာကြဉ်သော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာဟိရရုပ်၊ အာ၊ ဥတုဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိက်)

၃။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်နာမကွန္ဓာ၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (နုနိက်)

၄။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာ။ တိဏိ။ (နိက်နု)

ကမ္မမူ + မဂ္ဂဒုက

၁။ ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကြိယာစေတနာကြဉ်သော သဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ အဟိတ်ကြိယာစေတနာ၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥတုဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိက်)

၃။ ကြိယာစေတနာကြဉ်သော အလုံးစုံသော အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (နုနိက်)

၄။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် သဟိတ်ကြိယာစေတနာ။ တိဏိ။ (နိက်နု)

ကမ္မမူ + ဝိပွယုတ္တဒုက

၁။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာ၊ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကြိယာစေတနာ၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥတုဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိက်)

၃။ အရူပဝိပါက်လေးခု ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာကြဉ်သော လောဘမူမောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပ ကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခုနာမကွန္ဓာ၊ အသညသတ်ကမ္မဇ ရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ တိဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာစေတနာ။ တိဏိ။ (နိုက်နု)

ဝိပါကမူ

ဝိပါကမူ + အာဟာရဒုက

၁။ ဝိပါကသုဒ္ဓသင်္ခ်ာအတိုင်း။ ဇက်။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာဟိရရုပ်၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ အလုံးစုံသော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာနာမကွန္ဓာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

ဝိပါကမူ + ဣန္ဒြိယဒုက

၁။ ဝိပါကသုဒ္ဓသင်္ခ်ာအတိုင်း။ ဇက်။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာဟိရရုပ်၊ အာ၊ ဥ၊ အသညသတ်ကမ္မဇ ရုပ်ဧ၀ိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ရုပ်ဧ၀ိတိန္ဒြေ။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ x (နုနိုက်၊ မရှိ)

၄။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာနာမကွန္ဓာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာပြု အပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ရုပ်ဧ၀ိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

ဝိပါကမူ + ဈာနဒုက

၁။ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်တစ်ဆယ်ကြဉ်သော အလုံးစုံသော ဝိပါက်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာလေးပါး၊ ဝိပါက်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ဇက်။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာဟိရရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)
၃။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်နာမကွန္ဓာ။ ဇကံ။ (နုနိုက်)
၄။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာနာမကွန္ဓာ၊ ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကြိယာပြု အပ်သော စိတ္တဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

ဝိပါကမူ + မဂ္ဂဒုက

၁။ သဟိတ်ဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ ဝိပါက်ပြုအပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (အနုလုံ)
၂။ အဟိတ်ကြိယာနာမကွန္ဓာ၊ အဟိတ်ကြိယာပြုအပ်သော အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)
၃။ အဟိတ်ဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်ဝိပါက်ပြု အပ်သော အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (နုနိုက်)
၄။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် သဟိတ်ကြိယာနာမကွန္ဓာ၊ ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ် သဟိတ်ကြိယာနာမကွန္ဓာပြုအပ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

ဝိပါကမူ + ဝိပွယုတ္တဒုက

၁။ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေ နာမကွန္ဓာလေးပါး၊ ဝိပါက်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဇကံ။ (အနုလုံ)
၂။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒ္ဓါဏဝဇ္ဇန်း၊ မဟာ ကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု နာမကွန္ဓာ၊ ဗာဟိရရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ တိဏိ။ (ပစ္စနိုက်)
၃။ အရူပဝိပါက်လေးခု ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ဖိုလ်လေးခု။ ဇကံ။ (နုနိုက်)
၄။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာနာမကွန္ဓာ လေးပါး၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကြိယာပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်။ နဝ။ (နိုက်နု)

❀❀❀❀❀

အာဟာရမူ

အာဟာရမူ + ဣန္ဒြိယဒုက

၁။ အလုံးစုံသော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာဟိရရုပ်၊ ဥ၊ အသညသတ်ကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အာဟာရဇရုပ်။ ဇကံ။ (နုနိုက်)

၄။ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (နိုက်နု)

အာဟာရမူ + ဈာနဒုက

၁။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်ကြဉ်သော အလုံးစုံသော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်နာမကွန္ဓာ၊ အာဟာရဇရုပ်။ ဇကံ။ (နုနိုက်)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

အာဟာရမူ + မဂ္ဂဒုက

၁။ သဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အဟိတ်ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်။ ဇကံ။ (နုနိုက်)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

အာဟာရမူ + ဝိပွယုတ္တဒုက

၁။ ဝိပွယုတ္တသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာ၊ ဥ၊ အသည၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အရူပဝိပါက် ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော အခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာ

ကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခု နာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ အာဟာရဇရုပ်။ တီဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

❀❀❀❀❀

ဣန္ဒြိယမူ

ဣန္ဒြိယမူ + စျာနဒုက

၁။ စျာနသုဒ္ဓသင်္ခ်ာအတိုင်း။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာ၊အာ၊ဥ၊အသညသတ်ကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်နာမက္ခန္ဓာ၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (နုနိုက်)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

ဣန္ဒြိယမူ + မဂ္ဂဒုက

၁။ မဂ္ဂသုဒ္ဓသင်္ခ်ာအတိုင်း။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာ၊အာ၊ဥ၊အသညသတ်ကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသညသတ်ကမ္မဇရုပ်, ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇကံ။ (နုနိုက်)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

ဣန္ဒြိယမူ + ဝိပွယုတ္တဒုက

၁။ ဝိပွယုတ္တသုဒ္ဓသင်္ခ်ာအတိုင်း။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာ၊အာ၊ဥ၊အသညသတ်ကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ။ ဇကံ။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အရူပဝိပါက်လေးခု ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခု

နာမကွန္ဓာ၊ ရူပ်ဧ၀ိတိန္ဒြေကြဉ်သော အသညသတ်ကမ္မဇရုပ် , ပ၀တ္တိ ကမ္မဇရုပ်။ တိဏာ။ (နုနိုက်)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

❀❀❀❀❀

ဈာနမူ

ဈာနမူ + မဂ္ဂဒုက

၁။ မဂ္ဂသုဒ္ဓသင်္ချာအတိုင်း၊ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဒွေးပဋ္ဌ၀ိညာဉ်တစ်ဆယ်နာမကွန္ဓာ၊ ဗာဟိရရုပ် ။ ပ ။ ပ၀တ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ ဒွေးပဋ္ဌ၀ိညာဉ်တစ်ဆယ်ကြဉ်သော အဟိတ်ပ၀တ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာ လေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ဇက်။ (နုနိုက်)

၄။ x (နိုက်နု၊ မရှိ)

ဈာနမူ + ဝိပွယုတ္တဒုက

၁။ ဒွေးပဋ္ဌ၀ိညာဉ်တစ်ဆယ် အရူပ၀ိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဋ္ဌ၀ေါကာရ ပ၀တ္တိ ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ ဗာဟိရရုပ် ။ ပ ။ ပ၀တ္တိကမ္မဇရုပ်။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အရူပ၀ိပါက်လေးခု ပ၀တ္တိပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ မနောဒွါရာ၀ဇ္ဇန်း၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခု နာမကွန္ဓာ။ တိဏာ။ (နုနိုက်)

၄။ ဒွေးပဋ္ဌ၀ိညာဉ်တစ်ဆယ်နာမကွန္ဓာ။ ဇက်။ (နိုက်နု)

❀❀❀❀❀

မဂ္ဂမူ

မဂ္ဂမူ + ဝိပွယုတ္တဒုက

၁။ အရူပဝိပါက်လေးခုကြဉ်သော ပဋ္ဌဝေါကာရ သဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋ္ဌိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ သဟိတ်ပဋ္ဌိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ နဝ။ (အနုလုံ)

၂။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ မနောဒ္ဓါဏာဝဇ္ဇန်း၊ဗာဟိရရုပ် ။ ပ ။ ပဝတ္တိ ကမ္မဇရုပ်။ ဇက်။ (ပစ္စနိုက်)

၃။ အရူပဝိပါက်လေးခု ပဝတ္တိ ပဋ္ဌိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ မောဟမူ၊ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ၊ အရူပကုသိုလ် အရူပကြိယာ၊ အထက်မဂ်သုံးခု ဖိုလ်လေးခုနာမကွန္ဓာ။ တိဏိ။ (နုနိုက်)

၄။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အဟိတ်ပဝတ္တိ ပဋ္ဌိသန္ဓေနာမကွန္ဓာလေးပါး၊ အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋ္ဌိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်။ ဇက်။ (နိုက်နု)

အခုပြခဲ့တာတွေဟာ ပဋ္ဌိစ္စဝါရရဲ့ ဒုကသန္ဓိသက်သက်ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒုကကို နားလည်လျှင် တိကစသည်ကိုလဲ နားလည်နိုင်ပါတယ်၊ အရင်ကောက်ဆရာတော်ကြီးကလဲ မိန့်မှာတော်မူခဲ့ပါတယ်။

"ဒုကတွန်းကို ကြိုးစား၍ဆောင်ရွက်ကြကုန်၊ ဒုကကိုဆောင်သောသူတို့သည် တိကတွန်းစသည်တို့၌ လွယ်လတ္တံ့၊ အလိုအလျောက် ဆိုနိုင်လတ္တံ့"တဲ့။ (အရကောက်၊ ၂၀၂)

သင်္ခါဝါရ ပြီး၏။

ခန္ဓာဝါရ ဖွဲ့ပုံ

ဆဝါရ၊ အနုလုံ

ဆောင်။ ။နာမ်နာမ် ဆယ့်လေး၊ နာမ်ရုပ်တွေး၊ ဖွဲ့ရေး နှစ်နှစ်ငါး။
နာမ်ရုပ် အားမှာ၊ နာမ်ကသာ၊ နှစ်ရာတစ်ဆယ်ထား။
ခန္ဓာ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု ခန္ဓာ၊ ရုပ်ရုပ်မှာ၊ မှတ်ပါ တစ်ဆယ့်ငါး။

အရကောက်စာအုပ်မှာ ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပုံကို အထူးတလည် ပြထားပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပုံကိုလဲ လေ့လာရပါမယ်၊ ခန္ဓာဝါရဖွဲ့တာဟာ ဘာကျေးဇူးရှိသလဲဆိုတော့၊ "အစိတ်အစိတ်, အစိတ်အပေါင်း"ဆိုတဲ့ ဆိုရိုးဝေါဟာရတွေကို နားလည်ရခြင်း ကျေးဇူးရှိပါတယ်၊ ဝိဘင်္ဂဝါရကို အရကောက်တဲ့အခါမှာ "အစိတ် အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ၊ အစိတ်အစိတ် အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ"ဆိုတဲ့ ဆိုရိုးတွေပါ ပါတယ်၊ အဲဒီဆိုရိုးတွေကို မှန်ကန်အောင်ဆိုနိုင်ဖို့ အတွက် ခန္ဓာဝါရက ကျေးဇူးပြုပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ စာအုပ်တွေမှာ ပေရေး အဆက်ဆက်, ပုံနှိပ်အဆက်ဆက်ကြောင့်ဖြစ်တတ်တဲ့ ချွတ်ချော်မှုမျိုးကိုလဲ အမှားအမှန် ခွဲခြားနိုင်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပုံကို လေ့လာသင့်ပါတယ်၊ ကဲ... လေ့လာကြရအောင်။

နာမ်ကနာမ်အား ကျေးဇူးပြုလျှင် ၁၄–ဝါရ၊ နာမ်က ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုလျှင် ၂၂၅–ဝါရ၊ နာမ်က နာမ်ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုလျှင် ၂၁၀–ဖြစ်ပါတယ်၊ ပဋ္ဌဌေါပဋ္ဌာနေ နာမက္ခန္ဓာက ဟဒယဝတ္ထုအား, ဟဒယဝတ္ထုက ပဋ္ဌဌေါပဋ္ဌာနေနာမက္ခန္ဓာအား, ရုပ်က ရုပ်အားကျေးဇူးပြုလျှင် ၁၅–ဝါရစီ ရပါတယ်။ [ဆဝါရဟန် ကံပုဒ် ကတ္တားပုဒ် မသုံးဘဲ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ပေါ်လွင်အောင် ပဋ္ဌာဝါရဟန်အတိုင်း "နာမ်ကနာမ်အား"လို့ ကတ္တား, သမ္ပဒါန် သုံးလိုက်ပါတယ်။]

ခန္ဓာ။ ။ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်။
မဟာဘူတ်။ ။ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော။

ခန္ဓာ(၁၅)ဝါရ

ဧကက ၄–ဝါရ။ ။ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်။
တိက ၄–ဝါရ။ ။ဝေသဉ္ဇသင်၊ သဉ္ဇသင်ဝိဉ်၊ သင်ဝိဉ်ဝေ၊ ဝိဉ်ဝေသဉ်။

ဒုက ၆-ဝါရ။ ။ဝေသဉ်၊ ဝေသင်၊ ဝေဝိဉ်၊ သဉ်သင်၊ သဉ်ဝိဉ်၊ သင်ဝိဉ်။

စတုက္က ၁-ဝါရ။ ။ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဉ်။

မဟာဘုတ်(၁၅)ဝါရ

ဧကက ၄-ဝါရ။ ။ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော။

တိက ၄-ဝါရ။ ။ပ အာ တေ၊ အာ တေ ဝါ၊ တေ ဝါ ပ၊ ဝါ ပ အာ။

ဒုက ၆-ဝါရ။ ။ပ အာ၊ ပ တေ၊ ပ ဝါ၊ အာ တေ၊ အာ ဝါ၊ တေ ဝါ။

စတုက္က ၁-ဝါရ။ ။ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယော။

အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာမှာ ဧကက, တိက, ဒုကဝါရတို့သာ ရပါတယ်၊ နာမ်အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် စတုက္ကဝါရ မရဘူး၊ လေးပါးလုံးပေါင်းပြီး ကျေးဇူးပြုလို့မဖြစ်ဘူး၊ တစ်ပါးစီ သုံးပါးစီ နှစ်ပါးစီသာခွဲပြီး ကျေးဇူးပြုပါတယ်၊ အပေါင်းနာမကွန္ဓာမှာတော့ နာမ်က ရုပ်အား ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် စတုက္ကဝါရပါ ရပါတယ်၊ လေးပါးလုံးပေါင်းပြီးလဲ ကျေးဇူးပြုပါတယ်။

ဧကကဆိုတာက "ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋ္ဌိစ္စ တယော ခန္ဓာ"ဖြစ်ပါတယ်၊ တိကဆိုတာက "တယော ခန္ဓေ ပဋ္ဌိစ္စ ဧကော ခန္ဓော"ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒုကဆိုတာက "ဒွေ ခန္ဓေ ပဋ္ဌိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ"ဖြစ်ပါတယ်၊ စတုက္ကဆိုတာက "ခန္ဓေ ပဋ္ဌိစ္စ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနံ ရူပံ"ဖြစ်ပါတယ်။

၁။ ကု-ကု=၁၄

အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ။ (ဧကက၊ တိက၊ ဒုက)

၂။ ကု-ဗျာ=၂၂၅

အစိတ်အပေါင်းနာမကွန္ဓာ။ (ဧကက၊ တိက၊ ဒုက၊ စတုက္က)(ခန္ဓာ ၁၅ x ဘုတ် ၁၅=၂၅၅)

၃။ ကု-ကုဗျာ=၂၁၀

အစိတ်အစိတ်နာမကွန္ဓာ။ (ဧကက၊ တိက၊ ဒုက) (ခန္ဓာ ၁၄ x ဘုတ် ၁၅=၂၁၀) [အကုသလပဒသုံးချက်လည်း နည်းတူပင်။]

၄။ ဗျာ-ဗျာ=၆၄၅

(က)ပဝတ္တိ=၂၁၀။ အစိတ်အစိတ်။ (ခန္ဓာ ၁၄ x ဘုတ် ၁၅=၂၁၀) နာမ်သာ ရသော အာရမ္မဏအုပ်စု, ပုရေ, အာသေ, အည-တို့၌ ၁၄-ဝါရစီသာ။

(ခ) ပဋိသန္ဓေ = ၂၄၀။ အစိတ်အစိတ် , အစိတ်အပေါင်း။ နာမ်နှင့်နာမ်ဘုတ်= ၂၁၀။ အစိတ်အစိတ်။ (ခန္ဓာ ၁၄ x ဘုတ် ၁၅ = ၂၁၀)

ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု=၁၅။ အစိတ်အပေါင်း။ (ခန္ဓာ ၁၅ x ဟဒယဝတ္ထု ၁= ၁၅)

ဝတ္ထုံ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ=၁၅။ အစိတ်အပေါင်း။ (ဟဒယဝတ္ထု ၁ x ခန္ဓာ ၁၅=၁၅)

(ဂ) ရုပ်သက်သက် = ၁၀၅။ အစိတ်အပေါင်း။

စိတ္တဇဘုတ်ချင်းချင်း = ၁၄။ (ဇကက၊ တိက၊ ဒုက)

ဘုတ်က ဥပါဒါရုပ်အား = ၁။ (စတုက္က) ၁၄ + ၁ = ၁၅။

ကမ္မဇ၊ ဗာ၊ အာ၊ ဥ၊ အသည်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇ –တို့၌လည်း ၁၅–ဝါရစီ။ (၁၅ x ၇ = ၁၀၅)

(ဃ) ဝတ္ထုကံ = ၉၀။

ပဋ္ဌဝတ္ထု=၇၅။ စက္ခုဝတ္ထု ၁ x ၁၅=၁၅ x ၅ = ၇၅။

ဟဒယဝတ္ထု=၁၅။ ဟဒယဝတ္ထု ၁ x ၁၅=၁၅။ (၇၅ + ၁၅ = ၉၀)

၈။ ဗျာ–ကု = ၁၅

ဟဒယဝတ္ထုနှင့် ကုသိုလ်ခန္ဓာ။ (၁ x ၁၅ = ၁၅)

၉။ ဗျာ–အကု = ၁၅

ဟဒယဝတ္ထုနှင့် အကုသိုလ်ခန္ဓာ။ (၁ x ၁၅ = ၁၅)

၁၀။ ဗျာ – ကုဗျာ = ၃၀

ဗျာ–ကု၌ ၁၅၊ ဗျာ–ဗျာ၌ ၁၅။ (၁၅ + ၁၅ = ၃၀)

ဒီမှာ မိသဃကပြုထားပါတယ်၊ ပါဠိတော်နှစ်ချက် ထွက်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ပေါင်းယူရပါတယ်။

၁၁။ ဗျာ – အကုဗျာ = ၃၀ (ဗျာ–ကုဗျာ နည်းတူပင်။)

၁၂။ ကုဗျာ–ကု = ၁၄

အစိတ်အစိတ်၊(ကု–ကုနည်းတူ၊) ဒီမှာ ပါဠိတော်တစ်ချက်တည်းပေါင်းပြီး ဟောထားပါတယ်။

၁၃။ ကုဗျာ–ဗျာ = ၂၂၅

အစိတ်အပေါင်း၊ (ကု – ဗျာ နည်းတူ၊) ဒီမှာလဲ တစ်ချက်တည်းပေါင်းပြီး ဟောထားပါတယ်။

၁၄။ ကုဗျာ–ကုဗျာ = ၂၃၉

ကုဗျာ–ကုဋ္ဌ ၁၄၊ ကုဗျာ–ဗျာဋ္ဌ ၂၂၅။ (၁၄ + ၂၂၅ = ၂၃၉)

အထက်ကနှစ်ချက်ကို မိသကပြုထားပါတယ်၊ ပါဠိတော်နှစ်ချက် ထွက်ပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် ပေါင်းယူရပါတယ်။ [အကုဗျာပဒ သုံးချက်လည်း ကုဗျာပဒ နည်းတူပင်။] အားလုံး ခန္ဓာဝါရပေါင်း (၂၅၈၉)ဝါရဖြစ်ပါတယ်။

ပါဠိတော် ပေါင်းဟောတာနဲ့ပတ်သက်လို့ လိုရင်းကတော့ ပစ္စယုပ္ပန်ပဓာနပါပဲ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖက်မှာ ကု, အကု, ဗျာ တစ်ခုခုသာရှိလျှင် ပစ္စည်းဖက်က ကုဗျာ, သို့မဟုတ် အကုဗျာ နှစ်ခုရှိစေကာမူ ပေါင်းဟောပါတယ်။ ပစ္စယုပ္ပန်ဖက်မှာ ကုဗျာ, သို့မဟုတ် အကုဗျာ နှစ်ခုရှိနေလျှင်တော့ တစ်ချက်ချင်းခွဲဟောပါတယ်၊ ပါဠိတော် အသွားအလာကြည့်ပြီး ဒီမှတ်ချက်ကို ဆွဲထုတ်နိုင်ပါတယ်။

ဒါဟာ ပစ္စယဝါရက တရားအကုန်ရပြီး သန္ဓာသတ္တရသထွက်တဲ့ သဟဇာတ ပစ္စည်းအတွက် ပြထားတာဖြစ်ပါတယ်၊ အခြားဝါရ, အခြားပစ္စည်းများအတွက်လဲ နည်းမှီပြီး သိနိုင်ပါတယ်၊ အနုဝါဒပါဠိတော်ရှတ်ပြီး ပါဠိတော်ထွက်သလောက် တွက်ယူလျှင် ရနိုင်ပါတယ်၊ သုဒ္ဓသန္ဓာကိုမူတည်ပြီး ပါဠိတော်ရှတ်ပါ၊ ခန္ဓာဝါရ တွက်ပါ၊ ဒီလောက်ဆို နားလည်လောက်ပါပြီ။

ယမိုက်ပဋ္ဌာန်းနဲ့ပတ်သက်လို့ ဘယ်နည်းပဲလေ့လာလေ့လာ အရကောက်စာအုပ်များကို လွှတ်ပစ်လို့ မဖြစ်ပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် အရင်ကောက်စာအုပ်နဲ့ တိုက်ဆိုင်လေ့လာပါ။ ဒါဟာ ဆဝါရမှာ ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပုံပါပဲ။

ပဋ္ဌာဝါရ၊ ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပုံ

ပဋ္ဌာဝါရမှာ သဟမျိုးပစ္စည်းများ ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပုံကို ပြောပါဦးမယ်၊ ပထမ သဟဇယ်ကို ပြောပါမယ်၊ သဟဇယ်ပစ္စည်းတို့ရဲ့ တရားကိုယ်များကို သတိပြုပါ။

လောတု

၁။ ကု–ကု=၁၀

ဒွိဟိတ်။ ။အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အလောဘ အဒေါသ။ (၃–ဝါရ)

တိဟိတ်။ ။အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ အလောဘ အဒေါသ၊ အလောဘ အမောဟ၊ အဒေါသ အမောဟ၊ အလောဘ အဒေါသ အမောဟ။ (၇–ဝါရ)

[ကု–ဗျာ၊ ကု–ကုဗျာတို့၌လည်း (၁၀)ဝါရစီပင် ရှိပါတယ်။]

၄။ အကု–အကု=၇

လောဘမူဖြစ်အံ့၊ လောဘ၊ မောဟ၊ လောဘ မောဟ။ (၃–ဝါရ)

ဒေါသမူဖြစ်အံ့၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ဒေါသ မောဟ။ (၃–ဝါရ)

မောဟမူဖြစ်အံ့၊ မောဟ။ (၁–ဝါရ)

[အကု–ဗျာ၊ အကု–အကုဗျာ တို့၌လည်း (၇)ဝါရစီပင် ရှိပါတယ်၊]

၇။ ဗျာ–ဗျာ=၂၀

ဗျာ–ဗျာ၌ ပဝတ္တိရောပဋိသန္ဓေပါ ကု–ကုနည်းတူ (၁၀)ဝါရစီပင် ရှိပါတယ်။

အဓိပတိနဲ့ကမ္မတို့မှာ သန်္ဘာ(၇)ချက်လုံး တစ်ဝါရစီသာရှိပါတယ်၊ အာဟာရမှာ တရားကိုယ် ၃–ပါးရှိ၍ ဇကက, ဒုက, တိက–ဟုရှိရာ သန်္ဘာ(၇)ချက်လုံး (၇)ဝါရစီ ရှိပါတယ်။

ဣန္ဒြိယ၏ ကုသလပဒသုံးချက်မှာ တရားကိုယ်အလိုက် အဌကအထိ ရှိ၍ (၁၆၂)ဝါရစီ ရှိပါတယ်၊ အကုသလပဒသုံးချက်မှာ တရားကိုယ် ၅–ပါးသာရှိ၍ ပဉ္စကအထိရှိရာ ဝါရ(၃၀)စီ ရှိပါတယ်၊ ဗျာ–ဗျာ၌ ပဝတ္တိရော ပဋိသန္ဓေပါ ကုသလပဒနည်းတူ (၁၂၆)ဝါရစီ ရှိပါတယ်၊ ကု–ကုကို ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပြပါမယ်။

ဇကက=၈

ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ဇကဂ္ဂတာ၊ ပညာ။

ဒုက = ၂၈

ဧဝိတစိတ်၊ ဧဝိတဝေဒနာ၊ ဧဝိတသဒ္ဓါ၊ ဧဝိတဝိရိယ၊ ဧဝိတသတိ၊ ဧဝိတ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဧဝိတပညာ၊(၇-ဝါရ)

(ထို့အတူ)စိတ်မူတည် ဝေဒနာစသည်ကို မူလီသွတ်။ (၆-ဝါရ)

ဝေဒနာမူတည် သဒ္ဓါစသည်ကို မူလီသွတ်။ (၅-ဝါရ)

သဒ္ဓါမူတည် ဝိရိယစသည်ကို မူလီသွတ်။ (၄-ဝါရ)

ဝိရိယမူတည် သတိစသည်ကို မူလီသွတ်။ (၃-ဝါရ)

သတိမူတည် ဧကဂ္ဂတာပညာကို မူလီသွတ်။ (၂-ဝါရ)

ဧကဂ္ဂတာမူတည် ပညာကို မူလီသွတ်။ (၁-ဝါရ)

တိက = ၅၆

ဧဝိတ စိတ်မူတည် နောက်က ၆-ခု မူလီသွတ်။ (၆-ဝါရ)

ဧဝိတ ဝေဒနာမူတည် နောက်က ၅-ခု မူလီသွတ်။ (၅-ဝါရ)

ဧဝိတသဒ္ဓါမှ၌ (၄)ဝါရ။ ဧဝိတဝိရိယမှ၌ (၃)ဝါရ။ ဧဝိတသတိမှ၌ (၂) ဝါရ။ ဧဝိတဧကဂ္ဂတာမှ၌ (၁)ဝါရ။

စိတ် ဝေဒနာ၊ စိတ် သဒ္ဓါစသည်၌ (၁၅)ဝါရ။ ဝေဒနာ သဒ္ဓါစသည်၌ (၁၀)ဝါရ။ သဒ္ဓါဝိရိယစသည်၌ (၆)ဝါရ။ ဝိရိယသတိစသည်၌ (၃)ဝါရ။ သတိဧကဂ္ဂတာမူတည် ပညာမူလီ၌ (၁)ဝါရ။ ပေါင်း (၅၆)

စတုက္ကနိ = ၃၅

ဧဝိတစိတ်ဝေဒနာ၊ ဧဝိတစိတ်သဒ္ဓါမူစသည်၌ (၁၅)ဝါရ။

စိတ်ဝေဒနာသဒ္ဓါ၊ စိတ်ဝေဒနာဝိရိယမူ စသည်၌ (၁၀)ဝါရ။

ဝေဒနာသဒ္ဓါဝိရိယ၊ ဝေဒနာသဒ္ဓါသတိမူ စသည်၌ (၆)ဝါရ။

သဒ္ဓါဝိရိယသတိ၊ သဒ္ဓါဝိရိယဧကဂ္ဂတာမှ၌ (၃)ဝါရ။

ဝိရိယသတိဧကဂ္ဂတာမှ၌ (၁)ဝါရ။ ပေါင်း(၃၅)

ပဉ္စက = ၂၀

ဧဝိတစိတ်ဝေဒနာသဒ္ဓါမူ၊ ဝိရိယမူ၊ သတိမူ၊ ဧကဂ္ဂတာမူတို့၌ (၁၀)ဝါရ။

စိတ်ဝေဒနာသဒ္ဓါဝိရိယမူ၊ သတိမူ၊ ဧကဂ္ဂတာမူတို့၌ (၆)ဝါရ။

ဝေဒနာသဒ္ဓါဝိရိယသတိမူ၊ ဧကဂ္ဂတာမူတို့၌ (၃)ဝါရ။

သဒ္ဓါဝိရိယသတိဧကဂ္ဂတာမှ၌ (၁)ဝါရ။ ပေါင်း(၂၀)

ဆက္က = ၁၀

ဧဝိတစိတ်ဝေဒနာသဒ္ဓါဝိရိယမူ၊ သတိမူ၊ ဧကဂ္ဂတာမူတို့၌ (၆)ဝါရ။
စိတ်ဝေဒနာသဒ္ဓါဝိရိယသတိမူ၊ ဧကဂ္ဂတာမူတို့၌ (၃)ဝါရ။
ဝေဒနာသဒ္ဓါဝိရိယသတိဧကဂ္ဂတာမူ၌ (၁)ဝါရ။ ပေါင်း (၁၀)

သတ္တက = ၄

ဧဝိတစိတ်ဝေဒနာသဒ္ဓါဝိရိယသတိမူ၊ ဧကဂ္ဂတာမူတို့၌ (၃)ဝါရ။
စိတ်ဝေဒနာသဒ္ဓါဝိရိယသတိဧကဂ္ဂတာမူ၌ (၁)ဝါရ။ ပေါင်း (၄)

အဋ္ဌက = ၁

ဧဝိတစိတ်ဝေဒနာသဒ္ဓါဝိရိယသတိဧကဂ္ဂတာမူ ပညာမူလီ၌ (၁)ဝါရ။

အဲဒီတော့ ကု-ကုမှာ ဧကက-၈၊ ဒုက-၂၈၊ တိက-၅၆၊ စတုက္က-၃၅၊ ပဉ္စက-၂၀၊ ဆက္က-၁၀၊ သတ္တက-၄၊ အဋ္ဌက-၁၊ ပေါင်း (၁၆၂)ဝါရဖြစ်ပါတယ်။ တရားကိုယ် ၅-ပါးရှိတဲ့ အကုသလပဒကိုလဲ ဒီဖွဲ့နည်းအတိုင်း ဖွဲ့ယူပါ။

စျာနမှာ တရားကိုယ် ၅-ပါးရှိ၍ ပဉ္စကအထိရှိရာ သန်္ဘာ(၇)ချက်လုံး ဝါရ (၃၀)စီရှိပါတယ်။

မဂ္ဂမှာ ကုသလပဒသုံးချက်၌ တရားကိုယ် ၈-ပါးရှိ၍ အဋ္ဌကအထိ ရှိရာ (၁၆၂)ဝါရစီရှိပါတယ်၊ အကုသလပဒမှာ တရားကိုယ် ၄-ပါးရှိ၍ စတုက္ကအထိ ရှိရာ (၁၅)ဝါရစီရှိပါတယ်၊ ဗျာ-ဗျာ၌ ပဝတ္တိအခါ ကုသလပဒနည်းတူ (၁၆၂) ဝါရရှိပါတယ်၊ ပဋိသန္ဓေအခါမှာ တရားကိုယ် ၅-ပါးသာရှိ၍ ပဉ္စကအထိရှိရာ ဝါရ(၃၀)ရှိပါတယ်၊ ဣန္ဒြိယမှာ ဖွဲ့ပြခဲ့တဲ့နည်းအတိုင်း ဖွဲ့ယူပါ။

အညမညဒ္ဒ ကုပဒသုံးချက် , အကုပဒသုံးချက်တို့မှာ (၁၄)ဝါရစီ၊ ဗျာ-ဗျာမှာ ပဝတ္တိရော ပဋိသန္ဓေပါ (၁၄)ဝါရစီ၊ ခန္ဓာ-ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု-ခန္ဓာတို့မှာ (၁၅) ဝါရစီ၊ ရုပ်သက်သက်မှာ (၉၈)ဝါရရှိပါတယ်။

ဝိပါကဒ္ဒ ဗျာ-ဗျာမှာ ပဝတ္တိရော ပဋိသန္ဓေပါ (၂၁၀)စီ၊ ခန္ဓာ-ဝတ္ထုမှာ(၁၅) ဝါရရှိပါတယ်။

သမ္မယုတ္တဒ္ဒ ကု၊ အကု၊ ဗျာပဒသုံးချက်လုံး (၁၄)ဝါရစီရှိပါတယ်။

ဝိပ္ပယုတ္တဒ္ဒ ကု-ဗျာ၊အကု-ဗျာတို့မှာ (၂၂၅)ဝါရစီ၊ ဗျာ-ဗျာမှာ ပဝတ္တိရော ပဋိသန္ဓေပါ (၂၂၅)ဝါရစီ၊ ခန္ဓာ-ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု-ခန္ဓာတို့မှာ (၁၅)ဝါရစီရှိပါတယ်။

သဟဂြိုဟ်ဒ္ဒ ကု-ကုမှာ(၁၄)၊ ကု-ဗျာမှာ(၂၂၅)၊ ကု-ကုဗျာမှာ (၂၁၀)ရှိပါတယ်၊ အကုပဒသုံးချက်လဲ နည်းတူပါပဲ။

ဗျာ–ဗျာမှာ ပဝတ္တိရော ပဋိသန္ဓေပါ (၂၁၀)စီ၊ ခန္ဓာ–ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု–ခန္ဓာ တို့မှာ (၁၅)ဝါရစီ၊ ရုပ်သက်သက်မှာ (၁၀၅)ဝါရရှိပါတယ်။

ကုဗျာ–ဗျာ၊ အကုဗျာ–ဗျာနှစ်ချက်မှာ (၂၂၅)ဝါရစီရှိပါတယ်။

ဒီသဟလတ်နဲ့သဟကြီးကိုတော့ ဆဝါရက နည်းပေးခဲ့တဲ့အတိုင်း ဖွဲ့.ယူပါ၊ ဖွဲ့.ယူနိုင်လောက်ပါပြီ။

အခြားမျိုးပစ္စည်းတွေကိုတော့ မပြတော့ပါဘူး၊ ပြမယ်ဆိုလျှင်လဲ ကုန်နိုင်ဖွယ်ရှိမယ် မဟုတ်ဘူး၊ ပဌာန်းကျမ်းဟာ ဘယ်နေရာစမ်းလိုက်စမ်းလိုက် အံ့မခန်း ကျယ်ဝန်းနက်နဲလှပါတယ်၊ သင်္ချာခန်းတုန်းကလဲ သင်္ချာခန်းမို့ သဘာဂတွေ, ဃဋနာတွေ, ပစ္စည်းတွန်းတွေနဲ့ ကျယ်ဝန်းနက်နဲလှပါတယ်၊ ချဲ့.လေကျယ်လေ, နှိုက်လေ နက်လေပါပဲ၊ မိမိကသာ နှိုက်နိုင်သလောက်နှိုက်၊ နှိုက်သလောက် ဉာဏ်ပွင့်လာမယ်၊ ပွင့်လာတဲ့ဉာဏ်မျိုးဟာ နက်ရှိုင်းတဲ့စားကျက်မှာ ကျက်စားစမြဲ ဖြစ်ပါတယ်၊ စားကျက်ကောင်းမှာ ကျက်စားခွင့်ရတဲ့ ဉာဏ်ဟာလဲ ထက်မြက်သထက် ထက်မြက်လာကာ ပဌာန်းရွတ်ဆိုတဲ့ ပရိယတ္တိနယ်ကို ကျော်လွန်ပြီး မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ ပဋိပတ္တိစခန်းမှာ အေးအေးမြမြနေနိုင်ဖို့ လမ်းညွှန်ပါလိမ့်မယ်။

ဒါ့ကြောင့် နက်နဲကျယ်ဝန်းတဲ့ ပဌာန်းသင်္ချာဝါရနှင့် ခန္ဓာဝါရဖွဲ့.ပုံများကို အစွမ်းကုန် လေ့လာကြရပါမယ်၊ ကြိုးစားကြရပါမယ်၊ အားထုတ်ကြရပါမယ်၊ အဲဒီလို လေ့လာအားထုတ်နိုင်အောင် နည်းပေးခဲ့ပါတယ်၊ အခု ခန္ဓာဝါရဖွဲ့.ပုံ နည်းပေးတာ ပြီးပြီဆိုပါတော့၊ အပြီးသတ်လိုက်ကြပါစို့။

ခန္ဓာဝါရဖွဲ့.ပုံ ပြီး၏။

အဓိပ္ပာယ်ခန်း

ပစ္စယုဒ္ဒေသ အဓိပ္ပာယ်

၁။ အဘယ်ကြောင့် "ပဋ္ဌာန်း"မည်ပါသနည်း၊ ပဋ္ဌာန်းမည်ပုံကို ရေးပြပါ။

အထူးထူးသောအပြားရှိသော အကြောင်း(ပစ္စည်း)၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟေတု စသောပစ္စည်းတို့မှာ တစ်ပါးမက များပြားသောတရားတို့ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် "ပဋ္ဌာန်း"မည်ပါသည်။

နာနပ္ပကာရပစ္စယဒ္ဌေန ပဋ္ဌာနံ နာမ။ (ဌ၊ ၃၄၃)

လောဘသည် ဟေတုပစ္စည်းဟူသော အကြောင်း(ပစ္စည်း)လည်း ဖြစ်နိုင်သည်၊ အာရမ္မဏ , အဓိပတိစသော အကြောင်းပစ္စည်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်၊ ဤသို့ အထူးထူးအပြားပြားသော အကြောင်း(ပစ္စည်း)၏အဖြစ်ကြောင့် "ပဋ္ဌာန်း"မည်၏။

ဟေတုပစ္စည်းဌ လောဘသည်သာ ဟေတုပစ္စည်း မဟုတ်သေး၊ ဒေါသ မောဟ အလောဘ အဒေါသ အမောဟတို့သည်လည်း ဟေတုပစ္စည်းဟုတ်၏၊ ဤသို့ ဟေတုပစ္စည်း တစ်မျိုးတည်းဌပင် တရားအရေအတွက် များပြား၏၊ ထိုသို့ တစ်ပါးမက များသောတရားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် "ပဋ္ဌာန်း"မည်၏။

တတ္ထ ဧကဿပိ ဓမ္မဿ ဟေတုအာဒီဟိ အနေကပစ္စယဘာဝတော စ , ဧကေကဿ ပစ္စယဿ အနေကဓမ္မဘာဝတော စ နာနပ္ပကာရပစ္စယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (ဋီ၊ ၁၆၆)

ပဋ္ဌာနဌ ပ , ဥပသာရပုဒ်သည် နာနပ္ပကာရအနက်ကို ဟောဏ၊ ဌာနသဒ္ဒါသည် အကြောင်း(ပစ္စယ)ဟူသောအနက်ကို ဟောဏ၊ ပစ္စယဌ အဌ(အတ္ထ)သဒ္ဒါသည် ဘာဝ(အဖြစ်)ဟူသောအနက်ကို ဟောဏ။ [နာနာဧဝ + ပကာရာ = နာနပ္ပကာရာ။ နာနပ္ပကာရာ + ပစ္စယတာ = နာနပ္ပကာရပစ္စယတာ(ကမ္မဓာရည်း)။ နာနပ္ပကာရာနံ + ပစ္စယတာ = နာနပ္ပကာရပစ္စယတာ(တပ္ပုရိသ်)။ နာနပ္ပကာရပစ္စယဿ + ဘာဝေါ = နာနပ္ပကာရပစ္စယဌော။]

(တစ်နည်း) ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်ဌလာသော ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့ကို ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ဝေဖန်ရာဖြစ်သောကြောင့် "ပဋ္ဌာန်း"မည်ပါသည်။

ဝိဘဇနဌေန ပဋ္ဌာနံ နာမ။ ကုသလာဒီနံ ဓမ္မာနံ ဟေတုပစ္စယာဒိဝသေန ဝိဘတ္တတ္တာ ပဋ္ဌာနံ နာမ။ (ဌ၊ ၃၄၃) [ပဟုဗ္ဗ ဌာဓာတ်သည် ဝိဘဇနအနက်ကို ဟောဏ။]

(တစ်နည်း) ဟေတုပစ္စည်းစသောအားဖြင့် ပြားသော ကုသိုလ်စသော တရား တို့၌ (အကျယ်ချဲ့ထွင်ကြောင်း နည်းကိုရခြင်းကြောင့်) ငြိကပ်ခြင်းမရှိ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်၏ ဉာဏဂတိဖြင့် သွားရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် "ပဋ္ဌာန်း" မည်ပါသည်။

ပဋ္ဌိတဋ္ဌေန ပဋ္ဌာနံ နာမ။ သဗ္ဗညုတဉာဏသဿ ဟေတုပစ္စယာဒိဘေဒဘိန္နေသု ကုသလာဒီသု ဝိတ္ထာရိတနယလာဘတော နိဿဏ်ဝသေန ပဝတ္တဂမနတ္တာ "ပဋ္ဌာနံ" နာမ။ (ဋ၊ ၃၄၃) [ပပုဗ္ဗဋ္ဌာဓာတ်သည် (ဂမနတ္ထ) မရပ်မတည်ခြင်းအနက်ကို ဟောဏ်၊ ပ, ဥပသာရသည် ဓာတွတ္ထဗာဓကာ။]

ဆောင်။ ၁။ အထူးထူး အပြားပြား၊ အကြောင်းများ၊ မှတ်သား ပဋ္ဌာန်းခေါ်။
များပြားတရား၊ ရှိလေငြား၊ မှတ်သား ပဋ္ဌာန်းခေါ်။
၂။ ကုသိုလ်စသား၊ တရားများကို၊ ပိုင်းခြား ဝေဖန်၊ ဟောရာမှန်၊ မှတ်ရန် ပဋ္ဌာန်းခေါ်။
၃။ ကုသိုလ်စသား၊ တရားများ၌၊ စွမ်းအားလျင်မြန်၊ သဗ္ဗဉ်ဉာဏ်၏၊ ဉာဏ်ဂတိဖြင့်၊ ကပ်ငြိကင်းကွာ၊ သွားရာဌာန၊ ဖြစ်လာရ၊ မှတ်ကြ ပဋ္ဌာန်းခေါ်။

၂။ ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၏ "ပဋ္ဌာန"အမည်ရပုံကို ဖြေဆိုပါ။

အထူးထူး အပြားပြားသော အကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စယသံတို့နှင့် သတ္တိမန္တ တရားတို့ရှိရာ (ဟောအပ်ရာ)၏အဖြစ်ကြောင့် ကျမ်းဂန်သည် "ပဋ္ဌာန = ပဋ္ဌာန်း" မည်ပါသည်။

ယတ္ထ နာနပ္ပကာရာ ဟေတာဒိပစ္စယသတ္တိယော စ လောဘာဒိသတ္တိမန္တော ပစ္စယာ စ ဒေသိယန္တိ၊ တသ္မာ တံ ပဋ္ဌာနပကရဏံ နာမ။ (နာနပ္ပကာရာနိ ဌာနာနိ ဇတ္ထာတိ ပဋ္ဌာနံ။)

ဆောင်။ ။ပစ္စယသတ္တိ၊ သတ္တိမန္တ၊ ဤနှစ်ဝတို့၊ ဟောပြရာမှန်၊ အကြောင်းခံ၊ ကျမ်းဂန် ပဋ္ဌာန်းမည်။

ပဋ္ဌာန်း ၂၄–ကျမ်းတို့တွင် တစ်ကျမ်းတစ်ကျမ်းသည်ပင် (နာနပ္ပကာရပစ္စယဇေန–အရ) ပဋ္ဌာနအမည်ရ၏၊ အစိတ်ဖြစ်သော ယင်း ၂၄–ကျမ်းတို့ကို ပေါင်းထားသောကြောင့် ကျမ်းဂန်သည်လည်း ဧကဒေသူ (အဝယဝူ) ပစာရအားဖြင့် "ပဋ္ဌာန မဟာပကရဏ"အမည်ရသည်။ [ဣတိ နာနပ္ပကာရာနံ ပစ္စယာနံ ဝသေန ဒေသိတတ္တာ ဣမေသု စတုဝီသတိယာ ပဋ္ဌာနေသု ဧကေကံ ပဋ္ဌာနံ နာမ၊

ဣမေသံ ပန ပဋ္ဌာနာနံ သမူဟတောဘာ သဗ္ဗမ္ပေတံ ပကရဏံ ပဋ္ဌာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (၆၊ ၃၄၃)]

ဆောင်။ ။တစ်ကျမ်း တစ်ကျမ်း၊ အခန်းခန်း၊ ပဋ္ဌာန်း မည်သည်ပင်။
နှစ်ဆယ့်လေးဖြာ၊ စုဝေးကာ၊ တည်ရာ ကျမ်းဂန်လျှင်။
ဧကဒေသူ၊ ပစာရူ၊ မှတ်ယူ ပဋ္ဌာန်းတွင်။

၃။ ပဋ္ဌာန်း ၂၄-ကျမ်းကို ရေတွက်ပြပါ။

ဓမ္မအနုလုံ, ဓမ္မပစ္စနိုက်, ဓမ္မအနုလောမပစ္စနိုက်, ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမဟူ၍ နယလေးပါးရှိပါသည်၊ ထိုလေးပါးတို့တွင် တစ်ပါးတစ်ပါး၌ တိကပဋ္ဌာန်း, ဒုကပဋ္ဌာန်း, ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း, တိကဒုကပဋ္ဌာန်း, တိကတိကပဋ္ဌာန်း, ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်းအားဖြင့် ၆-ကျမ်းစီရှိပါသည်၊ ဤသို့လျှင် ပဋ္ဌာန်း ၂၄-ကျမ်းဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မာနုလောမ် ဓမ္မပစ္စနိယံ ဓမ္မာနုလောမပစ္စနိယံ ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမန္တိ စတ္တာရော နယာ၊ တတ္ထ ဧကေကသ္မိံ တိကပဋ္ဌာနံ ဒုကပဋ္ဌာနံ ဒုကတိကပဋ္ဌာနံ တိကဒုကပဋ္ဌာနံ တိကတိကပဋ္ဌာနံ ဒုကဒုကပဋ္ဌာနန္တိ ဆ ဟောန္တိ၊ ဧဝံ စတုဝီသတိ မဟာပဋ္ဌာနပကရဏာ ဟောတိ။

ဆောင်။ ။တစ်လုံ ခြောက်ကျမ်း၊ လေးလုံပြွမ်း၊ ပဋ္ဌာန်း နှစ်ဆယ့်လေး။

တိကဠ ပဋ္ဌာနဝရံ ဒုကုတ္တမံ။
ဒုကံ တိကဠေဝ တိကံ ဒုကဠ။
တိကံ တိကဠေဝ ဒုကံ ဒုကဠ၊
ဆ အနုလောမမိ နယာ သုဂမ္ဘီရာ။

တိကဠ ပဋ္ဌာနဝရံ ဒုကုတ္တမံ၊
ဒုကံ တိကဠေဝ တိကံ ဒုကဠ။
တိကံ တိကဠေဝ ဒုကံ ဒုကဠ၊
ဆ ပစ္စနိယမိ နယာ သုဂမ္ဘီရာ။

တိကဠ ပဋ္ဌာနဝရံ ဒုကုတ္တမံ၊
ဒုကံ တိကဠေဝ တိကံ ဒုကဠ။
တိကံ တိကဠေဝ ဒုကံ ဒုကဠ။
ဆ အနုလောမပစ္စနိယမိ နယာ သုဂမ္ဘီရာ။

တိကဒ္ဓ ပဋ္ဌာနဝရဲ့ ဒုကုတ္တမ်၊
ဒုက် တိကဒ္ဓေဝ တိက် ဒုကဒ္ဓ။
တိက် တိကဒ္ဓေဝ ဒုက် ဒုကဒ္ဓ၊
ဆ ပစ္စနီယာနုလောမမှိ နယာ သုဂမ္ဘီရာ။

(ပါဠိတော်၊ ၁၅)

❀❀❀❀❀

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဓိပ္ပာယ်

ဟေတုပစ္စည်း

၁။ "ဟေတု + သမ္မယုတ္တကာနံ"ဟုသာ မဟောဘဲ အဘယ့်ကြောင့် "ဟေတု+ ဟေတုသမ္မယုတ္တကာနံ"ဟု ဟေတုတစ်ပုဒ် အပိုထည့်၍ ဟောတော်မူရပါသနည်း။

"သမ္မယုတ္တကာနံ"ဟုသာဟောက သမ္မယုတ်ပစ္စည်းထိုက်သော အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်လည်း ပါဝင်နေပါသည်၊ ဤ၌ အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် မပါဝင်ထိုက်ရကား ယင်းအဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို စင်စေလို(တားမြစ်လို)သောကြောင့် "ဟေတုသမ္မယုတ္တကာနံ"ဟု ဟေတုတစ်ပုဒ် အပိုထည့်၍ ဟောတော်မူပါသည်။

"သမ္မယုတ္တကာန"ဆိုသော ဝုတ္တော သမ္မယုတ္တပစ္စယာရဟာ အဟေတုကစိတ္တုပ္ပါဒါပိ အန္တောဂဓာ ဟောန္တိ၊ ဇတ္ထ ပန တေ နိ လဗ္ဘန္တိ၊ ဇဝံ တေသံ ပဋိက္ခိပိတုကာမတာယ ဒုတိယဟေတုပဒံ ပက္ခိပိတ္တာ "ဟေတု + ဟေတုသမ္မယုတ္တကာန"န္တိ ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။အဟိတ်စိတ္တုပ်၊ သမ္မယုတ်မို့၊ ထုတ်ပစ်ဖို့ရာ၊ ဟောရပါ၊
ထည့်ကာ "ဟေတု"ပုဒ်။

၂။ စိတ်စေတသိက် နှစ်ပါးစုံကြောင့် ဖြစ်ရပါလျက် (စိတ္တစေတသိကဇရုပ်ဟု မဆိုဘဲ)အဘယ့်ကြောင့် "စိတ္တဇရုပ်"ဟုသာ ဆိုရပါသနည်း။

စိတ် စေတသိက် နှစ်ပါးစုံကြောင့် ဖြစ်ရသည်မှန်သော်လည်း လောကီဒေသနာတော်ဝယ် စိတ်သာလျှင် အဓိကပဓာနဖြစ်သောကြောင့် "စိတ္တဇရုပ်"ဟုသာ ဆိုရပါသည်။

လောကိယဓမ္မဒေသနာယံ ပန စိတ္တသ အဓိကဘာဝတော တထာဝိဓံ ရူပံ "စိတ္တသမုဋ္ဌာန"န္တိ ဝုစ္စတိ။

ဆောင်။ ။လောကီဒေသနာ၊ ဟောလေရာဝယ်၊ စိတ်သာ အဓိက၊
ကြောင်းထောက်ဆ၊ "စိတ္တဇရုပ်"ဟုခေါ်။

၃။ "တသမုဋ္ဌာနာနံ"ဟု မဟောဘဲ အဘယ့်ကြောင့် တ, ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ဖြင့် "တံ သမုဋ္ဌာနာနံ"ဟု ဟောတော်မူရပါသနည်း။

ယ, သဒ္ဒါ တ, သဒ္ဒါတို့နှင့် သမာသ်တွဲစပ်ရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်သော်လည်း ရှေ့၌ လာရာ၏၊ ဒွေးဘော်သော်လည်း နောက်၌ရောက်ရာ၏၊ ဤသို့ သတ်မှတ်ချက် ရှိသောကြောင့် "တံသမုဋ္ဌာနာနံ"ဟု နိဂ္ဂဟိတ်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏ (ဟုမှတ်ရာ၏)။

ယတသဒ္ဒသမာသမှိ၊ သဒ္ဒိ ပရပဒေန စေ၊
နိဂ္ဂဟိတာဂမော ပုဗ္ဗေ၊ ဒွေဘာဝေါ ဝါ ပရော သိယာ။

၄။ သဟဇာတရုပ်ဟူသည် အဘယ်သို့သော ရုပ်နည်း။

သဟဇာတရုပ်ဟူသည် ပဝတ္တိအခါ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေအခါ ကမ္မဇရုပ် ဖြစ်ပါသည်။

သဟဇာတရုပ် နာမ ပဝတ္တိယံ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓိယံ ကမ္မဇရုပ်။

ဆောင်။ ။စိတ္တဇ ပဝတ္တိ၊ သန္ဓိ ကမ္မဇ၊ ဤနှစ်တန်၊ ခေါ်ဟန် သဟဇရုပ်။

၅။ အဘယ့်ကြောင့် စိတ်က ပဝတ္တိအခါ ကမ္မဇရုပ်အား သဟဇာတပစ္စည်း မတပ်ရပါသနည်း၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားသာ သဟဇာတပစ္စည်း တပ်ရပါသနည်း။

ကမ္မဇရုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေအခါ၌ စိတ်နှင့်သာစပ်၍ ဖြစ်ကုန်၏၊ စိတ်နှင့် ကင်း၍ မဖြစ်ကုန်၊ ပဝတ္တိအခါ၌မူကား စိတ်နှင့်ကင်းသော်လည်း (နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သန္တာန်၌)ဖြစ်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် စိတ်က ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်အား သဟဇာတပစ္စည်း မတပ်ပါ၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်အားသာ သဟဇာတပစ္စည်း တပ်ပါသည်။

ကမ္မဇရူပါနိ ပဋိသန္ဓိယံ စိတ္တပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိနိ ဟောန္တိ၊ ပဝတ္တိယံ ပန အဝိဗ္ဘမာနေပိ စိတ္တေ နိရောဓသမာပန္နာနံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တသ္မာ စိတ္တံ ပဝတ္တိကမ္မဇရူပါနံ နသဟဇာတပစ္စယော, ပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပါနံယေဝ သဟဇာတပစ္စယော။

ဆောင်။ ။သန္ဓေအခါ၊ ကမ္မဇာတို့၊ စိတ်မှာ ဆက်စပ်၊ ပဝတ်အခါ၊ စိတ်ကင်းကွာလည်း၊ သမာပန္န၊ နိရောဓအား၊ ဖြစ်ရလေဘိ၊ ဗျုပ္ပတ္တိကြောင့်၊ သန္ဓိကမ္မဇ၊ ရုပ်အားသာ၊ ဇာတာ သဟ-ပစ္စည်းရ။

၆။ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် အဘယ့်ကြောင့် ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်ပါသနည်း။

ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ကံအဟုန်ကလည်း ပစ်ချအပ်, တည်ငြိမ်သောမိုရာဝတ္ထု ရုပ်လည်း မရှိသည့်အတွက် အားနည်းသောကြောင့် စိတ္တဇရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ။ [ပဝတ္တိအခါ၌သာ စိတ္တဇရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် သဟဇာတရူပအရ ပဝတ္တိအခါ စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေအခါ ကမ္မဇရုပ်ကိုသာ ယူရသည်။]

ပဋိသန္ဓိကွဲကော စိတ်တဲ့ စိတ္တဇရူပ် ဇနေတဲ့ နဲ သင်္ကြောတိ ကမ္မဝေဂကွဲတ္တာတာယ စေဝ အပ္ပတိဋ္ဌိတဝတ္ထုတာယ စ ဒုဗ္ဗလတ္တာ။

ဆောင်။ ။ကံဟုန် ပစ်ချ၊ သူခံရ၏။ ငြိမ်စွ မှီပြု၊ ရုပ်ဝတ္ထုလည်း၊ သူ့မှာမရ၊ ဖြစ်လေစွတည်း၊ နှစ်ဝသို့တွက်၊ အားနည်းချက်ကြောင့်၊ သက်သက် သန္ဓေ၊ စိတ်အနေက၊ စိတ္တဇ–ရူပ မဖြစ်စေ။

အာရမ္မဏပစ္စည်း

၇။ "ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ"မှစ၍ "သဗ္ဗေ ဓမ္မာ မနောဝိညာဏ ဓာတုယာ တံသမ္မယုတ္တကာနဉ္စ ။ ပ ။ ပစ္စယော"တိုင်အောင်သော ပါဠိတို့ဖြင့် အာရုံ အာရမ္မဏိကအဖြစ်သည် ပြီးကောင်းပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် "ယံ ယံ ဓမ္မံ"စသည်ကို ဟောတော်မူရပြန်ပါသနည်း။

အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောအခါ၌သာလျှင် ထိုအာရုံ ၆–ပါးတို့သည် ၇–ပါးသော ဝိညာဏဓာတ်တို့၏ အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြစ်ကုန်၏၊ သို့သော်(ထိုသို့ဖြစ်သော်လည်း) အတူတကွကား မဖြစ်ကုန်၊ အာရုံ ၆–ပါးတို့သည် သတ္တဝိညာဏဓာတ်တို့၏ အာရမ္မဏပစ္စည်း အသီးသီးဖြစ်ကုန်၏–ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြလိုသော ကြောင့် "ယံ ယံ ဓမ္မံ"အစရှိသောပါဠိကို ဟောတော်မူရပြန်ပါသည်။

ဆဠာရမ္မဏဓမ္မာ သတ္တန့် ဝိညာဏဓာတူနံ အာရမ္မဏံ ကတ္တာ ဥပ္ပါဒကွဲကော ယေဝ အာရမ္မဏပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ တထာပိ နဲ ဇကတော ဟောန္တိ၊ ဝိသုံ ဝိသုံ ယေဝ ဟောန္တိတိ ဒဿနတ္ထံ "ယံ ယံ ဓမ္မ"န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။အာရုံပြုခိုက်၊ ခဏာ၌၊ ဖြစ်ထိုက် ပစ္စယာ။
တကွ မဖြစ်၊ သီးသီး ဖြစ်၊ စိစစ် ပြဘို့ရာ။
ထပ်၍ ဟောပြန်၊ နောက် ယံယံ၊ ဓမ္မံ အာရဗ္ဘာ။

အဓိပတိပစ္စည်း

၈။ "ဟေတု ဟေတုသမ္မယုတ္တကာနံ"ဟု တစ်ပေါင်းတည်း ဟောတော်မူသကဲ့သို့ "အဓိပတိ အဓိပတိသမ္မယုတ္တကာနံ"ဟု တစ်ပေါင်းတည်း ဟောတော်မမူဘဲ အဘယ့်ကြောင့် ဆန္ဒာဓိပတိ အစရှိသည်ဖြင့် အသီးသီး ဟောတော်မူရပါသနည်း။

(ဂူတစ်လုံးတည်း၌ ကေသရာဇာခြင်္သေ့နှစ်ကောင် အတူမအောင်းသကဲ့သို့) အဓိပတိတရားလေးပါးတို့သည် တစ်ပြိုင်နက် ပစ္စည်းမတပ်ကုန်၊ အသီးသီးသာ တပ်ကုန်၏–ဟု ပြတော်မူလိုသောကြောင့် အသီးသီး ဟောတော်မူရပါသည်။

စတ္တာရော အဓိပတီ ဇကဋ္ဌေ ပစ္စယာ နု ဟောန္တိ၊ ပစ္စေကမေဝ ဟောန္တိ တိ ဒဿနတ္ထं "ဆန္ဒာဓိပတိ"တျာဒိနာ ဝိသုံ ဝိသုံ ဝုတ္တာ။

ဆောင်။ ။ဇာတိ ဓလေ့၊ ဖော်မမွေ့သည့်၊ ခြင်္သေ့တစ်မူ၊ ဓိလေးဆူ တို့၊ အတူမဖြစ်၊ သီးသီး ဖြစ်ဟု၊ သနစ် ထိုထို၊ လှစ်ပြလို၊ ဓိကို သီးခြားဟော။

၉။ "ဆန္ဒာဓိပတိ ဆန္ဒသမ္မယုတ္တကာနံ"ဝယ် ဆန္ဒသမ္မယုတ္တကာနံ၌ အဓိပတိ သဒ္ဒါထည့်၍ "ဆန္ဒာဓိပတိသမ္မယုတ္တကာနံ"ဟု မဟောဘဲ အဘယ့်ကြောင့် "ဆန္ဒသမ္မယုတ္တကာနံ"ဟုသာ ဟောတော်မူရပါသနည်း။

အဓိပတိသဒ္ဒါမပါသော ဆန္ဒသဒ္ဒါသက်သက်ဖြင့်ပင် ဆန္ဒာဓိပတိပစ္စည်းနှင့် ယှဉ်သော တရားထူးဖြစ်ကြောင်းကို ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့် အဓိပတိသဒ္ဒါမပါဘဲ "ဆန္ဒသမ္မယုတ္တကာနံ"ဟုသာ ဟောတော်မူပါသည်။

ဆန္ဒသမ္မယုတ္တကာနံ၌ပါသော ဆန္ဒသဒ္ဒါသည် ဆန္ဒာဓိပတိ၌ပါသော ဆန္ဒသဒ္ဒါနှင့် အသွင်တူ၏၊ ကပ်လျက်နေ၏၊ ဆက်စပ်လျက်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ထို ဆန္ဒသဒ္ဒါဖြင့်ပင် ဆန္ဒာဓိပတိပစ္စည်းနှင့်ယှဉ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားထူးဖြစ်ကြောင်းကို ပြပြီးဖြစ်တော့သည်။ [ဆန္ဒသမ္မယုတ္တကာနံ–အရ ဆန္ဒသာမညနှင့်ယှဉ်သော တရားများကို မယူရ၊ ဆန္ဒာဓိပတိနှင့်ယှဉ်သော တရားများကို ယူပါ–ဟု ဆိုလို၏။ ဝိရိယသမ္မယုတ္တကာနံ–စသည်တို့၌လည်း နည်းတူပင်။ ဟေတု + ဟေတုသမ္မယုတ္တကာနံ–ဝယ် ဟေတုသမ္မယုတ္တကာနံ၌ ဟေတုပုဒ်အပိုထည့်ဟောရပုံနှင့် မတူ၊ ဋီကာများကို ရှုပါ။]

ဆန္ဒသမ္မယုတ္တကာနန္တိ ဇတ္ထ ဆန္ဒသဒ္ဒေါ ပုရိမဆန္ဒသ သမာနရူပေါ, တဒနန္တရံ နိဒ္ဒိဋ္ဌော, တံသမ္ဗန္ဓော၊ တထာရူပေန အဓိပတိသဒ္ဒရဟိတေန ဆန္ဒသဒ္ဒေနေဝ ပစ္စယဘူတသ ဆန္ဒသ သမ္မယုတ္တကဝိသေသနဘာဝေါ ဒဿိတော၊ တသ္မာ "ဆန္ဒာဓိပတိသမ္မယုတ္တကာန"န္တိ အဝတ္တာ "ဆန္ဒသမ္မယုတ္တကာန"န္တေဝ ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။ဆန္ဒာဓိပတိ၊ ပုဒ်နိုးရှိသည့်၊ စပ်သည့်ဆန္ဒ၊ သဒ္ဒါမျှဖြင့်၊ သမ္မယုတ္တက၊ ဝိသေသကို၊ ပြုပြီး ဆို၏၊ ထိုကို ထောက်ဆ၊ ဟောကာပြသည်၊ ဆန္ဒသက်သက်–ဓိ မစွက်။

အနန္တရပစ္စည်း

၁၀။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု–စသည်ဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်က သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းအား၊ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းက သန္တီရဏအား ကျေးဇူးပြုပုံကိုသာပြ၍၊ သန္တီရဏက ဝုဋ္ဌေါအား–စသည်ဖြင့် ဘဝင် တိုင်အောင် ကျေးဇူးပြုပုံကို ဆက်လက်မပြဘဲ အဘယ့်ကြောင့် ဒေသနာတော်ကို ချုံးထားရပါသနည်း။

ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် သိနိုင်လောက်ပြီ–ဟု နှလုံးသွင်း၍ ဒေသနာ တော်ကို အကျဉ်းချုံးထားရပါသည်။

(တစ်နည်းကား) နောက်၌ဟောအပ်လတ္တံ့သော "ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ"စသော ဆဋ္ဌနည်း၌ သွင်းယူနိုင်သောကြောင့် အကျဉ်းချုံးထားရပါသည်။

ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဇဝနတဒါရမ္မဏာဘဝင်္ဂကိစ္စာသု မနောဝိညာဏဓာတုသု ဝတ္တမာနသုပိ "ဣမိနာဝ နယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ"တိ နယံ ဒဿေတွာ ဒေသနာ သံခိတ္တာ။

(အထဝါ) ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာတိ အာဒိကေ ဆဋ္ဌနယေ တာ မနောဝိညာဏဓာတုယော သင်္ဂဟိတာတိပိ ဣဓ နှ ဝုတ္တာ။

ဆောင်။ ၁။ ဝုဋ္ဌေါစသည်၊ မဟောပြီလည်း၊ နည်းမှီ သိရန်၊ စွမ်းနိုင်တန်ဟု၊
ရည်သန်ပြု၊ ချုံးမှု ဒေသနာ။
၂။ ဆဋ္ဌ နည်းလာ၊ ပုရိမာ၌၊ သွင်းကာ ယူရ၊ တစ်နည်းပြ၊ ချုံးရဒေသနာ။

၁၁။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု–စသောပါဠိဖြင့် ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် လုံလောက်ပြီးဖြစ်လျက် အဘယ်အကျိုးငှာ "ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ"အစရှိသောပါဠိကို ထပ်၍ဟောတော်မူရ ပါသနည်း။

ခပ်သိမ်းသော အနန္တရပစ္စည်းတို့၏ သခေါ်ပလက္ခဏာကို ပြအံ့သောငှာ "ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ"အစရှိသောပါဠိကို ထပ်၍ဟောတော်မူရပါသည်။

သဗ္ဗေသမ္ပိ အနန္တရပစ္စယဓမ္မာနံ သခေါ်ပလက္ခဏဒဿနတ္ထံ "ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ"တျာဒိ ပုန ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။လုံးစုံ အနန္တရ၊ ပစ္စယ၏၊ သခေါ်ပလက္ခဏာ၊ ပြစိမ့်ငှာ၊
ထပ်ကာ "ယေသံ"ဟော။

သမနန္တရပစ္စည်း

၁၂။ အနန္တရပစ္စည်းနှင့် သမနန္တရပစ္စည်းတို့သည် တူသလော, ထူးသလော၊ ရှင်းပြပါ။

အနန္တရပစ္စည်းနှင့် သမနန္တရပစ္စည်းတို့သည် ဥပစယနှင့်သန္တတိတို့ကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ အဓိဝစနဒုက်နှင့် နိရုတ္တိဒုက်စသည်တို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း အနက်အားဖြင့် အထူးအပြားမရှိပါ၊ သဒ္ဒါမျှသာ ထူးခြားပါသည်။

အနန္တရသမနန္တရပစ္စယာနံ အတ္ထတော နာနံ နတ္ထိ၊ ဗျဉ္ဇနမတ္တမေव နာနံ၊ ဥပစယသန္တတိအာဒီနံ ဝိယ အဓိဝစနနိရုတ္တိဒုကာဒီနံ ဝိယ စ။

ဆောင်။ ။အနံ သနံ၊ ဤနှစ်တန်၊ ထူးဟန် ရှိ–မရှိ။
အနက် မပြား၊ သဒ္ဒါကား၊ ထူးခြား ကွဲလေ၏။

သဟဇာတပစ္စည်း

၁၃။ သဟဇာတပစ္စည်း၌ ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ–စသောစကားကို အဘယ်ကိုရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူပါသနည်း။

ဟဒယဝတ္ထုကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူပါသည်။
ဟဒယဝတ္ထု သန္ဓာယ "ရူပိနော ဓမ္မာ"တျာဒိ ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။သဟဇာတ၊ ပစ္စယတွင်၊ ဟဒယဝတ္ထု၊ ရည်ရွယ်ပြု၊ ဟောမှု ရူပိနော။

၁၄။ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ–ဝယ် စိတ္တစေတသိကာ၌ စိတ္တစေတသိကာအရကို ကောက်ပြ၍၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ–၌ ရူပါနံအရကို နာနာဝါဒတို့ဖြင့် ကောက်ပြပါ။

စိတ္တစေတသိကာအရကား ပဝတ္တိအခါ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ရူပါနံအရ အဌကထာနည်းအားဖြင့် စိတ္တဇရုပ်ကိုသာရပါသည်၊ ဆရာနည်းအားဖြင့် စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်များကို ရပါသည်။

စိတ္တစေတသိကာတိဇတ္ထ ပဝတ္တိယံ စတ္တာရော အရူပိနော ခန္ဓာ ဂဟိတာ။

ရူပါနန္တိဇတ္ထ စိတ္တဇရူပမေဝ ဂဟိတန္တိ အဌကထာဝါဒေါ။ စိတ္တဇရူပံ ပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပဉ္စ ဂဟိတန္တိ အာစရိယဝါဒေါ။

ဆောင် ၁။ ပဝတ် အခါ၊ ခန္ဓာလေးဝ၊ ယူလေကြ၊ စိတ္တ စေတသိကာ။
၂။ ရူပ အရ၊ စိတ္တဇသာ၊ ယူရပါ၊ အဋ္ဌကထာနည်း။
ပဋိကမ္မဇ၊ ကိုလည်းရ၊ အာစရိယနည်း။

၁၅။ အဘယ်ကိုရည်ရွယ်၍ ကိဋ္ဌိကာလေ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ကိဋ္ဌိကာလေ နဲ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော–ပါဠိတို့ကို ဟောတော်မူ ရပါသနည်း။

ပဋိသန္ဓေအခါကို ရည်ရွယ်၍ ကိဋ္ဌိကာလေ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော–ပါဠိကို ဟောပါသည်၊ ပဝတ္တိအခါကို ရည်ရွယ်၍ ကိဋ္ဌိကာလေ နဲ သဟဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယော–ပါဠိကို ဟောပါသည်။

ပဋိသန္ဓိ သန္ဓာယ ကိဋ္ဌိကာလေ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ဝုတ္တံ။ ပဝတ္တိ သန္ဓာယ ကိဋ္ဌိကာလေ နဲ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။သန်နှင့် ပဝတ်၊ ဤနှစ်ရပ်ကို၊ သတ်မှတ် ဟောပြ၊ စဉ်တိုင်းပ၊
သဟကိဋ္ဌိ–နဲ ကိဋ္ဌိ။

ဥပနိဿယပစ္စည်း

၁၆။ ဥပနိဿယပစ္စည်းဝယ် ကုသလော ကုသလဿ–၈သော ၇–ချက်တို့၌ ကေသဋ္ဌိသဒ္ဒါမထည့်ဘဲ "ကု–အကု၊ အကု–ကု" ၂–ချက်တို့၌သာ အဘယ့်ကြောင့် ထည့်ဟောရပါသနည်း။

ကေသဋ္ဌိသဒ္ဒါဖြင့် အနန္တ ရူပနိဿယကို စင်စစ်လို(တားမြစ်လို)သောကြောင့် "ကု–အကု၊ အကု–ကု" ၂–ချက်တို့၌သာ ကေသဋ္ဌိသဒ္ဒါကို ထည့်ဟောရပါသည်။

ကုသလော ကုသလဿ–စသော ၇–ချက်တို့၌ အနန္တ ရူပနိဿယရနိုင်၏၊ "ကု–အကု၊ အကု–ကု" ၂–ချက်၌ကား အနန္တ ရူပနိဿယမရနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ယင်း၂–ချက်တို့၌ ကေသဋ္ဌိသဒ္ဒါထည့်ဟောထား၏။

ဆက်ဦးအုံ့၊ အနန္တ ရူ, ပကတူနှစ်မျိုးမှာမှ ဥပနိဿယတစ်ပစ္စည်းသာဖြစ်သောကြောင့် ပကတူရသည့် သင်္ခါ ၉–ချက်ထဲမှ အနန္တ ရူမရသည့်နှစ်ချက်ကို ကေသဋ္ဌိထည့်ကာ ဟောထားခြင်းဖြစ်၏၊ အာရမ္မဏာမျိုးဝင်ဖြစ်သည့် အာရမ္မဏူ ကိုကား စဉ်းစားစရာမလိုပေ။

ကုသလေန အကုသလေ စ အကုသလေန ကုသလေ စ အနန္တ ရူပနိဿယ ပစ္စယတာ နဲ လဗ္ဘတိ၊ တသ္မာ တေသု "ကေသဋ္ဌိ"တိ ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။ကု–အကုနှင့်၊ အကု–ကုသာ၊ နှစ်ခုမှာမူ၊ နန္တ ရူကို၊ မယူလို၊
မိန့်ဆို ကေသဋ္ဌိ။

၁၇။ ပကတ္တူပနိဿယအတွက် ကုသလော ကုသလသ-၏ ပစ္စည်းဘက်၌ အရဟတ္တမဂ်ကို၊ အဗျာကတော ကုသလသ-၏ ပစ္စည်းဘက်၌ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ကြဉ်သင့် မကြဉ်သင့် စိစစ်ပြပါ။

မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ဖူးသော ပစ္စည်းတရားကို ရည်ရွယ်ပါက အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ကြဉ်ရပါမည်၊ သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ဖြစ်သော ပစ္စည်းတရားကို ယူသော် မကြဉ်သင့်ပါ။ (ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝိသ , ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ အားလုံးပင် ရသင့်ပါသည်။)

[အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကိုတောင့်တ၍ ကုသိုလ်ပြုသည့်အခါ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်လတ္တံ့သော အနာဂတ် အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်း ရသင့်ပါသေးသည်၊ ကြဉ်ရန်မလိုပါ။]

အဒ္ဓတ္တသန္တာနေ ပစ္စယဓမ္မေ ဂဟိတေ အရဟတ္တမဂ္ဂဖလာနိ ဝေဒေတဗ္ဗာနိ။ ဗဟိဒ္ဓသန္တာနေ ပစ္စယဓမ္မေ ဂဟိတေ နိ ဝေဒေတဗ္ဗာနိ။

အရဟတ္တမဂ္ဂဖလံ ပတ္ထေတ္တာ ပုညကရဏကာလေ အဒ္ဓတ္တသန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗာနိ အရဟတ္တမဂ္ဂဖလာနိပိ နိ ဝေဒေတဗ္ဗာနိ။

ဆောင်။ ။မိမိသန္တာန်၊ ပစ္စည်းမှန်၊ ကြဉ်ရန် မဂ်နှင့်ဖိုလ်။
သန္တာန်တစ်ပါး၊ ရည်ရွယ်ငြား၊ မြစ်တား မပြုလို။
နောင်ရလိုမှု၊ ကုသိုလ်ပြု၊ ကြဉ်မှုမလို-ကိုယ့်မဂ်ဖိုလ်။
ပကတ္တုစပ်၊ ပစ္စည်းတပ်၊ သုံးရပ် မှတ်စေလို။

၁၈။ ဥတုဘောဇနမ္မိ ပုဂ္ဂလောပိ သေနာသနမ္မိ-၌ အကြောင်းပြုကာ ပရမတ်ပညတ်ခွဲပြ၍၊ ပုဂ္ဂလောပိ သေနာသနမ္မိ-တို့၌ ပိသဒ္ဒါဖြင့် ပေါင်းယူအပ်သော အနက်တို့ကိုလည်း ပြပါ။

ပညတ်ကိုမဟောမူ၍ ခန္ဓာထိုက်သော ပရမတ်တရားတို့ကိုသာဟောရာ ပဋ္ဌာဝါရပါဠိတော်၌ "ဥတု, ဘောဇနံ, သေနာသနံ"တို့ကိုသာ ဟောပါသည်၊ "ပုဂ္ဂလော"ကို မဟောပါ၊ ထို့ကြောင့် ဥတု, ဘောဇန, သေနာသန-တို့သည် ပရမတ်ဖြစ်ပါသည်၊ ပုဂ္ဂလသည် ပညတ်ဖြစ်ပါသည်။

ပိသဒ္ဒါဖြင့် သင်္ကန်း, တော, သစ်ပင်, တောင်-အစရှိသော ပညတ်တို့ကို ယူ၍၊ ထိုသင်္ကန်းစသည်တို့၏ စွဲမှီရာဖြစ်သော ပကတ္တူပနိဿယတပ်ကောင်းသမျှသော ရုပ်တရားတို့ကို ပေါင်းယူအပ်ပါသည်။ (ပိ-သဒ္ဒါ အဝုတ္တသမ္မိဏ္ဍနတ္ထ။)

ပဋ္ဌာဝါရေ ပရမတ္ထဓမ္မာယေဝ ဝုတ္တာ၊ နိ ပညတ္တိ၊ တတ္ထ စ ဥတုဘောဇနသေနာသနပဒါနေဝ ဝုတ္တာနိ၊ နိ ပုဂ္ဂလပဒံ။ တသ္မာ ဥတုဘောဇနသေနာသနာနိ ပရမတ္ထော၊ ပုဂ္ဂလော ပညတ္တိ။

ပုဂ္ဂလောပိ သေနာသနမ္မိတိတ္ထေ ပိသဒ္ဒေန စီဝရာရညရုက္ခပဗ္ဗတာဒိဂ္ဂဟဏ ဝသေန ဥပနိဿယဘာဝံ ဘဇန္တေ သဗ္ဗေ သင်္ဂဏှာတိ။

ဆောင် ၁။ ပရမတ်သာ၊ ဟောထိုက်ရာ၊ ပဋ္ဌာဝါရဝယ်။
ဥ, ဘော, သေနာ၊ ဟောလေပါ၊ ပုဂ်မှာ မဟောပယ်။
ထို့ကြောင့် မှတ်အပ်၊ ပုဂ် ပညတ်၊ ပရမတ် ကြွင်းသုံးသွယ်။
၂။ တော တောင် ရေမြေ၊ သစ်ပင်တွေနှင့်၊ တစ်ထွေ သင်္ကန်း၊
အခန်းခန်းလျှင်၊ ဆန်းပြား ဆူဆူ၊ ပကတူပ၊ စပ်သမျှ၊ ပေါင်းပြ
ပိသဒ္ဒါ။

၁၉။ အရည, ပဗ္ဗတစသည်တို့ကို မဟောဘဲ၊ အဘယ်ကြောင့် ပုဂ္ဂလသေနာသန-နှစ်ပါးကို ဦးတည်၍ ဟောရပါသနည်း။

ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း၌ အားကြီးသောအကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပုဂ္ဂလ သေနာသနနှစ်ပါးတို့ကိုသာ ဦးတည်၍ ဟောရပါသည်။

ပုဂ္ဂလသေနာသနဒွယံ ကုသလာကုသလပွဝတ္ထိယာ ဗလဝပစ္စယော ဟောတိ၊ တသ္မာ တံ ဒွယံ ပဓာနဝသေန ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။အကု ဖြစ်ခြင်း၊ ကုဖြစ် ခြင်း၏၊ လွန်မင်း အကြောင်း၊
ဖြစ်စကောင်းမို့၊ ဦးခေါင်းတည်ကာ၊ ဟောရပါ၊ သေနာသန-
ပုဂ္ဂလ။

ပုရေဇာတပစ္စည်း

၂၀။ အဘယ်ကိုရည်ရွယ်၍ "ကိဉ္စိကာလေ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ကိဉ္စိ ကာလေ နေ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော"ပါဠိတို့ကို ဟောတော်မူရပါသနည်း။

ပဝတ္တိအခါကို ရည်ရွယ်၍ ကိဉ္စိကာလေ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော-ပါဠိကို ဟောပါသည်၊ ပဋိသန္ဓေအခါကို ရည်ရွယ်၍ ကိဉ္စိကာလေ နေ ပုရေဇာတ ပစ္စယေန ပစ္စယော-ပါဠိကို ဟောပါသည်။

ပဝတ္တိ သန္ဓာယ ကိဉ္စိကာလေ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ဝုတ္တံ။ ပဋိသန္ဓိ သန္ဓာယ ကိဉ္စိကာလေ နေ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။ပဝတ်နှင့်သန်၊ ဤနှစ်တန်ကို၊ ရည်သန်မိန့်ချေ၊ စဉ်တိုင်းပေ၊
ပုရေကိဉ္စိ-နေ ကိဉ္စိ။

၂၁။ ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ–စသည်ဖြင့် ပဋ္ဌာန်ရှိရမျှကိုသာ ဟောထားသောကြောင့် မနောဒ္ဓါရ၌ အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းကို မရသင့်ဟု မှတ်ရပါမည်လော၊ သာဓကနှင့်တကွ ဖြေဆိုပါ။

"စက္ခု အနိစ္စတော"စသည်ဖြင့် ပဋ္ဌာဝါရ၌ ဟောထားသောကြောင့် မနောဒ္ဓါရ၌ အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းကို မရသင့်သည်မဟုတ်ပါ၊ ရသင့်ပါသည်။

ပဋ္ဌာဝါရေ "စက္ခု အနိစ္စတော"တိ အာဂတတ္တာ မနောဒ္ဓါရေပိ အာရမ္မဏပုရေဇာတံ နိ နိ လဗ္ဘတိ၊ လဗ္ဘတေဝ။

၂၂။ ရသင့်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် မနောဒ္ဓါရ၌ အာရမ္မဏပုရေဇာတကို မဟောရပါသနည်း။

ဤပစ္စယနိဒ္ဒေသသည် သာဝသေသဒေသနာဖြစ်သောကြောင့် မဟောပါ။

ဣမသ္မိံ ပစ္စယနိဒ္ဒေသသေ သာဝသေသဒေသနာဘာဝတော(မနောဒ္ဓါရေ အာရမ္မဏပုရေဇာတံ) နိ ဝုတ္တံ။

၂၃။ အဘယ့်ကြောင့် သာဝသေသအားဖြင့် ဟောကြားရပါသနည်း။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသသည် မကျဉ်းမကျယ် ဒေသနာဖြစ်သောကြောင့် သာဝသေသအားဖြင့် ဟောကြားရပါသည်။

ဣမသ္မိံ ပစ္စယနိဒ္ဒေသေ နာတိသင်္ခေပနာတိဝိတ္ထာရဒေသနာဘာဝတော သာဝသေသဝသေန ဒေသနာ ကတာ။

ဆောင်။ ။စက္ခု အနိစ္စ၊ ပဋ္ဌာပြ၍၊ မနောဒ္ဓါစု၊ ရသင့်ရှု၊ အာပု ပစ္စယ။
ရသင့်ပါလျက်၊ သာဝသေတွက်၊ ထည့်စွက် မဟောပြ။
မကျဉ်း မကျယ်၊ ဖြစ်လို့ကွယ်၊ ဟောတယ် သာဝသေသ။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း

၂၄။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းသည် ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ရုပ်၏ဥပါဒ်ခဏ ဌိခဏ ဘင်ခဏတို့တွင်အဘယ်ခဏ၌ ကျေးဇူးပြုပါသနည်း။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းသည် ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ရုပ်၏ဥပါဒ်ခဏ ဘင်ခဏတို့၌ ကျေးဇူးမပြုပါ၊ ရုပ်၏ ဌိခဏ၌သာ ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ရုပ်၏ ဌီခဏတို့တွင်လည်း ရှေးရှေးသောစိတ်၏ ဌီခဏ ဘင်ခဏတို့၌ ကျေးဇူး မပြုသေး၊ နောက်နောက်စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏသို့ရောက်မှသာ ယင်းနောက်နောက် စိတ်က ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ကျေးဇူးပြုခံ ရှေ့ကပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် နောက်မှကျေးဇူး ပြုမည့် ပစ္စည်းတရား၏ ရှေ့မှောက် ဥပါဒ်သို့ရောက်မှသာ ကျေးဇူးပြုခံရ၏–ဟု ဆိုလို၏၊ ဥပမာ ဆရာ့ထံမှောက်သို့ ရောက်လာသောတပည့်ကိုသာ ဆရာက ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့တည်း။

ဆောင်။ ။ရုပ်၏ ဌီမှာ၊ ကျေးဇူးလာ၊ ပစ္ဆာဇာတ–ပစ္စယ။
နောက်စိတ် ဥပါဒ်၊ သို့ရောက်လတ်၊ ပြုတတ် နောက်စိတ်က။

ပစ္ဆာဇာတ၌ ပစ္စည်းတရားသည် နာမ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် ရုပ်ဖြစ်၏၊ (သုဒ္ဓသန္တာ်ကိုရှုပါ၊) ပဋိသန္ဓေမှစ၍ သောဋ္ဌသမဘာဝင်အထိ ရုပ်သက် ၁၇–ချက် ရှိသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌီမှစ၍ သောဋ္ဌသမဘာဝင်၏ ဌီတိုင်အောင် ရုပ်၏ ဌီခဏပေါင်း ၄၉–ချက်ရှိသည်ကိုလည်းကောင်း သတိပြုပါ၊ သို့မှသာ အထက်ပါ မေးခွန်း၏အဖြေကို နားလည်ပါလိမ့်မည်။

၂၅။ (တစ်နည်း)ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၌ ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည်(ရုပ်၏ ဥပါဒ် ဌီ ဘင်ခဏတို့တွင်) အဘယ်ခဏသို့ရောက်မှ ကျေးဇူးပြုခံရပါသနည်း။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် ရုပ်၏ဌီခဏသို့ရောက်မှ (နောက်နောက် သောနာမ်ပစ္စည်းတရား၏)ကျေးဇူးပြုမှုကို ခံရပါသည်။

ရုပ်၏ဌီဟူသည် ပဋိသန္ဓေ၏ဥပါဒ်နောက်ဖက် ရုပ်၏ဌီချည်းပင်တည်း၊ (အောက်ပါ ဝိထိကိုကြည့်ပါ၊) ထို့ကြောင့် ရုပ်၏ဌီဟူသော နောက်နောက်သော ဘဝင်နာမကွန္ဓာ၏ ဥပါဒ်သို့ရောက်မှ ယင်းနောက်နောက်ဘဝင်နာမကွန္ဓာ၏ ကျေးဇူးပြုမှုကို ခံရ၏။ ဆရာ့ထံမှောက် ရောက်လာသောတပည့်သည်သာ ဆရာ၏ ကျေးဇူးပြုမှုကို ခံရသကဲ့သို့တည်း။ (ရှေ့ကအဓိပ္ပာယ်နှင့် သဘောတူပင်၊ ဆဝါရ နှင့်လည်း ဆက်စပ်ကြည့်ပါ။)

ဆောင်။ ။ရုပ်ဌီခဏ၊ သို့ရောက်မှ၊ ပွန်ဂ ကျေးဇူးခံ။
ဝိထိကိုချ၊ သဘာဝ၊ ဇာတ တွေးတောကြံ။

ပဋိ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ ဘ
ဝ၀ဝ ဝ၀ဝ ရုပ်၏ဌီ ၄၉–ချက် ဝ၀ဝ

ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဧကဧကာယပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် ရုပ်၏ ဌီဟူသော ပထမဘဝင်၏ ဥပါဒ်ခဏအရောက်၌ ကျေးဇူးပြုခံရသည်၊ ပထမဘဝင်နှင့်အတူဥပါဒ်သော တိဧကာယပစ္စယုပ္ပန်တရားသည် ရုပ်၏ဌီဟူသော ဒုတိယဘဝင်၏ ဥပါဒ်ခဏအရောက်၌ ကျေးဇူးပြုခံရသည်၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် နောက်နောက်စိတ်များ၌လည်း နားလည်ပါ။ အရကောက်၌ တစ်နည်းကား အရကောက်ပုံနှင့်လည်း ဆက်စပ်နားလည်သင့်၏၊ ဆက်လက်ပြုပါဦးမည်။

ပစ္စာဇာတစိတ်	=	ပဋိ	ဘွင်–ဘဝ	ဇုန်း	ပဋ္ဌဝိ	ဆ္ဆိုင်း
ပုရေရုပ်	=	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀	၀၀၀

ဣဒ္ဓေ၀ံ ပဋိသန္ဓိမုပါဒါယ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ။
ဒုတိယစိတ္တမုပါဒါယ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ။
ဌိတိကာလမုပါဒါယ ဥတုသမုဋ္ဌာနာ။
ဩဇာဖရဏမုပါဒါယ အာဟာရသမုဋ္ဌာနာ။ (သင်္ဂဟ)

ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ဖြစ်၏ (ဧကဧကာယ)၊ ပဋိသန္ဓေ၏ ဌီခဏ၌ ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ပါဖြစ်၏ (ဒွိဧကာယ)၊ ပထမဘဝင်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ပါဖြစ်၏ (တိဧကာယ)၊ ဩဇာပြန့်နှံ့ရာအခါ၌ အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ပါဖြစ်၏ (စတုဧကာယ)။

ဤသင်္ဂဟအသွားကို သဘောပေါက်ပါက တစ်နည်းကားအရကောက်ပုံကို နားလည်နိုင်၏၊ ထို့ပြင် သုဒ္ဓသန်ဗျာ၌ "ပဋိသန္ဓေအစရှိသော ရေးရေးသောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော"စသည်ဖြင့် အားလုံးအတွက် သိမ်းခြုံဆိုထားသည့်စကားကို အစိတ်အစိတ် နားလည်ရမည်၊ သင်္ဂဟစကားကို သဘောပေါက်က နားလည်နိုင်ပါ၏။

ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာနှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော၊ ပထမအစရှိသော ရေးရေးသော ဘဝင်နာမကွန္ဓာနှင့်အတူဥပါဒ်၍ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်သော၊–ဤသို့စသည်ဖြင့် အရကောက်နှင့် တိုက်ဆိုင်လေ့လာပါ။

အာသေ၀နပစ္စည်း

၂၆။ ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့က ဝိပါက်ကြိယာအား အဘယ်ကြောင့် အာသေ၀နပစ္စည်း မတပ်ပါသနည်း။ (အနန္တရပစ္စည်း၌ကဲ့သို့ "ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ"စသည်ဖြင့် အဘယ်ကြောင့် ဤအာသေ၀နပစ္စည်း၌ မဟောရပါသနည်း။)

ဓိဓိဟူသော ကုသိလ်အကုသိလ်တို့၏သဘောကို ဝိပါက်ကြိယာတို့အား ယယူစေနိုင်သောကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း မတည်ပါ။

အတ္တနော ဂတိ ဂါဟာပေတုံ အသမတ္ထတာယ ဝိပါကာဝိဓိယာနံ နအာသေဝနပစ္စယော။

၂၇။ ကုသိလ်အကုသိလ်တို့က အဘယ့်ကြောင့် ဓိဓိသဘောကို မယူစေနိုင်ပါသနည်း။

ဈာတ်မတူသောကြောင့် မယူစေနိုင်ပါ။

ဘိန္နဈာတိကတာယ အတ္တနော ဂတိ ဂါဟာပေတုံ အသမတ္ထံ ဟောတိ။

ဆောင် ၁။ ကုနင့်အကု၊ ဤနှစ်မှက၊ သူ့ဟန်သဘော၊ ယူစိမ့်သောငှာ၊ မစွမ်း ပါ၍၊ ဝိ ပါ ကြိုဟု၊ ဗုဒ္ဓအစု၊ တပ်မှု အာသေဝမ်း။
၂။ ဘိန္နဈာတိ၊ သဘောရှိ၍၊ ဓိဓိသဘော၊ ယူစိမ့်သော၊ မုတ်လော သူမစွမ်း။

၂၈။ (ကုသိလ် အကုသိလ်တို့က ဝိပါက်ကြိယာအား ဈာတ်မတူသောကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း မတည်လျှင်ရှိစေ၊) ဝိပါက်သည် ဝိပါက်အား (ဝိပါက်မျင်းချင်း၊ ဈာတ်တူချင်း) အဘယ့်ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း မတည်ပါသနည်း။

ရှေ့.ရှေ့.(ပစ္စည်း) ဝိပါက်ကလည်း အဖန်တလဲလဲ မိုဝဲထုံမွမ်းဟတ်သည်၏ အဖြစ်မရှိ၊ နောက်နောက် (ပစ္စယုပ္ပန်) ဝိပါက်ကလည်း အဖန်တလဲလဲ မိုဝဲထုံမွမ်း အပ်သည်၏အဖြစ် မရှိခြင်းကြောင့် ဝိပါက်ချင်းချင်း အာသေဝနပစ္စည်း မတည်ပါ။

ဝိပါက်သည် ကုသိလ်အကုသိလ်တို့၏ အကျိုးမျှသာဖြစ်၍ အားနည်း၏၊ မိမိက အာသေဝနပစ္စည်းအနေဖြင့်လည်း ကျေးဇူးမပြုနိုင်၊ ပစ္စယုပ္ပန်အနေဖြင့်လည်း ကျေးဇူးအပြုမခံနိုင်၊ ထို့ကြောင့် အာသေဝနပစ္စည်း မတည်–ဟု ဆိုလို၏။

အာသေဝနာဘာဝေန ဝိပါကာနံ အညမညံ နအာသေဝနပစ္စယော။

ဝိပါက် ကမ္မဝသေန ဝိပါကဘာဝပ္ပတ္တံ ဟုတ္တာ ဒုဗ္ဗလံ ဟောတိ၊ အာသေဝနဂုဏောန အတ္တနော သဘာဝံ ဂါဟာပေတ္တာ နေဝ အညံ ဝိပါကံ ဥပ္ပါဒေတုံ သက္ကောတိ၊ နပိ ပုရိမဝိပါကာနဘာဝံ ဂဟေတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ။ တသ္မာ နအာသေဝနပစ္စယော။

ဆောင်။ ။ထုံတတ် ထုံအပ်၊ ဤနှစ်ရပ်တို့၊ ကင်းပြတ်သည့်တွက်၊ ဝိပါက်ချင်းချင်း၊ စွဲညီ+ပွန်ခင်း၊ လွတ်ကင်း အာသေဝန။

ကမ္မပစ္စည်း

၂၉။ နာနာက္ခဏိကကမ္မသည် အဘယ်အခါမျိုးမှာ အကျိုးပေးပါသနည်း၊ မိမိ ဖြစ်ဆဲခဏ၌ပင် အကျိုးပေးပါသလော။

နာနာက္ခဏိကကမ္မသည် မိမိဖြစ်ဆဲခဏ၌ အကျိုးမပေးပါ၊ ချုပ်သွားပြီးနောက် ၌သာ အကျိုးပေးပါသည်။

နာနာက္ခဏိကကမ္မံ အတ္တနော ပဝတ္တိက္ခဏေ ဖလံ နဒေတိ၊ နိရုဒ္ဓတော ပရံ ဖလံ ဒေတိ။ [ယသ္မိံ ခဏေ ကမ္မံ ကတံ၊ တတော အညသ္မိံ ခဏေ ဖလံ ဒေတိ။]

ဆောင်။ ။ဖြစ်ဆဲ ခဏ၊ ကျိုး မပြုတည်း၊ ချုပ်ပြီး နောက်သာ၊ ကျိုးပေးတာ၊ မှတ်ပါ နာနာကံ။

၃၀။ နာနာက္ခဏိကကမ္မ၏ ချုပ်သွားပြီးနောက်မှ အကျိုးပေးပုံကို သဘာဝ ယုတ္တိဖြင့် နှိုင်းညှိပြပါ။

ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကံသည် အကယ်၍ မိမိဖြစ်ခိုက်မှာ အကျိုးပေးခဲ့ပါလျှင် နတ်ပြည်ရောက်ကြောင်း ကောင်းမှုပြုသောသူသည် ချက်ချင်းပင် နတ်ဖြစ်လေရာ၏၊ ယင်းသို့ ဖြစ်ရိုးကား မရှိပါပေ၊ ထို့ကြောင့် ကံပြုရ. ခဏမှတစ်ပါးသော နောက် ကာလ၌သာ အကျိုးပေးသည်-ဟု မှတ်ရပါမည်။

ယဒိ ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ အတ္တနော ပဝတ္တိက္ခဏေ ဖလံ ဒဒေယျ၊ ဒေဝလောကူပဂံ ကုသလံ ကရောန္တော တသ္မိံယေဝ ခဏေ ဒေဝေါ ဘဝေယျ၊ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ "ကမ္မကရဏကာလတော အညသ္မိံယေဝ ခဏေ ဖလံ ဒေတိ"တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဆောင်။ ။ကု အကုက်၊ ဤနှစ်တန်တို့၊ ဧကန် ဖြစ်ခိုက်၊ ကျိုးပေး လိုက်လျှင်၊ နတ်၌ ဖြစ်မှု၊ ကုသိုလ်ပြုက၊ ယခု အမှန်၊ နတ်ဖြစ်တန်၏၊ ဖြစ်ရန် ကားဝေး၊ ဤအရေးကြောင့်၊ ကံဒွေး နှစ်ခု၊ ကျိုးပေးမှု၌၊ ပြုပြီး နောက်သာ၊ ကျိုးပေးပါသည်၊ နာနာကမ္မ သဘောတည်း။

၃၁။ ကံသည် ချုပ်သွားပြီးဖြစ်ပါလျက် အကျိုးပေးပုံကို ဥပမာဖြင့် ပြပါ။

ရှေးကသင်ယူပြီးဖြစ်သော အတတ်ပညာစသည်တို့သည် ချုပ်သွားပြီးဖြစ် ပါသော်လည်း နောက်နောက်သော အတတ်ပညာအစရှိသည်တို့အား ကျေးဇူးပြု

သကဲ့သို့ ရှေးကပြုအပ်သော ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကံတို့သည် ချုပ်သွားပြီးဖြစ်ပါ သော်လည်း ပြုပြီးနောက်မှ အကျိုးပေးပါသည်။

ယထာ ပုရိမသိပ္ပါဒိကိရိယာ နိရုဒ္ဓါပိ ကာလန္တရေ ပစ္ဆိမသိပ္ပါဒိကိရိယာယ ပစ္စယော ဟောတိ၊ တထာ ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ အညသ္မိံ ယေဝ ခဏေ ဖလံ ဒေတိ။ (တသ္မာ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယောတိ ဝုစ္စတိ။) [နာနာခဏ = အကျိုးပေးရာခဏမှ အသီးသီးဖြစ်သော(ကွဲပြားသော)ခဏာ၌၊ ဣဂ = ဖြစ်သောစေတနာ။]

ဆောင်။ ။သင်ပြီးလေပါ၊ ရှေးပညာက၊ နောက်မှာသင်ကြား၊ ပညာအားလျှင်၊ ထောက်ထားသမျှ၊ ကျေးဇူးပြုသို့၊ ကု အကုကံ၊ ချုပ်ပြီးမှန်လည်း၊ လျော်ကန်နောင်ခါ၊ ကျိုးပေးပါသည်၊ နာနာကမ္မ သဘောတည်း။

ဝိပါကပစ္စည်း

၃၂။ ပဋ္ဌာဝါရ၌ ဝိပါက်အဗျာကတသည် စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား ပစ္စည်းတပ်ဟန်ကို ဟောပါလျက် ဤပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော်မမူပါသနည်း။

မကျဉ်း မကျယ်ပြုရာဖြစ်သော ဤပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ သာဝသေသအားဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်တို့အား ပစ္စည်းတပ်ဟန်ကို ဟောတော်မမူပါ။ (ပဋ္ဌာဝါရသုဒ္ဓသင်္ချာကို သတိပြုပါ။)

နာတိသင်္ခေပနာတိဝိတ္ထာရေ ဣမသ္မိံ ပစ္စယနိဒ္ဒေသေ သာဝသေသဝသေန ဒေသနာ ကတာ၊ တသ္မာ တံ နယ ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။မကျဉ်း မကျယ်၊ နည်းတစ်သွယ်ဖြင့်၊ အလယ် ညွှန်ပြ၊ နိဒ္ဒေသ၌၊ သာဝသေသာ၊ ဒေသနာမို့၊ ရုပ်မှာ တပ်ပုံ၊ မဟောတုံ၊ သိမ်းခြုံ ဝိပါကာ။

အာဟာရပစ္စည်း

၃၃။ "ကဗဠိကာရော အာဟာရော"၌ အာဟာရ-အရ ဗဟိဒ္ဓဥတုဇေသြဇာမျှကိုသာ ယူရမည်လော၊ အဘယ်သြဇာကို ယူရပါမည်နည်း။

အာဟာရ-အရ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဥတုဇေသြဇာမျှကိုသာ မယူရပါ၊ စတုသမုဋ္ဌာနိကသြဇာကို ယူရပါမည်။

အာဟာရောတိဇတ္ထ ဗဟိဒ္ဓဥတုဇသြဇာမတ္တကမေဝ နု ဂယောတဗ္ဗံ၊ စတုသမုဋ္ဌာနိကသြဇာ ဂယောတဗ္ဗာ။

ဆောင်။ ။အာဟာရော်ဟု၊ သာမန်ပြုလည်း၊ စတုသမုဋ္ဌာ၊ ရုပ်သြဇာ၊ ယူပါ အာဟာရ။

၃၄။ အာဟာရောမျှသာ ဟောတော်မမူဘဲ အဘယ့်ကြောင့် "ကဗဠီကာရော"ဟု ဖြည့်စွက်၍ ဟောတော်မူရပါသနည်း။

အာဟာရသည် အလုပ်အလွေးပြု၍ မျိုသုံးစားသောက်မှသာ အာဟာရကိစ္စကို ပြုနိုင်၏၊ အပြင်အပ၌ တည်နေရုံမျှဖြင့် အာဟာရကိစ္စကို မပြုလုပ်နိုင်–ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် "ကဗဠီကာရော"ပုဒ်ကို ဖြည့်စွက်၍ ဟောတော်မူရပါသည်။

ယသ္မာ ကဗဠံ ကရိတ္တာ အဇ္ဈောဟရိတောဝ အာဟာရကိစ္စံ ကရောတိ၊ နဗဟိ ဌိတောဝ။ တသ္မာ "အာဟာရော"တိစ္စေဝ အဝတ္တာ "ကဗဠီကာရော အာဟာရော"တိ ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။လုပ်လွေး ပြုကာ၊ မျိုမှသာ၊ အာဟာ ကိစ္စပြီး။
မစား မမျိုဘဲ၊ အပသို၊ အပို အချည်းနှီး။
ထို့ကြောင့် ရှင်စော၊ အာဟာရောမျှ၊ ဟောမပြဘဲ၊ ကဗဠီကာရော၊
ထည့်စွက်ဟော၊ မှတ်လော ဟာပစ္စည်း။

၃၅။ ရုပ်အာဟာရ၏ ဇနကသတ္တိ, ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိတပ်ပုံကို ယထာရဟ ယှဉ်တွဲပြပါ။

ဗဟိဒ္ဓဥတုဇသြဇာသည် အာဟာရဇရုပ်အား ဇနကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်၊ ကြွင်းသော တိဇရုပ်အား ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ကမ္မဇ စိတ္တဇ အာဟာရဇ(တိဇ)သြဇာသည် စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်အား ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

(တစ်နည်းကား) ကလာပ်တူအား ဇနကသတ္တိဖြင့်၊ ကလာပ်ပြားအား ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ဆောင်။ ။ဗဟိဒ် ဥတုဇာ၊ သြဇာမှာ၊ ဟာရာ ဇနက။
ကြွင်း တိဇအား၊ ပြုလေကြား၊ မှတ်သား ထမ္ဘက။
တိဇောဇကား၊ စတုဇအား၊ ပြုကြား ထမ္ဘက။
ကလာပ်တူ အား၊ ဇနကထား၊ ကွဲပြား ထမ္ဘက–တစ်နည်းပြ။

ဣန္ဒြိယပစ္စည်း

၃၆။ ဣတ္ထိခြေ့ ပုရိသိခြေ့တို့သည် ဣခြေ့ဖြစ်ကြပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဣန္ဒြိယပစ္စည်း မတပ်ကြပါသနည်း။

ကလလအခါစသည်တို့၌ ဣတ္ထိလိင်အစရှိသည်တို့ မရှိခြင်းကြောင့် ဣန္ဒြိယပစ္စည်း မတပ်ကြပါ။

ကလလာဒိကာလေ ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ တေသု ဣတ္ထိလိင်ပုရိသလိင်္ဂါဒီနံ အဘာဝါ တာနိ နေဝ တေသံ, နာ အညေသံ ဣန္ဒြိယပစ္စယတံ ဖရန္တိ။

ကလလာဒိကာလေ၌ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် "ပထမံ ကလလံ ဟောတိ"စသော ဂါထာလာ အဗ္ဗုဒ, ပေသိ, ဃန, ပသာခ-စသည်ကိုယူပါ။

ဣတ္ထိလိင်ပုရိသလိင်္ဂါဒီနံ၌ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် "လိင်ံ နိမိတ္တသဏ္ဌာနံ"စသော ဂါထာလာ နိမိတ္တ, သဏ္ဌာန, အာကပ္ပ, ဂမနာဒိ, ကုတ္တ, ကိဋ္ဌ-တို့ကိုယူပါ။ (တေသု-ထိုဣတ္ထိခြေ့ ပုရိသိခြေ့တို့သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ-သော်လည်း။ တေသံ-ထိုဣတ္ထိလိင်ပုရိသလိင်စသည်တို့၏အပေါ်၌၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယတံ-ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိကို၊ နေဝဖရန္တိ-မဖြန့်နိုင်ကုန်၊ အညေသံ-ဣတ္ထိလိင် ပုရိသလိင်စသည်တို့မှ အခြားသော ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ်တို့၏အပေါ်၌၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယတံ-ကို၊ နဖရန္တိ-မဖြန့်နိုင်ကုန်။)

ဆောင်။ ။ကလလစသည်၊ အခါဆီဝယ်၊ ဣတ္ထိပုရိသ၊ သွင်ကင်းပ၍၊ ပစ္စယဣန္ဒြေ၊ မတပ်ဘိ၊ ဣတ္ထိဘာဝ-ပုရိသ။

ဈာနပစ္စည်း

၃၇။ ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်၌ရှိသော ဥပေက္ခာ, သုခ, ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည် အဘယ့်ကြောင့် ဈာနပစ္စည်း မတပ်ကြပါသနည်း။

ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်တို့သည် အာရုံ၌ရှေးရှုကျရောက်ခြင်း သဘောမျှသာ ရှိ၏၊ ထိုသဘောရှိသည့် ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တို့၌ရှိသော ဥပေက္ခာ, သုခ, ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည် ကသိဏ်းစသောအာရုံကို စူးစူးစိုက်စိုက် မရှုတတ်သောကြောင့် ဈာနပစ္စည်း မတပ်ပါ။

အာရမ္မဏော အဘိနိပါတမတ္တေသု ဒ္ဝိပဋ္ဌဝိညာဏေသု ဝိဇ္ဇမာနာ ဥပေက္ခာ သုခဒုက္ခဝေဒနာ ဥပနိဇ္ဈာနာကာရဿ အဘာဝတော နာ ဈာနပစ္စယာ ဟောန္တိ။

ဆောင်။ ။ကသိဏ်း စတုံ၊ မျှားအာရုံကို၊ ခုံမင်သမ္ပ၊ ကပ် မရှု၍၊ ဆယ်ခု ဝိဉ်ပါ၊ ဝေဒနာ၊ ကင်းကွာ ဈာန-ပစ္စယ။

[ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်၌ စျာနပစ္စည်းမရသောကြောင့် ကျန်အဟိတ်စိတ်တို့၌လည်း စျာနပစ္စည်းမရချေ။ တတ္ထ ပစ္ဆိန္နတ္တာ ပန သေသာဟေတုကေသုပိ စျာနဂ်ံ နာ ဥဒ္ဓဋုမေဝ။(၄၊ ၃၇၉) ဓမ္မသင်္ဂဏီမှာ မပြခြင်းကိုသာ ဆို၏။]

မဂ္ဂပစ္စည်း

၃၈။ အဟိတ်စိတ်အဌာရသ၌ အဘယ့်ကြောင့် မဂ္ဂပစ္စည်း မတပ်ပါသနည်း။

(မဂ္ဂင်တရား:ကိုယ် ၉–ပါ:တို့တွင်)အဟိတ်စိတ်၌ယှဉ်သော ဝိတက်, ဝိရိယ, ဧကဂ္ဂတာတို့သည် ဟိတ်မရှိသောကြောင့် မဂ္ဂပစ္စည်းမတပ်ပါ။ [ပညာစသည်တို့ကား: ပင်ကိုယ်ကပင် အဟိတ်စိတ်၌ မယှဉ်ချေ။]

အဌာရသာဟေတုကောသု ဟေတုဝိရဟတော မဂ္ဂပစ္စယော နာ လဗ္ဘတိ။

ဆောင်။ ။အဟိတ်၌ယှဉ်၊ သုံးမဂ္ဂင်တို့၊ ဟိတ်စင် ကင်:ပ၊ သဘာဝကြောင့်၊ အဟိတ်ဌာရသ်၊ မဂ် မတပ်၊ စွဲမှတ် မြဲသေချာ။

ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း

၃၉။ ရူပါရုံအစရှိသော အာရုံတရား:တို့သည် အာရမ္မဏိကနာမ်တရား:တို့နှင့် ဝိပွယုတ်ဖြစ်ကုန်လျက်(ရုပ်နှင့်နာမ် ဝိပွယုတ်ဖြစ်လျက်) အဘယ့်ကြောင့် ရူပါရုံစသည်တို့ကို ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း၌ မဟောအပ်ပါသနည်း။(အဘယ့်ကြောင့် အာပုကို မဟောပါသနည်း–လည်းဟူ။)

ရူပါရုံအစရှိသည်တို့သည် အာရမ္မဏိကနာမ်တရား:တို့နှင့် ဝိပွယုတ်ဧကန်ဖြစ်ကုန်၏၊ "သမ္ပယုတ်လေလား:"ဟု ယုံမှား:ဖွယ်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း၌ မဟောပါ။

ရူပါယတနာဒယော အာရမ္မဏဓမ္မာ စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ ဝိပွယုတ္တဓမ္မာ သမာနာပိ သမ္ပယောဂါသင်္ကာယ အဘာဝတော ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ နာ ဟောန္တိ။

ဆောင်။ ။သမ္ပယုတ်လေလား၊ တွေးယုံမှား:ဖို့၊ လား:လား: မပြု၊ အကြောင်:ရှု၊ အာပု ဝိပ်မတပ်။

၄၀။ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း၌ ဝတ္ထုပုရေဇာတကို ဟောရခြင်း၏ အကြောင်:ကို ပြပါ။

စက္ခုဝိညာဉ်စသော နာမက္ခန္ဓာလေး:ပါ:တို့သည် စက္ခုဝတ္ထုစသည်တို့၏ အတွင်:မှ ထွက်လာသကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌ "စက္ခုစသောဝတ္ထုရုပ်

တို့သည် စက္ခုဝိညာဉ်စသော နာမ်ခန္ဓာတို့နှင့် သမ္မယုတ်လေလား၊ ဝိပ္ပယုတ်လေလား"ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိနိုင်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုပုရေဏတကို ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၌ ဟောရပါသည်။

စက္ခုဝိညာဏာဒယော အရူပိနော ခန္ဓာ စက္ခာဒီနံ ဝတ္ထူနံ အဗ္ဘန္တရတော နိက္ခန္တာ ဝိယ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တတ္ထ အာသင်္ကာ ဟောတိ "ကိံ နု ခေါ ဧတေ စက္ခာဒယော ဧတေဟိ စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ သမ္မယုတ္တာ, ဥဒါဟု ဝိပ္ပယုတ္တာ"တိ။ တသ္မာ ဝတ္ထုပုရေဏတံ (ဆဝတ္ထု) ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေ ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။ရပ်နှင့် နာမ်ကား၊ သမ်+ဝိပ်လားဟု၊ ယုံမှား သမ္မု၊ အကြောင်းပြု၊ ဝတ်ပု ဝိပ်၌ဟော။

အတ္ထိပစ္စည်း

၄၁။ အတ္ထိ ၅–မျိုးတို့တွင် အဘယ်အတ္ထိတို့ကို ဟော၍၊ အဘယ်အတ္ထိတို့ကို အဘယ့်ကြောင့် မဟောပါသနည်း။

အတ္ထိ ၅–မျိုးတို့တွင် သဟဇာတတ္ထိ, ပုရေဇာတတ္ထိ ၂–မျိုးတို့ကို ဟောပါ၏သည်၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ, အာဟာရတ္ထိ, ဣန္ဒြိယတ္ထိ ၃–မျိုးတို့ကိုကား သာဝသေသဒေသနာ ဖြစ်သောကြောင့် မဟောပါ။

ပဋ္ဌသု အတ္ထိဇာတိသု ဒွေ သဟဇာတပုရေဇာတတ္ထိဇာတိယော ဝုတ္တာ။ တိသော ပစ္ဆာဇာတာဟာရိန္ဒြိယာတ္ထိဇာတိယော နဝုတ္တာ, သာဝသေသဒေသနာ ဘာဝတော။

ဆောင်။ ။သဟ ပုရေ၊ မျိုးအနေဖြင့်၊ နှစ်ထွေ အတ္ထိ၊ ဟောပြ ဘိ၏၊ ဣန္ဒြိ ပစ္ဆာ၊ ဟာရာ သုံးဝ၊ ဟောမပြဘူး၊ သာဝသေသာ၊ ဒေသနာ၊ ဖြစ်ပါလေသောကြောင့်။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ အဓိဟွာယ် ပြီး၏။

ဆဝါရအဓိဗွာယ်

သဟဇာတပစ္စည်း

၁။ ပဋိသန္ဓိကွဏော-ဟူသော ပါဠိတော်၌ အဘယ်ပဋိသန္ဓေကို ယူရမည်နည်း၊ ဤပဋိသန္ဓိကွဏောနှင့် ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ဟောအပ်သော သြဂ္ဂန္ဓိကွဏောတို့ အဘယ်သို့ ထူးခြားပါသနည်း။

ပဋိသန္ဓိကွဏောအရ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေကို ယူရပါမည်၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသလာ သြဂ္ဂန္ဓိကွဏောနှင့် ထူးခြားမှုမရှိပါ၊ သဒ္ဒါမျှသာ ကွဲပြားပါသည်။ သြဂ္ဂန္ဓိကွဏော အရလည်း ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေကိုပင် ယူရပါသည်။

(တစ်နည်း)သြဂ္ဂန္ဓိကွဏောအရ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေကို ယူရပါမည်၊ ပဋိသန္ဓိကွဏောအရ ပဋိသန္ဓေအားလုံးကို ယူရပါမည်။

ပဋိသန္ဓိကွဏောတိဏ္ဍေ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓိ ဂဟေတဗ္ဗာ၊ တထာ သြဂ္ဂန္ဓိကွဏောတိဏ္ဍောပိ။ ဣဒံ ဒွယံ အတ္ထတော ဧကံ၊ ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ။

(အထဝါ)သြဂ္ဂန္ဓိကွဏောတိဏ္ဍေ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓိ ဂဟေတဗ္ဗာ၊ ပဋိသန္ဓိကွဏောတိဏ္ဍေ သဗ္ဗာ ပဋိသန္ဓိယော ဂဟေတဗ္ဗာတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။

"တိဏ္ဏံ သန္ဓိပါတာ ဂဗ္ဘသေ အဝက္ကန္တိ"ဟူသော ပါဠိတော်အရ သြဂ္ဂန္ဓိဟူသည် ဂဗ္ဘသေယျကပဋိသန္ဓေနှင့် ခန္ဓာငါးပါးရှိခြင်းအားဖြင့် လက္ခဏာတူသော ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေတည်း၊ ပဋိသန္ဓိဟူသောစကားသည် ဘဝအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်၏၊ သို့သော် ဤပဋိစ္စသဟဇာတဒေသနာတော်၌ကား "ကဋုတ္တာ စ ရူပံ"ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေကိုသာ ယူရမည်၊ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓေကသာ ရုပ်နာမ်နှစ်မျိုးလုံး၏ ပစ္စည်းလည်းဖြစ်နိုင်, ပစ္စယုပ္ပန်လည်းဖြစ်နိုင်သည်။ (၄၊ ၄၁၃။ မူလဋီ၊ ၂၀၆။ အနုဋီ၊ ၂၇၆။)

ဆောင်

၁။ ပဋိသန္ဓိ၊ သြဂ္ဂန္ဓိ၊ တူ၏ အဓိဗွာယ်။
သန္ဓေ ပဋ္ဌဝေါ၊ ရည်ကာဟော၊ မှတ်လော ပါဠ်နှစ်သွယ်။

၂။ သြဂ္ဂန္ဓိမှာ၊ ပဋ္ဌဝေါသာ၊ သေချာမှတ်လေမင့်။
ပဋိသန်မူ၊ အားလုံးယူ၊ တစ်မူ ထပ်ကာဖွင့်။

၃။ ကဋုတ္တာရူပံ၊ ကြည့်၍ကြံ၊ ယူရန် ပဋ္ဌဝေါ။
ရုပ်နှင့် နာမ်နှစ်၊ စွည်း+ပွန်ဖြစ်၊ မှတ်လစ် သူ့.သဘော။

၂။ "ဗာဟိရံ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ"၌ ဗာဟိရရုပ်, အာဟာရဇရုပ်, ဥတုဇရုပ်တို့၏ အရကို ကောက်ပြ၍၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်ကို သီးခြားမဟောရခြင်း အကြောင်း ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

ဗာဟိရဟူသည် တောတောင် မိုးမြေအစရှိသော အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓဖြစ်သော ဥတုဇရုပ်တည်း၊ အာဟာရဇရုပ်ဟူသည်အဋ္ဌတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကသြဇာကြောင့်ဖြစ်သော အာဟာရဇ အဌကလာပ်အစရှိသည်တည်း၊ ဥတုဇဟူသည် အဋ္ဌတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကတေဇောကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇအဌကလာပ်အစရှိသည်တည်း။

ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ်သည် အသည္ဌိတ်ကမ္မဇရုပ်နှင့် အလားတူသောကြောင့် "အသည္ဌိတ္တာနံ"စသောဝိဘင်း၌ အတွင်းဝင်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဝိဘင်းသီးခြား မဟောပါ။

ဗာဟိရံ နာမ ဝနပဗ္ဗတမေဃပထဝီပါသာဏာဒိကံ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓံ ဥတုဇရူပံ။ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ နာမ အဋ္ဌတ္တသန္တာနေ စတုသမုဋ္ဌာနိကသြဇသမ္ဗျုတံ အာဟာရဇ အဌကလာပရူပါဒိ။ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ နာမ အဋ္ဌတ္တသန္တာနေ စတုသမုဋ္ဌာနိကတေဇောသမ္ဗျုတံ ဥတုဇအဌကလာပရူပါဒိ။

ပဝတ္တိကမ္မဇရူပံ အသည္ဌိတ္တကမ္မဇရူပဂတိကတ္တာ အသည္ဌိတ္တေ အန္တောဂဓံ၊ တသ္မာ တံ နိ ဝိသုံ ဝုတ္တံ။

ဆောင် ၁။ တောတောင် ရေမြေ၊ အထွေထွေ၊ မှတ်လေ ဗာဟိရ။
အာဟာရဇဌာ၊ ကလာပါ၊ မှတ်ပါ ဟာရဇ။
ဥတုဇဌ၊ ကလာပ၊ မှတ်ကြ ဥတုဇ။
၂။ အသည္ဌိတ်တွင်း၊ ယူသွတ်သွင်း၍၊ ဝိဘင်း သီးခြား၊ မဟောကြား၊
မှတ်သား ပဝတ္တ–ကမ္မဇ။

ဥပနိဿယပစ္စည်း

၃။ ပကတူပနိဿယ၏ "ကုသလေန ကုသလံ"ဝယ် ဟိတ်ပါဌ်အရကို ကောက်ရာ၌ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်တို့ကို ကြဉ်သင့် မကြဉ်သင့် စိစစ်ပြပါ။

သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ဖြစ်ဖူးသော ပစ္စည်းတရားကို ရည်ရွယ်ပါက အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မကြဉ်ရပါ၊ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော ပစ္စည်းတရားကို ရည်ရွယ်ပါက ကြဉ်ရပါမည်၊ အနာဂတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကိုတောင့်တ၍ ကုသိုလ်ပြုရာ၌ကား မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်စေကာမူ မကြဉ်ရပါ။ [ဤအဓိပ္ပာယ်များကား ပစ္စယနိဒ္ဒေသလာ အဓိပ္ပာယ်များပင် ဖြစ်၏။]

ဗဟိဒ္ဓသန္တာနေ ပစ္စယဓမ္မေ ဂဟိတေ အရဟတ္တမဂ္ဂဖလာနိ နဝေ့ဒေတဗ္ဗာနိ။ အဗ္ဗတ္တသန္တာနေ ပစ္စယဓမ္မေ ဂဟိတေ ဝေ့ဒေတဗ္ဗာနိ။

အရဟတ္တမဂ္ဂဖလံ ပတ္ထေတွာ ပုညကရဏကာလေ အဗ္ဗတ္တသန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗာနိ အရဟတ္တမဂ္ဂဖလာနိ နဝေ့ဒေတဗ္ဗာနိ။

ဆောင်။ ။ဗဟိဒ် ရည်မှတ်၊ မကြဉ်အပ်၊ အရဟတ် မဂ်ဖလံ။
အဗ္ဗတ် ကိုကား၊ ရည်ရွယ်ငြား၊ ကြဉ်ထား ထိုနှစ်တန်။
နာဂတ် ရည်က၊ မကြဉ်ရ၊ မှတ်ကြ အဗ္ဗတ္တံ။

ပုရေဇာတပစ္စည်း

၄။ ဆဝါရ၌ အဘယ့်ကြောင့် အာရမ္မဏပုရေဇာတကို မဟောပါသနည်း။

အာရုံပစ္စည်းတရားက ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် အမြဲအားဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်သောကြောင့် (အာရုံပြု မမြဲသောကြောင့်) ဆဝါရ၌ အာရမ္မဏပုရေဇာတကို မဟောပါ။

ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀–သည် ပစ္စုပ္ပန်ပဋ္ဌာရုံကို အမြဲအာရုံပြု၏၊ မနောဓာတ် ၃–ခုသည်လည်း ပစ္စုပ္ပန်ပဋ္ဌာရုံကို အမြဲအာရုံပြု၏၊ အဘိညာဉ်ဒွေးသည် ပစ္စုပ္ပန်ရှုပါရုံ သဒ္ဒါရုံကို အမြဲအာရုံပြု၏၊ (အာပု သုဒ္ဓသန်ဿကိုရှုပါ၊) ထို့ကြောင့် ထိုအာရုံတို့သည် ထိုဝိညာဉ်တို့အား အာပု ဇကန် တပ်၏။

မနောဝိညာဏဓာတ်သည်ကား ပစ္စုပ္ပန်ပဋ္ဌာရုံကိုလည်း အာရုံပြု၏၊ အခြားသော အတိတ်, အနာဂတ် အာရုံများကိုလည်း အာရုံပြု၏၊ အာရုံပြုမမြဲချေ။ ဤသို့ပြုရာတွင် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံမှတစ်ပါးသော ပစ္စုပ္ပန်ပဋ္ဌာရုံက မနောဝိညာဏဓာတ်အား အာပုတပ်၍, အတိတ် အနာဂတ်အာရုံက ၄င်းအား အာပု မတပ်ချေ။ ဤသို့ အမြဲအားဖြင့် (မြဲသောအားဖြင့်) ကျေးဇူးမပြုနိုင်သောကြောင့် ဆဝါရ၌ အာရမ္မဏပုရေဇာတကို မဟောပါ။

[ဤအဖြေသည် အရကောက်၌ပါသည့် "မနောဝိညာဏဓာတ်အား ပုရေဇာတ ဇကန်မဖြစ်သောကြောင့်"ဟူသောအဖြေနှင့် အဓိပ္ပာယ်အတူတူပင်တည်း။ "အာပု မတပ်သောကြောင့်"စကားနှင့် "ပုရေဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုသောကြောင့်" စကားနှစ်ရပ် အဓိပ္ပာယ်တူ၏။]

အာရမ္မဏဘူတသ ပစ္စယဓမ္မသ ဇကန္တေ၊ ပုရေဇာတသတ္တိယာ အနုပကာရကတ္တာ ဆဝါရေ(ဆသု ဝါရေသု)အာရမ္မဏပုရေဇာတံ နဝ ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။ဝိညာဉ်မနော၊ ဓာတ်သဘောကား၊ ရောနှောသမူ၊ အာရုံပြု၍၊ အာပုကေန်၊
မဟုတ်ပြန်ခဲ့၊ သို့ဟန်ကြောင်းရှု၊ မဟောပြု၊ အာပုပစ္စယ–ဆဝါရ။

ပစ္စာဇာတပစ္စည်း

၅။ ဆဝါရအနုလုံ၌ အဘယ်ကြောင့် ပစ္စာဇာတကို မဟောပါသနည်း။

ဇနကသတ္တိကိုပြသော "ဥပဓိတ"ကြိယာနှင့် မလျော်ကန်သောကြောင့် ဆဝါရအနုလုံ၌ ပစ္စာဇာတကို မဟောပါ။

ပစ္စာဇာတပစ္စယော "ဥပဓိတ ပစ္စာဇာတပစ္စယာ"တိ ဝတ္တုံ နာရဟာတိ၊ တသ္မာ ဆဝါဂုနုလောမေ နု ဝုတ္တော။

ဆောင်။ ။ဇနကာသတ္တိ၊ ပြတုံဘိသည့်၊ ဥပဓိတ ကြိယာ၊ မလျော်ပါ၍၊ ပစ္စာဇာတ၊ ဆဝါရ၊ မပြ အနုလုံ။

၆။ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းသည် အဘယ်ကြောင့် ဥပဓိတ(ပစ္စုပ္ပန်)ကြိယာနှင့် မလျော်ကန်ပါသနည်း။

ပစ္စာဇာတပစ္စည်းသည် ကုသိုလ်အကုသိုလ်(နာမ်တရား)တို့အား ကျေးဇူးမပြုပါ၊ မိမိ၏ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော စတုဇကာယ(ရုပ်တရား)အားသော်မှလည်း ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြုပါသည်၊ ဇနကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုပါ၊ ထို့ကြောင့် ဥပဓိတကြိယာနှင့် မလျော်ကန်ပါ။

ပစ္စာဇာတော ကုသလာကုသလာနံ နာမဓမ္မာနံ နုပကာရကော၊ အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နဘူတသာပိ စတုဇကာယသ ဥပတ္ထမ္ဘကဝသေနေဝ ဥပကာရကော, နု ဇနကဝသေန။ တသ္မာ "ဥပဓိတ ပစ္စာဇာတပစ္စယာ"တိ ဝတ္တုံ နာရဟာတိ။

ဆောင်။ ။ပစ္စာဇာတ၊ ထမ္ဘကသာ၊ ဇနကာသတ္တိ၊ ကင်းကွာဘိ၍၊ ဥပဓိတ ကြိယ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ဟောရန် မသင့်လျော်။

အဓိပ္ပာယ်။ ။ပစ္စာဇာတပစ္စည်းသည် ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိသာရှိ၏၊ ဇနကသတ္တိမရှိချေ၊ ပစ္စည်းတရားက ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏ နောက်မှဖြစ်၍ နောက်ကနေ ထောက်ပံ့၏၊ ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိဟုခေါ်၏၊ အဌကထာ၌ လင်းတငယ်များ၏ အာဟာရာသာစေတနာဖြင့် ဥပမာပြ၏၊ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ပဋ္ဌာနဒ္ဒေသဒီပနီ၌ "ရေးရေးနှစ်က ပေါက်ပြီးသောသစ်ပင်များကို နောက်နောက်နှစ်၌ ရွာသွန်းသောမိုးရေက ကျေးဇူးပြုသလို, ထောက်ပံ့သလို"ဟု ဥပမာပြထား၏။ စာသင်နေသောတပည့်အား ဆရာက ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ထောက်ပံ့အားပေးခြင်း စသည်တို့သည်လည်း ပစ္စာဇာတသတ္တိပင်တည်း။

ဆက်ဦးအုံ့၊ "ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ" စသောပါဠိတော်၌ "ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ"ကြိယာတို့၏အရ အဋ္ဌကထာက ခဏတ္တယကို ကောက်ပြ၏၊ ဋီကာများကား ဥပ္ပါဒက္ခဏကိုသာ ကောက်ပြကြသည်၊ အကြောင်းကား ဆဝါရ၌ ဥပါဒ်ခဏကိုသာ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူသောကြောင့်တည်း။ မှန်၏၊ ဆဝါရအနုလုံ၌ ပစ္စာဇာတကို မဟောခြင်းသည်လည်း ဥပါဒ်ခဏကိုသာဟောသောကြောင့်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

"ယာဝ နိရောဓဂမနာ ဥဒ္ဓံ ပဇ္ဇတိ"တိစ "ဥပ္ပါဒါဒယော ဝါ ပါပုဏာတိ"တိစ ဝစနေဟိ ခဏတ္တယသမဂ္ဂီ (ခဏတ္တယနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသောခန္ဓာ) ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဝုစ္စတိတိ အနုညာတံ ဝိယ ဟောတိ၊ ဥပ္ပါဒက္ခဏသမဂ္ဂီယေဝ ပန ဇဝံ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (မူလဋီ၊ ၂၀၅)

အနုညာတံ ဝိယ ဟောတိတိ ယဒိပိ အဋ္ဌကထာယံ "ယာဝ နိရောဓဂမနာ"တိ အာဒိဝစနေဟိ ခဏတ္တယသမဂ္ဂီ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ အနုညာတံ ဝိယ ဟောတိ၊ ဥပ္ပါဒက္ခဏသမဂ္ဂီယေဝ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဝုတ္တောဟု ပဋိစ္စဝါရာဒီနံ ဆန္နံ ဝါရာနံ ဥပ္ပါဒမေဝ ဂဟေတ္တာ ပဝတ္တတ္တာ။ တထာ ဟိ တေသု ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော အနုလောမတော နာ တိဋ္ဌတိ။ (အနုဋီ၊ ၂၇၅)

"ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ"စသည်ဖြင့် ဇနကသတ္တိကိုသာဟောရာ ဤဆဝါရအနုလုံ၌ ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိသာရှိသော ပစ္ဆာဇာတကို ဟောနိုင်ခွင့်မရှိပေ၊ အကယ်၍ "ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ" ဟူသော အတိတ်ကြိယာဖြင့်ဟောသော်ကား ဟောနိုင်ခွင့်ရှိပေသည်၊ အတိတ်ကြိယာဖြင့်ကား မဟောပေ။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းသည် ရုပ်၏ဥပါဒ်ခဏ၌ ကျေးဇူးမပြု၊ ရုပ်၏ဌီသို့ရောက်မှသာ ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် ဥပ္ပဇ္ဇတိ(ပစ္စုပ္ပန်)ကြိယာနှင့် မလျော်ကန်ချေ။ (ပစ္စယနိဒ္ဒေသကိုလည်း ပြန်ရှုပါ။)

ဆောင်။ ။ရုပ် ဥပ္ပါဒ၊ ခွင့်ခဏ၌၊ မပြ ကျေးဇူး၊ ဌီသို့ ကူးမှ၊ ကျေးဇူး ပြလို့၊
ကာလ ပစ္စုပ်၊ ဖွင့်ကာထုတ်သည့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇနံ၊ ကြိယ်–မတန်ဟူ၍မှတ်။

ဥပ္ပဇ္ဇတိအရ နာမက္ခန္ဓာဖြစ်အုံ့, ဥပါဒ်ဌီဘင်ဟူသော ခဏတ္တယကိုယူရ၏၊ ရူပက္ခန္ဓာဖြစ်အုံ့, ဥပါဒ်ကိုသာ ယူရ၏၊ ဤသို့ အထူးကိုသိစေသည်။

ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဥပ္ပါဒတော ယာဝ နိရောဓဂမနာ ဥဒ္ဓံ ပဇ္ဇတိ၊ နိဗ္ဗတ္တတိတိပိ အတ္ထော။ အတ္တာနံ(သဘောကို)လဘတိ၊ ဥပ္ပါဒါဒယော တယောပိ ခဏေ ပါပုဏာတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဋ၊ ၄၁၁)

ဆောင်။ ။နာမ်မှာ ခဏတ်၊ ရုပ် ဥပါဒ်၊ ယူအပ် ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဣန္ဒြိယပစ္စည်း

၇။ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၌ ရုပ်ဧဝိတိန္ဒြေသည် အဘယ်သို့သော သဘောလက္ခဏာ ရှိပါသနည်း၊ မည်သို့သော သတ္တိရှိပါသနည်း၊ ဥပမာဖြင့်ဖြေဆိုပါ။

ကြာရိုး၌ရှိသောရေသည် ကြာကိုစောင့်သကဲ့သို့ ဧဝိတိန္ဒြေသည် မိမိနှင့် ကလာပ်တူကမ္မဇရုပ်တို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း, အစိုးရခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်၊ ပါလနသတ္တိ ရှိပါသည်။

ရူပဧဝိတိန္ဒြိယ် ၉ကကလာပါနှံ့ ကမ္မဇရူပါနှံ့ ပရိပါလနလက္ခဏ, ဥပ္ပလာဒိ အနုပါလက် ဥဒက် ဝိယ။ ပါလနသတ္တိက် စ။

ဆောင်။ ။ကြာကို စောင့်တတ်၊ ကြာရေ ဓာတ်သို့၊ ကလာပ် တူမျှ၊ ကမ္မဇကို၊
စောင် မ, ဆို၊ မှတ်သို့ ဧဝိ–တိန္ဒြေ။

၈။ ပဋိစ္စဝါရနှင့် သဟဇာတဝါရသည် အဘယ်သို့ ထူးပါသနည်း။

ပဋိစ္စဝါရနှင့် သဟဇာတဝါရတို့သည် အနက်အားဖြင့် အထူးမရှိပါ၊ အချင်းချင်း အနက်ကိုမှတ်သားခြင်းအကျိုးငှာ ဟောထားပါသည်။

ဒွေပိ ဝါရာ နိန္နာနာကရဏာ၊ ဧဝံ သန္တေ ပိ အညမညဿ အတ္ထနိယမနတ္ထं ဘဂဝတာ ဝုတ္တာ။

ဆောင်။ ။ပဋိစ္စ သဟ၊ နှစ်ဝါရ၊ အတ္ထ ထူးမရှိ။
အနက် ချင်းချင်း၊ မှတ်သားခြင်း၊ ဤသင်း အကျိုးရှိ။

(တစ်နည်း) ပဋိစ္စဟူသောအခြင်းအရာ , သဟဇာတဟူသောအခြင်းအရာ အားဖြင့် သိလတ္တံ့သော ဝေနေယျတို့၏ အဠာသယ၏အစွမ်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒေသနာတော်၏ တင့်တယ်ကြောင်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် အစွမ်းကြောင့်လည်း ကောင်း၊ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါအပြားကို သိတော်မူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဤနှစ် ဝါရတို့ကို ဟောထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (အထူး မရှိ ဟူလို။)

အပိစ တထာ ဗုဒ္ဓေနကာနံ အဠာသယဝသေန ဒေသနာဝိလာသနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိ ဒါပဘေဒဝသနနဝသေန စ ဧတေ ဥဘောပိ ဝုတ္တာ။ (၄၊ ၄၂၆) [ပစ္စယဝါရနှင့် နိဿယဝါရ၊ သမ္ပယုတ္တဝါရနှင့် သံသဋ္ဌဝါရတို့ ထူးပုံသည်လည်း နည်းတူပင်တည်း။]

ဆောင်။ ။အဠာသယာ၊ ဒေသနာ၊ တစ်ဖြာ နိရုတ္တိ။
အကြောင်း သုံးပါး၊ အစွမ်းအား၊ ဟောကြား တစ်နည်းသိ။
ကျန် နှစ်တွဲလည်း၊ ဉာဏ်ဖြင့်မှီး၊ ဤနည်း ယူ၍သို့။

၉။ အဘယ်ကိုရည်ရွယ်၍ ပစ္စယဝါရနှင့် နိဿယဝါရတို့ကို ဟောတော်မူပါသနည်း။

သဟဇာတနိဿယ, ပုရေဇာတနိဿယနှစ်ပါး ရကောင်းသည်ကို ရည်ရွယ်၍ ပစ္စယဝါရနှင့် နိဿယဝါရတို့ကို ဟောတော်မူပါသည်။

ပစ္စယဝါရဖြင့် နိဿယဝါရ၌ဟောအပ်သော သဟနိ, ပုရေနိတရား၏ ပစ္စည်း၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ နိဿယဝါရဖြင့် "ပစ္စယာ"ဟုဟောအပ်သော ပစ္စည်းတရား၏ သဟဇာတ, ပုရေဇာတ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သတ်မှတ်ပြခြင်းငှာ ပစ္စယဝါရ နိဿယဝါရတို့ကို ဟောတော်မူပါသည်။

ပစ္စယဝါရေန နိဿယပစ္စယဘာဝံ, နိဿယဝါရေန စ "ပစ္စယာတိ" ဝုတ္တာသ သဟဇာတပုရေဇာတဘာဝံ နိယမိတုံ ဥဘောပေတော ဝုတ္တာ။ (၄၊ ၄၃၁)

ဆဝါရအဓိပ္ပာယ် ပြီး၏။

ပဋ္ဌာဝါရ အဓိပ္ပာယ်

ဟေတုပစ္စည်း

၁။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသဋ္ဌကဲ့သို့ "ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ"ဟု ဟောတော်မမူဘဲ အဘယ်အကျိုးငှာ "ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ"ဟု ပဋ္ဌာဝါရ၌ ခန္ဓသဒ္ဒါဖြင့် ဟောတော်မူရပါသနည်း။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ၌(ဓမ္မသဒ္ဒါ၏အနက်ဖြစ်သည့်)သတ္တဧဝမှကင်းဆိတ်သော နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဟူသော သုညအနက်ကိုပြခြင်းငှာ "ဓမ္မာနံ"ဟု ဟောပါသည်၊ ဤပဋ္ဌာဝါရ၌ကား ဟေတုပစ္စည်းကြောင့် ဖြစ်သောတရားတို့သည် (ခန္ဓသဒ္ဒါ၏အနက်ဖြစ်သည့်) တပေါင်းတည်းဖြစ်ကြသည် , တစ်သီးတစ်ခြား မဖြစ်ကြ–ဟူသော ရာသိအနက်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ "ခန္ဓာနံ"ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

(တစ်နည်း) ပဋ္ဌိစ္စစသောဆဝါရတို့၌ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ခန္ဓသဒ္ဒါဖြင့် ဟောတော်မူသကဲ့သို့ ဤပဋ္ဌာဝါရ၌လည်း ခန္ဓသဒ္ဒါဖြင့် ဟောတော်မူလိုသောကြောင့် "ဓမ္မာနံ"ဟု ဟောတော်မမူဘဲ "ခန္ဓာနံ"ဟု ဟောတော်မူပါသည်။ [အရကောက်စာအုပ်၌ နောက်နည်းကိုသာ ပြထား၏။]

ပစ္စယဝိဘင်္ဂဝါရေ သုညဋ္ဌ ဒီပေတုံ "ဓမ္မာန"န္တိ ဝုတ္တံ၊ ဣဓ ပစ္စယတော ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဓမ္မာ ရာသိတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ , နာ ဧကတောတိ ရာသဋ္ဌ ဒီပေတုံ "ခန္ဓာန"န္တိ ဝုတ္တံ။

ပဋ္ဌိစ္စဝါရာဒီသု ဝါ ခန္ဓဝသေန ပစ္စယုပ္ပန္နဒေသနာ အာရဒ္ဓာတိ တေနေဝါနုဣမေန ဣဓာပိ အာရဒ္ဓာ၊ တသ္မာ "ဓမ္မာန"န္တိ အဝတ္ဝာ "ခန္ဓာန"န္တိ ဝုတ္တံ။

ဆောင် ၁။ ပစ္စယ နိဒ္ဒေသ၊ ထိုဝါရ၌၊ သုညဋ္ဌကို၊ သိစေလို၊ မိန့်ဆို ဓမ္မာနံ။
ပဋ္ဌာဝါရ၊ ဤဌာန၌၊ ရာသဋ္ဌကို၊ သိစေလို၊ မိန့်ဆို ခန္ဓာနံ။

၂။ ဝါတစ်နည်းမှာ၊ ဆဝါရာ၌၊ ခန္ဓာ စွမ်းအား၊ ဟောရှိထား၏၊
အလားတူစွာ၊ ပဋ္ဌာမှာလည်း၊ ဆဝါရ်မှီး၊ ဟောနည်း ခန္ဓာနံ။

၂။ ပဋ္ဌိစ္စအစရှိသောဝါရတို့၌ အဘယ်အကျိုးငှာ ခန္ဓာအားဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။

ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် မရောယှက်သောအားဖြင့် ဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြားကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ ခန္ဓာအားဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။

"ဧကံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ သေသာ ဓမ္မာ"အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်ရှိသော် ခွဲခြားခြင်းဝိသေသမဖြစ်, ရောယှက်သည်၊ "ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ" စသည်ဖြင့် ခန္ဓသဒ္ဒါဖြင့် ဟောတော်မူမှသာ ခွဲခြားခြင်းဝိသေသဖြစ်သည်–ဟု ဆိုလိုသည်။

ပဋိစ္စဝါရာဒီသု အသင်္ခရတော ဝိဘာဂဒဿနတ္ထं ခန္ဓဝသေန ဝုတ္တံ။ "ဧကံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ သေသာ ဓမ္မာ"တိအာဒိနာ နယေန ဝုစ္စမာနေ နာ ဝိဘာဂေါ ဟောတိ၊ "ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ"တိအာဒိနာ နယေန ဝုစ္စမာနေယေဝ ဝိဘာဂေါ ဟောတိ။ တသ္မာ အသင်္ခရတော ဝိဘာဂဒဿနတ္ထं ခန္ဓဝသေန ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။စွည်း ပွန်နှစ်ချက်၊ မရောယှက်ဘဲ၊ သက်သက် သီးခြား၊
ထူးအပြားကို၊ ခွဲခြားလို၊ မိန့်ဆိုခန္ဓ–ဆဝါရ။

အာရမ္မဏာပစ္စည်း

၁။ ကုသလော–ကုသလသ

၃။ စေတောပရိယဉာဏေန–စသည်ဖြင့် ဟောပြီးဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် "ကုသလာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏသ စေတောပရိယဉာဏသ"ဟု စေတောပရိယဉာဏ်ကို ဟောတော်မူရပြန်ပါသနည်း။

စေတောပရိယဉာဏေန–စသည်သည် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်ဒေသနာဖြစ်ပါသည်၊ "ကုသလာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏသ စေတော့ပရိယဉာဏသ"စသည်သည် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်ဒေသနာဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် စေတောပရိယဉာဏ်ကို ထပ်၍ဟောရပြန်ပါသည်။

စေတောပရိယဉာဏေနာတိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနဒေသနာ၊ ကုသလာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏသ စေတောပရိယဉာဏသာတိ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဒေသနာ။ တသ္မာ ဟေဋ္ဌာ ဂဟိတမ္မိ စေတောပရိယဉာဏံ ပုန ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။စေတောပရိယ၊ ဉာဏေန၊ ပုဂ္ဂလ အဓိဋ္ဌာန်။
ကုသလာ ခန္ဓာ၊ စသည်မှာ၊ ဓမ္မာ အဓိဋ္ဌာန်။
ထို့ကြောင့် မှတ်လော၊ ထပ်၍ဟော၊ စေတောပရိဉာဏ်။

၄။ သီလံ(ပဉ္စင်္ဂါဒိဝသေန နိစ္စသီလံ)ဌ္ဌ နိစ္စသီလကို ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ပြု၍၊ အာဒိသဒ္ဒါ၏ အာဒိဝန်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

လူဝတ်ကြောင်တို့အတွက် ပဋ္ဌသီလ, သာမဏေတို့အတွက် ဒသင်္ဂသီလသည် နိစ္စသီလဖြစ်ပါသည်။

အာဒီဝန်းကား ရဟန်းပဋ္ဌင်းတို့အတွက် စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ, ဝတ္တသီလများ ဖြစ်ပါသည်။

ဂိဟဋ္ဌာနံ ပဋ္ဌသီလံ, သာမဏေရာနံ ဒသင်္ဂသီလဋ္ဌ နိစ္စသီလံ နာမ။
အာဒိသဒ္ဒေန ဘိက္ခူနံ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလံ ဝတ္တသီလဋ္ဌ ဂဟေတဗ္ဗံ။

ဆောင်။ ။လူမှာ ငါးပါး၊ သာမဏေကား၊ ဆယ်ပါး နိစ္စမှန်။
စတုပါရိ၊ သုဒ္ဓိသီလ၊ ဝတ်သီလ၊ ယူရ အာဒိဝန်။

၅။ သီလံ သမာဒိယိတ္တာဖြင့် အဘယ်ဝိရတိကို ပြုပါသနည်း၊ အဘယ်ဝိရတိကို အဘယ့်ကြောင့် မပြုပါသနည်း။

သီလံ သမာဒိယိတ္တာဖြင့် သမာဒါနဝိရတိကို ပြုပါသည်။

သမ္မတ္တဝိရတိ, သမုစ္ဆေဒဝိရတိတို့ကိုကား လောကဋ္ဌ သီလဟုမထင်ရှား သောကြောင့် မပြုပါ။ [သို့ပင် မပြုသော်လည်း အာရမ္မဏပစ္စည်းကား ဖြစ်ကြ သည်သာ။]

သီလံ သမာဒိယိတ္တာတိ ဣမိနာ သမာဒါနဝိရတိယေဝ ဒဿိတာ။ သမ္မတ္တ သမုစ္ဆေဒဝိရတိယော ပန လောကေ သီလန္တိ အပါကဋ္ဌတ္တာ နု ဝုတ္တာ။ [ကိဉ္စာပိ နု ဝုတ္တာ၊ အာရမ္မဏပစ္စယော ပန ဟောန္တိယေဝ။ တတ္ထ သမုစ္ဆေဒဝိရတိ သေက္ခာနံ ယေဝ ကုသလသ အာရမ္မဏံ ဟောတိ, နု ဣတရေသံ။ (ဋ၊ ၄၃၅)]

ဆောင်။ ။သီလံ သမာဒိယိတ္တာ၊ အရမှာ၊ သမာဒါန ဝိရတိ။
သီလ မထင်ရှား၊ ကျန်နှစ်ပါး၊ ကြဉ်ထား မပြုပြီ။
သို့ပင် မပြု၊ အာရမ္မဏ၊ ပစ္စယ တပ်လေသည်။

၆။ ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာဋ္ဌ ဥပေါသထကမ္မဟူသည် အဘယ်နည်း။

ဥပေါသထကမ္မဟူသည် ဥပုသ်နေ့ဋ္ဌ လူတို့ဆောက်တည်ရသော အဋ္ဌင်္ဂသီလ (ရှစ်ပါးသီလ) ဖြစ်ပါသည်၊ စွမ်းနိုင်လျှင် နေ့တိုင်း မပြတ်ပင် ဆောက်တည်အပ်ပါ သည်။

ဥပေါသထကမ္မန္တိ ဂဟဋ္ဌာနံ ဥပေါသထဒိဝသေသု အဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထကိရိယာ။ သမတ္ထေန အနုဒိဝသံ သမာဒါတဗ္ဗံ။

ဆောင်။ ။လူများဓလေ့၊ ဥပုသ်နေ့၌၊ ပျော်မွေ့ ဆောက်တည်၊
အင်ရှစ်လီ၊ ခေါ်သည် "ဥပုသ်ကံ"။
စွမ်းနိုင် ပေလတ်၊ နေ့မလပ်၊ မပြတ် ဆောက်တည်ရန်။

"ဒါနံ ဒတ္တာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ"၌ ဒါနံ၏အရကား အနုပါနအစရှိသော ဒါနဝတ္ထု, ဒါနစေတနာရ၏။ ဒတ္တာ၏အရကား ပရိစ္စာဂစေတနာ, ဝိသောဓကစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ ပစ္စဝေက္ခတိ၏အရကား ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

"သီလံ သမာဒိယိတ္တာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ"၌ သီလ၏အရကား ပဉ္စင်္ဂသီလ, ဒသင်္ဂသီလစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏၊ ပစ္စဝေက္ခတိ၏အရကား ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

"ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ"၌ ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ တံ၏အရကား အဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏၊ ပစ္စဝေက္ခတိ၏အရကား ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

"ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ ပစ္စဝေက္ခတိ"၌ ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ၏အရကား ရှေး၌အလေ့အကျက်ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော ဒါနသီလအဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ် ရ၏။ ပစ္စဝေက္ခတိ၏အရကား ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

"စျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ စျာနံ ပစ္စဝေက္ခတိ"၌ စျာနံ၏အရကား မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စျာန် ၉-ခုရ၏။ ပစ္စဝေက္ခတိ၏အရကား ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

"သေက္ခာ ဂေါတြဘုံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ"၌ သေက္ခာ၏အရကား သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။ ဂေါတြဘုံ၏အရကား သောတာပတ္တိမဂ်၏ ရှေး ဂေါတြဘုကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ်ပထမဒွေး, တတိယဒွေးရ၏။သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၏အရကား သောတာပန်သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

"သေက္ခာ ဝေါဒါနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ"၌ သေက္ခာ၏အရကား သကဒါဂါမ် အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။ ဝေါဒါနံ၏အရကား သကဒါဂါမိမဂ်, အနာဂါမိမဂ်၏ ရှေး ဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ်ပထမဒွေး, တတိယဒွေးရ၏။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၏ အရကား သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်တို့သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော မဟာကုသိုလ် ရ၏။

"သေက္ခာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ"၌ သေက္ခာ၏အရကား သောတာပန်, သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။ မဂ္ဂါ မဂ္ဂံတို့၏အရကား

အောက်မင်း ၃–ခုရ၏။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခဏ်၏အရကား သောတာပန် သကဒါဂါမ် အနာဂါမ်တို့သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ရ၏။

"သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇနာ ဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ"၌ သေက္ခာဝါ ပုထုဇနာ ဝါ၏အရကား သေက္ခပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။ ကုသလံ၏အရကား တောဘုမ္မကကုသိုလ်ရ၏။ သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇနာ ဝါ ဝိပဿန္တိ၏ အရကား သေက္ခပုထုဇဉ်တို့သန္တာန်၌ဖြစ်သော အနိစ္စဒုက္ခအနတ္တဟု ဝိပဿနာ ပြုသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

"(သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇနာ ဝါ) စေတောပရိယဉာဏေန ကုသလစိတ္တသမင်္ဂီသ စိတ္တံ ဇာနန္တိ"၌ စေတောပရိယဉာဏေန၏အရကား စေတောပရိယကုသိုလ် အဘိညာဉ် ရ၏။ ကုသလစိတ္တသမင်္ဂီသ စိတ္တံ၏အရကား လွန်လေပြီးသော ၇–ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော ၇–ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌တည်သော အရဟတ္တမဂ် ကြဉ်သော သူတစ်ပါး၏ ကုသိုလ်စိတ်ဝိသရ၏။ သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇနာ ဝါ စေတောပရိယဉာဏေန ဇာနန္တိ၏အရကား သေက္ခပုထုဇဉ်တို့သန္တာန်၌ ဖြစ်သော စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်, ထိုအဘိညာဉ်နှောက်၌ဖြစ်သော ကာမကုသိုလ် ရ၏။

"အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလံ ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသလသဏ"၌ အာကာ သာနဉ္စာယတနကုသလံ၏အရကား ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဖျတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဖူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်ရ၏။ ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသလသဏ၏အရကား ဖြစ်ဆဲသော ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ်ရ၏။

"အာကိဉ္စညာယတနကုသလံ နေဝသညာနာသညာယတနကုသလသဏ"၌ အာကိဉ္စညာယတနကုသလံ၏အရကား ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဖျတ္တသန္တာန်၌ဖြစ် ဖူးသော အာကိဉ္စညာယတနကုသိုလ်ရ၏။ နေဝသညာနာသညာယတနကုသ လသဏ၏အရကား ဖြစ်ဆဲသော နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ် ရ၏။

"ကုသလာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏသဏ"၌ ခန္ဓာ၏အရကား ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ် ပဉ္စမစျာန်ရ၏။ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏသဏ၏အရကား ဣဒ္ဓိဝိဓကုသိုလ် အဘိညာဉ်ရ၏။

"ကုသလာ ခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဏသဏ"၌ ကုသလာ ခန္ဓာ၏အရကား လွန်လေပြီးသော ၇–ရက်မှစ၍ လာလတ္တံ့သော ၇–ရက်တိုင်အောင် ကာလသုံးပါး၌ တည်သော အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော သူတစ်ပါး၏ ကုသိုလ်စိတ်ဝိသရ၏။ စေတော ပရိယဉာဏသဏ၏အရကား စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်ရ၏။

"ကုသလာ ခန္ဓာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏသ"ဟု ကုသလာ ခန္ဓာ၏ အရကား ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဝိသ ရ၏။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏသ၏ အရကား ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကုသိုလ် အဘိညာဉ်ရ၏။

"ကုသလာ ခန္ဓာ ယထာကမ္မုပဂဉာဏသ"ဟု ကုသလာ ခန္ဓာ၏ အရကား အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်ကံ ရ၏။ ယထာကမ္မုပဂဉာဏသ၏ အရကား ယထာကမ္မုပဂကုသိုလ်အဘိညာဉ် ရ၏။

"ကုသလာ ခန္ဓာ အနာဂတံသဉာဏသ"ဟု ကုသလာ ခန္ဓာ၏ အရကား အနာဂတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဝိသရ၏။ အနာဂတံသ ဉာဏသ၏ အရကား အနာဂတံသကုသိုလ်အဘိညာဉ်ရ၏။

၂။ ကုသလော–အကုသလသ

"ဒါနံ ဒတ္တာ တံ အသ္သာဒေတိ"ဟု ဒါနံ၏ အရကား ဒါနဝတ္ထု, ဒါနစေတနာ ရ၏။ ဒတ္တာ တံ၏ အရကား ပရိစ္စာဂစေတနာ, ဝိသောဓနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ အသ္သာဒေတိ၏ အရကား လောဘမူသောမနဿသဟဂုတ် ၄–ခုတို့တွင် တစ်ခုခုရ၏။ အဘိနန္ဒတိ၏ အရကား လောဘမူပီတိသဟဂုတ် ၄–ခုတို့တွင် တစ်ခုခုရ၏။ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏ အရကား ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ် ၈–ခုတို့တွင် တစ်ခုခုရ၏။ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏ အရကား ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄–ခုတို့တွင် တစ်ခုခုရ၏။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏ အရကား ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်စိတ်ရ၏။ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏ အရကား ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်ရ၏။ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏ အရကား ဒေါသမူဇွေးရ၏။ [အသ္သာဒေတိစသော ကြိယာအားလုံး၏ အရကား အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသရ၏။]

"သီလံ သမာဒိယိတ္တာ တံ အသ္သာဒေတိ"စသည်ဟု သီလ၏ အရကား ပဉ္စင်္ဂသီလ, ဒသင်္ဂသီလစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ (အသ္သာဒေတိ စသည် ရှေးကအတိုင်းပင်။)

"ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ တံ အသ္သာဒေတိ"စသည်ဟု ဥပေါသထကမ္မံ တံ၏ အရကား အဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ (အသ္သာဒေတိစသည် ရှေးကအတိုင်းပင်။)

"ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ အသ္သာဒေတိ"စသည်ဟု ပုဗ္ဗေသုစိဏ္ဏာနိ တံ၏ အရကား ရှေးဦးအလေ့အကျက်ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော ဒါနသီလအဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထစေတနာပြ ဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ (အသ္သာဒေတိစသည် ရှေးကအတိုင်းပင်။)

"စျာနာ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ စျာနံ အသ္သာဒေတိ"စသည်၌ စျာနံ၏အရကား မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ၉–ခုရ၏။ (အသ္သာဒေတိစသည်၏အရကား လောဘမူစိတ် ၈–ခု၊ မောဟမူဒွေး ရ၏။)

"စျာနေ ပရိဟီနေ ဝိပ္ပဋိသာရိသ ဒေါမနသ်ံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"၌ စျာနေ ပရိဟီနေ၏အရကား ပရိဟီနဖြစ်သော မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်စျာန်ရ၏။ ဝိပ္ပဋိသာရိသ ဒေါမနသ်ံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏အရကား "ငါ့အား မြတ်သောတရားသည် ပျောက်ခဲ့ပြီ"ဟု နှလုံးမသာရှိသောသူ၏ ဒေါသမူဒွေး ရ၏။

၃။ ကုသလော–အဗျာကတသ

"အရဟာ မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခတိ"၌ အရဟာ၏အရကား ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။ မဂ္ဂံ၏အရကား အရဟတ္တမဂ်ရ၏။ အရဟာ ပစ္စဝေက္ခတိ၏ အရကား ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော ကာမကြိယာ ၁၁–ရ၏။

"ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ ပစ္စဝေက္ခတိ"၌ (ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ၏အရ ရှေးကအတိုင်းပင်။) ပစ္စဝေက္ခတိ၏အရကား ဆင်ခြင်သော ကာမကြိယာ ၁၁–ရ၏။

"သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ ကုသလံ အနိစ္စတော ။ပ။ တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"၌ ကုသလံ၏အရကား ကာမကုသိုလ်ရ၏။ သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ၊ ကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏အရကား အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ဝိပဿနာပြုသော ကာမကုသိုလ်ဇောနောင် တဒါရုံ ဧကာဒသရ၏။

"ကုသလံ အသ္သာဒေတိ ။ပ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"၌ ကုသလံ၏အရကား ကာမကုသိုလ်ရ၏။ အသ္သာဒေတိ အကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏အရကား လောဘမူသောမနသ်သဟဂုတ်ဇောနောင် တဒါရုံ ဧကာဒသ ရ၏။

"အဘိနန္ဒတိ အကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"၏ အရကား သပ္ပီတိကတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူသောမနသ်သဟဂုတ်ဇောနောင် တဒါရုံ ဧကာဒသရ၏။

"ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အကုသလေ ။ပ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏အရကား ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူဇောနောင် တဒါရုံ ၁၁–ရ၏။

"ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ။ပ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏အရကား ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်ဇောနောင် တဒါရုံ ၁၁–ရ၏။

"ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ။ ပ ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏အရကား ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်ဧေါနောင် တဒါရုံ ၁၁-ရ၏။

ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ။ ပ ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏အရကား ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်ဧေါနောင် တဒါရုံ ၁၁-ရ၏။

"ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ။ ပ ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏အရကား ဒေါသမူဧေါနောင် ဥပေက္ခာတဒါရုံ ၆-ခုရ၏။ (ပေါင်းသော ကာမကုသိုလ်သည် တဒါရုံ ဧကာဒသအား အာရမ္မဏာပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏။)

"အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလံ ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါကဿ"၌ အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလ်၏အရကား ရှေးဘဝ အဋ္ဌတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဖူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်ရ၏။ ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါကဿ၏အရကား ဝိညာဏဉ္စာယတနပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ (ဝိပါက်) ရ၏။

"အာကာသာနဉ္စယတနကုသလံ ဝိညာဏဉ္စာယတနကြိယဿ"၌ အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလ်၏အရကား ဤဘဝ ရှေးဘဝ အဋ္ဌတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဖူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်ရ၏။ ဝိညာဏဉ္စာယတနကြိယဿ၏အရကား ဖြစ်ဆဲသော ဝိညာဏဉ္စာယတနကြိယာရ၏။

"ကုသလာ ခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဏဿ"၌ ကုသလာ ခန္ဓာ၏အရကား လွန်လေပြီးသော ။ ပ ။ ကာလသုံးပါး၌တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသရ၏။ စေတောပရိယဉာဏဿ၏အရကား စေတောပရိယကြိယာ အဘိညာဉ်ရ၏။

"ကုသလာ ခန္ဓာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ"၌ ကုသလာ ခန္ဓာ၏အရကား ပုဗ္ဗေနိဝုဒ္ဓဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသရ၏။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ၏အရကား ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကြိယာအဘိညာဉ်ရ၏။

"ကုသလာ ခန္ဓာ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ"၌ ကုသလာ ခန္ဓာ၏အရကား အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်ကံရ၏။ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ၏အရကား ယထာကမ္မုပဂကြိယာအဘိညာဉ်ရ၏။

"ကုသလာ ခန္ဓာ အနာဂတံသဉာဏဿ"၌ ကုသလာ ခန္ဓာ၏အရကား အနာဂတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသရ၏။ အနာဂတံသဉာဏဿ၏ အရကား အနာဂတံသကြိယာအဘိညာဉ်ရ၏။

"ကုသလာ ခန္ဓာ အာဝဇ္ဇနာယ"၌ ကုသလာ ခန္ဓာ၏အရကား ကုသိုလ်စိတ် ဧကဝီသရ၏။ အာဝဇ္ဇနာယ၏အရကား အမှတ်မဲ့ တစ်ပါးပါးသော မနောဒွါရိက ဝိထိ၌ အကျုံးဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းရ၏။

၄။ အကုသလော–အကုသလသ

"ရာဂံ အသ္သာဒေတိ"ဟု ရာဂ၏အရကား ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ အသ္သာဒေတိ၏အရကား သာယာသောအခါ လောဘမူသောမနသ သဟဂုတ်ရ၏။ အဘိနန္ဒတိ၏အရကား သပ္ပီတိကတဏှာပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ သောမနသသဟဂုတ်ရ၏။ (ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိစသည် ရှေးကအတိုင်းပင်။)

၅။ အကုသလော–ကုသလသ

"သေက္ခာ ပဟီနေ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ"ဟု ပဟီနေ ကိလေသေ၏ အရကား ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဟူသော ကိလေသာနှစ်ပါးရ၏။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၏ အရကား သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဟုဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ် ရ၏။

"သေက္ခာ ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခန္တိ"ဟု (သောတာပန်ဖြစ်အံ့) ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ၏အရကား သောတာပတ္တိမဂ်သည် မပယ်အပ်သော လောဘ ဒေါသ မောဟ မာန ထိန ဥဒ္ဓစ္စ အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ–ဟူသော ကိလေသာ ၈–ပါးရ၏။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၏အရကား သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်ဟု ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

(သကဒါဂါမ်ဖြစ်အံ့) ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ၏အရကား သကဒါဂါမိမဂ်သည် မခေါင်းပါးစေအပ်သော သိမ်မွေ့သော ရာဂ ဒေါသ မောဟ မာန ထိန ဥဒ္ဓစ္စ အဟိ ရိက အနောတ္တပ္ပ–ဟူသော ကိလေသာ ၈–ပါးရ၏။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၏အရကား သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်ဟုဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

(အနာဂါမ်ဖြစ်အံ့) ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ၏အရကား အနာဂါမိမဂ်သည် မပယ်အပ်သော ရူပရာဂ, အရူပရာဂဟုဆိုအပ်သော လောဘ တစ်စိတ်၊ မောဟ မာန ထိန ဥဒ္ဓစ္စ အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ–ဟူသော ကိလေသာ ၇–ပါးရ၏။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၏အရကား အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်ဟုဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

"ပုဗ္ဗေ သမုဒါစိဏ္ဏော ကိလေသေ ဈာနန္တိ"ဟု ပုဗ္ဗေ သမုဒါစိဏ္ဏော ကိလေသေ၏ အရကား ရှေးဦးအလေ့အကျက်ပြုအပ်ကုန်သော ကိလေသာ ၁၀–ပါးရ၏။ ဈာနန္တိ၏အရကား သိသောကာမကုသိုလ်ရ၏။

"သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဝါ အကုသလံ ။ ပ ။ ဝိပဿန္တိ"ဟု အကုသလံ၏ အရကား အကုသိုလ်ဒွါဒသရ၏။ သေက္ခာ ဝါ ။ ပ ။ ဝိပဿန္တိ၏အရကား ဝိပဿနာပြုသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

"သေက္ခာ ဝါ ။ ပ ။ ဈာနန္တိ"၌ အကုသလစိတ္တသမဋ္ဌာန်သော စိတ်တို့၏အရကား လွန်လေပြီးသော ၇-ရက် ။ ပ ။ သူတစ်ပါးတို့၏ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသရ၏။ သေက္ခာ ဝါ ။ ပ ။ ဈာနန္တိ၏အရကား စေတောပရိယကုသိုလ်အဘိညာဉ်, ထိုအဘိညာဉ်နောက်၌ဖြစ်သော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

"အကုသလာ ခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဏသ"စသည်၌ အကုသလာ ခန္ဓာ၏ အရကား လွန်လေပြီးသော ။ ပ ။ ကာလသုံးပါး၌တည်သော သူတစ်ပါးတို့၏ အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသရ၏။ စေတောပရိယဉာဏသ၏အရကား စေတောပရိယ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်ရ၏။

အကုသလာ ခန္ဓာ၏အရကား ပုဗ္ဗေနိဝုဿဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ်ဒွါဒသ ရ၏။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏသ၏အရကား ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကုသိုလ် အဘိညာဉ် ရ၏။

အကုသလာ ခန္ဓာ၏အရကား အတိတ်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံရ၏။ ယထာ ကမ္မုပဂဉာဏသ၏အရကား ယထာကမ္မုပဂကုသိုလ် အဘိညာဉ်ရ၏။

၆။ အကုသလော-အဗျာကတသ

"အရဟာ ပဟီနေ ကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခတိ"၌ ပဟီနေ ကိလေသေ၏ အရကား အရဟတ္တမဂ်သည်ပယ်အပ်သော ရူပရာဂ, အရူပရာဂဟုဆိုအပ်သော လောဘတစ်စိတ်၊ မောဟ မာန ထိန ဥဒ္ဓစ္စ အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ-ဟုဆိုအပ်သော ကိလေသာ ၇-ပါးရ၏။ အရဟာ ပစ္စဝေက္ခတိ၏အရကား ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော ကာမကြိယာရ၏။ [ပုဗ္ဗေ သမုဒါစိဏ္ဏောစသည် ၌လည်း ရှေးကနည်းအတိုင်းပင်။]

၇။ အဗျာကတော-အဗျာကတသ

၇။ စက္ခုအစရှိသော ပသာဒရုပ် ၅-ပါးနှင့် ဟဒယဝတ္ထုတို့ကို "စက္ခု"အစရှိသည် ဖြင့် အဘယ်ကြောင့် ဧကဝုစ်ဝိဘတ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း၊ ရူပ သဒ္ဒစသည်တို့ကို "ရူပေ"အစရှိသည်ဖြင့် အဘယ်ကြောင့် ဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။

စက္ခုအစရှိသော ပသာဒရုပ် ၅-ပါးနှင့် ဟဒယဝတ္ထုတို့သည် ကံကြောင့် ဖြစ်သော (ကမ္မဇ) ဧကဇရုပ်များ ဖြစ်ကြပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဧကဝုစ်ဝိဘတ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။

ရူပ သဒ္ဒစသည်တို့တွင် သဒ္ဒရုပ်သည် စိတ်, ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ဒွိဇရုပ် ဖြစ်ပါသည်၊ ရူပ ဂန္ဓ ရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့သည် အကြောင်းလေးပါးကြောင့်ဖြစ်သော စတု ဇရုပ်များဖြစ်ကြပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။

(တစ်နည်း)ဤနေရာ၌ စက္ခုံ သောတံစသည်ဖြင့် (သြဠာရိကရုပ် ၁၂-နှင့် ဟဒယဝတ္ထု)ရုပ် ၁၃-ပါးမျှသာပါဝင်၏၊ ဟဒယဝတ္ထုမှတစ်ပါး ကျန်သုခုမရုပ် ၁၅-ပါးကိုလည်း နိဒဿနနည်း, နာနန္တရိကနည်းအားဖြင့် ယူစေတော်မူလို သောကြောင့် "ရူပေ သဒ္ဒေ"စသည်ဖြင့် ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။

[ရူပ သဒ္ဒစသည်တည်းဟူသော အထင်ကိုဆိုသဖြင့် ကျန်သုခုမရုပ် ၁၅-ပါးကိုလည်း ယူရသောနည်းသည် နိဒဿနနည်းမည်၏။ ရူပ သဒ္ဒစသည်တည်းဟူသော မကင်းရာကိုဆိုသဖြင့် ကျန်သုခုမရုပ် ၁၅-ပါးတည်းဟူသော မကင်းတတ်သည်ကိုလည်း ယူရသောနည်းသည် နာနန္တရိကနည်းမည်၏။ ဤနည်းများအရ အရကောက်ဆရာကြီးက ရုပ် ၂၈-ပါးအပြည့်အစုံ ကောက်ပြထားသည်။]

ပဋ္ဌ ပသာဒရူပါနိ ဟဒယဝတ္ထု စ ကမ္မတော ဇာတတ္တာ ဧကသမุဋ္ဌာနိကာနိ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ ဧကဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော။

ရူပါဒီသု သဒ္ဒေါ စိတ္တောတုဇော, ဒ္ဝိသမุဋ္ဌာနိကော၊ သေသာနိ စတုသမุဋ္ဌာနိကာနိ၊ တသ္မာ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော။ နိဒဿနာနန္တရိကနယဝသေန ဝါ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော။

ဆောင် ၁။ ပဋ္ဌ ပသာဒ၊ ဟဒယတို့၊ ကမ္မဇော၊ ဖြစ်လေရာ၊ ဟောပါ ဧကဝုစ်။
အာရုံ ငါးခု၊ ဒွိ စတုဇ၊ ဖြစ်လေကြ၊ ဟောပြ ဗဟုဝုစ်။
၂။ နိဒဿနံ၊ နာနန္တရိက၊ တစ်နည်းပြ၊ ဟောရ ဗဟုဝုစ်။
ရုပ် ဆယ့်သုံးသာ၊ ဟောစေကာ၊ ကောက်ပါ ရုပ်ကုန်ထုတ်။

"အရဟာ ဖလံ ပစ္စဝေက္ခတိ"၌ ဖလ၏အရကား အရဟတ္တဖိုလ်ရ၏။ အရဟာ ပစ္စဝေက္ခတိ၏အရကား ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုတို့တွင် တစ်ခုခုရ၏။

"နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခတိ"၌ နိဗ္ဗာနံ၏အရကား နိဗ္ဗာန်ရ၏။ အရဟာ ပစ္စဝေက္ခတိ၏အရကား ဆင်ခြင်သော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုတို့တွင် တစ်ခုခုရ၏။

"နိဗ္ဗာနံ ဖလသ"၌ နိဗ္ဗာနံ၏အရကား နိဗ္ဗာန်ရ၏။ ဖလသ၏အရကား ဖိုလ်၄-ခုရ၏။

"နိဗ္ဗာနံ အာဝဇ္ဇနာယ"၌ နိဗ္ဗာနံ၏အရကား နိဗ္ဗာန်ရ၏။ အာဝဇ္ဇနာယ၏ အရကား မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းရ၏။

"အရဟာ စက္ခုံ ။ ပ ။ ဝိပသ္သတိ"၌ စက္ခုံ၏အရကား စက္ခုပသာဒရုပ်ရ၏။ အရဟာ ။ ပ ။ ပသ္သတိ၏အရကား ဝိပဿနာပြုသော မဟာကြိယာဇောရ၏။

ရူပေ၏အရကား စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်၌ အကျုံးဝင်သော ရူပါရုံရ၏။ သဒ္ဒေ၏ အရကား ဒွိသမုဋ္ဌာနိကရုပ်၌ အကျုံးဝင်သော သဒ္ဒါရုံရ၏။ ဂန္ဓေ ရသေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေတို့၏အရကား စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်၌ အကျုံးဝင်သော ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံရ၏။ ဝတ္ထုံ၏အရကား ကမ္မဇရုပ်၌အကျုံးဝင်သော ဟဒယဝတ္ထုရ၏။ ဝိပါကာဗျာကတေ၏အရကား လောကိုဝိပါက်ဗာတ္တိံသရ၏။ ကြိယာဗျာကတေ၏ အရကား ကြိယာစိတ် ဝီသရ၏။ (အနိစ္စတောစသည်တို့၏အရသည် ရှေးက အတိုင်းပင်။)

"ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရူပံ ပသ္သတိ"၌ ရူပံ၏အရကား ဒုရ ပဋိစ္ဆန္နေ သဏ္ဌာ သုခုမ ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံရ၏။ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ပသ္သတိ၏အရကား ဒိဗ္ဗစက္ခုကြိယာ အဘိ ညာဉ်ရ၏။

"ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သဒ္ဒံ သုဏာတိ"၌ သဒ္ဒံ၏အရကား ဒုရ ပဋိစ္ဆန္နေ သဏ္ဌာသုခုမပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါရုံရ၏။ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ သုဏာတိ၏ အရကား ဒိဗ္ဗသောတကြိယာ အဘိညာဉ်ရ၏။ (စေတောပရိယဉာဏေနစသည်သည် ရှေးကအတိုင်းပင်။)

ရူပါယတနံ၏အရကား ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံရ၏။ စက္ခုဝိညာဏာဿ၏အရကား စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေးရ၏။ (သဒ္ဒါယတနံစသည်လည်း နည်းတူပင်။)

"အဗျာကတာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏဿ"၌ အဗျာကတာ ခန္ဓာ၏အရကား ပါဒကဖြစ်သော ရူပါဝစရကြိယာပဋ္ဌမစျာန်, သတသဟဿစသော နိမ္မိတရုပ် ရ၏။ ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏဿ၏အရကား ဣဒ္ဓိဝိဓကြိယာအဘိညာဉ်ရ၏။

အဗျာကတာ ခန္ဓာ၏အရကား လွန်လေပြီးသော ၇-ရက် ။ပ။ သူတစ်ပါးတို့၏ ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသ, ကြိယာစိတ်ဝီသရ၏။ စေတောပရိယညာဏဿ၏ အရကား စေတောပရိယကြိယာအဘိညာဉ် ရ၏။

အဗျာကတာ ခန္ဓာ၏အရကား ပုဗ္ဗေနိဝုဋ္ဌဖြစ်သော ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသ, ကြိယာစိတ်ဝီသ, စေတသိက်-၃၈, ရုပ်အဋ္ဌဝီသဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါးမှ အစဉ်လျှောက်၍သိအပ်သော နိဗ္ဗာန်ရ၏။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ညာဏဿ၏အရကား ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကြိယာ အဘိညာဉ်ရ၏။ (အနာဂတံသ မှာလည်း နည်းတူယူ၊ အနာဂတ်ဆိုသည်သာ ထူးသည်။)

"အဗျာကတာ ခန္ဓာ အာဝဇ္ဇနာယ"၌ အဗျာကတာ ခန္ဓာ၏အရကား ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသ, ကြိယာစိတ်ဝီသ, ရုပ်အဋ္ဌဝီသရ၏။ အာဝဇ္ဇနာယ၏အရကား မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း ရ၏။

၈။ အဗျာကတော–ကုသလသ

"သေက္ခာ ဖလံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ"ဟု (သောတာပန်ဖြစ်အံ့) ဖလ်၏အရကား သောတာပတ္တိဖိုလ်ရ၏။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၏အရကား သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဆင်ခြင်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄–ခုတို့တွင် တစ်ခုခု ရ၏။

(သကဒါဂါမ်ဖြစ်အံ့) ဖလ်၏အရကား သကဒါဂါမိဖိုလ်ရ၏။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၏အရကား သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄–ခုတို့တွင် တစ်ခုခုရ၏။

(အနာဂါမ်ဖြစ်အံ့) ဖလ်၏အရကား အနာဂါမိဖိုလ်ရ၏။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၏ အရကား အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄–ခုတို့တွင် တစ်ခုခုရ၏။

နိဗ္ဗာန်၏အရကား နိဗ္ဗာန်ရ၏။ သေက္ခာ ပစ္စဝေက္ခန္တိ၏အရကား မဟာ ကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄–ခုရ၏။

"နိဗ္ဗာန် ဂေါတြဘုသ ဝေါဒါနသ မဂ္ဂသ"ဟု နိဗ္ဗာန်၏အရကား နိဗ္ဗာန် ရ၏။ ဂေါတြဘုသ၏အရကား ဂေါတြဘုကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပထမ ဒွေး, တတိယဒွေး ရ၏။ ဝေါဒါနသ၏အရကား ဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သော မဟာ ကုသိုလ်ပထမဒွေး, တတိယဒွေးရ၏။ မဂ္ဂသ၏အရကား မဂ်၄–ခုရ၏။ (သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ စက္ခုံစသည်ဟု ဗျာ–ဗျာနည်းတူပင်၊ ကုသိုလ်ဧော ယူသည်သာ ထူးသည်။)

၉။ အဗျာကတော–အကုသလသ

စက္ခုံ အသာဒေတိစသည်ဟု စက္ခုံအရကား စက္ခုပ္ပသာဒရုပ်ရ၏။ အသာ ဒေတိ၏အရကား လောဘမူသောမနုဿသဟဂုတ် ၄–ခုတို့တွင် တစ်ခုခုရ၏။ (ရှေးကအတိုင်းပင်။)

အဓိပတိပစ္စည်း

၈။ ကုသလော ကုသလသ-ဋ္ဌ ကုသလသဟ သာမညဟောထားပါလျက် အရကောက်ဆရာကြီးက မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ခုကိုသာ ကောက်ပြထားရာ အဘယ့်ကြောင့် မဟာဂျုတ်ကုသိုလ်ကို ချန်ထားရပါသနည်း၊ အကြောင်းသွင်းကာ ဥပမာဖြင့် ရှင်းပြပါ။

အထွတ်အမြတ်မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သောသူသည် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူကိုမျှ အလေးအမြတ်မပြုသကဲ့သို့ မဟာဂျုတ်ကုသိုလ်သည် မိမိကိုယ်တိုင်ကမြတ်သောတရားဖြစ်သောကြောင့် တစ်စုံတစ်ခုသောတရားကိုမျှ အလေးအမြတ်မပြုပါ၊ ထို့ကြောင့် ချန်ထားပါသည်။

ယထာ ရာဇာ အတ္တနော ရာဇဘာဝတော ကိဉ္စိ ဂရုံ နဿ ကရောတိ၊ ဧवံ မဟဂ္ဂတကုသလံ အတ္တနော မဟဂ္ဂတတာယ ကိဉ္စိ ဂရုံ နဿ ကရောတိ။ တသ္မာ အဋ္ဌ မဟာကုသလစိတ္တာနေव ဂဟေတ္မာ မဟဂ္ဂတကုသလံ ဝဇ္ဇိတံ။

ဆောင်။ ။ပြည့်ရှင်မင်းက၊ ဘယ်သူ့မှ၊ တုပ်ကွ လေးမမူ။
မဟာဂ် ကုလည်း၊ မြင့်မြတ်ကြီး၊ ပုံမှီး ထို့အတူ။
သို့တွက် ကြဉ်ရ၊ အာဓိမှ၊ မှတ်ကြ သူ့အမူ။

၉။ ဒေါသမူဒွေး မောဟမူဒွေး မဟာကြိယာဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်တို့ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယုပ္ပန်တရား၌ မပါဝင်ရခြင်းအကြောင်းကို ဖြေဆိုပါ။

ဒေါသစိတ်ကိန်းဝပ်ခံရ၍ ပြစ်မှားအမျက်ထွက်သူသည် တစ်စုံတစ်ယောက်ကိုမျှ အလေးဂရုမပြုပါ၊ ထို့ကြောင့် ဒေါသမူဒွေးသည် အာဓိပစ္စယုပ္ပန်တရား၌ မပါဝင်နိုင်ပါ။ [နဿ ဟိ ကုဒ္ဓေါ ကိဉ္စိ ဂရုံ ကရောတိ။ (နီ၊ ၃၀၀)]

မောဟစိတ်ကိန်းဝပ်ခံရ၍ မိုက်မဲတွေဝေသူသည် တစ်စုံတစ်ယောက်ကိုမျှ အလေးဂရုမပြုပါ။ ထို့ကြောင့် မောဟမူဒွေးသည် အဓိပတိပစ္စယုပ္ပန်တရား၌ မပါဝင်နိုင်ပါ။

မဟာကြိယာဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုသည် ဉာဏ်ကင်းသောကြောင့် လောကုတ္တရာတရားကို အာရုံမပြုနိုင်ပါ၊ ယင်းစိတ်တို့၏ဖြစ်ရာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း အထွတ်အမြတ်သို့ ရောက်ပြီးသူများဖြစ်၍ လောကီတရားကို အလေးအမြတ် အာရုံမပြုပါ၊ ထို့ကြောင့် လောကီဖြစ်သော မဟာကြိယာဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုသည် အာဓိပစ္စယုပ္ပန်တရား၌ မပါဝင်နိုင်ပါ။ (မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်အတွက် ရေးခဲ့ပြီ။)

ဒုဋ္ဌော မူဠှော စ နံ ကိဉ္စိ ဂရုံ ကရောတိ၊ တသ္မာ ဒေါသမောဟာ အာရမ္မဏာ ဓိပတိပစ္စယုပ္ပန္နတော ဝိနိမုတ္တာ။

စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တာနိ ဉာဏဝိရဟိတော လောကုတ္တရံ အာရမ္မဏံ နံ ကရောန္တိ၊ တေသဉ္စ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတာ အရဟန္တော မတ္ထကပ္ပတ္တတ္တာ လောကိယဓမ္မံ နံ ဂရုံ ကရောန္တိ၊ တသ္မာ တာနိ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယုပ္ပန္နတော ဝိနိမုတ္တာနိ။

ဆောင်။ ။ပြစ်မှား သသူ၊ တွေဝေသူ၊ နှစ်လူ ဘယ်သူ-လေးမပြု။
ထို့ကြောင့် အာဓိ၊ ပွန် မဠီ၊ လွတ်၏ ဒေါမောစု။
မဟာ ကြီးဝိပ်၊ ဉာဏ်မှဆိတ်၊ ကျိတ်လိတ် သတိပြု။

၁၀။ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း မထိုက်သောတရားတို့ကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဖော်ပြပါ။

ဒေါသမူဒွေး, မောဟမူဒွေး, ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်, အနိုပ္ပန္နရုပ် ၁၀-ပါး, အနိဋ္ဌဖြစ်သော နိုပ္ပန္နရုပ်များသည် အလေးအမြတ်ပြုအပ်သောအာရုံများ မဟုတ်သောကြောင့် အာဓိပစ္စည်းမထိုက်သောတရားများဖြစ်ပါသည်။ [အနိုပ္ပန္နရုပ် ၁၀-ပါးသည် ပရမတ်အစစ်မဟုတ်, ပညတ်သဘောမျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် အလေးအမြတ်ပြုအပ်သောအာရုံများ မဟုတ်ကြချေ။]

ဆောင်။ ။ဒေါ မော ဒုက္ခံ၊ အနိုပ္ပန်၊ နိုပ္ပန် အနိဋ္ဌ။
အာရုံ လေးမြတ်၊ မဟုတ်လတ်၊ ကင်းလွတ် အာဓိမှ။

အနန္တရပစ္စည်း

၁။ ကုသလော-ကုသလသ

၁၁။ ကုသလော ကုသလသ-ဌ် (က)ပုရိမာ ပုရိမာအစရှိသောပါဠ်၊ (ခ)အနုလောမံ ဂေါတြဘုသ, အနုလောမံ ဝေါဒါနသ-ပါဠ်၊ (ဂ)ဂေါတြဘု မဂ္ဂသ, ဝေါဒါနံ မဂ္ဂသ-ပါဠ်တို့ကို အဘယ်၏အစွမ်းအားဖြင့် ဟောထားပါသနည်း၊ အသီးသီး ခွဲခြားဖြေဆိုပါ။

(က)ဘုံတူဘုံပြားဖြစ်သော ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာတို့ကို တပေါင်းတည်းပြု၍ "ပုရိမာ ပုရိမာ"အစရှိသောပါဠ်ကို ဟောပါသည်။

ဧကဘူမကေပိ နာနာဘူမကေပိ ကုသလနာမက္ခန္ဓေ ဧကတော ကတ္တာ "ပုရိမာ ပုရိမာ"တျာဒိ ဝုတ္တံ။

(ခ)ဘုံတူ အာရုံပြား၏အစွမ်းအားဖြင့် "အနုလောမ် ဂေါတြဘုဿ, အနုလောမ် ဝေါဒါနဿ"ပါဌ်ကို ဟောပါသည်။

ဧကဘူမကနာနာရမ္မဏဝသေန "အနုလောမ် ဂေါတြဘုဿ, အနုလောမ် ဝေါဒါနဿာ"တိ ဝုတ္တံ။

(ဂ)အာရုံတူ ဘုံပြား၏အစွမ်းအားဖြင့် "ဂေါတြဘု မဂ္ဂဿ, ဝေါဒါနံ မဂ္ဂဿ"ပါဌ်ကို ဟောပါသည်။

ဧကာရမ္မဏနာနာဘူမိဝသေန "ဂေါတြဘု မဂ္ဂဿ, ဝေါဒါနံ မဂ္ဂဿာ"တိ ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။ဘုံတူ ဘုံပြား၊ ပေါင်းကာထား၊ ဟောကြား ပုရိမာ။
ဘုံတူ အာရုံပြား၊ အစွမ်းအား၊ ဟောကြား နုလောမာ။
အာရုံတူ ဘုံပြား၊ အစွမ်းအား၊ ဟောကြား ဂေါတြာ။

၁၂။ "ပုရိမာ ပုရိမာ"စသောပါဌ်ဖြင့်ပင်လျှင် ကုသိုလ်သည် ကုသိုလ်အား အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောတရား ကုန်ပြီးဖြစ်လျက် အဘယ်အကျိုးငှာ "အနုလောမ် ဂေါတြဘုဿ, အနုလောမ် ဝေါဒါနဿ"ဟု ဟောတော်မူရပြန်ပါသနည်း။

ဘုံတူချင်းပင်ဖြစ်သော်လည်း အာရုံကွဲပြားနေပါက အနန္တရပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်နိုင်ရာသလော, မဖြစ်နိုင်ရာသလောဟူသော ယုံမှားသင်္သယကို နစ်စေခြင်းအကျိုးငှာ "အနုလောမ် ဂေါတြဘုဿ, အနုလောမ် ဝေါဒါနဿ"ဟု ထပ်၍ ဟောတော်မူပါသည်။

"အနုလောမ် ဂေါတြဘုဿ, အနုလောမ် ဝေါဒါနဿ"၌ အနုလုံ ဂေါတြဘူ ဝေါဒါန်တို့သည် မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်များဖြစ်၍ ဘုံတူကြသည်၊ သို့သော် အာရုံမတူကြချေ၊ အနုလုံက တေဘူမကသင်္ခါရကို အာရုံပြု၏၊ ဂေါတြဘူနှင့်ဝေါဒါန်တို့က နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုကြ၏၊ တေဘူမကသင်္ခါရကိုအာရုံပြုသော အနုလုံက နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုသော ဂေါတြဘူနှင့်ဝေါဒါန်အား အနန္တရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏၊ အာရုံကွဲပြားစေကာမူ အနန္တရပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်နိုင်ကြသည်။

ယာဒိသာ ဓမ္မာ ဧကဘူမကာပိ နာနာရမ္မဏာ ဟောန္တိ၊ တာဒိသေသု နာနာရမ္မဏော ဓမ္မော နာနာရမ္မဏသ ဓမ္မသ အနန္တရသတ္တိယာ ဥပကာရကော နုခေါ ဝါ, နု ဝါတိ သင်္သယနိဝတ္တနတ္ထံ "အနုလောမ် ဂေါတြဘုဿ အနုလောမ် ဝေါဒါနဿာ"တိ ပုန ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။စွည်း ပွန်နှစ်တွဲ၊ ဘုံတူလဲ၊ ပြားကွဲ အာရုံမှန်။
အာရုံ ကွဲက၊ အနန္တ ရ၊ ရ, မရ အာသက်။
ဤသို့ သက်ဘ၊ နစ်စိမ့်ဌာ၊ ထပ်ကာ ဟောပြန်–နုလောမ်။

"ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ"၌ ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ခန္ဓာ–၏အရကား မဟာကုသိုလ် ဒုတိယဇောအား တပ်သော ပထမဇော ။ပ။ သတ္တမဇောအား x တပ်သော ဆဋ္ဌဇော။

မဟာဂျုတ်ကုသိုလ် သောမနဿ ၄–ခု, မဂ်သောမနဿ ၁၆–အား x တပ်သော ဂါတြဘု ဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပထမဒွေး။ မဟာဂျုတ်ဥပေက္ခာ ၅–ခု, မဂ်ဥပေက္ခာ ၄–ခုအား x တပ်သော ဂေါတြဘုဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် တတိယဒွေး။ သမာပဇ္ဇနဝိထိ၌ နောက်နောက်သော မဟာဂျုတ်ကုသိုလ်အား x တပ်သော ရှေးရှေးသော ဇောတူမဟာဂျုတ်ကုသိုလ်ရ၏။

"ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ"၏အရကား မဟာကုသိုလ် ဒုတိယာဒိဇော၊ မဟာဂျုတ်ကုသိုလ် ၉–ခု, မဂ်၄–ခုရ၏။ [အဆုံးဇောကြဉ်သော လောကီကုသိုလ်သတ္တရသသည် ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ကုသိုလ် စိတ် ဧကဝီသအား အနန္တ ရသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏။]

"အနုလောမ် ဂေါတြဘုဿ"၌ အနုလောမ်၏အရကား သခ်ၢတတရားလျှင် အာရုံရှိသော အနုလုံကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ်ပထမဒွေး, တတိယဒွေးရ၏။ ဂေါတြဘုဿ၏အရကား နိဗ္ဗာန်လျှင်အာရုံရှိသော ဂေါတြဘုကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ်ပထမဒွေး, တတိယဒွေးရ၏။

"အနုလောမ် ဝေါဒါနဿ"၌ အနုလောမ်၏အရကား သခ်ၢတတရားလျှင် အာရုံရှိသော အနုလုံကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ်ပထမဒွေး, တတိယဒွေးရ၏။ ဝေါဒါနဿ၏အရကား နိဗ္ဗာန်လျှင်အာရုံရှိသော ဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ်ပထမဒွေး, တတိယဒွေးရ၏။

"ဂေါတြဘု မဂ္ဂဿ"၌ ဂေါတြဘု၏အရကား နိဗ္ဗာန်လျှင်အာရုံရှိသော ဂေါတြဘုကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ်ပထမဒွေး, တတိယဒွေးရ၏။ မဂ္ဂဿ၏အရကား သောကာပတ္တိမဂ်ရ၏။

"ဝေါဒါနံ မဂ္ဂဿ"၌ ဝေါဒါနံ၏အရကား နိဗ္ဗာန်လျှင်အာရုံရှိသော ဝေါဒါန်ကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ်ပထမဒွေး, တတိယဒွေးရ၏။ မဂ္ဂဿ၏အရကား အထက်မဂ် ၃–ခုရ၏။

၂။ ကုသလော–အဗျာကတသ

"ကုသလံ ဝုဋ္ဌာနသ"၌ ကုသလ်၏အရကား လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ အဆုံးဇောရ၏။ ဝုဋ္ဌာနသ၏အရကား သန္တီရဏ ၃–ခု, မဟာဝိပါက် ၈–ခု, မဟာဂျုတ်ဝိပါက် ၉–ခုရ၏။ (တဒါရုံ, ဘဝင်)

"မဂ္ဂေါ ဖလသ"၌ မဂ္ဂေါ၏အရကား မဂ် ၄–ခုရ၏။ ဖလသ၏အရကား ဖိုလ် ၄–ခုရ၏။

"အနုလောမံ သေက္ခာယ ဖလသမာပတ္တိယာ"၌ အနုလောမ်၏အရကား သခ်ၤတတရားလျှင်အာရုံရှိသော အနုလုံကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ်ပထမဒွေး, တတိယဒွေးရ၏။ ဖလသမာပတ္တိယာ၏အရကား အောက်ဖိုလ် ၃–ခုရ၏။

"နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တသ နေဝသညာနာသညာယတနကုသလံ ဖလသမာပတ္တိယာ"၌ နေဝသညာနာသညာယတနကုသလ်၏အရကား နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်ရ၏။ ဖလသမာပတ္တိယာ၏ အရကား အနာဂါမိဖိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ဖလသမာပတ်ရ၏။

၃။ အကုသလော–အကုသလသ

"ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ"၌ ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ခန္ဓာ၏အရကား အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော အကုသိုလ်ဒွါဒသရ၏။ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ၏ အရကား ပထမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသရ၏။ (အကု–ဗျာ၌ အထူးမရှိ။)

၅။ အဗျာကတော–အဗျာကတသ

၁၃။ ဗျာ–ဗျာ၌ ဝိပါက်ကြိယာတို့ ကျေးဇူးပြုပုံကို ပါဠိတော်သွင်း၍ ရှင်းပြပါ။

"ပုရိမာ ပုရိမာ"စသောပါဠိဖြင့် ဝိပါက်က ဝိပါက်အား, ကြိယာက ကြိယာအား ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြပါသည်၊ "ဘဝင်ံ အာဝဇ္ဇနာယ"ပါဠိဖြင့် ဝိပါက်က ကြိယာအား ကျေးဇူးပြုပုံကိုပြပါသည်၊ "ကိရိယံ ဝုဋ္ဌာနသ"ပါဠိဖြင့် ကြိယာက ဝိပါက်အား ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြပါသည်။

"ပုရိမာ ပုရိမာ"တျာဒိနာ ဝိပါကာဗျာကတာ ဝိပါကာဗျာကတာနံ, ကိရိယာ ဗျာကတာ စ ကိရိယာဗျာကတာနံ ဥပကာရကာတိ ဒသေတိ။ "ဘဝင်ံ အာဝဇ္ဇနာယာ"တိ ဣမိနာ ဝိပါကာဗျာကတာ ကိရိယာဗျာကတာနံ ဥပကာရကာတိ

ဒဿေတိ။ "ကိရိယံ ဝုဋ္ဌာနသာ"တိ ဣမိနာ ကိရိယာဗျာကတာ ဝိပါကာ ဗျာကတာနံ ဥပကာရကာတိ ဒဿေတိ။

ဆောင်။ ။ဝိက ဝိအား၊ ကြို ကြိုအား၊ ပြုငြား ပုရိမာ။
ဝိက ကြိုတွင်၊ ကျေးဇူးထင်၊ ဘဝင် အာဝဇ္ဇနာ။
ကြိုက ဝိထံ၊ ကျေးဇူးပြန်၊ ကိရိယံ ဝုဋ္ဌာနာ။

"ပုရိမာ ပုရိမာ ဝိပါကာဗျာကတာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ဝိပါကာဗျာကတာနံ"၌ ပုရိမာ ပုရိမာ ဝိပါကာဗျာကတာ ခန္ဓာ၏အရကား ရဟန္တာတို့စုတိ, ဘဝဂ္ဂိုပဏ္ဍေဒကြဉ်သော ရေးရေးသော ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသ နာမက္ခန္ဓာရု၏။ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ဝိပါကာဗျာကတာနံ၏အရကား ရဟန္တာတို့စုတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော ဝိပါက်စိတ်ဆတ္တိံသ နာမက္ခန္ဓာရု၏။

"ပုရိမာ ပုရိမာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ"၌ ပုရိမာ ပုရိမာ ကိရိယာဗျာကတာ ခန္ဓာ၏အရကား အဆုံးဇော, ဒုတိယဝုဋ္ဌော, ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းကြဉ်သော ကြိယာစိတ်ဇကူနဝိသရု၏။ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကိရိယာဗျာကတာနံ ခန္ဓာနံ၏အရကား ပထမဇော, ပထမဝုဋ္ဌော, ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းကြဉ်သော ကြိယာစိတ် ဇကူနဝိသရု၏။

"ဘဝင်ံ အာဝဇ္ဇနာယ"၌ ဘဝင်ံ၏အရကား ဘဝဂ္ဂိုပဏ္ဍေဒ ၁၉-ခုရု၏။ အာဝဇ္ဇနာယ၏အရကား အာဝဇ္ဇန်းဒွေးရု၏။

"ကိရိယံ ဝုဋ္ဌာနသ"၌ ကိရိယံ၏အရကား ကြိယာအဋ္ဌာရသအဆုံးဇော, ဒုတိယဝုဋ္ဌော, ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းရု၏။ ဝုဋ္ဌာနသ၏အရကား သန္တီရဏ ၃-ခု, မဟာဝိပါက် ၈-ခု, မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉-ခု, ဒွေးပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀-ရု၏။

"အရဟတော အနုလောမံ ဖလသမာပတ္တိယာ"၌ အနုလောမံ၏အရကား အနုလုံကိစ္စတပ်သော မဟာကြိယာပထမဒွေး တတိယဒွေးရု၏။ ဖလသမာပတ္တိယာ၏အရကား အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ်ရု၏။

"နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တသ နေဝသညာနာသညာယတနကိရိယံ ဖလသမာပတ္တိယာ"၌ နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တသ နေဝသညာနာသညာယတနကိရိယံ၏အရကား နိရောဓသမာပတ်မှထသောအခါ နေဝသညာနာသညာယတနကြိယာရု၏။ ဖလသမာပတ္တိယာ၏အရကား အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ်ရု၏။

၆။ အဗျာကတော-ကုသလသ

"အာဝဇ္ဇနာ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ"၌ အာဝဇ္ဇနာ၏အရကား ဝုဋ္ဌော, မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းရု၏။ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ၏အရကား မဟာကုသိုလ်ပထမဇောရု၏။

၇။ အဗျာကတော–အကုသလသ

"အာဝဇ္ဇနာ အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ"ဌ် အာဝဇ္ဇနာ၏အရကား ဝုဋ္ဌော, မနော ဒ္ဝါရာဝဇ္ဇန်းရ၏။ အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ၏အရကား အကုသိုလ်ဒ္ဝါဒသ ပထမ ဧောရ၏။

ဥပနိဿယပစ္စည်း

၁။ ကုသလော–ကုသလသ

၁၄။ ပဌမသ စျာနသ ပရိကမ္မံ–ဌ် ပရိကမ်၏အရ ပထမစျာန်၏ရှေ့. အနန္တ ရ ပရိကမ်ကိုယူရမည်လော၊ ပုဗ္ဗဘာဂပရိကမ်ကို ယူရမည်လော။

ပထမစျာန်၏ရှေ့. အခြားမဲ့ဖြစ်သော ပရိကမ်ကို မယူရပါ၊ ပထမစျာန်၏ ရှေ့.အဖို့ဌ်ဖြစ်သော ပထဝီ ပထဝီစသည်ဖြင့်စီးဖြန်းသော ကာမာဝစရကုသိုလ် ဧောဟုဆိုအပ်သော ပုဗ္ဗဘာဂပရိကမ်ကို ယူရပါမည်။

ပရိကမ္မန္တိ ဧတ္ထ ပဌမသ စျာနသ အနန္တ ရံ နု ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပရိကမ္မံ ဂဟေတဗ္ဗံ။

ဆောင်။ ။စျာနာနန္တ ရံ၊ ပရိကမ်၊ ပယ်လှန် မယူရ။
ပုဗ္ဗဘာဂံ၊ ပရိကမ်၊ အမှန် ယူပါကြ။

၁၅။ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါယ–စသော ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးပြပါဌ်ကို အနက်ပေးပြပါ။

အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါယ–ပါဠိတော်၏အနက်ကိုသိသော အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်အား၊ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါယ–မာဂဓဘာသာ ပါဠိဟူသော သဒ္ဒါကိုသိသော ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်အား၊ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါယ–အရပ်သူတို့၏ ဘာသာဟူသော သဒ္ဒါကိုသိသော နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်အား၊ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယ–အနက်သဒ္ဒါ ဘာသာ သုံးပါးကို သိသော ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်အား၊ (ဥပနိဿယပစ္စယေန–ဖြင့်၊ ပစ္စယော–သည်၊ ဟောတိ–ဖြစ်၏။)

အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါယ = အတ္ထေသု ဉာဏ် အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ၊ တဿ ဉာဏဿ စ။

ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါယ = ဓမ္မေသု ဉာဏ် ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ၊ တဿ ဉာဏဿ စ။

နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါယ = အတ္ထဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ ဉာဏ် နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ၊ တဿ ဉာဏဿ စ။

ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယ = ဉာဏေသု ဉာဏ် ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ၊ တဿ ဉာဏဿ စ။ ဥပနိဿယပစ္စယေန = ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိယာ၊ ပစ္စယော=ဥပ ကာရကော ဟောတိ။

ဆောင်။ ။အနက် သဒ္ဒါ၊ အရပ် ဘာသာ၊ သုံးဖြာ သိသည့်ဉာဏ်။
အတ္ထ ဓမ္မ၊ နိရုတ္တ၊ ဘာန ဉာဏ်လေးတန်။

ဤပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါလေးပါးကို ရဟန္တာများသာ ရနိုင်သည်မဟုတ်၊ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ရနိုင်သည်သာ။

ဗဟု အသေက္ခပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါပွတ္တေ ဘိက္ခု။ ဌပေတွာ အာနန္ဒံ သေက္ခပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါ ပွတ္တံ ထေရော ဥစ္စိနိ။ (ပါဋ၊ ပ၊ ၆)

ဥပါသကသ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေနေ၀ ပဋိသမ္ဘိဒါ အာဂတာ။ (မဇ္ဈိမပံ-ဋ၊ ဥပါလိသုတ်၊ ၆၉)

"သဒ္ဒံ ဥပနိဿာယ ဒါနံ ဒေတိ"ဌ သဒ္ဒံ၏အရကား- ကံ, ကံ၏အကျိုး ပစ္စုပ္ပန်ဘ၀ တမလွန်ဘ၀ အစရှိသည်တို့ဌ ယုံကြည်သော သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ၈-ခုစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ဒါနံ၏အရကား- အနုပါနဃရ၀တ္ထုအစရှိသော ဒါန၀တ္ထု, ဒါနစေတနာရ၏။ ဥပနိဿာယ ဒါနံ ဒေတိ၏အရကား- ဒါနစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော နောက်ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ [သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်သည် ဒါနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်အား ပကတူပနိဿယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏။]

"သဒ္ဒံ ဥပနိဿာယ သီလံ သမာဒိယတိ"စသည်ဌ သဒ္ဒံ၏အရကား- ကံ, ကံ၏အကျိုး ပစ္စုပ္ပန်, တမလွန်ဘ၀အစရှိသည်တို့ဌ ယုံကြည်သော သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ၈-ခု စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ဥပနိဿာယ သီလံ သမာဒိယတိ၏ အရကား- ပဉ္စင်္ဂသီလ, ဒသင်္ဂသီလစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ၏အရကား- အဋ္ဌင်္ဂဥပါသထစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၏အရကား- ဝိပဿနာပြုသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၏အရကား- မဂ်၄-ခုစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၏အရကား- ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ၅-ပါးရ၏။ သမာပတ္တိ ဥပ္ပါဒေတိ၏ အရကား- ကုသိုလ်သမာပတ် ၈-ပါးရ၏။ [သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်သည် သီလ, အဋ္ဌင်္ဂဥပေါသထ, စျာန, ဝိပဿနာ, မဂ်, အဘိညာဉ်, သမာပတ်အား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏။ ဒါနံ ဒေတိကဲ့သို့ အသီးသီး သော်လည်းဆို။]

"သီလံ ဥပနိဿာယ ဒါနံ ဒေတိ"စသည်ဌ သီလံ၏အရကား- ပဉ္စင်္ဂသီလ, ဒသင်္ဂသီလစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ ဒါနံ ဒေတိ၏အရကား- ဒါနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ (သီလံ သမာဒိယတိစသည်တို့ဌ ရှေးနည်းတူယူမြဲ။)

"သုတံ ဥပနိဿာယ၊ စာဂံ ဥပနိဿာယ"စသည်တို့၌ သုတံ၏အရကား သုတမယဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုရ၏။ စာဂံ၏အရကား အလောဘပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ၈-ခုရ၏။ ပညံ၏အရကား ပညာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခုရ၏။ (ဒါနံ ဒေတိစသည်တို့၌ ရှေးနည်းအတိုင်း ယူမြဲ။)

"ပဌမသ္မိံ ဈာနသ္မိံ ပရိကမ္မံ ပဌမသ္မိံ ဈာနသ္မိ"၌ ပဌမသ္မိံ ဈာနသ္မိ ပရိကမ္မံ၏အရကား ပထမဈာန်ကိုရစိမ့်သောငှာ "ပထဝီ ပထဝီ"စသည်ဖြင့် စီးဖြန်းသော ပရိကမ်ဧာကိစ္စတပ်သော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ ပဌမသ္မိံ ဈာနသ္မိ၏အရကား ပထမဈာန်ရ၏။ (အကြွင်း လွယ်ပြီ၊ နည်းတူပင်။)

"ပထမော မဂ္ဂေါ ဒုတိယသ္မိံ မဂ္ဂသ္မိ"၌ ပဌမော မဂ္ဂေါ၏အရကား သောတာပတ္တိမဂ်ရ၏။ ဒုတိယသ္မိံ မဂ္ဂသ္မိ၏အရကား သကဒါဂါမိမဂ်ရ၏။ (အကြွင်း နည်းတူပင်။)

"သေက္ခာ မဂ္ဂံ ဥပနိဿာယ အနုပ္ပန္နံ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေန္တိ"စသည်၌ မဂ္ဂံ၏အရကား အောက်မဂ် ၃-ခုရ၏။ သေက္ခာ၏အရကား အောက်ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်ရ၏။ ဥပနိဿာယ အနုပ္ပန္နံ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေန္တိ၏အရကား ဥပ္ပန္နသမာပတ် ၈-ပါးရ၏။ သခ်ါရေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ၏အရကား သခ်ါရတရားတို့ကို "အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ"ဟု ဝိပဿနာပြုသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။

"မဂ္ဂေါ သေက္ခာနံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါယ"စသည်၌ မဂ္ဂေါ၏အရကား အောက်မဂ် ၃-ခုရ၏။ သေက္ခာနံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါယ၏အရကား အောက်ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်တို့အား ပါဠိတော်၏အနက်ကိုသိသော အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ရ၏။ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါယ၏အရကား မာဂဓဘာသာ ပါဠိဟူသောသဒ္ဒါကိုသိသော ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ရ၏။ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါယ၏အရကား အရပ်သူတို့ဘာသာဟူသော သဒ္ဒါကိုသိသော နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ရ၏။ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယ၏အရကား အနက် သဒ္ဒါ ဘာသာ သုံးပါးကိုသိသော ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ရ၏။ ဌာနာဌာနကောသလ္လသ၏အရကား အရာဟုတ်သည် မဟုတ်သည်၌ လိမ္မာသော ဌာနာဌာနကောသလ္လဉာဏ်ရ၏။ (ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ဟူသည် မဂ်ဉာဏ်, ကာမာဝစရကုသိုလ်ဉာဏ်တည်း။)

၂။ ကုသလော–အကုသလသ

၁၆။ ကုသလော အကုသလသ–ဝယ် ကုသလောအရ ပစ္စည်းတရားကိုကောက်ရာ၌ လောကီကုသိုလ်ကိုသာကောက်၍၊ အဘယ့်ကြောင့် လောကုတ္တရာကုသိုလ်ကို မကောက်ရပါသနည်း၊ ဥပမာသွင်း၍ ရှင်းပြပါ။

လသည် အမိုက်မှောင်ကို ဖျက်သာဖျက်ဆီးတတ်, မဖြစ်စေတတ်သကဲ့သို့ သန္တာ ပဏီတ ဥတ္တာမဖြစ်သော လောကုတ္တရာတရားသည် အကုသိုလ်ကို ဖျက်သာဖျက်ဆီးတတ်၏၊ မဖြစ်စေတတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ကုသလော အကုသလသ၌ ကုသိုလ်ပစ္စည်းတရားအရ လောကီကုသိုလ်ကိုသာ ကောက်ရပါသည်၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်ကို မကောက်ရပါ။

ယထာ စ စန္ဒော အန္ဓကာရတမသ ဝိဒ္ဓံသကော နေ ဥပ္ပါဒကော၊ ဧवံ လောကုတ္တရံ သန္တံ ပဏီတံ ဥတ္တမံ အကုသလသ ဝိဒ္ဓံသကံ နေ ဥပ္ပါဒကံ။ တသ္မာ နေ အကုသလသ ဥပနိဿယော ဟောတိ နေ ဂဟိတော။

ဆောင်။ ။မိုက်မှောင် ဖျက်ချေ၊ မဖြစ်စေ၊ စန္ဒေ လပမာ။
အကု ပယ်သတ်၊ မဖြစ်စေတတ်၊ အမြတ် လောကုတ္တရာ။
ထို့ကြောင့် ကိမ္မ၊ ကောက်ပါကြ၊ ကြဉ်ရ ကုတ်မပါ။

"သဒ္ဓံ ဥပနိဿာယ မာနံ ဧပ္ပေတိ"စသည်၌ သဒ္ဓံ၏အရကား သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ မာနံ ဧပ္ပေတိ၏အရကား ငါသာလျှင် သဒ္ဓါတရားနှင့်ပြည့်စုံသူတည်းဟု မိမိကိုယ်ကို ထောင်လွှားသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် ၄–ခု စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ဒိဋ္ဌိ ဂဏ္ဌာတိ၏အရကား ထိုထိုသို့သောစကားတို့၌ ယုံကြည်သောအားဖြင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် မစုံစမ်းမဆင်ခြင်မူ၍ မှားသောအယူရှိသောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ (သီလံ, သုတံ, စာဂံ, ပညံ–တို့၏အရကို ရှေးနည်းအတိုင်း ယူမြဲ။)

"သဒ္ဓါ သီလံ သုတံ စာဂေါ ပညာ ရာဂသ"စသည်၌ သဒ္ဓါ သီလံ သုတံ စာဂေါ ပညာတို့၏အရကား သဒ္ဓါ သီလ သုတ စာဂ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော လောကီကုသိုလ် သတ္တရသရ၏။ ရာဂသ၏အရကား ဤတရားငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသူဟူ၍ မိမိကိုယ်ကို ချီးမြှောက်သောအခါ ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ဒေါသသ၏အရကား သူတစ်ပါးကိုနှိပ်စက်သောအခါ ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ မောဟသ၏အရကား အတ္တုက္ကံသန, ပရဝမ္ဘန = မိမိကိုယ်ကိုချီးမြှောက်ခြင်း, သူတစ်ပါးကိုနှိပ်စက်ခြင်း နှစ်ပါးဖြစ်သောအခါ မောဟပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ [လောကီကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်အား ပကတူပနိဿယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏။]

၃။ ကုသလော - အဗျာကတသ

"သဒ္ဓံ ဥပနိဿာယ အတ္တာနံ အာတာပေတိ ပရိတာပေတိ ပရိယေဋ္ဌိမူလကံ ဒုက္ခံ ပစ္စနုဘောတိ"ဟု သဒ္ဓံ၏အရကား သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ အတ္တာနံ အာတာပေတိ ပရိတာပေတိ ပရိယေဋ္ဌိမူလကံ ဒုက္ခံ ပစ္စနုဘောတိ၏ အရကား ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ရ၏။

(သီလံ သုတံ စာဂံ ပညံတို့၏အရ၊ အတ္တာနံ အာတာပေတိစသည်တို့အရကို ရှေးနည်းအတိုင်း ယူမြဲ။) ကာယိကသ သုခသ၏အရကား သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ရ၏။ ကာယိကသ ဒုက္ခသ၏အရကား ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယ ဝိညာဉ်ရ၏။ ဖလသမာပတ္တိယာ၏အရကား ဖလသမာပတ်ရ၏။

ကုသလံ ကမ္မံ၏အရကား ဗလဝဖြစ်သော ကုသိုလ်ဧကဝီသစေတနာရ၏။ ဝိပါကသ၏အရကား ကုသလဝိပါက် ဧကူနတိံသ ရ၏။

"အရဟာ မဂ္ဂံ ဥပနိဿာယ အနုပ္ပန္နံ ကိရိယသမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ" စသည်၌ မဂ္ဂံ၏အရကား အရဟတ္တမဂ်ရ၏။ (အကြွင်း ရှေးနည်းအတိုင်းပင်။)

"မဂ္ဂေါ ဖလသမာပတ္တိယာ"၌ မဂ္ဂေါ၏အရကား အရဟတ္တမဂ်ရ၏။ ဖလသမာပတ္တိယာ၏အရကား ဖိုလ် ၄-ခု သမာပတ်ရ၏။

၄။ အကုသလော - အကုသလသ

၁၇။ "အကုသလော အကုသလသ"၌ ဗလဝအကုသိုလ်က ဒုဗ္ဗလအကုသိုလ် အား၊လည်းကောင်း၊ ဒုဗ္ဗလအကုသိုလ်က ဗလဝအကုသိုလ်အား၊လည်းကောင်း ပကတူပ နိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်, မပြုနိုင် အကြောင်းပြဖြေဆိုပါ။

ပါဏာတိပါတစသည်ကို ပြုသောသူအား "ဘာ့ကြောင့် ပြုရသလဲ"ဟု စောဒနာသော် ထိုသူသည် အမျက်ထွက်တတ်, စိတ်နှလုံးမသာမယာဖြစ်တတ် ပါသည်၊ အနည်းငယ်သော ကိလေသာက တဖြည်းဖြည်းကြီးထွားလာကာ လွန်ကျူးမှုကို ပြုတတ်ပါသည်၊ ကံကိလေသာတို့ဟူသည် အား၊ရှိသည်ဖြစ်စေ, အား၊နည်းသည်ဖြစ်စေ အား၊ရှိအား၊ကောင်းလာအောင် ပြုတတ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဗလဝအကုသိုက်ကံက ဒုဗ္ဗလအကုသိုလ်အား၊လည်းကောင်း၊ ဒုဗ္ဗလအကုသိုလ်ကံက ဗလဝအကုသိုလ်အား၊လည်းကောင်း ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသည်။

ပါဏာတိပါတိ ပါဏာတိပါတာဒီနိ ကတ္တာ "ကသ္မာ ဧဝမကာသိ"တိ စောဒိယမာနော ကောပမတ္တကမ္မိ ကရောတိ၊ ဝိပ္ပဋိသာရီပိ ဟောတိ။ အပ္ပမတ္တကေပိ

ကိလေသေ ဥပ္ပန္နေ တံ ဝမ္မေတ္တာ ဝိတိက္ကမံ ကရောတိ။ ကမ္မကိလေသာ ဗလဝန္တောပိ ဒုဗ္ဗလာပိ ဗလဝကာရဏံ ဟောန္တိယေဝ။ တသ္မာ ဗလဝံ ဒုဗ္ဗလဿ ဒုဗ္ဗလဘ္ဗ ဗလဝဿာပိ ဥပနိဿယော ဟောတိယေဝ။

ဆောင်။ ။ပါဏာတိပါတီ၊ မျက်ထွက်သည်၊ မကြည် နှလုံးသား။
အားနည်း ကိလေသာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၊ တိုးကာ လွန်မှောက်မှား။
ဗလဝ ဒုဗ္ဗလ၊ ကိလေက၊ ဗလဝအကြောင်းများ။
ထို့ကြောင့် ဗလဝ၊ ဒုဗ္ဗလတို့၊ နှစ်ဝ ပြန်လှန်၊ ကျေးဇူးဖန်၊
ပကတံ သတ္တိအား။

၁၈။ "နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ"ဌ် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအရ အဘာယ်ဒိဋ္ဌိကို ယူရမည်နည်း။

အဟေတုကဒိဋ္ဌိ အကိရိယဒိဋ္ဌိ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ယူရပါမည်။

နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာတိဇော အဟေတုကဝါဒ အကိရိယဝါဒ နတ္ထိကဝါဒေသု အညတရာ ဂဟေတဗ္ဗာ။ (အဋ္ဌသာလိနီ၊ ၃၉၂-ရှု။)

ဆောင်။ ။အဟေ ဒိဋ္ဌိ၊ အကိရိ၊ နတ္ထိ သုံးပါးတွင်။
တစ်ပါးပါးသာ၊ ယူရမှာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလျှင်။

၁၉။ "မာတုဃာတိကမ္မံ မာတုဃာတိကမ္မဿ"ဌ် မာတုဃာတကကံ တစ်ခုတည်း ဖြစ်ပါလျက် အဘာယ်သို့ ကျေးဇူးပြုပါသနည်း၊ ရှင်းပြပါ။

သူတစ်ပါး အမိသတ်သည်ကိုမြင်၍ မိမိအမိကို သတ်သူ၏အစွမ်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အခြားတစ်ဘဝ၌ အမိကိုသတ်ဖူး၍ အခြားတစ်ဘဝ၌လည်း အမိကိုသတ်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ တစ်ဘဝတည်းမှာပင် ထပ်ကာ ထပ်ကာ စေခိုင်းခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှစ်ကြိမ်ပုတ်ခတ်လျှင် ဇကန် သေမည့်အမိကို ဒုတိယအကြိမ် ပုတ်ခတ်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း မာတုဃာတိက်က မာတုဃာတိက်အား ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

မာတုဃာတိကမ္မံ မာတုဃာတိကမ္မဿာတိ အည် မာတရံ ဟနန္တံ ဒိသွာ "ဝဋ္ဋတိတိ ဇဝံ ကာတု"န္တိ မာတရံ ဟနန္တဿ ဝါ, ဇကသ္မိံ ဘဝေ ဟန္တွာ အပရသ္မိမ္မိ ဟနနဝသေန ဝါ, ဇကသ္မိံယေဝ ဘဝေ "ဂစ္ဆ မေ မာတရံ ဟနာဟိ"တိ ပုနပ္ပုနံ အာဏာပနဝသေန ဝါ, ဒ္မိဟိ ပဟာရေဟိ နိယတမရ

ဏာယ ဒုတိယပဟာရဒါနဝသေန ဝါ မာတုဃာတိကမ္မံ မာတုဃာတိကမ္မသဿ ဥပနိဿယော ဟောတိ။ (၅၊ ၄၄၆)

ဆောင်။ ။သူသတ်လို့သတ်၊ နှစ်ဘဝ သတ်နှင့်၊ အထပ်ထပ်ခိုင်း၊ နှစ်ချက်ပိုင်းဟု၊ ရိုင်းပျ မာတု၊ သတ်ဖြတ်မှု၊ မာတု ကံချင်းချင်း။

"ရာဂံ ဥပနိဿာယ ပါဏံ ဟနတိ"စသည်၌ ရာဂံ၏အရကား ရာဂ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ပါဏံ ဟနတိ၏အရကား ပါဏာတိပါတ ဖြစ်သော ဒေါသမူ မောဟမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ အဒိန္နံ အာဒိယတိ၏အရကား အဒိန္နာဒါန်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ မုသာ ဘဏတိ၏အရကား မုသာဝါဒဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ပိသုဏံ ဘဏတိ၏အရကား ပိသုဏာဝါစာဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ဖရုသံ ဘဏတိ၏အရကား ဖရုသဝါစာဖြစ်သော ဒေါသမူ မောဟမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ သမ္ဖံ ပလဟတိ၏အရကား သမ္ဖပ္ပလာပဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

"သန္ဓိံ ဆိန္ဒတိ၊ နိလ္လောပံ ဟရတိ၊ ဧကာဂါရိကံ ကရောတိ၊ ပရိပန္ထေ တိဋ္ဌတိ၊ ဂါမဃာတံ ကရောတိ၊ နိဂမဃာတံ ကရောတိ"တို့၏အရကား အဒိန္နာဒါန်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ပရဒါရံ ဂစ္ဆတိ၏အရကား ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဖြစ်သော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ မာတရံ ပိတရံ အရဟန္တံ ဧဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန တထာဂတသ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သံဃံ ဘိန္ဒတိ–တို့၏အရကား ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ [ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် အကုသိုလ်ဒွါဒသအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏။]

ဒေါသံ၏အရကား ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ မောဟံ၏အရကား မောဟပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်ဒွါဒသစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ မာနံ၏အရကား မာနပြဋ္ဌာန်းသော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ဒိဋ္ဌိံ၏အရကား ဒိဋ္ဌိပြဋ္ဌာန်းသော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ပတ္ထနံ၏အရကား ဘဝသမ္ပတ္တိ , ဘောဂသမ္ပတ္တိကို တောင့်တသော လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ [ပါဏံ ဟနတိစသည်တို့၏အရကို ရှေးနည်းအတိုင်း ယူမြဲ၊ ရာဂေါ ဒေါသောစသည်တို့၏ အရကိုလည်း ရှေးနည်းအတိုင်း ယူမြဲ။]

ပါဏာတိပါတော၏အရကား ပါဏာတိပါတဖြစ်သော ဒေါသမူ မောဟမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ပါဏာတိပါတသ၏အရကား ပါဏာတိပါတဖြစ်သော ဒေါသမူ မောဟမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ အဒိန္နာဒါနသ၏အရကား အဒိန္နာဒါန်ဖြစ်သော အကု

သိုလ်ဒွါဒသစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရသ၏အရကား ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဖြစ်သော လောဘမူ မောဟမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ မုသာဝါဒသ၏အရကား မုသာဝါဒဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ပိသုဏာယ ဝါစာယ၏အရကား ပိသုဏဝါစာဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ဖရုသာယ ဝါစာယ၏အရကား ဖရုသဝါစာဖြစ်သော ဒေါသမူ မောဟမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ သမ္ဖပ္ပလာပသ၏အရကား သမ္ဖပ္ပလာပဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ အဘိဇ္ဈာယ၏အရကား အဘိဇ္ဈာဖြစ်သော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ဗျာပါဒသ၏အရကား ဗျာပါဒဖြစ်သော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ၏အရကား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ [ပါဠိတော်သွားအတိုင်း လှည့်၍ဆိုပါ၊ "တေသု ပါဏာတိပါတော ဖရုသဝါစာ"စသော သင်္ဂီဟပါဋ္ဌကို နှလုံးသွင်း၍ဆိုပါ။]

မာတုဃာတိကမ္မ၏အရကား ဒြပ်ပြား သဏ္ဌာန်ပြားသော မာတုဃာတကကံ, ရေးဘဝကသတ်ခဲ့ဖူးသော မာတုဃာတကကံ, ဤဘဝတွင် အဖန်တစ်လဲလဲသေစေ၍ သတ်စေသော မာတုဃာတကကံ, နှစ်ကြိမ်ရိုက်ဆော်၍သတ်သော မာတုဃာတကကံရ၏။ မာတုဃာတိကမ္မသ၏အရကား ဖြစ်ဆဲသောမာတုဃာတကကံရ၏။ ပိတုဃာတိကမ္မ၏အရကား ပိတုဃာတကဖြစ်သော ဒေါသမူဒွေး သတ္တမဇော်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ပိတုဃာတိကမ္မသ၏အရကား ပိတုဃာတကဖြစ်သော ဒေါသမူဒွေး သတ္တမဇော်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ (သံဃဘေဒကတိုင်အောင် နည်းတူပင်တည်း။) နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ၏အရကား နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခုသတ္တမဇော်စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

၅။ အကုသလော-ကုသလသ

"ရာဂံ ဥပနိဿာယ ဒါနံ ဒေတိ"စသည်၌ ရာဂ၏အရကား ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ဥပနိဿာယ ဒါနံ ဒေတိ၏အရကား ဒါနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ (အကြွင်း နည်းတူပင်။)

"ပါဏံ ဟန္တွာ တသ ပဋိယာတတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတိ"စသည်၌ ပါဏံ ဟန္တွာ တသ၏အရကား ပါဏာတိပါတစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ပဋိယာတတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတိ၏အရကား ဒါနစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ကာမကုသိုလ်ရ၏။ [အကြွင်း နည်းတူပင်၊ "အဒိန္နံ အာဒိယိတ္တာ"အစရှိသည်တို့၏ အရကိုလည်း "အကု-အကု"ကို နည်းမှီ၍ကောက်ပါ။]

၆။ အကုသလော-အဗျာကတသ

"ရာဂံ ဥပနိဿာယ အတ္တာနံ အာတာပေတိ"စသည်၌ ရာဂံ၏အရကား ရာဂပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ အတ္တာနံ အာတာပေတိ ။ပ။ ပစ္စနုဘောတိတို့၏အရကား ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ရ၏။ (အကြွင်း နည်းတူပင်။) အကုသလံ ကမ္မ၏အရကား ဗလဝဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသစေတနာရ၏။ ဝိပါကဿ၏အရကား အကုသလဝိပါက် ၇-ခုရ၏။

၇။ အဗျာကတော-အဗျာကတသ

၂၀။ "ကာယိကံ သုခံ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ"၌ သုခသည်ဒုက္ခအား အဘယ်သို့ ကျေးဇူးပြုပါသနည်း၊ ရှင်းပြပါ။

အအေးဒဏ်စသည်တို့ကြောင့် မီးလှုံမှုစသည်ကို လွန်လွန်ကဲကဲပြုသူမှာ ပထမချမ်းသာခံစားရ၍ နောက်အခါ ဆင်းရဲခံစားရခြင်းသည် ကာယိကသုခက ကာယိကဒုက္ခအား ကျေးဇူးပြုပုံဖြစ်ပါသည်။

ကာမဂုဏ်ကို လွန်ကဲစွာ သုံးဆောင်ခံစားသောပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဤဘဝ၌ ကာယိကသုခကိုခံစားရ၍ နောက်ဘဝ၌ နေရယိကကာယိကဒုက္ခကို ခံစားရခြင်းသည် ကာယိကသုခက ကာယိကဒုက္ခအား ကျေးဇူးပြုပုံ ဖြစ်ပါသည်။

သီတာဒီသု ပန အဂ္ဂိသန္တာပနာဒီနိ အတိသေဝန္တဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ သုခံ အပရဘာဂေ ဒုက္ခဿ (ဥပနိဿယော ဟောတိ)။

"သုခေါ ဝတိမိဿာ ပရိဗ္ဘာဇိကာယ တရုဏာယ လောမသာယ ဗာဟာယ သမ္မသော"တိ ဝါ ကာမေသု ပါတဗျတံ အာပဇ္ဇန္တဿ ဣဒ ကာယိကသုခံ နေရယိကဿ ကာယိကဒုက္ခဿ (ဥပနိဿယော ဟောတိ)။ (၅၊ ၄၄၇)

ဆောင်။ ။တိုင်းဆ လွန်စွာ၊ မီးလှုံ ပါက၊ ချမ်းသာ ပထမ၊ ခံစား ရ၍၊ နောက်မှ ဆင်းရဲ၊ ခံစား မြဲတည်း။ လွန်ကဲ ကာမာ၊ သုံးဆောင် ပါလည်း၊ ကာယာသုခ၊ ခံစားရ၍၊ ဒုက္ခ ဆင်းရဲ၊ နောက်မှတွေ့၏။ မလွဲ မှတ်ယူ၊ ဤသည့် မူကို၊ ပကတူပ၊ နိဿယဟု၊ မိန့်ဟ ထုတ်ပြန်၊ နည်းလမ်းညွှန်သည်၊ သုခံ ဒုက္ခဿ ပစ္စယော။

ကာယိကံ သုခံ၏အရကား သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ (ကာယိကဿ သုခဿ၏အရလည်း ၄င်းပင်။) ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ၏အရကား ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

"ဥတု ကာယိကသု သုခသု"၌ ဥတုအရကား လျှောက်ပတ်သော အချမ်းအပူဟူသော ဥတုရ၏။ "ဥတု ကာယိကသု ဒုက္ခသု"၌ ဥတုအရကား မလျှောက်ပတ်သော အချမ်းအပူဟူသော ဥတုရ၏။

"ဘောဇနံ ကာယိကသု သုခသု"၌ ဘောဇနံအရကား လျှောက်ပတ်သော ဘောဇဉ်ရ၏။ "ဘောဇနံ ကာယိကသု ဒုက္ခသု"၌မလျှောက်ပတ်သော ဘောဇဉ် ရ၏။

"သေနာသနံ ကာယိကသု သုခသု"၌ သေနာသနံအရကား လျှောက်ပတ်သော ကျောင်းအစရှိသော အိပ်ရာနေရာရ၏။ "သေနာသနံ ကာယိကသု ဒုက္ခသု"၌ သေနာသနံအရကား မလျှောက်ပတ်သော ကျောင်းအစရှိသော အိပ်ရာနေရာရ၏။

"ကာယိကံ သုခံ ဒုက္ခံ ဥတု ဘောဇနံ သေနာသနံ ဖလသမာပတ္တိယာ"၌ ဥတု ဘောဇနံ သေနာသနံတို့၏အရကား လျှောက်ပတ်သော ဥတု ဘောဇဉ် သေနာသနရ၏။ ဖလသမာပတ္တိယာ၏အရကား ဖိုလ်လေးခုသမာပတ်ရ၏။ (အကြွင်း ရှေးနည်းအတိုင်းပင်။)

၈။ အဗျာကတော-ကုသလသု

"ကာယိကံ သုခံ ဥပနိဿာယ ဒါနံ ဒေတိ"စသည်၌ ကာယိကံ သုခ၏ အရကား သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ [ဒါနံ ဒေတိစသည်တို့၏ အရကား ရှေးနည်းအတိုင်းပင်၊ "ဗျာ-အကု"၌လည်း ရှေးနည်းတူပင်။]

၂၁။ "ဗဟုဓာ ဟောတိ ပကတူပနိဿယော"ဟူသော သင်္ဂဟပါဠိအရ ပကတူပ နိဿယပစ္စည်းသည် စိတ်စေတသိက်ရုပ်နှင့်တကွ ပုဂ္ဂလ ဥတု ဘောဇန သေနာသန တိုင်အောင် အလွန်ပျံ့နှံ့ ကျယ်ဝန်းများပြားပါလျက် စိတ်စေတသိက်အားသာ ကျေးဇူးပြု၍ ရုပ်တရားအား အဘယ့်ကြောင့် ကျေးဇူးမပြုပါသနည်း။ (ရုပ်တရားသည် အဘယ့်ကြောင့် ပကတူပပစ္စယုပဋ္ဌန်တရား၌ မပါဝင်ပါသနည်း။)

ရုပ်တရားတို့သည် အစေတန အဗျာပါရသဘောမျှသာ ဖြစ်ကြပါသည်၊ ကောင်းစွာပြုအပ်သော "ပကတ"သဘောမရှိကြပါ၊ ထို့ကြောင့် ရုပ်တရားတို့အား ကျေးဇူးမပြုပါ။ (ရုပ်တရားတို့သည် ပကတူပပစ္စယုပဋ္ဌန်တရား၌ မပါဝင်ကြပါ။)

ရူပံ နာမ အစေတနာဗျာပါရဓမ္မမတ္တမေဝ ဟောတိ, အပကတသဘာဝံ စ၊ (ရူပသို့ နတ္ထိ စေတနာဗျာပါရော, ပကတဘာဝေါ စ၊) တသ္မာ ရူပသု နပကတူပနိဿယော။ (ရူပံ ပကတူပနိဿယပစ္စယုပဋ္ဌနဓမ္မတော ဝိနိမုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။)

ဆောင်။ ။ရုပ်တရား၊ စေတနာကင်း၊ ဗျာပါကင်း၏၊ ကင်း "ပကတ"၊
အကြောင်းပြ၊ မရ-ပွန်ခ္ခြင်ဉ်။

၂၂။ နိဗ္ဗာန်သည် အဘယ့်ကြောင့် ပကတူပပစ္စည်း မတပ်ပါသနည်း၊ (ပကတူပ ပစ္စည်းခ္ခ် မပါဝင်ပါသနည်း။)

နိဗ္ဗာန်ခ္ခ် ဖြစ်စေအပ် မှီဝဲအပ်သော(နိဗ္ဗာဒိတ, ဥပသေဝိတ)အကြောင်း သဘော မရှိသောကြောင့် ပကတူပနိဿယပစ္စည်းမတပ်ပါ။ (ပကတူပနိဿယ ပစ္စည်းခ္ခ် မပါဝင်ပါ။)

နိဗ္ဗာနေ နိဗ္ဗာဒိတောပသေဝိတဘာဝေါ နတ္ထိ၊ တသ္မာ နိ ပကတူပနိဿယော ဟောတိ။ (ပကတူပနိဿယပစ္စယဝမ္မေ အနန္တရောဂဝံ။)

ဆောင်။ ။နိဗ္ဗာဒိတ၊ သေဝိတဟု၊ နှစ်ဝ သဘော၊ မရှိသောကြောင့်၊
နိရောနိဗ္ဗာန်၊ စွည်းခ္ခ် ချန်သည်၊ မှတ်ရန် ပကတူပ သဘောတည်း။

၂၃။ ဥပနိဿယပစ္စည်း၏အပြား မည်မျှရှိပါသနည်း၊ ရေတွက်ပြပါ။

ဥပနိဿယပစ္စည်းသည် အာရမ္မဏူ, အနန္တရ, ပကတူ-ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏၊ အာရမ္မဏူခ္ခ် သန်ဿာ ၇--ချက်၊ အနန္တရခ္ခ် သန်ဿာ ၇-ချက်၊ ပကတူခ္ခ် သန်ဿာ ၉-ချက်ရ၏။ (သုဒ္ဓသန်ဿာကိုကြည့်၍ "ကု-ကု"ခ္ခ် သုံးမျိုးလုံးရ၏-စသည်ဖြင့်သိပါ၊) ထို့ကြောင့်... ကု-ကုခ္ခ် သုံးပါးလုံး၊ ကု-အကုခ္ခ် (အာရမ္မဏူ၊ ပကတူ) ၂-ပါး၊ ကု-ဗျာခ္ခ် သုံးပါးလုံး၊ အကု-အကုခ္ခ် ၃-ပါးလုံး၊ အကု-ကုခ္ခ် (ပကတူ)တစ်ပါး၊ အကု-ဗျာခ္ခ် (အနန္တရ၊ ပကတူ) ၂-ပါး၊ ဗျာ-ဗျာခ္ခ် ၃-ပါးလုံး၊ ဗျာ-ကုခ္ခ် ၃-ပါးလုံး၊ ဗျာ-အကုခ္ခ် ၃-ပါးလုံး၊ ဤသို့လျှင် ၂၃-ပါးရှိ၏။ [တေဝိသတိဝိဓေန ဥပနိဿယော ဘာဇိတော။ (ဌ၊ ၄၄၉)] အဓိပတိစသော ကျန်မျိုးယုက် ၉-ပစ္စည်းကိုလည်း ဤကဲ့သို့ ဝေဖန်နိုင်သည်။

ကုသလော ကုသလသာတိဇ္ဇ တီဏိ၊ ကုသလော အကုသလသာတိဇ္ဇ ဒွေ၊ ကုသလော အဗျာကတသာတိဇ္ဇ တီဏိ၊ အကုသလော အကုသလသာတိ ဇ္ဇ တီဏိ၊ အကုသလော ကုသလသာတိဇ္ဇ ဇကံ၊ အကုသလော အဗျာ ကတသာတိဇ္ဇ ဒွေ၊ အဗျာကတော အဗျာကတသာတိဇ္ဇ တီဏိ၊ အဗျာ ကတော ကုသလသာတိဇ္ဇ တီဏိ၊ အဗျာကတော အကုသလသာတိဇ္ဇ တီဏိ၊ ဇဝံ တေဝိသတိဝိဓော ဥပနိဿယော။

❀❀❀❀❀

ပုရေဇာတပစ္စည်း

၂၄။ အာပေါအစရှိသည်တို့သည်လည်း ပုရေဇာတပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်လျက် ပါဋိတော်၌ မဟောမူ၍ အဘယ်ကြောင့် "စက္ခု အနိစ္စတော"ဟူ၍သာ ဟောတော်မူရပါသနည်း။

အာပေါစသည်တို့သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့သော သုခုမရုပ်များဖြစ်၍ မသိလွယ်ပါ၊ ရန့်ရင်း(ပေါ်လွင်)သည့် စက္ခုစသော သြဠာရိကရုပ်တို့ဖြင့်ဟောမှသာ သိလွယ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် "စက္ခု အနိစ္စတော"စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူရပါသည်။ [အာပေါစသည်တို့ ပါဋိတော်၌ မဟောအပ်သော်လည်း ပုရေဇာတအာရုံပစ္စည်း ဖြစ်နိုင်ကြသည်သာ။]

အာပေါဓာတုအာဒီနိ သုခုမာနိ ဖုသိတုံ အသက္ကုဏေယျာနိ၊ စက္ခာဒီနိ သြဠာရိကာနိ ဖုသိတုံ သက္ကုဏေယျာနိ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ စက္ခာဒီနိယေဝ ဝုတ္တာနိ။ [အာပေါဓာတုအာဒီနိ အဝုတ္တာနိပိ ပုရေဇာတာရမ္မဏာနိ ဟောန္တိယေဝ။]

ဆောင်။ ။ရုပ် သုခုမ၊ သိမ်မွေ့လှ၊ သိရ မလွယ်ကူ။
စက္ခု စရှိ၊ သြဠာရိ၊ သိရ လွန်လွယ်ကူ။
ထို့ကြောင့် စက္ခု၊ အစခြုံ၊ မှတ်တုံ မိန့်တော်မူ။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း

၂၅။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းသည် ဇနကသတ္တိရှိသလော, ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိရှိသလော၊ အဘယ်သို့ ကျေးဇူးပြုပါသနည်း။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းသည် ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိရှိပါသည်၊ ဖြစ်နှင့်ပြီးသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို နောက်မှနေပြီး ထောက်ပံ့သောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ပစ္ဆာဇာတော ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိကော၊ ဥပတ္ထမ္ဘနဝသေန ပစ္ဆာဇာတော ဟုတ္တာ ဥပကာရကော။

ဆောင်။ ။ပစ္ဆာဇာတ၊ ပစ္စယ၊ ထမ္ဘက သတ္တိသာ။
ဖြစ်ပြီး ပွန်တွေ့၊ တည်တံ့စေ၊ နောက်နေ ကျေးဇူးဖြာ။

ကမ္မပစ္စည်း

၂၆။ "ပဋိသန္ဓိကွဏေ ဝိပါကာဗျာကတာ စေတနာ သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ"ဟူသောပါဋ်ဖြင့်ပင် ဟဒယဝတ္ထုလည်း ကဋတ္တာရုပ်ပင်ဖြစ်၍ ပြီးကောင်းလျက် အဘယ်အကျိုးငှာ "စေတနာ ဝတ္ထုဿ"ဟု အထူးဟောတော်မူရ ပြန်ပါသနည်း၊ ရှင်းပြပါ။

ပုံမှန်အားဖြင့် နာမ်တရားတို့သည် ဟဒယဝတ္ထုကို မှီကြရပါသည်၊ ဟဒယဝတ္ထုကြောင့် ဖြစ်ကြရပါသည်။ (ဟဒယဝတ္ထုက ပစ္စည်း၊ နာမ်တရားက ပစ္စယုပ္ပန်။) သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ကား နာမ်စေတနာတရားက (ပစ္စည်းတရားအနေဖြင့်)ဟဒယဝတ္ထုအား ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ "စေတနာ ဝတ္ထုဿ"ဟု အထူးဟောတော်မူရပြန်ပါသည်။

အရူပဓမ္မာ နာမ ဝတ္ထုပတိဋ္ဌိတာ ဝတ္ထုတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တာ၊ (ဝတ္ထု ပစ္စယော၊ အရူပဓမ္မာ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊) ဇဝံသန္တေပိ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ စေတနာ ဝတ္ထုဿာပိ ပစ္စယော ဟောတိတိ ဒဿေတုံ "စေတနာ ဝတ္ထုဿာ"တိ ပုန ဝုတ္တံ။

ဆောင်။ ။အကြောင်း ဝတ္ထု၊ နာမ်အစု၊ ကျိုးပြု ခဲ့လေသည်။
သန္ဓေအခါ၊ စေတနာက၊ သေချာစေ့ဉ၊ အကြောင်းရှု၊
ဝတ္ထု ကျိုးပြုရည်။
စေတနာစ၊ ဝတ္ထုဿ၊ ဟောရ ပြန်လေသည်။

အာဟာရပစ္စည်း

၂၇။ ရူပ်အာဟာရ၌ ကဗဠီကာရာဟာရသည် စတုဇရူပ်အား ဇနကသတ္တိ ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိနှစ်ပါးဖြင့် ကျေးဇူးပြုရာ အဘယ်ရူပ်အား အဘယ်သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသနည်း။

ကဗဠီကာရာဟာရသည် အာဟာရဇရူပ်အား ဇနကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်၊ ကြွင်းတိဇရူပ်အား ဥပတ္ထမ္ဘကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ကဗဠီကာရာဟာရော အာဟာရသမုဋ္ဌာနဿ ဇနကဝသေန, သေသာနံ (သေသဿ တိဇသမုဋ္ဌာနဿ)ဥပတ္ထမ္ဘကဝသေန အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဆောင်။ ။ကဗဠီကာရ၊ ဟာရဇအား၊ ဇနကသတ္တိ၊ ပြုလေဘိ၏၊
ကြွင်းတိဇအား၊ ထမ္ဘကား၊ ခွဲခြား ပြုလေသည်။

ပဉ္စာဝါရအဓိပ္ပာယ် ပြီး၏။

ပစ္စည်းသရုပ်ခွဲ

ပဋ္ဌာန်းအဋ္ဌကထာ၌ ၂၄-ပစ္စည်းကို "ဧကပစ္စယဘာဝ"စသောအားဖြင့် ၁၀-မျိုး ခွဲပြထား၏၊ ထိုတွင် အချို့ကို ထုတ်နုတ်ပြပါမည်။

ဝိသဘာဂပစ္စည်းများ

ပုရေဇာတနှင့်ပစ္ဆာဇာတ၊ သမ္မယုတ္တနှင့်ဝိပ္ပယုတ္တ၊
အတ္ထိနှင့် နတ္ထိ၊ ဝိဂတနှင့် အဝိဂတ။

သဘာဂပစ္စည်းများကား "ဧက် ဒသ် ဟေ ဟာ"စသည်ဖြင့် သဘာဂသင်္ခ်ာ ဝါရ၌ ခွဲပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင်ဖြစ်၏။

ယုဂဠက(အစုံ) ပစ္စည်းများ

အနန္တရ, သမနန္တရ=	(အနက်တူ)။
နိဿယ, ဥပနိဿယ=	(သဒ္ဒါတူ၊ ဥပကား ဇောတကမျှသာ)။
ပုရေဇာတ, ပစ္ဆာဇာတ=	(ကာလပဋိပက္ခ)။
ကမ္မ, ဝိပါက=	(အကြောင်း, အကျိုး)။
သမ္မယုတ္တ, ဝိပ္ပယုတ္တ=	(အညမညပဋိပက္ခ)။
အတ္ထိ, နတ္ထိ=	(အညမညပဋိပက္ခ)။
ဝိဂတ, အဝိဂတ=	(အညမညပဋိပက္ခ)။

ဇနကာဇနက ပစ္စည်းများ

အနန္တရ, သမနန္တရ, အနန္တရူပနိဿယ, ပကတူပနိဿယ, နာနာက္ခဏိက ကမ္မ, နတ္ထိ, ဝိဂတ၊ ပေါင်း ၇-ပစ္စည်းသည် ဇနကပစ္စည်းများ ဖြစ်၏။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းသည် ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စည်းဖြစ်၏။ ကျန် ၁၅-ပစ္စည်းတို့သည် ဇနကာဇနကပစ္စည်းများ ဖြစ်၏။

ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို ဖြစ်စေတတ်သောပစ္စည်းများကို "ဇနက"ပစ္စည်းဟုခေါ်၏၊ မဖြစ်စေတတ်သောပစ္စည်းများကို "အဇနကပစ္စည်း"ဟုခေါ်၏၊ အဇနကဟူသည် ဥပတ္ထမ္ဘကတည်း။

ဇနကာ သတ္တမာ ဟောန္တိ၊ ဧကောဝ ဥပတ္ထမ္ဘကော။
သေသာဒ္ဒါရသ ဝိညေယ္မာ၊ ဇနကာ စုပတ္ထမ္ဘကာ။

သဗ္ဗဒ္ဓါသဗ္ဗဒ္ဓါနိက ပစ္စည်းများ

သဟဇာတ, နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ၄-ပစ္စည်းတို့သည် သဗ္ဗဒ္ဓါနိက ပစ္စည်းများဖြစ်၏။ ကျန် ၂၀-သောပစ္စည်းတို့သည် အသဗ္ဗဒ္ဓါနိကပစ္စည်းများ ဖြစ်၏။

သဗ္ဗဒ္ဓါနိကာ စတုရော၊ သေသာ အသဗ္ဗဒ္ဓါနိကာ။

အလုံးစုံသော သခ်ၨာတရုပ်နာမ်တို့၏ အကြောင်း၏အဖြစ်ရှိသော ပစ္စည်းများကို "သဗ္ဗဒ္ဓာနိက"ပစ္စည်းဟုခေါ်၏၊ အားလုံးသောရုပ်နာမ်အကျိုး (ပစ္စယုပ္ပန်)တရားတို့သည် သဟဇာတစသည်တို့နှင့် ကင်းရှိမဖြစ်နိုင်ကြ၊ သဟဇာတစသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်ကြရ၏၊ သဟဇာတစသည်တို့၏ ပစ္စယုပ္ပန် (အကျိုး) တရားတို့ချည်းသာဖြစ်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ယင်း ၄–ပစ္စည်းတို့၌ ပစ္စနိက်မရှိချေ။ [ပဋ္ဌာဝါရ, ဆဝါရသုဒ္ဓသခ်ၨာများကို သတိပြုပါ။]

ဘုံအားဖြင့် ဝေဖန်

ပဋ္ဌဝေါကာရဘုံ၌ ၂၄–ပစ္စည်းလုံး ရ၏။

စတုဝေါကာရဘုံ၌ ပုရေဇာတ, ပစ္ဆာဇာတ, ဝိပွယုတ္တတို့မှတစ်ပါး ကျန် ၂၁–ပစ္စည်းရ၏။

ဧကဝေါကာရဘုံ၌

သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ကမ္မ, ဣန္ဒြိယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ၊ ပေါင်း ၇–ပစ္စည်း ရ၏။

ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သော အနိန္ဒြိယဗဟုရုပ်များ၌ သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ၊ ပေါင်း ၅–ပစ္စည်း ရ၏။

ဆောင်။ ။ဗဟိဒ္ဓ၌၊ ငါးဝ အလွန်၊ ခွန် ဧကဝေါ၊ စတုဝေါတုံ၊ ဧက်ဝီကြုံ၊
လုံးစုံ ပဋ္ဌဝေါ။

ကာလအားဖြင့် ဝေဖန်

အနန္တရ, သမနန္တရ, အာသေဝန, နတ္ထိ, ဝိဂတ၊ ဤ၅–ပစ္စည်းတို့သည် အတိတ်ကာလ၌ ဖြစ်၏။

ကမ္မပစ္စည်းသည် ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်ကာလနှစ်မျိုး၌ဖြစ်၏။

အာရမ္မဏ, အဓိပတိ, ဥပနိဿယ ၃–ပစ္စည်းတို့သည် ရုံခါ ကာလသုံးပါး၌ ဖြစ်၏၊ ရုံခါ ကာလသုံးပါးမှလွတ်၏၊ တိကာလိက ကာလဝိမုတ္တမည်သော အနေကန္တိကပစ္စည်းများတည်း။ ကျန် ၁၅–ပစ္စည်းတို့သည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ ဖြစ်ကြ၏။

ဆောင်။ ။နံနံ အာသေ၊ နတ် ဝိဂတော၊ ငါးထွေ အတီတံ။
တိတ် ပွန်နှစ်ဝ၊ ကာလိက၊ ကမ္မပစ္စယံ။
အာ, ဓိ, ဥပ၊ ဖြစ် လွတ်ရ၊ ကာလ မမြဲမှန်။
ကျန်ဆယ့်ငါးဝ၊ ပစ္စယ၊ ကာလ ပစ္စုပ္ပန်။

ပစ္စည်းသရုပ်ခွဲ ပြီး၏။
အဓိပ္ပာယ်ခန်း ပြီး၏။

ဉာဏ်ဖွင့် မေးခွန်းများ

၁။ လောကဌ် ဆဋ္ဌဘိည ပဋိသန္ဓိဒါပတ္တ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟု ပြောဆိုလေ့ရှိကြရာ ပဋိသန္ဓိဒါပတ္တ ရဟန္တာရှိသကဲ့သို့ ပဋိသန္ဓိဒါပတ္တသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် ရှိ, မရှိ(ပဉ္စာဝါရ) ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်နှင့် နှိုင်းညှိ၍ တိကျသော အဆုံးအဖြတ်ကို ပေးပါ။

ဝိဇ္ဇတေဝ ပဋိသန္ဓိဒါပတ္တသောတာပန္နော။

မဂ္ဂေါ သေက္ခာနံ အတ္ထပဋိသန္ဓိဒါယ ဓမ္မပဋိသန္ဓိဒါယ နိရုတ္တိပဋိသန္ဓိဒါယ ပဋိဘာနပဋိသန္ဓိဒါယ ဌာနာဌာနကောသလ္လသ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယောတိ သာဓိကာ ပါဠိ။

၂။ စုပေါင်းလုပ်အားသည် အလွန်ပင်ထိရောက် အောင်မြင်လေ့ရှိရာ ခွဲကောင်းကောင်း ဆန္ဒပြင်းပြင်း ညီညွတ်စွာဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်၍ ဆိုင်ရာအကျိုးကိစ္စများ ပြီးစီးရာ၌ မည်သည့်ပစ္စယသတ္တိများက စုပေါင်းလုပ်အားပေးကြပါသနည်း။

အဓိပတိ သဟဇာတ အညမည နိဿယ ဝိပါက သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ နဝ ပစ္စယသတ္တိယော ဥပကာရိကာ ဟောန္တိ။

၃။ မဂ်စိတ်ဖြစ်ပြီးနောက် ဖိုလ်စိတ်ဖြစ်ပေါ်ရာ၌ ယင်း မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်တို့၏ အကြားဝယ် ဘဝင်စသော အခြားစိတ်များက ကြားခံဆက်သွယ်ပေးမှု ရှိ, မရှိ (ပဉ္စာဝါရ) ပဋ္ဌာန်းမျက်စိဖြင့် သာဓကပါဠိထုတ်ကာ ယတိပြတ်ဆုံးဖြတ်ပြပါ။

ကာနိစိပိ စိတ္တာနိ အန္တရံ နေ ကရောန္တိ။

မဂ္ဂေါ ဖလဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယောတိ သာဓိကာ ပါဠိ။

၄။ "ပုဂ္ဂိုလ်ခင်မှ တရားမင် (သဒ္ဓါအစ တဏှာက)" ဟူသော လောကဆိုရိုးစကား၌ အဘယ်မျှသော ပဋ္ဌာန်းပစ္စယသတ္တိတို့က ထောက်ခံသမျှ ကျေးဇူးပြုနေပါသနည်း၊ (ပစ္စယုဒ္ဓါရ မြင်ကွင်းကျယ်ဖြင့်) တင်သွင်းဖွယ် ပစ္စယသတ္တိများကို သင်အစွမ်းသတ္တိရှိသမျှ တင်ပြပါ။

ပုဂ္ဂိုလ်ခင်မှ = တဏှာ။ တရားမင် = သဒ္ဓါ။ (အကု–ကု)

ဒွေ အာရမ္မဏ ပကတူပနိဿယပစ္စယာ ဥပကာရကာ ဟောန္တိ။ (သုဒ္ဓသင်္ချာမှ "အကု–ကု" သင်္ချာကိုရည်သည်။)

၅။ အလှူအတန်းပေးကမ်းသော ဒါနရှင်အား မိမိဒါနကို အာရုံပြု၍ ကုသိုလ် သာမက အကုသိုလ်လည်း ဖြစ်တတ်သေးရာ ထိုသို့ဖြစ်ပုံပြ ဒေသနာကို ပဋ္ဌာဝါရလာ အတိုင်း ရေးခဲ့ပါ။

ကုသလော ဓမ္မော အကုသလသ ဓမ္မသ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။
ဒါနံ ဒတ္တာ (သီလံ သမာဒိယိတ္တာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ) တံ အသ္သာ ဒေတိ၊ တံ အာရဗ္ဘ ။ ပ ။ ဒေါမနသ္သံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနိ ။ ပ ။ ဒေါမနသ္သံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၆။ အလုပ်တစ်ခုကို ဆန္ဒပြင်းပြင်း အားတင်းကာပြုလုပ်ပါက ရနိုင်သောအကျိုး တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုအကျိုးထွက်ပေါ်လာရေးအတွက် အားပေးကူညီကြသည့် စွမ်းအင်သတ္တိတို့ကိုလည်းကောင်း ပစ္စယနိဒ္ဒေသကိုမှီး၍ အသီးသီး ကောက်ပြပါ။

ဒွေပညာသ သာမိပတိဇဝနာနိ စ, ဆန္ဒဝိစိကိစ္ဆာဝဇ္ဇိတာ ပညာသ စေတသိကာ စ, သာမိပတိစိတ္တဇရူပါနိ စ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။
အမိပတိ သဟဇာတ အညမည နိဿယ ဝိပါက သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ နဝ ပစ္စယသတ္တိယော ဥပကာရိကာ ဟောန္တိ။

၇။ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်မှု (ဣန္ဒြိယ) သတ္တိကြောင့် အကုသိုလ်တရားကိုစွဲ၍ အကုသိုလ် တရားများဖြစ်ကြရာ၌ ယင်း စိုးမိုးအုပ်ချုပ်မှုသတ္တိ၏ တည်ရာတရားတို့ကို ယင်းသတ္တိနှင့် တွဲဖက်၍ ဆိုရိုးကျကောက်ပြပါ။

ဣန္ဒြိယ ပစ္စယေနာတိ ဟေတုပါ ဌေ– သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာနံ ဥပကာရကေ ဒ္ဝါဒသ အကုသလစိတ္တစေတသိကသင်္ခါတေ ဧကေကသ္မိံ စိတ္တက္ခဏေ ဥပ္ပန္နာနံ ဧဝိတ စိတ္တ ဝေဒနာ ဝိရိယ ဧကဂ္ဂတာတိ ပဌမံ အရူပဣန္ဒြိယပစ္စယမ္မာနံ သဟဇာတိန္ဒြိယ သတ္တိ လဗ္ဘတိ။

၈။ ဟေတုပစ္စည်းကြောင့် အကုသိုလ်တရားကိုစွဲ၍ အကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်ကြ ပုံကို "အကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ အကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ"စသည်ဖြင့် အနုလုံ၌ ဟောတော်မူ၏သောကြောင့် သိရပေပြီ၊ ကြွင်းကျန်သော တရားများကိုကား မသိရသေး၊ ထို့ကြောင့် ကြွင်းကျန်သောတရားများကိုလည်း သိကြရအောင် ပါဠိတော် ရေးပြပါ။

အကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ အကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နဟေတုပစ္စယာ။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတေ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စ သဟဂတော မောဟော။

၉။ နိဗ္ဗာန် မဂ္ဂတိ ဂဝေသတိတိ မဂ္ဂေါ (နိဗ္ဗာန်ကို ရှာမှီးတတ်သောကြောင့်မဂ်) ဟူသောစကားရပ်၌ ဂဝံပုဒ် ကြိယာပုဒ်တို့၏အရ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံကို ရှင်းပြ၍၊ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

နိဗ္ဗာနန္တိဧတ္ထ နိဗ္ဗာနသခ်ါတော အာရမ္မဏပစ္စယဓမ္မော မဂ္ဂတိ ဂဝေသတိတိဧတ္ထ စတုန္နံ မဂ္ဂါနံ (မဂ္ဂစိတ္တုပ္ပါဒါနံ) အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိယာ ဥပကာရကော။

တတ္ထ တယော အာရမ္မဏာဓိပတိဥပနိဿယပစ္စယာ သဟုပ္ပန္နာ ဟောန္တိ။

၁၀။ ဝိဇ္ဇာဇော်ဂျီ တပသီတို့ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်နေခြင်းသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိလော, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလော၊ အဘိဓမ္မာအမြင်ဖြင့် အကြောင်းပြ ကောက်ချက်ချပြ၍၊ ယင်း ကောက်ချက်ရ တရားက မည်သည့်ပစ္စယသတ္တိဖြင့် မည်သည့်အကျိုးတရားများ ဖြစ်ပွားလာစေနိုင်ပါသနည်း၊ ပဋ္ဌာန်းရှုထောင့်အမြင်ဖြင့် ရှင်းလင်းတင်ပြပါ။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ ယထာဘူတစ္စဂဟဏာဘာဝေန ဝိပရီတဒဿနတော။

အကုသလော အကုသလသ။ ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပါဏာတိပါတသ အဒိန္နာဒါနသ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရသ မုသာဝါဒသ ပိသုဏာယ ဝါစာယ ဖရုသာယ ဝါစာယ သမ္ဖပ္ပလာပသ အဘိဇ္ဈာယ ဗျာပါဒသ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ပဋ္ဌာနေ ဝုတ္တတ္တာ–

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပစ္စယာ ပါဏာတိပါတော အဒိန္နာဒါနံ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော ပိသုဏာ ဝါစာ သမ္ဖပ္ပလာပေါ အဘိဇ္ဈာ ဗျာပါဒေါစာတိ ဣမေ ပါပဝိပါကဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

၁၁။ ပဉ္စာဝါရဝယ် ပဋိသန္ဓေနာမကွန္ဓာနှင့် ဟဒယဝတ္ထုတို့ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ကြောင်းကျိုးအဖြစ် ဆက်နွယ်ကြရာ၌ အထောက်အကူပြု ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ထုတ်ပြ၍၊ ယင်း ပစ္စယသတ္တိတို့ကိုလည်း တစ်ပြိုင်နက် ယထာရဟ ခွဲခြားပြပါ။

သဟဇာတ အညမည နိဿယ ဝိပါက သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ အဋ္ဌ ဟောန္တိ။ တေသု သဟဇာတ အညမည နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ ပဋ္ဌဧကက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဝိပါက သမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တန္တိ တယော ယထာရဟံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

၁၂။ အာရမ္မဏမျိုး ၈–ပစ္စည်းလုံး၏ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ထိုက်သော တရားများကို ဖော်ပြ၍၊ ပဉ္စာဃဋနာ သင်္ခ်ာဝါရ၌ ပစ္စယသတ္တိအများဆုံး ပြိုင်နိုင်သည့်တရားများကို ဖော်ပြပြီး၊ ယင်း ပစ္စယသတ္တိတို့ကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

ဂရုကာရကာနံ ပဋ္ဌန်း လောဘမူလ မရဏာသန္နဇဝနာနံ ဥပကာရကံ, ဂရုကတံ စုတိစိတ္တောပရိသတ္တရသမစိတ္တေန သဟပ္ပဝတ္တံ ဟဒယဝတ္ထု။ (ဝတ္ထာမိသုဒ္ဓသင်္ခ်)

သမ္မယုတ္တကွန္ဓာနမေဝ ဥပကာရကော စတူသု ဖလစိတ္တေသု ပဝတ္တော ဝိမံသာဓိပတိ။

ဟေတုအဓိပတိ သဟဇာတ အညမညနိဿယ ဝိပါက ဣန္ဒြိယ မဂ္ဂ သမ္မယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ ဇကာဒသ ဟောန္တိ။

၁၃။ ပဋ္ဌိစ္စဝါရ အနုလုံဟေတုပစ္စည်း၏ "အဗျာကတေန အဗျာကတံ"ဝယ် ပဋ္ဌိသန္ဓေအခါ ကတ္တားပါဠိကိုကောက်ရာ၌ "သမ္မယုတ္တကွန္ဓာအားလည်းကောင်း၊ သမ္မယုတ္တကွန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်အားလည်းကောင်း"ဟု စကားထပ်နှစ်ခု ဆိုရိုးပြုထားရာ အရကောက်ဆရာကြီး၏ ရည်ရွယ်ရိုးရင်း နှလုံးသွင်းကို ရှင်းလင်းပြပါ။

စတုဝေါကာရံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာန"န္တိ။
ပဉ္စဝေါကာရံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "သမ္မယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါန"န္တိ။

၁၄။ အကြောင်းကုသိုလ်တရားက လွန်လွန်ကဲကဲ ကျေးဇူးပြုလိုက်သည့် အကျိုးကုသိုလ် တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အကြောင်းအကုသိုလ်တရားတို့က ကြိုကြိုတင်တင် ကျေးဇူးပြုလိုက်၍ အကျိုးအကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်ကြရာ၌ ဟိတ်ပါဠိ၏အရကို လည်းကောင်း ပဋ္ဌိစ္စဝါရအနုလုံလာအတိုင်း ကောက်ပြပါ။

(က) ကုသလော ဓမ္မောတိ ကတ္တုပဒေ–ယဒါ အဓိပတိကိစ္စံ သာဓေတိ၊ တဒါ အဋ္ဌ မဟာကုသလစိတ္တာနိ ဇကန္တေန နဝ မဟဂ္ဂတကုသလစိတ္တာနိ စတ္တာရိ မဂ္ဂစိတ္တာနိ တံသမ္မယုတ္တကအဋ္ဌတိံသ စေတသိကာနိစာတိ အဝယဝဘူတေ နာမက္ခန္ဓေ ပဋ္ဌိစ္စုပ္ပန္နာ အဓိပတိဝဇ္ဇိတာနိ အဋ္ဌ မဟာကုသလစိတ္တာနိ ဇကန္တေန နဝ မဟဂ္ဂတကုသလစိတ္တာနိ စတ္တာရိ မဂ္ဂစိတ္တာနိ တံသမ္မယုတ္တကအဋ္ဌတိံသ စေတသိကာနိ စာတိ အဝယဝဘူတာ နာမက္ခန္ဓပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာ လဗ္ဘန္တိ။ (အရကောက်၊ ၈၃၊ ၈၄)

(ခ) ဟေတုပဒေ–ပဋ္ဌဝေါကာရဘဝေ ပစ္ဆာဇာတာနံ ဒွါဒ္ဒသန္နံ အကုသလာနံ ဥပကာရကသ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနမနောဒွါရာဝဇ္ဇနာဒီဟိ ပုရေဇာတစိတ္တေဟိ သဟုပ္ပန္နသ ဟဒယဝတ္ထုသ စ, ပဋ္ဌန်း မရဏာသန္နာကုသလဇဝနာနံ ဥပကာရကသ စုတိ စိတ္တောပရိသတ္တရသမစိတ္တေန သဟုပ္ပန္နသ ဟဒယဝတ္ထုသ စာတိ ဣမေသံ ပစ္စယဓမ္မာနံ ဝတ္ထုပုရေဇာတသတ္တိ လဗ္ဘတိ။ (အရကောက်၊ ၉၇)

၁၅။ လောဘအာရုံ ခုံခုံမင်မင် တွယ်တာနှစ်သက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဌာ်ဖြစ်သော (က) အကြောင်းတရား၊ (ခ) အကျိုးတရား၊ (ဂ) အထောက်အကူပြုသော စွမ်းအင်သတ္တိများကို ပဋ္ဌာဝါရ အနုလုံနှင့်အညီ ကောက်ပြပါ။

(က) ဂရုံ ကရောဇွောနံ အဌနံ လောဘမူလစိတ္တာနံ ဥပကာရကာ အဌ လောဘမူလပစ္စယဓမ္မာ လဗ္ဘန္တိ။

(ခ) ဂရုံ ကရောဇ္ဇာ အဌ လောဘမူလာ, တံသမ္မယုတ္တကာ ဗာဝီသ စေတသိကာ စာတိ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာ လဗ္ဘန္တိ။

(ဂ) ဧကဂ္ဂဏော ဥပကာရိကာသု တီသု အာရမ္မဏာ အာရမ္မဏာဓိပတိ အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စယသတ္တိသု အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယသတ္တိဝိသေသော လဗ္ဘတိ။ (အာဓိ၊ အကု-အကု အရကောက်၊ ၃၉၃)

၁၆။ အချင်းချင်း မလိုက်လျောနိုင်သည့် (ဝိပွယုတ္တ) သတ္တိကြောင့် ပဋိသန္ဓေအခါ အဗျာကတတရားကိုစွဲ၍ အဗျာကတတရားဖြစ်ပုံပြ အနုဝါဒပါဠိတော်များကို ရေးပါ။

ပဋိသန္ဓက္ခဏော ဝိပါကာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ ။ ပ ။ ဒွေ ခန္ဓာ ကဋတ္တာ စ ရူပံ။ ခန္ဓာ ဝတ္ထုံ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ၊ ကဋတ္တာရူပံ ခန္ဓေ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ။

ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုံ ပဋိစ္စ ခန္ဓာ။ ခန္ဓာ ဝတ္ထုံ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ၊ ဝတ္ထု ခန္ဓေ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ။

၁၇။ အလုပ်ကိစ္စတစ်ခုတွင် ပညာဉာဏ်ဦးစီး ဆောင်ရွက်ရာ၌ ရရှိလာနိုင်သည့် အကျိုး (သမ္မဒါန်) တရား၊ အထောက်အကူပြု သတ္တိစွမ်းအားတို့ကို ပစ္စယနိဒ္ဒေသလာ အတိုင်း အသီးသီး ကောက်ပြပါ။

သမ္မဒါနပါဠေန—စတုတ္ထီသ သာဓိပတိ တိဟေတုကဇဝနာနိ ဝိမံသဝဇ္ဇိတာနိ သတ္တတီသ စေတသိကာနိ သာဓိပတိစိတ္တဇရူပဉ္စ (ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မံ) ဒသေတိ။

ကရဏပါဠေန—ဧကတော ဝါ ယထာရဟံ ဝါ ဥပကာရကေသု ဓိ, ဟေ, သဟ, အည, နိ, ဝိ, ဣ, သံ, ဝိပ်, အတ္ထိအဝိဂတေသု အဓိပတိသခ်ါတေန သတ္တိဝိသေသေန ဥပကာရကတံ ဒသေတိ။

၁၈။ ဝိသဘာဂပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှုချင့်စဖွယ်ကောင်းသည့် မျက်လုံးအစုံ စက္ခုအာရုံကို တပ်မက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ပဋ္ဌာန်းအမြင်ဖြင့် ဖော်ပြ၍၊ ယင်း မျက်လုံးအစုံ စက္ခုအာရုံက ယင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် ထောက်ကူသမျှ ကျေးဇူးပြုကြသည့် သတ္တိစွမ်းအားတို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

လောဘမူလသောမနသသဟဂတစိတ္တုပ္ပါဒေါ။

ဆ အာရမ္မဏာ အဓိပတိ ဥပနိဿယ ပုရေဇာတ အတ္ထိ အဝိဂတပစ္စယသတ္တိယော ဟောန္တိ။ (စက္ခုံ အဿာဒေတိတိ ပါဠိ သန္ဓာယဟု။)

၁၉။ ဣန္ဒြေရှင် မိန်းကလေးတို့၏ "မိန်းကလေးဣန္ဒြေ"သည် ဣန္ဒြေရှင် မိန်းကလေးအား "ဣန္ဒြေ"သတ္တိဖြင့် ကူညီနိုင် မကူညီနိုင်ကို ပိုင်နိုင်အောင် ရှင်းပြပါ။

ဣတ္ထိန္ဒြိယံ ဣတ္ထိယာ နဲ့ ဣန္ဒြိယသတ္တိယာ ဥပကာရကံ ဟောတိ၊ ကသ္မာ၊ ကလလာဒိကာလေ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီနံ အဘာဝတော။

၂၀။ တစ်ယောက်ကောင်းသော် တစ်သောင်းဗိုလ်ခြေ ညက်ညက်ကျေ(ယောက်ျား တံခွန်၊ လူရည်ချွန်က၊ ကောင်းကင် တမွတ်၊ ကြယ်ကို ဆွတ်လည်း၊ မလွတ် စတမ်း၊ ရမြို လမ်းတည်း)ဟု ပြောဆိုနိုင်ကြောင်းပြ ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်ကို ရေးပြပါ။

ဆန္ဒာဓိပတိ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော ။ ပ ။ ဝီမံသာဓိပတိ ဝီမံသသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

၂၁။ "သုံးတတ်လျှင်ကား ဆေး၊ မသုံးတတ်လျှင် ဘေး" ဟူဘိသကဲ့သို့ ဒါနသီလ ဥပေါသထကမ္မများလည်း "ဆေးဖြစ် ဘေးဖြစ်"နိုင်ပုံပြ ပဋ္ဌာနဝစနပါဠိတော်မျှ ရေးပါ။

ဒါနံ ဒတ္တာ သီလံ သမာဒိယိတ္တာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ တံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ဒါနံ ဒတ္တာ သီလံ သမာဒိယိတ္တာ ဥပေါသထကမ္မံ ကတ္တာ တံ အဿာဒေတိ၊ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၂၂။ လောကဋ္ဌ ဗြဟ္မာ ဗိဿနိုး တန်ခိုးကြီးမား နတ်ဘုရားတို့ ဖန်ဆင်းအား ကြောင့် မြင်တွေ့ကြရသည် မဟုတ်ကြောင်းကို ဖော်ပြသည့် ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပဋ္ဌာန်း ပါဠိတော်တို့ကို ရေးပြပါ။

ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

စက္ခာယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။

၂၃။ ဣန္ဒိယပြည်အနှံ့ ခရီးဆန်၍ "စေတီပုထိုး ရုပ်ပွားဆင်းတု ရုပ်ပုံအမျိုးမျိုး"ကို အလေးအမြတ်ဇောကပ်လျက် သွားရောက်ဖူးမျှော်တတ်ကြသော ဘုရားဖူးများအဖို့ အမြတ်ထက် အရှုံးထွက်ပုံပြ ပဋ္ဌာဝါရပါဠိတော်ကို ထုတ်ဖော်ခဲ့ပါ။

ရူပေ ဂရုံ ကတ္တာ အသ္သာဒေတိ၊ အဘိနန္ဒတိ၊ တံ ဂရုံ ကတ္တာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလသဿ ဓမ္မဿ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယော။)

၂၄။ "ကိုင်းကျွန်းမှီ၊ ကျွန်းကိုင်းမှီ" စကားပုံနှင့်အညီ နာမ်နှင့်ရုပ်တို့ မှီကြပုံပြ ပဋ္ဌာဝါရပါဠိတော်ကို အနက်ပေါ်အောင်ပေးပြပါ။

ခန္ဓာ=ဟဒယဝတ္ထုသည် ဥပကာရကာ ပန္နရသ ပဋ္ဌေါကာရပဋိသန္ဓိယော ပဋ္ဌတိ်သ စေတသိကာတိ ဣမေ အဝယဝဘူတာ သမ္ဘဟဘူတာ စ နာမက္ခန္ဓာ၊ ဝတ္ထုသည်=ဟဒယဝတ္ထုသည်၊ အညမညပစ္စယေန=အညမညပစ္စယသတ္တိယာ၊ ပစ္စယော=ဥပကာရကော ဟောတိ။

ဝတ္ထု=ပန္နရသနှံ့ ပဋ္ဌေါကာရပဋိသန္ဓိနှံ့ ပဋ္ဌတိ်သာယ စေတသိကာနှံ့ အဝယဝသမ္ဘဟနာမက္ခန္ဓာနှံ့ ဥပကာရက ဟဒယဝတ္ထု၊ ခန္ဓာနှံ့=ပန္နရသနှံ့ ပဋ္ဌေါကာရပဋိသန္ဓိနှံ့ ...။

၂၅။ ရှင်အသဒိမထေရ်ထံမှ "ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ"ဟူသော တစ်ပိုဒ်မျှသော တရားစကားကို ကြားရုံမျှဖြင့်ပင် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ရတော်မူသည့် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်၌ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်အား ကျေးဇူးပြုသော–

(က) သဟဇာတာဓိပတိအကြောင်းတရား၊
(ခ) ဝတ္ထုပုရေဇာတအကြောင်းတရား၊
(ဂ) မဂ္ဂအကြောင်းတရား–တို့ကို ဖော်ပြပါ။

(က) သေတာပတ္တိမဂ္ဂေ သမ္ပယုတ္တော ဆန္ဒာဓိပတိ ဝီရိယာဓိပတိ၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂသင်္ခါတော စိတ္တာဓိပတိ စ လဗ္ဘတိ။

(ခ) မနောဒ္ဝါရာဝဇ္ဇနေန သဟုပ္ပန္နံ ဟဒယဝတ္ထု။

(ဂ) သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ သမ္ပယုတ္တော သမ္မာသင်္ကပ္ပော သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာအာဇီဝေါ သမ္မာဝါယာမော သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ စ လဗ္ဘတိ။

၂၆။ လောကဌ် ဆင်းရဲချမ်းသာ လူတန်းစားကွဲပြားခြင်းသည် သူတစ်ပါးလုံ့လ ပယောဂကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း မဟုတ်ကြောင်းပြ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကို ရေးပါ။

ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

စေတနာ သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။ (၁၃၄၈-ခု၊ အစိုးရပုစ္ဆာ)

၂၇။ အဇာတသတ် ဒေဝဒတ်တို့ကဲ့သို့ "ပဋ္ဌာနန္တိ ရိယက်"မျိုး ကျူးလွန်မိက ကြီးစွာနောင်တရ၍ ထိုအပြစ်မှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရအောင် ကြိုးစားပုံပြ ပဋ္ဌာဝါရပဋ္ဌာန်း ပါဠိတော်ကို ရေးပါ။ (၁၃၄၈-ခု၊ အစိုးရပုစ္ဆာ)

မာတရံ ဧဝိတာ ဝေါရောပေတွာ တသ ပဋိယာတတ္တာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောတိ။

ပိတရံ ဧဝိတာ ဝေါရောပေတွာ... အရဟန္တံ ဧဝိတာ ဝေါရောပေတွာ...၊ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန တထာဂတသ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေတွာ သံဃံ ဘိန္ဒိတွာ...။

၂၈။ "ပဋ္ဌာန်းပူဇော်ပွဲ ကျင်းပခြင်းဖြင့် အန္တရာယ်ကင်းသည်၊ တိုးတက်ကြီးပွားသည်"ဟု ယုံကြည်ချက်ရှိကြရာ ပဋ္ဌာန်းပူဇော်မှုက အန္တရာယ်ကင်းမှု, တိုးတက်ကြီးပွားမှုများအား အဘယ်ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသနည်း၊ ဖြေဆိုပါ။

ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

၂၉။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဗောဓိပင်နှင့်ရွှေပလွင်ဝယ် အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်တော်မူစဉ် အရဟတ္တမဂ်အား ကျေးဇူးပြုသော-

(က) ဟေတုပစ္စည်းတရား၊ (ခ) အာရမ္မဏပစ္စည်းတရား၊ (ဂ) အနန္တရ ပစ္စည်းတရား-တို့ကို အသီးသီးဖြေဆိုပါ။

(က) အလောဘော အဒေါသော အမောဟော စာတိ တယော ပစ္စယဓမ္မာ ဥပကာရကာ ဟောန္တိ။

(ခ) နိဗ္ဗာန် ဟောတိ။ (ဂ) ဝေါဒါန် ဟောတိ။

၃၀။ ပြည်သူပိုင်ပစ္စည်းကို မတရားသောနည်းဖြင့် ခိုးယူပြီး ထိုအပြစ်မှလွတ်မြောက်ရန် လှူဒါန်းရာ၌ ဖြစ်သင့်သော ကြောင်း, ကျိုး, သတ္တိတို့ကို ပဋ္ဌာန်းသာဓကဖြင့် ဖြေဆိုပါ။ (၁၃၄၆-ခု၊ အစိုးရပုစ္ဆာ)

(က) အဒိန္နာဒါနဘူတော ဒွါဒသာကုသလစိတ္တုပ္ပါဒေါ ပစ္စယဝမ္မော လဗ္ဘတိ။ (အဒိန္နံ အာဒိယိတွာ)

(ခ) ဒါနစေတနာပဓာနော မဟာကုသလစိတ္တုပ္ပါဒေါ ပစ္စယုပ္ပန္နဝမ္မော လဗ္ဘတိ။ (တသ္မ ပဋိဃာတတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတိ)

(ဂ) ပကတူပနိဿယသတ္တိ လဗ္ဘတိ။ (အကု-ကု)

၃၁။ အရိယာဘာဝ အစဦးဆုံးစိတ်၏ (က) အမည်၊ (ခ) ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်းတရား၊ (ဂ) နတ္ထိပစ္စယုပ္ပန်တရား-တို့ကို ဖော်ပြပါ။ (၁၃၄၉၊ ၅၀-ခု၊ အစိုးရပုစ္ဆာ)

(က) သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ်။

(ခ) ဂေါတြဘုနာ ဧကတော ဥပ္ပန္နံ ဟဒယဝတ္ထု။

(ဂ) သောတာပတ္တိဖလစိတ်။

၃၂။ ကိုယ်ထက်သာ မနာလိုစိတ်ဖြစ်ရာ၌ မနာလိုမှု၏ (က) အရင်းခံ ဟေတုပစ္စည်းတရား၊ (ခ) အထောက်အကူပြု သတ္တိထူးများကို ဖော်ပြဖြေဆိုပါ။ (၁၃၄၉၊ ၅၀-ခု၊ အစိုးရပုစ္ဆာ)

(က) ဒွေ ဒေါသ မောဟ ဟေတဝေါ။

(ခ) ဟေတု သဟဇာတ အညမညဝိပ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ အဋ္ဌ ပစ္စယသတ္တိယော။

ဉာဏ်ဖွင့် မေးခွန်းများ ပြီး၏။

ပါဠိဂုဏ်ထူး

သုဒ္ဓသင်္ခ်ာ

၁။ အာရမ္မဏစတိကာ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာ

၁။ အာရမ္မဏပစ္စယသဿ သုဒ္ဓသင်္ခ်ာဝါရေ စတုပညာသာယ ကာမာဝစရ စိတ္တာနံ, တိဏ္ဏံ ဝိညာဏဓာတုယာ တနစိတ္တာနံ, တိဏ္ဏံ နေဝသညာနာသညာယတန စိတ္တာနံ, အဘိညာဒွယသဿ, အဋ္ဌန္နံ လောကုတ္တရစိတ္တာနဉ္စ x ဥပကာရကာ ဇက နဝုတိစိတ္တာနိ, ဒ္ဝိပညာသစေတသိကာ, အဋ္ဌဝိသတိ ရူပါနိ, နိဗ္ဗာနဉ္စေတိ ဣမေ ဓမ္မာ အာရမ္မဏပစ္စယဓမ္မာ ဟောန္တိ၊ သင်္ချတော နဝ။

၂။ အာရမ္မဏာဓိပတိ အာရမ္မဏူပနိဿယေသု ဂရုံ ကရောန္တောနံ (ဂရုကာရာနံ) အဋ္ဌန္နံ လောဘမူလာနံ, အဋ္ဌန္နံ မဟာကုသလစိတ္တာနံ, စတုန္နံ မဟာကြိယဉာဏ သမ္မယုတ္တစိတ္တာနံ, အဋ္ဌန္နံ လောကုတ္တရာနဉ္စ x ဥပကာရကာနိ ဂရုကာတဗ္ဗာနိ အဋ္ဌာရသ နိပ္ဖန္နရူပါနိ, ဒေါသ မောဟ ဒုက္ခသဟဂတကာယဝိညာဏဝဇ္ဇိတာနိ စတုရာသီတိစိတ္တာနိ, ဒေါသ ဣဿာ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စ ဝိစိကိစ္ဆာဝဇ္ဇိတာ သတ္တစတ္တာ လီသ စေတသိကာ , နိဗ္ဗာနဉ္စ။ သင်္ချတော သတ္တ၊ တယော ပစ္စယာ။

၃။ အာရမ္မဏပုရေဇာတ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ အာရမ္မဏပုရေဇာတအဝိ ဂတေသု စတုပညာသာယ ကာမစိတ္တာနံ, ဒိဗ္ဗစက္ခုဒိဗ္ဗသောတသင်္ခါတသဿ အဘိညာဒွယသဿ စ x ဥပကာရကာနိ အဋ္ဌာရသ ပစ္စုပ္ပန္နနိပ္ဖန္နရူပါနိ။ သင်္ချတော တိဏိ၊ စတ္တာရော ပစ္စယာ။

ဝ

၄။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနဿယ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေ ဇာတဝိပ္ပယုတ္တ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတအဝိဂတေသု မနော ဒ္ဝါရာဝဇ္ဇနဿ, ပဉ္စန္နံ မရဏာသန္နဇဝနာနံ, တဒါရမ္မဏဿ စ x ဥပကာရကံ စုတိစိတ္တောပရိသတ္တရသမစိတ္တေန သဟုပ္ပန္နံ ဟဒယဝတ္ထု။ သင်္ချတော တိဏိ၊ ဆ ပစ္စယာ။

၅။ အာပုမိမှ ဂရုံ ကရောန္တောနံ အဋ္ဌန္နံ လောဘမူလာနံ x ဥပကာရကာနိ ဂရုကာတဗ္ဗာနိ အဋ္ဌာရသ ဣဋ္ဌနိပ္ဖန္နရူပါနိ။ သင်္ချတော ဇက်၊ ဆ ပစ္စယာ။

၆။ ဝတ္ထုဓိမှိ ဂရုံ ကရောန္တောနံ လောဘမူလမရဏာသန္နဇဝနာနံ x ဥပ ကာရကံ ဂရုကာတဗ္ဗံ စုတိစိတ္တောပရိသတ္တရသမစိတ္တေန ဇကေတော ဥပ္ပန္နံ ဟဒယဝတ္ထု။ သချေတော ဇကော၊ အဋ္ဌ ပစ္စယာ။

၂။ သဟဇာတဇာတိကာ

သတ္တ ခုဒ္ဒကသဟဇာတာ

၁။ ဟေတုမှိ သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာနံ, သဟေတုကစိတ္တဇရူပါနံ, သဟေတုကပဋိ သန္ဓိကမ္မဇရူပါနဉ္စ x ဥပကာရကာ ဆ ဟေတဝေါ။ သချေတော သတ္တ၊ အဋ္ဌ မဗ္ဈိမ မဟာသဟဇာတာ စ, အဓိပတိန္ဒြိယမဂ္ဂါ စာတိ ဒ္ဝါဒသ ပစ္စယာ။

၂။ သဟဇာတာဓိပတိမှိ သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာနံ, သာဓိပတိစိတ္တဇရူပါနဉ္စ x ဥပကာရကော တီသု ဝါ စတူသု ဝါ အဓိပတီသု ဇကော အဓိပတိ။ သချေတော သတ္တ၊ အဋ္ဌ မဗ္ဈိမ မဟာသဟဇာတာ စ, ဟေတ္တာဟာရိန္ဒြိယမဂ္ဂါ စာတိ တေရသ ပစ္စယာ။

၃။ သဟဇာတကမ္မေ သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာနံ, စိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပါနဉ္စ x ဥပကာရိကာ ဇကူနနဝုတိယာ စိတ္တေသု သမ္ပယုတ္တကာ စေတနာ။ သချေတော သတ္တ၊ အဋ္ဌ မဗ္ဈိမမဟာသဟဇာတာ စ, အာဟာရော စာတိ ဒသ ပစ္စယာ။

၄။ နာမာဟာရေ သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာနံ, စိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပါနဉ္စ x ဥပ ကာရကာ ဖဿစေတနာဝိညာဏသခ်ိတာ တယော နာမာဟာရာ။ သချေတော သတ္တ၊ အဋ္ဌ မဗ္ဈိမမဟာသဟဇာတာ စ, အဓိပတိကမ္မဇ္ဈန္ဒြိယာ စာတိ ဒ္ဝါဒသ ပစ္စယာ။

၅။ သဟဇာတိန္ဒြိယေ သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာနံ, စိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပါနဉ္စ x ဥပကာရကာ ဇီဝိတ စိတ္တ ဝေဒနာ သဒ္ဓါဝိရိယ သတိ ဇကဂ္ဂတာပညာသခ်ိတာ အဋ္ဌ အရူပိန္ဒြိယာ။ သချေတော သတ္တ၊ အဋ္ဌ မဗ္ဈိမမဟာသဟဇာတာ စ, ဟေတ္တာဓိ ပတျာဟာရစျာနမဂ္ဂါ စာတိ စုဒ္ဒသ ပစ္စယာ။

၆။ စျာနေ သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာနံ, စိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပါနဉ္စ x ဥပကာရကာနိ ဝိတက္ကဝိစာရ ပီတိ ဝေဒနာ ဇကဂ္ဂတာသခ်ိတာနိ ပဉ္စ စျာနင်္ဂါနိ။ သချေတော သတ္တ၊ အဋ္ဌ မဗ္ဈိမမဟာသဟဇာတာ စ, ဈာန္ဒြိယမဂ္ဂါ စာတိ ဇကာဒသ ပစ္စယာ။

၇။ မဂ္ဂေ သမ္ပယုတ္တကွန္ဓာနံ, သဟေတုကစိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပါနဉ္စ x ဥပကာရကာနိ ပညာ ဝိတက္ကဝိရတိတ္တယဝီရိယသတိ ဇကဂ္ဂတာဒိဋ္ဌိသခ်ိတာနိ နဝ

မဂ္ဂင်္ဂါနိ။ သင်္ချတော သတ္တ၊ အဋ္ဌ မဇ္ဈိမမဟာသဟစာတာ စ , ဟေတ္တာဓိပတိန္ဒြိယ စျာနာနိ စာတိ တေရသ ပစ္စယာ။

စတ္တာရော မဇ္ဈိမသဟစာတာ

၁။ အညမညေ အညမညသ စ , အညမညနာမက္ခန္ဓာနဉ္စ ဟဒယဝတ္ထုသ x ဥပကာရကာ သဗ္ဗေ စတ္တာရော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ စ၊ အညမညသ x ဥပကာရကာနိ စိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇဟိရအာဟာရဇဥတုဇအသညသတ္တကမ္မဇ ပဝတ္တိကမ္မဇဝသေန စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ စ၊ အညမညသ x ဥပကာရကာ ပဋ္ဌေါကာရပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု စ။ သင်္ချတော တိဏိ၊ စတူဟိ မဟာသဟစာတေဟိ သဒ္ဓိं ပဋ္ဌ ပစ္စယာ။

၂။ ဝိပါကေ အညမညသ စ , အညမညနာမက္ခန္ဓာနဉ္စ စိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇ ရူပါနံ x ဥပကာရကာ သဗ္ဗေ စတ္တာရော ဝိပါကပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ စ၊ ဟဒယဝတ္ထုနော x ဥပကာရကာ ပဋ္ဌေါကာရပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ စ။ သင်္ချတော ဇကဲ၊ ပဋ္ဌ ပစ္စယာ။

၃။ သမ္မယုတ္တေ အညမညသ x ဥပကာရကာ သဗ္ဗေ စတ္တာရော ပဝတ္တိ ပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ။ သင်္ချတော တိဏိ၊ အညမညေန သဒ္ဓိं ဆ ပစ္စယာ။

၄။ သဟစာတဝိပ္ပယုတ္တေ စိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပါနံ x ဥပကာရကာ ပဋ္ဌေါကာရေ ဥပ္ပန္နာ အာရုပ္ပဝိပါကဒ္ဝိပဋ္ဌေါကာရဝိညာဏအရဟန္တ စုတိဝဇ္ဇိတာ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ စ၊ အညမညသ x ဥပကာရကာ ပဋ္ဌေါကာရပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု စ။ သင်္ချတော တိဏိ၊ ပဋ္ဌ ပစ္စယာ။

စတ္တာရော မဟာသဟစာတာ

သဟစာတ သဟစာတနိဿယ သဟစာတတ္ထိ သဟစာတအဝိဂတေသု အညမညသ စ , အညမညနာမက္ခန္ဓာနဉ္စ စိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပါနံ x ဥပကာရကာ သဗ္ဗေ စတ္တာရော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ စ၊ အညမညသ စ ဥပါဒါရူပါနဉ္စ x ဥပကာရကာနိ စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ စ၊ အညမညသ x ဥပကာရကာ ပဋ္ဌေါကာရပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု စ။ သင်္ချတော နဝ၊ စတ္တာရော ပစ္စယာ။

၃။ အနုန္တရဇာတိကာ

၁။ အနုန္တရ သမနုန္တရ အနုန္တရူပနိဿယ နတ္ထိ ဝိဂတေသု အရဟန္တာနံ စုတိယာ သဟ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ နာမက္ခန္ဓာနံ x ဥပကာရကာ အရဟန္တ စုတိဝဋ္ဋိတာ ဇကူနနဝုတိစိတ္တာနိ, ဒွိပညာသ စေတသိကာ စာတိ သဗ္ဗေ စတ္တာရော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ။ သခ်ဳတော သတ္တ၊ ပဋ္ဌ ပစ္စယာ။

၂။ အာသေဝနေ ပထမဇဝနဖလဇဝနဝဋ္ဋိတာနံ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ဇကပညာသာယ ဇဝနာနံ x ဥပကာရကာနိ ပစ္ဆိမဇဝနဝဋ္ဋိတာနိ ပုရိမာနိ ပုရိမာနိ သတ္တ စတ္တာလီသ လောကိယဇဝနာနိ။ သခ်ဳတော တီဏိ၊ အာသေဝနေန သဟ ဆ ပစ္စယာ။

၃။ အနုန္တရကမ္မေ စတုန္နံ မဂ္ဂါနန္တရဖလာနံ x ဥပကာရိကာ စတုမဂ္ဂေ ဥပ္ပန္နာ စေတနာ။ သခ်ဳတော ဇဏ်၊ ကမ္မေန သဟ ဆ ပစ္စယာ။

၄။ ပကတူပနိဿယဇာတိကာ

၁။ ပကတူပနိဿယေ ဇကူနနဝုတိယာ စိတ္တာနံ, ဒွိပညာသာယ စ စေတသိကာနံ x ဥပကာရကာနိ ဇကူနနဝုတိစိတ္တာံနိ, ဒွိပညာသ စေတသိကာ, အဋ္ဌဝိသတိ ရူပါနိ စ။ သခ်ဳတော နဝ၊ ဇကော ပစ္စယော။

၂။ နာနာက္ခဏိကကမ္မေ ဆဋ္ဌိသတိယာ ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာနံ x ဥပကာရိကာ ဗလဝကုသလာကုသလစေတနာ။ သခ်ဳတော ဒွေ၊ ဒွေ ပစ္စယာ။

၅။ ဝတ္ထုပုရေဇာတဇာတိကာ

၁။ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ ဝတ္ထုပုရေဇာတ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တ ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ ဝတ္ထုပုရေဇာတအဝိဂတေသု ပဋ္ဌဝေါကာရေ ဥပ္ပန္နာနံ အာရုပ္ပ ဝိပါကဝဋ္ဋိတာနံ သတ္တဝိညာဏဓာတုနံ x ဥပကာရကာနိ ဆ ဝတ္ထူနိ။ သခ်ဳတော တီဏိ၊ ပဋ္ဌ ပစ္စယာ။

၂။ ပုရေဇာတိန္ဒြိယေ ဒွိပဋ္ဌဝိညာဏာနံ x ဥပကာရကာနိ တီသု မန္ဒာမန္ဒ မဇ္ဈိမာယုကေသု မဇ္ဈိမာယုကာနိ အတီတဘဝင်ေန ဇကတော ဥပ္ပန္နာနိ ပဋ္ဌ ဝတ္ထူနိ။ သခ်ဳတော ဇဏ်၊ ဆ ပစ္စယာ။

၆။ ပစ္ဆာဇာတဇာတိကာ

ပစ္ဆာဇာတ ပစ္ဆာဇာတဝိပွယုတ္တ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ ပစ္ဆာဇာတအဝိဂတေသု ပဋိသန္ဓာ ဒီဟိ ပုရိမပုရိမေဟိ စိတ္တေဟိ သဟုပ္ပန္နာနံ ရူပသ ဌိတိပ္ပတ္တာနံ ဧကဇဒ္ဓိဇ တိဇ စတုဇကာယာနံ x ဥပကာရကာ ပဋ္ဌေါကာရေ ဥပ္ပန္နာ အာရုပ္ပဝိပါကဝဇ္ဇိတာ ပထမဘဝဂ်ါဒိကာ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ စတ္တာရော နာမက္ခန္ဓာ။ သချ်တော တိဏိ၊ စတ္တာရော ပစ္စယာ။

၇။ ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မံ

နာနာက္ခဏိကကမ္မေ တေဝိသတိယာ ကာမာဝစရဝိပါကနာမက္ခန္ဓာနံ x ဥပကာရကံ ကာမကုသလာကုသလစေတနာသခ်ါတံ ဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မဉ္စ၊ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ x ဥပကာရကံ ပဋ္ဌေါကာရကုသလာကုသလစေတနာသခ်ါတံ ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မဉ္စ၊ သချ်တော ဒွေ၊ ဧကော ပစ္စယော။

၈။ ရူပါဟာရဇာတိကာ

ရူပါဟာရတ္ထိအဝိဂတေသု ဧကကလာပေ ဝါ နာနာကလာပေသု ဝါ ဌိတသ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပသ x ဥပကာရိကာ စတုသမုဋ္ဌာနိကာ ဩဇာ။ သချ်တော ဧကံ၊ တယော ပစ္စယာ။

၉။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဇာတိကာ

ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိအဝိဂတေသု ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဝဇ္ဇိတာနံ နဝန္နံ ဧကကလာပ ကမ္မဇရူပါနံ x ဥပကာရကံ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ သချ်တော ဧကံ၊ တယော ပစ္စယာ။

၁၀။ သဟပုရေမိသိကာ

သဟဇာတ ပုရေဇာတမိသကေသု နိဿယတ္ထိအဝိဂတေသု အညမညသ x ဥပကာရကာ ပဋ္ဌေါကာရေ ဥပ္ပန္နာ ကုသလာကုသလစိတ္တစေတသိကသခ်ါတာ အဝယဝဘူတာ နာမက္ခန္ဓာ စ၊ ဝေါဋ္ဌပ္ပနမနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနာဒီဟိ ပုရိမေဟိ ပုရိမေဟိ စိတ္တေဟိ သဟုပ္ပန္နံ ဟဒယဝတ္ထု စ။ သချ်တော ဒွေ၊ တယော ပစ္စယာ။

၁၁။ ပစ္ဆာဟာရမိသိကာ

ပစ္ဆာဇာတာဟာရမိသကတ္ထိအဝိဂတေသု ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနမနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနာဒီဟိ ပုရိမပုရိမစိတ္တေဟိ ဇကတော ဥပ္ပန္နာနံ တိဇစတုဇကာယာနံ x သမာနကာလခဏဝသေန ဥပကာရကာ ပဋ္ဌဝေါကာရေ ဥပ္ပန္နာ ကုသလာကုသလစိတ္တစေတသိကသခ်ိတာ အဝယဝဘူတာ သမူဟဘူတာ ဝါ နာမက္ခန္ဓာ စ၊ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနမနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနာဒီဟိ ပုရိမပုရိမစိတ္တေဟိ သဟုပ္ပန္နာ ရူပသဒ္ဒါတိပ္ပဘေဒာ ဩဇာ စ။ သခ်ၢတော ဒွေ၊ ဒွေ ပစ္စယာ။

၁၂။ ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသိကာ

ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိသကတ္ထိအဝိဂတေသု ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနမနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနာဒီဟိ ပုရိမပုရိမစိတ္တေဟိ သဟုပ္ပန္နသဒ္ဒါ ရူပသဒ္ဒါ ဒွိတိပ္ပဘေဒါ ကမ္မဇကာယသ x သမာနကာလခဏဝသေန ဥပကာရကာ ပဋ္ဌဝေါကာရေ ဥပ္ပန္နာ ကုသလာကုသလစိတ္တစေတသိကသခ်ိတာ အဝယဝဘူတာ သမူဟဘူတာ ဝါ နာမက္ခန္ဓာ စ၊ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနမနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနာဒီဟိ ပုရိမပုရိမစိတ္တေဟိ ဇကတော ဥပ္ပန္နံ ရူပသဒ္ဒါ ဒွိတိပ္ပဘေဒံ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဉ္စ။ သခ်ၢတော ဒွေ၊ ဒွေ ပစ္စယာ။

ဆဝါရေ သုဒ္ဓသခ်ၢာ

အနုလောမ်

၁။ ဟေတုမဂ္ဂါနံ သုဒ္ဓသခ်ၢာဝါရေ ဇကသတ္တတိ သဟေတုကစိတ္တာနိ စ, မောဟမူလဒ္ဒယေ မောဟဝဇ္ဇိတာ စတ္တာရော သဟေတုကပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ စ, သဟေတုကစိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပဉ္စ။ သခ်ၢတော နဝ, သတ္တရသ, တိဏိ။ [မဂ္ဂေ မောဟအနဝဇ္ဇိတောဝ ဝိသေသော။]

၂။ အာရမ္မဏာ အနန္တ ရသမနန္တ ရဥပနိဿယ သမ္ပယုတ္တ နတ္ထိ ဝိဂတာနံ သုဒ္ဓသခ်ၢာဝါရေ ဇကုနနဝုတိ စိတ္တာနိ, ဒ္ဝိပညာသ စေတသိကာနိ စာတိ စတ္တာရော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ။ သခ်ၢတော တိဏိ, သတ္တ, တိဏိ။

၃။ အဓိပတိယာ သုဒ္ဓသင်္ခါဝါရေ ယဒါ အဓိပတိကိစ္စံ သာဓေတိ၊ တဒါ, အဓိပတိဝဋ္ဋေတာ ဒ္ဝိပညာသ သာဓိပတိဧဝနနာမကွန္ဓာ စ, သာဓိပတိစိတ္တဧရူပဉ္စ။ သင်္ချေတော နဝ, သတ္တရသ, တိဏိ။

၄။ သဟဇာတ နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂတေသု သဗ္ဗေ စတ္တာရော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိ နာမကွန္ဓာ စ, စိတ္တဧပဋိသန္ဓိကမ္မဧရူပဉ္စ, ဗာဟိရာဟာရဉ္စတုဧရူပဉ္စ, အသညသတ္တ ပဝတ္တိကမ္မဧရူပဉ္စ။ သင်္ချေတော နဝ, သတ္တရသ, တိဏိ။

၅။ အညမညေ သဗ္ဗေ စတ္တာရော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမကွန္ဓာ စ, ပဋိသန္ဓိနာမကွ နွေဟိ ဥပကာရိတံ ဟဒယဝတ္ထု စ, အညမညံ ဥပကာရိတာ စိတ္တဧပဋိသန္ဓိ ကမ္မဧ ဗာဟိရာဟာရဉ္စတုဧအသညသတ္တပဝတ္တိကမ္မဧ မဟာဘူတာ စ။ သင်္ချေတော တိဏိ, သတ္တ, တိဏိ။

၆။ ပုရေဇာတေ အာရုပ္ပဝိပါကဝဋ္ဋေတာ စတ္တာရော ပဉ္စဝေါကာရပဝတ္တိနာ မကွန္ဓာ။ သင်္ချေတော တိဏိ, သတ္တ, တိဏိ။

၇။ အာသေဝနေ ဒ္ဝါဒသာကုသလ ဟသိတုပ္ပါဒ မဟာကုသလကိရိယ ဒုတိယာဒိ ဧဝနံ စ, မဟဂ္ဂတ ကုသလကိရိယာ စ, မဂ္ဂစိတ္တာနိ စာတိ စတ္တာရော နာမကွန္ဓာ။ သင်္ချေတော တိဏိ, သတ္တ, တိဏိ။

၈။ ကမ္မေ ကုသလာကုသလ ကြိယစေတနာဝဋ္ဋေတာ သဗ္ဗေ စတ္တာရော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမကွန္ဓာ စ, စိတ္တဧပဋိသန္ဓိကမ္မဧရူပဉ္စ, အသညသတ္တပဝတ္တိကမ္မဧ ရူပဉ္စ။ သင်္ချေတော နဝ, သတ္တရသ, တိဏိ။

၉။ ဝိပါကေ သဗ္ဗေ စတ္တာရော ဝိပါကပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမကွန္ဓာ စ, တေဟိ ဝိပါကေဟိ ဥပကာရိတံ စိတ္တဧပဋိသန္ဓိကမ္မဧရူပဉ္စ။ သင်္ချေတော ဧကံ, ဧကံ, ဧကံ။

၁၀။ အာဟာရေ သဗ္ဗေ စတ္တာရော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမကွန္ဓာ စ, စိတ္တဧပဋိ သန္ဓိကမ္မဧရူပဉ္စ, အာဟာရဧရူပဉ္စ။ သင်္ချေတော နဝ, သတ္တရသ, တိဏိ။

၁၁။ ဣန္ဒြိယေ သဗ္ဗေ စတ္တာရော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမကွန္ဓာ စ, စိတ္တဧပဋိ သန္ဓိကမ္မဧရူပဉ္စ, ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဝဋ္ဋေတံ အသညသတ္တကမ္မဧရူပဉ္စ, ပဝတ္တိကမ္မဧ ရူပဉ္စ။ သင်္ချေတော နဝ, သတ္တရသ, တိဏိ။

၁၂။ ဈာနေ ဒ္ဝိပဉ္စဝိညာဏဝဋ္ဋေတာ သဗ္ဗေ စတ္တာရော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမကွ န္ဓာ စ, စိတ္တဧပဋိသန္ဓိကမ္မဧရူပဉ္စ။ သင်္ချေတော နဝ, သတ္တရသ, တိဏိ။

၁၃။ ဝိပွယုတ္တေ အာရုပ္ပဝိပါကဝဇ္ဇိတာ စတ္တာရော ပဋ္ဌဝေါကာရပဝတ္တိပဋိ သန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ စ , စိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပဋ္ဌ။ သင်္ခ်တော နဝ, သတ္တရသ, တိဏိ။

ပစ္စနိက်

၁။ နဟေတုယာ စတ္တာရော မောဟမူလဒ္ဒယေ မောဟော အဟေတုက ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ စ, အဟေတုကစိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပဋ္ဌ, ဗာဟိရာ ဟာရ ဥတုဇရူပဋ္ဌ, အသညသတ္တပဝတ္တိကမ္မဇရူပဋ္ဌ။ သင်္ခ်တော ဒွေ, စတ္တာရိ, ဒွေ။

၂။ နာရမ္မဏ နာနန္တ ရ နသမနန္တ ရနဥပနိဿယ နသမ္ပယုတ္တ နောနတ္ထိ နောဝိဂတေသု စိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပဋ္ဌ, ဗာဟိရာဟာရ ဥတုဇရူပဋ္ဌ, အသညသတ္တ ပဝတ္တိကမ္မဇရူပဋ္ဌ။ သင်္ခ်တော ပဋ္ဌ, ပဋ္ဌ။

၃။ နာဓိပတိယာ ယဒါ အဓိပတိကိစ္စံ သာဓေတိ၊ တဒါ, စတ္တာရော အဓိ ပတိ၊ ယဒါ ပန နသာဓေတိ၊ တဒါ, ဒ္ဝါဒသ အကုသလာနိ အဟေတုကကြိယာ မဟာကုသလကိရိယာ လောကိယဝိပါကာနိ စာတိ စတ္တာရော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိ နာမက္ခန္ဓာ စ, နိရာဓိပတိစိတ္တဇရူပဋ္ဌ , ပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပဋ္ဌ, ဗာဟိရာဟာရ ဥတုဇ ရူပဋ္ဌ, အသညသတ္တပဝတ္တိကမ္မဇရူပဋ္ဌ။ သင်္ခ်တော နဝ, သတ္တရသ, တိဏိ။

၄။ နဲ အညမညေ နာမက္ခန္ဓေဟိ ဥပကာရိတံ စိတ္တဇရူပဋ္ဌ, ဟဒယဝတ္ထုဝဇ္ဇိတံ ပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပဋ္ဌ, မဟာဘူတေဟိ ဥပကာရိတံ စိတ္တဇပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပဋ္ဌ, ဗာဟိရာ ဟာရ ဥတုဇရူပဋ္ဌ, အသညသတ္တပဝတ္တိကမ္မဇဥပါဒါရူပဋ္ဌ။ သင်္ခ်တော ပဋ္ဌ , ပဋ္ဌ။

၅။ နဲ ပုရေဇာတေ စတ္တာရိ အရူပဝိပါကာနိ, အရူပဘဝေ လောဘော မောဟော မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနံ မဟာကုသလကိရိယာ အရူပကုသလကိရိယာ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ စတ္တာရိ ဖလစိတ္တာနိ ပဋ္ဌဝေါကာရပဋိသန္ဓိ စာတိ စတ္တာရော နာမက္ခန္ဓာ, စိတ္တဇ ပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပဋ္ဌ, ဗာဟိရာဟာရ ဥတုဇရူပဋ္ဌ, အသညသတ္တပဝတ္တိကမ္မဇရူပဋ္ဌ။ သင်္ခ်တော သတ္တ, သတ္တ, တိဏိ။

၆။ နဲ ပစ္ဆာဇာတေ သဗ္ဗေ စတ္တာရော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ စ, စိတ္တဇ ပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပဋ္ဌ, ဗာဟိရာဟာရ ဥတုဇရူပဋ္ဌ, အသညသတ္တပဝတ္တိကမ္မဇရူပဋ္ဌ။ သင်္ခ်တော နဝ, သတ္တရသ, တိဏိ။

၇။ နာသေဝနေ ဒွါဒသာကုသလ ဟသိတုပ္ပါဒ မဟာကုသလကိရိယပထမ ဇဝန် အာဝဇ္ဇနဒွယ် ဆတ္တိံသ ဝိပါကာနိ စာတိ စတ္တာရော ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမ ကွန္ဓာ စ, စိတ္တဇေပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပဉ္စ, ဘာဟိရာဟာရဇတုဇရူပဉ္စ, အသညသတ္တ ပဝတ္တိကမ္မဇရူပဉ္စ။ သခ်ၪတော နဝ, သတ္တရသ, တိဏိ။

၈။ နကမ္မေ ကုသလာကုသလကိရိယစေတနာ စ, ဘာဟိရာဟာရဇတုဇ ရူပဉ္စ။ သခ်ၪတော တိဏိ, သတ္တ, တိဏိ။

၉။ နဝိပါကေ ကုသလာကုသလကိရိယနာမကွန္ဓာ စ, တေဟိ ဥပကာရိတံ စိတ္တဇရူပဉ္စ, ဘာဟိရာဟာရဇတုဇရူပဉ္စ, အသညသတ္တပဝတ္တိကမ္မဇရူပဉ္စ။ သခ်ၪတော နဝ, သတ္တရသ, တိဏိ။

၁၀။ နာဟာရေ ဘာဟိရဇတုဇရူပဉ္စ, အသညသတ္တပဝတ္တိကမ္မဇရူပဉ္စ။ သခ်ၪတော ဇကံ, ဇကံ။

၁၁။ နဣန္ဒြိယေ ဘာဟိရာဟာရဇတုဇရူပဉ္စ, အသညသတ္တပဝတ္တိကမ္မဇရူပ ဇီဝိတိန္ဒြိယဉ္စ။ သခ်ၪတော ဇကံ, ဇကံ။

၁၂။ နစျာနေ ဒွိပဉ္စဝိညာဏနာမကွန္ဓာ စ, ဘာဟိရာဟာရဇတုဇရူပဉ္စ, အသညသတ္တပဝတ္တိကမ္မဇရူပဉ္စ။ သခ်ၪတော ဇကံ, ဇကံ။

၁၃။ နမဂ္ဂေ စတ္တာရော အဟေတုကပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမကွန္ဓာ စ, အဟေတုက စိတ္တဇေပဋိသန္ဓိကမ္မဇရူပဉ္စ, ဘာဟိရာဟာရဇတုဇရူပဉ္စ, အသညသတ္တပဝတ္တိကမ္မ ရူပဉ္စ။ သခ်ၪတော ဇကံ, ဇကံ။

၁၄။ နဝိပွယုတ္တေ စတ္တာရော အာရုပ္ပဝိပါကပဝတ္တိပဋိသန္ဓိနာမကွန္ဓာ စ, အရူပဘဝေ လောဘော မောဟော မနောဒွါဝဇ္ဇနံ မဟာကုသလကိရိယာ အရူပကုသလကိရိယာ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ စတ္တာရိ ဖလစိတ္တာနိ စာတိ နာမကွန္ဓာ စ, ဘာဟိရာဟာရဇတုဇရူပဉ္စ, အသညသတ္တပဝတ္တိကမ္မဇရူပဉ္စ။ သခ်ၪတော တိဏိ, တိဏိ, တိဏိ။

ပါဠိဂုဏ်ထူး ပြီး၏။

ပဋ္ဌာနဟောဓိ ပြီးပါပြီ။

ဤကျမ်းစာရင်

ဤကျမ်းစာရင်သည် မုံရွာမြို့အရှေ့ဖက်၊ ၆-မိုင်ကွာ ထနောင်းဝန်းရွာ၌ အဖဦးဖိုးချို အမိဒေါ်အေးမြင့်တို့မှ ၁၂၉၈-ခု၊ ကဆုန်လဆန်း(၈)ရက်၊ နံနက် (၈)နာရီအချိန် တနလင်္ဂနေ့တွင် ဖွားမြင်ခဲ့သည်။

ဓမ္မာစရိယစာချတန်း(၉)ကျမ်းအောင် နောင်တော်ကြီး ဥုးစိန္ဒိတ၏ စောင့်ရှောက်မှုဖြင့် ၁၁-နှစ်သားအရွယ် ကျောင်းသားငယ်ဘဝကပင် ချောင်းဦးမြို့နယ် ခင်မွန်ရွာ သီဂ်ါရုံ ဆရာတော်(အရှင်စန္ဒောဘာသ)အထံ၌ သဒ္ဒါအခြေခံစာများကို သင်ယူခဲ့သည်။

၁၂-နှစ်သားအရွယ်တွင် ထနောင်းဝန်းရွာ ရွှေကျင်ကျောင်းဆရာတော်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ သာမဏေဝတ်ခဲ့သည်၊ ၁၃-နှစ်သားအရွယ်တွင် ဧရာဝတီတိုင်း လပွတ္တာမြို့ လေးထပ်စာသင်တိုက်၌ အခြေခံစာများကို နှစ်နှစ်သင်ယူပြီးနောက် မြောင်းမြမြို့ ပဇွောတာရုံကျောင်းတိုက်၌ အထက်တန်းစာပေများကို သင်ယူခဲ့သည်။

၁၃၁၇-ခု၊ တပေါင်းလဆန်း(၇)ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့တွင် ဆရာတော် ဥုးဥာနိကကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ မြောင်းမြမြို့ လက်ဖက်ကုန်သည် ဦးဘအုန်း + ဒေါ်သိန်းရွှေ မိသားစု၊ မုံရွာမြို့နယ် ထနောင်းဝန်းရွာ ဦးလေးတော်သူ မြေပိုင်ရှင် ဦးစိန်ကတုံး + ဒေါ်မြရင်မိသားစုနှင့် ခမည်းတော် မယ်တော် အစ်ကို အစ်မတို့၏ ပစ္စယာနုဂ္ဂဟာကိုခံယူကာ မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့သည်၊ မြောင်းမြမြို့ ၅-လမ်း မြို့မကြင်ဓာတ်ပုံတိုက် ဦးဘကြင်-ဒေါ်တင်မေ မိသားစုတို့၏ ပစ္စယာနုဂ္ဂဟဖြင့် သိမ်ထပ်မင်္ဂလာပြုပါသည်။

ဒသမရွှေကျင်သာသနာပိုင် (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) မြောင်းမြဆရာတော်ဘုရားကြီး ရန်ကုန်မြို့ ကဲ့ဘဲ့ မဟာဗောဓိကျောင်းတိုက်ကို တည်ထောင်တော်မူသည့်အခါ စတင်တည်ထောင်ချိန်မှစ၍ လိုက်ပါဆောင်ရွက်ခဲ့သည်၊ ဓမ္မာစရိယစာချတန်း အောင်ပြီးနောက် မဟာဗောဓိကျောင်းတိုက်တွင် ထီးဆောင်းဆရာတော် (အရှင်စက္ကပါလ)အထံ၌ နိကာယ်ပါဠိတော်နှင့်အဋ္ဌကထာကြီးများကို(တစ်ပါးတည်း) ကိုယ်တိုင် ဆိုဝါဖြင့် ၅-နှစ်(၁၂)အုပ် ကုန်သည်အထိ သင်ယူပေါက်ရောက်ခဲ့သည်၊ ထို့နောင် သာသနာပိုင် မြောင်းမြဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အချီးအမြှောက်ကိုခံယူကာ မဟာဗောဓိကျောင်းတိုက်၌ ပဓာနတာဝန်ခံစာချအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

မဟာဗောဓိကျောင်းတိုက်၌ သာသနာပိုင် မြောင်းမြဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် (၁၅)နှစ်တိုင်တိုင် အနီးကပ်အတူနေခွင့် ရခဲ့သည်၊ ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံမှ အုပ်ချုပ်နည်း စာပေပို့ချနည်းများကို ရခဲ့သည်၊ ဆရာတော်ဘုရားကြီးကိုယ်တော်တိုင် လက်တွေ့ပို့ချသည့် ဘိက္ခုပါတိမောက်, သင်္ဂြိုဟ်, ရူပသိဒ္ဓိစာဝါ ပို့ချနည်းများကို ရယူနိုင်ခဲ့သည်၊ ကလေးတွေကို သင်ပေးတဲ့အခါ "ဒီလိုသင်ရတယ်"ဟူသော နည်းပေးမှုများကိုလည်း မှတ်သားနာယူခဲ့ရသည်၊ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ပျံ့လွန်တော်မူပြီးနောက် ဝိဇ္ဇောတာရုံဆရာတော်၏ အချီးအမြှောက်ကိုခံယူကာ ကမ္ဘာအေးပါရမီရပ် ဝိဇ္ဇောတာရုံကျောင်းတိုက်၌ (၈)နှစ် စာပေပို့ချခဲ့သည်။

ဤကျမ်းစာရှင်သည် သာမဏေဝတ်ဖြင့် ပထမကြိုးတန်းကို အောင်မြင်ခဲ့သည်၊ ၁၃၂၁-ခုနှစ်၌ "သာသနဓဇမမ္မာစရိယ"ဘွဲ့၊ ၁၃၃၅-ခုနှစ်၌ "ဒီဃနိကာယပါဠိပါရဂူ"ဘွဲ့၊ ၁၃၅၃-ခုနှစ်၌ "အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ"ဘွဲ့၊ ၁၃၆၀-ခု မန္တလေး သက္ကသီဟအသင်း နှစ်တစ်ရာပြည့်၌ "ပရိယတ္တိသာသနဟိတဓရ"ဘွဲ့၊ ၁၃၆၂-ခုနှစ်၌ "အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ"ဘွဲ့များကို အသီးသီး ရရှိခဲ့သည်။

ယခုအခါ မြောင်းမြမြို့ တိုက်သစ်ပဇ္ဇောတာရုံတိုက်၌ ကျေးဇူးရှင် ပဇ္ဇောတာရုံဆရာတော်များနှင့် မြောင်းမြ ဒကာ ဒကာမများကို ကျေးဇူးတုံ့ပြန် ဆွမ်းတုံ့ပြန်သည့် အနေဖြင့် မော်ဘီမြို့ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) သာသနာ့ဝန်ဆောင်ဆရာတော်၏ အချီးအမြှောက်ကို ခံယူလျက် စာပေပို့ချမှုစသော တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ကာ သာသနာပြုလျက် ရှိပါသည်။

သမ္ဘတ္တော ဒဟရော မြောင်းမြ-ဌာနိယ-မန္ဒဒါယကံ။
တဒ္ဒိန္နံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇံ၊ ဥဂ္ဂဏ္ဍိ ပိဋကတ္တယံ။
တေသ-ဌေဝါ-စရာနဉ္စ၊ တဒါနိ ဣဏဂါဟကော။
တသ္မာဟံ ပတိကာရေန၊ ဝါစေမိ ပိဋကတ္တယံ။

အရှင်ဂုဏိသရ
၁၃၆၃-ခု၊ ကဆုန်လဆန်း (၄) ရက်။

ဤပဋ္ဌာနဟောဓိဋ္ဌ

၁။ သုဒ္ဓသင်္ဂြာ
၂။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ
၃။ ဝိဘင်္ဂဝါရ
၄။ သဘာဂနင့်ယဇုနာ
၅။ ခန္ဓာဝါရဖွဲ့ပုံ
၆။ ပစ္စည်းတွန်းပုံ
၇။ ဆဝါရကိုင်တွယ်ပုံ
၈။ မေးခွန်းအဓိပ္ပါယ်နှင့် အဖြေများ
၉။ ဉာဏ်ဖွင့်မေးခွန်းများ
၁၀။ ပဉ္စာဝါရ ဆဝါရ မြေပုံများ
၁၁။ ပဋ္ဌာန်းနှင့် ပတ်သက်၍ သဘာဝယူဆချက်, သုံးသပ်ချက်များ ပါဝင်သည်။

ထိုကြောင့်-
မျက်စိကို ဖွင့်-
နားကို စွင့်။